595
I
44

Tuto druhou knihu drobných příběhů ze života spořádané rodiny pražské věnuji

PANU F. TOPIČOVI,

svému spoluvinníku a nakladateli, tedy spoluvinníku dvojnásob kvalifikovanému.

I. H.

V Praze, v srpnu 1906.

SEBRANÉ SPISY

IGNÁTA HERRMANNA

DÍL III.

TCHÁN KONDELÍK
A ZEŤ VEJVARA.

PG
5038
H45
1905
díl 3

LIBRARY
SEP 8 1972
UNIVERSITY OF TORONTO

V PRAZE.
NAKLADATEL F. TOPIČ KNIHKUPEC
1906.

TCHÁN KONDELÍK
A ZEŤ VEJVARA.

DROBNÉ PŘÍBĚHY

ZE ŽIVOTA SPOŘÁDANÉ PRAŽSKÉ RODINY.

NAPSAL

IGNÁT HERRMANN.

V PRAZE.
NAKLADATEL F. TOPIČ KNIHKUPEC
1906.

PRÁVO PŘEKLADU DO VŠECH JAZYKŮ A VŠECHNA PRÁVA VŮBEC VYHRAZUJE SI AUTOR.

TISKEM »UNIE« V PRAZE.

OBSAH.

		Str.
I.	První den po svatbě	3
II.	U svého krbu	25
III.	Oktáv veselky	32
IV.	První služka	40
V.	Doslov páně Kondelíkův	65
VI.	Mráčky na obzoru	72
VII.	Pepiččiny dárky	80
VIII.	Svátky za dveřmi	86
IX.	Štědrý večer	94
X.	Zlé znamení	123
XI.	Kterak o věci soudí Katynka	135
XII.	Pepička chce do věnečku	151
XIII.	Věneček se pokazil	162
XIV.	Mistr Kondelík se dovídá	181
XV.	Jak bylo mistru Kondelíkovi	189
XVI.	»Stará přítelkyně«	201
XVII.	Řeč o vlku — —	221
XVIII.	Páně Pajtlšmídovy příčiny	229
XIX.	Všechno prasklo	239
XX.	Paní Muknšnáblová to zavařila	256
XXI.	Plačtivá mezihra — první přeháňka	267
XXII.	Starosti tchánovy a zetovy	275
XXIII.	Katynčina rada zraje ve skutek	288
XXIV.	Mistr Kondelík »souhlasí«	297
XXV.	Na odjezdu	304
XXVI.	Všichni Kondelíka opustí!	312
XXVII.	Jedou	320

Str.
XXVIII. Várka čaje 327
XXIX. Vítr se obrátil 339
XXX. Maminka bude překvapena . . . 348
XXXI. Překvapení neočekávané 355
XXXII. Návrat 363
XXXIII. Tady jsou! 375
XXXIV. Zkušenosti z letního bytu 382
XXXV. Doma je nejlíp! 397
XXXVI. Přece letní byt 404
XXXVII. »Inspekce« 412
XXXVIII. Termín vypršel 425
XXXIX. Chvíle se blíží 431
XL. V pravý čas 439
XLI. V těžké hodině 448
XLII. Zastávka páně Kondelíkova . . . 461
XLIII. Boží požehnání u Kondelíků . . . 470
XLIV. Na Katynku by byli zapomněli . . 480
XLV. Všichni pod jednou střechou, a k tomu příběhy paní Muknšnáblové . . 492
XLVI. Křtiny. — A zas domů! 516

Oprava rušivějších omylů tiskových.

Na str. 395. v 3. řádce shora místo noční (kabelce) čti ruční
na str. 404 v nadpise kapitoly místo XXXIV. stůjž XXXVI.
» » 447 v 10. řádce zdola místo tchýní čti tchyní
» » 480 v 6. » shora » pasážerka » pasažérka
» » 481 v 6. » zdola » podívej se. » podívej se,
» » » v 10. a 9. » » » polo-svlečena » polo svlečena
» » 488 ve 4. » shora » jak nakvašena » tak nakvašena
» » 499 v 16. » » » budu spat » budu spát
» » 505 v 8. » zdola » vypadalí » vypadali
» » 511 v 2. » » » Mikulanské » Mikulandské

Případná nedopatření jiná opravíž si čtenář laskavě sám.

Tchán Kondelík a zef Vejvara.

I. První den po svatbě.

Nesvítilo do oken mladé domácnosti manželů Vejvarových slunce hřejné, neboť onoho dne listopadového byla obloha zamračena, zcela podzimní, ale díval se do nich dlouho již probuzený, sychravý den. Byl dávno pronikl bílými krajkovými záclonami, naplnil komnaty, vyplašil noční šero ze všech koutů, rozmetl stejnoměrně světlo své v prostorách, připravených tak pečlivě a s láskou mladému párku, a tak útulných, díval se v novou tu domácnost vždy doléhavěji a jako zvědavě — ale posud nic v ní se nehýbalo. Ticho bylo, a jedinou živoucí bytostí zdály se tu hodiny, jejichž kyvadlo konalo svůj neunavný pochod pravidelnými, krátkými kročeji. Avšak i ty hodiny jakoby chtěly ticha šetřiti co nejvíce, odbíjely nějak tlumeně, aby nevzbudily nikoho, kdo tu odpočíval posud v hlubokém, zaslouženém spánku.

Přece však denní světlo, zvuk hodin a vzdálený ruch ulice, dávno k životu vzbuzené, nezůstaly bez účinku a donikaly k sluchu aspoň jednoho z pozdních spáčů.

Byl to mladý manžel Vejvara, který první procitl, Již chvíli si uvědomoval, že vlastně nespí,

ale ještě zápasil s trhajícími se pouty spánku, kterýž jakoby se pokoušel na novo jej opanovati. Avšak bílá mlžina denního světla dorážela na jeho víčka vždy úsilněji, a Vejvara pomalu otevřel oči.

Snad probuzení to dokonaly údery hodin, jejichž zvuk dochvíval se ještě ložnicí. Ciferník hodin byl taky prvním předmětem, na němž utkvěly Vejvarovy zraky, prohlédnuvše, a Vejvara se ulekl. Rafije okazovaly desátou.

Jeho první myšlenkou byla — kancelář. Pro Pánaboha! deset hodin! Avšak oči jeho sklouzly s hodin na ozdobný kalendář, a rázem vzpomněl Vejvara, že jest neděle. Ano, včera byla sobota. Však v jakém se to probudil pokoji? To není jeho starý známý nábytek, to není povědomá jeho skromná světnice mládenecká.

Ale již se dostavilo vědomí všeho, co se v posledních čtyřiadvaceti hodinách bylo sběhlo, jaká změna s ním se byla udála, a Vejvara otočil hlavu a s jeho rtů splynulo šetrným šeptem:

„Pepinko! Pepinko drahá!"

Avšak Pepinka spala, spala hluboce. Hlava její byla zabořena v bělostnou podušku z prachového peří a kaštanové její vlasy, volně ji oblévající, tvořily půvabný rámec k ní. Pod hrdlem kroužil se krajkový límeček nočního roucha, pod nímž stejnoměrně zdvihala se a klesala ňadra její v pravidelném, klidném oddychování. Hedvábná pokryvka byla poodhrnuta níže a na ní spočívala levice Pepiččina, na jejímž drobném prstě třpytil se snubný kroužek.

Jak tak Vejvara hleděl na bílou, alabastrovou tu ručku, spočívající teď bez hnutí, a na obnažený lokýtek, vystoupily před ním plnou silou výjevy včerejší noci, vlastně dnešního jitra, po návratu od hostiny, i vše, co potom se událo, a hrudí Vejvarovou kmitl se pocit skoro lítostný.

„Chuderko Pepinko!" projelo mu hlavou. A jakoby ji chtěl odprosit, vztyčil se Vejvara lehounce na loži a sklonil se k té nehybné ruce, také ještě spící, a něžně ji políbil.

„Ženuško zlatá!" zašeptal pak.

Ani dotek jeho úst, ani opětné zašeptání neprobudilo Pepičku. Spala tvrdě dále.

Vejvara pojednou se rozmyslil a upustil od prvotního záměru svého, že Pepičku vzbudí. Zlehounka, aby nezpůsobil nejmenšího šramotu, sklouzl s lůžka, rychle obul měkké trepky a vytratil se z ložnice.

Byl povděčen, že jsou dvéře do vedlejší světnice dokořán, a zpolehounka, opatrně otvíral do předsíně a spěchal do kuchyně.

— — — — —

Nebyly to zvuky neznámé, jež o chvíli později dráždily víc a více sluch spící Pepičky. Bylo to povědomé skřípání a škrtání, jaké často ji probouzelo k novému životu. Donikalo k ní z počátku jako zdaleka, ale pak sesilovalo se a blížilo, jakoby se snažilo přemoci bůžka spánku, jemuž se nechtělo odloučiti se od hezkého, růžového toho spáče, vybaviti se z jejího objetí, odtáhnouti ruce od její hlavy, sklouznouti s jejích ňader. Konečně

však bůžek podlehl zvukům rušivého nástroje a posledně políbiv plné rty Pepiččiny, nevrle odlétl.

Náhle se vzbudivši, náhle se vzchopivši opřela se Pepička oběma rukama o lůžko a vytřeštivši oči spánku již zcela prosté přes pelesť do salonku, zvolala s výrazem zjevného uleknutí:

„Co tu děláte, Vejvaro?!"

Vejvara uhodl, že se jí děje právě jako jemu, že v její mysli rovněž se nevybavilo ještě vědomí nového stavu jejího, a na chvilku ve svém počínání ustav, rozesmál se a odvětil škádlivě:

„Dobré jitro, Pepinko ospalá! A já teď u vás zůstanu — nehnu se odtud..."

„Ale co tu děláte, Vejvaro? Co to znamená?" opakovala Pepička otázku.

Vejvara pozdvihl ruce a v nich — mlýnek.

Mlel kávu, a ten zvuk vyplašil Pepičce spánek s očí.

Rychle otočil Vejvara ještě několikráte klikou malého, nového mlýnku, až poslední rozdrcené zrno se prosypalo na dno, zatřásl mlýnkem, posledně otočil, postavil jej na stůl a rozletěl se k mladé ženě.

„Dobrýtro, srdíčko milé! Tak!"

Hlava Pepiččina jen se kmitala v rukou Vejvarových a jeho rty ji posévaly polibky.

„Tak, ty ospalá! To znamená, že nejsem už docela žádný ‚vy Vejvaro!' — nýbrž tvůj milý muž, nebo mužíček, chceš-li, a znamená to, že teď s tebou strávím každou volnou chvíli svou, a konečně to znamená, že někdo musí uvařit snídani,

a když milostpaní tak dlouho spinká a nedá se probudit ani křikem — a jak jsem křičel! — ani líbáním — ale to se rozumí, o to již Pepinka nestojí — tedy že to všecko musí udělat ubohý manžel, aby mladá paní vstala k hotovému! Tak, to všechno to znamená, ouško zlaté, a kdybys věděla, jakou mám radost, že se mi to podařilo!"

„Ale Vejvaro!" bránila se Pepička bouřlivému muckání Vejvarovu. „Vždyť mne utýráš!"

A zpozorovavši, že rozpoutané stužky nočního roucha vypověděly naprosto službu, již měly zastávati, rychle přitahovala pokryvku, aby se proti útokům Vejvarovým opevnila.

„Tak, děvečko?" volal Vejvara s žertovnou přísností, „ještě chceš spát? Nevíš, že je bezmála jedenáct hodin?"

„Vejvaro, opravdu?" vykřikla Pepička.

„No, podívej se! A teď na mne! Šukám po domě od časného rána — od desíti hodin!"

Skutečně byl Vejvara umyt, ustrojen, učesán. Jak spěchal, aby ho ženuška nepřekvapila!

Teď zalehl praskot v její sluch; pohlédla ke kamnům, v peci hořelo plným plamenem.

„Kdo zatápěl, Vejvaro?" vzchopila se Pepička zas napolo.

„Kdo jiný, než já?" odpovídal s úsměvem Vejvara. „Koho pak bych mohl vpustiti do ložnice své drahé paničky, když tak líbezně dřímala! A heleď, vedle taky zatopeno — a v kuchyni také!"

Vejvarovi působilo srdečné potěšení, kterak ženuška oči poulí.

„Ano, Pepinko, abys pěkně vstala do tepla. Já umím topit — neměl jsem nikdy komorníka. A na plotně v kuchyni zhřívá se voda na kávu, a smetánka . . .“

„Kdo ji přinesl?“ otázala se Pepička.

„Kdo jiný, než Kačenka od maminky,“ odpovídal Vejvara. „Stála prý přes hodinu u dveří, nechtíc zvoniti, jen tak zvolna poťukávala, ale když se nikdo neozýval, odešla konečně a zanechala hubatku se smetanou u domovnice.“

„To ji maminka navedla, aby nás nebudila,“ durdila se špoulivě Pepička.

„A dobře udělala, děvečko milá. A ještě něco přinesla Kačenka.“

Vejvara vyběhl z ložnice do kuchyně a přinesl na míse bábovku, krásně vypečenou, se silnou kůrkou, hustě posypanou za čerstva po upečení, neboť tlučený cukr byl se slil v povlak jako ledový, z něhož vyváněla vanilka.

„Tak, moje poupátko milé,“ hovořil Vejvara, odnášeje bábovku do salonku. „Voda se vaří, smetana se brzy rozbublá, teď jsem umlel kávu — šálky a cukr jsem připravil na stůl — to se díváš, jakou máme kuchařku, co?“

A nemohl odolati, aby zas nepřiskočil k ženě a znova ji nezlíbal.

„Ale Vejvaro, vždyť musím konečně vstát!“

„Nu, dobře, kočičko, vstávej, vstávej! Tuhle je voda, umej se, a chceš-li, přinesu ti teplé — naplnil jsem již měděnec, aby se nerozpálil.“

Pepička se usmála, nač Vejvara na vše myslil, a Vejvara dodával:

„To jenom dnes, děvečko drahá, a pak dále budeš hospodařit jen ty. Leda zas někdy, až nebudeš moci vůbec s postýlky — víš — zase pomohu. Ač pak tu bude pomocnic..."

Zarazil, jak se naň Pepička vážně podívala.

„Vždyť nic neříkám, Pepinko," udobřoval. „A co tedy ještě potřebuješ?"

„Abyste šel na chvilku ven a já se ustrojím."

Vejvara vyvalil komicky oči.

„Ven? Což pak maminka Kondelíková taky posílá tatínka ven, když se strojí?"

„Ty jsi trapič, Vejvaro!" hněvala se Pepička. „Maminka! To se rozumí, až já budu —"

„— maminkou," doplnil Vejvara s nejnevinnějším pohledem.

Pepička neodvětila a schoulila se pod pokryvku. A jak šelmovsky její oči vyzíraly z té bílé záplavy, vystrčila okazováček pravice a zahrozila Vejvarovi:

„No počkej, Františku, dnes já budu na tebe žalovat!"

„Vždyť už jdu, Pepičko! Musím vařit."

A podívav se jako lítostivě na žínku, až po nosík ukrytou, spěchal s mlýnkem do kuchyně.

Netrvalo však dlouho a byl zase v ložnici, kde ho uvítalo lehké vzkřiknutí Pepiččino.

„Vždyť se nedívám, Pepinko," omlouval se Vejvara, ačkoli zraky jeho úkradmo hledaly jenom ženušku, „ale teď nevím, zdali jsem to dobře

provedl. Když jsem upěchoval kávu do mašinky, teprve jsem vzpomněl, že moje kvartýrská ji vařila s hadříčkem. Ale já nic takového v kuchyni neviděl, a tak nevím, jak to bez hadříčku uvařím —"

Pepička se upřímně rozesmála.

„My ji vůbec budeme vařit bez hadříčku, milý Františku, na to jsou teď zvláštní síťky. Je tam ve stole — nu, bude naše první káva trochu hustší."

„A ještě něco, Pepinko. Kdy pak je smetana zvařena?"

„Když se zdvihne a dostává čepičku — a musíte nad ní stát, aby nevyběhla —"

Zarazila se, naslouchala, a náhle zvolala:

„No, už je zvařena — už syčí po plotně! Honem, Vejvaro, sice jsme bez snídaně!"

Vejvara pádil z ložnice, a Pepička, nic již nemyslíc na svoje nedbalky, v patách za ním.

Vejvara právě odtahoval hrnek — díky Bohu, polovina smetany byla zachráněna, třeba že se při tom nešťastný kuchař trochu popálil a trochu prsty opařil.

Tato nehoda Pepičku nesmírně rozveselila. Spráskla ručky a s žertovnou výhrůžkou po způsobu dětí zvolala:

„No počkej, až t o h l e povím tatínkovi!"

„Poslyš, Pepičko," odpovídal Vejvara s komickou vážností, blíže se k ženě, „co se doma uvaří, má se doma sníst! A my to sníme!"

A než se Pepička nadála, popadl ji Vejvara, sevřel do náručí a přitiskl na prsa. Ale než se

k ní sklonil, aby ji za šelmovskou výhrůžku zlíbal, zadrnčel v předsíni elektrický zvoneček přímo vztekle, jakoby se hasiči dobývali.

Oba se rozlétli a Pepička prchala do ložnice.

Vejvara tak se ulekl prudkého zazvonění, že nevěděl v prvém okamžiku, co by učinil. Toto zvonění bylo mu zvukem zcela novým, takové oznamování návštěv nezvyklým. V posavadním bytě jeho nebylo elektrického zvonečku, tam prostě návštěvy klepaly na dvéře kuchyně, v níž skoro celý den trávila jeho kvartýrská. A k Vejvarovi nechodily vlastně žádné návštěvy.

Splašený útěk Pepičky pak nadobro ho popletl. Připadal si pojednou tak opuštěným. Kdo to může být?

Nezbývalo však než otevříti. Spěchal tedy Vejvara po prstech do předsíně, ke dveřím, odsouvl opatrně mosazné kolečko a vyhlédl okrouhlou špehýrkou do chodby.

Neviděl nic. Kdo přicházel, stál těsně u dveří, tak že špehýrku zatmíval. Jen tak Vejvara tušil, že se za dveřmi chvěje nějaká spousta oděvu, a postihoval zcela nepatrné šustění látky hedvábné. Tedy ženština! Snad maminka Kondelíková?

Rychle otočil klíč, otevřel do kořán, a než domyslil přirovnání, že tu stojí proti němu cosi jako oprchávající pivoňka, rozlehl se křaplavý, přeskakující hlas:

„Můj Bože, tak jsem přeci dobře trefila — a ještě doma zastihla! Dobré poledne, pane z Vej-

var, a dej vám tu Pánbůh štěstí až do skonání! Všeobecně!"

A návštěva překročila práh, od něhož byl Vejvara překvapen ustoupil.

„Božínku — milostpaní — vítám vás," koktal Vejvara, dovíraje dvéře, a v překvapení svém a v rozpacích přehlédl, že mu dáma podává obě ruce najednou. „Paní Muknšnáblová!"

Byla to paní Muknšnáblová, jejíž návštěvy se nadál Vejvara nejméně.

Její propalující oči již těkaly předsíní a hledaly další dvéře. A jako po čichu uhodla, které vedou do pokoje.

„Tudyhle?" tázala se.

„Prosím — prosím," pobízel Vejvara, ač mu nebylo jasno, co si s návštěvou počne.

Paní Muknšnáblová již zaklepala kloubnatými prsty a postála, ale když se nic neozývalo, srdnatě otevřela a vnesla se do světnice. Přelétla zrakoma prostor a vidouc jej prázdný, obrátila se:

„Snad není pan z Vejvar sám doma? Snad znejmilejší panička...?"

„Promiňte, milostpaní," omlouval Vejvara, „ženuška ještě není hotova. Nenadáli jsme se návštěvy, zaspali jsme trochu..."

Na široký, kostnatý obličej paní Muknšnáblové vyskočil úsměv, jakoby vypustil zářivou rachejtli, úsměv, porozumívající tomu zaspání, šlakovitě důvěrný, až Vejvara sklopil zraky.

„Tak tedy jsem první vaše visita, pane z Vejvar? To mě těší, všeobecně mě to těší. A vy se

jistě nehněváte. No myslím si, že jste mě nečekal, ale staré přátelství nevystydne, pane z Vejvar, a já řekla Lotynce: půjdu, abych novomanželům složila gratulaci. Já sic byla včera v kostele, obě jsme tam byly, ale nechtěla jsem se drát ku předu a mezi příbuzné, abych blahopřála. Dost času, myslila jsem, bude zejtra, všeobecně. Tak tedy vám tuze gratuluju, pane z Vejvar, a za Lotynku taky, aby vám dal Pánbůh štěstí. Dívala jsem se na nevěstinku, tuze hezká, jako z cukru — a jak vás má ráda — na očích jsem jí to viděla. Bože, až nastane ten okamžik Lotynce a panu Pajtlšmídovi, rozplynu se blažeností. Doufám, že ji taky uvidím?"

„Ó, prosím, Pepinka se strojí, milostpaní, hned bude hotova. My ještě nesnídali..."

„Můj ty Pane, já vím, v takovýhle den by moh' být člověk bez snídaně," přetékala panička novým úsměvem významným. „Jako tenkráte já a můj nebožtík! Na jídlo jsme ani nemyslili — my bychom se byli jedli..."

Vejvarovi připadalo, jakoby mu do blaženosti prvního toho dne přiléval pelyňku. — V tomto směru nepřál si další sdílnosti paní Muknšnáblové. Pobídl paničku, aby usedla, a když hedvábné její šaty starodávného vzoru i střihu došustily na pohovce, řekl rychle:

„Jen jsem překvapen, kterak milostpaní —"

„— vás našla, viďte?" přerušila ho panička. „Božínku, člověk má jazyk k mluvení a uši k poslouchání. Ptá-li se člověk, na všechno se doptá.

Jak bych se nebyla vyptala, kde jste si ustlali hnízdečko! A více zví člověk třeba za dobré slovo než za peníze, všeobecně. A když naše přátelství tak dlouho trvalo, nebyla bych si odpustila, abych snad byla z posledních. Moc a tuze ráda by byla šla Lotynka se mnou, ale to se nehodí. Já jsem paní, paní z Vejvar je paní, my si porozumíme. A co se Lotynky dotýčí, taky na ni dojde. A pak, až bude mladou paní Pajtlšmídovou, přijdeme obě."

Vejvara byl jako na trní. Ah, kdyby tu byl jen sám, ať si hovoří panička třeba do večera. Ale jak je tam Pepičce za dveřmi?

Ano, co se děje tam za dveřmi! To by taky paní Muknšnáblová byla ráda věděla. Těkala očima po světnici, odvažujíc, odhadujíc, ceníc a sčítajíc, ale její uši se prodlužovaly tam ke dveřím do ložnice, aby postihly sebe menší šust.

Stejně byl zaměstnán sluch Vejvarův, ale jiným směrem; naslouchal do kuchyně, kde syčela voda, z hrnku přetékající. Má odejít, aby nalil na kávu? Teď se odhodlal, přikročil ke dveřím ložnice a nesměle zaťukal:

„Pepinko, máme návštěvu..."

Jedva dořekl, otevřely se dvéře a vyšla Pepinka. Zázračně rychle osvěžila tváře vodou, vpravila vlasy pod růžový čepeček a vklouzla do rozkošného rudého županu. A jakoby se všechna ta červeň byla i jí sdělila, její tváře jen plály, když vítala paní Muknšnáblovou.

Vejvara spěšně odbyl obřad seznamovací a

spěchal za svojí kuchařskou povinností. Nalil dvě sběračky do mašinky a již byl zas v pokoji.

Ať byla Pepičce první tato návštěva jakkoli milá nebo protivna, za okamžik nabyla své rovnováhy, ba převahy nad zvědavou matronou. Neboť vrozeným ženským pudem seznala, že celý její zjev a její úbor učinily na paničku řádný, překonávající dojem. Ať měla paní Muknšnáblová nastudováno cokoli, teď se zahleděla na mladou ženu očima pohlcujícíma, z nichž sálal nepotlačitelný obdiv.

„Pánbůh vás požehnej, paní z Vejvar,“ hovořila jako na ústupu, „a dej vám štěstí, všeobecně. A musím říci, tohle si pan Vejvar zasloužil — pokračovala sladce — neboť on byl vždycky velmi solidný pán. Bože, tři roky jsou tři roky — poznaly jsme ho za ten čas, a budete mít hodného mužíčka. A hezounké to zde máte, paní z Vejvar — nu ano, kde je majetek, tam se všecko zařídí — buďte tu zdrávi! A když to všechno vidím, skoro se oslejchám — bez urážky, paní z Vejvar — ale kdo jde poprvé do nové domácnosti, každý má něco přinést, a kdyby to byl náprstek, všeobecně...“

Mluvíc tak, smekla paní Muknšnáblová s levé ruky nerozlučnou svoji kabelku a kostnatými prsty jala se dolovati v jejích útrobách. Konečně vylovila předmět jakýs, obalený růžovým hedvábným papírem a ovázaný rudou stužkou, a podávala jej mladé paní Vejvarové, která jen zdráhavě vztáhla ruku po dárku.

Jakoby se obávala předčasného vyzrazení, při-

krývala paní Muknšnáblová záhadný předmět již v hrsti Pepiččině svojí dlaní, zavírala mladé paní prsty a mluvila žadonivě:

„Ne, teď se na to nedívejte! Teď ne, mladá paní! Tady toho nebude tak brzy potřeba. Je to práce naší Lotynky, z upřímného srdce. A jen jednu prosbu máme: až budete mít svoje svatební zpodobenky, věnujte nám jednu na památku. Ať máme na vždycky před očima starého našeho přítele a jeho roztomilou paničku. A teď půjdu, abych nezdržovala."

Ale pobyla ještě hodnou chvíli. Velmi ráda a zvědavě si prohlédla celý byt, bystře prokoukla každý kout, posoudila, pochválila a konečně s mnohými poklonami se poroučela.

Pepička z hluboka oddechla a Vejvara se díval na ženu pln rozpaků.

„Tuhle visitu jsem nečekal ani ve snách," prohodil. „A přispíšila si! — Nu, ještě to dosti dobře dopadlo. Ale skoro jsem se jí ulekl. Kdybych byl pověrčiv, věř mně — teď mi ta osoba připadá jako takový divný pták, který věstí nehodu. Má do sebe cosi sovího..."

„Ale teď budeme snídat!" zvolala Pepička a spěchala do kuchyně.

Po chvíli, když popíjeli kávy, prohodil Vejvara:

„Vidíš, něco mi připamatovala ta panička, nač bych snad byl zapomněl: půjdeme k fotografovi. Překvapíme tatínka a maminku, viď?"

Pepička přikývla.

Vejvara náhle se rozpomenul:

„Co pak ti to vlastně přinesla?“

„Tamhle to leží,“ odvětila Pepička. „Ale nemáme se na to dívat...“

„Jen ty — jen ty, Pepinko; mně to nezakázala.“

Vejvarovi to nedalo. Než vyšli z domu, přitočil se ke stolku, rozvázal stužku a sňal růžový obal. Nějak neobratně to držel, záhadný předmět zamotal se mu v ruce a rozvinul se jedním koncem až k zemi.

„Podívej se, Pepičko!“ zvolal Vejvara v komickém uleknutí.

Pepička pohlédla, ale hned se odvrátila a zakryla si dlaněmi oči.

„Povijan!“ vzdechl šeptem Vejvara, a pomaloučku jej stáčel v dřívější podobu. „Nu ano, zatím jej schováme... Ale až to uvidí tatínek — —“

Pepička rychle se otočila a zvolala:

„Já bych ti dala, Františku!“

*

Dávno minula hodina s poledne, když mladí manželé vystupovali do druhého patra povědomého domu v Ječné ulici, míříce k rodičům Kondelíkovým, kam byli pozváni k obědu.

„Jdu sem sice rád, Pepičko,“ prohodil Vejvara, kráčeje za ženou, „ale tak jsem si myslil, kdybychom dnes byli seděli doma, ve svém, jen my dva, a kdybys ty sama vařila a nosila na stůl, jaký by to byl krásný začátek naší domácnosti. Věř,

to bych si tak byl připadal jako skutečný otec rodiny...“

„Dočkáš se toho, Františku, již zítra, a nevím, jak budeš spokojen. A co tvůj tatínek a sestřička? Kde by ti byli zůstali? Netěšíš se taky na ně?“

„Pravda, Pepinko, těším se. Ale víš, zdá se mi, že mladí manželé aspoň první dny po svatbě by měli žít jako Adam s Evou v ráji, zcela sami, vzdáleni všeho světa, a zejména posavadního svého okolí...“

Pepička se zastavila na schodě, obrátila se k Vejvarovi a odvětila tiše:

„Co bych teprv já měla říkat, Františku? Mladá žena — myslíš, že bych se nejradš před celým světem neukryla?“

„Pepinko!“ zvolal Vejvara, jakoby prosil za odpuštění, a políbil žínce ruku.

„Tak vidíš, Františku, — Ale teď hezky jdi napřed, ať se bouřka sveze na tebe. Pěkně jsme se zdrželi!“

Vejvara vykročil a za okamžik otvíral dvéře do kuchyně.

„Jéjej — rukulíbám, milostpane!“ vykřikla Kačena, a než se Vejvara nadál, chopila ho za ruku a políbila ji.

„Co pak vás to napadá! Nekousejte mne, Kačenko!“ lekl se Vejvara, nechápaje, proč mu Kačena dnes líbá ruku a proč ho nazývá „milostpánem“, když mu posud byla říkala „mladý pane“

nebo nejvýš — chtěla-li být hodně uctivou — „vašnosti".

Nu ano, byl ode včíra ženat, byl milostpánem!

Ale již držela Kačena Pepičku a zahrnovala ji stejnými projevy úcty. A jistě bylo mladé ženě ještě podivněji než Vejvarovi. Neboť vše, co souviselo se změnou jejího stavu ode včíra, bylo tak podivné.

Zatím Vejvara, jakoby si byl dodal odvahy, zaklepal velmi důkladně na dvéře pokoje, a dvojím neb trojím hlasem zaznělo z vnitra vyzvání: „Dále!"

„Že jdete, tuláci!" vítal hlučně mistr Kondelík. „Kde vás rarach nosí! Tuhle tatínek Vejvara umírá hladem, strašně hubuje od samého poledne, a mladé panstvo čert ví kde —"

Otec Vejvara s úsměvem, jenž měl naznačiti, že nikterak není pravda, co o něm pan Kondelík vypravuje, pokročil k párku a vítal:

„Zdrávi procitli a přišli!" a políbil Pepičku něžně na čelo, načež upřímně potřásl rukou synovi. Hned potom se obrátil zase ke stolu, aby mladým lidem ani pohledem nepůsobil dalších rozpaků.

Zkoumavým zrakem podívala se na dceru paní Kondelíková, objala ji, dvakrát ji vroucně pocelovala, podala ruku Vejvarovi a pobízela oba:

„Svlekněte se, děti, svlekněte, hned ponesu polívku."

A zmizela v kuchyni.

Něco taškářského se kmitlo v očích páně Kondelíkových, když vítal děti, však i tento pohled Pepička zdánlivě statečně vydržela. Ale když se k ní přiblížila sestra Vejvarova, Tonička, a nedokročivši utkvěla na ní pohledem tak naivně zpytavým, hloubavým, tázavým, snažícím se proniknouti velikou záhadu, jež na ni samu — jako nevěstu — již již dostupovala — tu mladá žena musila sebrati všechnu sílu, aby před tímto nejnevinnějším pohledem nesklopila zraky, a řekla skoro šeptem:

„Dobré jitro, Toničko...“ a objala ji.

Nikým nevšímán, jakoby ho tu nebylo, vše kolem sebe úkradmo pozoroval starý otec Vejvara, a rty jeho bezděky a jedva znatelně se pohybovaly, jakoby pronášely modlitbu nebo požehnání. Oči se mu leskly, jako zvlhlé...

Kačena otevřela dvéře z kuchyně a paní Kondelíková vnášela mísu s polévkou.

„Sedejte, sedejte, lidičky! Bude-li co vysušeno, mají to na svědomí naši mladí. Ale jen když jsou zde.“

„A vlastně kde jste byli, Vejvarata?“ ptal se hřmotně mistr Kondelík, vecpávaje cíp ubrousku za límec košile.

„Ale tatínku, byli jsme — —“ začal Vejvara.

„— — na procházce, tatínku,“ rychle doplňovala Pepička, aby se manžel nepodřekl s fotografem. „A byli bychom přišli dřív, ale měli jsme návštěvu. Staré přátelství Františkovo — dodala škádlivě — hádejte, kdo?“

„Od magistrátu?“ tázal se mistr.

„Paní Muknšnáblová!“ vybuchla Pepička. „Mně se zdá, že František přece jen — —“

„Pepinko!“ řekl vyčítavě Vejvara. A najednou zvolal: „Vlastně její návštěva platila Pepičce. Přinesla jí dárek — —“

„Františku!“ vykřikla teď Pepička.

„Takovou ruční práci,“ řekl Vejvara již zcela lhostejně.

„Já vím — já vím,“ řehtal se mistr Kondelík. „Takové ruční práce! Pověsí se to na zeď, pasť na prach, ano!“

„To není na zeď,“ řekl nevinně Vejvara.

Pepička mu šlápla na nohu.

„Škoda že nemáte stůl s trnožem,“ poznamenal Vejvara ledabyle.

„Proč pak?“ otázal se mistr.

„Aby bylo kam dát nohy.“

Mistr se obrátil k sousedu, otci Vejvarovi:

„Ďas ví — dokud chodil za Pepčou, neshánět se po trnoži...“

„Jezte, jezte,“ pobízela paní Kondelíková, tuše nějakou čertovinu, aniž chápala, oč jde. Však jí to pak Pepička poví.

Teď teprv připadlo Vejvarovi, že je dnes maminka Kondelíková jiná než jindy. Že na její tváři leží cosi nyvého, lítostivého, nebo – sám nevěděl, co. Zkrátka, nebyla to ta spokojená a bezstarostná tvář, jako jindy. Hněvá se na ně, že se opozdili? Nikoli, to to není.

I byl nesmírně rád, poznávaje od mísy k míse, že se obědu nic nestalo, že se nepokazil.

Po jídle pili páni černou kávu, dámy bílou. Otec Vejvara, šetrně pokuřuje britanika, jež mu podal mistr Kondelík, pronesl ostýchavě:

„Nerad bych rušil společnost, ale tak bych rád si prohlédl kousek Prahy — kdož ví, kdy sem zas přijedu, a zdali vůbec. Půjdeš s námi, Františku, a Pepinka?"

„S radostí, tatínku," přisvědčoval Vejvara.

„Mě taky snad vezmete s sebou?" řekl mistr.

„Bože, papínku, jak rádi," těšil se otec Vejvara. „Což paní matinka?"

„Mě nechte doma, drahoušková," bránila se paní Kondelíková. „Sebralo mě to všecko — a musím vám chystat večeři. Budeme mít s Kačenou co dělat — dne je na mále."

„My taky máme přijít?" tázal se Vejvara.

„A kam byste šli?" divila se matka.

„Dobře, maminko, ale dnes půjdeme brzo domů, zdrželi jsme se včera tolik..."

„Neboj se Františku, nezdržíme vás — máme všichni co dospávat..."

Po kávě vybrali se tedy všichni do města, ostavivše paní Kondelíkovou s Kačenou. A vrátili se po šesté hodině.

Paní Kondelíková byla vynaložilo všechen um, aby hosty překvapila novým a vnadivým výrobkem své kuchařské školy, ale krom pana Kondelíak všichni byli přemoženi včerejší hojnou hostinou a dnešním svátečním obědem. Včerejší prodloužení večera téměř do samého rána vymstívalo na nich.

„Nic naplat, paní matinko," odpovídal otec Vejvara na pobízení paní Kondelíkové, „žaludek je nevyvařen a žádá své právo."

Mladý manžel, jak byl řekl, tak učinil. Zdvihl se několik minut před devátou a s vážností u něho posud nevídanou pronesl:

„Pepinko, půjdeme domů."

A mladá žena ku podivu ochotně se vzchopila.

To byl okamžik, na nějž paní Kondelíková čekala. Spěchala za dcerou do ložnice, aby jí pomohla do pláště, a tu ji náhle popadla za hlavu, zlíbala ji a ptala se co nejtišeji, aby neprozradila, jak se jí hlas chvěje:

„Byla jsi hodná — dcerunko? — Trpělivá?"

Pepička se sklonila a políbila matce ruku.

Matka ji pohladila po spáncích.

A za minutu potom, používajíc rozruchu nastalého chystáním se k odchodu všech, stavila v temném koutě ložnice Vejvaru, položila mu ruce na ramena a vydechla:

„Jsi šťasten, Františku — —?"

„Maminko drahá!" chápal se obou jejích rukou Vejvara, aby je poceloval. „A vděčen — neskonale vděčen!"

„Měj ji rád, Františku — hodně rád!" dodala tchyně, ale to již se rozplynulo v pláči.

Otce Vejvaru a Toničku do někdejšího mládeneckého bytu Františkova doprovodil mistr.

A mladí manželé spěchali do Vinohrad.

Kterak se těšil Vejvara na zbytek dnešního

večera s Pepičkou o samotě po všem tom ruchu včerejška a dneška!

„Nejhůř je naší mamince," prohodila Pepička, když docházeli bytu svého v ulici Čelakovského. „Té bude smutno."

„A tak mi připadala dnes docela jinak než jindy," poznamenal Vejvara.

„Nediv se, Františku, když tak osiřela!" odpověděla Pepička a vklouzla do domu.

O chvíli později rozsvětlilo se v bytě mladých manželů. U kamen v jídelně dřepěl Vejvara, u kamen v ložnici skláněla se mladá žínka. Oba zatápěli. Venku bylo sychravo, ale zde bude za chvíli tak teplo a útulno...

II. U svého krbu.

Co se Vejvarovi podařilo prvého dne, nepovedlo se již druhého. V pondělí probudila se mladá panička dřív a usmívala se pod lalůček při pomyšlení, kterak zburcuje manžela, až bude se vším hotova. Čeho bylo třeba k snídani, přinesla zatím Kačena: hubatku čerstvé smetany a džbán studničné vody. Potom poklidila v kuchyni, umyla trošek toho nádobí od včerejška, vyhrabala z kamen v jídelně popel, zatopila tam a odcházela s prázdnou hubatkou, když byla vyslechla rozkazy mladé paní, co má obstarati z trhu, k obědu.

Ani netušil Vejvara, když pohlédl do jasného dne, že byl zbuzen polibky Pepiččinými. Nepřiznala se k tomu.

„Honem, Františku, za chvilku ponesu kávu."

Když seděli u snídaně, řekl Vejvara s něžnou výčitkou:

„Nesmíš mne tak nechat zaspávat, miláčku! Hleď, osm hodin."

„Nu, hlavu ti neutrhnou, přijdeš-li dnes o chvíli později," hovořila Pepička. „Což kdybychom se byli vydali na nějakou svatební cestu?"

„Jsem rád, že jsme doma," odpovídal Vejvara. „To si necháme až na léto. Mám arci času dost, ale víš, miláčku, tak rád bych pobyl co nejdéle s tebou, než se vydám do úřadu. Na to jsem se tolik těšíval. Toho života, kdy jsem od snídaně horempádem spěchával do kanceláře, užil jsem do syta. Tu — třeba bylo dosti času — utíkal jsem rád ze svého studeného pokojíku do teplé úřadovny. Ale nyní, když mám tebe, těžko se mi bude loučiti s milým domovem. Vidíš, děvečko drahá, jdeme do zimy, ale mně připadá, jakoby kolem dokola pučelo jaro. To tebou se mi tak život rozjasnil..."

„Lichotníče!" udeřila Pepička dlaní do nastavené ruky Vejvarovy. „Jen budeš-li tak vždycky smýšlet!"

„Vždycky, Pepinko, vždycky," ujišťoval Vejvara. „A víš, musím ti říci, co mi tak připadá: teď — zdá se mi — máme se rádi jako dvě děti, jimž nic neschází, na něž se celý svět usmívá. Ale myslím, že později se budeme míti rádi ještě zcela jinak, až poznáme, kterak jeden druhého potřebujeme, a pravé štěstí svoje že pochopíme, až nebudeme v těchto hezkých světničkách zcela sami, ale až oba budeme míti plnou hlavu radostných starostí. Víš, Pepinko?"

„Chceš ještě kávy?" otázala se Pepička, jejíž tvář náhle zvážněla. Nehleděla při tom na Vejvaru; pohled její vyskočil oknem a zatěkal kamsi do daleka nuselského údolí, k obzoru, jejž uzavíraly krčské lesy.

„Děkuji, ženuško," odmítal Vejvara. „Jsem syt. A za chvíli musím jít. Je mi tak tesklivo, že tě zde mám zanechati samotnu."

„Neboj se, Františku, neztratím se ti," těšila ho Pepička. „Ani se nenaděješ, a bude poledne. A já zde budu míti práce — ó jé! První oběd v manželství — skoro mám trému, Františku!"

„A teď ty se neboj, Pepičko," zasmál se Vejvara. „Udělej co udělej — poručíš-li, budu jíst se zavřenýma očima a všechno mi bude chutnat."

„Nu, dnes arci snad," poznamenala Pepička. „A zítra, a celý týden — ale soudím-li podle našeho tatínka, jste vy muži v té věci někdy protivni, a týraví, Vejvaro, týraví! Víš-li pak, že jsem někdy vídala maminku uslzenu — ano, pro jídlo, jen pro jídlo!"

Místo odpovědi sevřel Vejvara Pepičku v objetí a zlíbal ji. Potom se rychle oblékl, opětně poceloval žínku a spěchal do kanceláře.

Vejvara byl horlivým, svědomitým úřadníkem, měl to v krvi, jak se říká. Ale dnes poprvé, když se musil odtrhnouti od ženušky, probudil se v něm neznámý do toho dne duch vzpoury. Přišlo mu na mysl, že takový úřad je někdy protivná, nemilá věc, a byť i to byl magistrát. Dnes prvně pocítil, že jest otrokem nezvratné, neodkladné povinnosti, a mysle na tuto povinnost, hleděl jako do veliké, nedohledné dálky. Po celý život bude takovým otrokem. Nu, ano, také mu nadejde doba odpočinku — ale pak už bude starým a dokonce snad neduživým pánem.

Konečně překročil práh starobylého portálu radnice, minul vousatého magistrátního portýra, v jehož vážné a mrzuté tváři jakoby se slévala všechna ta neúprosná kázeň ouřadní, a zmizel v temnu schodiště a pak ve kterési kanceláři, v nichž mizí tolik jednotlivých koleček velikého toho úřadního aparátu.

Několik těch hodin uplynulo konečně a Vejvara chvátal domů. Pravda, hezké je to tam u nich nahoře v ulici Čelakovského — ale daleko, daleko! Vejvara skočil u Špinků do tramvaje. Čím blíže byl domovu, tím byl nedočkavější. Konečně Nuselské schody — poslední stanice. Ale ještě má tři sta kroků k domu a pak dvě patra.

Bez dechu stanul u dveří, zazvonil.

I hlehle, jaký to nový obrázek! Otevřela mu Pepička, všecka rozpálena kuchtěním — a Vejvarovi připadalo, že to již není Pepička od předevčírka, ba ani ode dneška rána. Tu stála před ním učiněná hospodyňka v bílém čepečku, opásaná bílou zástěrkou, s vykasanými rukávky světlého županu, a na prstech, na rukou, ba i na lokýtcích byly stopy mouky.

„Dušinko!“ volal Vejvara po upřímném políbení, „tys celá proměněná! A co nám dobrého vaříš?“

Shodil kabát a rovnou běžel za Pepičkou do kuchyně.

„Vari odtud!“ vyháněla jej žertovně ženuška. „Zde nemáš co dělat, leda až zas budeš svářet

smetanu. Jdi hezky do pokoje a přebírej se tam v gratulacích. Listonoš jich přinesl celou náruč."

Brzy však za ním přišla s misou polévky a nalila do talířů.

„Tak, pane manžele! Račte se do toho dáti! Libo-li, zamhuřte oči — přijdou věci horší."

Ale polévka byla výborná, zcela taková, jak ji vařívala maminka Kondelíková. Potom přinesla Pepička maso s křenem a po mase misku cezených nudlí, sypaných parmesánským sýrem, jemně strouhaným.

„Myslím, Františku, že je ti vhod oběd poněkud hubenější po těch pečeních včerejška a předevčírka. Musíš vytrávit."

„Výborně, ženuško, výborně!" jásal Vejvara. „Trefila jsi mi do chuti. Ale teď konečně ke mně přisedni..."

Číškou černé kávy zakončen oběd a hned chystala Pepička svačinu. Čekali hosty — tatínka Vejvarova a sestru jeho Toničku, kteří přece taky musí mladou domácnost navštívit. Rovně odtud pak půjdou na dráhu, mladí manželé je doprovodí. Vejvara si na to odpůldne vyžádal dovolenou z kanceláře.

Však již se přihnala Kačena od maminky Kondelíkové, aby mladé paní pomáhala. A brzy potom přišel otec Vejvara s Toničkou.

Starý pán vážně a důkladně si prohlédl celý synův byt, a jeho tvář jevila naprosté uspokojení — ba co, uspokojení: chvílemi až úžas. Tak

elegantní a přepychuplným připadalo mu mnohé, čím příbytek mladých manželů byl vyzdoben.

„Jiná doba, jiný způsob, milý hochu," promlouval vážně. „My s matkou začínali jsme to skrovněji — a trvám, že již tak do smrti s tím vystačíme. Ovšem, Tonička tuhle bude již požadovat něco jiného, ale tak, milá holka, jako je to zde u Františka a Pepinky — na to si laskominy nedělej..."

Věděla Tonička, že její domácnost nebude takto vypadati, ani by to u nich venku tak nesvedli, a skoro něco jako lehounká závist kradlo se jí duší. To však jenom na okamžik. Bude ona také šťastna, třeba v okolí prostším. Samo sebou se rozumí, že jinak může být v Praze a jinak musí být na venkově.

Než odešli, otec Vejvara posledně vklouzl do ložnice a nepozorován vytáhl ze záňadří malý černý krucifix, s alabastrovým tělem Ukřižovaného, a postavil jej na mramorovou desku stolku mezi okny. — —

O půl páté rozžehnali se Vejvarovi s hosty svými na nádraží co nejsrdečněji, a skoro trochu rozesmutnělí vraceli se do města. Nálada ta však v ruchu pouličním brzy pominula.

Poprvé dnes kráčel Vejvara s Pepičkou sám. Nepřekážela mu sice nikdy matka Kondelíková, ale přec mu zcela žertovně připadlo na mysl, jak je to hezké, že od nynějška smí chodit s Pepičkou již „bez patroly". — —

„Dnes je vlastně náš první den," řekl Vejvara, když vrátivše se s večerem domů zasedli ve vyhřáté jídelně ke skromné večeři. „Viď? Dnes jsme byli skutečně doma."

„Však se bude maminka hněvat, že jsme se tam ani nestavili," odvětila Pepička zamyšlena.

„Půjdeme tam zase, půjdeme," sliboval Vejvara, „ale oni taky musí někdy k nám, víš? Rád bych byl tak trochu taky hospodářem."

„Ale dřív nepozveme tatínka a maminku, dokud nebudeme mít holku," rozhodovala Pepička. „A ještě plných devět dní budu bez ní."

„Uteče to, Pepinko, vždyť sem chodí Kačenka. Věř mi, kdyby to nemusilo být — takhle by nám bylo nejlíp. Skoro se bojím, až mezi nás vpadne cizí osoba; budeme stále jako pod dozorem. Ano, kdyby to tak byla Kačenka, té již jsem uvykl."

„Taky bych ji byla měla nejraději," odtušila Pepička, „ale maminka soudí, že to nedělá dobrotu s děvčetem, které sloužilo paní doma za svobodna. Chce pokaždé všemu lépe rozumět. A to by mne arci taky netěšilo..."

„Pravda, Pepinko," přisvědčil Vejvara. „Tys teď mojí milou paničkou a rozumíš všemu nejlíp!"

A Vejvara zpečetil svá slova upřímným polibkem.

III. Oktáv veselky.

Bylo právě osmého dne po svatbě, v sobotu, když paní Kondelíková, sotva s manželem poobědvala, rychle sklidila se stolu a postavivši před mistra sklenici kávy, chystala se z domu.

Mistr Kondelík rozmačkával v kávě lžičkou cukr a několikrát mrskl očkem po paničce. Konečně promluvil.

„Kam pak zas poletíš, Betty?"

Paní Kondelíková dopínala úzký kabátec, kterýž velmi příznivě svědčil jejím plným sice, ale stále ještě úměrným tvarům, a hned neodpovídala. Jenom rty její se pohnuly a sevřely, jakoby násilně zamezovaly vyklouznutí slova, jež mocí mermo přes ně se dralo. Ale nepodařilo se jí to, jako se nedařívá tak mnohým paničkám.

„Předně n e p o l e t í m, starouši, protože vůbec n e l í t á m! Navykáš si takový podivný způsob hovoru, jakobys celé dny sedal ve formance někde u Podušků. ‚Kam zas poletíš!' Za druhé jsi se najedl, máš před sebou kávu, a je tu Kačena, kdybys něco potřeboval. A za třetí jdu do města k vůli Pepičce. Víš přece, že jí sháním holku. To je nejmenší, co mohu pro dceru udělat."

„Ale dáš ty slov za jedno, Betty," odpovídal mistr. „Nesmíš to brát tak tragicky! Když řeknu ‚kam poletíš', tedy myslím, aby ses neuběhla. Ostatně jsem soudil, že holku již máš. Vždyť jsem tu někde viděl knížku."

„Arci že mám, starouši, ale knížka mně nestačí. Musím obejít aspoň dvě tři paničky, u kterých posledně sloužila, abych se poptala. Knížka mi nepoví nic. Tam stojí pokaždé: ‚k spokojenosti!' Ať byla holka poctivá nebo ne, ať byla morous nebo hubatá, ať byla běhna nebo seděla doma — vždycky se napíše ‚k spokojenosti'. Psali jsme to taky tak, víš dobře. Ale to mi nestačí. Má-li mít v rukou celou Pepiččinu domácnost, musím se přesvědčit. A každá svědomitá paní oustně a důvěrně mi poví, čeho se z knížky nedočtu a co se na holce hned nepozná, až se to hořce odpyká. Ostatně děvče, které jsem pro Pepičku přijala, zdá se být hodné a pořádné..."

„Co tedy ještě sháníš?" vpadl mistr.

„Co sháním? Víš, má ve službách několikaměsíčnou mezeru — arci povídá, že stonala, ale to říká každá. Ráda bych vypátrala, co ta mezera znamená."

„Betty, Betty," hovořil mistr, „kdo se mnoho vyptává, mnoho uslyší, a někdy ledaco, co ho netěší."

Paní Kondelíková již neodvětila. Muž ví své, ale ona ví taky své. A tohle jest j e j i starostí. Co může vykonati, vykoná, aby usadila k Pepičce

dobrou pomocnici. Také v této záležitosti platilo pro ni: pozdě bycha honit!

Panička odešla a mistr chopil se kusa novin, jež byl dříve odložil. Četl chvíli, se skřipcem na nose — jen při čtení jej nasazoval — ale brzy „přešly" ho nějak oči, mistr to složil.

„Čert ví," mluvil polohlasně — mistr hovořival k sobě o samotě — „taky jsem s tou Pepčou někdy mnoho řečí neztratil, když byla doma, ale schází tu, náramně tu schází — zvláště když taky matka se vydá na vandr. Ano — takhle začínají ta stará kolena! Pořád jsem si myslil, že jsme stále jako na začátku — a tu máš, najednou jakoby mě dali do pense..."

Ne, nevydrží to doma! Ještě chvíli okouněl, pak se náhle rozhodl, oblékl se a vyšel. Podívá se někam po práci. Tu a tam je kdesi ještě nějaký podzimní „melouch", obhlédne to, odpůldne mu snesitelně uteče.

Hezky pozdě k večeru vrátila se paní Kondelíková, za hodinu po ní přišel mistr. Odbíjela sedmá.

„Mladí tu nebyli?" otázal se stručně.

„Nebyli, nebyli," povzdechla paní Kondelíková. „A dnes by byli měli přijít! — Vždyť dnes týden..."

Paní Kondelíková nedomluvila. Hlas jí selhal, oči se zamžily. Dnes týden! Co bylo ruchu, veselí! Teprv týden tomu, a jí to připadá nesmírně dávno. Jen týden — a hle, maminky a tatínka jakoby nebylo na světě. Všeho všudy zde byli krom neděle jednou. Brzy — brzy děti uvykají novému

bydlu! Paní Kondelíkové maně teď připadlo vlaštovčí hnízdo ve dvoře pod římsou. Dívávala se na ně, kterak v létě otvíralo se z něho patero žlutých zobáčků, do nichž staří nestačili snášeti. Pak jednoho dne mláďata vylétla — hnízdo zůstalo prázdno. Ale to nebylo tak smutné, neboť všechna ta havěť poletovala kdesi, i staří, a snad společně. Ale z tohoto hnízda otcovského uletěli jen mladí, a staří tu zůstali. S t a ř í! Paní Kondelíkovou nepříjemně zašimralo po celém těle. Vždyť jsou v nejkrásnějších letech. Do té opuštěnosti se dívá ještě dlouhá, dlouhá budoucnost!

„Vidíš, starouši," pronášela měkce paní Kondelíková po těchto úvahách, „tolik jsem se těšila na vdavky Pepiny, a teď vidím, že bychom nic nebyli zmeškali, kdybychom byli ještě posečkali . . ."

„Banda je to!" dotvrdil mistr. „Já si myslíval, že si toho Vejvaru vycvičím tak trochu na šestadvacítku — ty a Pepina také byste to konečně pochopily, a měli bychom takovou hezkou domácí partii — aspoň jednou za týden. Přece z magistrátu — tam umí každý něco takového . . ."

V tom zazněl zvonek v kuchyni a ozvalo se hlasité vítání Kačenino.

„Že to jsou oni!" zvolala radostně matka Kondelíková.

Než dořekla, otevřely se dvéře; jako velká voda hrnula se Pepička, za ní Vejvara.

„No, děti!" volala matka. „Že si vzpomenete! Celé tři dny jsme vás neviděli . . ."

Poslední její slova utápěla se v polibcích, jimiž zasypávala dceru.

Vejvary zatím chopil se mistr, a bylo vidět, že s upřímnou radostí.

„Právě jsem povídal matce," hlučel rozmarně, „že jste banda. Ale teď to odvolávám."

„Kterak bychom nepřišli, tatínku," mluvil Vejvara potěšen, že je tak vítán. „Máme první jubileum v manželství — kraťoučké sice, nepatrné, zatím osmidenní, a tak jsem řekl Pepičce: ženuško, musíme dnes k tatínkům. A tu jsme!"

Příchodem mladých manželů jakoby se bylo v domácnosti Kondelíkových rozsvětlilo. Matka jenom zářila a volala do kuchyně:

„Kačeno, pro pivo!"

„Počkat, Kačenko, počkat," zadržoval Vejvara. „Proviant si neseme!"

Vytáhl z levé kapsy zimníku litrovou láhev, vytáhl z pravé druhou, postavil je na stolek v koutě a kynul žínce:

„A ty vylož svoje zásoby, Pepinko."

Mladá žena z rukávníku vynesla na světlo balíček uzené kýty a kousek sýra.

„Což byste se u nás nenajedli a nenapili?" řekla vyčítavě matka Kondelíková. „Proč to děláš, Františku?"

„Proč?" smál se Vejvara, chopiv se obou rukou tchyniných a tleskaje jimi. „Kdybyste věděla, maminko zlatá, jaké mi působí potěšení, že k vám teď mohu takhle! A v tom nám nesmíte brániti. Přijdeme-li z nenadání, vždycky se opatříme. Ach,

maminko, kdybyste věděla, jak mi bývalo mnohdy trapno, když jste mne tu častovali — a já pořád ještě nevěděl, jak to se mnou a s Pepinkou dopadne. Co bych za to byl dal, kdybych byl směl přijíti také s láhví pod paždím a s nějakým soustem v kapse. Teď se k tomu mohu přiznati: ty večeře někdy bývaly mně nejhořčím soustem ze všeho. Nekaboňte se, maminko, vím, že u vás bylo vše od srdce, ale já jsem si při tom připadal tak nesamostatným, tak jako stravník. A jenom na něco jsem se při tom těšíval: až vám to budu moci někdy oplatit. Pepinka ví, Pepince jsem se s tím svěřil ...“

Maminka Kondelíková podívala se vyčítavě na dceru a hned na muže:

„Heleď, starouši, ať člověk dělá co chce, vždycky je u těch dětí jako prodán. Nic mi neřekla, žába poťouchlá! Ty opice!“

Pepička se rozesmála.

„Nesměla jsem, maminko. Musila jsem Vejvarovi přisahati, že slova z našich tajemství nevyzradím. A tohle pokládal František za tajemství. Nechala jsem ho při tom — nebyla bych s ním vydržela.“

Po těch slovech vpadla ve smích dceřin i paní Kondelíková.

„Podívejte se, Vejvaro,“ zvolal mistr jako vítězně, „tohle máte ze své ženské aliance! Na konec vysmějí se vám obě — vlasní žena i vlastní tchyně. Ale nebojte se, já jsem s vámi za jedno. Jsme sice v menšině, protože má každá ženská

dva hlasy, ale neopustíme se. Však já vám poradím, jak si všechno zařídíte, abyste zůstal u vesla..."

„Nech řečí, starouši — to by se František chytil pravého! A vy si sedněte a večeřte."

„Dobrá, večeřme," souhlasil mistr. „Já si vezmu s Vejvaraty kousek šunky a ty dej Františkovi talíř mých ohřívaných drůbků. Střídavá strava je nesmírně prospěšná."

A obraceje se k Vejvarovi, šeptal mu, že ho bylo slyšet za devátou stěnou:

„Ta mě teď živí, naše matka! Dnes ty gumové drůbky, včera jahelník, předevčírem slejšky s tlučeným mákem. Já vám z těžkomyslné nálady nevycházím, a co teď maluju, všechno mícham do lila. Ona mně zničí řemeslo — lila nikdo nechce! Ale já se z toho nemohu vybrat."

„Kondelíku!" volala panička. „Budeš-li ty na věčnosti musit skládat počet z každého zbytečného slova — —!"

Vidličky a nože chřestily, společnůstka večeřela.

„A teď se podívám," řekl mistr po jídle, „který pivovár to podporujete."

Povstal a chopil se jedné z láhví, Vejvarou přinesených, aby ji otevřel. Vytrhl zátku a naléval do sklenice. Náhle se zarazil. Ve sklenici byla čirá, bezbarvá tekutina. Mistr ji pozdvihl k nosu a přičichl.

„Kdo pak vám tohle ordinoval, Vejvaro?"

Vejvara se obrátil, pohlédl na sklenici, udeřil se do hlavy a vyskočil.

„Pro Pánaboha — že jsem vstrčil do kapsy to nešťastné corpus delicti!“

„Jaký korpus? Jaké delikty? Tohle je karbolová voda!“ volal mistr Kondelík.

„Přehmátl jsem se doma!“ volal Vejvara. „Měli jsme dnes v městské věznici komisi — někdo nám tam pro nemocné místo minerálky půl roku dodával karbolovou vodu — pan rada mi řekl, abych to vzal s sebou a zítra přinesl do kanceláře — a čert ví, jak se to stalo — —“

„No dobře, Vejvaro,“ řekl mistr, odstavuje sklenici, „tak si pijte, co jste si přinesl, ale já se budu držet našeho. U nás ještě nemáme splachovací systém.“

„Nechtěla jsem nic říkat,“ poznamenala šetrně matka Kondelíková, „ale pořád se mi zdálo, že z vás něco čpí. No, tak vida, přec Kačena pro to pivo půjde. Kačeno!“

Vejvara ještě vrtěl hlavou a opatrně vléval vodu ze sklenice do láhve.

„Z toho se nesmí ztratit ani kapka,“ povídal, „to je ouřadní doklad pro zdravotní referát.“

Ale malá tato nehoda nikterak ho nepřivedla z míry jako kdysi rozličné ty maléry za svobodna.

IV. První služka.

V Praze do roka na sta a tisíce domácností vystřídá služky a tolikéž služek pány své, ale celkem děje se toto stěhování bez velikého rozruchu. Stará služka odchází, nová přichází na její místo. Jaká pomoc.

U mladých manželů Vejvarů nebyla věc tak prostá. Tam se nestřídalo, tam přicházela služka poprvé. Nastávající její příchod mnohem více starostí působil matce Kondelíkové, než samé hospodyni Pepičce. Čím bližší byl den jejího příští, tím větší rozčilení zmáhalo se maminky. Pepička Vejvarová, vidouc to, nemohla chvílemi potlačiti nějakou poznámku neb aspoň úsměv. Ale to taky rozčilovalo paní Kondelíkovou.

„Já vím, dceruško," hovořila v takovýchto okamžicích matka sice zcela dobrácky, ale přece s jistým hrotem, „tobě je při všem do smíchu, poněvadž jsi ještě nezkušena a nevíš, co to dohromady obnáší. Tobě bylo vždycky hej. Dříve než tebe měli jsme holku a tys vyrůstala tak vedle ní, že se ti pak zdálo, jakoby náležela k rodině. A nakrásně když jedna odešla a jiná přišla, tobě bylo všecko jedno. Bože, vím, že sotva pamatuješ, kdy

k nám přišla Kačena. Ale u tebe, milá holka, u tebe je zcela jiný pád. Doma ti byla služka spíš jako kamarádka, ale teď máš p a n o v a t. Na první holce budeš se učit, abych tak řekla, n a p a n í! A kéž by ses vyučila hned na první. Bude ti třeba mnoho trpělivosti, dceruško. Musíš býti shovívava, Pepičko, ale zas taky odměřena, docela na krátko. Jedno si vštip do hlavy: nikdy se nezapomeň, abys byla s holkou tuze důvěrna. To je nebezpečné zvlášť pro mladé paničky — hned by tě měla okolo prstu. Ty žádej své, a dáš jí, co jejího. A dost."

Pepička naslouchala takovýmto rozkladům s počátku s úsměvem, ale čím dále vážněji, a konečně řekla matce:

„Věru, až strachu mi naháníš, maminko. Připadá mi, jako bych měla být prodána."

Paní Kondelíková bodla ukazováčkem pravice do vzduchu:

„A je některá paní jako prodaná, když si zadá! Pamatuj si, Pepičko, zvláště v mladé domácnosti chce být každá služka moudřejší a chytřejší než paní. A bohužel, někdy tomu tak skutečně je. Mnohá slečinka, když se vdá, neví, zač je u řezníka maso, kde koupit cukru a kávy, má-li knedlíky zavářet do studené nebo do horké vody, neumí zapražit jíšku. Mnohá to neví a neumí, věř mi. Tys k tomu arci byla vedena, a přece se může stát, že se někdy octneš v rozpacích, co a jak. A tu ti povídám upřímně: nikdy se neraď se služkou, ale přijď ke mně. Hlavně si zvykni, abys věděla dnes, co budeš vařit zítra. Na všechno

si vzpomeň, a nebudeš-li z něčeho dost moudrá, máš vždycky dost času, abys ke mně přišla nebo pro mne vzkázala. — Holku přidržuj k pořádku, Pepičko, ale to se ví: ty jí musíš předcházet dobrým příkladem. Všechno ať má své místo, abys to potmě našla. — Ostatně (hlas paní Kondelíkové teď trochu klesl) tu první beztoho nebudete mít příliš dlouho ..."

„Proč pak, maminko?" zeptala se Pepička starostlivě.

„To je tak, milá dceruško," pokračovala paní Kondelíková, při čemž stlumila hlas ještě více: „první rok u mladých manželů slouží se náramně rádo. Jsou dva lidé, práce mnoho nedají, holka má dost volnosti. Ale jak do domu přiletí vrána, je konec. O křtinách si vybere děvče diškerece, přečká kout, vezme od paní prezent za mimořádné namáhání — a dá výpověď. Nebo kunýruje paní tak, že ji musí dostat. Toho jsem se dožila na sobě, viděla jsem to u všech známých, a pořád se to opakuje. A tak jen když Pánbůh dá, aby vám ta vaše vydržela první rok. Pak se postaráme dále."

Pepička se po každém takovémto rozkladu matčině zasmušovala a pronášela:

„Věru bych raději, kdybychom tak mohli zůstati sami, maminko. Co mi povídáš, není pranic lákavé."

„Inu ano, dítě, pravda. Ale není možno. To by nevěděla Kačena, kde má býti dříve, a taky by o nás řekli, že máme holku na polovic, na půj-

čování. A vůbec to nemůže být, koncepista od magistrátu bez děvčete! Ostatně myslím, že jsem ti vybrala dobře. Děvče přívětivé a čistotné. Hleď si ji tak zachovat, Pepičko, dobrá služka je poklad v domě."

Takovými a podobnými úvahami provázela paní Kondelíková všechny přípravy, jež se dály ku příchodu nového a důležitého člena, jímž mladá domácnost měla býti doplněna. Sama povlékla peřiny na lůžku v kuchyni novými kanafasovými cíchami, sama vybrala porcelánový hrneček, do něhož služka měla dostávati snídani a svačinu. O zvláštní příbor k obědu postarala se již dříve, když pořizovala dceři výbavu.

Mistr Kondelík, vida starosti, jakých tato záležitost působí jeho choti, nemohl potlačiti mnohou zlomyslnou poznámku.

„Myslím, Betty, že ses měla taky poptati, má-li ta holka i maturitu..."

„To by šla k poště a ne do služby, milý muži," odpovídala paní Kondelíková, ovládajíc se, aby se nedala manželem strhnouti. „K tomu není třeba maturity, právě jako se po ní neptáš u svých pomocníků, víš?"

Tu seděl mistr, což však mu nevadilo, aby nepřišel podruhé s jiným zlomyslným nápadem. Avšak v té věci byla panička pevna a každý útok odrazila.

Nejméně věděl o všech těchto věcech Vejvara, který byl celý den v kanceláři.

Některé dny k večeru spěchávala mu Pepička naproti, třeba až k radnici, a přiváděla si jej domů, nebo po nějaké procházce se stavili u „tatínků".

Ale posledního listopadu řekla Pepička v poledne k Vejvarovi:

„Františku, dnes nepřijdu naproti. Čekám děvče a zůstanu doma."

Ale když Vejvara večer přišel domů, nikdo mu na jeho zazvonění neotevřel. A když odemknuv svým klíčem, vstoupil do jídelny, nalezl na stole lístek, psaný rukou Pepiččinou:

„Drahý mužíčku, odešla jsem k mamince, která mi vzkázala. Přijď tam pro mne — půjdeme pak všichni domů. Pepi."

Zcela letmo přečetl psaníčko, že se ani nepozastavil nad slůvkem v š i c h n i. Ostatně by je byl pokládal za nesprávnou náhradu slova o b a. A skoro by rád, že Pepičku nezastihl doma. Taky Vejvara obíral se na sklonku měsíce zvláštní svojí starostí a těšil se na počátek měsíce nového.

Posud uhrazovala Pepička všechny potřeby z peněz, jež jí pro první dny hospodářství věnovala maminka Kondelíková. Avšak zítra, až dostane svoje služné, poprvé odevzdá Vejvara ženušce příslušný obnos na domácnost, a na to se těšil jako dítě. Každý volný okamžik v kanceláři počítal, jak svůj příjem rozdělí, a na nic nezapomínal. Ba i nájem účtoval, jakkoli bydleli v domě mistra Kondelíka zdarma. Toto nájemné vlastně náleží Pe-

pičce, a Vejvara bude je ukládati na zvláštní knížku pro nepředvídané případy v životě. Vždyť by všude jinde musili platit.

A ještě něco chystal pro Pepičku: zápisník pečlivé hospodyně. Byl si vyhlédl u papírníka pěkně vázanou knihu, teď ji přinášel domů.

Bylo šest hodin, ještě může vykonati kousek práce. Rychle sedl ku psacímu stolku a bedlivě linkoval první bílé stránky knihy. Tam ať Pepička zapisuje každý krejcar vydání a na konci měsíce budou zkoumati, byla-li zachována „rovnováha hospodářská", jak to Vejvara nazýval, a třeba-li, aby se v čem obmezili.

Pracoval tak asi půl hodiny a již knihu odložil, aby se vybral k tchánovi za ženou, když v předsíni zazvoněno.

Vejvara spěchal otevřít a na prahu stála mladá služka čistě oblečená, všecka udýchaná. Za ní babka jakás, která jí byla pomohla přinést kufr.

„Rukulíbám, milostpane," pronesla dívčice ostýchavě. „Prosím, sem má přijít služka?"

Teď se rozpomenul Vejvara, že skutečně čekají děvče, a přisvědčil roztržitě:

„Ano, ano — ale paní není doma... Právě pro ni půjdu..."

„Prosím, milostpane, jen mně ráčejí ukázat do kuchyně," a služka chopila se zas jednoho ucha kufru, babka druhého.

Teď bylo Vejvarovi nemilé, že Pepička odešla. Musil rozsvítit v kuchyni a pokynul děvčeti.

„Tedy snad semhle kufr, do toho výklenku. A vlastně — tento — že jste nás našla...?"

„Stará milostpaní mně všechno pověděla, milostpane."

„Však jsme bloudily," poznamenala babka. „Tady na Vinohradech nikdo nic neví."

Služka vtiskla babce nějaký peníz od cesty a již se otočila v kuchyni.

„Půjdu pro pivo, milostpane?" tázala se.

„Teď ne — až přijdeme s paní," odpovídal Vejvara. Ani nevěděl, má-li teď odejít. Ale musí jít, když ho Pepička obesílá.

Oblékl se, zhasil v jídelně světlo, zamkl dvéře pokoje a řekl služce:

„Teď nechoďte nikam — ano, jak se jmenujete?"

„Terezka, milostpane."

„Tedy nechoďte nikam, Terezko — nanejvýš pro studničnou vodu, pumpa je na dvoře. Jdu pro paní a brzy se vrátíme. Dejte pozor na světlo, a tuhle do almárky si můžete pověsit šaty. Ta je pro vás. A maminka vás poslala?"

„Prosím, milostpane."

„Dobře, Terezko. Nikoho sem nevpouštějte a vůbec — —"

A s tím „vůbec" vyšel Vejvara ze dveří a spěchal k tramvaji, aby byl co nejdříve u Kondelíků. Tak jakýs nepříjemný pocit ho obestíral, že do té jejich posavadní tiché selanky vpadla najednou cizí osoba.

Tramvaj ujela milému Vejvarovi před nosem, jako pravidelně ujíždí každému, kdo jí v okamžiku potřebuje. Když vyšel z domu, viděl dobře na konečné stanici vůz mdle osvětlený, jehož lucerny chvílemi zamrkaly, jako když ospalec brání se usnutí. Přidal tedy Vejvara do kroku, aby dostihl vozu, než se z dřímoty probere, než kočí sejme houně s koní a švihne bičem. Zbývalo mu ještě asi čtyřicet kroků, když sebou vagon trhl — ještě jednou — a zase — a teď zahrkal o několik metrů ku předu. Vejvara se skoro rozběhl. Ale kdy již málem rukou dosahoval bradlení zadní plošiny, hvízdlo to na předku pronikavě a vůz náhle se rozjel, aby učinil místo druhému, přijíždějícímu od Prahy, a duněl ulicí Šafaříkovou, načež brzy zmizel záhybem do třídy Havlíčkovy. Proti zvyku svému zaklel Vejvara, všecek udýchán, a zmírnil krok. Jakáž pomoc, půjde tedy.

Zase vzpomněl na službu, a jak byla krev jeho rychlým pochodem ve varu, vše, nač myslil, ostřeji se před ním rýsovalo.

Taky Vejvara bezděčně shodoval se s Pepičkou, že by lépe bylo, kdyby mohli zůstati sami. Jen důvody měl jiné. Pepička hlavně se obávala zlosti a mrzutostí s děvčetem, Vejvara pronikal hloub do věci. Jemu bylo nepříjemným pomyšlení, že ode dneška bude s ženuškou svojí pod dozorem cizí bytosti. Ach, kde je těch krásných několik dní, kdy byli tak zcela sami, beze svědků! Kdy každé jejich slovo, ať šeptem nebo hlasitě pronesené, donikalo jen k jejich sluchu, kdy svěd-

kem jejich objetí, polibků a všeho toho drobného mazlení byl jenom hluchý a slepý nábytek, nanejvýš zrcadlo, jež však nikdy nikomu nezradí, co se v něm bylo obrazilo. Ode dneška všemu bude zcela jinak. Dvé všetečných očí služčiných stále bude na stráži. Před ní aby držel na uzdě svoji něžnost, stále aby dbal, jsou-li dobře zavřeny dvéře do předsíně, do kuchyně, a ještě pak musí tlumiti hlas, nejsa bezpečen, zdali zvědavé ucho služčino netiskne se na klíčovou dirku. Cizí osoba znenáhla bude vnikati v malá ta tajemství mladých manželů, snad bude s tajeným, skrývaným úšklebkem sledovati všechen ten děj rozvíjejícího se štěstí, bude si k němu přimýšleti svoje poznámky, bude o všem vyprávěti svým kamarádkám před domem, ve výčepu, bude míti své prostořeké výklady, bude zkrátka „vynášeti", a co nejhoršího: bude křivě a falešně malovati. Co by rád byl ukryl před zraky celého světa, jen v těch útulných zdech mladé domácnůstky, znenáhla bude vystupovati šíře a dále, nejprve v domě, pak ze vrat do širšího okolí, a pak potáhne ulicemi. Přijde druhá služka, přijde třetí, odejdou a přijdou jiné, a každá s sebou odnese kousek důvěrného tajemství života jeho a Pepiččina. Jaké to nutné zlo! Ano, kdyby to tak byla jejich Baruška tam z venkova, která ho vodívala jako malého žáčka do školy, po něm jeho sestru Toničku, a kterou vždy zase nalezl pod střechou rodičů, kdykoli je z Prahy navštívil. Sestárla tam u nich znenáhla a srostla se vším tím životem, jejž Vejvara

shrnoval v jediném slově: doma. To již nebyla obyčejná služka, to byl člen rodiny, mající upřímný zájem na všem, co se kteréhokoli jiného člena týkalo.

Podivno, kterak všechny ty obavy ve Vejvarovi náhle vyvstaly. Nebyl nikterak povahy podezřívavé a do dnešního večera snad o tom podrobněji neuvažoval. Ale jakmile tam na prahu zašustily sukně Terezčiny, jakmile na něm utkvěl pohled děvčete, přes všechnu skutečnou nebo spíše líčenou ostýchavost všetečný, jakmile holka tak bez rozpaků zamířila do kuchyně, jako by tam odjakživa náležela (a v níž podnes neobmezeně vládla a kutila jeho ženuška Pepička) — tu naň padl tísnivý pocit závislosti na člověku cizím, lhostejném, kterýž dosud neměl tušení, že jsou na světě dva manželé, kteří se jmenují František a Pepička Vejvarovi, ale před nímž ode dneška budou otevřeny všechny záležitosti domácí a vztahy a styky rodinné.

Není však pomoci. Je to nutné příslušenství domácnosti, jehož nepříjemné stránky mohou býti zmírněny jenom šetrností se strany jedné a náklonností se strany druhé. Vejvara umiňoval si, že vynaloží vše, aby služebného ducha co nejvíce připoutal vlídným jednáním (v tom i na Pepičce mnoho záleží!), drobnými dárečky a poskytováním výhod, jakých snad není všude. Čte-li ráda Terezka, půjčí jí knihy; v neděli po obědě, až půjde s Pepičkou na procházku, dá Terezce na odpolední představení v divadle — ne, koupí raději sám

vstupenku, aby peněz jinak neutratila. A snad — těšil se Vejvara v duchu — vychovají si z Terezky tak oddanou pomocnici a společnici, jako je doma jejich Baruška.

Než dostihl Ječné ulice a bytu Kondelíkových, měl Vejvara v hlavě celý výpočet, jak zařídí své jednání v tom směru, vybudoval celou soustavu nastávajícího vychování služky, a když vstupoval do chodby domovní, vrátil se myšlenkami zas jen k své Pepičce — a k zítřku, k zítřku, kdy dostane služné a přistoupí k ženušce, aby jí odevzdal příslušnou „apanáž".

Vyběhl nahoru a vstoupil do bytu.

„Však, však, zetíčku," přivítala ho paní Kondelíková, „Pepička již myslila, že pro ni nepřijdeš!"

„Vždyť není tak pozdě, maminko," omlouval se Vejvara, líbaje tchyni ruku. „Sedm hodin."

Mistr Kondelík zahlaholil ze svého širokého křesla:

„Tomu zvyknete, holenku Vejvaro! Ženské samy nemají nikdy na spěch — ty myslí, že všady přicházejí dost časně, ale jak se čeká na nás, hned je oheň na střeše. Ona vám Pepča dá taky za vyučenou! Mějte se na pozoru."

„Ale tatínku!" zvolala mladá žena, přichvátavši z druhé světnice Vejvarovi v ústrety. „Vy mi pěkně muže navádíte!"

Vejvara políbil ostýchavě Pepičku — (taškářského pohledu páně Kondelíkova vždy se Vejvara ostýchal) — a řekl polohlasně:

„Tatínek to tak nemyslí, Pepinko. Vždyť ho znáš."

„Myslí, myslí, Vejvaro," dotvrzoval Kondelík. „Však vy v tom hrnci medu taky padnete na voštiny."

Paní Kondelíková přivírala dvéře do kuchyně. Vždyť je tam Kačena! A k manželu Kondelíku letěl kárný její pohled s průvodem:

„Jsi ty mluvka, starouši! Kdo by tě neznal, málem by ti věřil! Byla jsem já taková, abys tohle Vejvarovi říkal? Však František tě taky dávno prokouk' a myslí si svoje."

„To si myslíme všichni, matko, a teď nám dej večeři," odvětil mistr.

Matka zmizela v kuchyni a Pepička se přitulila k Vejvarovi:

„Víš, Františku, maminka mi chtěla dnes uspořit starost s večeří, a pak jsme ještě něco musili opatřit. Proto mi vzkázala — a já už ti nemohla naproti. Přece se nehněváš, žes musil ještě jednou do Prahy?"

„Ale miloušku — kterak pak? Jenom že mi tramvaj ujela a já musil pěšky..."

Ta slova letěla již za Pepičkou, která uklouzla do kuchyně, aby mamince pomohla s večeří. A za chvilku vrátily se obě; matka nesla mísu smažených řízků, za ní Pepička misku šťouchaných zemáků.

„Tak, Františku," pobízela matka Kondelíková, „ber si a jez. Pak vypijete skleničku piva a potom půjdete pomalounku domů. Škoda, že si dnes ne-

můžeme chvíli posedět, ale je o to, aby se holka u vás ještě tak trochu obhlédla."

„Ano, maminko," přisvědčil Vejvara, „a hlavně, aby tam nebyla dlouho sama..."

„Sama? Co by tam dělala!" zvolala paní Kondelíková. „Proto jsem ji objednala sem a odtud půjde s vámi..."

„Ona je zde?" vyvalil Vejvara oči.

„Kde by byla, Františku?" hovořila tchyně. „Vždyť by k vám ani netrefila. Jsem žádostiva, co jí řeknete. Poslala jsem ji pro pivo — hned zde musí být..."

Než se Vejvara probral k odpovědi, otevřely se dvéře z kuchyně a neznámé děvče čistě přistrojené přinášelo na dřevěném tácku čtyři sklenice piva.

Vejvara díval se na ni — díval se ještě, když za ní zapadly zase dvéře, a paní Kondelíková musila opakovati svoji otázku, neboť ji Vejvara poprvé přeslechl:

„No tak, Františku, co jí říkáš?"

„Jestli se vám jako hodí ke garnituře, myslí matka," doplňoval mistr Kondelík škádlivě.

Teď konečně stočily se zraky Vejvarovy k paničce, a všecek vyjeven řekl Vejvara:

„Ale tohle přec není naše Terezka, maminko!"

„Terezka? Terezka to není — jmenuje se Marjánka. Kterak jsi připadl na Terezku?"

„A to je naše služka?" tázal se Vejvara pořád jako ve snách.

„Inu, arci," odpovídala paní Kondelíková.

„Tak my budeme mít hnedle dvě holky, maminko?"

„Dvě?" podivila se tchyně. „K čemu pak? To snad nejvýš později — ale teď by jen překážela jedna druhé."

„Ale co pak tedy chce u nás ta první, která tam sedí na Vinohradech v kuchyni?"

Teď přeskočila dřívější vyjevenost Vejvarova na paní Kondelíkovou. Dopolkla, položila nůž a vidličku, otevřela ústa skoro dokořán a zvolala:

„U vás je nějaká holka?"

„Nu ano, Terezka, maminko. Před půlhodinou přišla s kufrem."

„Kdo pak ji tam poslal, pro Boha tě prosím ...?"

„Povídala, že ji tam posílá stará paní — totiž vy, maminko," opravoval se Vejvara. „Vždyť jsem se divil, že nás našla."

Paní Kondelíková vstala, spěchala ke dveřím, otevřela a zvolala do kuchyně:

„Marjánko, pojďte sem."

Děvče se objevilo.

„Podívej se dobře, Františku. Znáš ji?"

„Nikdy jsem ji neviděl."

„A u vás je j i n á holka?"

„Vždyť pravím," odpovídal Vejvara všecek stísněný, „Terezka! O půl hlavy menší, s přizrzlými vlasy, pokud jsem zcela mimochodem zahlédl. A já jí řekl: počkejte, jdu pro paní."

Paní Kondelíková již odvazovala zástěru, chápala se pláště a volala:

„Kriste Ježíši, Františku, v tom je nějaký podvod! Tuhle Marjánka nemá ani zdání, kde je ulice Čelakovského — jakživa tam nebyla, sloužila na Malé Straně — kufr za ní přiveze domovník v osm hodin — já ji objednala k nám, aby si ji Pepička odtud odvedla — a k vám se zatím vplížila jiná osoba — kdo ví, s jakým úmyslem — Pepičko, oblékej se — nic platno, Františku, teď honem k vám — jenom nepřijdeme-li pozdě, Kriste pane — Kondelíku, hoď na sebe kabát, musíš s námi — Ježíš Marjá, jenom nejste-li už vyloupeni..."

Paní Kondelíková za těchto výkřiků sháněla oděv kus po kuse, pomáhala Pepičce do kabátce, podávala zimník mistru Kondelíkovi.

„Jen pro Boha, lidé, rychle — pode mnou se třesou kolena — to je neslýchaná věc — Františku, Františku, kterak jsi jen mohl — — ale arci, ty za to nemůžeš — holku jste čekali, tak tedy přišla — někdo vás to vyzkoumal — kdož ví, j e - l i to holka — aby to nebyl nějaký přestrojený zločinec — — —"

Mistr Kondelík byl sice již v zimníku, ale teď teprv hledal boty, jež byl dávno před večeří zul, a vrčel nějaké zlořečení.

„Nic mně nescházelo, než tenhle alarm! Zas naše matka něco dobře provedla! Čtyry neděle hledá gubernant — a takhle to dopadne. Poděkuju se vám za takovýhle kompot k večeři!"

„Nebruč, nebruč, starouši," odpovídala paní

Kondelíková rozčilena. „Nedělej mi hlavu! Já za to nemohu — František taky ne. Jen dělejte, lidičky, ať už jsme z domu...“

Ale ani v tom okamžiku rozruchu nezapřela se v paničce pečlivá hospodyně. Než se mistr obul, shrnula nedojedené řízky na mísu, přikryla je talířem, pokryla sklenice ubrousky, aby pivo nevyvětralo, a skočila do kuchyně:

„Kačeno, vy se mi z domu nehýbejte! Zavřete se, čekejte na nás. Snad se chvíli zdržíme — Bože, jen jak to dopadne!“

Marjánka taky již měla šátek na hlavě a konečně byl i mistr Kondelík ve zbroji. Kvapně vydala se expedice na pochod.

Když zatáčeli z Ječné ulice do Sokolské třídy a kráčeli mimo novoměstský obecní dvůr, zatáhl mistr Kondelík supající choť za rukáv a řekl:

„Poslouchej, matko, neměl bych tuhle zaskočit na stanici pro oddělení hasičů?“

Paní Kondelíková neodvětila. Panebože, kdož ví, jaké výjevy jim nastávají u Vejvarů — a tatík páše tak bohaprázdné šprýmy!

A když zatáčeli z Prahy na Vinohrady, popadl mistr zase Vejvaru, a huhlal mu, ale tak, aby také choť jeho slyšela:

„Tahle komise se naší matce vydařila. Zejtra jí zadám o koncesi na poptavárnu. Nic jí tak nesvědčí!“

Paní Kondelíková mlčela i nyní. Jí nebylo do smíchu, jí bylo strachem do pláče. Pot na ní vyrážel, a zas jí lomcovala zima.

Všichni ulevili v pochodu, když „brali" vinohradský kopec ze Žitné ulice, ale octnuvše se na počátku Havlíčkovy třídy, přidali páry, jak mistr Kondelík poznamenal, a pochod jejich skoro se změnil v poklus. Ale když zabočili od poslední stanice tramvaje do ulice Čelakovského, paní Kondelíková náhle stanula.

„Lidičky, jen minutku, mě píchá v boku — nemohu dál..."

Vejvara přistoupil pln starosti a řekl:

„Prosím vás, odpočiňte si, maminko — tatínek vás podepře, a my s Pepinkou mohli bychom snad napřed..."

„Ježíši Kriste, ne!" zvolala paní Kondelíková. „Aby nás tak potloukli jednoho po druhém! Všichni najednou musíme, abychom byli v přesile. Jen chvilinku — až mě to píchání pustí!"

Sáhla pro kapesník a otírala čelo a tváře, plné potu. Ale taky s ostatních se lilo, jakkoli bylo nevlídné, sychravé počasí.

Mistr Kondelík funěl únavou, otíral čelo i krk, dopínal kabát, ohrnoval límec, otřásl se a zavrčel:

„Betty — bude to zázrak, nelehnu-li po tomhle všem. Ale porazí-li mě to zas, pak se odstěhuj k mladým, nebo se mnou nevydržíš!"

„Tatínku, nestraš mě," odpovídala paní Kondelíková prosebně. „Mám toho sama dost, a za tohle nemohu. Snad lehnem oba. Teď se jedná o to, co máme dělat — —"

Paní Kondelíková rozhlížela se kolkolem, jako tonoucí v moři, hledající, čeho by se zachytil, a

zraky její postihly postavu s chocholem, přecházející opodál.

„Starouši," pronesla panička, jíž bleskla hlavou spasná myšlenka, „tamhle je strážník — řekni mu, ať jde s námi..."

Mistr Kondelík byl na vahách. Arci, strážník, nápad výborný. Jak by byl strážník, je po starosti. Ten musí do všeho a první do rány. Netřeba lámati si hlavu, co dále. To je ouřadní osoba, muž, který si ví v každém postavení rady. Ostatní mohou pak býti diváky. Bez rozpaku byl by k němu doskočil, kdyby mu hlavou nebylo kmitlo pomyšlení na všeliké to další potahování s ouřady.

Ale tu se vložil do řeči Vejvara:

„Maminko — tatínku, to ne! Myslím, že ve všem je pouhý omyl, nic jiného — jen žádné zakročení policejní, žádné protokoly..."

Jako člověk magistrátní věděl Vejvara, co je protokol, a zježily se mu vlasy při pomyšlení, že by s nimi všemi měl býti zaveden protokol — ba i s Marjánkou, i s Terezkou — a snad ještě dnes večer! K tomu nějaký sběh lidu, zítra strašidelné a všetečné lokálky ve všech novinách, celá rodina na pranýři — ne, ne! Raději nastaví vlastní hruď!

Mistr Kondelík byl rád, že posud nic neřekl. Vejvara ho vytrhl z nerozhodnosti.

„Má pravdu Vejvara," řekl s převahou a povděčen tomu, že přispěním zeťovým ovládl situaci. „Nemůže to být nic jiného, nežli že holka patří jinam, a my letíme jak povstalci. Můžeš-li už dál, Betty, pojďme."

Pobízel dále, ale jak rád by byl slyšel z úst choti, že nemůže, a ještě raději, kdyby byla řekla, že se vrátí domů. Vlastně je Vejvara svůj pán, ať si to vyřídí!

Pepičku rozechvívalo lehké mrazení, Marjánka ve stínu těsněji utahovala šátek. Ta byla ze všech nejklidnější a za mák jí nepřipadalo, co si má o celé věci myslit. Věděla jenom, že za podobných okolností ještě žádnou službu nenastupovala.

Paní Kondelíková se podívala na dceru a řekla:

„Pojďme!"

Zbývalo snad půltřetího sta kroků, ale tento kousek cesty byl paní Kondelíkové nejtěžší. Taky jejímu choti. Nikdo nevěděl, co nejbližší okamžiky přinesou.

Konečně byli u domu a všichni bezděky stanuli. Všady bylo ticho. Kdesi v dáli u Máchovy ulice zaznívaly zvuky harmoniky, a paní Kondelíková nepamatovala, že by kdy jaká melodie byla tak teskně doléhala v její sluch.

Vejvaru tu napadlo, aby se podíval do oken. Odstoupil do ulice a vzhlédl. Všechna okna byla tmava. Oddechl z hluboka. V pokojích tedy nikdo není. —

Vešli do průjezdu — Vejvara napřed, za ním Pepička, paní Kondelíková, Marjánka — posledním byl mistr Kondelík.

„Neměl by někdo zůstati u vrat?" řekl šeptem otec Kondelík.

„Kdo pak?" odpovídala stejným způsobem jeho choť. „Ty a Vejvara nemůžete — a my ženské bychom nikoho nezadržely."

Pošeptmo, sotva došlapujíce, vystupovali po schodech.

Z ulice dolehl sem teď štěkot psa — paní Kondelíkovou to trhlo jako předzvěst nějaké příšerné události. Ve vznícené obraznosti přizpůsobila každý zvuk své náladě. Kdesi bouchly dvéře, až to domem zadunělo. Krev jí rosolovatěla v žilách. Kdyby byla někdy viděla Makbeta — ač neviděla-li — byla by si připomněla děsivé to bouchání na vrata za jitřního šera po zavraždění krále Dunkana — — ne, to paní Kondelíková jistě neviděla, sice by nebyla šla o krok dále.

Konečně — konečně byli ve druhém patře a stanuli u dveří bytu Vejvarova.

Vejvara hrnul se v před, aby zazvonil, avšak paní Kondelíková zdvihla výstražně okazováček.

„Počkej, Františku," zašeptala.

Nachýlila hlavu a přitiskla ucho na dvéře. Ani zvuku, ani šelestu.

Plynový plamen ve schodišti hořel špinavým žlutým světlem — tvář paní Kondelíkové, když se obrátila ode dveří, byla skoro popelavá.

„Zazvoň, Františku," řekla, a ustoupila Vejvarovi.

Mistr Kondelík stál stejně daleko ode dveří jako od schodů, a vida Vejvaru, an sáhl na knoflík zvonku, stiskl pevněji svoji trnovku a vmáčkl klobouk do čela.

Předsíní zaječel třeštivý zvuk zvonku, až to kosti pronikalo. Chvíli bylo ticho, ale náhle ozvaly se uvnitř těžké, dusivé kroky, blížily se, dvéře se otevřely a na prahu zjevila se postava mladého, ramenatého hranáče. Nad širokými ústy ježily se zrzavé kníry.

Ozval se výkřik — paní Kondelíková odskočila ode dveří a vztáhla ruce jako na obranu.

„Já to věděla, že to není holka!"

Jakkoli byl nesmírně překvapen, přece Vejvara pokročil, aby vstoupil do předsíně. Ale tu s jedné strany chopila ho paní Kondelíková s výkřikem: „Ježíš Marjá — nelez tam!" — a s druhé strany obemkla ho Pepička: „Počkej — Vejvaro!"

Marjánka, na níž padl strach všechněch, letěla ke schodům, div neporazila mistra Kondelíka, jemuž nadešla chvíle, kdy sám si nebyl vědom svého počínání. Třímaje hůl, pronikal ku předu a volal:

„S cesty, Betty!"

Ale před Kondelíkem byl Vejvara a s jeho rtů plynulo nyní:

„Račte dovolit, občane, co pak zde pohledáváte?"

„Šťastný dobrý večer přeju, milostpane," promluvil zrzavý habán, ukláněje se nemotorně, „já přišel za sestrou, abych věděl, kde slouží. Chtěl sem jí pomoct s kufrem — a zatím ho tu již má. Ráčej' odpustit."

A couvl do předsíně, aby páni mohli dovnitř.

„Kde pak je Terezka?" otázal se Vejvara.

„Hned přijde, milostpane. Šla mi pro cerbulát, a řekla, abych tu počkal, kdyby líbili přijít...“

Vejvara šetrně se vymkl tchyni i ženě a překročil práh, hned za ním vstoupil mistr Kondelík, a tím povzbuzeny, odhodlaly se i dámy.

Úzkostlivě ohlížela se paní Kondelíková, odkud vyrazí ostatní „Petrovští“, ale nikde nebylo nic podezřelého. Na stole v kuchyni ležela rozevřená knížka, patrně majetek Terezčin, jíž si zrzoun krátil čas, sám sobě jsa zůstaven. Něco o Meluzině.

Teď spěchal Vejvara, aby odemkl dvéře do jídelny, a rozsvítil hned plyn, rozsvítil i v ložnici i v salonku — všady všechno v pořádku. Ulehčilo se mu nesmírně a pohled jeho tlumočil ženušce i tchyni, že není obav. Mistr Kondelík zůstal v předsíni, jako na stráži.

Zazněl zvonek — to se vracela Terezka s večeří pro bratra. Za ní plížila se Marjánka.

Terezka byla u velkých rozpacích, vidouc tak četnou společnost, a snažila se ukrýti pod zástěrou džbáneček piva, určený patrně pro bratra.

Vejvara stavil ji hned v předsíni a tázal se mírně:

„Kdo pak vás k nám poslal, Terezko?“

„Stará milostpaní Najmonová, milostpane...“

„A u koho pak vlastně máte sloužit?“

„Božínku, u pana Fejfara.“

Vejvara tleskl se dlaní do čela.

„U pana Fejfara! U pana auskultanta Fejfara?“

„Ano, milostpane!“

„Ale to není u nás, přítelkyně milá! Ten bydlí nad Osvětou! My jsme Vejvarovi!"

Terezku náhle pustily všechny rozpaky. Její tvář se rozjevila, ústa se roztáhla, a děvče vypuklo ve smíchu:

„A pořád se mi zdálo, že oni nejsou ten milostpán, co chodil za slečinkou Najmonovou! No bodejť, teď, když vidím milostpaní..."

A Terezka z plna hrdla se zasmála.

Teď se ozval zrzavý habán, Terezčin bratr:

„Jsi ty trdlo, Rézi! Kam jsi to vlezla!"

A obrátil se k Vejvarovi:

„Milostpane, ráčej odpustit, ale naše Réza byla odjakživa trochu praštěná... Tak pojď, nemehlo, a slož si zas kufr. Ještě dobře, že sem přišel..."

„Praštěná!" durdila se Terezka. „Ty Matěji! Ptaly jsme se dům od domu, a když nám tuhle domovník řek', že zde pan Fejfar bydlí —"

„Vejvara, Vejvara!" opakoval mistr Kondelík.

„Ale je to nějaký dědek natvrdlý, milostpane!" horlila Terezka. „Já mu dobře pověděla: Fejfar! a on mě poslal do druhého patra. Neráčej mně mít za zlé, já za to nemohu..."

„Hned jsem povídal, že v tom je nějaká mýlka," poznamenal mistr.

„E, tys nic nepovídal," vzepřela se paní Kondelíková. „Teď to víme všichni!"

Nejvíc byl potěšen Vejvara. Ze samé radosti strčil zrzavému bratru Terezčinu pět šestáků a dopodrobna mu vyložil, kde pan doktor Fejfar bydlí.

Za čtvrt hodiny nebylo po Terezce a jejím bratru památky. V kuchyni udomácňovala se Marjánka, kteréž teď taky bylo ze všeho do smíchu.

Paní Kondelíková seděla v jídelně v lenošce a z hluboka oddychovala.

„Zaplať Bůh, že to takhle skončilo. Vidíš, vidíš, Pepičko, co všecko se může stát."

„Vlastně jsem to zavinila já," doznávala Pepička, „že jsem Františkovi nenapsala všecko. Ale když jsem tak spěchala."

„Takhle jste vy ženské všecky," pronášel kárně mistr Kondelík. „A my pak za vás abychom to vybojovávali..."

„Ty bys toho vybojoval, tatínku," namítla paní Kondelíková. „Taky v tobě byla dušička malá..."

„No, Betty!" ohrazoval se mistr z hluboka. „Já byl na skoku, koho nejdřív popadnu..."

„No, dobře, tatínku," hovořila panička, aby skončila, neboť se trochu styděla za svůj poplach. „Teď jsme si odpočali a půjdeme."

„Ne, Betty, já nepůjdu. Jsem jako hadr, všecek spocen. Pošleme pro pivo a posedíme si dnes u Vejvarů. Máte špády, Vejvaro?"

„To nemám, tatínku, ale domino," odpovídal Vejvara.

„Jděte s ním do pekel! To je hra pro špitálníky! Nač taky má člověk pamatovat, když vdává dceru! K Ježíšku dostanete ode mne špády. Tak, teď ať Marjána jde pro pivo — a pak mi půjčíte suchou košili. Něco k jídlu máte?"

Za chvíli praskal v kamnech veselý oheň a v jídelně mile se oteplovalo. Pepička snášela k večeři, kde co bylo. Vejvara naléval pivo, pobízel, a pln radosti již po desáté opakoval:

„Koukej, Pepičko, jinak bychom sem tatínka nebyli dostali. To máme veselý večírek. Může se něco podobného aranžovat?“

A paní Kondelíková na pohovce blíže kamen tála ze svých úzkostí a obav.

V. Doslov páně Kondelíkův.

Onoho večera po dobrodružné události se služkou Terezkou, jejíž omyl způsobil celé rodině na hodnou chvíli takový zmatek a polekání, vrátil se mistr Kondelík od Vejvarů v nejlepší míře. Za prvé byl nesmírně povděčen, že podivná záhada tak hladce a mírumilovně se vysvětlila, a za druhé naň velmi příjemně a takřka teple účinkovalo klidné ovzduší útulné mladé domácnosti vinohradské.

Paní Kondelíková byla by tam tehdy setrvala nejraději do rána. Rozloučivši se s mladými odcházela od nich s obavou, že teď cestou domů to praskne, že „starouš" spustí obvyklou svoji „bandurskou", jak tomu panička říkávala. Neobávala se nikdy takových jeho rozkladů a necouvala, kdykoli v sobě cítila převahu. Víme, že dovedla svému manželu čeliti. Ale dnes neměla té vnitřní pevnosti; skoro si doznávala, že vina osudné zápletky s nepravou služkou spadá jistou měrou na ni. I podivila se skoro, když mistr Kondelík, vyšed z domu, podal jí ruku, a když se zavěsila, vykročil rázně ku Praze.

Chvílemi rozmarně pohvizdoval a zas několikrát mocně zabafal, aby mu neuhasla viržinka,

již si na odchodu od Vejvarů byl zapálil. A když došli bytu svého v Ječné ulici a mistr Kondelík tu jaksi dvorně poodstoupil ode vrat, aby choť jeho mohla vstoupiti první do domu, byla paní Kondelíková přesvědčena, že chování toto nemá příčinu v ničem jiném, než v něžném a šetrném jednání zetě Vejvary k Pepičce, jehož po celý večer byli svědky. Hle, kterak takový příklad účinkuje! Nu, vždyť taky otec Kondelík byl vždy manželem zcela řádným.

Mistr odložil doma viržinku a svlékaje se stále pohvizdoval. Přece se zdálo paničce, že dnešek ještě neskončil. Takovéto pohvizdování bývalo u jejího manžela znamením, že se připravuje k nějaké řeči, bylo u něho tím, čím ouvertura k opeře.

Paní Kondelíková šukala světnicí, zkoumajíc kradmými pohledy, zdali všady všecko v pořádku, aby odklidila s cesty každou záminku k neutěšenému nějakému hovoru.

„Pít už nebudeš, viď, staroušku?“ tázala se co nejopatrněji.

„Nebudu, Betty, a na tom vyvětralém bych si taky nepochutnal.“

Paní Kondelíková beze slova nesla pivo za okno a dovírajíc pak řekla jako pro sebe:

„Zítra si uvaříme pivnou polévku.“

„To s i uvařte, Betty, a snězte s i ji taky,“ odpovídal mistr Kondelík. „Víš dobře, že bych já za pivnou prvorozenství neprodal...“

„Ale bodejť že jen pro nás,“ spěchala panička,

„pro mne a pro Kačenu... Ale kalíšek hořké vyvypiješ na noc, viď, starouši?"

„To můžeš nalejt, Betty," přisvědčil mistr.

Paní Kondelíková již nalévala do drobné číšky hořké karlovarské. Byl to její vlastní výrobek, jehož recept přinesl jí kdysi pan Huppner, kterýž jej měl zas od kolegy pana Grešla, jenž vařil všeliké kořalky a likéry pro celé své oddělení v úřadě.

Mistr Kondelík vysrkl jiskřivou, zlatožlutou tekutinu, olízl si kníry a stavě kalíšek na stůl, řekl náhle:

„A teď můžeš mít pokoj, Betty. Teď jsou u Vejvarů komplet, celá garnitura: pán, paní, kuchta!"

Paní Kondelíková právě chápala se láhve, aby ji postavila na kredenc, a jen jako mimochodem pronesla:

„Však jsem ráda, starouši, že má Pepička po starosti. A že to tak dopadlo..."

„Já taky, Betty, já taky. A když už o tom mluvíme, něco bych ti rád řekl."

Aha, teď to přijde! Paní Kondelíkovou projel nemilý pocit. Z dlouhé přípravy manželovy soudila, že to nebude nic příjemného.

„Co pak, starouši?" obrátila se k němu s tváří nejvlídnější a jakoby neměla ni tuchy, o čem chce začít. A přece nemohl mluvit o jiném, než o dnešní příhodě, o válečné výpravě na Vinohrady. Nic naplat, taky ona musí vypiti svoji „číši hořkosti" před spaním. A již byla doufala, že ze všeho nic nebude.

„Povím ti něco, dobře poslouchej, Betynko.“

Řekl to mistr Kondelík, jakoby se rozbíhal k velikému skoku, a v paní Kondelíkové zatajil se dech nad slovem Betynko. Drobounké, něžné, důvěrné toto oslovení, jež slýchala panička na počátku svého manželství, čím dále vzácněji se ozývalo z úst mistrových, ani se nepamatovala, kdy se tak stalo posledně. A tu pojednou: Betynko! Paní Kondelíkové kmitlo při tomto slovíčku pomyšlení na doktory, kteří — mají-li vykonati nějakou těžkou operaci na nemocném, mají-li raněnému odejmouti ruku nebo nohu — pacienty svoje dříve chloroformují, aby necítili bolesti. Má býti nezvyklé oslovení páně Kondelíkovo také takovou narkósou, aby se nesvíjela příliš pod řezavými slovy dalšími?

Paní Kondelíková mrskla očima ke dveřím kuchyně, jsou-li dovřeny, a poddávajíc se nevyhnutelnému, pronesla polohlasně:

„No, tak, starouši...“

„Rád bych viděl, maminko, aby ses do domácích záležitostí našich mladých pletla co nejméně —“

„Vždyť já se nepletu, starouši,“ vyhrkla paní Kondelíková, „ani mě nenapadá...“

„No napadá tě to, napadá, Betynko,“ pokračoval mistr ku podivu mírně. „Ta dnešní komedie s tou holkou byla způsobena jen tebou.“

„Můj Bože, starouši, teď víš, jak se to přihodilo a jaká to byla divná náhoda. Zas ani za padesát let se nestane, aby Vejvarovi a Fejfarovi čekali holku v jeden den a aby tak říkajíc bydleli

vedle sebe. Jak živa jsem o něčem podobném ani neslyšela."

„A stalo se to, Betynko! Kdyby si byla Pepča opatřila holku sama a kdyby jí byla objednala přímo domů — —"

„Věř mi, starouši, že bych dala nevím co za to, aby se ten zmatek nebyl přihodil. Ale co se toho týká vůbec, je to jediná věc, kde mohu být Pepičce trochu nápomocna. Uznej sám, že nemá a nemůže mít ještě té zkušenosti, aby se vyznala v děvčatech. Vzpomeň si, co jsem s nimi sama zkusila v prvních dobách, než jsem se poohlédla. A všeho toho bych ji byla ráda ušetřila. Ráda bych ji do všeho zasvětila, pokud jsem ještě sama trochu mladá a při síle — a to ti nemůže být proti mysli, starouši. Je to naše jediné dítě."

„Ne, matko to mi celkem není proti mysli. Ale jen uznej, je-li v tom rozum, aby její služky měly u nás přestupní stanici, co?"

„To se stalo dnes, milý muži, a podruhé se to nestane. Nebude střídat holku každých čtrnáct dní."

„Taky bych jí to nepřál," hovořil mistr. „Ale co dnes s holkou, může se stát jindy s jiným. Poraď jí, pomáhej, kde můžeš, ale dělej to pokud možno nenápadně. Víš, na konec i přílišná ouřinlivost se zprotiví. Vejvara je náramný dobrák, někdy až bačkora, ale všechno má své meze. Jednoho dne přec ho může náhle napadnout, že je sám pánem ve své domácnosti — a vlastně bych si přál, aby byl tak trochu rozhodnější. A tu je,

co ti chci říci: Pepča nesmí stále koukat, jak ukazujou hodiny u nás. Pořád jen se díváš na Vejvaru jako na milovníka, ale už je muž a bude taky tatíkem — a — jak pak bych se tak vyjádřil — nesmí se mu dávat na jevo, že jako stále závisí na nás. Víš, maminko, nesmíme jim foukat do polívky. Měli se rádi, vzali se, a teď ať si životní zkomponují podle svého."

„Máš pravdu, starouši — pravdu máš," přisvědčovala paní Kondelíková. Bylať se obávala, že mistr se rozbouří v nějaké prudké výčitky, a jeho neobyčejně mírný rozklad ji naladil zcela do měkka. „Vždyť já taky nechci nic jiného."

„Těší mě, že to uznáváš," končil mistr svoji přednášku. „Pamatuj si, že i bonbony se přejedí — a tak na konec může se přejíst i nejsladší tchyně. Nezapomeň na to, Betty..."

„Ne, starouši, na dnešní večer nezapomenu, můžeš se bezpečit. Nezapomněla bych, kdybys mi do toho nebyl ani té tchyně ukápl. Víš dobře, že chci být a zůstat jen matkou, oběma, Pepičce i Vejvarovi. A co pro ně dělám — dělám jen jako matka. Ty nevíš, starouši, jak mi je od toho dne, kdy od nás Pepička odešla — tak podivně, jakobych měla umřít..."

„No, no, matko," konejšil ji mistr. „My tu spolu budeme ještě hodně dlouho. Čekají nás u mladých ještě všelijaké radosti!"

„Dej Pánbůh," pronášela paní Kondelíková skoro šeptem, neboť cítila, že by se jí hlas za-

třásl; „dej Pánbůh. Nepřeju si života než k vůli tobě — a k vůli nim!“

Mistr Kondelík byl již připraven do postele a teď přistoupiv k choti dal jí hubičku na dobrou noc. Rty paní Kondelíkové byly horky, lehce se chvěly, a když na nich ulpělo manželovo políbení, měla pocit sladkohořký.

Bylo jí skutečně podivno, velmi podivno...

VI. Mráčky na obzoru.

Slova páně Kondelíkova v příčině vinohradské „garnitury" nevyzněla na plano. Zdálo se, že paní Kondelíková si vštípila ponaučení manželovo, jehož se jí dostalo po osudném vpádu nepravé služky Terezky. Vypadalo aspoň, jakoby trochu byl potuchl její posavadní přehorlivý zájem na všem, co se dělo a díti mělo u Vejvarů. Ale arci nepotuchl. Panička jen potlačovala se a střehla pečlivě, aby zas něčím nepodráždila „starouše". Jistě byly chvíle, kdy s radostí by se byla rozběhla na Vinohrady podívat se na mladé hospodářství, poptat se po včerejších a předvčerejších událostech, poradit, pomoci. Avšak napomenutí páně Kondelíkovo bylo příliš čerstvé — a panička tedy místo sebe posílala na Vinohrady Kačenu, tu s nějakým pamlskem pro Františka, tu s pouhým vzkazem, a jinak vyčkávala návštěv dceřiných.

Ale ku podivu: když pak Pepička časem k mamince zaskočila, nebývala paní Kondelíková tak hovorna, jako druhdy. Laskavě sice přivítala dcerušku, vyptala se po jejím i Vejvarově zdraví, ale náhle se odmlčela; tvář její, vždy tak dobromyslná a

spokojená, pokryla se jako lehounkým závojem nějaké vzdálené starosti, zraky její náhle se vyhnuly důvěřivému pohledu dceřinu, a jindy zas úkosem, se strany spočinuly na Pepičce, jakoby očekávala nějaké otázky, nějakého sdělení.

Pepičce ani nepřipadlo, že ji teď maminka nevyprovází až ke schodům, jak činívala dříve, a netušila také Pepička, že po jejím odchodu maminka z hluboka vzdychá, ba že někdy zajde až do zadního pokoje a teprv za hodnou chvíli že se vrací do kuchyně, a to někdy s očima, na nichž by každý krom Kačeny byl poznal, že tam vzadu chvíli slzely.

Zaměstnána vlastními svými starostmi, nepozorovala Pepička Vejvarová pražádné změny v chování matčině. Kdež pak měla zraků pro cosi jiného, než pro záležitosti své mladé domácnosti, svého mladého štěstí manželského! Vše jí bylo tak nové, a každý další den přinášel čerstvých drobných zkušeností, o nichž se jí dříve nesnilo. Měla co dělat, aby v hlavičce své všechno směstnala, a byla by se nesmírně podivila, kdyby jednoho dne kdokoli jí byl upozornil: nezdá se ti, Pepičko, že je maminka nějaká jiná?

Ne, nezdá. Jí se pranic nezdálo — nebo lépe řečeno: počátek jejího nového života byl jediným snem, ale ten se týkal jenom jí a Vejvary a nikoho jiného.

Za to mistru Kondelíkovi neušlo, že choť jeho je málomluvnější než jindy, zamlklejší, uzavřenější. Byl by jeho rozklad zanechal v paničce tak

hlubokých stop? Je to úmyslné odmlčení, dokonce snad vzdor pro jeho napomenutí? Nic takového. Ačkoli mistr Kondelík jakživ se nezabýval rozborem duševních stavů kohokoli (a sotva mu taky bylo něco známo o podobném zkoumání vůbec), cítil přece, že chování milé choti nemá příčiny ani v hněvu, ani ve vzdoru. Usoudil konečně, že na paničku doléhá stesk opuštěnosti. Pravda, teď, když on odejde, je tak sama, nemá s kým pohovořit, podrchat svět, jak mistr říkal.

A jednoho dne, když paní Kondelíková po obědě usedla mlčky k oknu s nějakým šitím, díval se na ni chvíli přes noviny a prohodil pak:

„Viď, matko, je tu nějak prázdno po Pepče? Vidíš, jak to dopadá, když je jen jedno dítě! Kdybychom tak byli měli ještě nějakou menší žábu nebo kluka, ubývalo by nás po trošce a zvykali bychom tomu pomálu..."

Paní Kondelíková sklonila se k šití, ukousla nit, až to lusklo, a vyhlédla oknem někam do dálky. Mistr Kondelík nemohl viděti, jak se po jeho slovech tvář manželčina zarděla a jak jí v očích zamžikalo.

„No, mlč, matko, až vlítne vrána k Vejvarovům, bude s tím Pepča u nás pečená vařená, bude to jako naše. Věř mi, těším se na to..."

Mistr dosrkl černou kávu, otřel kníry a četl dále, kde byl přestal. Po chvíli se oblékl a vybral se z domu.

Panička hodnou chvíli ještě seděla nad svým šitím, ale nešila. Jak by byla šila, když na to ne-

viděla. Oči měla zaplavené, až přetékaly, na plátno v klíně kapaly slzy jako hrachy. Bylo zjevno, že poznámka ..istrova vzbudila v ní nějaké nesmírně lítostivé myšlenky a každá žilka se v ní jen tetelila.

Někdy přišla tetička Urbanová — od svatby Pepiččiny již asi potřetí — ale tu snažila se vždy paní Kondelíková vší mocí, aby vzhled její nezavdal ani nejmenší příčiny k nějakému pozastavení. Však jí to bylo lehčeno tím, že hovor slečny Katynky otáčel se vždy kolem vinohradského párku.

„Byla jsem zas včera u Pepinky," horlivě oznamovala tetička posledně, „již podruhé — ale ta tvoje dcera kvete jako holčička! Na mou věru, nikdy nebyla tak hezká, jako teď. Jenom září. Uvařila mi kávu — věř mi, tam je jiná smetana, než v Praze! Vejvara je patrně náramný dobrák, viď, Betynko — no, vzdělaný člověk — a bábovku ti měla Pepička, jako peří! Je tak štěstí, když se dva mladí lidé sejdou, jako oni..."

Tetička Urbanová povzdychla, paní Kondelíková se šťastně usmála.

„No a co, Betynko," vzpomněla náhle tetička, „ještě ti Pepička nic — —?"

Paní Kondelíková tázavě k ní vzhlédla.

„No, vždyť už jsou skoro čtyry neděle spolu!"

„Ba, ba," kývla paní Kondelíková v zamyšlení, „už skoro čtyry neděle! Utíká ten čas, utíká!"

Že utíká, věděla Katynka bez potvrzení paní

Kondelíkové; na svou otázku byla dychtiva jiné odpovědi.

„No, a ještě se nesvěřila?"

„Pepička?" řekla paní Kondelíková.

„Můj Bože, ano," dotírala tetička Urbanová.

„S čím pak, Katynko?" ptala se paní Kondelíková, jakoby se byla právě probudila.

„Ale můj ty Dožínku, s čím!" řekla tetička durdivě nad nechápavostí paní Kondelíkové. „Což pak mi nerozumíš? Vždyť jsi matka, pro páninka... Pro mne se nehodí, abych se vyptávala... jsem svobodna... jenom jsem tak včera u Pepičky slovem zavadila, ale dívala se na mne jako myška z komisárku, ani žilkou nehnula, a pak povídá: Vezmi si, tetičko, ještě bábovky! — Tak si myslím: no, řekne mně Betynka, a jdu k tobě — a mně se zdá, jak jsem přišla, že zas odejdu..."

Paní Kondelíková přejela si dlaní čelo, dívala se na Katynku s výrazem, jakoby myšlenkami kdo ví kde bloudila, a hlasem bezbarvým odpovídala:

„Ne, Katynko, já nevím nic — ani mi nepřipadlo — mám teď plnou hlavu starostí — svátky jsou za dveřmi — přemýšlím, co Pepičce, co Vejvarovi, co Kondelíkovi — rozumí se, Katynko, že k nám zase přijdes, viď? Nemusím přec k tobě se zvláštním pozváním...?"

„Ale ty dětino," přijímala pozvání teta Katynka, „jak bych nepřišla! Kde bych byla? Vždyť kdybych nebyla u vás, uplakala bych se doma vé

své samotě. Celý rok to vydržím, celé živobytí ve svém opuštěném koutě, ale v ten den, Betynko, srdce by mi puklo tesklivostí. To teprv člověk cítí, že mu schází rodina."

Hovořila ještě chvíli teta Katynka, hovořila, ale hlas její byl již jako podestřen lehkou nevrlostí, že nezvěděla, co zvěděti chtěla. Skoro připadalo milé tetičce, jakoby cosi bylo před ní utajováno, a soudila, že toho nezasluhuje. Vždyť se tak těší — tak se těší na něco, co i v její staropanenské bytí má přinésti nový půvab, radostné rozptýlení, šťastnou jakousi starost, nepoznanou posud stránku života — a hle, tu stojí jako před zapečetěnou knihou. Pepička na Vinohradech tváří se jak jehně a mlčí — a zde matka Kondelíková hledí jak Sibylla a mlčí. Což pak jí nikdo nerozumí? Či je to líčená nejapnost? Nenáleží ona taky k rodině, teta Katynka? Nemá kousek svého práva, aby zvěděla všechno hned za tepla? Až o tom budou štěbetati vrabci na střeše, nepotřebuje se již nikoho ptáti — pak to nebude žádným tajemstvím již. A to bylo, na čem tetě Katynce záleželo. Takové malé rodinné tajemství chtěla nositi v srdci svém — v tom se podobala všem dobrým starým pannám. Věděti něco, co neví nikdo krom několika zasvěcených! Ale i skutečný zájem v ní byl. Od okamžiku, kdy zví, čeho se teď nemůže dočkati, bude konati také své přípravy. Přispěje svým dílem, ráda přispěje — však to ví Betynka, ví to taky Pepička, jsou si navzájem nejbližší. Koho tu má tetička Urbanová než rodinu Kondelíkových?

Komu někdy připadne, co po ní zbude? A vida, zatím jsou tak neupřímni, hnětlo starou tu pannu.

Pohovořila tedy ještě trochu a rozloučila se s milou švekruší. Hubička, kterou jí dnes vtiskla na rty, byla tak trochu sucha, beze šťávy. V tom okamžiku, neobírajíc se v duchu ničím, než nevyřízenou svojí otázkou, ani nepozorovala, jak upřímně jí paní Kondelíková stiskla ruku, nepovšimla si, jak je dlaň paní Kondelíkové horka. Tetička Urbanová umiňovala si, že ani slovem neprojeví, kterak ji nesdílnost paní švekruše mrzí; odejde bez poznámky, a již nikdy se na nic nezeptá. Ale která ženská spolkla kdy hořké jadérko, aby z něho aspoň kousíček někomu neudrobila? A tak tetička Urbanová již na prahu obrátila se k paní Kondelíkové a řekla s neutajitelnou výčitkou:

„Že Pepička hrála nechápavou — no, tomu jsem rozuměla; oslejchá se mladé stvoření! Ale že ty jsi ke mně jako zazděná, Betynko, — což pak nejsem z rodiny? Roznášela bych to po Praze?"

A teď teprv se otočila a rychle odcházela.

„Můj Bože, Katynko, snad se nehněváš?" zvolala paní Kondelíková překvapena. Ale tetička Urbanová byla již na chodbě a na schodech.

Paní Kondelíková vrátila se do pokoje, zavřela za sebou, postála chvíli, hledíc oknem do prázdna — a náhle se jí kulatá brada zatřásla, koutky úst svezly se níže, oči se zakalily, pravice rychle zdvi-

hala cíp zástěry, z hrdla to vyvzlyklo, a již v pláči rozplynulo se zašeptnutí, plné lítosti:

„Katynko milá, kdybys ty věděla...“

Násilně tiskla paní Kondelíková zástěru na ústa, aby Kačena za dveřmi nic nezaslechla.

VII. Pepiččiny dárky.

Lehké chmury, jež se přeháněly na jasné jindy tváři paní Kondelíkové, byly zaplašeny neb aspoň přemoženy starostmi vánoc, jež kvapem se blížily. A pečlivá tato matka neměla jen jedny starosti. Připadalo jí tentokráte skutečně, že ji bolí hlavy dvě — její vlastní a vedle té i Pepiččina. Mladá panička používala teď každého okamžiku, aby k matce zaskočila, a byly dni, kdy přicházela dvakráte. Dopoledne i po jídle, vždy, jakmile Vejvara paty z domu vytáhl. Vždyť běželo právě o štědrovečerní nadělení Vejvarovi! Byla to nemalá, závažná, důležitá věc.

První štědrý večer! První dárek! Od rána do večera nemyslila Pepička na jiného — a přece nic nevymýšlela. Dni utíkaly a mladá ženuška byla jak na trní; nápad nepřicházel.

„Tak přece poraď, maminko!“ zvolala Pepička úpěnlivě, když byla u maminky v té záležitosti již asi po desáté, a rty i bradička zatřásly se jí nevrlostí a vzdorem, v něž vždycky rozleje se ženská malomoc, ocitujíc se před úkoly, s něž není.

„Poraď, poraď!“ opakovala paní Kondelíková. „Sotva sama sobě poradím. Vlastně jsi měla dávno vědět, milá holka, co a jak. Znáš Vejvaru líp než já, mohla bys uhodnout, co by ho těšilo, z čeho by měl radost. Mám toho všeho plnou hlavu — tatínka, Vejvary, tebe, tety Katynky, svátků vůbec, a ty jen: poraď, A taky jsi trochu pozdě vzpomněla, milá Pepičko! Přijdeš, když jsou svátky za dveřmi. Takhle před čtrnácti dny...“

Pepička dívala se beznadějně na matku a tvářička se jí zkrabila. Bože, i maminka ji opouští!

A jen domyslila, již se jí perlily slzy s očí.

„Tak tedy budu bez dárku!“ zavzlykla. „A Vejvara jistě mi něco chystá a bude koukat pod stromečkem, kde je něco pro něj, a zatím kde nic tu nic!“

„No, neplač, holka,“ chlácholila paní Kondelíková. „To by ti nesloužilo. Mladé ženy mají co nejméně plakat. Něco přece vymyslíme. Což pak hezké hodinky?“

„Má Vejvara,“ odpovídala Pepička, utírajíc oči.

„A což nějaký řetízek?“

„Taky má, vždyť víš,“ odpovídala stejně dcera.

„Což nějaký krásný hedvábný kapesní šátek?“ navrhovala zas matka.

Pepička stáhla rty.

„Kdo pak to vidí! Ten se nosí v kapse.“

„Nu, tak tedy na krk, Pepičko — to se hodí, teď na zimu, a vidí ho celý svět.“

Pepička neodpovídala, ale její pohled nasvědčoval, že ani s tím není srozuměna. Konečně řekla:

„Nejradš bych bývala, kdybych tak mohla sama něco udělat — to by Františka jistě nejvíc těšilo...“

„A připadá ti něco?“

Pepička se dívala na podlahu.

„To je právě, že nepřipadá,“ odpovídala lítostivě. „Přec aby to bylo něco hezkého, okázalého, a taky praktického, čeho by užil. A něco, čemu by se tatínek — —“

Pepička zarazila.

„No, co tatínek?“ nutila paní Kondelíková dceru, jen aby nespolkla ni slova, jež by snad mohlo vyjasnit v temnotách, jimiž obě tápaly. „Jen mluv, konečně na něco padneme.“

„Čemu by se tatínek neposmíval!“ vyhrkla Pepička. „Víš, jak nevážne vždy mluví o ručních pracích ženských. Aby si nás pak věčně nedobíral...“

„Toho se neboj, Pepičko,“ konejšila matka dceru, „to s tatínkem vyřídím. Hlavní věcí, abys věděla, co?“

Náhle tleskla paní Kondelíková do dlaní.

„Už vím, dítě! Pamatuješ se, co radil tatínek, když jsi Františkovi pořizovala na svatbu album? Zouvák, Pepičko, hezký zouvák!“

„Zouvák?“ vzhlédla Pepička překvapena.

„Ano, zouvák, dítě. To je věc, kterou si člověk sám nekoupí, ale když ji dostane, těší ho.

Rozumí se, ne obyčejný zouvák pod postel. Krásný, vyřezávaný, s vysokým rámem jako opěradlem, a v tom rámu jutová opona, s ručním vyšíváním. Takový zouvák může stát v každém pokoji — je to dekorační, jak se říká, a praktické zároveň. Člověk se nemusí shýbat, pohodlně se opře, zuje boty jako hračkou. Kousek praktický a parádní! Zouvák již hotový dostaneš u pana Káše na Spálené, nebo u pana Sobotky, a vyšívání uděláš sama. Dojdeš si k slečně Vágnerové a ta ti nakreslí vzor a poradí barvy. Budeš-li pilně pracovat, máš to za tři dni hotové — podívej se, jaký pěkný dárek!"

„Myslíš, maminko, že se to hodí? Od mladé paničky mladému muži?" tázala se Pepička ještě trochu nedůvěřivě.

„Aby se nehodilo," zvolala paní Kondelíková. „Co je z lásky, všechno se hodí, a co je od milé ženy, všechno těší. Zůstaň při zouváku, poslechni mne!"

Měla sic ještě Pepička pomyšlení, ale konečně se rozhodla a souhlasila s darem, který se jí z počátku zdál tak podivným.

„Vejvara by tedy byl opatřen, maminko," pronesla spokojeně, „ale ještě zbývá tatínek. Co tatínkovi?"

A jakoby sama se pozastavovala nad tím, co jí připadalo, dodala skoro ostýchavě a tišeji:

„Měla bych mu snad vyšít — pantofle?"

„Pantofle?" opáčila paní Kondelíková, jakoby

uvažovala. A náhle jí cosi kmitlo hlavou. „Bože, holka, pantofle? Počkej, vždyť — —“

Nedomluvila. Spěchala ku prádelníku, otevřela, sehnula se a horlivě hledala v nejspodnější příhradě.

„Inu bodejť že!“ zvolala radostně. „Tuhle jsou. Vidíš, máš bez práce!“

Paní Kondelíková se vzchopila s předmětem, jenž byl obalen kusem starého plátna. Sňala obal a zatřepala před Pepičkou dvěma kusy kanavy, pestře vyšívanými.

„Máš bez práce, holka! Tuhle jsou pantofle, které jsi dala tatínkovi Ježíška předloním.“

„Pro Pánaboha!“ podivila se Pepička. „Ty tak zůstaly?“

„I,“ řekla matka, „sama nevím, jak se to stalo. Zkrátka, nepřišlo to k ševci. Tatínek dotrhával svoje staré — a pak se na to nějak zapomnělo. Teď je dáme udělat — a máš prezent pro tatínka.“

„Ale co tatínek?“ zarazila se Pepička. „Vždyť je pozná!“

„I nepozná a nevzpomene si, neměj starosti. Budou z brusu novy, a vzoreček si tatínek dávno nepamatuje. Prosím tě, páni mají zcela jiné starosti. No, máš radost?“

„Inu, maminko,“ pronášela Pepička, „přece se mi zdá, že jako nemá být, aby se jedna věc dávala dvakrát. Ale když myslíš — —“

Panička ani neuznala, aby pochybnosti dceřiny vyvracela.

„Tuhle si je vezmi, a hned s nimi dojdi k tatínkovu ševci. Do neděle ať jsou hotovy. Podívej se, jak jsme to pěkně vyřídily. A nezapomeň, aby je švec poslal k tobě."

Když Pepička odcházela, byla její tvář vyjasněna. Značná starost spadla jí s beder. Má dárky pro mužíčka a pro tatínka — pro tatínka jakoby jej našla. A pro maminku taky, bude mít jistě radost.

Arci, ty tatínkovy pantofle vrtaly jí trochu hlavou. Ale když maminka myslí...!

Za to teď plna radosti pomýšlela na zouvák Vejvarovi. Má pravdu maminka. Výborná věc to bude. A těšila se, s jakou nábožností vyšije oponu k němu. Růže na ní musí být, krásné, ohnivé, a pod nimi Vejvarův monogram. Nemůže to být bez monogramu. Jen ještě uvažovala, má-li přidati taky letopočet? V dopisech svých pravidelně na letopočet zapomínávala, ale na dárcích je důležitý, soudila.

VIII. Svátky za dveřmi.

Ještě zbývalo asi pět dní do svátků, když brzy po snídani přihnala se ke Kondelíkům služka Vejvarových, Marjánka, s košem na ruce, spěchem a zimou zčervenalá. Skoro z ní vanul studený vítr, jak byla venkovským povětřím nadchlá.

„Kde pak se tu berete?" podivila se paní Kondelíková.

„Z trhu jdu, milostpaní, z trhu. Byly jsme s mladou paní, ale ona ještě má nějaké běhání a pak půjde rovně domů. Tak poslala mě — —"

„A co pak nám nesete, Marjánko?" skočila jí paní Kondelíková do řeči.

„Vzkazuje mladá paní poručení a prosí, aby mně řekli, stačí-li to, když bude skopová kejtka naložena jen asi pět dní. Koupily jsme takovou hezkou, kulatou, a ráda by ji mladá paní připravila na divoko."

„No, stačí pět dní, stačí, je-li už trochu zamřelá," mluvila paní Kondelíková poněkud roztržitě, jakoby na něco vzpomínala. „Ale, Marjánko, kdy pak ji chce paní dělat?"

„Na svátky, milostpaní!“ odpovídala služka zpěvavým hlasem, v němž leželo podivení, že se panička tak ptá. Vždyť jsou svátky.“

„Na svátky?“ protáhla paní Kondelíková a obrátila se k manželu. „Božínku, což pak mi Pepička dobře nerozuměla, když jsem jí řekla, že bude na svátky u nás, starouši?“

„Já nevím, co jste si povídaly, matko,“ řekl mistr, „já při tom nebyl. Musíš vědět, jak jste si to vyjednaly. .“

„To zas je nějaký zmatek,“ pronesla panička vyčítavě. „Vždyť jsem jí řekla: holka, na svátky jste u nás, nic nechystej. Ukažte, Marjánko — no bodejť, kejta nejmíň za tři zlaté, a co pak to ještě máte? Bože, jazyk, a tuhle nožičky — chce dělat paní huspeninu? Ale nač to všechno?“

Paní Kondelíková přikryla zas košík a řekla rozhodně:

„Jděte domů, Marjánko, a řekněte paní: čekám je na celé svátky — i s vámi, to se ví — a s ničím ať se nechystá. Kejtku ať si naloží, ta se nezkazí ani za týden, a jazyk může udělat dříve — beztoho bude s polskou omáčkou. Tak jděte. Na celé svátky, Marjánko!“

Marjánka šla, a paní Kondelíková ještě bublala.

„To je dítě nemoudré! Přece mluvím zřetelně! Chci jí uspořit starosti a outrat — a najednou tohle shánění...“

„A co pak ty víš, matko,“ ozval se mistr, „jestli snad Vejvara — —“

„No co, Vejvara," vpadla paní Kondelíková. „Když řeknu Pepičce, jakobych řekla Vejvarovi! Snad je mu taky vhod, když budou bez práce."

Dobře tušil mistr Kondelík. Večer přišli Vejvarovi a již na prahu vítala je paní Kondelíková:

„Co je to s tím kupováním, Pepičko? Nerozuměla jsi mi dobře?"

„Já rozuměla, maminko," odpovídala usměvavě Pepička, „ale právě proto jdeme, — byli bychom přišli už včera, ale nemohli jsme. A teď si to vyřiď, Františku!" obrátila se k Vejvarovi.

Vejvara pozdravil, políbil tchyni ruku, potřásl pravicí mistru a otočil se zas k paničce.

„Totiž, milá maminko," začal rozpačitě, „nehněvejte se, ale Pepinka mi řekla teprve včera, že nás zvete na svátky, na celé svátky. Na štědrý večer jistě přijdeme, maminko, ale jeden den rád bych byl doma — a Pepinka se mnou souhlasí (dodal rychle, obraceje se k ní), viď, ženuško? Nesmíte se hněvat, maminko, jsme u vás náramně rádi, je nám tu veselo — ale tolik jsem se těšil na letošní vánoce u nás, doma — jsou první v našem manželství, a jistě mi dáte za pravdu, že aspoň jeden den chci strávit — a Pepička taky — u našeho krbu. Zatopíme si ve všech pokojích, vykouříme si jalovcem, Pepička uvaří oběd, a k večeři přijdete vy k nám. A to uděláme na boží hod, maminko, a zasvětíme si tak naši domácnůstku. Chci míti takovou příjemnou vzpomínku na první vánoce rodinné, maminko, nadosmrti. A na Štěpána přijdeme zas k vám. Ale kdybychom u vás měli být

všechny tři dny, připadalo by mi to doma tak studené, opuštěné, skoro jen jako noclehárna. Řekl jsem to všechno Pepince a ona se také těší. Viďte, že souhlasíte a že k nám přijdete?"

Paní Kondelíková poslouchala, hledíc upřeně na Vejvaru, a hned neodpověděla. I zdálo se Vejvarovi, že třeba, aby důvody své ještě sesílil.

„Neodpírejte nám toho, maminko — a vy tatínku taky. Věřte, že by mi připadalo, jakoby z našeho mladého pospolitého života s Pepinkou bylo něco navždy vytrženo, kdybychom o těchto prvních svátcích byli pořád mimo dům — jako stravníci — a třeba to bylo u vás..."

O všem, co Vejvara povídal, paní Kondelíkové posud ani se nezazdálo. Ve snu jí nepřipadlo, že by pořádek letošních vánoc mohl býti jiný, než jak ona si jej předem stanovila. Což bylo přirozenějšího, než aby „děti" byly u nich. A tu náhle takovýto Vejvarův rozklad.

Žmolila zástěru a vyčítavým hlasem řekla:

„A já tolik toho nakoupila! Zajíce máme, a krůtu — Bože, kdo to má sníst! Slyšel jsi, starouši? Co ty tomu říkáš?"

„Že ti nezapáchne ani zajíc, ani krůta. A že má Vejvara venkoncem pravdu."

„Ty s ním souhlasíš?" zvolala panička překvapena. „A ty jsi pěkný hostitel. Co se máš přidat ke mně a Vejvarovi domluvit, schvaluješ mu, aby zůstal doma. Ještě že mu neřekneš, aby nechodil ani na štědrý den..."

„V tomhle, matko, nemohu být proti němu.

Však Vejvara ví, jak je tu máme rádi. A co se té krůty nebo zajíce týče, lehká pomoc: pošleš to na Vinohrady a sníme to u nich. Jenom, kdyby šlo po mém, měli by Vejvarovi u nás být na boží hod, a my bychom k nim přišli na Štěpána. Mně je to tak po štědrém dnu milejší a vám se bude zdát, že jste byli celé svátky doma."

Pepička podívala se prosebně na Vejvaru.

„Ale ano, tatínku, prohodíme to tedy," svoloval Vejvara pln radosti, že se mu vůbec podařilo zachrániti den pro svůj domácí krb. „A uvidíte, že se vám u nás taky bude líbit."

„Což o to, Vejvaro," řekl mistr, „jen kdyby nebylo pak toho štrachání domů."

Vejvara chtěl něco říci, ale vzpamatoval se. Překvapí tatínka. Objedná drožku, aby je dovezla. Jen se usmál.

„Ale což pak teta Katynka?" řekla teď starostlivě paní Kondelíková. „Bývala vždy o svátcích u nás, a my nebudeme doma..."

„Přijde s vámi k nám, drahá maminko," ujišťoval Vejvara horlivě. „Zítra k ní Pepinka dojde — snad jí to bude vhod?"

„Bodejť by nebylo," hlaholil mistr Kondelík, jakoby měl od tetičky plnomocenství. „Jen když bude mít společnost! A beztoho u vás ještě všechno neokoukla."

„Starouši!" napomínala paní Kondelíková.

„Vždyť jí nechci ublížit, matko," ohrazoval se mistr. „Ale jenerální revisi ještě neprovedla, jen co

je pravda. Ostatně — ať reviduje. Tam je zatím všechno v pořádku — vždyť je to nové."

„U nás bude vždycky všechno v pořádku, tatínku," řekla durdivě Pepička.

„No, no, no, no!" vytáhl mistr obočí. „Však mi Vejvara všechno poví, jak bude napřesrok."

„Já bych mu dala," hrozila Pepička Vejvarovi malou pěstí svou. „Co pak by povídal!"

„Dnes to neví, ale uhledá se to, milá holka, uhledá," hovořil mistr prorocky. „Kdybych já tak měl všecko povídat..."

Ale již se mistr obrátil a šel si do druhého pokoje pro kapesník.

„Že ti jazyk nezkoprní!" volala za ním paní Kondelíková v položertovném, v polovážném rozhorlení. „Štěstí, že tě Vejvara zná!"

Ještě poseděli mladí manželé, pohovořili, a paní Kondelíková pojednala s Pepičkou, jak to tedy s tou krůtou udělají.

„Nebo bys raději chtěla toho zajíce? Řekni, mně je to jedno. Co pak František radši?"

„Matko, proč se takhle ptáš!" spustil za ní mistr. „Co radši! Ať si vybere, co chce, to druhé musí sníst u nás, jaká je tu volba?"

„Jsi ty zas dnes protivný," bránila se panička, ač si nemohla zapříti, že pan manžel má vlastně pravdu.

„Ó, můj František jí všechno rád," zvolala Pepička. „Včera jsem upekla jahelník — a jak mu chutnal!"

Mistr naladil tvář v útrpný, soucitný výraz.

„Už taky? Ubohý Vejvaro! A teď si představte, že jsou na světě ještě pařené housky, nastavovaná kaše, trhané krupky v mlíce a zelené bosáky. Vás čeká truchlivá budoucnost, než se Pepča vším tím provaří."

Všichni se rozesmáli nad tragickým výrazem, s jakým otec Kondelík slova ta provázel. A nejvíce se smál Vejvara, jenž prohlásil, že vlastně Pepička pekla jahelník po jeho výslovném přání. Tam u nich doma byl jahelník ode dávna „rodinným pokrmem".

„Inu, v každé rodině děje se něco hrozného," řekl mistr Kondelík dutým hlasem jako břichomluvec. „Někde straší — —"

„A někde pantáta mluví darebnosti!" dodala rychle paní Kondelíková. „Jen ať se František drží domácí kuchyně, ta je zdravá!"

Když mladí manželé odešli, prohodila paní Kondelíková tak letmo při poklízení se stolu:

„Ale je to kus žáby, ta naše Pepi! Jak drží s tím Vejvarou! ‚Pepička se mnou souhlasí (opakovala po Vejvarovi), abychom jeden den zůstali doma.' Heleď, jak si ji opoutal!"

„A dobře tak, matko," řekl mistr Kondelík, s jehož tváře zmizel šibalský výraz, jímž dříve byl provázel svoje škádlivé hovory. „Docela dobře. Věř mi, matko, skoro jsem se o Vejvaru obával — víš, připadal mi jako náramná punčocha, ale on tak s Pepčou umí a přivede ji na své, ani se nenaděje. S těmi svátky taky má pravdu, a jen se divím tobě, žes mu hned nerozuměla. Že ho to

doma tak těší, právě se mi na něm líbí. Nesmíš u něho vzbudit myšlenku, jakoby byl jenom pouhým přílepkem nás starých. Tam na Vinonradech musí platit jeho komando.'

Paní Kondelíková byla stanula při slovech mistrových a zahleděla se do lampy. A její hlas jakoby jihl, když odpovídala:

„Vždyť já ne, star uši — Bůh chraň, abych mu chtěla něco zprotivit. Budem tedy na Štěpána u nich, je to jedno. Nechci jiného, než aby u nás i u nich bylo vše dobře. Už jsem se vším srozuměna. Víš, mně je tak před těmi letošními svátky podivně, ani nevím, jak — —"

„No co pak, Betty?" tázal se mistr, jemuž se zdálo, jakoby hlas manželky se lítostivě rozplýval.

„Tak — jakoby se mělo něco státi..."

„Ale matko!" zvolal mistr. A teď se zasmál: „Já vím, pořád myslíš na Pepičku — ale to všechno si připouštíš tuze brzy. Vypuď to z hlavy, dětino!"

V očích paní Kondelíkové se zajiskřilo. Bylo jí tak podivně, tak měkce, tak, že by byla ráda svoje celé srdce vylila. Ale když jí pan Kondelík připomenul Pepičku, nutila se v úsměv a skoro šeptem dodala:

„Kéž by tak všechno bylo, jak bychom si přáli, starouši!"

„Bude, matko!" ujišťoval mistr. „A teď mi ukápni trochu té breberky a půjdeme spat."

IX. Štědrý večer.

Na štědrý den hned po snídani otázala se paní Kondelíková chotě:

„Jak pak to uděláme v poledne, starouši? Víš, oběd nebude a ty bys přec do večera nevydržel —“

„Mluvíš, matko,“ odpovídal mistr Kondelík, „jako bychom slavili první svátky spolu! To se ví, že bych nevydržel, a na zlatém prasátku mně nezáleží. Vy si tady kmochtěte, co chcete, a já si půjdu třeba k tatíku Vackovi na talíř polévky.“

„Dobře, starouši, o ‹sem chtěla vědět. A jak to bude s Vejvarou?“

„Rozumí se, že Vejvara půjde se mnou. Ty si aranžuj večer, matko, já zaranžuju poledne. Po obědě přijdeme na černou kávu, pak půjdeme na procházku — a pak přijdeme k večeři. Je to tak dobře?“

„Poslyš, starouši,“ zadonila paní Kondelíková, „vypijte si taky tu černou kávu někde venku — třeba u Vacka. Víš, Pepička bude chystat stromeček — kdybyste ji při tom překvapili, mohlo by jí to pokazit radost — —“

„Aha, nadílení!“ zvolal mistr Kondelík. „Jsem žádostiv, co tam bude pro mne!“

„Co by bylo pro tebe!" na oko se durdila paní Kondelíková. „Nejsi žádné dítě — a nic nepotřebuješ."

„Já vím," odpovídal mistr, „my nikdy nic nepotřebujeme! My jen abychom klopili! No počkej, jak vy mně, tak já vám. A domů tedy přijdeme až večer."

„Jenom se pak nikde nezapomeňte," poznamenala panička, „aby vám hlemejždi nevypráhli. Zas na nějakých těch zpěváčcích, víš, jako tenkrát."

„Poslouchej, matko," zavrčel mistr, „předně je dnes norma a zpěváčkové mají taky štědrý den. A za druhé: na zpěváčky si půjdeme s Vejvarou jindy — a vás obě taky vezmeme."

„Já se tě prosím!" broukla paní Kondelíková.

K poledni přišli mladí manželé a Pepička byla jak na trní, jen aby již Vejvara s tatínkem odešel.

„Víš, maminko," povídala paní Kondelíkové v kuchyni, „já nechala ten zouvák u našeho domovníka, přinese ho za mnou — nic by nescházelo, než aby ho Vejvara s tatínkem potkali na schodech..."

„Neboj se, holka," upokojovala paní Kondelíková; „jak znám Paštyku, ten se s ničím neužene. Jen když přijde do večera."

Páni odešli a dámy po chvíli taky obědvaly, krupičnou polévku z vody a hned po ní kávu — pravý postní oběd.

„Jsem jen ráda," poznamenala paní Kondelíková, „že nepřišla tetička Urbanová. Ona tak ráda pomáhá — ale vlastně jen překáží a hněvá se

vždycky, že nejde všechno po jejím. Dost času bude, přijde-li k šesté."

Pepička hned po obědě jala se zdobiti a ověšovati strůmek, kterýž stál v posledním pokoji, někdejší její ložnici. Mladá panička konala tuto práci radostně, jako dívčinka, která chystá překvapení menším bratříčkům a sestřičkám. Uběhlo jí tak celé odpůldne, zatím co matka v kuchyni připravovala velikou, slavnou tu večeři sváteční.

Ve všech pokojích topila Kačena již od samého poledne a z kuchyně znenáhla se šířila do všech prostor vůně koření, citronové kůry, perníku, svářeného octa na modrou rybu — zkrátka, veškeré ty zápachy štědrovečerní, jež co rok jsou stejny a vždy tak líbezny, slibny, a bez nichž nebylo by svátků.

Táhlo na pátou, když si paní Kondelíková došla do zadního pokoje pro Pepičku.

„Tak tedy, dítě, snad už jsi hotova, a nejsi-li, dodělej si to později, ale teď musíš do kuchyně, abys mi pomohla. Musíš nadívat hlemejždě — Kačeně to nemohu svěřit. Ta mi to buď přecpe nádivkou nebo přeleje polévkou."

Pepička nabodla ještě dvě neb tři svíčičky, odstoupila na tři kroky, dívala se na strůmek, tleskala do dlaní a řekla radostně:

„Jak se dnes těším na večer, maminko, nemůžeš si pomyslit! Víš, to nám tak scházelo k tomu štědrému večeru jindy, někdo jiný, kdo není z ro-

diny — a dnes ho tu máme, dnes bude sedět s námi. Je to rozdíl, maminko, loni a letos..."

„Já vím," přisvědčovala paní Kondelíková, „ani mi nevzpomínej. Byla bych z kůže vyletěla, když jsem se podívala, jak chodíš po všech koutech a pořád šátek ždímáš."

Pepička se zasmála.

„Však mně bylo taky k zoufání, maminko! Pořád jsem doufala, že snad bude Vejvara u nás, že ho pozveš, a když pak nastal štědrý den a já věděla, že teď jede Vejvara domů k rodičům, a že ho kdo ví jak dlouho neuvidím a vůbec jak to všecko dopadne — —"

„A čeho pak jsi se bála?" ptala se paní Kondelíková se starostlivou tváří, jakoby posud něco hrozilo. „Co pak mohlo dopadnouti?"

Pepička zvážněla.

„No víš, maminko, řeknu ti to. Měla jsem takovou obavu, jestli se Vejvara doma se vším nesvěří, a snad aby mu to nerozmluvili. A tu jsem si myslila, že mi to srdce utrhne."

Pepička přitulila se teď k matce a tázala se jí důvěrně:

„Řekni mi, maminko, když za tebou chodil tatínek, měla jsi ho tak ráda, že bysi s ním byla utekla?"

„Dítě, co pak tě to napadá!" zvolala paní Kondelíková. „Náš tatínek byl měšťan! A pak — u nás toho nebylo třeba. Tvůj tatínek chodil k nám zcela zákonitě a naše známost nebyla žádná tragedie!"

„Byl u vás někdy tatínek na štědrý večer?“ ptala se Pepička.

„Ne, dítě; my měli takovou krátkou známost, že se mezitím žádný štědrý večer nehodil. A ty máš dnes divné nápady. Teď pojď do kuchyně.“

„Maminko, myslíš, že bude mít Vejvara z toho zouváku radost?“ otázala se ještě Pepička.

„Bodejť by neměl. A uvidíš, že mu bude tatínek závidět. Ale teď už pojď na ty hlemejždě.“

Za okamžik otáčely se obě dámy v kuchyni, matka u plotny, dcera u stolu. Kačena byla si vynesla kuchyňskou židli na chodbu a dolévala tam všechny lampy z pokojů, aby nebyla mrzutost, kdyby pak některá předčasně dohořela. Tužila se dnes vůbec nesmírně a chtěla být se vším hotova, než přijde Marjánka z Vinohrad, aby se nemohlo říci, že jí někdo pomáhal. Žárlila trochu na tuto svoji mladší družku, a zase v duchu reptala, ba, chvílemi i broukala při práci:

„Slečně z Vinohrad je hej, to si myslím! Nemá nic na starosti, jen si tak poklidí ty pokojíčky tam a pak přijde k hotovému, k večeři. A bude koukat, kde jí co Ježíšek nadělil. To bych taky dovedla. Ale po večeři ji zapřáhnu do nádobí, ať meje. Ostatně jsem žádostiva, co já dnes — —“

Zbytek domyslila si Kačena docela potichu. Počítala, jaký bude ten j e j í Ježíšek. Od paní nejspíše kus nějaké látky na šaty, jak obyčejně, tetička dá dva zlatníky — to jest její vánoční dar po řadu let. Ale dnes poprvé jsou tu mladí, a ti se taky

okážou! Bože, kdyby tak uhodli, nač Kačena dávno stůně!

Zdola ozvaly se kroky do schodů. Kačena podívala se přes zábradlí a spatřila Marjánku, za ní domovníka Paštyku. A již vlítla do kuchyně, volajíc:

„Jdou z Vinohrad, milostpaní! Marjánka s nějakým balíkem a Paštyka nese něco velkého, jako divadlo!"

„Jděte, ztřeštěná — to jsem se lekla!" kárala ji paní Kondelíková. „Jaké pak divadlo!"

„Zouvák, maminko, zouvák je tu!" zaradovala se Pepička.

„Zouvák?" protáhla Kačena zklamána. „Na mou duši jsem myslila, že divadlo — —"

Za chvilenku byli nahoře. Marjánka odevzdávala své velitelce těžký balík poštovní.

„To přines' listonoš, milostpaní..."

Pepička přečetla nadpis a poštovní značku.

„Božínku, tatínek Vejvara něco posílá, maminko."

„Nech to, holka, nerozdělávej, až pak. A vezmi to od Paštyky — tak."

Paštyka odevzdal svoje břemeno, desetkrát „rukulíbal", poroučel se, ale motal se ve dveřích jako se motávají poslové, očekávající, že něco dostanou. Vždyť věděl Paštyka, že s prázdnem neodejde.

„Počkejte, počkejte, domovníku," zadržela ho paní Kondelíková, a Paštyka skokem velmi obratným zas byl v kuchyni.

„Tak, Paštyko," mluvila paní Kondelíková, šukajíc v almárce. „Tohle vezměte ženě — trochu kávy a cukru na svátky — a tuhle láhvička punče — pro vás pro všecky. Uvařte si a vypijte na naše zdraví. A tuhle vám nechal pán nějaký tabák, tak..."

„Ježíš Marjá, milostpaní, to nemuselo být," zdráhal se Paštyka a bral horlivě oběma rukama. „Zaplať Pánbůh — to se žena zasměje."

„A dejte pozor, Paštyko, aby mladým do bytu nikdo nevlez', když je tam prázdno. Zavřela jste přece dobře, Marjánko, co? — Podívejte se tam chvílemi nahoru, Paštyko, a než zavřete, prohlédněte dům, aby se nikdo neschoval u půdy nebo u sklepa. A zítra ať si vaše žena přijde, budou tu nějaké zbytky — počkejte, tuhle trochu ořechů pro děti... Tak, můžete jít."

Paštyka sápal se po ruce panině, aby ji políbil, panička utrhovala, arci tak, aby políbit mohl, a domovník se vykobrtal.

Ještě se neutišil ruch, vzbuzený příchodem poslů vinohradských, a dvéře kuchyně opět se otevřely. Přicházela tetička Urbanová.

Tetička Urbanová oblékala na takovéto večerní vycházky obšírný plášť, který jistě mohl slaviti jubileum aspoň desítileté. Na štědrý večer zvláště se jí hodil, neboť s celou její postavou zahaloval bezpečně také kabelu, v níž přinášela svoje dárky pod strůmek, malé drobotiny vlastní práce, s nimiž začínala vždy hned po Všech svatých.

Jen tak letmo pozdravila v kuchyni obě paničky, přála, aby jim Pánbůh pomáhal, a spěchala do zadního pokoje, aby tam někde v nohách postele nebo za pohovkou ukryla kabelku, aby nikdo nespatřil jejího nadělení dříve, než v příslušném slavnostním okamžiku. Milovala překvapení a sama ráda překvapovala. Potom se odstrojila, opásala se zástěrou a vrátila se do kuchyně.

„Tedy v čem pak vám mohu pomoci, holčičky, co?"

„Buď tak dobrá, Katynko, přistroj na stůl, když tedy chceš. Tuhle v kuchyni si to již uděláme."

A tetička Urbanová tedy připravovala tabuli. To byla ostatně její dávná péče o štědrém večeru. Zakládala si na tom, že rozumí, jak rozložiti talíře a příbory, aby to půvabně vypadalo, a stáčela ubrousky v rozmanité tvary. A pokaždé čekávala na pochvalu paní Kondelíkové: „No, máme to prostřeno, jak u arcibiskupa." Kdyby toho byla domácí paní opominula, tetičku Urbanovou nesmírně by to bylo zamrzelo.

Tetička Urbanová kladla talíře, rozestavovala sklenice a číšky, rozkládala příbory, svíjela, čechrala a téměř kadeřila ubrousky, vyměřovala úzkostlivě místo slánce a pepřence, stanula pojednou a počítala:

„Jeden, dva, tři, čtyři, pět — pěěéét?"

Na tváři rozložil se jí starostlivý výraz a náhle se otočila, jakoby chtěla do kuchyně. Ale nedošla. Vrátila se ke stolu a jala se opětně počítati, tentokráte na prstech:

„Kondelík, Betynka, Vejvara, Pepička, já — na mou věru, Betynka zapomněla dočista — —"

Něco důležitého jí táhlo hlavou, že od toho okamžiku tak vážně obcházela stůl, posunujíc talíře, urovnávajíc, pořád a pořád rozměřujíc. A když bylo všechno v bezvadném pořádku, šla do své kabely, vyňala odtud jakýs balíček v hedvábném papíru a vrátila se do jídelny. Rozbalila papír — a ke každému talíři postavila voskovou, pestře malovanou, pozlátkem zdobenou svíčku o třech nožičkách, po starém zvyku, jak dělávala její maminka doma a jak to teta Katynka od dětství zachovávala.

Jedna třínožka jí v papíře zbyla — a teď stála tetička, nevědouc, co s ní. Ale rozhodla se náhle. Taky tuto šestou postavila na stůl, na spodním konci, proti talíři páně Kondelíkovu, kde bylo nejvíce místa.

Byla právě tak se vším hotova, když přišli páni, mistr a Vejvara. A jedva že trochu roztáli ve vlahém pokoji, do něhož s nimi zavanulo trochu svěžího, venkovského povětří, oznamovala paní Kondelíková, že ponese polévku. Obě služky zatím vypravily se pro pivo.

Již se kouřilo z talířů, naplněných žlutou, vonnou, sytou rybí polévkou, ale nikdo nesedal. V jídelně zavládlo na chvíli vážné, slavnostní ticho. Každý stál za svojí židlí, čekaje, až se vrátí hospodyně z kuchyně. Teď přišla paní Kondelíková, stanula také za svojí židlí po pravici manželově, přelétla zrakoma stůl, na němž hořely již všechny

třínožky, vznesla pravici, pokřižovala se, což učinili taky všichni ostatní, a sepnuvši ruce chvějícím se hlasem odříkávala otčenáš. Všichni ostatní modlili se šeptem s ní; jenom teta Katynka činila to hlasitěji, aby ji taky bylo slyšet.

Před touto velikou, posvátnou večeří modlila se tak paní Kondelíková co rok. V tom okamžiku zvážněl i mistr Kondelík a zraky jeho po celou modlitbu byly neodvratně upřeny v jedno místo na stole, sotva však si byl vědom, nač pohlíží. Byla to snad jeho jediná pobožnost za celý rok, ale ta byla jistě upřímná.

Paní Kondelíková dokončila, zas povznesla ruku k pokřižování se, teta Katynka pronesla vážně: „Rač nám Pánbůh žehnati!“ — a všichni přisedli ke stolu.

„Jezme, děti,“ řekl mistr Kondelík, „a vespolek dobré chutnání!“

„Všem nápodobně!“ odpověděla teta Katynka a první vnořila lžíci do polévky.

— — — — — — —

Bylo po hlemýždích, po černé rybě — ještě zbývala smažená. Mistr Kondelík byl sice jedlíkem virtuosním a zvlášť o takových slavnostních hodech přímo koncertovával, ale již mu na čele vystával hojný pot.

„Nic naplat, matko, dopřej nám trochu odpočinku, sice jsme poraženi,“ žádal o příměří, otíraje kapesníkem čelo i krk.

„Ale jenom chviličku, starouši, sice nám to

všechno vysmahne. Mně se zdá, že jste se najedli před večeří. Ty když se z domu vytáhneš — —"

„Vejvaro," dovolával se mistr svědka, „povězte matce, co jsme dělali! Lžíci polévky a kousíček candátu u Vacka — nic jiného. A pak černou kávu. Ale to je ta sváteční nálada, že člověku není do jídla..."

„Nu ano — vždyť snědl jen mandel hlemejžďů, chudák," poznamenala Katynka.

„Aby naše tetka nemusila s troškou do mlejna!" durdil se mistr. „A jak člověku počítá do úst!"

Katynka se zasmála žertovnému hněvu mistrovu a použila přestávky, aby shasila všecky voskovky, jež byly zatím do polovice uhořely.

„Necháme si jich ještě kousek na Sylvestra," řekla při tom jako pro sebe.

„A už s nimi se stolu," zvolal mistr Kondelík, „sice nám tu pěkně začadíte!"

Paní Kondelíková rychle se vzchopila, chápala se svíček, umačkávala doutnající knoty a vynášela je s Katynkou do zadního pokoje. A teď teprve si všimla, že je třínožek šest.

„Jak pak to, Katynko, že je o jednu víc?" tázala se staré panny, když ji v zadním pokoji dohonila.

Teta Katynka dívala se na paní Kondelíkovou nějak útrpně, jakoby v sobě tajila jakousi znepokojující, truchlivou zvěst. Dívala se, jakoby si byla horoucně přála, aby nemusila mluviti, ale zatím jí to škubalo všemi svaly, aby řekla, co objevila.

A jakoby povolovala jenom neodolatelnému nátlaku, jakoby nemohla odejíti z této světnice, pokud nepovolí a nepoví — otevřela ústa a pronášela povážlivě:

„Neřekla bych nic, Betynko, kdyby ses neptala — slovem bych se nebyla zmínila. Já vím, žes na to ani nevzpomněla, ale je nás u stolu jenom pět — —"

Paní Kondelíková dívala se posud tázavě, jakoby jí odpověď nebyla docela jasna.

„Pět nás je, Betynko," dodávala s důrazem Katynka, „lichý počet..."

„To je pravda, Katynko," přisvědčila paní Kondelíková.

„A to znamená nehodu, Betynko," pokračovala Katynka. „U nás doma na štědrý den nikdy nesměl být lichý počet ke stolu. Vem kde vem, ale někdo se musil sehnat do rovného počtu."

„Ale svíček hořelo šest," poznamenala paní Kondelíková.

„Ano, Betynko, přinesla jsem jich šest a všechny jsem rozsvítila. Za každého z nás hořela jedna třínožka — —"

„A ta šestá?" vydechla paní Kondelíková.

„Hořela taky za nějakou dušičku, Betynko. Nezapomeň, že s námi je Pepička, a tak přeci jakoby nás bylo šest..."

Teta Katynka podívala se teď na paní Kondelíkovou s vědomím převahy, jak věc rozluštila, a dodala:

„Ale proto, že nás je viditelně jenom pět, nedala jsem svíčkám dohořet. Víš, jak se to vykládá: čí svíčka nejdříve dohoří, ten prý do roka zemře. A považ si, aby tak byla náhodou dohořela Pepičce — ať je s ní jak chce — ale ty její myšlenky, s nimiž by byla chodila! Je tak líp, viď?"

Paní Kondelíková svěsila hlavu, mnula zástěru, pojednou povznesla zraky ke Katynce a zašeptala:

„Ne, Katynko, jí by nebyla svíčka dohořela — jí ne — —"

Katynka hleděla vyjeveně.

„ — — ale mně, Katynko, nejspíše mně!" dokončila paní Kondelíková.

„Proč pak tobě, Betynko?"

Paní Kondelíková hned neodpověděla — a v tom se ozýval z jídelny hlas mistrův:

„A kde pak jsou naše patronesky? Teď už by mohly s tou smaženou rybou — —"

Paní Kondelíková trhla sebou a řekla tlumeným hlasem:

„Až někdy jindy, Katynko, ale teď pojď zase, a nic neříkej!"

A spěchala rovnou cestou do kuchyně.

Teta Katynka pohlížela za ní pohledem plným dychtivosti. Co pak to má Betynka? Proč jí by dohořela svíčka? A jakkoli neměla potuchy o ničem, ale praničem, čeho by se mohla týkati slova paní Kondelíkové: až někdy jindy — vyvstalo před ní náhle něco velikého: tajemství! V tom je tajemství!

Bože, tajemství! Teta Katynka po ničem tak neprahla, jako po tajemstvích.

*

O slavných a tučných dnech, jakými byly boží hody, štědrý večer, Sylvestr, svátky v rodině a jiné události podobné, vykonával žaludek páně Kondelíkův sekácké kusy práce. Taky dnes uhájil mistr svoje předáctví a zůstal přeborníkem, jakkoli na počátku byl prohlásil, že mu tou sváteční náladou — není do jídla. Vítězně zdolal dva prostředky smaženého kapra a položiv na ně vrstvu jablkového koláče zajedl vše ementálským a několika ořechy.

Všichni ostatní dávno se vzdali, jen mistrův příbor ještě chrastil. Vejvara složil zbraň hned po smaženém kapru a s tichým obdivem se díval na tchána, snaže se vyzpytovati, do jakých to prostor v jeho nitru se ukládají další a další sousta.

Pepička hned po jablkovém koláči zmizela do zadního pokoje, ke svému stromečku, na němž rozžehovala světýlka. Teta Urbanová a paní Kondelíková od své rozmluvy vzadu byly vůbec roztržity. Katynce vrtalo hlavou tušené tajemství. Uvažovala, kdy asi dojde k onomu „někdy jindy", a zdali přečká lhůtu, kteráž ji dělila ode chvíle, kdy se před ní odestře rouška tajemná.

Paní Kondelíková sice přinášela, předkládala a pobízela, sklízela a odnášela, dohlížela ke sklenicím, aby stále byly plny, ale vše to činila jen jako

samohyb, po starém zvyku pečlivé hospodyně, cvikem, kterýž neselhává. Ale vedle všech těchto starostí pořadatelských bylo v její mysli dosti místa, aby se obírala tím, nač uhodila Katynka svojí poznámkou o lichém počtu a o svíčkách. Znala sice dávno štědrovečerní tu pověru, jako ji zná každý, ale upozorněním Katynčiným byla v ní váha její nesmírně sesílena.

Co do pověry obě paničky velmi se rozcházely. U Katynky byla na rtech, u paní Kondelíkové v srdci. Katynka, ať se stalo cokoli, měla pro vše výklad a proroctví do budoucna. Shasla-li v průvanu svíčka, padla-li jehla na podlahu a zabodla se, když někdo položil nůž břitem vzhůru, hrklo-li v hodinách, když v jablku překrojila červíka — a při tisícerých náhodných zjevech jiných věděla hned, co znamenají, kterak jich využitkovati nebo čeho se nyní vystříci, aby se nestalo neštěstí. Ale sotva vyřkla svoje pořekadlo, sotva „neobyčejnou" událost vysvětlila, již na to nemyslila.

Paní Kondelíková naopak neměla tolik výkladů a nebyla s nimi tak pohotova, ale bylo-li jí cosi za jistých okolností napověděno, pronesena-li věštba, která přiléhala k jejímu rozpoložení duševnímu, uvázla jí v hlavě a rozpřádala se tam všemi směry. Kdyby byla dovedla učiniti případné, obrazné porovnání, byla by řekla, že pociťuje, jakoby se jí nade vším myšlením roztahovala pavučina. A po Katynčině upozornění na lichý počet stolovníků a po výkladu jejím o dohořívající svíčce štědrovečerní rozepjala se jí v hlavě skutečně ta-

ková pavučina. Její myšlení, ať se obrátilo kterýmkoli směrem, vždy narazilo na tuto jemnou síť, kteráž se pak opět a znova rozechvívala. Čí voskovice by dnes byla nejdřív dohořela?

Teď konečně dochrastil mistr Kondelík svým příborem a zvolal hlasem, z něhož vyznívalo naprosté nasycení jeho tělesnosti:

„Matko, ať holky sklidí — a teď ukažte, co nám Ježíšek nadělil!"

A jedva že dořekl, zazněl ze zadního pokoje zvoneček — Ježíšek oznamoval svůj příchod.

První byla na nohou teta Katynka, za ní krátčela paní Kondelíková, teď vstal mistr a konečně i Vejvara, skromný, jako vždy. Však dojde časně dost.

Zvuk zvonku pronikl i do kuchyně, jejíž dvéře byly stále pootevřeny, obě služky nechaly nádobí a po prstech se kradly blíže, aby taky viděly tu slávu a byly po ruce, až se ozvou jejich jména. Kačena šla napřed, ovšem; to bylo její svaté právo. Obě děvčata stanula v pokoji prostředním, téměř u samého prahu zadní světnice, aby jim neuniklo pranic z děje nadílení, a kdykoli Marjánka Vejvarových se pokusila pokročiti jen o půl kroku před Kačenu, strhovala ji tato zpět a šeptala káravě: „Nelezte tam! Dyť uvidíte!"

Pod stromečkem stála Pepička, planoucí v tváři, rozradostnělá jako dítě, chápala se balíčků a krabiček, opatřených nápisy, četla hlasitě jména a podávala obmyšleným.

„Mamince Kondelíkové! — Tatínkovi! — Tetičce Urbanové! — Kačence! — Marjánce! —"

A zase:

„Mamince! — Tetičce! — Vejvarovi...!"

Obdarování chápali se dárků, teta Katynka hned rozvazovala tkanice, trhala obal, prohlížela s nedočkavostí dítěte, a když vybalila věc, pokaždé volala:

„Jejej, to je hezké! Ale proč takovou škodu, lidé milí, kterak pak já — —"

A pasouc se zrakoma na dárečku, bystřila zároveň sluch, doufajíc a očekávajíc, že zase zavzní: „Tetičce Katynce!" Ji tolik těšila každá pozornost, každá drobnůstka sebe nepatrnější. Má toho doma plnou skříň, věcí darovaných za dlouhá léta, učiněné domácí „průmyslové museum", malý kabinet rarit, a to je potěchou v její staropanenské opuštěnosti.

„Františku Vejvarovi!" provolala Pepička, podávajíc mu balík pečlivě ovázaný, skrývající na pohmat cosi měkkého.

„Co pak je to, okažte!" přiskočila teta Katynka.

Vejvara pomalu rozvazoval, odvinul papír, při čemž málem že neupustil věc, která se prudkým, zachycujícím jeho pohybem rozhalila v plné kráse své.

„Jejé — župan!" zvolala Katynka.

Byl to župan, z měkké, srstnaté látky vlněné, zdánlivě silné, ale jemné a lehoučké, župan kostkovaný, skotského vzoru, barev určitých, a přece

dlouhou srstí jako tlumených, zkrátka, župan královský, jehož pás ovíjela silná šňůra v stejných barvách, s hedbávnými třapci na koncích. Vláčná, měkká vlna lnula mu na ruce skoro mazlivě, dýchajíc teplem a slibujíc milou pohovu domácí. Skoro jakoby z toho chalátu vyznívala ukolébavka.

Vejvara, mile překvapený tímto neočekávaným nadělením, rozhlížel se po celé společnosti, jakoby hledal dárce. A když se zraky jeho setkaly s pohledem paní Kondelíkové, uhodl, že z její ruky pochází kus oděvu, kterýž do nedávna náležel k jeho nejsmělejším snům, ale na jehož pořízení si ve své skrovné magistrátní existenci netroufal. Paní Kondelíková měla radost z jeho překvapení, a jakkoli se chtěla utajiti, přece se očima prozradila.

Vejvara k ní přistoupil a políbiv jí ruku šeptal: „Děkuju, maminko — dávno jsem si to přál — jak jste na to přišla...“

Vidouc, že nemůže již zapírati, odpovídala tchyně:

„Každý hospodář má mít župan — to náleží k domácnosti. Jen jsem se bála, aby mě někdo nepředešel.“

Tu se přimísil mistr Kondelík:

„Nic naplat, Vejvaro, teď jste u naší matky v porci. Já jakživ takový župan nedostal!“

„I mlč, brepto!“ bránila se paní Kondelíková. „Kolik jsi jich roztrhal, co?“

„Ale takovýhle jsem nikdy ani neviděl!“ stál Kondelík na svém. „Ta si vás bude šatit! Podívejte se, co je tuhle uvnitř pod límcem všito: F a s h i o-

nable! To je nejvyšší, rozumíte? Ani váš půlmistr nenosí nic lepšího. — Podívejte se, já dostal posud jen kapesní šátek."

„Ale hedvábný," durdila se panička.

Zatím co pánové, odvoláni Pepičkou, vrátili se ke stromečku, naklonila se Katynka k paní Kondelíkové:

„Ale ten župan není doma šitý, viď?"

„Co tě napadá," odpovídala panička; „kdo by to tak doved! To je původní zboží."

„Od krejčího?" ptala se Katynka.

„Ne, hotový, z krámu," vysvětlovala paní Kondelíková. „Od Gottwalda."

„Bože!" podivila se Katynka. „To bylo asi mastné! Ten má samé kvality. Co jsi platila? Nejmíň patnáct — osmnáct..."

A nedýchala, aby nepřeslechla odpověď.

Snad by se byla ubránila paní Kondelíková, aby neprozradila pravou hodnotu svého daru, ale protoze tetička Urbanová svými číslicemi byla hluboko pod cenou, musila tak učiniti. I vydechla co nejtišeji:

„Čtyryadvacet, Katynko — ale je pravý anglický."

Teď tedy byla Katynka ve své zvědavosti uspokojena, ale zároveň ohromena. Čtyryadvacet zlatých! Málem celé nové šaty. Arci, tetička Urbanová sdělávala svoje župany ze starých viklerů, a nezáleželo jí na tom, je-li zadek z jiného a předek taky z jiného. Má pravdu mistr Kondelík: bude ona si Betynka šatiti svého zetě.

Obě paničky náhle vyrušeny radostným jekotem Kačeninym. Byloť se ozvalo její jméno, Pepička jí odevzdala malou krabici v papíře, a když se Kačena několikerým drápnutím v obal dostala k jádru, vykvikla nadšením. Dávné její přání bylo uhodnuto a splněno: z pouzdra třpytily se granátové náušnice. Letěla s nimi do kuchyně, vytrhla z uší staré stříbrné čočky a zatkla si nový šperk. Kuchyňské její otřískané zrcadlo sotva mělo síly dost, aby tu nádheru obrazilo. Kačena skákala o jedné noze jako potřeštěná. A v srdci Marjánčině počal vrtati červ závisti.

Pepička rozdílela dále. Bylo tu krásné pouzdro na doutníky pro mistra Kondelíka, se stříbrným monogramem, vkusná kabela pro tetičku Katynku, a teď opatrně rozbalovala matka Kondelíková něco, na čem bylo napsáno: Pozor! Sklo! — Ejhle, půvabný rámec bronzový a v něm pod silným sklem s broušenými okraji podobizna — mladých manželů Vejvarových. Oči paní Kondelíkové rozslzely se při tom podívání a dvě šťavnaté hubičky ulpěly na rtech Pepiččiných a Vejvarových.

„Já na to zapomněla, aby se zvěčnili, a oni pamatovali!" opakovala si již po desáté. A když se pozornost ostatních obrátila zas k dalšímu balíku, vtiskla upřímné políbení i na studené to sklo, pod nímž hleděly na ni upřímné tváře jejích dětí.

Teď vytáhla Pepička cosi velikého, co bylo posud zakryto širokým stolem, na němž stál stromeček, a utajeno zrakům všech, a podávala to Vejvarovi.

„Šlaka, Vejvaro, to je nějaký pomník!" zvolal otec Kondelík.

Spadl obal — a objevil se vysoký, vkusný vyřezávaný zouvák s jutovou vložkou, pestře a bohatě vyšívanou.

„Hrome!" volal mistr v líčeném úžase, „to je víc než pomník, to je slavnostní brána!"

Pozoruje zouvák, snažil se Vejvara v pohled svůj vložiti co nejvíce obdivu a vděčnosti, neboť tušil, že milovaná Pepička je dárkyní tohoto nástroje domácího, jehož v takovéto podobě dosud neznal. A Pepička zas hleděla plna očekávání na Vejvaru, kterak její dárek přijme. Na chvilku zavládlo utišení, jež první přerušil mistr Kondelík.

„Pomník to není, Vejvaro, a slavobrána taky ne, ale monumentální to je! Podívejte se, jak moje návrhy se osvědčují. Já vám to doporučoval za svatební dar — tenkrát jsem byl přehlasován, ale teď si ženské vzpomněly. Na vašem místě nosil bych ode dneška jenom boty s holinkami, abych toho do syta užil. A ruční práci to má, Vejvaro, a monogram! Heleďte!"

„Ale tatínku!" vyhrkla Pepička, červená jako pivoňka. „Neposmívej se!"

„Já se posmívám? Já mu závidím! Za dvacet let jsem nedostal tolik luxusu, jako Vejvara dnes."

„Podívej se, zde je ještě něco pro tebe," podávala Pepička otci balíček, aby ho umlčela.

„Ukaž!"

Mistr uchopil balíček, pomačkával jej se všech stran a řekl:

„Tuze bych se mýlil, nejsou-li v tom pantofle. Ano, Vejvaro, starý tatík se odbude pantoflemi — no mlčte, dočkáte se jich taky..."

Vejvara přistoupil k Pepičce, objal ji a políbil. Vzpírala se trochu, poněvadž ještě nejsouc jista, splnil-li její dar, co od něho očekávala, těší-li Vejvaru tak, jak si přála. A zas obrátila se ke stolu, aby rozdala, co ještě zbývalo.

Čím více se prázdnil stůl pod stromkem, tím nepokojněji rozhlížel se Vejvara, jakoby tam cosi scházelo. A když nezbylo na stole než obdélný balík poštovní, přikročil k paní tchyni a šeptal:

„Maminko, měl zde být ještě balíček pro Pepičku — od knihaře — nepřinesl nikdo nic?"

Paní Kondelíková nevěděla o ničem.

„Počkej, Františku, snad by Kačena — —"

A spěchala do kuchyně.

„Ježíš Marjá!" udeřila se Kačenka do hlavy. „Inu bodejť že přinesli — takový řabatý kluk zde byl — kam pak jsem to dala — milostpaní, já jsem celá pitomá, nehněvají se — no, tuhle to leží — —"

„Žádné neštěstí," mluvila paní Kondelíková, „jen když je to na světě. Tu máte, Františku," podávala balíček Vejvarovi, který pln úzkostí přišel v patách za ní do kuchyně.

Ano, tu bylo napsáno: Pan Vejvara, u pana Kondelíka, Ječná ulice.

Vejvara vyňal tužku, přeškrtal rychle svoje jméno, napsal tam „Drahé Pepičce" a položil balíček na stůl, na místo Pepiččino. Právě byla

poshášela svíčičky na strůmku a vracela se s náručí svých dárků ke stolu. A tu poznavši na obalu písmo Vejvarovo, odložila vše ostatní a chvatně přeřezávala motouz, aby se dobyla k obsahu.

„Co pak je to?" řekla teta Katynka a již stála za Pepičkou, hledíc jí přes rameno.

„Knížky!" zvolala Pepička, když praskl poslední motouz a balík se otevřel.

„Trochu čtení pro Pepičku, když je sama doma," dodával Vejvara, a z hlasu jeho skoro vyznívala jakás tíseň, obava, nebude-li dárek jeho shledán příliš nepatrným, ba malicherným v záplavě všech ostatních. Šustily zde látky na šaty, atlas a hedvábí, třpytily se drobné ozdůbky a šperky — on přichází s knihami. Tak pečlivě je byl vybíral, zkoumaje, co by bylo nejvhodnější pro milou jeho ženu, nařizoval knihaři, kterak co vázati, těšil se, až se jimi ručky Pepiččiny budou probírati — a teď se díval ostýchavě, ba skoro stydlivě, co rodina jeho nápadu řekne. Jenom knížky!

Pepička již se chopila prvé, přelétla očima nápis na desce a tázavě pohlédla na Vejvaru.

„Okaž, Pepčo," žádal mistr Kondelík, a nečekaje, sáhl do balíčku.

Vejvara na druhé straně stolu povstal náhle a díval se na složku knížek zraky vytřeštěnými. Bože, to n e j s o u jeho knihy, knihy Pepiččiny!

A mistr Kondelík četl s knížky, jíž se byl chopil:

„Pracovní knížka pro — —"

„Pracovní knížka pro — —“ četla teta Katynka, která se také byla jedné zmocnila.

„Pracovní knížka pro — —“ opakovala do třetice Pepička. „Ale Františku...“ povznesla oči, „co to je?“

Již byl Vejvara přiskočil, hrábl do balíčku — a ruce mu sklesly.

„To jest omyl, pro Pánaboha!“ zvolal. „To jsou knížky do nějaké továrny, knížky pro dělníky — a kde jsou moje!?“

Bylo plné sto těch knížek slabých v tuctové vazbě, každá měla na desce štítek: „Pracovní knížka pro...“ a uvnitř byly strany plny rubrik a označeny záhlavími: Dodaná práce za... dní, mzda za kus..., za tucet..., souhrn..., daná záloha..., jistá mzda...

„Pepičko drahá, knihař se zmýlil, poslal sem knížky tovární — ty máš dostat básně a povídky a — —“

„Žádné neštěstí, Vejvaro,“ ozval se mistr; „tohle zas pěkně zabalte a zítra si k němu dojdete, aby vám vydal vaše knihy — —“

„Ale tatínku,“ mluvil stísněně Vejvara, „já do každé vepsal věnování Pepince — a teď kdo ví kdo její knihy prohlíží a čte a pohmatá! To jsou lidé bezhlaví! Sám jsem to chtěl odnést — ještě dopoledne jsem u něho byl — nebyl hotov, slíbil, že to se vší pečlivostí pošle, a teď tohle — —“

„Povím vám, Vejvaro,“ vysvětloval mistr, „to je knihařova finta: nebyl s tím hotov a poslal

vám tyhle, abyste zatím něco měl. Myslil si, že se to hned nebude prohlížet."

„Ne, ne, starouši," odpírala paní Kondelíková, „je to tak, jak říká Vejvara, zmejlená. Jen aby se nic neztratilo."

Vejvara měl štědrý večer pokažený. Tolik se těšil — a v čích rukou se octly vybrané ty knížky v něžných vazbách!

Ani ho nevytrhlo z nevrlosti, když Pepička přinesla a rozbalila zásilku rodiny Vejvarovy z venkova, a když jala se čísti dopis, psaný společně matkou a otcem Vejvarovými:

„Milovaný synu a drahá naše nevěsto
a dcero!

Pozdravujeme Vás upřímně a doufáme, že se stále ve zdraví a spokojenosti vynacházíte. My, chvála Pánubohu, jsme zdrávi a pořáde na Vás vzpomínáme. Maminka byla by se ráda k Vám podívala, ale počasí nesloužilo a teď nastalo mnoho práce a taky bychom ji v zimě z domu nepustili, a tak až Pánbůh dá zas delší dni a vůbec dříve ne až na jaře. Tak Vás ponavštěvujeme těmato řádky a přejeme Vám šťastné a veselé Vánoce a zároveň Nový rok, abyste ho ve zdraví překročili a dej Vám jich Pánbůh dočkati hodně mnoho. Nehněvej se na nás, milý synu, a též drahá nevěsto, ale myslíme, že ve svém novém stavu budete ledacos potřebovati, třeba v Praze bylo na vybranou. A když Vás Pánbůh spojil v radostný manželský svazek, posíláme Vám kousek dobrého českého do-

mácího plátna, neboť až budete požehnáni rodinkou, bude zapotřebí mnoha toho malého prádýlka, drobných košilek a slintáčků — —"

„Tu máš, Františku, čti dále," přerušila se Pepička skoro šeptem, aniž pozdvihla očí s papíru a od stolu.

„Ukaž to," zvolala tetička nedočkavě a četla dále dopis rodičů Vejvarových, psaný prostými, ale srdečnými a laskavými výrazy, mluvou bodrých starochů, těšících se ze štěstí synova a plných naděje a těšení na drobná jeho poupata.

Všichni naslouchali tiše, zbožně. Mistr Kondelík hleděl upřeně před sebe a nenapil se za tu chvíli ani jednou; Pepička seděla s hlavou sklopenou, jako do sebe zavřená, a paní Kondelíková neviděla pranic, jak jí horká vláha oči zaplavila. Slova vzdálených a nyní jistě vzpomínajících rodičů Vejvarových mluvila ke všem tak podivně, dojímavě. To napomínání syna, aby o milou manželku pečoval a ve všem ji chránil, a přímluva Pepičce, aby mu byla shovívavou společnicí a pomocnicí ve všech okolnostech života. A na konec upřímné pozdravy tatínkovi a mamince Kondelíkovým a také „té hodné tetičce Urbanové".

Sama teta Katynka, ač byla v takovýchto věcech dost pevna a měla nadání přímo deklamátorské, povolovala k závěrku hlasem a dočítala, jakoby nabírala. Štěstí, že zbývalo již jen několik slov a že tu byla tečka.

Katynku nesmírně těšilo, že jí taky bylo vzpomenuto.

Dočetši, potáhla nosem, složila papír a řekla uznale:

„Jsou to hodní lidé, takoví starodávní — inu, nezkažený venkov! A jakého plátna poslali! Celou vébu! Jestli pak taky František na ně nezapomněl, co?"

Katynka podívala se přes stůl k Vejvarovi — ale jeho židle byla prázdná. Vejvary tu nebylo. Jak byli zabráni, naslouchajíce tetinu předčítání, nikdo nespozoroval, že se vytratil z pokoje. Pepička běžela do druhého i do zadního — Vejvara nikde. A jeho zimník zmizel s věšáku.

„Kačenko," spěchala paní Kondelíková do kuchyně, „mladý pán odešel?"

„Ale před hodnou chvíli, milostpaní," svědčila horlivě Kačena. „Kejval na mě, abych byla tiše — —"

„Pro Pánaboha, kam pak šel, teď?" vyhrkla Pepička úzkostlivě.

„No šel, kam asi musel," řekl mistr Kondelík, aby taky promluvil, ale neměl ani potuchy, kam by Vejvara teď musil. „Však se vrátí."

Pravda, vrátil se, ale ta půlhodina byla Pepičce věčností. Seděla jako na trní — a vlastně ani neseděla. Desetkrát za tu dobu vyšla z kuchyně, až ke schodům, naslouchajíc dolů, a byla rozčilením všecka červená. Štědrovečerní nálada, pokalená již dříve kouskem knihařovým, ztlumila se zmizením Vejvary nadobro. Odchod jeho byl všem tak nevysvětlitelný, že se nezmohli ani na domněnku nějakou.

Konečně zazněly ve schodišti spěšné kročeje a Pepička letěla o patro níže, je-li to Vejvara. Byl. Upachtěn, uzípán vyskakoval přes dva tři schody, s nějakým balíkem pod paždím. Jak byl udýchán, ani nemohl zodpovídati Pepiččinu otázku, kam že odešel.

V pokoji položil balík na stůl, vydechl, rozepjal zimník a vychrlil ze sebe:

„Nebyl bych dnes usnul, Pepičko — a dobře, že jsem tam běžel. Tvoje knihy zítra ráno by byly putovaly do továrny, kam náležejí ty pracovní knížky. Tu je máš, miláčku."

„Vy jste mi nahnal, Vejvaro," stíral mistr Kondelík spocené čelo. „Nechtěl jsem ženským nic říci, ale — na mou duši — myslil jsem, že máte nějaký amerikánský souboj..."

„Kriste Ježíši!" vykřikla teta Katynka. „Na štědrý večer!"

„Ty máš nápady, starouši!" pronesla káravě paní Kondelíková. „U magistrátu — a souboj! Ale měl nám František říci, kam jde."

Pepička již se byla zmocnila svého daru a probírala se knížkami. A sotva kterou prohlédla a položila, zmocnila se jí buď teta Katynka, buď maminka nebo sám otec Kondelík.

Rozruch, způsobený odchodem a zas návratem Vejvarovým, ulehl a po chvíli ztišilo se ve světnici jako v kostele. Krom Vejvary všichni vězeli v knížkách, každý v jiné, a četli pozorně první

stránky. Vpadlo tu do domácnosti Kondelíkových neočekávaně cosi nového, nezvyklého, a Vejvara se díval na čtenáře s vnitřním uspokojením, že jeho dárek přece neselhal.

X. Zlé znamení.

Zbytek vánoc v obou rodinách, u Kondelíků i Vejvarů, minul klidně a tiše. Po starostech a chystání, jež trvaly dlouhé dny, ba neděle před svátky, nastalo jisté ochabnutí. Tentokráte poprvé připadalo paní Kondelíkové, že je těch svátků nějak mnoho a že nejsou tak veselé, jako bývaly jindy. A právě na letošní tolik se těšila, již dávno před svatbou Pepiččinou — tolik veselosti a tolik rozmnožené rodinné důvěrnosti a útulného tepla si od nich slibovala. A když svátky minuly, zdálo se jí, že jí zůstaly něco dlužny. Ani ten Štědrý večer nebyl tak radostný jako jindy, přes všechnu záplavu vzájemných dárků. Ze všeho zbyla v paní Kondelíkové nebývalá únava a podivná tesklivost. Ba, v některých okamžicích doléhala na paní Kondelíkovou trapná nevrlost, cosi, co ji skoro popuzovalo, a to bylo zvláště ve chvílích, kdy se mistr Kondelík tak hlučně a vesele rozesmál. Tento bezstarostný smích dráždil nějak paní Kondelíkovou.

Po takovém výbuchu veselosti (paní Kondelíkové zdálo se, že zcela bezdůvodné veselosti) skoro mimovolně spočinula na něm pohledem — a mistrův smích uvázl, dozněl.

„Jak se to na mě díváš, matko?" otázal se mistr. „Tak nějak podivně, — chceš mi něco?"

Tu paní Kondelíková se vzpamatovala a řekla s nejnevinnější tváří:

„Ne, starouši, nic. Dívám se, že se tak směješ . . ."

„A nemám se smát, matko?" tázal se mistr.

„Ale směj se, starouši," řekla panička. „Jen se mi zdálo, že právě nic k smíchu nebylo."

Po takovémto vyrušení odmlčel se mistr Kondelík na chvíli, naslouchal dále Vejvarovi nebo Pepičce a bylo mu, jakoby pohled jeho choti ještě na něm ležel. Nemohl si pomoci, ale zdálo se mu, že pod tím závojem lhostejnosti choti jeho rozestírá se pohled ještě jiný, ale ať by si byl hlavu lámal jakkoli, tím závojem nepronikl. Jen pociťoval, jako by jím proráželo cosi kárného. Co pak má ta naše matka? myslil si.

Byla-li při tom tetička Urbanová — a o těch svátcích byla teta Katynka skoro celé dny u Kondelíků nebo u Vejvarů — zbystřila pokaždé sluch a ač zdánlivě ničeho si nevšímala, hleděla po očku a zpytavě na mistra i na paní Kondelíkovou. Jí nešla z hlavy slova Betynčina, pronesená o štědrém večeru tam v zadním pokoji, a jako rosol třásla se na odhalení domnělého tajemství. Co se tu událo? Kdy to praskne?

Však se dosti vynasnažovala teta Katynka, aby co nejčastěji utkala paní Kondelíkovou o samotě, mezi čtyřma očima, a pak zaplétala hovor a pokoušela se vylákati paní Betynku ze zálohy. Ale buď

že paní Kondelíková pokusů těch nepozorovala, buď že pozorovala a právě proto se měla na pozoru — tetě Katynce za celé svátky se nepodařilo, aby odestřela záclonu, jež zastírala vytoužené, palčivé tajemství paní švekruše. Až ji hnětla, ba, skoro urážela nesdílnost paní Kondelíkové. Kdož pak je tu z celé rodiny povolán, aby byl jejím důvěrníkem, ne-li ona? Vždyť jsou věci, s nimiž se žena nemůže svěřiti ani muži, ani dceři, ani zeti — ale pak zbývá jen ona, Katynka!

Mladí lidé, Vejvara a Pepička, hleděli si jen sebe navzájem a nestarali se o nic jiného. Bylo mezi nimi tolik sladkostí a tolik něžného mazlení, že to mistra ponoukalo ke vtipům chvílemi až rohatým.

„Poslouchejte, Vejvarata, vydáte-li se takhle ze všeho, co pak vám zbude na pozdějšek? Všeho mnoho škodí, i toho cukrování!"

Tu se Vejvara zapálil a Pepička sešpoulila rty v přetvářeném rozhorlení, ale náhle se rozesmála a řekla:

„Víš, tatínku, my na vás nemohli dávat pozor, jako ty na nás, my při tom nebyli. Ale pak — pak později to bude u nás právě tak, jako u tebe a u maminky. A vlastně se na nás nemáš pořáde dívat. My jsme svoje rodina..."

Tu se smála teta Katynka, zasmála se i paní Kondelíková, ale smích na jejím líci brzy vyhasl.

Nic nového se neudálo ani na Sylvestra, kdy se shromáždili u Kondelíků, ani na Nový rok, kdy

zas častovali mladí manželé ve své domácnosti. A tak nadešel den Tří Králů.

Tento den, pokládaný odjakživa za závěrek vánočních svátků, vyhradila si paní Kondelíková, a po vycházce za jasného odpůldne sešli se všichni u „starých", i teta Katynka.

Pepička těšila se dětinsky na ten večer. Na svaté Tři Krále slévá se vosk neb olovo — u Kondelíků vždy se tak dělo. Nu, slévala si Pepička pokaždé, ale brzy na to zapomněla. Tentokráte však umiňovala si, že ten obřad vykoná s náležitou pozorností a že vynaloží vše, aby pronikla význam slitiny. Bude to její první slévání v manželství — mnoho na tom záleží. Nebyla sice Pepička příliš pověrčiva — byla na to příliš mladá — ale snad přece tříkrálová tato věštba není pouhou hračkou? Kdož ví! Dá si pozor.

A Pepička spěchala, aby večeře co nejdříve byla skončena.

„Dejte pozor, Kačko, aby po ohni zůstalo v peci dost řeřavého uhlí," napomínala služku již dříve v kuchyni. „Kdyby docházelo, přihoďte lopatku — nebo ještě líp, naložte tam dříví. Vyhledejte tu starou sběračku od lonska, připravte nový kastrol a nalejte pak do něho vody..."

„Dnes to uděláme výborně, mladá paní," šuškala jí Kačena tajemně. Skočila k posteli, sáhla pod hlavy a vyňala odtud láhvičku s čistou, bezbarvou tekutinou. „Podívaj' se!"

„Co je to?" ptala se Pepička.

„Svěcená voda!“ šeptala vítězně Kačena. „Byla jsem pro ni u Štěpâna — pamatovala jsem! To se přidá do vody v kastrole, a pak bude všecko pravda, co se uleje. Však já si taky něco uleju!“

Bylo tedy vše v pořádku, ale když konečně došlo k obřadu, objevilo se, že nikdo nepamatoval na — olovo. Kde teď shánět!

Jenom chvíli trvaly rozpaky. Teta Katynka věděla radu.

„Nezůstaly zde nějaké staré šaty Pepeččiny?“ ptala se potichu paní Kondelíkové. „Nějaký život...?“

„Máš pravdu,“ odpověděla paní Kondelíková a spěchala do šatníku.

Bodejť že! Tu byl nějaký život či bluza, jejíž okraj — aby dobře „ležel“ — byl podšit velkými olověnými knoflíky. Teta Katynka chopila se nůžek a horlivě párala a vytahovala z obruby bluzy olověné koláčky, veliké jako zlatník. Ještě vyšťárala paní Kondelíková i nějaký svůj starý život — a zas byla kupa olověných „penízů“.

Mistr Kondelík díval se na to jako vyjevený.

„Kriste Pane, čím vy ženské jste podloženy a podkovány, abyste byly k světu!“ volal. „Člověk myslí, že vidí anděla, a celá kumpanie vojáků by z něho měla olova na munici!“

„Vidíte, Venclíčku,“ čelila mistrovi teta Katynka, „jak něžné a vzdušné jsme bytosti! Olovem nás musí zatěžovat, aby nás zefírek neunesl.“

„Hleďte, Vejvaro, taky naše tetka ještě se bojí, aby ji něco nevzalo — —“ rozsmál se mistr, ale

ztichl, jakoby uťal. Tetička Urbanova podívala se naň tak vážně, vyčítavě, oči jakoby se jí byly prohloubily. V těchto věcech byla neobyčejně citliva a těžce nesla narážky na své staropanenství. Sama již vzdala se vší naděje, že by ji kdo vyvedl, ale nestála o to, aby jí kdokoli dosvědčoval, že je dávno po všem.

Prostořekým vtipem svým otec Kondelík zarazil všechen hovor, a další přípravy ke slévání vykonány mlčky. A když bylo dost olova, teta Katynka první roztavila ve sběračce několik těch placek a vprskla roztaveninu do kastrolu s vodou. Co z vody vytáhla, podobalo se korálovému kři nebo taky trnové koruně, otec Kondelík však prohlásil, že to jest mořská houba.

K peci sklonila se Pepička, a když vmetla roztavený kov do vody, vytáhla věc ještě záhadnější než tetička. Mistr určitě prohlašoval, že vidí ve slitině čepici, ač není-li to struhadlo. Teta Katynka obracela slitinu na všecky strany a náhle radostně vykřikla:

„Lidičky, vždyť je to kolíbka! Podívejte — tuhle pelesti, tuhle kolébadla, a uvnitř je to jako peřinka s kraječkami, — a hleďte, z peřinky jakoby vykukovala hlavička — ne, dvě hlavičky, pro Pánaboha! Holka, tobě se ulilo, co ti náleží!"

„Ale, tetičko!" styděla se mladá panička. „Vždyť to není pravda!"

„Tak tedy přelejt, přelejt!" volal mistr Kondelík.

„Ne, Pepičko — schovej si, co máš," bránila teta Katynka, „nic lepšího se ti nemohlo ulejt — nezkoušej osud! A dej pozor, aby ti to Vejvara nepolámal — ode dneška za rok uvidíme..."

Taky matka Kondelíková podívala se na dceřin slitek, ale jen jako z donucení, ne s účastenstvím tak horlivým, jako tetička. A pak mlčky vrátila „kolébku" Pepičce.

Teď lili páni, Kondelík i Vejvara. Mistru vypláclo se do vody cosi jako lívanec. Vejvara zdvořile dokazoval, že to jest nějaká nová šablona, tedy věc čistě z oboru tchánova. A když pak vylovil Vejvara svůj výrobek, hleděl naň mistr dlouho a řekl povážlivě:

„Vejvaro, Vejvaro, mějte se na pozoru — vypadá mně to jako nos. Abyste neměl na magistrátě žádnou mrzutost! K ničemu tak lacino tam nepřijdete, jako k nosu. Taky si to pěkně schovejte a tetička vám napřesrok vyloží, co to znamenalo. No a teď naše matka! Co pak té se uleje!!"

Paní Kondelíková skoro se vzpírala, když jí Katynka podávala sběračku. Něco jí našeptávalo, aby neslévala. Ale když nutila i Pepička i Vejvara, odhodlala se a vložila sběračku s olovem na uhlí. Ruka se jí chvěla, když se koláčky rozplývaly a ztrácely ve stříbrolesklé hladině, povlékající se modravou mázdrou, a žárem z pece až oči jí přecházely. Bezděčným pohybem ruky rozhoupala se roztavenina ve sběračce, i vytáhla lžíci a překlopila ji nad kastrolem. Ve vodě zasyčelo a Pepička vztahovala ruku, aby slitek vylovila.

„Ne, Pepičko," zakřikla ji teta Katynka, „maminka sama!"

A paní Kondelíková ponořila ruku do vody. Všichni ostatní spěchali před ní ke stolu do pokoje, dychtivi, co si maminka ulila.

Volně docházela jich paní Kondelíková a položila slitek měkce na ubrus.

Předmět byl záhadný. Dlouho a zkoumavě naň hleděla teta Katynka, jejíž obraznost byla nejživější, ale marně snažila se rozřešiti a vyložiti tvary slitiny. Pepička, opírající bradu o dlaně, hádala na květinu.

„Pak by to mohl být jenom kaktus," poznamenal mistr Kondelík, „ale není to kaktus. Spíše se mi to podobá — —"

Mistr chopil se olova, obracel je sem tam a náhle s plným přesvědčením zvolal:

„To je štětka, Betty, malířská štětka! Podívej se — tohle jako zlomek držadla — vidíš — a tohle jsou štětiny — trochu zprohýbané, jako když se na štětku tlačí — a tuhle s toho teče barva — hleďte lidé, to jsou učiněné kapky!"

Mistr položil věc, náramně spokojen a pyšen svým rozluštěním.

Teta Katynka, podpírajíc pravou tvář ukazováčkem, vrtěla hlavou a polohlasně odporovala:

„Ne, Venclíčku, to není štětka. To je dočista něco jiného..."

Paní Kondelíková — zdálo se — naprosto nesledovala výklad manželův. S počátku s rukama založenýma pozorovala svoji slitinu a teď, po slo-

vech Katynčiných, vztáhla pravici a jakoby vysvětlovala sama sobě, bez ohledu na ostatní, hovořila umdlévajícím hlasem:

„Je to docela zřetelné: tohle je socha — a drží v ruce palmu, tuhle — a nad tím je smutečná vrba — větve se ohýbají až k zemi — a ty kapky jsou slzy — padají dolů na kámen... Je to anděl, truchlící nad hrobem — náhrobek to je — — —"

Nikdo se nedíval na paní Kondelíkovou při těch slovech, všichni sledovali její prst, jak ukazoval. A když domluvila, zvolala teta Katynka:

„Na mou věru, Betynka má pravdu! Anděl je to, s palmou v ruce — —"

A teď se podívala na švekruši.

Paní Kondelíková domluvivši seděla nepohnutě, s tváří bledou a jako ztrnulou, jenom rty její lehce se zachvívaly, a posud hleděla upřeně na lesklou slitinu olověnou. Katynka se zarazila. Kdysi později svěřila se Kondelíkovi, že jí Betynka v tom okamžiku připadala jak u vidění. Nějaký mocný dojem vnitřní obrazil se na její tváři.

„Vypadá to jako anděl," promluvila Katynka s přízvukem úmyslně chlácholivým, „ale anděl míru."

„Anděl smrti to jest," řekla paní Kondelíková pevně, skoro tvrdošijně. „Monument!"

„Já v tom nevidím nic jiného nežli štětku," hájil mistr Kondelík svůj výklad, „a nic jiného mi nenamluvíte. Kde by se u nás vzal monument! Štětka — a teče z ní barva. Slzy — to je nápad!

Vždyť jsou jednou tak velký jako ta hlava anděla — kdyby to byl anděl!"

Paní Kondelíková neuznala za dobré, aby hájila svůj výklad. Její zraky vidí dobře, jasně, neomylně. Jen cítila, setrvá-li takto ještě chvíli, že ji to přemůže. I vzchopila se, vzala „anděla" se stolu a odcházela do zadního pokoje, aby svůj slitek schovala.

Vejvara a Pepička nevěděli, co by řekli. Smáli se prve výkladu tatínkovu, a teď překvapila je náhlá vážnost maminčina. Tázavě za ní pohlíželi.

Teta Katynka spěchala za paní Kondelíkovou. Tato stála již u vytažené zásuvky prádelníku a hledala krabici, do níž by svoji tříkrálovou věštbu vložila. Slyšíc kroky za sebou ohlédla se — teta Urbanova viděla, že má plné oči slz.

„Ale Betynko, ty jsi dětina!" zašeptala káravě. „Vždyť je to všechno samá hračka, nesmysl, a nic to neznamená. Co je ti?"

„Ne, Katynko, tohle není nesmysl," odpírala paní Kondelíková. „To je pravda — moje tušení mě nemejlí. Je to náhrobní anděl, Katynko — uvidíš do roka."

Katynka především uznala za dobré, aby zavřela dvéře. Potom přikročila k paní Kondelíkové, vzala ji za hlavu, hleděla jí upřeně do zaplavených očí a horlivě domlouvala:

„Betynko, co to s tebou je! Jsi celá proměněna — a teď, když máš po všech starostech! To jsou samé hlouposti! Náhrobní anděl! Kam by sem lez'! Anděl míru a štěstí je to. Podívej se na

dceru, je jako vejlupek — spíš ta by mohla mít těžké myšlenky. Do roka bude chovat a — —"

„Katynko!" vyvzlykla paní Kondelíková. „Ty nevíš... která z nás dřív bude chovat — — ač přečkám-li to — — Vždyť já — —"

Katynka pustila hlavu paní Kondelíkové.

„Ty, Betynko?" zvolala v nesmírném úžase. S tajemství, po němž dychtila, padala rouška.

Paní Kondelíková pootevřela rty, ale slovo se jí utopilo v hrdle. Přikývla jen hlavou, jež hned potom klesla na prsa tetina.

Katynka musila se pevněji opříti, aby neklesla pode dvojí tíhou: odhaleného tajemství a těla švekrušina. V rozpacích, co počíti, hladila paní Kondelíkové vlasy a zeptala se:

„Ví to Pepička...?"

„Nikdo!" vyškytla paní Kondelíková do hedvábného života Katynčina.

„Ani Kondelík?"

„Nikdo, nikdo!" opakovala paní Kondelíová.

„Ale proč, Betynko? Proč ne muž?"

„Ne, Katynko!" pozdvihla paní Kondelíková hlavu. „Nikomu ani slova, pro Boha tě prosím! Snad umru dříve — a bude dobře!..."

„Ne, Betynko, ty neumřeš," pronášela teta s nezvratným přesvědčením, jako věštkyně, „to bys nám to vyvedla! Zdráva budeš, Betynko, a já se na to všechno těším. A teď — teď si utři oči a utiš se. Vždyť za námi přijdou."

A jako pudem vedena ohlédla se, spatřila na

stole sklenici vody, rychle do ní namočila šátek a otírala oči i tváře paní Kondelíkové.

„Pamatuj se, Betynko — a zejtra k tobě přijdu, až muž odejde, odpoledne, a teď pojď!“

Paní Kondelíková přetírala ještě obličej mokrým šátkem a rty se jí posud chvěly, když mluvila:

„Ty jsi dobrá duše, Katynko, a ty musíš být mým útočištěm. Neopouštěj mě...“

Teta Katynka měla co dělat, aby po těchto slovech sama se nerozplakala.

XI. Kterak o věci soudí Katynka.

Smyla sice a setřela teta Katynka slzy s tváří paní Kondelíkové, ale nepodařilo se jí, aby namočeným šátkem setřela taky všechny stopy mocného pohnutí jejího, jež paní švekruše po osudném slévání se bylo zmocnilo. Značně sice ulehčilo se paní Kondelíkové vyznáním Katynce v zadním pokoji, ale kratinká ta chvíle a několik pronesených slov nestačilo, aby tlumené, utajované city a dojmy vylily se širokým odtokem, jakého bylo třeba, aby nitro její nabylo dřívější rovnováhy. Co naplňovalo její mysl po dlouhé neděle, co den ode dne zachvacovalo hlavu její tlakem stále rostoucím, o čem si umiňovala, že v sobě bude tutlati, pokud jen bude lze, co ji naplňovalo úzkostí, obavami, ještě více snad však ostychem a nemoudrým studem, — vše to mělo zapotřebí delšího rozhovoru, projednání se všech stran a hlavně širokého řečiště pláče, aby vzedmutá a vzbouřená hladina duše klesla na přirozenou úroveň. K tomu však v malé té chvíli důvěrnosti zcela náhodné a neočekávané nebylo času. Nebýti toho truchlícího anděla, paní Kondelíková ještě dnes nebyla by řekla ani slova Katynce, a přece byla povděčna, že jí byla donu-

cena k vyznání, a skoro dychtila po zítřku, po návštěvě Katynčině, aby se mohla vymluviti. Cítila, že napjetí jest přílišné a že by sotva mohla déle vzdorovati.

Jakkoli po návratu do jídelny se vynasnažovala, aby vypadala co nejlhostejněji, přece bylo zjevno všem, že není v obvyklé své míře. A když Pepička maně pohlédla na tetu Katynku, tušila, že tam vzadu cosi se událo. Taky tetička snažila se vypadati co nejnevinněji, a přece všechno její vzezření nasvědčovalo, že něco ví, ale zároveň její sevřené rty a nehybný, jako ztopořený trup vyjadřovaly, že slova nevyzradí, a byť i na mučidla ji napjali.

Pepička pohlížela střídavě na matku a na tetu, a zraky její spočinuly pak na Vejvarovi.

„Věřila by maminka skutečně v toho anděla nad hrobem, v nějaké zlé znamení?" pravil ten pohled.

Mistra Kondelíka svrběl ještě nějaký vtip o monumentu na rtech, ale když se podíval na choť, potlačil jej v sobě. Bylo zjevno, že závěrek slévání celou společnost rozladil, a mistr odlehčil si slovy:

„Vybrali jste si to pěknou hračku, sedíte tu všichni rozvrzáni. Podruhé mi zas přijďte se slévání. Tak jsem se na dnešek těšil! Jestli pak jsme si raději nemohli zahráti alagér!"

Bylo tomu tak, jak mistr řekl; rozvrzanost nepominula ani za další hodinu, a Vejvara, nutkán spíše pudem než jasným porozuměním zavládnuvšího rozpoložení myslí, způsobil časný rozchod.

Dnes poprvé bylo mu tu trochu nevolno, právě proto, že nevěděl, oč běží. S mladými manželi sebrala se taky teta Katynka, která na odchodu vyčíhala příhodný okamžik, aby se přitočila k mistru Kondelíkovi a všeptla mu do ucha:

„Žádné zbytečné hovory, Venclíčku — Betynce není jaksi dobře, a toho anděla už nechte. Však jí to vyjde z hlavy."

A šla.

Paní Kondelíková vyprovodila všechny až ke schodům a nejraději byla by šla s Katynkou, hodně daleko. Bylo jí třeba nějaké sdílné duše, doma ji všechno tísnilo. Stála chvíli nad schody, až kroky odcházejících zcela zanikly, až za nimi zaduněla vrata domovní, až skřípl klíč v zámku, a pomaloučku vracela se do ložnice. Skoro se bála osamění s manželem, dnes poprvé, a bála se, aby ji nepřivítal nějakým ranivým vtipem. Citlivost její byla velice podrážděna.

Avšak mistr Kondelík byl pamětliv napomenutí, jehož se mu dostalo od tety Katynky, a když panička vstoupila do jídelny, řekl dobrácky:

„Tak co budeme dělat, maminko? Tak se nám rozutekli, a mně není ještě do spaní. Nezahrajeme si jedenáct pánů?"

Kterak byla paní Kondelíkové vítána tato zdlouhavá, nudná hra! Ochotně šla do skříně, vytáhla staré karty a přisedla ke stolu. Hráli ‚jedenáct pánů'.

*

Dle slibu svého vypravila se teta Urbanova druhý den k paní Kondelíkové. Šla, bezpečně očekávajíc, že se paničce podaří vystrnaditi manžela z domu. Vždyť také jí zajisté na tom záleží, aby byly zcela samy. Ale byť i zastihla mistra Kondelíka doma, nic nevadí. Pak ho vystrnadí ona, teta Katynka, již jenom svým příchodem. Znala ho dobře a věděla, že nerad poslouchá ty „ženské řeči" a že o chvilku dříve či později chopí se klobouku, aby šel po svém. Činil tak jindy, učiní tak jistě i dnes. A nepůjde-li dobrovolně — však ho vypudí!

Katynka nemohla se dočkati rozmluvy s paní Kondelíkovou. Teprve když přišla večer domů a přemítala o tom, s čím se jí byla paní švekruše svěřila, rozleželo se jí vše v hlavě, a teď, jaksi z dálky, pohlížela na celou věc očima skoro vyvalenýma. Jaké to odhalení! Co tu do jejího samotářského, opuštěného života staropanenského padlo látky ku přemítání, rozbírání, rozumování. A nade vše jí lahodilo, že jest první, jíž se paní Kondelíková svěřila, že je důvěrnicí její a že bude její rádkyní a utěšitelkou. Dlouho nemohla usnouti. Chopila se nějakého románu od Kořeňovského, kterýžto autor s Jindřichem Zschokkem dělil se o její přízeň čtenářskou — knihy obou odnášely se k jejím vzpomínkám z mládí a zejména ‚Tetinka Rozmarinová' ji vždy znova rozplakávala — avšak toho večera nemohla se pohřížiti ve čtení. Byla roztržitá, stále vracel se jí na mysl výjev ze zadního pokoje, a teta

Katynka ještě dlouho po zhašení lampy si jej oživovala a vtiskovala si v pamět každé slyšené slovo. A všechno její myšlení mělo divný závěrek: když konečně na její umyšlenou, unavenou hlavu snesl se spánek, usínala s pocitem lehounké žárlivosti, neřku-li skoro závisti...

Druhý den spěšně si pořídila skrovný svůj oběd, po něm pak mnohem dříve než jindy ohřála hrneček kávy, který si vždy nechávala od snídaně k svačině, a strojila se. U Betynky jistě bude taky káva — neškodí. Kávou tetička nikdy nepohrdla a nikdy se jí nepřesytila. A ve tři hodiny byla u Kondelíků.

Kuchyní vanul sladký, mdlý zápach vanilky. Paní Kondelíková stála u plotny, připravujíc svačinu. Stručně, skoro plaše přivítala Katynku, a hned obrátila se k služce:

„Tak jděte, osobo, přineste nám housky a vodu..."

Kačena uvazovala si čistou zástěru a panička pobízela návštěvu do pokoje.

„Sama — sama?" tázala se Katynka, vidouc jídelnu prázdnou. „Či spí snad — —?"

„Sama, Katynko. Musel ke staviteli s nějakými rozpočty, letos brzy nastane práce. Jen co trochu povětrnost uleví, začnou malovat."

„I to je dobře!" chválila Katynka. „Mně se zdá, že Venclíčkovi lépe slouží starost a práce než ta zimní zahálka. A vynáší peníze."

Paní Kondelíková povzdychla. Těch bude potřeba! myslila při tom.

Chvíli času strávila paní Kondelíková, pokrývajíc stůl, přinášejíc šálečky, cukřenku, chystajíc sklenice na vodu, dolévajíc ještě poslední lžíce vřelého ‚logru' na kávu, a při tom poletovala prostorem slova hovoru jen tak ledabylého. Jak se máš? — co děláš? — co jsi vařila k obědu? — jak je venku? — bude-li pak přece pořádně mrznouti...?

Teta Katynka shodila zatím plášť, vytáhla všechny jehlice — neboť jich bylo několik — jimiž měla klobouk na frizuru přidrátovaný, svlékla rukavičky, složila všechno v ložnici na postel, a než byly takto obě paničky hotovy s přípravou i úpravou, vrátila se Kačena s houskami a s vodou.

„Tak holka," řekla paní Kondelíková, odnímajíc jí košíček s pečivem, „a teď můžete dojít na ty Vinobrady. A kdyby mladá paní potřebovala, abyste jí snad v něčem pomohla, nespěchejte domů. Zde vám nic neuteče. Svačinu tam dostanete, ale pro všechno vám hrnek bryndy nechám. Tak, jděte."

Kačena popadla jakýs balíček a již byla ze dveří. K mladé paní ráda chodila a bez pobízení zdržela se tam vždy co nejdéle mohla. V té mladé, nové, čistotné domácnosti velmi se jí líbilo. S počátku těžce nesla, že ji mladá paní k sobě nevzala — doufala před svatbou, že se tak stane — a žehrala v duchu na „vetřelkyni' Mariánu, že zasedla její místo. Však až jim tam něco vyvede, ještě rádi si pro ni přijdou! utěšovala se Kačena.

Když odešla, zeptala se teta Katynka:

„To jde k Pepičce?"

„Ano," odvětila paní Kondelíková. „Něco si zde včera nechala, nese jí to. A teď jí tu není potřeba," dodala tišeji. „Mně beztoho připadá v poslední době, jakoby zdi měly uši a dvéře oči..."

„E, nedělej si zbytečných starostí, Betynko," řekla konejšivě Katynka. „To ti tak připadá — ale Kačenka je hodná, spolehlivá. Je to štěstí, míti takovou dobrou osobu. Já to musím vytloukati s tou posluhovačkou, která nikdy není po ruce, kdy bych ji právě potřebovala. Věř mi, Katynko, připadám si někdy jako starý, opuštěný pes... U vás je přece živo..."

„To je, to je," přisvědčila paní Kondelíková, dolévajíc černou kávu v šálcích smetanou. „Osaď si, Katynko, zamíchej si, vezmi si rohlíček."

Teta Katynka činila jedno po druhém, jak byla pobídnuta. A paní Kondelíková pokračovala bezezvukým hlasem:

„A bude ještě živěji — Katynko drahá — dočkám-li se toho — přečkám-li to..."

Tetu Katynku překvapilo, kterak pojednou se dostaly k věci, a překvapilo ji dále, s jakou odevzdaností paní švekruše ta slova pronesla. Tak dobrovolně, beze všeho donucení; jak to pověděla, nebylo ani stopy po včerejším pohnutí a rozčilení.

Teta Katynka teď věru nevěděla, má-li se dáti do kávy, nebo má-li se chopiti pásma hovoru, pokud je paní švekruše tak měkka, přístupna. Pořád míchala v šálku a hleděla na paní Kodnelíkovou,

upřeně sice, ale ne doléhavě, tak dobrácky, jakoby ji pobízela: Mluv jen, Betynko, vždyť proto jsem přišla.

Paní Kondelíková vydržela ten pohled a jen pokyvovala hlavou, jakoby opakovala: Ano, Katynko, přečkám-li to, přečkám-li...

Katynka rychle srkla kávy a polkla špičku rohlíku skoro ani nekousajíc. Jindy byla by po prvním doušku labužně zamlaskla, nosem byla by potáhla vůni vanilky a řekla asi: Stafra, Betynko, to je síla, to je aroma! Avšak dnes nebylo času na takové mazlivé pití, aniž radno, aby jakkoli od předmětu odbočila. Usrkla opětně a řekla:

„Betynko, nebuď bláhová! Tobě straší v hlavě ten včerejší anděl, ale povídám ti: to jsou hlouposti, na to nemysli! Kolikrát mně se ulil věneček, Betynko — povídám ti, docela zřetelný věneček, a jednou dokonce dva prstýnky, tak do sebe zapletené, jako ampreclíček — a konečně čepeček — nemohlo být pochyby, že to všechno znamená vdavky — a vidíš, zůstala jsem na ocet. Tak se to vyplňuje — a tak to je i s tím tvým andělem!"

„Ne, Katynko," odpověděla paní Kondelíková, „ten by mě nemátl, kdyby nebylo nic jiného. Ale ten anděl jen potvrzuje všechny moje myšlenky a tušení od toho nešťastného okamžiku —"

Katynka teď postavila šálek, ukazováčkem rychle otřela rty, naklonila se blíže k paní Kondelíkové a dychtivě se otázala:

„Prosím tě, Betynko, kdy? — jak dlouho to trvá...?"

Paní Kondelíková sklonila hlavu, jakoby uvažovala. Tvář její pokryla se lítostivým výrazem a hlas dusil se jí skoro v hrdle, když odpovídala:

„Ach — Katynko, tak jsem se těšila na veselku Pepiččinu, myslila jsem, že to je nejšťastnější den mého života a od něho že znova ožiju — a že už pak nebudu mít jiných starostí než o ni a o její rodinku, až Pánbůh dá. A zatím skoro tou samou chvílí, co ona — Katynko — ano, když jsem se těšila, že budu babičkou — od toho dne, Katynko — —"

Hlas paní Kondelíkové se teď rozechvěl, hlava se jí zatřásla a sklonila v dlaně. Teta Katynka viděla, jak skrze třesoucí se prsty paní švekruše padají slzy na červený kávník.

Katynka z hluboka oddechla, věc byla jí docela jasna. Tušila to od včerejška a lichotila si, že se neklamala.

Pohnula sebou, jakoby chtěla vztáhnouti ruku k paní Kondelíkové, ale vzpamatovala se. Cítila, že v tomto okamžiku je všechno konejšení marné, ba i zbytečné. A místo chlácholení řekla:

„Dobře, Betynko, vyplač se. To ti uleví. Však to nic jiného není, než zadržovaný pláč. Ta lítost musí z tebe ven, pro tebe, i pro to malounké. Ulehči si, dušičko, — pláč je vláha nebeská — ó Bože, miláčku, měla já jsem chvíle, kdy už jsem ani plakat nemohla, a tu mi bývalo vždycky nejhůře!"

Ani si nebyla vědoma teta Katynka, jak vhodně tu promluvila. Utěšováním, zabraňováním pláči byla

by nalévala oleje do ohně, paní Kondelíková byla by se jistě křečovitě rozeštkala. Ale po klidných slovech Katynčiných prýštily slzy její volným tokem bez překážky, bez přemáhání — paní Kondelíková pociťovala v tom okamžiku skutečnou úlevu.

Zatím Katynka zcela bezděky chopila se šálku a zvolna srkala kávu, aniž měla pocit nějaké chuti, aniž dále přikusovala rohlíčku, který zůstával na stole netknutý. Bylo v tomto jejím konání něco samohybného, a cosi, co mělo naznačiti, že si hledí svého a nevšímá si paní Kondelíkové, která tedy po libosti může se oddati svému výlevu až do vyprahnutí slzného pramene. Ale konečně byla Katynka hotova a vypivši poslední doušek postavila šálek.

Snad že to učinila trochu hřmotněji, nebo že povědomý zvuk prázdné nádobky vůbec vytrhl paní Kondelíkovou: náhle sáhla do kapsy pro šátek, vymnula z očí pláč, důkladně si utřela zaplavený nos a vzchopila se.

„Měj strpení, Katynko, hnedle ti naleju," a chápala se prázdného šálku.

Ale Katynka zadržela nádobu a rozhodně bránila:

„Ne, Betynko, ani bych se toho netkla! Teď pij ty, sice ti to docela vystydne. Já se dočkám, — a teď nemám vůbec ani pomyšlení."

Po těch slovech přisouvla švekruši blíže její koflík a podala jí košíček s pečivem. Paní Kondelíková bez vybírání chopila se nějaké housky, rozlomila a namočila do kávy. A jakoby pokračovala

v hovoru v tom okamžiku přerušeném, mluvila s přízvukem výčitky:

„Teď, po osmnásti letech, Katynko!"

„Vidíš, že to taky může být," odpovídala Katynka. „Mám jednu známou paní, ta povila po šestnáctiletém manželství, a poprvé. Snad ji znáš — paní Holárková."

„To je něco jiného, Katynko. Ale v mém věku!"

„O jakém pak věku to mluvíš, dětino? Je ti čtyřicet let."

„Ještě ne čtyřicet," poznamenala paní Kondelíková.

„Tak vidíš, holka, jsi v nejkrásnějších letech; vždyť vypadáš jako mladá panička."

Paní Kondelíková vzdychla, jakoby se jí bylo značně ulehčilo. Ale hned zas upadla v těžkomyslný tón.

„Kdyby se to bylo stalo o tři, o dva roky dříve, nic bych si nebyla stýskala. Ale teď! Když vyvdám dceru! Vypadá to tak, jakobych byla čekala, až udělá místo. Co řeknou lidé!"

„Na to se nejméně ohlížej, milá Betynko. Tuhle ty panuješ, pod tím stropem, o lidi se nic nestarej."

„Tak jsem se těšila, že budeme bez starosti živi, a teď — —" Paní Kondelíková hleděla k oknu a oknem do zimního odpůldne. „Oba jsme tomu dávno odvykli — já i Kondelík."

„Přivyknete zase, Betynko," domlouvala teta

Katynka. „A trápí-li tě tohle nejvíce, Betynko, věř mi, vypadá to jako rouhání..."

Když Katynka toto pronášela, hlas její jaksi zdrsněl. Paní Kondelíková neodpovídala. Beze slova, jakoby byla pokárána, hleděla dále do okna.

„Staráš se, Betynko," pokračovala teta Katynka, „co tomu řeknou lidé. Povídám ti, že ti mnohá paní bude závidět. Ano, Betynko, závidět! Kde se po léta marně čeká na takového andělíčka a přec tam vrána nezavadí — kde pořád schází, nač se lidé nejvíce těšili — —! A nejen paničky ti budou závidět, Betynko —"

Hlas Katynčin zakolísal náhle, paní Kondelíková vzhlédla k ní překvapena.

„Ano, Betynko," mluvila Katynka, a teď ne již zvukem pouhé těšitelky, ale podléhajíc vlastnímu vzrušení. „Pohleď na můj život. Taky jsem byla mladá a taky jsem milovala. Však ty víš. Ale tehda mi vlastně nebylo zcela jasno, oč tu běží. Tehda jsem za největší štěstí pokládala, kdybych žila s mužem, jehož jsem měla ráda. Ale když mládí oprchalo a když jsem viděla, že se musím vzdáti všech nadějí, Betynko, když tak neodvratně na mne dostupovalo stárnutí, když jsem jednoho dne poznala s ustrnutím, že jsem odkvetlou pannou —"

Katynka se zajikla. Paní Kondelíková s úžasem na ni popatřila.

„Vždyť jsem nic neřekla, Katynko, čím bych t o b ě ublížila!" omlouvala se v nesnázi.

Katynka přetřela šátkem oči, ač byly suchy a jen ji pálily, a pokračovala:

„— a když pak ubíhal rok za rokem, tu již jsem vlastně netoužila po muži — zatím taky jsem nabyla mnohých zkušeností — ale teď teprv jsem poznala, jak je ten život trudný, nemá-li se člověk o koho starat, jak je pustý pro samotnou, opuštěnou ženštinu, a tu jsem hořce toužila, že mi nebylo dopřáno rodiny, Betynko, dítěte, na něž bych všechnu svoji nevypotřebovanou lásku přenesla, dcery nebo syna, Betynko, třeba bez muže a otce, Betynko! Jenom dítě! Vidíš, Betynko, tohle ve mně neutuchlo a do smrti neutuchne. Hleď, oč ty jsi šťastnější! Já tu stojím, stará panna, jako strašák v zelí, jen tak pro posměch sousedů a jejich vtipy — jen vzpomínej, kolikrát sám Venclíček si na mně zbrousil, já vím, že ne ze zloby, jen jak to huba plácne. Potácím se světem jako bludná ovce, tak bezoučelně a jen tou smutnou cestou ke hrobu, Betynko, nad kterým žádné dětské srdce nezapláče, a třeba že nikomu nepřekážím, jsem přece všude jenom trpěna a všudy pátým kolem u vozu — a tys měla po všechna ta léta dceru, vyvedlas ji jako kvočna, přišel pořádný člověk, položila jsi mu ji do rukou, za nedlouho ti přivede vnoučata — a ty sama ještě budeš maminkou. Vidíš, Betynko, já ti taky závidím!"

Paní Kondelíková hleděla skoro vyjevena na Katynku, jak s tváří rozpálenou chrlila jedním dechem ta slova, jak jí při tom každá žilka v obličeji hrála. V tom okamžiku pocítila upřímnou lítost s tou dobrou starou pannou, v níž vlastním steskem vzbouřila staré, nezkojené tužby. Náhle

připadalo paní Kondelíkové, jakoby se úlohy jejich byly vystřídaly, jakoby teď ona měla těšiti Katynku, a přece (myslila si), přec jen ona sama je tu politování hodna.

„Vidíš, Katynko," hovořila mírně, „právě proto, že mám dceru, nemohu se ubrániti výčitkám. Vdali jsme ji, ničeho jsem se nenadála, a tak už jsem si v duchu myslila, jak Vejvarovům odevzdáme ten dům na Vinohradech, můj Božínku, kdož jiný by ho dostal, a tu náhle — rozumíš tomu, Katynko? — nastane dělení. A mně připadá, jakoby to byla moje vina. Nemyslíš, že budou Vejvarovi zkráceni?"

Teta Katynka, domluviv prve, otírala si kapesníkem hořké tváře; ještě po otázce paní švekruše chvilku mlčela a pak řekla:

„Což si bral Vejvara dům a ne Pepičku? Což není ouřadník? Je mladý člověk, bude pracovat, postupovat, něco zachová, a po vás toho zůstane dost pro všechny. A krom toho, Betynko, třeba že nejsem bohačkou, co je mého, do hrobu to nevezmu, za živobytí na kapitál nesáhnu, bližších příbuzných nemám — víš dobře, že budou dědit tvoje děti..."

Paní Kondelíková ujala Katynka za ruku a stiskla ji upřímně.

„Tys dobrá duše, Katynko, ale dej ti Pánbůh život hodně, hodně dlouhý, aby dlouho — dlouho po tobě nikdo nedědil. Vždyť nemám krom tebe nikoho, komu bych tak mohla srdce vylejt. — Ale víš, člověk tak o všem přemítá: těšila jsem se, jak už se nebudu ničím obírat, než svými vnoučátky,

a teď budu mít nových vlastních starostí. Rozumíš mi?"

Obličej Katynčin zvážněl.

„Rozumím, Betynko, a zas ti pravím: právě proto je tak dobře. Ta kuřata Pepiččina byla by beztoho víc tvoje než její, ale mohlo by se stát, Betynko, že bys Vejvarovům děti pokazila. Ne, Betynko, nevrť hlavou, nezlob se, ale stává se to někdy, a mnohá babička má na svědomí nezdárná vnoučata. A tys tak předobrá a shovívavá, tobě by se nejvíce podobalo, že bys na ně byla slaba. Tak tedy vychovávej svoje a Pepička taky si vychová svoje. Na to mazlení s nimi bude dost mne — my tetky staré panny prý dětem kázně nepřidáme. No, nám taky nikdo chvály nepřidá."

Paní Kondelíková založila hlavu do dlaně a chvíli setrvala v mlčení. Pak vstala, chopila Katynku za hlavu a vtiskla jí upřímnou hubičku.

„Děkuji ti, Katynko, připadá mi, jakobych vyšla z koupele. S kým pak bych si takhle mohla pohovořit. Ani s Kondelíkem — — věř, bylo ve mně tak nějak hořko proti němu —" A tišeji dodala: „Ani nevím, jak mu to řeknu..."

„Tomu to řeknu já, Betynko, nestarej se," rozhodla Katynka vážně. „Musí o tom taky zvědět, aby tě šetřil. Zapomněl na to dávno — muži odvykají všemu tomu mnohem snáze nežli ženy. Ať se připraví zas na trochu dětského pláče a na sušení prádýlka."

Katynka dořekla a popadnuvši se za knoflík

volného životu načechrala jej trochu, jakoby tam propouštěla čerstvý vzduch. A náhle dodala:

„A teď, prosím tě, máš-li tam ještě trochu té kávy, nalej mi šáleček — nějak mně vypráhlo. Ale nezapomeň si na Kačku."

„Ta už má svůj punclák v troubě," odpověděla paní Kondelíková, a chopivši se šálku tetina chvátala do kuchyně. V tom okamžiku nevzpomínala na truchlícího anděla. Pojednou bylo jí tak lehko a skoro radostno. Chmury se rozprchaly, v hlavě se vyjasnilo, v hrudi jakoby tálo. Co neodplavil pláč, bylo v té chvíli odvanuto rozkladem Katynčiným.

XII. Pepička chce do věnečku.

Minuly dva nebo tři dny od onoho odpůldne, kdy se paní Kondelíková tetě Katynce vyzpovídala. Oddychovala mnohem volněji od okamžiku, kdy srdce svoje vylila, neboť jí připadalo, jakoby tíha neodvratné a nezměnitelné nastávající události byla rozdělena na bedra dvoje. Její pohled pozbyl posavadní plachosti a znenáhla taky vykuřovala se jistá hořkost, kterou pociťovala k manželu svému od „osudné" chvíle — jak to v duchu nazývala — kdy pocítila, že ji očekávají nové mateřské radosti. Jen jedna okolnost ji znepokojovala: mlčení Pepiččino. Aniž věděla, proč, přála si, aby taky v záležitosti mladých bylo jasno. Neboť skutečně — uvažovala — byl by to zvrácený běh světa, aby se u nich, starých Kondelíků, rozléhal dětský pláč, a u mladých Vejvarů aby bylo ticho.

„Jen se nestarej, Betynko," konejšila ji teta Urbanova, když panička projevila svoji obavu, „něco takového nemůže se stát. Pepička, holka jako broskev, a Vejvara, takový zdravý venkov — Božínku, u vás bude na všech stranách veselo! Ani nebudu

vědět, ke komu dříve — abych si nohy uběhala!"

„No, no, Katynko, ještě to není," usmívala se paní Kondelíková švekruši, která tak nedočkavě předbíhala událostem.

„Bude to, holka, bude to," prorokovala teta Katynka. „Jen se podívej, jak to Pánbůh všecko řídí. Bylo nás tu do nedávna několik v nejbližší rodině — ještě by nám byl při počítání zbyl prst od ruky, a najednou vyroste takové nové, neočekávané příbuzenstvo. Budu toho mít plnou modlitební knížku."

Teta Katynka totiž na několik posledních čistých listů, vevázaných v její modlitby, svědomitě zapisovala „rodinnou kroniku".

Tetička nemluvila do větru.

Bylo právě třetího dne po důvěrné konferenci obou matron, když po obědě přišla Pepička. Zastala sice ještě tatínka doma, ale mistr Kondelík brzy se vytratil, předstíraje nějakou důležitou pochůzku.

„Máte beztoho nějaké ženské záležitosti," povídal, „a při tom já nemusím být; mám v hlavě jiné věci."

„Aby tě neubylo," durdila se paní Kondelíková. „Co pak máš v hlavě?"

„No, bude-li ti zas Pepča svěřovat, že napočítala v lotu kávy stodevatenáct zrnek místo stojednadvaceti, to tam už mám."

„Ty jsi protiva, muži," hněvala se panička. „Taky je to důležité."

„Já vím, matko, a proto vám nebudu překážet."

„Jen tatínka nezdržuj, maminko," vmísila se Pepička; „beztoho by nás jen pokoušel. — Bože, s jakým účastenstvím poslouchá Vejvara, ať mu povídám, co chci," dodala s žertovnou vážností.

„Taky poleví, holka, taky poleví," švihl mistr Kondelík. „Jen kdybys ho ze všeho zkoušela, cos mu kdy napovídala, viděla bys, co zapomněl."

„Holenku, s tatínkem daleko nedojdeš," řekla paní Kondelíková, „radši s ním nezačínej. Starosti a plahočení — to nám milostivě ponechá. Jdi si, morouse!"

Mistr vtiskl hubičku choti, druhou Pepičce, a spěchal ze dveří. Ještě však na prahu se otočil:

„Čekáte taky tetu Katy?"

„Proč pak?" otázala se panička dobromyslně.

„Abych si vypočítal, jak dlouho bude sezení trvat!"

A byl ze dveří.

Paní Kondelíková zvedla se, aby nařídila Kačeně v kuchyni, kolik má do mašinky přidati kávy, a Pepička zatím se odstrojila.

„Tak, dítě," volala paní Kondelíková, vracejíc se z kuchyně, „kafíčko bude hned. Dobře, dobře, jen se sebe shoď, co ti překáží, posedíš u nás chvíli."

„Dnes posedím hodně dlouho, maminko," odpovídala Pepička. „Až do večera snad — Vejvara se pro mne staví."

„I to je dobře, dítě, pak bude i tatínek doma — tomu je vždy veseleji, když má Vejvaru při sobě."

„A přece si ho pořád dobírá," prohodila Pepička.

„I mlč, holka — neznáš tatínka? Však on mu neublíží. Kdybys věděla, jak ho má rád."

„Skutečně, maminko?" řekla Pepička radostně.

„A to ti musím teprv povídat? Ty tatínkovy řeči — však on mu Vejvara rozumí! A právě má rád Vejvaru, že je tak mírný. Možná, že s jiným, nějak prudším a hned uraženým, by se tak nesnesl. Tohle čertovství měl tatínek odjakživa v sobě."

Mluvíc tak, chystala paní Kondelíková nádobíčko na kávu, a brzy potom přinášela Kačena z kuchyně konvice.

„Pojď, holka, sedni a svačme."

Pepička blížila se ke stolu a hovořila:

„To jsem tedy ráda, že bude tatínek v dobré míře, udělá nám něco k vůli. Že ty taky, rozumí se samo sebou."

Paní Kondelíková podívala se tázavě na dceru.

„Co pak, holka?"

„Přišla jsem vlastně jako parlamentář, maminko," doznávala Pepička, „a pak přijde Vejvara, aby mně pomohl. Chceme tě prosit — tebe a tatínka — abyste s námi šli v sobotu do věnečku, do Měšťanské besedy."

„Do věnečku, dítě?" zvolala s podivením paní Kondelíková, stanuvši u stolu a podepřevši se oběma rukama o jeho okraj. „A co pak my tam — —?"

„Nu, abychom nešli tak sami, maminko."

„Ale teď už můžete chodit sami, dítě. Ty jsi

paní, máš muže, že se chcete trochu vytančit, nikdo vám nezazlí — ale proč pak my — —?"

Paní Kondelíková bránila se, jakoby měla na čele napsáno, co by ráda byla před světem ztajila, pokud se ztajiti dá.

„Proč vy! Protože by nám tam bylo bez vás smutno, mně i Vejvarovi. A proto, že by každý koukal tak jenom na nás, a mně jsou ty pohledy tak protivny — víš, vždycky si myslím, že si ti lidé při tom hned něco šeptají. Ale když půjdete taky vy, rozdělí se to, a vlastně nikoho nic ani nenapadne. Bude to právě tak, jako jsme chodívali dříve — lidé zapomenou, že už jsme svoji, já a Vejvara. Řekni, že ano, maminko, prosím tě, a přimluv taky tatínkovi."

„Inu, dítě, pokud je na mně, neříkám, že ne, ale věř mně, jako do ohně tam nejdu. Což pak my dva s tatínkem, — nám už je nejlíp doma. Já — a na věneček! Ještě snad abych taky tancovala!"

„A bylo by to něco podivného?" ohrazovala se Pepička za matku. „Jsi vlastně ještě mladá paní — věř mně, maminko, teprv co jsem vdána a mám tak větší zkušenost, vidím, že vypadáš jako moje starší sestra..."

„Ty brepto," smála se paní Kondelíková.

„Na mou věru, maminko," dokládala se Pepička. „A co by bylo, kdyby tě tatínek provedl? Že to udělá Vejvara, je jisté."

„Já bych ho hnala!" rozesmála se matka. „Jen ať mě nechá sedět a všímá si tebe."

„No viď, maminko, že půjdeš," žadonila Pepička sepjavši ruce a trouc dlaň o dlaň. „Božínku, ať toho masopustu trochu užiju. Snad je poslední..."

Paní Kondelíková přestala se smáti a řekla:

„Co to mluvíš, dítě? Vždyť teprv začínáš."

Pepička sklopila hlavu a řekla tlumeně:

„Na přesrok nebudu chodit na věnečky a plesy — to vím docela jistě." A ještě tišeji dodala: „Letos je to naposled — —"

Paní Kondelíková pohlédla zpytavě na dceru a ve tváři jí zahrálo. Pustila se stolu, šla jako šeptem k Pepičce, chopila ji pravicí za rameno a levicí snažila se pozdvihnouti jí bradu. Ale Pepička ubránila se tomu a položila hlavu na ňadra matčina, jakoby se chtěla zahrabati. Paní Kondelíková rozuměla. V tom okamžiku zapomněla na vlastní trampoty, na vše, co jí bylo poslední neděle ztrpčovalo, popadla dceru za hlavu oběma rukama a celovala ji na vlasy a na čelo. Cítila, kdyby promluvila, že by jí hlas selhal, a zároveň pocítila pálení v očích. Již se prodíraly pod řasami první slzy radosti, jaké jen jest účastna matka, když k ní dcera přichází s vyznáním, třeba nevysloveným, jako bylo teď u Pepičky.

„;Dítě, dítě," šeptala paní Kondelíková, umačkávajíc kloubem pravého ukazováčku slzy v očích, „je to pravda?"

Pepička zaryla hlouběj hlavu na prsou matčiných.

„A ví to už Vejvara?" tázala se šeptem paní Kondelíková.

Pepička zavrtěla hlavou.

„Tys mu nic neřekla?“

Pepička chopila se teď oběma rukama loktů matčiných a silně je tiskla. Znamenalo to: tys tu — k tobě první přicházím a ty pak — —

A zas rozuměla matka.

„Dobře, dítě — ano, ano. Dobře, že jsi přišla ke mně. Ale teď se posaď, dceruško, Pánbůh tě požehnej a všechno dobře sprav. Sedni, dítě, a svač.“

Pepička ještě nepozdvihovala hlavy. Hledala v kapse, vyňala šáteček a ještě na prsou matčiných utírala si oči, ač byly skoro docela suchy. Nebyla to žádná přetvářka u Pepičky. Vlastně nevěděla, proč by měla v tomto okamžiku plakat, ale připadalo jí, že to náleží k věci. Jsou jisté rodinné výjevy, jimž pláč, ať lítostný nebo radostný, jest nejvhodnějším průvodem nebo zakončením. Jinak byla Pepička přesvědčena, že tu mamince svěřila něco potěšitelného, nač si skoro může domýšleti.

Když konečně se odtrhla s prsou matčiných, popadla ji paní Kondelíková a vlepila jí několik hlučných, šťavnatých hubiček. Ani její oči netřpytily se již slzami. Celý obličej tonul v blaženém, spokojeném úsměvu.

„Šelmo,“ hovořila, když dceru pustila, „však jsem pořád čekala — ale teď jez, sice to vystydne — bude mít radost Vejvara! — teď musíš hodně jíst, abys byla silna — vidíš, nyní přijde to pravé — tenhle si vezmi, je vypečenější — a na ten věneček půjdeme tedy — hodně pohybu, to je potřeba —

však si dá tatínek říci, toho si vezmu na starost..."

Pepička již seděla a lámala rohlíček. Teď poprvé se podívala matce do očí a zeptala se dětinsky:

„Ale viď, maminko, že nemusím umřít?"

„Umřít?" zvolala paní Kondelíková. „Který pak blázen ti to povídal!"

„Nikdo, maminko, ale tak mě to napadlo — víš, myslila jsem, ten anděl, co se ti ulil, neplatí-li vlastně mně..."

Paní Kondelíková zarazila se, ale hned se vzpamatovala. Ať sama pro sebe myslí a věří cokoli, v dceři musí tuto pověrčivost hned v zárodku potlačit. Na Pepičku nesmí nic takového účinkovati.

„To jsou hlouposti, dítě," mluvila určitě, „kdo by na takové věci dal! Sama po tom již ani nevzdechnu, a myslím, že to žádný anděl není. Ostatně by se to mohlo týkati jen mne — víš dobře, co se tobě ulilo. Teď budou docela jiné starosti. Umřít! To je nápad! Hodně veselá musíš být, na procházky chodit, dobře vařit, hodně jíst, s Marijánou se nezlob, nečti žádné smutné historie — a pomalounku budeme šít — —"

Zdálo se, že paní Kondelíková v té chvíli zcela zapomněla na sebe a byla zabavena jen záležitostí dceřinou. Pepička znenáhla setřásala se sebe ostych, jenž ji na počátku svíral, a rozžvatlala se s matkou skoro jako se starší sestrou. Hodiny utíkaly a byl tu večer. Po šesté hodině přišel Vejvara, o chvíli později mistr Kondelík.

Tentokráte paní Kondelíková upustila ode všech dlouhých úvodů a vyrazila přímo na manžela:

„Tak tatíku, tuhle Vejvarovi chtějí v sobotu na věneček a my máme jít s nimi. Co tomu říkáš?"

„Co říkám?" Mistr snažil se, aby se tvářil co nejškareději, až se Vejvara bezděky usmál. „Říkám, že jsem od rána na nic jiného nemyslil, než na věneček! Hned si mě zapiš na všechny kvapíky, matko, a Vejvara povede polonézu na dvoreček. To je mu podobno. A než tam půjdem, zadělej doma na křenové placky. Vejvaro, nezapomeňte na kaloše, abyste nevypad' ze cviku. A taky si objednejte zas toho svého kamaráda bezkalhotníka..."

„Ty zas mluvíš, starouši!" pronesla káravě panička. „Myslím to docela vážně."

„Já vím. Myslíš to vždycky vážně, když tihle dva fanfárové přijdou s nějakým bláznovstvím! Proto jsem mu dal dceru, abych od něho měl pokoj!"

„Což pak je Beseda nějaké bláznovství, starouši?" hovořila zcela klidně paní Kondelíková. „Jsi měšťan, platíš tam patnáct zlatých ročně a chceš za to něčeho užit. A bude to poprvé, co tam půjdeme jako celá rodina."

Vždyť mistr Kondelík věděl od prvního slova své choti, že není pomoci, že tam půjde. Ale trochu se musil brániti a musil býti překonán. Do Besedy! — rozumí se samo sebou, že půjde. Medle, zač by platil? Půjde. Vždyť je taky trochu samolibý pan Kondelík. Zatím co na oko odporuje, představuje si, jak se všechno utváří. Vstoupí, hned u dveří

ho popadne pan Hupner, generální pořadatel všech zábav, předseda zábavního výboru, políbí ruku paní Kondelíkové i Pepičce a dvorně povede dámy na nějaké pěkné místo. Kdo již sedí podél zdi, budou sestrkovat hlavy: kdo pak je to? — Pan Kondelík, malíř pokojů, měšťan... A ten mladý? — No, jeho zeť, Vejvara, magistrátní koncipista — co ji vede pan Hupner, to je mladá paní — měli svatbu před svatou Kateřinou — bydlí v domě svého otce na Vinohradech — —

Tohle všechno mnozí lidé vědí a povědí všem, kteří posud nevědí. A mnohá matka a mnohý otec povzdychnou při tom: Ten již má dceru zaopatřenu! Tak tedy, trochu se okázat se vdanou dcerou a se zetěm světu podobným, v tom je také kus půvabu. Nebyl snad příliš marnivý mistr Kondelík, ale tolik marnivý přece byl, aby si zakládal na „svých dětech", jako si zakládal na svém umění malířském. Že v Praze není malíře nad něj, dávno byl přesvědčen, a znenáhla uvykne myšlence, že ani lepšího tatíka a tchána není. Proto tedy půjde do věnečku, třeba se tvářil zuřivě.

„Povím vám, Vejvaro:" obrátil se mistr k zeti, „ještě se na to vyspím. Přišli jste na mě trochu náhle."

„Nic nebudeš vyspávat, starouši," vzpírala se paní Kondelíková. „Jaké pak dlouhé rozmýšlení — nejdeš na smrt."

„Ale kdyby to tatínka tolik obtěžovalo," ozval se Vejvara, „tedy půjdeme sami, nebo taky zůstaneme doma..."

„To byste arci udělali nejlíp, Vejvaro," vrčel mistr Kondelík, „a nemuseli jste nás ani znepokojovat. Ale zachce-li se mi právě do věnečku, vy pošetilče, půjdu si tam třeba bez vás, bez Pepči a tuhle bez matky. Tak! A v sobotu just půjdu na věneček, třeba jste si zůstali doma. Přichystej mně, matko, co k tomu náleží. Jdu-li na bál, ať je mě vidět."

„Ty bys teď zasloužil, starouši," řekla paní Kondelíková, zatvářivši se nesmírně opravdově „abychom my ostatní skutečně zůstali doma. Jmenuješ tuhle Františka pošetilcem, ale největším jsi ty sám. Však my na tebe taky vyzrajeme!"

Po rozhodnutí mistrově radily se matka a dcera, jak se do věnečku obléknou. Ujednaly, že Pepička vezme šaty jasně zelené — dostala je do výbavy a posud jich neprovedla — a maminka ty hedvábné, stříbrošedé. A co se tak dámy umlouvaly, mručel mistr k Vejvarovi:

„Vždycky mě dostanou do pasti, to je jisté, ale člověk nesmí hned povolit, sice by s ním hrály jako s morčetem. Uvidíte, Vejvárko, že budeme mít někdy oba co dělat, abychom se ubránili..."

XIII. Věneček se pokazil.

Několik dní uteklo jak voda a již tu byla sobota, na niž se Pepička tolik těšila. Dávno již probouzela se a vstávala mladá panička dřív než Vejvara, ale dnes obzvláště časně vyskočila z postele. Není času nazbyt, má-li být večer o sedmé hotova do věnečku! Ano, kdyby zde měla maminku. Ta by za ni vykonala polovic práce, oblékla by ji, utáhla by ji, srovnala by na ní sukně, zkrátka, maminka by udělala všecko. Ale dnes je Pepička ponechána sama sobě, nanejvýš má na pomoc Marjánku — ale co pak rozumí Marjánka, jak má člověk vypadat, jde-li na věneček do Měšťanské besedy! Věneček Měšťanské besedy je nad Marjánkou tak vysoko, jako nad Pepičkou bál u dvora.

Taky Vejvara chudák musil slevit několik posledních veršů spaní. Poněvadž se neprobouzel, ač Pepička již chvíli dost hřmotně obcházela, schvalně šramotíc, zatřásla jím konečně a pobízela ho:

„Františku, abys vstával. Káva bude hned, nasnídáš se a půjdeš trochu dřív do kanceláře, abys večer pak raději o chvíli dřív se vrátil — zejtra máme neděli, dospíme to.“

Vejvara tedy vstal, nasnídal se a šel do kanceláře. Než odešel, starostlivě připomenul Pepičce, aby taky jeho věci byly v pořádku.

„Nic se nestarej, Františku, všechno bude připraveno," ubezpečovala ho Pepička. „Šaty ti vytáhnu, Marjánka je vykartáčuje, lakýrky otře, čisté prádlo ti dám na postel — přijdeš jen a vklouzneš do toho."

Padla poslední hubička, a Vejvara vyšel do mrazivého jitra.

Po jeho odchodu nastalo v mladé domácnosti šukání. Pepička přispěla Marjánce, aby jen už bylo poklizeno. Potom jí přednesla denní rozkaz v příčině oběda. Něco krátkého, bez dlouhých příprav a okolků. Libru masa, ať je dobrá polévka, k masu sardelovou omáčku — tu František rád — a cezené nudle s parmezánem. Nepřejí se Vejvara, ale za to v Besedě dobře si povečeří. Hlavní věcí bylo, že tenhle oběd může Pepička zůstavit nadobro Marjánce. Do polévky zavaří rejži, na nudlích nemůže nic pokazit.

Služka šla do trhu a Pepička zamířila ku prádelníku a do oddělení, v němž byla srovnána její výbava ve složkách, převázaných modrými a červenými stužkami atlasovými. Mnohých těch balíčků se Pepička posud ani netkla a vše, co jí maminka do příhrad nakladla, ráda by byla ponechala co nejdéle v původním urovnání. Hledíc na ty kupky prádla jako cukrového, bělostného a zavánějícího levandulí a mateřídouškou, připadala si stále jako dívčina. Křížové ty pásky s umělými smyčkami při-

pomínaly jí krásné doby před svatbou, šťastný stav nevěstí, ty dny a neděle plné podivných, neurčitých, sladkých a zas obavných tuch, probouzejícího se předvídání a bezděkého vzpírání se čemus neznámému. Ty stuhy ovazovaly ruce matčiny, tak radostně, pečlivě a láskyplně, a dokud jsou netknuty a nerozpoutány, připadá Pepičce, jakoby všechna ta mateřská starostlivost a ochrana byla přítomna, uvězněna s celým tím statečkem ve skříni, jakoby odtud v mladou její domácnůstku dýchala. Vše bylo pěkné kolem Pepičky, útulné zdi, skvělý nábytek, měkké koberce, ale nade vše cenila si tu svoji nevěstí výbavu bílého, kmentového prádla, snad jako každá žena. Každý kousek byl jako posvěcen dotykem prstů matčiných a na každý jakoby bylo vdechnuto kus jejího požehnání.

Ráda by Pepička byla ponechala všechny ty balíčky tak, jak sem byly vneseny, hodně, hodně dlouho. Otevřevši prádelník stála nad nimi chvíli, než na ně sáhla. V krátkém tom zamyšlení čarovným letem plynula jí celá léta a pojednou jakoby vedle ní byla vyrostla jakás mladá bytost, vystupující na prsty a v dětinné zvědavosti nahlížející do příhrad. Byla to rovněž postava ženská, ale tak mladoučká a jako z růžových par utkaná, s drobounkými ústy, zvoucími k mazlivému celování, s broskvovým líčkem a s blysknavýma, dychtivýma očima, z nichž vyšlehovala otázka, ústy nevyslovená. Pepička nikdy tu osůbku neviděla a nemohla ji posud viděti, a přec, jakoby ji dobře znala, odpovídala jí — nikoli ústy — jen v duchu: Ano, Pepičko milá,

to všechno jsem dostala od své maminky, když jsem se vdávala, od tvé babičky, a to všechno zas bude někdy tvoje. — Tak snívá každá mladá žena od prvního okamžiku, kdy se pocítí matkou, a od toho okamžiku vše, co jí náleží a co ji těší, ráda by dochovala malé té bytosti, jež má teprv přijíti.

Nějaký hluk na ulici vytrhl Pepičku ze snění. Přejela rukou tvář a vrátila se z daleké budoucnosti v dnešek, v sobotu, v den masopustního věnečku, jehož se zúčastní poprvé jako panička.

Nic naplat. Dnes poprvé vyjde zcela okázale na veřejnost, do společnosti, a tu chce a musí být z brusu nová, čerstvá, svěží. A pravice její sáhla do výbavy. Tu a tam rozpoutala smyčku, stuhy povolily, a Pepička kus po kuse vyjímala a kladla přes levou ruku. Bělostné kalhotky, spodničky, košilku s lemováním něžných kraječků, konečně tenké stávkové punčochy z černého hedvábí. Jakoby to byla uloupila, spěchala se vším do ložnice a složila na postel. Potom vyňala ze šatníku světle zelené šaty, kterých posud na sobě neměla, a ze skříně v předsíni přinesla lakované střevíčky, tytéž, v nichž tančila na rozloučenou se svobodným stavem.

Tak snášela všechno, s dětinskou radostí i s vážnou horlivostí, jakoby se chystala na dalekou pouť do světa. A když byla hotova se svými svrchky, vykládala na druhou postel svátečního Vejvaru, stále vzpomínajíc a doplňujíc, aby nescházelo nic, čeho třeba k důstojnému zahájení masopustu.

Z příprav těch vytrhla ji Marjánka, vrátivší se

z trhu, ale jenom na chvíli. Pepička zaskočila do kuchyně, aby zařídila a nařídila, jak s obědem, a zas pokračovala ve svém zbrojení. Ale čím více se toho před ní kupilo, tím složitější jí připadala celá výprava. Zdali jí stačí pomoc Marjánčina, aby ze všech těchto prvků ženského obalu, z jednotlivých těch kousků vybudovala na sobě zcela bezvadnou úpravu plesovou? Arci ví Pepička, kterak do šatů, ale až ve všem bude, nemůže ze sebe vystoupit, aby se z náležité vzdálenosti na sebe podívala, aby posoudila, je-li vše ladně srovnáno, je-li každý záhyb na svém místě, vznáší-li se podolek sukně všady stejnoměrně nad podlahou, je-li dobře upjata a souměrně ušněrována — ah, Pepička si vzpomíná, kterak vídala v tanečních hodinách životy šněrované na k ř i v o... Při pomyšlení, že by také ji mohla potkati podobná nehoda a že by na ni byla upozorněna teprve v Besedě, až by si ji už všichni prohlédli, rozrazilo ji horko — ne, Pepička ani nedomyslila. Může se spolehnouti jenom na Marjánku? Je to dobrá holka, ale má tak vycvičený zrak a vypěstovaný vkus, aby v důležitém tom okamžiku nepropustila velitelku svoji do světa s nějakým škaredým nedopatřením? Čím déle Pepička o věci uvažovala, tím více ustalovalo se v ní odhodlání, že ze všech pochyb jen jedno jest východisko: svěřiti se pevné, zkušené ruce matčině, bystrému jejímu oku. Bylo po jedenácté hodině, když pojala pevný záměr, a o pět minut později klusala Marjánka do Prahy, ke „staré paní", aby vyřídila, že mladá paní přijde k mamince tak

někdy po páté hodině, aby se u ní oblékla, lépe řečeno, aby u ní dokončila svoji toaletu. Prádlo bude mít již na sobě, šaty přináší Marjánka s sebou, v čistém ubruse, a jen pro Boha aby se jim nic nestalo! Zejména však aby Kačenka na ně nesáhla mastnou rukou — holky bývají tak zvědavy. Taky se dá mladá paní u maminky učesat.

Co Marjánka byla na cestě s důležitým tím poselstvím, ujala se zatím Pepička oběda, bylo to však roztržité vaření. Krájela nudle a stále se jí při tom kmitaly před očima háčky a jehlice, vějíř a rukavičky, přesky a knoflíky, náhrdelník a květina do vlasů, z těsta jakoby vyskakoval taneční pořádek a kolem hlavy šuměly jí zvuky polek, valčíků a kvapíků. Ach, dnes nebude jen klavír, jako u Kasky v „prodloužených", dnes bude celá harmonie, kapela, patrně Šustrova.

V hrnci kloktala polévka, ve velikém kastrole syčela již voda na nudle, a Pepička zcela zřetelně rozeznávala, že vše to děje se v rytmu tanečním. Tak již předem prožívala večerní věneček besední.

Několik minut po dělovém výstřelu poledním vrátila se Marjánka se vzkazem paní Kondelíkové, že ani jinak nemyslila, nežli že se mladá paní ustrojí v Praze, a v půl jedné přišel z kanceláře Vejvara.

Oběd byl chvatně skončen, jakoby již již stál před domem vůz, aby je dovezl do Besedy, a při černé kávě oznámila Pepička Vejvarovi svůj „bitevní rozkaz": ona se bude strojit u maminky, Vejvara se oblekne doma a po tramvaji za ní přijede.

Manžel úzkostlivě se rozhlédl.

„Tak zcela sám, Pepinko? Což nenajdu-li vše?"

Pepička vzala Vejvaru za rameno, dovedla ho do ložnice a ukazovala na posteli:

„Tuhle máš černý oděv, Františku, spodky, vestu, čamaru — tuhle čistou košili, límec, manšety, atlasový nákrčník, rukavice, dva kapesníky — dám ti sem ještě jeden, bude asi horko — lakýrky stojí v předsíni, tuhle klobouk, zimník ti Marjánka čistě vykartáčuje, vodu budeš mít v umyvadle — zkrátka všecko, všecinko. Pospěš si, Františku, abys nejdéle do půl osmé byl u našich, ale raději dříve. Snad můžeš dnes o minutku dřív utéci z kanceláře..."

Vejvarovi nezbylo než souhlasiti, ale bylo mu nějak teskno při pomyšlení, že se bude chystati tak zcela sám, bez Pepinky a jejího pečlivého přispění. Skoro cosi jako předtucha jisté nehody táhlo mu hlavou.

„Potom zavřeš dobře pokoj — Marjánka dávno již bude mít odestláno — nezapomeň klíč od domu, Františku, a přijdeš za mnou. Tak."

Vejvara vrátil se do jídelny, dosrkal černou kávu, políbil Pepičku a vybral se do kanceláře. Těšil se velmi na věneček, ale tohle manželské roztržení, o němž se dověděl v poslední chvíli, pokalilo mu trochu nastávající zábavu. Jakáž pomoc! Pepička jistě má pravdu, jako posud vždy.

Taky u „starých" bylo té soboty rušněji než jindy. Když pan Kondelík vstával od oběda, řekl k choti:

„S kávou dnes trochu počkej, Betty. Přines mi do ložnice hrneček teplé vody, a ať mně tam Kačena s ničím nechodí."

„Budeš se holit, starouši?" otázala se paní Kondelíková.

„Rozumí se samo sebou, matko," odpovídal mistr, „táhnete-li mě na to trdlování v sobotu, že se nemohu holit až v neděli! Jak pak bych tam vypadal!"

„No dobře, starouši, dobře. Už ti ji nesu."

Paní Kondelíková spěchala do kuchyně, mistr se uchýlil do ložnice. Když mu panička přinášela vodu, velel mistr:

„Připrav mi taky, čeho třeba. Prádlo, šaty, nedělní perka. Ať na ně Kačena přimáčkne — a ať je vyleští do sucha, aby se mi nelepily na ruce a nedělal se na nich mramor. Tak."

„Všechno budeš mít, starouši, všecinko," ujišťovala panička, „jako vždycky. Víš dobře, že tě nepustím z domu, dokud nejsi jak ze škatulky."

„Jenom ať!" dodával mistr. „A vy si tady pospěšte, abychom tam nepřišli až na sousedskou."

„Nestarej se, tatínku," ubezpečovala paní Kondelíková. A nečekajíc, až pan manžel ještě na něco vzpomene, spěchala z ložnice. Za takových okolností ráda se vyhýbala všem zbytečným hovorům.

Hodnou chvíli panovalo v ložnici i v jídelně velebné ticho. Paní Kondelíková raději se uchýlila do kuchyně, aby výkon mistrův nebyl ničím vyrušován. Zatím dolévala na kávu.

Za půl hodiny ozval se pan Kondelík z jídelny:

„Teď tedy tu kávu, Betty!"

Již ji přinášela.

Mistrova tvář byla hlaďoučká jak jablíčko. Sedl ke kávě, hodil do ní cukr a míchaje otázal se náhle:

„Čí pak to tam leží garderoba na posteli?"

„To jsou Pepiččiny šaty," vysvětlovala paní Kondelíková. „Přijde k večeru a oblekne se tady. Vejvara pak přijde rovnou z domova."

„Ten taky se bude u nás oblíkat?"

„Co tě napadá, starouši," odpovídala rychle panička. „Přijde až večer, až budem všichni hotovi. Jenom tento — teta Katynka — —"

„Co, teta Katynka!" vyhrkl mistr.

„No, přijde také," tasila se po kousku paní Kondelíková.

„Co pak tu chce, dneska, když chystáme válečnou hotovost?" zvolal mistr udiven.

„No, když slyšela, že půjdeme do věnečku, řekla, že by se taky zas jednou ráda podívala do světa. Tak tedy přijde večer — a půjde s námi —"

Panička byla ráda, že je to venku.

„Snad nechce taky tancovat?" vyvalil mistr oči.

„Ale kde, starouši! Podívat se chce. Nediv se jí, vždyť je živa jako hlemejžď ve skořápce. Jakoby pro ni světa nebylo. Kam by taky chodila, chudák, a s kým? Tak tedy se s námi jednou sveze."

„Inu, s Pánembohem, ať se sveze," odpovídal

mistr Kondelík. A dodal vrčivě: „Na mou duši, u nás je to jak přestupní stanice...“

Paní Kondelíková z opatrnosti mlčela. Ať si starouš mluví, co chce, jen ať zůstane v dobré míře. Však věděla nade vši pochybnost, až přijdou do Besedy, jak bude manžel tetičku nutiti do jídla a do pití. Možná, že i do tance! A je skoro lépe, vyvrčí-li se teď, než aby vrčel později.

Mistr dopil kávu a přecházel pak v bytě, přihlížeje, kterak mu choť snáší kusy toalety. Činila to skoro úzkostlivě, cítíc na sobě jeho revisorské pohledy a obávajíc se, aby zas nevyvolala nějaký výbuch jeho nespokojenosti. Ale mistr pokuřoval, nic neříkal, a když viděl, že má v ložnici všechno schystáno, rozložil si na stole v jídelně jakés papíry. Byl to stavitelův náčrtek, seznam veškerých místností nového domu, majícího býti malován, a mistr Kondelík komponoval rozpočet. Udělá si kousek práce — po masopustě nahrne se toho víc, rostou ty domy v Praze jako houby po dešti. Vydržel u toho asi dvě hodiny, a když se smrákalo, oblékl kabát a zimník a šel „na chvíli do města“.

Panička si oddechla, když odešel. Teď konečně může se věnovati přípravám pro sebe. Ale jak vyhledávala kusy oděvu, myšlenky její při tom velmi se lišily od oněch, jež při stejném počínání byly provázely Pepičku. Zdálo se jí zvráceností, že tu shání věci na ples, kdežto by vlastně měla pomaloučku chystati, čeho bude za krátko třeba pro malého človíčka, kterýž vpadne do této domácnosti, po odchodu Pepičky tak ztichlé.

„Měla bych se co nejméně ukazovati světu," letělo hlavou paní Kondelíkové, „aby na mne trochu zapomněl. Však že kdybych to nečinila Pepičce k vůli, nikdo by mne tam nedostal. Nejraději bych zůstala doma. Zde je teď moje místo a odtud bych se nehnula několik let, kdybych nemusila..."

Přes to vše konala paní Kondelíková přípravy co nejpečlivěji a byla s nimi právě tak hotova, když přišla Pepička. Za Pepičkou brzy přišla kadeřnice a v půl sedmé měly obě dámy „hlavy v pořádku". Jen se zavřely dvéře za frizérkou a přišla tetička Urbanova.

„Že jsem ji tu nezastihla!" zvolala žalostně, když spatřila matku i dceru v bezvadných, moderních účesech. „Byla by mě taky musila trochu spravit, abych proti vám nevypadala jak rozčepejřený vrabec."

„Co chceš, Katynko," upokojovala ji paní Kondelíková. „Vždyť jsi jako květina. Kdybych já si tak uměla postavit hlavu, jako ty, ani bych po frizérce nevzdechla."

Bylo v tom hodně nadsázky, ale tetě Katynce to zalichotilo.

„Myslíš, Betynko? No, umívala jsem česat, všady mě zvali — ale na sebe tak člověk nevidí. Přijde Vejvara brzy? — a Kondelík?"

S těmi slovy shlížela se v zrcadle a zas upřela zkoumavý pohled na matku i na dceru, jakoby porovnávala samodílný svůj účes s výtvory povolané odbornice. Teta Katynka byla oděna v tmavomodré hedvábné šaty vysloužilé módy a ve vla-

sech nad levým uchem trčela jí veliká umělá červená růže.

Pepička zatím shodila prostěradlo, v něž se k česání byla zahalila, a spěchala teď do zadního pokoje, aby — pokud možno — byla ustrojena dřív, než přijde tatínek.

„Dělej holka," pobízela ji matka, „ať jsme hotovy. Hodiny utíkají."

Teta Katynka zvědavě vklouzla za Pepičkou, aby viděla, jak bude vypadat, a teď, vracejíc se, řekla k paní Kondelíkové:

„To jsou roztomilé šatičky, tak něžně zelené. A je to barva naděje," dodala.

Paní Kondelíková pohledla na švekruši a řekla významně:

„To je teď její barva, milá Katynko."

Teta Katynka upřela na paničku zraky tak plné dychtivosti, jakoby očima chtěla doslechnouti, co snad uši dobře nepochopily, a paní Kondelíková, rozumějíc té otázce, dotvrdila svůj výrok:

„Ano, Katynko, zaplať Pánbůh. Ale nic neříkej."

„Ježíš Marjá!" zašeptala Katynka radostně, chápajíc se rukou paní Kondelíkové. „Neřekla jsem ti to? Neměla jsem pravdu? Šťastná osobo — šťastná matko a babičko! Bože, Bože, kéž se toho ve zdraví dočkám!"

Věneček a tahle novina — to bylo na tetu trochu mnoho najednou. Byla jak na trní a jen ji hnětlo, že nesmí honem taky k Pepičce, aby ji objala a zlíbala. Ale co nemohla po-

vídati slovy, povídala očima, když se Pepička z pokoje vrátila, a mladá panička byla by bývala přímo na hlavu padlá, aby nebyla uhodla, že maminka sladké její tajemství tetičce vyzradila. Oči tetiny ji hladily, líbaly, hýčkaly, neodvracejíce se od ní, a pod těmito pohledy, kteréž snažily se býti co nejšetrnější a zatím byly co nejdoléhavější, zardívala se Pepička do horka a nevěděla, kam s hlavou. Konečně však byla jí tato hra na slepou bábu nesnesitelna. Zachytivši jedné chvíle zas takový zakusující se pohled rozradostnělé tety, kdy maminka byla na chvilku odskočila, otočila se k ní náhle a zvolala:

„Nu ano, tetičko, je tomu tak! Což pak je na tom podivného? Vždyť jsem skoro již dva měsíce vdána!"

A tu bylo tetě Katynce jako té princezně v pohádce, když byla kouzelným slovem vyproštěna ze zakletí. Popadla Pepičku za hlavu, vlípla jí hubičku k zadušení a rozplývala se:

„Proč pak by ses taky staré tetě nesvěřila? Vždyť jsem jako tvoje druhá matka..."

„Marjá Josefe!" vykřikla Pepička. „Moje vlasy, tetičko!"

„Jaká je to tady rebelie?" ozvalo se z hluboka ode dveří, a na prahu stál mistr Kondelík. „No, sláva, dámy jsou skoro hotovy. A kde pak je maminka?"

„Tady, starouši," a paní Kondelíková šustila ve stříbrolesklých šatech do pokoje s druhé strany. „Jen ať ty jsi v čas připraven."

Mistr zmizel v ložnici.

Paničky v jídelně upravovaly na sobě vzájemně poslední nutné věci, utahovaly se a zas popouštěly, rovnaly záhyby a zkoumaly, nevyčnívá-li kde bílá spodnička, zastrkovaly a ucpávaly konečky šněrovadel, zkoušely knoflíčky u rukavic, aby v poslední chvíli neuletěly, vrtěly nohama v botkách, neshrnula-li se kdes punčocha, aby pak netlačila — zkrátka, vykonávaly poslední nutnou apreturu. A teta Katynka ptala se střídavě matky a dcery se starostlivým výrazem:

„Nejsi příliš utažena? Můžeš dobře dýchat? Dokud jsme doma..."

Všechny tyto věci děly se s tichým, jako šeptmým chvatem, aby tatínka vedle nic nepodráždilo. Ale mistr hleděl si svého a pospíchal, aby o něm nemohlo býti řečeno, že dlouho dělá. Býval by rád hotov, než přijde Vejvara. A podařilo se mu to. Právě dovázal nákrčník a oblékl černý kabát, když přikvapil Vejvara v plném lesku. Bylo čtvrt na osmou.

Pan Kondelík vstupoval se zimníkem v ruce do jídelny a volal:

„Na zdar, Vejvaro — brigáda je na skoku, vyrazíme do pole. Podívejte se, dnes vytrhne taky domobrana —" a ukazoval na tetu Katynku.

„A veteráni!" odsekla teta Katynka, ukazujíc na mistra. „Ty jsi protiva, Václavíčku!"

„Tak tedy, dámy," velel mistr, dopínaje zimník, „hoďte na sebe pláště a půjdeme. Jen ještě si tuhle zapálím na cestu..."

„Takys toho již mohl nechat," poznamenala paní Kondelíková. „Nakouříš nás tabákem."

„Nebruč, matko, půjdu s Vejvarou za vámi."

Mistr Kondelík již ukousl špičku doutníku, sklonil se nad cylindrem lampy a zapaloval.

V tu chvíli patrně zdřiml dobrý genius, který až posud bděl nad přípravami plesovými — v pokoji náhle se zatmělo. Mistr silným bafnutím vyfoukl plamen petrolejky.

„Ale starouši!" zvolala paní Kondelíková. „Že taky nedáš — —"

Nedořekla. Na stole něco se překotilo.

„Co to děláš, Kondelíku?" vykřikla panička úzkostlivě.

„Co dělám! hledám sirky — někde tu byly."

„Ale něco jsi porazil —"

„Když je tu plno krámů!" vrčel mistr zlostně. Teď zavadil prstem o cosi vlhkého.

„Něco tu teče," řekl skoro nesměle, jakoby z něho mluvilo zlé svědomí.

„Ježíš Marjá — to je olej na vlasy!" zvolala paní Kondelíková. „A poteče na koberec..."

A jako bývá vždy, že se zapomíná na prostředky a pomoc nejbližší, nepřipadlo taky paní Kondelíkové v tomto okamžiku, aby skočila pro světlo do kuchyně, nýbrž přiskočila ke stolu a hledala mastnou kalužinu, aby zabránila stékání na koberec. A když se dotkla vlhka, připadla v tom na nejlepší záchranný prostředek.

„Honem, Pepičko, vymažme to na vlasy... Dej sem ruku — opatrně — tuhle je to — —"

„To já taky pomohu," ozvala se teta Katynka, a tápajíc rukama stanula vedle Pepičky.

„Kondelíku," volala panička, „vytři taky trochu na vlasy, když jsi to rozlil — —"

„Dovolte, maminko, kde pak je to?" hlásil se dobrovolně Vejvara a šoural se ke stolu.

Všichni ztichli. Bylo slyšet jen stísněné oddychování paní Kondelíkové, funění páně Kondelíkovo, vytírání loužičky a mnutí dlaněmi.

„Jen dejte pozor, abyste se nikdo nepokapal," přerušila ticho paní Kondelíková. „Což pak ruce — ty se umejou, a vlasům to neuškodí!"

„Ale můj účes!" posteskla si Pepička.

„Přičísneš se," konejšila ji matka. „Zkažený koberec — byla by větší škoda. Zpropadené bafání — —"

„Když taky nic neuklidíte!" ohrazoval se mistr zuřivě. „To je ten ženský pořádek!"

Paní Kondelíková utichla, aby hádka nebyla horší. A teď konečně vzpomněla na kuchyň.

„Kačeno! Kačeno!"

„Co poroučej?" ptala se Kačena za zavřenými dveřmi.

„Neptejte se dlouho a pojďte sem se světlem!"

Dvéře se otevřely a jako anděl spásy objevila se Kačena, s kuchyňskou lampičkou v ruce.

Vytírající a natírající skupina plesovníků úžasem a leknutím zdřevěněla.

„Kriste Pane!" vykřikla paní Kondelíková. „To není olej!"

„Ne," potvrdil Vejvara malomyslně, oddaluje ruce od těla, „to je inkoust..."

Kačena pozdvihla svítilnu, co jí ruka stačila, vyvalila oči a — nechápala. Nemyslila nic jinak, nežli že tu páni čarují, a po širokých zádech zamrazilo ji. Nade stolem trčelo pět párů napřažených rukou, pět párů dlaní, a všechny ty dlaně byly černy. Kolem shaslé lampy na stole byla všemi směry rozmazána černá kalužina. „Melírovanost" vlasů páně Kondelíkových zmizela nadobro pod černým nátěrem, a ni jemu, ni komu z ostatních neprosvítala pod vlasy bílá pokožka. Strašidelně vypadala teta Katynka, která se byla svědomitě natírala již od polovice čela, a Vejvarovy spánky byly pokryty černými ornamenty.

První probral se z ohromení mistr Kondelík a zasoptil:

„U všech čertů pekelných — kde pak se tu vzal inkoust! Kdo pak u nás vůbec má co psát...!"

Jakoby chtěla staviti další výlev jeho zuřivosti, hrozící strašnou průtrží, odpovídala zlekaná jeho choť tichým, chvějícím se hlasem:

„Tys tu psal, Kondelíku — odpoledne — nějaký ten rozpočet — pamatuj se — —"

„A proč jste to po mně neuklidily, u všech ďáblů rohatých!" zahřmíval hlas mistrův.

„No neuklidily," mávala černýma rukama paní Kondelíková, „neuklidily! Nekřič na nás — nic by se nebylo stalo, kdyby nebylo tvého nešťastného bafání. Já kalamář neporazila."

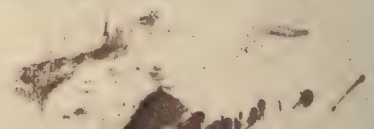

Mistr zarazil se. Věru, pravda, to neblahé bafnutí, a kalamář taky převrhl. Již se to sváží jenom na něj — a měl by dokonce snad mlčet. Ale náhle se rozpomenul:

„A k d o nás naváděl, abychom se mazali, co, matko!"

Pravda, to zas byla paní Kondelíková. Ani nevěděla, co by řekla. Ale tu se ozvala teta Katynka:

„Nečerti se, Václavíčku, všechny řeči jsou marny, Betynka za to nemůže — a natřeni jsme už. Postavte lampu, Kačenko, a dejte nám sem nějaké hadry. Jen pro Krista Pána nemáme-li to taky na šatech! To by ke všemu scházelo!"

V Pepičce zatajil se dech při této zmínce tetině. Aby snad její nové zelené šaty byly takhle zasvěceny! Bázlivě sklouzala očima po šatech, plna úzkostné tuchy, že spatří hrozné věci. Na štěstí šaty byly zachráněny, Pepička mazala se opatrně.

Již tu byla Kačena s hadry a starými utěráky, každý se chápal nějakého, a potom Kačena snažila se, aby zahladila zlopověstnou kalůž na stole. Mistr Kondelík zatím nalezl krabičku se sirkami a škrtal, aby rozsvítil lampu, jejíž neočekávané shasnutí mělo tak osudné následky. Vypadal při tom nesmírně rozpačitě, jakoby tušil, že na politováníhodnou a velmi namazanou hlavu jeho neshrnuly se ještě všechny důsledky neopatrného počínání. Co by za to dal, kdyby vinníkem byl Vejvara!

V tom okamžiku ozval se nesměle Vejvara:

„J e n o m j a k t a k h l e p ů j d e m e d o v ě n e č k u?"

Ta otázka posud nikomu nepřipadla, ale když teď Vejvara dořekl, objevila se dokonalá beznadějnost situace. S těmahle rukama! S těmi natřenými čely a spánky!

Paní Kondelíkové sklesly ruce, Pepičce zakalily se oči.

„No, umejeme se," pokusila se teta Katynka zažehnati všeobecnou poklesłost myslí, „má-li Kačenka trochu teplé vody..."

Paní Kondelíková podívala se na dlaně, v jejichž drobných ryhách zasychal inkoust, a pak se podívala na tetu.

„Milá Katynko," řekla s outrpným výrazem, „to je duběnkový — to nesleze ani za dva dny..."

Jakoby se nemohla udržeti na nohou, klesla Pepička do lenošky v koutě a z úst vydralo se jí lítostivě:

„A já se na dnešek tolik těšila...!"

Mistr Kondelík přeletl plachým pohledem všechny oběti pohromy a drcen výčitkami odešel zticha do ložnice.

Kačena valila se do pokoje s konví vřelé vody, již si byla zhřála na mytí podlahy.

Bylo po věnečku...

———

XIV. Mistr Kondelík se dovídá . . .

Bylo sice po věnečku, ale ještě ne po všech obtížích a příhodách toho večera. Když minulo první leknutí nad osudnými následky neopatrnosti páně Kondelíkovy, když bylo jisto, že výprava do Besedy je zmařena a že tedy matka i dcera mohou svléci bálovou toaletu, shledala paní Kondelíková, po střízlivějším uvážení, že tento výkon není tak snadný.

Kačena již byla snesla vodu, mýdlo, žínku, umyvadlo, a teta Katynka pobízela:

„Tak tedy, Betynko, mej se . . .“

„Ano, mej se,“ opakovala panička. „To bych dala šatům, pěkně bych je zacákala . . .“

„Musíš z nich, to se samo sebou rozumí,“ řekla teta Katynka.

„Ano,“ přisvědčila paní Kondelíková, „z nich, ale jak! Kdo pak mě rozšněruje, kdo pak Pepičku, když jsme všechny tak umouněny?“

Věru, pravda, uznávala teta Katynka; napadlo ji sice v tom zmatku, že by Betynce mohl pomoci Kondelík, Pepičce Vejvara. Ale ani to nepronesla,

podívavši se na Vejvaru, kterýž stál u pohovky s rukama roztaženýma, jak apoštol v okénku staroměstského orloje. Byla zapomněla, že taky páni jsou postiženi černým osudem.

Pepička neříkala nic, nevšímala si ničeho, co se vůkol děje, neposlouchala, co se mluví. Seděla posud v lenošce, s hlavou sklopenou, a žmolila začerněnýma rukama bílý kapesník, do něhož tiše plakala nad zmarem dnešní zábavy.

„Vždyť je zde Kačenka," vzpomněla nyní teta Katynka.

„Kačena!" namítla paní Kondelíková. „S těmi zamaštěnými tlapami..."

Nezbývalo však nic jiného a nikdo jiný, i dán Kačeně rozkaz, aby si dokonale vydrhla ruce, že bude rozšněrovávati dámy.

Avšak temné a žárlivé mocnosti, kteréž dnes roztahovaly netopýří svoje křídla nad skupinou nevinných těch lidí, ještě nebyly vyčerpaly všechny svoje úklady. Kačena pilně drhla přesličkou a drobným bílým pískem buclaté, masité ruce, plna starostí, aby dobře vykonala, k čemu byla povolána, když zvoneček dveří kuchyňských náhle zadrnčel a vstoupila paní zcela neznámá, v atlasovém, silně obnošeném čepci, zahalená velikým šátkem, pod nímž na levé ruce nesla nějaké břemeno. Jakoby často vstupovala v cizí domácnosti, vkročila beze všeho ostychu, zavřela za sebou rychle, ale šetrně, hodila Kačeně tak zcela letmo „dobrý večer, děvče," a okázavši na dvéře do pokoje otázala se:

„Tam?"

Kačena byla tak překvapena neočekávaným a v té chvíli nenadálým příchodem neznámé paní, že pokývla jen hlavou — a panička odhodlaně kráčela dále. Jakkoli všechno její počínání projevovalo chvat, vedla si přece tiše, bez hluku. Skoro jen šeptem zaťukala na dvéře a hned otevřela, tak že hlasité „dále" paní Kondelíkové vletělo už do otevřených dveří.

Neznámá panička vstoupila se slovy: „Dej Pánbůh štěstí!" — ale zarazila se, vidouc dámy v plesových úborech, vidouc u pohovky Vejvaru, kterýž v tom okamžiku spustil ruce. Paní Kondelíková i teta Katynka skryly ruce za zády, a obě pohlížely udiveny na neočekávaného hosta.

Cizí panička vzpamatovala se, vidouc dvéře do dalšího pokoje. Okázala na ně prstem a zeptala se:

„Nemocná je tam — —?"

„Nemocná?" Paní Kondelíková opakovala to slovo v divné tuše. „U nás nikdo nestůně, paničko..."

V tom okamžiku podívala se na levou ruku neznámé paní, s níž se byl odhrnul cíp šátku, a spatřila mohutnou kabelu, z níž vyčnívaly rozličné a jí dosti povědomé přístroje. Dech se v ní zatajil. Ale v tom okamžiku taky se otevřely dvéře ložnice a na prahu objevil se mistr Kondelík, přilákaný neznámým hlasem.

„U nás nikdo nestůně," opakovala paní Kondelíková stísněně, ale zároveň tak důrazně, jakoby

těmi slovy chtěla paničku vytlačiti ze světnice, neboť byla pochopila, s jakým posláním přichází.

„A to je zatroleně podivná mejlka!" zvolala neznámá, jakoby se sama plísnila. „No koukám, koukám, že tu račte být všichni jako na bál. A byla bych na to vzala utrejchu, jak mi to ta holka vypodobnila. Honem, honem, už abych běžela — takováhle vrata, nad nima okénko — —"

„Ne, ne," bránila se paní Kondelíková, „to bude vedle, ty dva domy jsou si tak podobny."

Teď poznal taky mistr, oč asi běží, a zabručel:

„Tohle by nám ještě scházelo!"

Paní Kondelíkovou jakoby varem poléval. Div že se o ni mdloba nepokoušela.

Neznámá panička shrnula zatím šátek zas přes levou ruku, aby zakryla svoji ambulanci, a rozhlédnuvši se ještě po všech přítomných — při čemž nejdéle tkvěly její zraky na Pepičce — poklonila se a řekla omlouvavě:

„Tak račte odpustit — nestalo se mi to poprvé, člověk se žene, aby nezmeškal, a ty holky jsou taky jako trdla. Ponížená služebnice."

„Nic nedělá, za to nikdo nemůže," nutila se paní Kondelíková k úsměvu, a něco ji nutkalo, aby paničku vyprovodila. „Dejte pozor, je tam tma," a již byla ze dveří. Zavřela za sebou, vyběhla z kuchyně, a zadrževši na chodbě neznámou, otázala se šeptem:

„Která pak vy jste, paní? Odkud?"

„Ale Bože, milostpaní, Anastazie Kofránková — ze Štěpánské ulice — zrovna proti kostelu —"

„Děkuju pěkně," šeptla paní Kondelíková, „dejte pozor na schody." A již se vracela do světnice.

Mistr stál posud na prahu ložnice. A jak paní Kondelíková vstupovala, odprskl stranou a zabručel:

„Pánbůh s námi a zlé pryč!"

Přikročil k Vejvarovi, naklonil se k němu a řekl:

„Víte vy, jaký to byl pták?"

Mělo to býti šeptem, ale všichni slyšeli jeho slova. Vejvara usmíval se rozpačitě a neodpovídal. Pepička, která již prve byla přestala plakat, vstala teď a šla do kuchyně.

Vpád neznámé způsobil vůbec značný a v tom okamžiku skoro prospěšný rozruch. Nejvíce byl mu povděčen mistr Kondelík. Zármutek nad nezdarem výpravy byl dopola rozplašen, pozornost od vinníka odvrácena. A Kondelík nelenoval, aby té náhody nevyužitkoval. Přecházel z jídelny do ložnice, vracel se, zastavoval se u Vejvary, u tety Katynky, a pronášel velmi jadrné a šťavnaté poznámky.

Chvíli to snášela paní Kondelíková, ale konečně vkročila do ložnice — jakoby tam cosi hledala — vyčkala tam chotě, zavřela pečlivě dvéře, když vešel, a řekla k němu káravě:

„Už o tom nehovoř, Kondelíku, a mlč. Aspoň před Pepičkou nic neříkej."

Mistr vyvalil oči.

„No nemluv!“ sesilovala panička netrpělivě. „Má dnes tak dost lítosti, žes jí pokazil věneček —“

„Já jí nic nepokazil!“ vpadl mistr podrážděn. „Proč jste takové neuklidy! O tom bys už neměla ani mluvit!“

„Dobře, Kondelíku, nebudu mluvit o kalamáři, ale ty již zanech vtipů o té paničce. Mejlka je mejlka — to se může státi taky doktorovi, a třeba taky malíři pokojů. Až Pepička odejde, povídej si, co chceš, ale před ní ne!“

„Snad jí neubude?“ utrhl se mistr.

„To máš pravdu, Kondelíku, neubude jí. Ale právě proto! Chovat bude Pepička, abys to věděl, a ty budeš dědečkem — tak. Ale ani slůvka o tom, rozumíš — a teď už mlč.“

Mistr vyvalil oči ještě víc než prve, ale teď radostným překvapením.

„Je-li možná?“ vyhrkl dychtivě.

„Bodejť by nebylo možná,“ řekla paní Kondelíková, a nevysvětlujíc dále, chopila se nějakého ručníku a vyšla z ložnice.

Zatím Kačena byla hotova a jala se pomáhati paničkám ze šatů. Vejvara musil se svýma rukama do kuchyně, v ložnici šplouchal se mistr Kondelík. Teta Katynka snášela matce i dceři všední oděv ze zadního pokoje. Šla pro poslední kus, když mistr utíral hlavu i ruce. S čela a hlavy pustil nátěr, ale ruce měl ještě zamodralé jako barvíř.

Teta Katynka byla celou tu chvíli jako na trní. Byla si dobře povšimla, v jaké rozpaky uvrhla Be-

tynku nezvaná návštěva, a cítila, že prostořekost Kondelíkova jí připravuje trýzeň. Dnes tedy — soudila — byl by okamžik, aby zakročila, a to hned, aby Václavíček z podivné náhody nesoukal další vtipy, nepříjemné oběma paničkám, starší i mladší. Jdouc posledně do zadního pokoje, zabouchla za sebou dveřmi ložnice — jako namátkou — a popadnuvši Kondelíka za rameno, táhla jej do zadního pokoje. Také tam zavřela dvéře, a zírajíc upřeně mistrovi v oči, chvatně hovořila:

„O té bábě, Václavíčku, již ani muk. Ty jsi dobrý člověk, ale jazyk máš jako meč, a dovedeš potýrat. Musíš Betynku šetřit, Václavíčku, nesmíš jí dělat žádnou lítost v jejím stavu. Budete chovat, budeš tatínkem —"

„Dědečkem, chceš říci," opravoval Kondelík. „Já vím, Pepička —"

„Že Pepička, to se samo sebou rozumí, Václavíčku," pokračovala Katynka. „Dědečkem budeš — a tatínkem taky —"

„No, tatínkem snad bude Vejvara!"

„Ale ty taky, Václavíčku, ty taky! Betynka taky povije, rozumíš? Nechtěla ti nic říci, poněvadž se oslejchá, tedy ti to povídám já. Nekoukej na mne jako vejr, — ano, ano, Václavíčku — mně se zdá, že u vás budou dříve křtiny než u Vejvarů..."

„Co mi to povídáš, Katynko!" vydechl mistr. „To je nějaký žert..."

„Ne, Václavíčku, to je světitá pravda," dotvrzovala Katynka vážně. „Teď víš, co máš vědět, a nikomu slova neříkej. A s Betynkou šetrně,

pamatuj si. A před Pepičkou ani muk! Jako bys o ničem nevěděl."

Katynka dopověděla, stiskla mistrovi ruku a kvapila odtud, aby její otálení nebylo nikomu nápadno.

Mistru Kondelíkovi klesly ruce. Všecek vyjeven díval se za tetou Katynkou. Téhle noviny se nenadál.

XV. Jak bylo mistru Kondelíkovi.

Zbytek osudného večera vyzněl krom nadání smířlivě. Když úsilným drhnutím škaredý nátěr inkoustový jakž takž byl smyt — arci ne tou měrou, aby se postižení plesovníci byli mohli odvážiti kamkoli na veřejnost — a když Pepička chvatně se převlékla ve všední šaty, v nichž byla přišla k maminці, chystali se mladí manželé i teta Katynka k odchodu. Zejména Pepička naléhala na Vejvaru.

„Tak tedy, Františku," nutkala ho, „pojďme, ať jsme doma."

V tom okamžiku přicházela paní Kondelíková z kuchyně.

„Ale kam pak teď půjdete, děti!" zvolala skoro uleknuta. „Doma nic nemáte — a já už posílám Kačenu pro večeři a pro pivo. A ty taky, Katynko — snad bys neutekla? To byste nám to vyvedli! Shoďte ty pláště, — Františku, svlékni zimník, a sedněte si. Co doma? Velikou kratochvil byste neměli. Takhle si posedíme, povečeříme, pohovoříme, a pak půjdete všickni, jakobyste se vraceli z věnečku."

Teta Katynka byla srozuměna a již odpínala plášť, ale Pepička stála tu se rty sevřenými, hledíc na Vejvaru. Dobře tušila, že jí doma veselo nebude, ale zde taky jakoby neměla stání. Sama nevěděla, kde by tak nejraději se octla. Snad kdesi v koutku nějakém, zcela o samotě, kde by se mohla znova rozplakati a dokonale vyplakati — lítostí a zlostí nad osudným zmarem vytoužené zábavy. Ach, teď již v Besedě hrají, po parketách to víří, párů přibývá, všechny tváře hoří, divákům až hlavy se zatáčejí — ona tam není! Viděla vše tak živě před sebou, a při tom pomyšlení potrhlo jí rty a z očí vyhrkly dvě veliké slzy.

Paní Kondelíková postřehla, co se v dceři děje, rychle k ní přistoupila, a jakkoli byla naplněna soucitem upřímným, domlouvala jí:

„Již toho nech, Pepičko! Všechno je marné, vždyť si to vynahradíme. Ještě bude věnečků! A kostymní merenda. Shoď jen plášť, shoď, a sedni. Tatínkovi k vůli — a mně. Pomysli si, jak bych tu teď sama seděla...“

Ano, paní Kondelíková obávala se osamotnění s manželem, jeho zlého rozmaru, štiplavých poznámek. Neboť že dnes nebude jako milius, o tom byla přesvědčena. Bylo jí nějak úzko při pomyšlení, že by všichni utekli. Se staroušem by dnes byla pěkná radost!

A v tom okamžiku dostalo se paničce posily, kde se jí nejméně nadála. Mistr Kondelík, zaslechnuv její přimlouvání dceři, objevil se teď ve dveřích ložnice a promluvil:

„Ale bodejť že, lidé, zůstaňte s námi! Co pak je do všeho! Vzal čert nějaký ten věneček! Půjdeme do všech ostatních, budete-li chtít, ale teď nám tuhle maminka něco schystá, zahrajeme si, chcete-li, a máme to jako bál. Neopouštějte mě — to bych se od matky měl!"

Paní Kondelíková vyvalovala oči. Řekl to tak dobrácky, skoro prosebně, a jeho obava před matkou vyzněla tak směšně žalostně, až se všichni usmáli. Dokonce i Pepička.

Teta Katynka dokončila vyjednávání rozhodným činem. Přikročivši k Pepičce rozepjala jí plášť, rozvázala stuhy klobouku, odňala jí obé a zanesla do ložnice. Vykonavši to, obrátila se k paní Kondelíkové s otázkou:

„Kde pak máš ubrus, holka?"

Ještě přetřela utěrákem stůl, a chopivši se ubrusu prostírala.

„Na mou duši, Katynka má rozum," volal mistr potěšen. „To je vidět zkušenou tetu. Tak, děti, a talíře sem!"

A chápal se práce, aby taky pomohl.

Paní Kondelíková sama sobě nevěřila. Co se to stalo se staroušem? Obávala se, že bude chrlit oheň a síru, a zatím je jako z másla. Ozývá se v něm svědomí, že to tak pokazil?

„Kam pak jsi poslala Kačenu?" otočil se k ní manžel napolo.

„K uzenáři, starouši — dnes musíte vzít za vděk uzeninou. Nemám nic doma, nenadála jsem se ničeho..."

„A co pak chceme něco jiného?“ hlaholil mistr. „Viďte, Vejvaro?“

Za chvíli byla tu Kačena jako vítr, a rodina večeřela. Inkoustová nálada rozprchávala se, dobrý rozmar se navracel. Již i Pepička vyjasňovala tvář. Rozuměla počínání tatínkovu tak, že si je dobře vědom, co zavinil, a že je chce všechny udobřit, rozveselit. A jak se dříve na něj skoro hněvala, teď jí ho bylo líto.

Teta Katynka dávno byla se vším smířena, a Vejvara, vida, že Pepička taje, rovněž nelitoval. Mistr Kondelík podával mísu, nutil k jídlu. Podával i chloti své, ale přímo do očí podívat se jí nemohl. Ano, sdělení tety Katynky! Jaká moc byla v těch několika jejích slovech! Jak ho odzbrojila! V jaké podivné rozpaky upadal!

Mistr Kondelík si přál, aby tak seděli do rána, aby se dočkal bílého dne, obklopen všemi těmi lidmi. Kdykoli mu přišlo na mysl, že za dvě hodiny, za hodinu již osamotní se ženou, bylo mu nějak úzko. Sám nevěděl, co to je; lépe řečeno, nechtěl si doznati, co se to v něm ozývá. A přece nemohl býti v pochybách, že znenáhla se v něm proklubává hrot jakés výčitky.

Jakkoli zdržoval mladé manžele i tetu Katynku, konečně přece nastal rozchod. Ještě bylo ujednáno, že zejtra všichni se tu sejdou k obědu; paní Kondelíková připraví cosi lepšího, než byla dnešní večeře. A brzy po obědě půjdou na procházku. Nebude-li Václavíček spát, poznamenala teta Katynka.

„Spát?“ ohrazoval se mistr. „Což pak musím spát? Nemyslete si, že si to nedovedu jednou odepřít. Půjdeme někam — a hodně daleko.“

Mladí manželé kráčeli napřed, teta Katynka schvalně se poněkud omeškala. A když posledně se loučila s paní Kondelíkovou, kteráž ji doprovodila až ke schodům, naklonila se k ní a všeptla jí do ucha:

„Už to Václavíček ví, Betynko, už jsem mu to řekla...“

„Co jsi mu řekla?“ vyhrkla panička.

„Aby chystal kolíbku,“ šeptala Katynka.

„Ježíš Marjá, Katynko! Dnes?“

„No, jak dlouho to ještě mělo trvat?“

Padla poslední hubička, a teta Katynka cupala se schodů za Vejvarovými.

Paní Kondelíková stála chvíli jako přimrazená. Bože, Bože, co to Katynka vyvedla. Teď se má vrátiti do pokoje! Proč nepočkala Katynka do zítřka, a když to učinila, proč jí o tom pověděla! Paní Kondelíková byla by spokojena ulehla, nic netušíc. Ale co nyní?

Nezbývalo jiného než vrátiti se. Mrazilo ji. Skoro jektala zuby, když vstupovala do světnice.

„Ale, ale, matko,“ zvolal pan Kondelík s lehkým pokáráním, „to máš z toho vyprovázení. Vždyť si to zejtra dopovídáte!“

Panička sama nevěděla, rozráží-li ji to zima skutečná či je-li to následek slov Katynčiných. Spíše toto, spíše. Ráda by se byla podívala na manžela,

jak se tváří, ale teď zas ona nemohla k němu povznésti očí.

Jindy ještě uklízela po odchodu hostí, aby ráno nebylo tolik práce, ale dnes nehodilo se jí to courání. I zastihnuvši Kačenu ve světnici, zaměstnanou sklízením, řekla k ní:

„Jenom talíře si odneste, Kačeno, a sklenice. Ostatek necháme na ráno — je pozdě, půjdeme spat... Zítra je taky den."

Jen už aby byla na lůžku, jen aby již bylo tma. Jen — pro Pánaboha — aby nepadlo nějaké slovo, jímž by začal nevítaný hovor, vysvětlování. Paní Kondelíková byla teď citliva jako netykavka a snažila se úzkostlivě vyhnouti se všem rozkladům. Zítra, pozejtří — budiž, jen teď ne.

Jak mohla býti klidna, kdyby byla tušila, že taky manžel její obchází opatrně, aby nijak nenarazil, jak se varuje, aby se nesetkal s jejími zraky, a přeje si, aby již mohl fouknouti do lampy. Pak je oba přikryje černá tma, a tvrdý spánek zaplaší všechny další rozpaky, ukončí tuto podivnou schovávačku.

Ale s tím spaním omýlil se mistr Kondelík. Tma sice rozestřela se ložnicí, oči jeho však se nezavřely. Naopak, teď rozehrály se všechny čivy, o jejichž jsoucnosti mistr Kondelík neměl ani potuchy. Nepamatoval, že by se mu kdy v životě bylo v prsou vystřídalo tolik pocitův, jako v této chvíli, že by se hlavou jeho kdy bylo prohánělo tolik myšlenek. Teď teprv, když po posledním pozdravu na dobrou noc vše kolem něho ztichlo, když

byl ponechán sobě sám, zavalila ho nenadálá tetina zvěst plnou tíhou významu svého. A zmítala jím směsice pocitův nesmírně smíšených a podivných od samého počátku, a nemůže tu býti pověděno, že by radostné byly převládaly. Hned prve, jak mu teta svěřila netušené tajemství paní Kondelíkové, zachvátilo mistra skoro leknutí. Setřásl sice se sebe tento první dojem, kterýž byl také rozptýlen hovorem i dějem celého večera, ba, v kterémsi koutku mistrova nitra klíčila naděje, že snad všechno je přece jen pouhým žertem, omylem, nedopatřením, že se to nějak vysvětlí. Avšak později připomínal si mistr některé projevy manželčiny, vzpomínal na její občasnou zamlklost, i příhoda s ulitým andělem vstoupila mu na mysl, a mistr přesvědčoval se víc a více, že tu na skutečné události nelze nic usmlouvati.

Dech paní Kondelíkové, jenž s počátku, když ulehla, byl sotva slyšitelný, změnil se znenáhla v hlubší, pravidelné oddychování, oddychování to spícího člověka. Nuže, teď byl mistr zcela sám, a připadalo mu, jakoby ho byli zanechali kdesi na poušti. Tma v ložnici táhla se do nekonečna, zdi se rozestupovaly, vůkol pana Kondelíka rozkládal se šírý prostor a se všech stran shlukovaly se na něj nové a nové myšlenky. Mistr Kondelík býval i ve svých myšlenkách břitkým, ale teď se nemohl nalézti. Pojímala ho skoro jakás úzkostlivost, trapná sklíčenost. Vzpomněl na slova Katynčina, ozývala se opět kdesi z temnoty, jakoby je slyšel: Budeš chovat, budeš tatínkem... Na mistru Kondelíkovi

vyvstal pot, že bezděky odhrnul peřinu, jíž se byl až ke bradě přikryl, doufaje, že tak snáze usne. Tatínkem! Ach, kdyby mu tuto zprávu byli přinesli kdysi před lety, když byla Pepička dvouletá, pětiletá a třeba desítiletá. Jak by se byl tehda zaradoval. Ale nyní! Do tohoto tichého, pohodlného života vpadne dětský pláč a všechny ty nespočetné starosti, obavy, roztržité dny a neklidné noci! Veta po nerušeném spánku od večera do rána... Vnikne sem jakás cizí, protivná ženština, pokládající se za první osobu v domácnosti, bude se odporně usmívat, bude míti podivné, nechutné řeči a žerty, narážky, vtipy — — mistr vzpomněl teď na večerní návštěvu. Ach ano, to nebyla pouhá náhoda, jak se všichni domnívali, to byla věštba. Mistr připamatoval si nyní, jak se otřásl, když ji spatřil, skoro mráz po zádech mu přeběhl. Tu ještě netušil, že jakás vyšší moc po něm sahá — a Bože, jak brzy potom následovalo tetino odhalení! V patách, sotva že nevolaná babice zmizela. Mistr zastavil se na okamžik a přemítal, bylo-li by se stalo, co se stalo, kdyby nejapná ta žena byla na schodech zlomila vaz a druhého patra nedošla.

Po těchto myšlenkách, zcela sobeckých, jimž by ostatně byl podlehl skoro každý muž v jeho postavení, nastaly úvahy vážnější.

Nyní! ozvalo se v mistru. Když je mu padesát let! Když má skoro celý život za sebou a pomalounku spěje s kopce. Není v tom trochu necitelnosti a zlomyslnosti osudu? Jak dlouho bude trvati, než ohlášenému přírůstku vyprší dětství? Kolik

dlouhých let, než on — pan Kondelík — bude moci zavříti oči na vždy, se spokojenou myslí, že je taky toto druhé dítě zaopatřeno? Stačí dvacet? A vydrží on do sedmdesáti? Mistru Kondelíkovi kmitla teď hlavou stará jeho obava, pomyšlení na příšeru, jíž se hrozíval: že by jej mohla schvátit mrtvice. A pak ostaví tu vdovu se sirotkem...

Myšlenky páně Kondelíkovy teď přeskočily.

Posud neviděl v celé té události jiného účastníka krom sebe, ale při pomyšlení na vdovu vystoupila před ním náhle jeho choť. Ano, paní Kondelíková! Zjevila se mu pojednou v tom roji myšlenek, s tváří přísného, káravého výrazu. Kondelíku, Kondelíku, čeho jsem se to dočkala!

Věru, vždyť taky Betynce nastává přetěžká zkouška. V mistru zatajil se dech. Připadal se náhle jako vinník. A kterak ho šetřila! Nic mu neřekla. Pan Kondelík nemohl tak plně pochopiti, co se v ní dělo od prvého okamžiku, kdy pocítila, že je matkou, ale tolik tušil, že měla těžké, hořké chvíle, zatím co sám kolem ní chodil zcela bezstarostně, směje se a vtipkuje. Teď se natáhl na loži, až se prsty nohou a hlavou dotýkal obou pelestí. Zdali pak jsem jí nějak neublížil v té době? vytanulo mu na mysli. — Ne, ospravedlňoval se hned sám, vždyť ví, jaký jsem, a neklade tak na váhu každé slůvko, jež pronesu. Můj Bože, kdybych byl tušil, že bude maminkou...

A když vyřkl v duchu toto slovo, rozlila se mu náhle v prsou něžnost již dávno nepocítěná. Maminkou!

Již ji vidí, kterak přechází pokojem, hýčkajíc drobné robě, aby tiše spalo a tátu nebudilo. Šeptá mu do ouška, klade mu na čelo lehounké polibky a brumlá jeho jméno: Spi, Vašíčku, spi...

Jak to přišlo, že mistru připadl Vašíček?

Bylo to jen výronem nejvroucnějšího přání mistra Kondelíka, jež probleskovalo veškerou tou směsicí myšlenek, honících se mu hlavou. Může-liž to býti kdo jiný než Vašíček — malý Váša Kondelík! Dceru má, po synu vždycky toužil a nedotoužil se — nuže, snad pučí tento pozdní květ, aby bylo splněno jeho někdejší přání, jehož se byl již na vždy odřekl. Betynka je splní, Betynka přinese mu Vášu. Kluk to bude — volalo to v mistru Kondelíkovi — kluk! Je to jen spravedlivé, aby měli kluka. Komu pak by tu zanechal živnost, kdyby nepřišel kluk!

Na štěpánské věži odbíjela druhá s půlnoci. Mistr naslouchal, kterak jeho choť pravidelně, z hluboka oddychuje. Spí. Spi jen, maminko, myslil Kondelík, co pak na tom záleží, že já nespím. A teď tak palčivě ho zamrzela nevlídná slova, jež pronesl při té nešťastné příhodě inkoustové. Kdyby mu teta Katynka byla dříve řekla — byl by mlčel, ani by nebyl cekl. Pravda, zapomněl tam nešťastný ten kalamář!

V tomto okamžiku, znaje tajemství choti své, měl ji tak rád a tolik jí byl vděčen za toho budoucího „malého Vášu", že to musil nějak projevit. Zlehounka vstal, po prstech kradl se kolem postelí — vůdcem bylo mu oddychování spící paničky —

sklonil se nad ní opatrně a vtiskl jí na rty políbení.

Paní Kondelíková protrhla se a tuše něčí blízkost otázala se:

„Co pak chceš, starouši? Hledáš něco?"

„Ne, nehledám, Betynko," odpovídal mistr šeptem; „jen jsem se díval — jsi-li přikryta — vyčišelo to zde — teplo se vyvrzalo — dělá se chladno. Spi, maminko, spi..."

A pohladil ji po tváři.

Teď uhodla paní Kondelíková, co ji probudilo. Rychle vztáhla obě ruce, objala krk mistrův, přitáhla manžela k sobě, a hlas roztřásl se jí, když zvolala:

„Starouši!"

Všechno vyznělo v tom jediném slově. Potvrzení zprávy Katynčiny, vlastní doznání, něžná výčitka manželu a zároveň omluva.

„Spi jen, spi, maminko," domlouval mistr, skláněje se a hubičkuje ženu. „Jsou dvě hodiny."

Lehčeji se ke spaní pobízí než usíná. Teď zas nebylo do spaní paní Kondelíkové. Ruce její smekly se s šíje páně Kondelíkový, ale hned se chopily jeho pravice a tiskly ji upřímně.

„Vidíš, starouši, máme novou starost — toho jsme se nenadáli..."

„I mlč, maminko," odpovídal mistr něžně, „kdo pak nemá starostí! Radost budeme mít — radost!"

Bylo jenom následkem čiré tmy, že paní Kondelíková neutrhla ruku, když ji mistr pozdvihl ke

rtům a políbil. Potom obložil choť peřinou až ke bradě, ucpal ji pod rameny a zašeptav „dobrou noc" kradl se ke své posteli.

Dlouho neusínala panička blahým rozčilením a radostí, že tak pěkně skončil večer, jenž tak škaredě započal. S manželem tedy je věc vyřízena — ještě zbývá dcera.

XVI. »Stará přítelkyně.«

Mistr Kondelík probudil se do jasného dne, tím jasnějšího, že v noci napadlo čerstvého sněhu, jenž se střech svítil neposkvrněnou bělostí. Mistr seznal, jak pevně, výborně byl spal až do toho okamžiku. V kamnech praskal veselý oheň, v ložnici bylo již hezky vlaho. Jistě že mnohem dříve byla vstala paní Kondelíková a zatopila, aby se pan manžel probudil do tepla. A všechno její šukání ho nevyrušilo. Upozorněna teď krátkým jeho zakašláním, vklouzla panička do ložnice, chopila se hrnce s vodou, jenž stál na plotýnce kamen, a vylila ji do umyvadla.

„Tak, starouši, tuhle máš vlažnou vodu, abys ten šlakovitý nátěr lépe smyl! A snídaně bude hned."

Kmitla se tak letmo ložnicí a již zase zmizela.

Zjev paní Kondelíkové i slova její připamatovala mistru, co se bylo včera událo a co pak následovalo. Byl rád, že neotálela v ložnici. Rozpomínal se na vše, a nějaké divné rozpaky padly na něj. Myl se, drhl důkladně ruce i čelo, strojil

se zvolna, jen aby co nejvíc oddálil setkání s chotí, ale konečně přece byl hotov a musil do jídelny. Paní Kondelíková přinesla kávu, pomačkávala rohlíčky, aby choti vybrala nejkřupavější, přisouvla mu všechno a spěchala do kuchyně.

Pan Kondelík nemohl se vymaniti z podivného svého rozpoložení. Kolik tisíckrát se byl probudil za všechna ta léta, co žil se svojí Betynkou šťastný, spokojený život manželský, a každé nové ráno bylo zcela všedním, pravidelným pokračováním včerejška. Dni, neděle, měsíce, roky táhly se nepřetržitým pásmem pospolitého obcování beze značnějších změn; nikdy mu nepřipadlo, že by se dnešní jeho Betynka lišila nějak od včerejší, nikdy nepocítil, že by on sám byl dnes jiným Kondelíkem než ten Kondelík včerejší. Ale této neděle bylo jinak. Připadalo mu, jakoby nebyl tak docela ve své známé, povědomé kůži, a Betynka — zdálo se mu — je také nějaká jiná. Bylo mu nějak, jako bývá přátelům, kteří se dlouhou dobu neviděli a náhle a neočekávaně se setkají. Nebo ještě lépe, bylo mu jako bývá přátelům, kteří se kdysi rozhněvali a smířivše se po čase přistupují k sobě s jistou opatrností, s šetrnou nedotýkavostí, aby nijak nenarazili na příčinu bývalého sporu. Co se dříve rozumělo samo sebou, o čem ani neuvažoval, vzájemný ten styk s manželkou připadal mu dnes nějak vzácnějším. Byl by rád svoji „maminku" popadl a upřímně zhubičkoval, a přece si netroufal, aby nepotrhal cosi svátečního, milého, něhyplného, čím se mu zdála být obestřena. Co ho k ní bylo

včera večer a v noci tak přiblížilo, co v něm bylo tak živě vyvolalo vzpomínku na něžný poměr prvních dob manželství, oddalovalo ho zároveň od ní. Připadal si proti ní nějak mnohem drsnějším a na konec pronikalo v něm neurčité poznávání, že choť jeho již nenáleží tak zcela výlučně jen jemu samému, že se o její pozornost, náklonnost, šetrnost musí děliti s něčím jiným, posud neznámým, neviditelným...

A jakoby se byl podruhé probudil, náhle vystalo v něm plné vědomí všeho, co ho očekává. Vzpomněl na každé slovo tety Katynky, vzpomněl na okamžiky následovavší, na své úvahy před usnutím, na obejmutí Betynčino, a v hrudi jakoby se mu cosi vzedmulo, zvlnilo. Ani nevěděl, proč snídá, neboť mu připadalo, jako by byl zcela syt, ještě od včerejška, a nedělní ta káva neměla dnes proň té chuti, jako jindy. Byl vším tak přeplněn, že nitro jeho potřebovalo nějakého odtoku, odlevu. Již dávno nebyl pocítil touhy, aby se s někým sdělil, aby se komu svěřil, jako při dnešní snídani. Musí tak učiniti.

Koho tu má? Kdo jest mu nejbližší, komu by se mohl do syta vyhovořiti? Na koho by mohl přenésti polovinu tíže toho neočekávaného, skoro ohromujícího a zas oblažujícího odhalení?

Nikomu ze starých přátel, lépe řečeno jen pouhých známých, ať je to pan stavitel Bečka nebo štukatér Konětopa. Nemohou míti porozumění pro jeho duševní stav i pro celou tu nastávající událost rodinnou. Snad by o tom po straně výsměšně za-

vtipkovali, snad by dokonce uslyšel přímo nějakou nevážnou, zraňující poznámku. Takoví staří kozáci neváží každé slůvko.

Vejvara tu jest! Vejvara, nejbližší duše jeho rodině, jeho vlastnímu srdci, a konečně muž, na nějž v nejbližším okamžiku dolehnou starosti i radosti podobné, stejné zájmy. Ano, Vejvara. Jemu se může svěřiti, bez obavy, že by tajemství jeho vyvolalo u něho jakýkoli projev nevážnosti, že by v něm nevzbudilo sdílnost. Arci jest o tolik mladší, ale je to zeť, manžel, a je to nastávající otec. Krom rozdílu věku jsou oba ve stejném postavení.

Mistr Kondelík zaradoval se, když dospěl k tomuto závěrku. Co nejdříve s Vejvarou promluviti! Ještě dnes!

Rázem vysrkl zbytek kávy a vztyčil hlavu. Dnes? Ale ještě dopoledne může tak učiniti! Vzpomněl si, kterak se Vejvara včera zmínil, že se na dnešní dopoledne v kanceláři omluvil, počítaje, že přijde z věnečku až někdy k ránu. Aby se vyspal. Nebyl sice ve věnečku, ale do kanceláře jistě taky nepůjde. Byl by blázen, když už se odpustil. A již proto nepůjde, že nebude dost čistý, aby se mohl kolegům bez obavy ukázat. S těmi zamodralými spánky, se špinavýma rukama! Na radnici, kde má být všechno čisté jako sklo! (Sluší poznamenati, že mistr Kondelík v tom okamžiku nemyslil docela nic politicky, opositčně nebo ironicky. Pokud ouřadníků se týkalo, byl naprosto přesvědčen, že je tam vše v pořádku, a pokud se tý-

kalo pánů radních a obecních starších, doufal tak aspoň. Ale na to teď vůbec nemyslil.)

Dobrá. Oblékne se, zajde si na Vinohrady pro Vejvaru a zatáhne ho někam na číši vína, do nějaké útulné vinárny, a po nějaké paprice nebo kousku vepřového ovaru vyleje mu srdce své. Beztoho mladí dnes budou obědvat u nich, u Kondelíků, nemusí tedy Vejvara pospíchat, když bude s tatíkem.

Teď bylo devět, do desíti se mistr pohodlně připraví, o půl jedenácté vydá se na Vinohrady. Všechno se mu shoduje.

Pan Kondelík chodil z pokoje do pokoje, labužil si v příjemném teple, jímž prostory bytu dýchaly, a díval se okny na sněhový povlak střech. Takové zimní dny měl rád. Vkrádala se mu tu do srdce neskonalá spokojenost s celým světem a připadalo mu, že není nad jasné zimní počasí.

Paní Kondelíková chystala v kuchyni nedělní oběd a málokdy se okázala v pokoji; jen když potřebovala kousek nádobíčka, nějaký zvláštní nástroj nebo něco vzácnějšího koření.

„Půjdeš pryč, starouši?" otázala se jedné chvíle.

„Půjdu, matko, půjdu. Někam s Vejvarou, na skleničku. Zapijeme tu včerejší nehodu."

„Ale nezdržte se mi, starouši," napomínala panička. „Pamatujte na Vrátila. Víš, že chceme po obědě na procházku."

„Půjdeme, Betynko, půjdeme," ujišťoval mistr.

Čas volně plynul. Mistr chápal se chvílemi novin, ale zas je brzy odkládal, nemaje trpělivosti, aby četl. Časem zalétly zraky jeho do zrcadla, a tu pokaždé svraštil mistr čelo, jež posud jevilo stopy včerejšího mazání. Zatrolený inkoust! Na kůži drží skoro líp než na papíře. A v rýhách dlaní bylo to ještě horší. Ale vzal ďas ruce! Ty se ukryjí.

Konečně byl mistr hotov k odchodu a panička ještě na něm sbírala se zimníku každé smítko, když se venku otevřely dvéře kuchyně a ozval se jakýs cizí a přece povědomý hlas. Kačena odpovídala cosi a hned potom bylo zaklepáno na dvéře pokoje.

„Kriste pane," zašeptla hned prve paní Kondelíková, „kdo pak mi to teď přichází do vaření!" A po zaklepání vyhrkla — a s ní zároveň mistr: „Dále!"

Dvéře se otevřely, a práh překročila návštěva, jíž by se do smrti nebyli nadáli. Paní Muknšnáblová.

Byla svátečně vystrojena vším, co její šatna poskytovala. Na plyšovém zimním klobouku trčela křiklavá červená růže. Široká tvář paní Muknšnáblové byla povlečena sytým úsměvem, kterýž se tetelil ve všech záhybech, v každé vrásce, úsměv stále vyzařující, stále se obnovující, jakoby se skládal z nesčetných vrstev, jakoby stále vytékal ze všech pich žlutavé, skvrnité kůže.

„Uctivá služebnice, paní z Kondelik," ozval se rozmačkaný hlas paní Muknšnáblové, „dobré jitro, vašnosto!"

Paní Kondelíková sotva se mohla vzpamatovati z překvapení. Co zas přivádí tuto podivnou paničku, která jí kdysi byla způsobila tolik hořkosti a nesnází? Co pohledává v této domácnosti, kterou již jednou tak znepokojila? Ale přece musila promluviti.

„Vítám vás, paní Muknšnáblová..." a pohled paní Kondelíkové zřejmě vyjadřoval trapnou zvědavost, oč běží.

„Divíte se, paní z Kondelik, že přicházím," pokračovala paní Muknšnáblová, zavřevši pečlivě dvéře za sebou. „Ale můj Bože, kam pak má člověk jít, když hledá poradu, než k přátelům — (pan Kondelík při těch slovech v nesmírném udivení vyvalil oči), a já jsem tolik povděčna, že jsme se seznámili, a tolik si vaší známosti vážím."

Panička se odmlčela, a bylo patrno, že by ráda pokračovala sedíc. Zcela bezděky pobídla ji paní Kondelíková:

„Račte se posadit..."

Paní Muknšnáblová slavnostně usedla a smeknuvši se zápěstí aksamítovou kabelku položila ji do klína.

„Všeobecně, paní z Kondelik a vašnosto, jdu k vám, jako matka k matce — ke zkušeným rodičům na potaz. — Lotynka se má vdávat — pan Pajtlšmíd, jak račte vědět — a poněvadž je to mé jediné dítě a jsem v těch věcech neobeznalá, jdu se svým mateřským srdcem k vám. Myslela jsem si, že máte v neděli pokoj a po chvíli, a tak neračte mít za zlé. Vy mně upřímně řeknete — myslila jsem

si — co a jak. Takováhle věc potká člověka jednou v životní. A přec i sirotek žádá své."

Mistr Kondelík byl jako na trní, ale soudil, že v tomto okamžiku nemůže svoji choť opustit. Rozepjal si tedy zimník, aby se nezpotil. Snad stačí zatím toto, doufal.

Paní Kondelíková po slovech paní Muknšnáblové povzdychla. Z úvodu jejího tušila, že se svojí záležitostí nebude tak hned hotova. I složila ruce do klína a vyčkávala odevzdaně, s čím se vzácná matka Lotynčina vytasí. Nezbývalo jí nic jiného.

Paní Muknšnáblová jakoby ani nepozorovala, že pan Kondelík se chystal z domu, aniž si zjevně všimla, že rozepjal zimník. Ale žádné hnutí jí neušlo. Teď zavrtěla sebou na židli, jako by si chtěla vyhnízdit posezení co nejpohodlnější, a zvolna, jako v rozpacích, svlékala pravou rukavičku. Jakoby chtěla získati času, aby myšlenky své urovnala.

Stáhnuvši rukavici, položila ji na kabelku v klíně a náhle vzhlédla k paní Kondelíkové.

„Starost na nás přišla, starost, náramná, drahá paní z Kondelik," promluvila paní Muknšnáblová, stále se usmívajíc. „Schyluje se to ke konci — a věru, už bych ráda, aby bylo všechno odbyto. Ovšem, paní z Kondelik, vlastně je to starost radostná, vyvdat dceru, kde je všeho dostatek a blahobyt, jako příkladně u vás. Ale u nás, kde musím každý krejcar desetkrát na dlani obrátit, jak by se nejlíp nač vynaložil! A tak jsem se opovážila k vám. Neračte mít za zlé, že jdu rovnou, ale po-

raďte mi, drahá paní z Kondelik: máme strojit veselku doma, nebo s ní máme jít někam do restaurace, jako byla příkladně pana z Vejvar a slečny dcery v Měšťanské besedě?"

Paní Kondelíková sbírala kraj zástěry.

„Věru, paní Muknšnáblová, nevím, jak bych vám poradila. Záleží všechno na tom, jak je domácnost zařízena. Na všechen způsob je to v restauraci pohodlné..."

„Velmi pohodlné," dotvrdil mistr Kondelík, „to mohu říci. Žádná štrapáce doma, žádné obležení, žádná sekatura. Odevzdá se to restauratérovi, přijde se, sní se, vypije se, co nachystal, zaplatí se — a jde se domů."

Paní Muknšnáblová pokývla hlavou. Zpráva manželů Kondelíkových patrně ji uspokojovala. A chopila se posledních slov mistrových:

„Pravda, zaplatí se, a je vyřízeno. A je-li dovoleno, paní z Kondelik, abych se zeptala: kolik pak to stojí za personu? Příkladně co jste platili vy? Všeobecně. Není-li to tajnost."

A s napjetím očekávala odpověď.

„Jaká pak tajnost," odpovídala paní Kondelíková s úsměvem. „Tři zlaté jsme platili za kuvér — za osobu, viď, starouši?"

„Tři zlatky," potvrdil mistr. „Arci krom nápojů," dodal rychle. „To stálo taky zas hezkých pár zlatých — pivo, víno, likéry..."

„To je zvlášť?" otázala se paní Muknšnáblová táhle.

„Jak pak by nebylo!" zasmál se mistr. „To

by restauratér pochodil! Někdo jen za tři zlatky toho vypije — zvláště když se načne šampaňské."

Paní Muknšnáblová se zamyslila.

„U nás arci by to bylo bez žampánského," uvažovala. „Pan Pajtlšmíd sám nejradš pivo — a my ženské vínu taky mnoho neuděláme. Když člověk po celý život pije vodu, stačí pak několik láhví rakouského zouplna."

Paní Muknšnáblová pronesla ta slova tak upřímně a beze vší přetvářky, že tvář paní Kondelíkové přeletěl výraz soucitu. V tom okamžiku nebyla jí paní Muknšnáblová tak protivna. Dobře pozorovala paní Kondelíková, že nasazeným úsměvem budoucí tchyně páně Pajtlšmídovy proráží výraz starostlivého počítání.

„Tři zlaté za personu," opakovala si paní Muknšnáblová více jako pro sebe. „A dejme tomu, že ještě zlatka na pití — to jsou čtyry..."

„Dovolte, paní Muknšnáblová," poznamenala teď domácí paní, „dá se to pořídit i laciněji. Můžete mít kuvér taky za dva zlaté, za půldruhého. My jsme arci vzali za tři, aby to bylo slušné. Však bylo jídla, že se nesnědlo!"

„Můj Bože, za dva!" zvolala paní Muknšnáblová. „To by zouplna stačilo! Pro páninka, za dvojku se toho taky dá navařit pro jednoho člověka. — Nemějte za zlé, paní z Kondelik: kolik vás asi bylo?"

Paní Kondelíková počítala v duchu, ale hned se nedopočítala.

„Nu, myslím, že se nás uhledalo ke dvací-

ti," odpovídala. „Jistě mnoho nescházelo. Příbuzní, známí, mládenci, družičky — a to bylo jen, co musilo být. Teprv u stolu pak se vidí, že ještě ledakdo schází. To se stane pokaždé..."

„Dvacet," opakovala paní Muknšnáblová, „to jen za tabuli obnáší šedesát, a nápoje k tomu — panečku, stovička praskla."

„Stovka?" řekl pan Kondelík. „Na tu jsem se ani nepodíval!"

Teď tedy věděla paní Muknšnáblová skoro všechno, a paní Kondelíková doufala, že je výslech u konce. Panička však se nehýbala.

„Nás ovšem dvacet nebude," pronášela důrazně, jakoby na tom Kondelíkovým nesmírně záleželo. „Sotva deset. Vy jste jiná rodina, my nemáme tolik známostí. Arci, bylo by, kdyby chtěl člověk všechny zvát, ale kam s tím! Kdo pak to kdy oplatí! A tak si myslím venkoncem, paní z Kondelik: abych přece jen vařila doma. Nějak to upleteme, a konec konců: jaké pak velké tabule? Celý rok jsme živi tak říkajíc od uzenáře, pan Pajtlšmíd stejně. Hlavní věc, aby manželé měli budoucně co jíst."

Paní Kondelíková naslouchala, usmívala se, pokyvovala hlavou, ale chránila se promluviti, aby jakoukoli poznámkou nepodráždila paní Muknšnáblovou k dalším otázkám, úvahám a rozkladům. Vzývala všecky svaté, aby se návštěva již poroučela; čas utíká, a co se stane v kuchyni s obědem? Co pak je jí do toho, u všech všudy, jakým způsobem paní Muknšnáblová vystrojí svatbu?

Mistr Kondelík dobře rozuměl taktickému mlčení choti své a chtěje jí dodati posily, jal se zcela okázale zimník zase zapínat, čímž chtěl projeviti, že pokládá slyšení za skončené. Paní Muknšnáblová však si nevšímala ni mlčení paní Kondelíkové, ni zapínání páně Kondelíkova. A všimla-li si tohoto, jistě si myslila: však se zase rozepneš. Neboť paní Muknšnáblová nebyla ještě hotova. Sáhla do kabelky, vyňala z ní krajkový kapesník, zatřepala jím — načež se světnicí rozšířila ostrá vůně pižmová — dotkla se šátečkem nosu, vecpala jej zas do kabelky a vzhlédla k paní Kondelíkové.

A teď na tváři paní Muknšnáblové neležel již dřívější její úsměv, zdánlivě tak nezmarný. Rozprchal se, zmizel, snad byl rozplašen pronikavou voňavkou, jíž čpěl její šátek, a místo něho prostíral se na skvrnitém obličeji paničky výraz vážné starosti. Potáhla trochu nosem, povzdychla, a hledíc střídavě na pana Kondelíka a zas na jeho choť, počala tlumeným hlasem, jakoby se obávala, aby tu v kterém koutě nečíhal nějaký špehýř.

„Paní z Kondelik — vašnosto! Matky a rodiče vůbec mají si pomáhati, kde běží o budoucnost a blaho dětí. Co bylo na mně, všechno jsem udělala, aby slečna dcera s panem z Vejvar bez překážky mohla k oltáři a byla s ním šťastna. Já vím, že na to nikdy nezapomenete. Ale čeho jsem se nenadála: sama jsem teď v takovém truchlivém pádě. A tu mateřské srdce mé mě táhlo k vám. Na vaše slovo mnoho lidí dá, z vás každý si může vzít příklad. Já vím, jak na mě oučinkovalo,

když tuhle vašnosta tenkrát přišel stran pana z Vejvar ke mně, jak on se umí věci chopit. A tak myslím, že by nezůstalo bez oučinku ani na pana Pajtlšmída, kdyby mu vašnosta chtěl trochu do duše promluvit..."

Paní Kondelíková hleděla jak vyjevena. Teď zapomněla na kuchyni, na oběd. Neočekávaný obrat paní Muknšnáblové vzbudil v ní nesmírné podivení a zvědavost. A vyhrkla s otázkou:

„Což pak s panem Pajtlšmídem není všechno v pořádku?"

„Ó, všechno by s ním bylo v pořádku, drahá paní z Kondelik," odpovídala rychle paní Muknšnáblová. „Lotynka je mu nakloněna a chce ho, já proti němu nemám nejmenší námitky a Lotynku mu dám bez rozmýšlení — myslím si, co Bůh spojil, člověk nerozlučuj — všechno máme schystáno a jen jít na katezismus a pro ohlášky — v bytě ať on je pánem a já sama půjdu na vejminek do toho malého pokojčku, vašnosta ho zná, ten pokojček, tam pan z Vejvar strávil krásné tři roky svého mládí, nikdy na to s Lotynkou nezapomeneme a máme tuhle od vašnosty věčnou památku, jak pěkně nám ho vymaloval — taková šlechetnost hned se nenajde, a to je taky hlavní příčina, proč k vám mám takovou důvěru — zkrátka, my obě, já i dcera, jsme srozuměny se vším — a ne snad, aby nám pan Pajtlšmíd byl malým pánem, ačkoliv se tam v císařské zastavárně, co on je, žádnému nepředají — ale ať, myslím si, věčně nezůstane v malé porci, musí konečně přijít avanž — jak povídám,

všechno by bylo v pořádku — a tu najednou řekne mně pan Pajtlšmíd: já se ženit nebudu! Vašnosto — paní z Kondelik, s tím jako matka nemůžu souhlasit! Můžu já teď holce poručit, aby si naučila srdce na jiného? A hlavní věc: kde pak jiného vezmu!"

Bylo zcela pochopitelno, že po úvodu paní Muknšnáblové, po jejích otázkách stran svatební hostiny, po jejím ujišťování, že všechno je v nejlepším pořádku — zkrátka, že po všem, co předcházelo, byli manželé Kondelíkovi nenadálým sdělením paní Muknšnáblové velmi překvapeni. Mistr Kondelík dokonce opět rozepjal zimník, a buď že mu bylo horko ve vytopeném pokoji, nebo že se zahřál dlouhou a rozptýlenou řečí paní Muknšnáblové, svlékl teď zimník docela. Oba manželé hleděli na paní Muknšnáblovou s nesmírným napjetím. Co pak oni mají v té věci učinit?

Zatím paní Muknšnáblová sáhla zas pro šátek do kabelky a tiskla jej k očím. Bylo zřejmo, že běží o historii velmi povážlivou.

Na hodnou chvíli všichni se odmlčeli. Co si paní Muknšnáblová otírala oči, pohlédli na sebe manželé Kondelíkovi a zraky obou vyjadřovaly otázku: co na nás ta panička vlastně žádá? A překvapení, jež v nich bylo vyvoláno sdělením paní Muknšnáblové, ustupovalo jisté zaraženosti. Do čeho to mají býti zapleteni?

Taky paní Muknšnáblová mlčela. Zdali proto, že ji přemohlo pohnutí, či aby sebrala síly k další zpovědi, nebylo lze uhodnouti. Ale když se nikdo

neozýval, seznala panička, že nezbývá, než aby sama zase promluvila. I položila šátek do klína, podívala se na paní Kondelíkovou, na pana Kondelíka, a pronesla žadonivě:

„Uděláte to, vašnosto? Ujmete se nás dvou opuštěných ženských?"

Pan Kondelík byl v náramných rozpacích. Popotáhl si vestu, zajel si ukazováčkem za límec, zakroutil krkem, jako by ho límec škrtil, a konečně odpověděl:

„Vlastně nevím, paní Muknšnáblová, jakým způsobem já — to jsou velmi těžké věci — člověk má vlastních starostí dost — a co vlastně tento — —?"

Kdyby mistr Kondelík rázem byl odmítl, byl zachráněn. Ale paní Muknšnáblová dobře postihla jeho rozpaky a nerozhodnost, a to byla voda na její mlýn. Rychle tedy mluvila:

„Vašnosto, běží o několik slov, docela všeobecně. Nejdu o peníze, vašnosto, to bych si netroufala, ale o malou přátelskou pomoc zkormoucené matce, opuštěnému sirotku. Několik slov panu Pajtlšmídovi, vašnosto, aby si nebral nic na svědomí, aby dokonal, k čemu jako počestný muž je povinen. To žádám, vašnosto, to mně postačí."

„Věru nevím," odpovídal pan Kondelík, „jak právě já — — vždyť toho pana Pajtlšmída ani neznám."

„Vašnosto, nic nevadí," horlivě mluvila paní Muknšnáblová. „Mě jste taky neznali, já vás taky ne — no, a najednou jsme se spřátelili. To je hned. Tak to půjde taky s panem Pajtlšmídem."

Paní Kondelíková zavrtěla sebou na židli. Ne-

libě se jí dotýkalo, že paní Muknšnáblová opětně se dovolává „přátelství", jež takovým podivným, velmi nemilým, ba, naprosto odporným způsobem započalo. Kéž by toho nevzpomínala! Lépe by učinila.

Mistr Kondelík spozoroval hnutí choti své, i vzmužil se k odpovědi:

„Bez urážky, paní Muknšnáblová, ale mně docela nic nezáleží na tom, abych se s panem Pajtlšmídem seznámil. — A krom toho: vždyť mně může říci, že mi do jeho záležitostí nic není, abych se do nich nepletl — —"

Jakoby nevyciťovala hrotu, jenž se v prvních slovech mistrových tajil, rychle vpadla paní Muknšnáblová:

„Ne, vašnosto, to neřekne, v tom račte být bez obavy. To je člověk jako slepice, dobrák, žádného by neurazil, všeobecně — ale vašnostu již docela ne. A právě tahle jeho nátura je všeho příčinou. Všechno mu člověk může říct, poslouchá jak ovce, hlava mu při tom visí jak na šťopce, a pak najednou odpoví, jako by se v tom byl probudil: No, necháme to při starém, tak je to nejlepší. — Ale já to tak nemohu nechat, vašnosto! — Řeknu mu příkladně: pane Pajtlšmíd, Lotynka má všechno pohromadě, prádlo je hotovo, křestný list v pořádku, povleknou se peřiny a můžete se ženit. A on mi odpoví: Bože, jednostpaní, vy s tím spěcháte! Mně je to takhle nejmilejší. — Račte odpustit, vašnosto, on by se ženil, kdyby to tak mohlo být bez kopulace, všeobecně. Ale uznáte, že jako matka s tím

nemůžu souhlasit. Nejen stran lidí a jejich řečí, nejen stran církevního zákona, ale co by si Lotynka počala, kdyby tak Pánbůh na pana Pajtlšmída dopustil? Je-li jí souzeno, aby byla vdovou, tak ať je vdovou zákonitou, před ouřadem. Zákonitá vdova dostane pensi, a budou-li tu děti, připlatí jí erár na děti. Jako matka vždycky musím počítat, že zeť umře, vašnosto. Nemám pravdu, paní z Kondelik?"

Paní Kondelíkové motala se hlava ze všeho, co paní Muknšnáblová byla pronesla. Ještě nikdy neviděla matku, aby schystávala dceři svatbu a myslila při tom na pohřeb zeťův. Rozklad paní Muknšnáblové studil ji po celém těle. A přece všechno to vyhovořila paní Muknšnáblová skoro dobrácky, jako by se samo sebou rozumělo.

Paní Kondelíková dívala se na „přítelkyni" se sevřenými rty, nevědouc, jak odpověděti. A paní Muknšnáblová opakovala svoji otázku:

„No, račte říci, paní z Kondelik: nemám pravdu?" —

V tom okamžiku, kdy paní Kondelíková nevěděla, jak by odpověděla, zachránila ji Kačena. Otevřela dvéře, vstrčila hlavu do pokoje a pronesla hlasem, z něhož vyznívala omluva:

„Ráčej odpustit, milostpaní, na chvilinku..."

A pootevřenými dveřmi vnikalo do pokoje prudké syčení z kuchyně. Něco se tam na plotně škvařilo, s čím si Kačena nevěděla rady.

Paní Kondelíková vyskočila.

„Dovolte, paní Muknšnáblová, musím se podívat..." a spěchala ze světnice.

„Prosím, prosím," ukláněla se paní Muknšnáblová.

Mistr Kondelík použil té příležitosti, aby se podíval na hodinky. Učiniv tak, svraštil čelo. Bylo po jedenácté. Čertova visita! Tolik se těšil na posezení, na pohovoření s Vejvarou. Všechno teď „plave", jak mistr říkával.

Panička postihla jeho pohyb i vrásky na čele, a zdálo se, že porozuměla. Zdvihla se a přikročivši k mistrovi chopila se oběma rukama jeho pravice a mluvila hlasem ztlumeným:

„Vašnosto, k vám já mám největší důvěru a jistě se v ní nezklamu. Pan Pajtlšmíd vás navštíví, jako stran malování — neračte se obávat, nebudeme malovat, jen aby byla záminka — a vy se ho zeptáte: kde pak bydlíte? On řekne: u Muknšnáblových, a vy můžete říct: Božínku, u paní Muknšnáblové, v Betlémě? Tu já znám, je to stará přítelkyně, maloval jsem jí — no a, kdy pak do toho s Lotynkou praštíte? Slovo dá slovo — vy mu všeobecně dáte na jevo, že s námi máte oučastenství, že vám na tom záleží, a já vám to do smrti nezapomenu, vašnosto, do smrti nejdelší. Vás poslechne, vašnosto, a Lotynka vám na kolenou poděkuje..."

Měla plné oči paní Muknšnáblová při těch slovech a silně potahovala nosem. Tenké, bezbarvé pysky lehce se jí třásly, a po zvětralé tváři roztékaly se jí slzy.

Jakoby cítila, že ji to přemohlo více, než sama chtěla dopustit, pustila ruku páně Kondelíkovu, přejela kapesníkem všemi směry obličej, což v mistru

Kondelíkovi vzbudilo přirovnání, jakoby tam ve všech koutech smýčila, a zlomila rázem plačtivé naladění tváře zase tím širokým úsměvem, s nímž byla vstoupila. Vecpávajíc kapesník do kabelky, řekla na rozloučenou:

„Tak, vašnosto, a teď půjdu. Snad se nehoršíte, že jsem zdržovala. Dost jsem byla na vahách, než jsem se odhodlala. Lotynka to neví, ta by mě nebyla pustila. Až to šťastně dopadne, pak teprv jí všechno povím. Služebnice, vašnosto!"

Ještě chvíli zaznívalo křapavý hlas paničky z kuchyně, kde se omlouvala paní Kondelíkové, konečně třaskly dvéře na síň, návštěva zmizela.

Hned potom vstoupila do světnice paní Kondelíková. Beze slova hleděla na manžela, na její tváři ležela otázka: Co tomu všemu říkáš, starouši?

Mistr Kondelík chvilku neříkal docela nic. Jen jeho pohled vyjadřoval, že z toho taky není moudrý. Konečně promluvil:

„To je divná osoba, co?"

„Náramně podivná," přisvědčila paní Kondelíková. Zamyslila se na okamžik a pokračovala: „Jak se na ni dívám, připadá mi jako na divadle nebo jako maškara, a zas je mi jí nějak líto. Víš, přec je to matka, a má to s tím ženichem nějak na zadrhmo. To je asi taky podivný svatý."

„Uvidíš ho," řekl mistr Kondelík rozpačitě.

„Koho?" vyhrkla panička.

„Pana Pajtlšmída," odvětil mistr. „Pošle mi

ho na krk — mám ho oženit. To jsou divné komise, co?"

„K nám ho pošle!" zvolala paní Kondelíková. „No, to ještě scházelo...!"

Byla by řekla ještě něco, ale nové syčení v kuchyni jí připamatovalo, co je té chvíle nejdůležitější její starostí. A tak pobídnuvši pana manžela, aby se šel provětrat, spěchala ku plotně.

„To jsou zpropadeně divné komise!" huhlal si mistr, sestupuje po chvilce se schodů. „A najdu-li pak ještě toho Vejvaru doma...!"

———

XVII. Řeč o vlku — —

Mistr Kondelík nemohl se dočkat, až „vyzdvihne" Vejvaru a zapadne s ním do nějaké útulné vinárny na číši spravedlivé révy a na důvěrný pohovor. Měl toho tolik na srdci. Především, co mu včera svěřila teta Katynka a co později choť jeho nade vši pochybnost potvrdila. Již se těšil, jak Vejvara oči vytřeští. A krom toho historie paní Muknšnáblové, slečny Lotynky, pana Pajtlšmída. Shrnou se tak podivné věci najednou! myslil si otec Kondelík, stupaje svižně ku předu a do vrchu a tepaje při tom holí o dlažbu.

Nedošel však daleko. Jen ke Slepé bráně, když tu za rohem v Sokolské třídě objevila se dcera Pepička.

Mistr vyvalil oči, stanul a čekal, až ho Pepička dojde.

„Kam pak, Pepino?" tázal se udiven.

„No k vám, tatínku, k obědu."

„A kde máš Vejvaru?" hartusil mistr. „Zůstal doma?"

Pepička se zakabonila.

„Ba ne, tatínku," odpovídala rozmrzelá. „Nedalo mu ráno, šel do kanceláře, ačkoli tam dnes nemusil chodit, a před chvílí mi poslal psaníčko, abychom ho k obědu nečekali. Nevím, co se stalo, ale byla na rychlo svolána nějaká komise a Vejvara musí s ní, místo pana sekretáře. Ani neměl času domů k jídlu — prý se tam nějak odbude — a k vám přijde až na svačinu, ne-li dokonce až k večeři. Máme po procházce..."

Poslední slova polkla již Pepička jako v pláči. Bylo jí líto zkažené neděle.

Mistr Kondelík byl by nejraději hodně hlasitě zaklel, ale na ulici bylo v tom okamžiku příliš živo, i zaškrtil v sobě zazlořečení a jen zasupěl. A potom zavrčel:

„Proč pak zpropadený člověk taky leze v neděli do kanceláře, když se dovolil? A co je tam čerti v neděli berou s komisemi? Nemají na to po celý týden dost času? Pan půlmistr jistě nejde na komisi, ten si hezky sedne v teple k obědu, co? To by člověk prask'!"

V návalu zlosti vykřikl mistr poslední slova hodně hlasitě, až se několik mimojdoucích obrátilo. Pepička uchopila otce za ruku a pobízela jej:

„Pojď, tatínku, aby nemysleli, že se se mnou vadíš. A nezlob se."

„Jak bych se nezlobil!" hučel mistr. „Tolik jsem se těšil. Že jsem to nevěděl o hodinu dříve! Byl bych si pro něj došel. Ale když mi do toho vlezla ta zpropadená sudička Muknšnáblice!"

Teď Pepička vytřeštila zraky.

„Byla u vás? Co pak zas chtěla?“ tázala se znepokojena.

„E, mám jí vdát dceru!“ vykládal zlostně mistr. „Panu Pajtlšmídovi nechce se zakousnout, mám ho oženit. Na mou duši, kdyby tu nebylo maminky, ta ženská oženila by mě se svojí dcerou!“

„Ale tatínku — — —“

Roztomile „navařen“, jak říkávala jeho choť, vrátil se mistr s Pepičkou domů, a když paní Kondelíková uslyšela, co Vejvaru potkalo, sdělil se manželův rozmar také jí. Bylo jen zásluhou tety Katynky, že se nálada oběda jakž takž držela nad vodou. Vejvara všady scházel, nejvíce mistrovi, který spěšně dojedl a chystal se na svoji milou pohovku.

„Taky to má dobrou stránku, holky,“ těšil se, otíraje ústa a vstávaje. „Aspoň si pohodlně zdřímnu. Jinak byste mě byli kdo ví kudy tahali.“

Paní Kondelíková nemohla se zdržeti, aby nepoznamenala:

„Jak jsem tu ženskou ráno spatřila, hned jsem pomyslila, že nás potká nějaká nehoda.“

„Já taky, Betynko, já taky,“ přisvědčoval mistr. „A víš, teď by nescházelo nic jiného, než aby mi přišel pan Pajtlšmíd na krk. Ale ženo (mistr Kondelík sesílil hlas), tomu bych pověděl od plic! Teď jsem tak v pravé míře! Teď by mi naběhl!“

„Nedopouštěj Pánbůh!“ řekla paní Kondelíková. „Jedna taková visita stačí na neděli...“

Ještě nedopověděla paní Kondelíková, když kuchyňské dvéře skříply, zvoneček zakašlal, a jakýs neznámý hlas v kuchyni cosi nesrozumitelného za-

koktal. Hned potom pootevřely se dvéře a Kačenka prostrčila mezerou hlavu:

„Milostpaní, je tu nějaký pán — rád by s milostpánem — —"

O podlahu v pokoji to zazvonilo — paní Kondelíková upustila jednu ze stříbrných lžic, jež právě se stolu byla sebrala. A mistr Kondelík, ani nedokročiv prahu ložnice, otočil se a stál jako zdřevěnělý.

„Pro Krista pána!" vyjelo mu ze rtů šeptem. „Že je to on!"

Paní Kondelíková vrhla pohled na manžela, na tetu Katynku, na dceru Pepičku, jakoby se úpěnlivě dovolávala ochrany proti čemusi hroznému, jakoby je vyzývala na pomoc proti nebezpečnému nepříteli, ale viděla na všech tvářích, že si nikdo neví rady. Mistr Kondelík stál, Katynka a Pepička seděly nepohnuty. Všichni byli překvapeni. Nezbývalo tedy paní Kondelíkové, než aby sama vyšla proti vetřelci. Skoro se pod ní nohy třásly, když pokročila ke dveřím. Otevřela je, uklonila se lehce do kuchyně a ptala se hlasem selhávajícím:

„Čím pak můžeme sloužit, vašnosti?"

„Rád bych s panem Kondelíkem několik slov, milostpaní," ozval se bezbarvý hlas, „jestli snad nepřicházím nevhod..."

„Prosím, vašnosti, muž je doma — a je-li to snad v nějaké obchodní záležitosti — račte —"

Tichým krokem, jakoby podešvy jeho perek byly podšity aksamítem, vstoupil do pokoje muž prostřední postavy, složitý a tělnatý, ale tělnatý snad

jenom na pohled, pokud byl v zimníku, ryšavém a vyrudlém. Vida několik osob ve světnici, poklonil se každé zvlášť a zcela plaše přelétl všechny kouty, nesedí-li kde ještě někdo, aby se mu taky uklonil. Nezdálo se, že by tonul ve velikých rozpacích, a přece bylo zjevno, že není uvyklý velikým společnostem, ba, že asi málokdy přichází „mezi lidi". Uklonív se, nevěnoval dále zvláštní pozornosti paničkám, ale upřel modravé a zavodněné zraky na mistra Kondelíka.

„Mám čest s panem Kondelíkem?"

„Prosím," odpovídal mistr, „jsem k službám. S kým já mám čest —?"

„Jsem Pajtlšmíd, pane Kondelíku, přicházím s poručením od paní Muknšnáblové — —"

„Od paní Muknšnáblové — paní Muknšnáblové," protahoval mistr, jakoby se rozpomínal. „Snad stran malování?"

„Ano, stran malování," odpovídal pan Pajtlšmíd, vytahuje z kapsy zimníku pestrý bavlněný šátek a otíraje si nos. Venku bylo hezky tuho a pan Pajtlšmíd cítil, jak má kolem nosu a na řídkých světlých knírech vlhko.

Pan Pajtlšmíd byl jistě mladý ještě muž, ale bylo těžko uhodnouti, je-li mu třicet nebo čtyřicet let. Na jeho tváři nebylo žádných vrásků, ale kůže, jež ji pokrývala, vypadala velmi obnošena; byla popelavá, jako zaprášena, bez barvy, bez krve, spíš jako vodnatým tukem podlitá. Ta voda stála také v očích páně Pajtlšmídových, a nebylo lze rozsouditi, jsou-li zaplaveny jenom teď, následkem zi-

my, nebo jsou-li stále tak zavodněny. Lesku neměly jeho zraky, právě jako vlasy, jež tenkou vrstvou a zcela mrtvě přiléhaly k lebce. A jako jeho tvář a vlasy byl pan Pajtlšmíd celý. Pohyby jeho byly volny, zdlouhavy, skoro líny. Výbojnosti, ohně v něm nebylo za mák. Zdálo se, že vše, co činí, činí šeptem, jako šeptem chodil. Jakoby jeho celý zjev mluvil: Mouchy, vemte si mne!

Pepička dívala se na něj upřeně, dívala se na něj taky teta Katynka, a pan Pajtlšmíd, jakoby ty pohledy cítil, ošil se v límci zimníku.

Teď promluvil mistr Kondelík.

„Tak tedy malování? No, to brzy vyjednáme. Nebylo by libo — —"

Chtěl pobídnouti hosta, aby usedl, ale v tom vzpomenul, oč byl paní Muknšnáblovou požádán. Nevěděl sice, jak do toho, ani ponětí neměl, ale zedovedl se té povinnosti ubrániti. Bylo mu, jakoby nad ním stála neviditelná paní Muknšnáblová a jakoby ho zase pobízela: ‚Zde ho máš, vyjednej s ním, co jsem ti uložila!' Dostane-li se k tomu, jsou svědci naprosto zbytečni, a jen by překáželi. I řekl rychle:

„Snad abychom si to vyřídili sami, pane Pajtlšmíde. Paničky takové záležitosti nebaví..."

A kynul rukou do ložnice.

Ó, tetu Katynku bylo by to nesmírně bavilo! Paní Kondelíková napověděla jí cosi a Katynčina zvědavost byla nesmírně podrážděna. Skoro se hněvala na Václavíčka, že jim hosta odvádí. Ale pan Pajtlšmíd již vykročil a jako samohyb šinul se dále,

šeptem, beze šustu. Dvéře ložnice zavřely se za oběma pány.

„Tak to je pan Pajtlšmíd!“ řekla tlumeným hlasem paní Kondelíková, pohlížejíc na zavřené dvéře ložnice, jakoby je chtěla proniknouti.

„Chudák Lotynka,“ pronesla stejně tiše a soustrastně Pepička. „Já bych ho nechtěla.“

„Proč pak, holka?“ namítla teta Katynka. „Vždyť je to docela slušný muž. Každá si nemůže vybírat, miláčku! Můj Bože, jen kdyby vždycky bylo takových ženichů!“

Z Katynčiných slov vyzníval všechen staropanenský stesk a ona skromnost požadavků, jež se dostavuje, když je dávno údělem naprosté odříkání. Byla to variace na známé: třeba jak malíček, jen když je mužíček. Toť se rozumí, teta Katynka dívala se na vše již zcela jinýma očima než Pepička.

„Já bych ho přece nechtěla,“ řekla tvrdošijně Pepička.

„Inu, dítě,“ poznamenala paní Kondelíková, „o to taky neběží. Na tom docela nic nezáleží, jak se tobě líbí. Lotynka Muknšnáblová, soudím, smýšlí jinak.“

„Má-li on své jisté, ať se ho drží!“ dodala teta Katynka. „To je zas moje řeč. Kde je málo k dobrání, tam je málo k vybrání. U Muknšnáblů, trvám, klika se tuze neomačká. Chudáci.“

Pepička cítila, že je v téhle věci v menšině, a umlkla. Jen si nohou podupávala, jakoby chtěla říci desetkráte za sebou: A já bych ho přece nechtěla!

Z ložnice zaznával nyní hovor obou pánů, ale ať teta Katynka bystřila uši jakkoli, slova nemohla porozuměti. Ostatně paní Kondelíková, kteráž nebyla tak zvědava (a však mistr později všechno vypoví!), nechtíc, aby v panu Pajtlšmídovi vznikla domněnka, že za dveřmi nějak naslouchají, šramotila náčiním, přecházela světnicí a hovořila, a chystala nádobíčko na kávu. A při všem tom provázela ji obava, aby Kondelík nebyl k panu Pajtlšmídovi nějak drsný. Vzpomínala jeho slov, „že by mu tak pan Pajtlšmíd naběhl, kdyby se teď objevil."

Upokojila se však brzy. Znala s dostatek manžela svého a věděla, že více palašem řinčí nežli seká. A v tom se nemýlila.

———

XVIII. Páně Pajtlšmídovy příčiny.

Mistru Kondelíkovi bylo hodně nevolno, když se octl v ložnici s panem Pajtlšmídem. Teprv teď vystoupila před ním obtížnost a choulostivost úkolu, jímž ho paní Muknšnáblová pověřila. V tom okamžiku popadla ho zlost, že by jí byl krk zakroutil, a teď taky mu připadlo, co jí měl dopoledne odpověděti. „Jděte mi k ďasu s takovými komisemi — měl jí říci — co mě do toho zatahujete! Snězte si s panem Pajtlšmídem, co jste si s ním navařili.“ Bohužel, bylo pozdě. Tu stojí nešťastný ten člověk, netušící, do čeho to vlezl, a mistr do něho má vemluvit nevěstu! A což teprv, kdyby tušil! Tu by mohl panu Kondelíkovi říci něco velmi šeredného, a vším právem by to mohl říci. Jakživo se nezazdálo panu Kondelíkovi, jak těžko je býti diplomatem. Dnes poprvé to pocítil. A kde pak se taky nadál, že mu ho panička pošle na krk tak za tepla, hned odpoledne! Aspoň kdyby se byl mohl s Vejvarou domluviti. Ano, Vejvara mu zde scházel.

Horko polévalo mistra Kondelíka, když mu to vše proletělo hlavou, a těmi úvahami upadal jen do větších rozpaků. Nic naplat, nějak musí začít.

„Snad abyste se posadil, pane Pajtlšmíde," kynul mistr k pohovce, mna si ruce.

„Abych dlouho nezdržoval," namítl pan Pajtlšmíd, nehýbaje se. „Máte společnost, jak vidím . . ."

„Rodina, samá rodina," odpovídal mistr potěšen, že hovor již nějak začíná. „Ta počká. To víte, obchod především — —"

Ale již cítil mistr Kondelík, že se začervenal, sotva tu lež vyřkl. To je pěkný obchod! Kéž jenom pan Pajtlšmíd nic neuhodne! A zase pobízel: „Jen se račte posadit, abyste nám spaní nevynesl. A je-li tu snad příliš horko, račte shodit kabát, abyste se nezapotil."

Pan Pajtlšmíd již se nezdráhal. Aniž slova odvětil, rozepjal ryšavý zimník, svlékl jej, šetrně položil přes lenoch židle a sedl na pohovku.

„Snad abychom jej pověsili," řekl mistr Kondelík, chápaje se zimníku hostova, „aby vám z něho nic nevypadlo."

Chytal se všeho, aby jen pravý předmět hovoru co nejvíc oddálil.

„Z toho nevypadne nic, vašnosti," odpovídal pan Pajtlšmíd; „v tom nic není."

Řekl to tak tiše, skromně a odevzdaně, že ho mistr Kondelík až politoval. Skutečně všechen jeho vnějšek nasvědčoval, že by z celého pana Pajtlšmída nic nevypadlo, kdyby ho třeba vzhůru nohama obrátil a důkladně jím zatřepal.

Zdálo se, že pan Pajtlšmíd má značnou zálibu v látkách ryšavých. Objevilo se, když svlékl zimník, že taky jeho kalhoty jsou ryšavy, rovněž

jako krátký kabátec pod zimníkem, zapjatý na všechny knoflíky.

Mistr Kondelík byl pověsil zimník vedle umyvadla a vrátil se ke stolu, za nímž na pohovce seděl host. Již viděl mistr, že nezbývá než tnouti v ten gordický uzel, i přisouvl si židli a usedl proti panu Pajtlšmídovi. Odkašlal ještě, vytáhl kapesník, utřel si nos a hodně dlouho o něj šátek omílal, než jej zastrčil. Konečně řekl:

„A jak pak tedy s tím malováním, pane Pajtlšmíde? Jak si to paní Muknšnáblová přeje, a kdy?"

Pan Pajtlšmíd upřel vodnaté zraky na Kondelíka, že měl mistr co dělat, aby ten pohled vydržel, a řekl svým lhostejným způsobem:

„Vlastně myslím, vašnosti, že naší paní ani tak neběží o malování..."

V mistru Kondelíku zatajil se dech. Což pak tento podivný, neslaný a nemastný člověk je čtenářem myšlenek? A ježto mistr neodpovídal — a v tom okamžiku za nic na světě by nebyl dovedl promluviti — pokračoval pan Pajtlšmíd:

„Abychom se dlouho nezdržovali s tím malováním, vašnosti, myslím si, že mě sem paní Muknšnáblová poslala, abyste mě trochu popohnal — stran Lotynky — stran ženění..."

Mistr Kondelík nebyl slova mocen. Je ten člověk skutečně hadačem? Či zradila mistra paní Muknšnáblová? Díval se na pana Pajtlšmída všecek vyjeven, a skoro mu kmitlo hlavou, aby honem utekl do prvního pokoje, k ženě, k dceři, k tetě Katynce.

Nebo teď — teď to praskne. Teď se na něj pan Pajtlšmíd oboří.

Ale pan Pajtlšmíd seděl zcela nepohnut, s rukama v klíně, v jeho zracích a v celém výrazu tváři neleželo nic hrozivého. A nejenom že panu Pajtlšmídovi nepřipadlo, aby se na mistra Kondelíka nějak osopil; když spozoroval jeho náhle zrudlou tváři a vyjevený pohled, vykládal si to za známku hněvu a spěchal, aby dodal:

„Neračte se hněvat, vašnosti, že to tak povídám, ale naše paní má k vám náramnou důvěru, a tak si myslím, že se vám taky při nějaké příležitosti svěřila a požádala vás, abyste v téhle záležitosti intervenoval..."

Kdyby teď někdo mistra Kondelíka byl se otázal, jak mu je, byl by odpověděl, že je víc a více tumpachový. To je prapodivný patron, pan Pajtlšmíd! Tuší, proč ho sem posílají, a přece jde, jako beránek do vlčího doupěte. Což pak ten člověk nemá vlastní vůle?

Mistr Kondelík vzpamatovával se znenáhla z ustrnutí a setřásal se sebe nesmírnou stísněnost. Byl to nenadálý, ale jemu vítaný obrat. Neboť připadlo-li mu před chvilkou, aby uprchl, nemohl tak při nejlepší vůli učinit, ježto byl jako zkoprnělý.

Vydechl z hluboka, zavrtěl sebou na židli a řekl:

„Vy tedy myslíte, pane Pajtlšmíde, že to malování..."

Mladý muž neurčitého stáří učinil teď první posunek. Mávl pravicí (jež však hned zase klesla do

klína), tváří mu potrhlo něco, co se podobalo úsměvu, a jeho ústa pronesla:

„Kde pak malování! U nás! Zač pak? A pro koho?"

Mistr Kondelík osmělil se dále:

„A prosím vás, řekněte mi tedy, jak to vlastně s vámi je, s vámi a se slečnou Muknšnáblovou?"

Pan Pajtlšmíd sklopil oči do klína, jako by uvažoval o odpovědi, za okamžik vzhlédl zas k mistru Kondelíkovi a mluvil:

„Pro Boha vás prosím, vašnosti, jak to je. Vlastně není nic. Totiž — vzal bych si ji, ale račte považit, kam to povede? Kdybych já byl definitivním ouřadníkem! Ale já jsem vlastně jenom výpomocným v té naší otrokárně, v zastavárně, sedm roků tam sedím jako diurnista, mám třicet zlatých měsíčně, žádnou protekci, a kdyby toho našeho harambašu napadlo, může mě dát na hodinu s chleba — jsem v tom hůř než děvečka, ta musí dostat výpověď aspoň na čtrnáct dní. Račte to zkusit, vašnosti, račte se na to oženit..."

„Ale dovolte," pronesl mistr Kondelík, „já myslil, že jste pod pensí?"

„Ano, pod pensí!" kývl hlavou pan Pajtlšmíd. „Já se pod ni dostanu, ale nevím, bude-li to ještě v tomhle století. Mám jich před sebou třináct a všem nám to ucpává takový starý magacinér. Ten chce sloužit tak dlouho, aby měl právo strašit v ouřadě. To je těžká kariéra!"

O takovém právu mistr Kondelík nikdy neslyšel, ale ani mu nepřipadlo, aby se usmál. Neboť pan

Pajtlšmíd vyprávěl vše tak suše, bez hořkosti a beze stesku, zcela lhostejně, jakoby nemluvil o sobě a jakoby tu vůbec neběželo o věc tak důležitou, jako je ženitba. Mistr málem by byl zapomněl, že je parlamentářem paní Muknšnáblové, a již by byl zvolal: Ale tak toho tedy nechte, u všech čertů! K čemu pak byste se nutil! — V pravý okamžik však se rozpomenul na svůj úkol a řekl dobromyslně:

„Vlastně mi do všeho nic není, pane Pajtlšmíde, ale nesmíte se divit matce, má-li starost o dceru. Mně se zdá, že na vás tak hledí, jakobyste byl jejich, čekají, až to skončíte, po nikom se neohlížejí, a zatím děvčeti léta utíkají..."

„Neutíkají, vašnosti," řekl pan Pajtlšmíd; „Lotynce neutíkají. Co u nich bydlím, slavili jsme už třikrát její dvaadvacáté narozeniny..."

Mistr Kondelík vytřeštil oči. Nebylo mu jasno, míní-li to pan Pajtlšmíd ironicky či jak. Ale ve tváři hostově ani žilka se nepohnula.

„A na konec, vašnosti," pokračoval pan Pajtlšmíd, hraje si rukama v klíně, „ještě bych se k tomu odhodlal, poněvadž je to všechno docela jedno, jen že o tu kopulaci bude víc. Pro sebe já mnoho nepotřebuju, na parádu nejsem, do hospod nechodím, karty nehraju, do loterie nesázím, na nějakou tu sklenici piva vždycky mi zbude — (aha, pomyslil si mistr Kondelík, to jsou ty oči!) — ale z toho mého pokojíčku se mi nechce. Tak se mi v něm líbí, jakobych seděl na zámku — z toho bych nerad odešel..."

„A tak tedy v něm zůstaňte!“ vyhrkl mistr Kondelík.

„To nejde, vašnosti, do toho chce naše paní — a pro nás dva by taky byl malý. Já bych pak musil do toho většího hned vedle kuchyně.“

„A co že vám ten kumbál k srdci tak přirostl?“ ptal se mistr pln úžasu.

„Vašnosti,“ řekl pan Pajtlšmíd, a teď poprvé ozvalo se v hlase jeho cosi vroucnějšího, „od té doby, co jste nám ho dal vymalovat! Jakživ jsem nebydlil v pokoji tak vyparáděném — já vůbec nikdy neviděl pokoj nově vymalovaný, a teď z něho mám ustoupit do předního, který vypadá jak udírna? Vašnosti, ne — nehnu se tam odtud. A budu-li musit, tedy na vždycky, pryč, z domu —“

Nemohl-li mistr Kondelík odepřít váhy všemu, co pan Pajtlšmíd byl dříve pověděl, teď vyvalil oči. Jakživ ještě neslyšel, že by vymalovaný nebo nevymalovaný pokoj byl překážkou ženění. Připadlo mu teď, je-li pan Pajtlšmíd zcela střízlivý? Díval se na něj zpytavě, ale neshledal nic podezřelého. Bylo zjevno, že nerozhodný ženich jest mocen všech smyslů.

Mistr Kondelík měl ještě jiné pomyšlení. Lichotilo mu, že si pan Pajtlšmíd zakládá tolik na jeho malování. A rychle v něm uzrál záměr velmi šlechetný. Pozdvihl se s židle, vztáhl ruku přes stůl a řekl zcela rozhodně:

„Pane Pajtlšmíde, nepřekáží-li vám nic jiného, tedy si své i Lotynčiny věci spořádejte. Já vám ten větší pokoj taky vymaluju — a podíváte se, jak!

A kuchyni vám vymaluju, na porculánovo! Abych vás neurazil — přijměte to za svatební dar ode mne. Souhlasíte, pane Pajtlšmíde?"

V zavodněných očích páně Pajtlšmídových zajiskřilo to jako milým překvapením. Taky povstal, zdrželivě se chopil ruky mistrovy a šetrně ji tiskna řekl s výrazem vděčnosti:

„Vašnosti, tím se mění celá situace. Za takových okolností jsem odhodlán k oltáři. A vašeho malování, vašnosti, budu si vážit do nejdelší smrti, budeme je s Lotynkou okazovat dětem a vnoučatům a budeme jim říkat: tohle to maloval nebožtík pan Kondelík, dej mu Pánbůh věčnou slávu..."

Mistra Kondelíka potěšil tento projev díků; méně ho těšila studená, vlhká dlaň páně Pajtlšmídova, která se mu nepříjemně lepila na ruku, a nejméně ze všeho těšilo ho, že jej vděčný ženich již za živa kladl mezi nebožtíky.

Potřepav panu Pajtlšmídovi rukou vymkl se mu dost obratně a vzpřímil se docela. V hrudi pociťoval milé teplo, jaké v nás rozlévá vědomí dobrého skutku, a celkem pokládal záležitost za vyřízenu. A když si vzpomněl na paní Muknšnáblovou, skoro vypjal prsa hrdostí: několika slovy přivedl jí dceru pod čepec. V tom okamžiku zdálo se mu, že je v něm přece jen kus diplomata. Vida, co dělá malovaný pokoj! Cestu k oltáři razí.

Zatím v očích páně Pajtlšmídových pohasl záblesk překvapení a radostí, ba, zraky jeho hleděly teď kalněji než dříve. Beze šustu přiblížil

se k mistru Kondelíkovi a řekl mu zcela potichu, jakoby se obával, aby to za dveřmi neslyšeli:

„Vašnosti, máte-li ke mně ouplnou důvěru, svěřte mi desítku. Malovaný pokoj budeme mít, ale bez prádla se ženit nemohu. Ani za desítku toho mnoho nepořídím."

Mistr Kondelík ni slovem, ni mrknutím nepokusil se klásti odpor. V tom okamžiku pochopil pravdu, o níž dosud nikdo se mu nezmínil, že vlastní dobré skutky mívají v zápětí jisté nemilé důsledky. Mlčky sáhl pro tobolku, vyňal desítku a podal ji panu Pajtlšmídovi.

„Vašnosti," pronesl pan Pajtlšmíd, drže desítku na dlani, jakoby mistru Kondelíkovi ještě popřával času, aby si ji vzal zpět, „neříkám, kdy ji vrátím, ale ubezpečuju vás, že jsem ještě nikomu s dluhem neutekl..."

„Nemluvme o tom," odvětil mistr Kondelík skoro šeptem, a budiž tu pověděno, že skutečně neměl vroucnějšího přání v tom okamžiku, než aby o této věci bylo promluveno zatím poslední slovo. Hlavně však si přál, aby choť jeho nebyla nic zaslechla.

O chvilku později otevřely se dvéře ložnice a pan Pajtlšmíd, vyprovázen mistrem Kondelíkem, kráčel opět kočičími kroky ke dveřím do kuchyně. Tu stanul, otočil se, uklonil se všem paničkám, každé zvlášť, řekl třikrát „rukulíbám", a dvéře za ním zapadly.

Trojí zraky upíraly se dychtivě na mistra Kondelíka, když dovřev za hostem vracel se k své rodině. Největší dychtivostí plály arci zraky tety Katynky.

———

XIX. Všechno prasklo.

Za panem Pajtlšmídem byly zapadly již i dvéře kuchyňské, a v pokoji dosud panovalo utišení. Paní Kondelíková ustala na chvíli v přípravách ke svačině a hleděla zpytavě na manžela, teta Katynka měla oči na stopkách. Co asi uslyší! Ale mistr Kondelík tvářil se, jakoby v sobě tajil nesmírné tajemství. Byl na rozpacích, nevěda, s kterého konce by začal. Toto napjaté ticho tížilo jej trochu. Připadalo mu, jakoby bylo v nějaké souvislosti s tou desítkou, již z něho pan Pajtlšmíd vytáhl. Nedíval se na dámy, ale cítil na sobě jejich tázavé, vyzývavé pohledy. Milejší by mu bylo deset otázek než tyto vrtavé pohledy. V těch rozpacích vytáhl zase kapesník a mnul si nos. Počká, až někdo spustí.

Konečně se ozvala paní Kondelíková, když jí mlčení dlouho trvalo.

„Prosím tě, starouši, co jste vyjednali?"

„Co jsme vyjednali?" opáčil mistr, aby získal času. „To tě překvapí, Betynko: bude se ženit pan Pajtlšmíd! Vezme si Lotynku Muknšnáblovu."

„I Bože!" vyhrkla teta Katynka. „To jí přeju, té holce, jak jí neznám!"

Katynčin výkřik posílnil sebevědomí páně Kondelíkovo. Povypjal prsa a zatvářil se velmi důležitě.

„Promluvil jsem mu do svědomí," hovořil mistr, „to se rozumí, opatrně, aby nemyslil, že mně na tom nějak záleží. A vůbec jen tak docela po přátelsku."

„To jsi dobře udělal, Václavíčku," schvalovala horlivě teta Katynka. „Ani nevíš, co to znamená takovému ubohému, bezbrannému děvčeti, když se ho někdo ujme. Pánbůh ti to musí odplatit!"

„A co vlastně chtěl s tím malováním?" otázala se paní Kondelíková.

„No," odpovídal zdlouha mistr, jemuž se po této otázce zaviklala trochu půda pod nohama. „Bude se malovat. Můžeš si pomyslit, když se budou brát, že se to musí trochu vymódit. Je to u nich pěkně spuštěné — vždyť jsem to viděl..."

„On si objednal malování?" ptala se nedůvěřivě paní Kondelíková.

„Totiž," vysvětloval mistr, „vlastně si neobjednal nic, ale já mu slíbil, že mu ten pokoj vymaluju — ten první, kde má se ženou bydlit. Ten menší, víš, kde býval taky Vejvara, nechá si paní Muknšnáblová. Bude to jako náš svatební dar — a to ho vlastně taky povzbudilo..."

„Dobře jsi udělal, Václavíčku," přisvědčovala zas teta Katynka, „to tě nezabije a jim se bude mnohem veseleji ženit do vymalovaného pokoje."

„Však jsem si věru myslila," řekla povážlivě paní Kondelíková, „že z tebe něco vytáhne. Tak

jako bych měla nějaké tušení. Ještě že na tobě nechtěl peníze,' starouši...

Mistru Kondelíkovi zdálo se v tom okamžiku, že se na něj choť velmi podivně podívala. Tušila by něco? Zaslechla nějaké slovo? Vždyť hovořil s panem Pajtlšmídem tak potichu a celá záležitost s desítkou byla tak brzy odbyta. Čertovy ženské! Jakoby každá měla v sobě trochu cikánského hadačství. Mistr usoudil, že bude nejlépe, neodpoví-li na poznámku paní Betynky, aby neuvázl v pasti. Nechce lháti, ale taky není třeba, aby se přiznával. Aspoň teď ne. Bylo by hned za stovku řečí. Vzal desítku čert!

„No, vymalujeme jim to," pronášel dobromyslně. „Prosím tě, Betynko, taky jim z kapes nepadá. Mají se, myslím, co ohánět. A pomůže-li to holce pod čepec, Pánubohu poručeno. Jsi taky matka a rozumíš nejlíp, jaké má paní Mukršnáblová naháňky. Kdybys ji byla ráno viděla, jak jí kapaly slzy z očí, jako hrachy."

„Vždyť já nic neříkám, starouši," mávla rukou paní Kondelíková. „Jen bude-li to tím odbyto. Pořád mi nejde do hlavy, jak jsme k téhle podivné známosti přišli. A ten pan Pajtlšmíd — to je taky nějaký divný svatý. Pořád mi připadal jako v té písničce: kam ho večer postavíš, tam ho ráno najdeš."

„No, já bych ho nechtěla!" ozvala se nesmírně důrazně Pepička, kteráž nemohla potlačiti svoji nelibost. „Žení-li se jen proto, když bude mít vymalovaný pokoj — to je podivná láska!"

„Což pak vy jste šli do nemalovaného?“ utrhl se mistr Kondelík, trochu nevrlý, že výsledek jeho diplomatického jednání nesetkává se s všeobecným souhlasem. „Jen si vzpomeň, jak jsem to vyparádil tobě a Vejvarovi!“

„Ale tatínku, snad nebudeš pana Pajtlšmída přirovnávat k Vejvarovi?“ zvolala Pepička nakvašena. „To je něco docela jiného.“

„Poslyš, Pepino,“ řekl mistr Kondelík odměřeně, „pro Lotynku Muknšnáblovu má ten Pajtlšmíd právě takovou cenu, jako pro tebe Vejvara. A Vejvara si nemohl vzít všechny holky z Prahy, víš? A možná, že by Lotynka třeba s nikým nechtěla měnit.“

„No, já s ní teprv ne,“ broukla ještě Pepička, ale již umlkla, neboť jí matka za zády mistrovými kývala, aby tatínkovi déle neodmlouvala.

„Milá Pepičko,“ vložila se nyní teta Katynka, „držte vy se každá svého, to je nejlepší. Věř mi, holka, mně by teď bylo docela jedno, jakého bych měla muže. Zvyk je taky něco, milé dítě, o jé, zvyk je náramně mnoho! Po čase, když se vykouří líbánky, zůstává jenom zvyk, — a všechno, co k tomu přináleží, arci.“

S touhle filosofií tety Katynky Pepička nikterak nesouhlasila, ale mlčela.

Mistr Kondelík zašel do ložnice. Ne, aby si lehl — jeho popolední spánek byl návštěvou páně Pajtlšmídovou a vším tím nezvyklým rozčilením nadobro zaplašen — ale aby si zažehl doutník. Paní Kondelíková dokončila přípravy ke svačině a vy-

běhla teď do kuchyně, aby přihlédla ke kávě. Teta Katynka vyšla za ní, aby pomohla, kde třeba. Kačena spěchala pro čerstvou studničnou vodu.

„Věř mi, Katynko," šeptala paní Kondelíková, dolévajíc poslední lžíci vřelé vody do mašinky, „nic mě tahle známost s Muknšnáblovými netěší. Pořád se bojím, že z toho bude někdy nějaká nepříjemnost. Sám rarach nám to byl dlužen. Jsou to takoví divní lidé, víš, až je mi z nich nějak zima. My všichni, jak tu jsme, už jen pouhým pohledem si rozumíme, tak jsme jako jednoho smýšlení. Ale když ta Muknšnáblice promluví, vždy mi připadá, že docela něco jiného myslí. Věru, když tu tak seděla, bylo mi pořád, jakoby po mně něco lezlo, až jsem se ošívala. Povídá ti něco, a její oči střílejí do všech koutů pokoje a odevšud něco vytahujou. Ta ženská vidí za obrazy na zdi, a za zrcadlo, a za hodiny, věř mi, Katynko. Ona vidí zavřenými dveřmi do druhého pokoje, na mou duši."

Teta Katynka se usmívala, jakoby tím chtěla paní Kondelíkovou ukonejšit, a řekla chlácholivě:

„Myslím si, Betynko, že v tobě zůstalo tak trochu pikanterie z té první její návštěvy, víš, tenkrát s Vejvarou. Nic jiného to nebude."

„Dejme tomu, Katynko, však to nebylo nic hezkého a příjemného. Jen kdybys byla bývala v mé kůži! Ale to to není," odpírala paní Kondelíková, „to je dávno šťastně odbyto. Kdy pak už jsme na to zapomněli! Ale mohu ti říci: když se na mne dívá a když do mne mluví, připadá mi vždycky,

jakoby se mne sukně padaly, ano, Katynko, právě tak mi to připadá."

„Jdižiž, bláhová," řekla teta Katynka, vidouc, kterak paní Kondelíková víc a více se rozhorluje a při tom taky v tváři víc a více hoří.

„Ano, Katynko," dotvrzovala panička, „je tomu tak. Chraň Bůh, abych jí ubližovala, ale má ti v očích něco podivného, víš, jak se mluví o bazilišku, něco takového. Jen dvakrát jsem ji viděla, jen dvakrát jsem s ní mluvila, ale vždycky jsem ti byla jako polámaná."

„Tak tedy počkej do třetice všeho dobrého, a pak to jistě pomine," řekla teta Katynka smiřujícím tónem. „Věru, to bych ji sama ráda poznala."

„Toho potěšení se ti jistě dostane," odpověděla s přesvědčením paní Kondelíková. „S tou ještě nejsme hotovi, věř mi..."

Po těch slovech panička chopila se konvice s kávou a spěchala do jídelny, aby nalévala. Katynka odnášela za ní košíček s houskami.

„Pojď, starouši, pojď," volala paní Kondelíková do ložnice, „abychom posvačili. Počkala bych s tím na Vejvaru, ale kdo ví, kde ho je konec a kdy přijde. Uvařím pak trochu čerstvé."

Zatím však Vejvara nebyl daleko. Ještě nebyly paničky hotovy s prvním šáléčkem, když v kuchyni zachrastil zvoneček — který v zimě vždy kašlal, jako nastuzený — a vstoupil Vejvara.

Nejradostněji ho přivítala Pepička, která bez Vejvary připadala si vždy jako opuštěná, třeba byla

mezi svými, a kteréž zvláště dnes do jeho příchodu nebylo volno.

„Že konečně jdete," volal mistr Kondelík, spatřiv zetě ve dveřích. „Jaké pak to máte k čertu komise, v neděli, co? A proč pak chodíte na magistrát, když tam nemáte co dělat, když jste si vyžádal dovolenou? Bylo vás tu zapotřebí jako soli. Já s vámi chtěl mluvit, paní Muknšnáblová se po vás pídila, pan Pajtlšmíd se sháněl — a Vejvara v povětří! Necháte mě tak mezi těmi ženskými — — je to svědomí, co?"

Vejvara nevěděl hned, hovoří-li tchán v žertu či vážně, a jako vyjevený díval se s jednoho na druhého. Zejména zmínka o paní Muknšnáblové ho znepokojila. Pamatoval předobře, co mu zavařila, objevivši se poprvé, a nechápal, co dnes chtěla.

„No, tatínek zas povídá, aby povídal," spěchala paní Kondelíková, pozorujíc, že Vejvara neví, kudy kam. „Františka nikdo nehledal a nic mu nechtěl. Dnes pídili se všichni jen po tatínkovi. Sedni si, Františku, dostaneš kávy a všeho se dovíš. A pak půjdeme na procházku."

Panička vyšla do kuchyně, aby obsloužila zetě, a zatím otec Kondelík a teta Katyňka střídavě obeznamovali Vejvaru s událostmi dnešního dne, skákajíce jeden druhému do řeči a započínajíce vždy od konce. A za dvacet minut věděl Vejvara vše, několikrát zopakované, že by z toho byl mohl podstoupiti zkoušku.

„Co tomu všemu říkáte?" vyhrkl na konec mistr Kondelík.

„Vlastně jsem rád, že jsem při tom nebyl," řekl Vejvara zcela nehrdinsky. „A myslím, že mne paní Muknšnáblová taky nepohřešila. K takovému vyjednávání se nehodím — vy jste to nejlíp vyřídil, tatínku."

„Děkuju vám pěkně!" zavrčel mistr. „Mám svých starostí dost. Však, až přijde paní Muknšnáblice podruhé, pošlu ji k vám, ať taky něčeho užijete."

„Nedej Pánbůh," povzdychla zcela upřímně paní Kondelíková. „Stalo se jí po přání a vůli, a doufám, že zatím od ní bude pokoj. Dvě takové visity za den ouplně postačí. Však jsem otvírala oči, že na nás pana Pajtlšmída tak za tepla poslala."

„Ta kuje železo, dokuď je horké, milá matko," prohodil mistr. „A připrav se, holka, že ji co nejdřív zas uvidíš — jistě nás přijde pozvat na svatbu..."

„Nemaluj nic na zeď, starouši," řekla káravě panička. „Ostatně, to se nesplaší ode dneška do zítřka. Ohlášky, přípravy, to trvá několik neděl..."

„U ní?" zvolal mistr. „Ta obrátí konsistoř vzhůru nohama, aby sehnala všechno ještě v masopustě, uvidíš. Jen dodrží-li pan Pajtlšmíd — ostatní si ona vyjedná obratem pošty."

Paní Kondelíková utkvěla pohledem na tetě Katynce, a výraz její tváře prozrazoval zřejmou obavu ze všeho, co ještě nastává. Připadlo paničce, že se jí vznáší něco nad hlavou. Snažila se, aby to násilně rozplašila, a povstavši řekla:

„No, děti, jsme hotovi, teď se strojme na procházku."

Všichni vstávali, židle rachotily, ale náhle nastalo utišení. Zvoneček v kuchyni zakašlal nesmírně prudce.

„Páni ještě doma?" ozval se za dveřmi hlas, při němž paní Kondelíkovou zamrazilo. „I Božínku, to jsem ráda!"

Tři údery na dvéře, jež hned potom se rozevřely, a na prahu stála — v tom okamžiku nejméně očekávaná a nejméně vítaná — paní Muknšnáblová.

„Paní z Kondelik, vašnosto! — nezlobte se, že jsem tu zas, ale nepřenesla bych to do zejtřka, nespala bych s tím. Srdce mi přetýká — musela jsem se k vám rozběhnout, abych vám poděkovala. Byla bych přivedla taky Lotynku, ale ta je celá uškytaná a z radostného pláče má oči opuchlé, jako by ji kopřivama sešlehal..."

Zjev paní Muknšnáblové tak překvapil, že nikdo z domácích nebyl slova mocen. Všichni stáli v tom okamžiku jako zdřevěnělí. Paní Kondelíková cítila, jak se pod ní roztřásají kolena.

„Vašnosto," zvolala paní Muknšnáblová opětně, rozpřahujíc obě ruce, že vypadala jako větrný mlýn (a mistr v tom okamžiku bezděky ucouvl, jat obavou, že ho pensistka chce obejmout a dokonce snad zhubičkovati), „vašnosto — jak jenom se vám odsloužíme! Co jste naší Lotynce dnes prokázal, to není skutek jen přátelský, ale přímo otcovský! Můj ty Bože, paní z Kondelik, jak jste vy šťastny, že máte takového pána a tatínka — tu se

vidí, co znamená v rodině muž. Paní z Kondelik, dnes je nejšťastnější den mého života, krom toho, až naše Lotynka půjde s panem Pajtlšmídem k oltáři. Ježíš Marjá, nehněvejte se na mě, že jsem všeobecně tak plná radosti, ale vy si nemůžete pomyslit, jak mi je kolem srdce, milovaná, drahá přítelkyně — — —"

Paní Muknšnáblová nedomluvila. Vyškytla tak mocně, jako když vyrazí čep ze sudu, její dlouhá, kostnatá postava pošinula se v před, a než se paní Kondelíková nadála, padla na ni blažená matka Lotynčina, obemkla ji dlouhými rameny jako polyp, přitiskla ji na široký, tvrdý hrudník, a na rty paní Kondelíkové dolehla nesmírná, vlhká hubička širokých a tenkých rtů paní Muknšnáblové.

Mistra Kondelíka, vidoucího tento neodolatelný výbuch, slyšícího hlasité, šťavnaté mlasknutí, zamrazilo po celém těle, když pomyslil, že tento projev bouřlivé vděčnosti byl přichystán snad jemu a že mu jenom náhodou, včasným couvnutím svým unikl. Aby se pak nadobro vyhnul nebezpečenství stejného vyznamenání — neboť nebylo lze dohlednouti, kde a jak by překypující city paní Muknšnáblové dobouřily — zachránil se naprostým a nepokrytým ústupem za stůl a za Vejvaru. Má-li ještě někdo padnouti za obět rozplamenění paní Muknšnáblové, ať je to jeho zeť.

Ale zdálo se, že paní Muknšnáblové odpočívá se šťastně a měkce na ňadrech paní Kondelíkové. Ostatně v té chvíli již provalilo se pohnutí její plným proudem slzné vláhy, jež provázena vzly-

kotem řinula se jí po lících, stékala přes bradu a kapala na tváře menší paní Kondelíkové a zkrápěla jí krom toho i život.

„Paní z Kondelik," mluvila paní Muknšnáblová přerývaně, „do nejdelší smrti vám a vašemu pánu to nezapomenu! Do ohně za vás půjdu — vy jste vysvobodili moje drahé dítě! Pan Pajtlšmíd od vás přišel celý změněný a plný radosti, že pan z Kondelik mu vymaluje pokoj a kuchyň! A hned se začal hrabat ve svých lejstrech — domovský list, křestný list — ó, to má všechno v pořádku, jako ouřadník — hned jsem to vzala k sobě, a kdyby nebyla neděle, už bych byla na faře! Ale zítra, jak bude ráno, dám to vše do oběhu — můj Božíčku, překážky tu žádné nejsou — všechny tři ohlášky mohou být najednou — Lotynka je samostatná — má své záležitosti taky v pořádku — zákonu a církvi se vyhoví — masopust na začátku — já bych se zbláznila radostí! A to všechno tuhle pan z Kondelik! Ruku mu přijde Lotka políbit, ruku mu políbí, paní z Kondelik — to si od ní zasloužil. A tak mi to nedalo, paní z Kondelik, honem jsem na sebe hodila šaty a rozběhla jsem se k vám, abych vám poděkovala. Za sebe, za dceru, za nebožtíka svého pána — všeobecně! Bůh vám to odplať na dětech!" A jakoby teprv teď byla spozorovala, že nejsou sami, pustila paní Kondelíkovou, rozhlédla se a zvolala:

„Můj ty Ježíši, tuhle je mladá paní! Jako květina, jako květina! Pozdrav vám Pánbůh tatínka, a mužíčka taky, mladá paní!"

Skočila k Pepičce, tiskla jí ruku a povznesši pravici hladila ji po tváři. A již střelila očima po Katynce.

„A paní tetinka, je-liž pravda, tetinka Urbanová? Vy mě neračte znát, ale já mám čest, z doslechu, paní tetinko, z doslechu. Ach, taková dobrá příbuzná, která by s rodinou srdce rozdělila. Kdož by neznal!"

Lámajíc se v kolenou klaněla se Katynce a chápala se její ruky.

„A tuhle náš pan z Vejvar! Jako vejlupeček — inu, manželský stav svědčí. Bože, když jste u nás bydlil, jestli pak vám přišlo na mysl, že budete mít takovou paničku — z té bude maminka, co? A dětičky líbezné a hezounké po mamince — no, po tatínkovi taky, to se rozumí. Budete vy se pyšnit, pane z Vejvar, až půjdete s paničkou a za vámi chůva s takovým buclatým jezulátkem, v pláštíčku až na zem. Brzičko to bude, pane z Vejvar, brzoučko — však vy už víte, pravda-li?"

Pepičce nalila se všechna krev do tváří, že tu stála jak planoucí pochodeň. Bylo jí pojednou, že upadne, jak se s ní pokoj zatočil, i zadržela se lenochu židle, aby nepozbyla rovnováhy.

Vše to pronášela paní Muknšnáblová, jakoby jí byli psali, aby jim to přišla povědět, a její obličej rozšiřoval se při tom v syrobovém usmívání, že se zdálo, jakoby se roztékal. Popásala se na stoudných rozpacích mladé ženy, jež se neodvažovala pozdvihnouti zraků.

„Ano, ano," pokračovala, „mladé maminky vždycky se takhle červenají, poprvé. Ale to je světa běh, paní z Vejvar, — však on tuhle znejmilejší pán pomůže chovat, a jak rád. Vždyť proto se mladí lidé žení a vdávají. A nikdo se nemůže dočkat, až bude tatínkem! A což tuhle paní z Kondelik, můj ty Jezusku, nikdo neuvěří, že to je babička — vždyť vypadá jako starší sestřička. Na mou věru, půjdete-li se svým vnoučátkem, každý si pomyslí, že je to vaše, paní z Kondelik — všeobecně. A na mou duchu, slušelo by vám to jako mamince..."

Paní Kondelíková měla v tom okamžiku sluchový přelud. Někde nad hlavou — slyšela to docela určitě — zarachotilo jí — — ano, teď na ni spadne strop. Nevědouc, kam jinam s očima, dívala se na řečnici, na paní Muknšnáblovou, a přec ji neviděla, jak se jí na oči pověsila nějaká mázdra. Na její tváři obrážel se výraz nesmírného uleknutí, jakoby byla dopadena při zlém skutku, a výraz ten zároveň jakoby prosil za slitování.

A tu paní Muknšnáblová, kteráž — jak se zdálo, měla o smysl více než jiní lidé, nebo aspoň mnohem bystřejší čich a zrak — uhodla rázem, co paní Kondelíková před celým světem tak ráda by byla zatajila, i přikročila k ní, popadla ji za ruce a volala:

„Opravdu, paní z Kondelik? Vy taky? Můj ty Božínku, jestli pak jsem si to hned nepomyslila! I požehnej vás Pánbíček!" —

A než se paní Kondelíková ubránila, další dvě dobře mířené a zralé hubičky paní Muknšnáblové

ulpěly jí na tváři. A ještě paničku objímajíc a hledíc jí přes rameno volala matrona k mistru Kondelíkovi:

„Vašnosto, nad vámi se roztrh' pytel štěstí! Dědečkem a tatínkem najednou! Jaká je to ve vaší rodině harmonie! Nenajde se to všeobecně, věřte mně, že nenajde. Ach, až mně s takovou zprávou přijde Lotynka, myslím, že mně to radostí srdce utrhne. A komu za to budeme děkovat, paní z Kondelik? Jenom vám a tuhle vašnostovi. Ach, kdyby se toho byl dočkal můj nebožtík pán! Však až zítra všechno oběhám, zajdu hned po obědě na hřbitov a všeckno mu na hrobě vypovím a řeknu mu: a víš, drahý nebožtíčku, kdo to způsobil? Pan z Kondelik. A pak mu pošeptám — aby to žádný z jeho sousedů neslyšel —: a víš, můj milý nebožtíčku, že budou mít u Kondelíků a Vejvarů křtiny, hnedle dvoje křtiny najednou?"

Nikdo paní Muknšnáblové neodpovídal. Paní Kondelíková a Pepička ještě hořela v nesmírných nesnázích nad odhaleným svým tajemstvím, mistr za stolem přešlapoval, Vejvara pohlcoval očima Pepičku s výrazem veliké otázky, je-li tomu všemu tak, jak panička povídá, a sama teta Katynka stála tu nevědouc, kudy kam.

Teď k ní přistoupila paní Muknšnáblová:

„Tetinko zlatá, vám tu nastává důležitý úkol. Opatrujte si pilně ty dvě maminky — vy na to máte čas a srdce. A kdyby se někdy stalo, tetinko milá, že byste si nevěděla rady a nemohla být tu i tam — pošlete ke mně, budu zde jako vítr . . ."

Konečně se loučila. Ani teď skoro nikdo nemluvil v té povšechné zaraženosti, jen křapavý hlas paní Muknšnáblové naplňoval světnici. Loučila se s oběma paničkami, jakoby se nemohla odtrhnouti, tiskla s nekonečným blahořečením ruku mistru Kondelíkovi, jako matka se rozžehnávala s Vejvarou a odcházejíc vytáhla tetu Katynku s sebou do kuchyně. Mrkáním jí naznačovala, že ještě s něčím chce svěřiti se.

„Paní tetinko," šeptala k ní, aby Kačena neslyšela, „nic se nerozpakujte a pošlete ke mně, jak bude potřeba. Ať je den anebo noc, budu tu jak na koni. Víte, paní tetinko (matrona se naklonila a šeptala Katynce do hloubi ucha), já jsem po smrti svého pána vzala nahoře kurs — neprovozuju to všeobecně, paní tetinko, jen tak v přátelských rodinách a na zvláštní požádání — ale k paní z Kondelik přiběhnu třeba třetí den po smrti..."

Za jiných okolností byla by teta Katynka neočekávanému sdělení paní Muknšnáblové věnovala mnohem více pozornosti; ale teď neměla času, aby se jím dopodrobna obírala, neboť byla přesvědčena, že je jí nanejvýš třeba vedle v pokoji. I potřásla rukou paní Muknšnáblové, zároveň horlivě zakývala hlavou a řekla s důrazem: „Ano, budu tak smělá!" — otevřela vzácné matroně sama dvéře kuchyně a s nejhlubší svojí poklonou ji vyklopila. Přirazila dvéře, dva skoky — a již zas byla u svých.

Skupina v jídelně byla nezměněna. Pepička ještě se držela židle, mistr Kondelík za stolem uchýlil se k svému kapesníku, do něhož — nevěda za-

tím, co jiného — ponořil nos, Vejvara plný nedočkavosti zdál se uvažovati obtíže pochodu k milé ženušce své, a paní Kondelíková stála tu jako solný sloup. Bylo zřejmo, že všem se nějak ulevilo, když vstoupila teta Katynka, neboť teta Katynka byla jedinou neutrální mocí v této zápletce, již přílišnou horlivostí svou byla způsobila paní Muknšnáblová.

Však také Katynka pochopila, co jí přísluší. Naladivši tvář v žertovný úsměv tleskla do rukou a zvolala rozmarně:

„Že nezlomila nohu na schodech ta paní Muknšnáblová! Ale jen co je pravda, udělala těm vašim tajnostem rázem konec. Ty budeš tatínkem, Františku, a ty, Pepičko, dostaneš bratříčka nebo sestřičku. Tak, teď to víte! No nestůj, Františku, a dej ženě hezkou hubičku..."

Tu Vejvara odhodlal se k výpadu, ale než se dostal k oknu, unikla mu Pepička do ložnice; nezbývalo mu, než aby prchající následoval.

Paní Kondelíková teď poprvé se podívala na Katynku a křížíc a prolamujíc prsty obou rukou, až jí v kloubech zalupalo, šeptla v naprostém odevzdání:

„To je strašlivá osoba, ta Muknšnáblová!"

Mistr obešel stůl, přistoupil k choti, svezl se dlaní po plném jejím rameni a řekl konejšivě:

„Prasklo to, Betynko, ale nedělej si z toho nic. Máš to odbyto. Vlastně si myslím, že to ta bába nejlíp rozluštila..."

Po těch slovech vlepil mistr paní Kondelíkové upřímnou hubičku a honem se otáčeje k tetě vyzýval:

„A teď, holky, podívejte se, co tam vedle ti dva blázni dělají. Ať vyrazíme z domu, sic ta Sibylla přijde do třetice!“

XX. Paní Muknšnáblová to zavařila.

Výprava na procházku té neděle — (oné totiž neděle, kdy paní Muknšnáblová bezděčným svým odhalením připravila oběma manželským párům překvapení tak příjemné) — podobala se téměř útěku. Po odchodu prostořeké matrony nastalo v uzavřeném příbytku Kondelíkových nesmírno dusno, jež nejtíže dolhalo na matku a dceru. Ven, ven, z těch prostor! Na čerstvý vzduch! Neboť oběma paničkám bylo skoro k zalknutí. Ale ani prvá, ni druhá netěšily se tentokráte na společnou vycházku, jako jindy. Kéž by se mohly rozejíti hned před domem! A přála si tak hlavně paní Kondelíková.

Nic naplat. Bylo nezbytno vypiti kalich do poslední krůpěje. Nebylo lze utéci tomu. Zatím jen tolik způsobily události dnešního dne, že se rodina jinak skupila na pochodu. Paní Kondelíková schválně otalovala, až se vytratili manželé Vejvarovi a za nimi Kondelík, a zadržela nahoře i tetu Katynku. A když pak s ní vyšla z domu, honem ji popadla po paždím. Druhdy tak ráda se vodívala s Pepičkou, dnes po tom netoužila.

Teta Katynka rozuměla tomu a lichotila si

v duchu, že jest v tomto rozpoložení věcí útočištěm někoho. Vším tím, co se tu shluklo, nabývá její osoba zvláštního významu a váhy, a teprv nabude! A po ničem teta Katynka tak netoužila, než aby zaujímala nějaké důležité postavení, aby „hrála úlohu". V prázdnotě jejího staropanenského života bylo to zcela pochopitelné.

Paní Kondelíková z hluboka vydechla. Asi třicet kroků napřed kráčeli Vejvarovi, k nimž se byl připojil mistr. Nikdo z nich ani se neohlédl, jdou-li již „staré" dámy za nimi. Dobře tak, libovala si paní Kondelíková. Kéž by se někde v tlačenici nějak roztrhli a jeden druhému ztratili, aspoň pro dnešek!

Matka a teta kráčely chvíli mlčky, ale Katynka dlouhého mlčení nesnesla. Tušila, jaká tíha myšlenek doléhá na paničku, a pokládala za svoji povinnost, aby přispěla k jejich rozplašení.

„Věř mi, Betynko," začala tedy, „Kondelík měl pravdu! Vlastně je dobře, že ta Muknšnáblová přišla a tala do toho. Kdo ví, jak dlouho ještě bysi s tím byla otálela, a čím dýl, tím hůř. Teď je to venku!"

„Ale jak mi při tom bylo, Katynko," odpovídala skoro šeptem paní Kondelíková, „a jak mi je! Věř mi, že se té holce nemohu do očí podívat. Pořád mi připadá, že to je nejhorší, co může matku vdané dcery potkat..."

„Dětino," prohodila Katynka.

„Vidíš," pokračovala paní Kondelíková, „když

jsem jindy pomyslila, že by nám někdo Pepičku odvedl daleko, někam na venek, abychom se po celé měsíce a třeba léta neviděly, vždycky mne pojímala úzkost. Ale teď, Katynko, teď bych si tolik přála, abychom byly od sebe na dvacet mil." —

„Pro těch několik neděl a měsíců?" zvolala Katynka. „Nehřeš, Betynko, a buď ráda, že jste tak pohromadě. Nic lepšího není na světě. Uteče to jako voda, za rok na to ani nepomyslíš."

„Kéž by již bylo za rok!" povzdychla paní Kondelíková.

„Ostatně ti něco řeknu, Betynko," náhle připadlo Katynce, „taky t o m u lze odpomoci. Zima vám uteče, ani se nenadějete, a jak se trochu oteplí, starej se o to, abys buď ty anebo Pepička šla někam na letní byt. A nejlépe by bylo: jděte o b ě na léto z Prahy, každá jinam. No, to je nápad, Betynko, co?"

Paní Kondelíková se na okamžik zamyslila.

„Jakživa jsem nikde nebyla, Katynko," řekla po chvilce. „Já nevím, jak bych se z Prahy dostala."

„Jakživa!" opakovala Katynka. „Jakživa jsi toho nepotřebovala! A jestli se dostaneš! Letos se dostaneš, a jak lehce, věř mně. Jenom chtěj!"

„Ne, ne, Katynko," bránila se paní Kondelíková, „to mě nikdy nenapadlo. Na to ani pomyslit. Kde pak teď s tím začínat..."

Ale co se tak bránila návrhu Katynčinu, sama

si nebyla vědoma paní Kondelíková, kterak v ní nápad uvázl, a kterak samo se to v ní ozve za týden, snad zítra, snad již za chvíli.

Teta Katynka jakoby to tušila, ani se neobírala námitkami milé příbuzné, aby neztrácela času, ale hovořila o věci, jakoby již byla vyjednána, jakoby zítra mělo nastati stěhování.

„Sebereš se, Betynko, a pojedeš. Nic jiného nemůžeš udělat. Či myslíš, že by snad Kondelík? Aá, toho si vezmu já na starost. A pak, milá Betynko: už neběží jen o tebe, ale taky o to maličké. Tehda, s Pepičkou, to bylo něco jiného. Byla jsi mláďátko. Teď je ti potřeba čerstvého vzduchu, procházek v polích a lesích, dobré venkovské smetánky, másílka, vajíček, pohovy na trávníku — zkrátka, všeho, co k tomu náleží. Božínku, já se těším. Uvidíš, co vyvedeš z toho venkovského povětří. A kdy pak ty tak myslíš, Betynko, že tento..."

Paní Kondelíková neodpovídala. Kráčela posud těsně přimknuta k tetě, teď po její otázce zlehka se uvolnila, očí s dlažby nepozvédajíc.

„No, Betynko, kdy pak?" doléhala Katynka.

„Katynko!" šeptla panička, jakoby prosila za smilování.

„Ale holka, holka!" napomínala teta. „Což pak jsi školačka?"

„Katynko," zašeptala paní Kondelíková, „letošní srpen tak ráda bych přečkala..."

Teta Katynka oddechla, jakoby jí byl kámen s prsou spadl. Stiskla rameno paní Kondelíkové a hovořila vesele: „Ty jich přečkáš ještě mnoho,

Betynko! Srpen, to je krásný měsíc! A tam venku někde teprv! Budou žně, bude tam vonět chlebem — na mou věru, Betynko, všechno ti to závidím..."

Paní Kondelíková teď opětně se přitulila ke Katynce, přitiskla si její rámě ke hrudi, až teta při těsném tom dotyku pocítila, jak paničce srdce bije, a šeptem pronášela v přestávkách:

„Jen ještě o něco prosím Pánaboha, Katynko, kéž by mě vyslyšel: aby to bylo dřív u Vejvarů než u nás!"

„Proč pak, prosím tě?" odpovídala Katynka. „To je přec docela jedno."

„Ne, Katynko, není to jedno," namítala paní Kondelíková. „Nehněvej se, ale to zas jen já mohu říci jako žena a matka. A když pro nic jiného: zafuká-li vrána dříve u Vejvarů, rozumí se to jako samo sebou a odvrátí to pozornost od nás, víš? Za to se modlím, Katynko, lehajíc vstávajíc."

„Snad se ti to vyplní, Betynko," těšila teta Katynka, „když ti tak na tom záleží. Ale věř, je to přece docela jedno..."

Manželé Vejvarovi a mistr Kondelík byli zatím došli na konec Ječné, a tu teprv se poohlédli, kde zůstaly matka s tetou. Vidouce, že se opozdily, zastavily na rohu, a když paničky došly, otázal se mistr:

„Tak tedy, matko, kam pak dnes myslíš?"

„Mně je všechno jedno, starouši," odpovídala panička, těkajíc očima po Karlově náměstí, na němž se jen hemžilo davy nedělních prochazečů, kteří

kráčeli všemi směry, vyhýbajíce se nebo se prodírajíce pestrým tím prouděním, že se zdálo, jakoby se navzájem pohlcovali. „Kam ty myslíš."

„Chceš hodně daleko, matko, až za řeku?"

„Třeba za řeku, starouši," souhlasila panička. „Ať se projdeme."

A v duchu si dodávala: Hodně daleko, jenom ne hned zas domů! — Jindy se tolik těšívala na návrat a společné posezení v útulné jídelně doma, kde bylo přece nejlépe, ale dnes po tom netoužila. Dnes by chodila třeba do půlnoci.

Tak dlouho procházka netrvala. Mistr vedl malou karavanu přes Karlův most na Malou Stranu a tu s ní zapadl do kavárny u Radeckého. Venku bylo hezky tuho, všichni již toužili po zahřátí. A v kavárně paní Kondelíkové trochu ulevilo. Ovzduší neveliké té prostory, vyhřáté a naplněné parami a vůněmi kávy, čokolády, čaje a punče i dýmem tabákovým, zprvu ji trochu zarazilo, ale čím dále víc a skoro příjemně ji omamovalo. Vtiskla se do koutku vedle Katynky a se zájmem rozhlížela se místností, hustě naplněnou nedělním obecenstvem, jež se skládalo skoro ze samých mladých párků, žertujících i šeptem hovořících, pohlcujících se očima, tlačících se k sobě. Čí ruce se hledaly pod mramorovými stolky, správně o nich soudila paní Kondelíková, že to jsou lidé svobodní. Ba, byli. A všichni se tvářili tak spokojeně, že mohli na to odpůldne uniknouti stíhavým, stále pozorujícím pohledům matek a povědět si tu v teplém závětří, co právě

maminky nemusily slyšeti. A jakkoli se tísnili kolem stolků, dotýkajíce se rameny sousedů a sousedek, přece jedni druhých si nevšímali. Mládí je tak skromné, že dvé očí stačí dvěma očím, tak sobecké, že se zaměstnává vlastními záležitostmi, a tak nevědomky přejné, že se nedotýká všetečnými pohledy milostného dobrodružství sousedova.

Toto pozorování, paní Kondelíkové tak nezvyklé a vzácné, působilo jí potěšení a rozptýlení mysli. Zalétala při tom zcela bezděky do minulosti a vzpomínala, že jí a mladému Kondelíkovi tehda nebylo dopřáno takové nedělní volnosti. S nimi vždycky chodívala maminka a skoro vždycky taky tatínek. Bývaly to jiné doby, stále přísný dozor. Inu ano, vždyť to bylo před dvacíti lety!

Mistr Kondelík snažil se dnes býti nejpřívětivějším hostitelem. Nestačil doporučovati kávu nebo čokoládu, a když stály nádoby na stole, nestačil nutiti do koblih a koláčů. Teta Katynka vděčně toho používala a horlivě jedla.

Pepička po příchodu tak letmo se rozhlédla místností a když se usadila, obklopila se obrázkovými časopisy, jež Vejvara snášel ze všech koutů, a potopila se do nich. Mistr Kondelík rychle vysrkal kávu, labužně si zapálil doutník a poděloval taky Vejvaru. Všem se tu dařilo a všichni pociťovali, jak dobře jest někdy poseděti chvíli na takové zcela neutrální půdě, v cizím okolí.

„Vlastně bychom si tohle měli dopřát častěji," prohodil mistr Kondelík.

„Ó, výletek nikdy neškodí," přisvědčoval Vej-

vara. „Však jsem už pomýšlel, že bychom zas jednou měli — — —“

„Počkat, Vejvaro!“ přerušil ho mistr. „S výlety mi dejte pokoj, o těch nepřemýšlejte! Ano, výletek, pokud se držíme v pražských ulicích, to si dám líbit. Ale za bránu — s tím nám nechoďte. Toho jsem s vámi užil!“

„Tak slyšíš, Pepičko,“ drcl Vejvara do ženušky, „slyšíš tatínka. A my se tolik těšili!“

Pepička již od počátku nevšímala si ničeho, co se kolem ní dálo. Byla tak pohřížena ve své obrázkové časopisy, jakoby neměla tušení o světě vůkolním, jakoby seděla v kobce klášterní. Paní Kondelíková přes tu chvíli úkradmo na ni pohlížela, snažíc se vyzpytovati, co jí letí hlavou, ale okraj klobouku zakrýval čelo mladé ženy a také oči, jež se neodvracely od potištěných stránek. Paní Kondelíkové jen připadalo, jakoby líce Pepiččino bylo postřeno něčím jako druhou, vrchní pletí, jakýms heboučkým závojem, jímž se opředla, aby pod ním ukryla vlastní výraz. Paní Kondelíková dobře znala toto něco, jež obestírá tvář v jistých okamžicích studu neb nesmírných rozpaků, podivný ten vzdušný zámotek, neviditelný každému jinému, ale dobře cítěný osobou, z jejíchž pich byl vystoupil a která mnohdy marně se snaží setřásti jej a povléci tvář zase výrazem obvyklým, lhostejným.

Pepička cítila teď takový obal na celém obličeji. A jakkoli jeho tkaň je naprosto bezhmotná, neviditelná a průhledná — Pepička přece ze všeho čteného nevěděla ani slova. Samy obrázky, o to-

lik zřetelnější a výraznější písma, skákaly jí před očima jako beztvárné, černé skvrny, že nevěděla, dívá-li se na nějakou princeznu nebo na medvěda. Její myšlenky stále se vracely k podivnému odhalení paní Muknšnáblové, jehož následkem vše, co mělo nastati v nejbližší i vzdálenější budoucnosti, utvařovalo se naprosto jinak, než si posud vlastní obrazností byla malovala. Hle, o čem se domnívala, že bude za krátko středem všeho života rodinného, k čemu že bude obrácena všechna pozornost i zájem nejen jejich — Pepičky a Vejvary — ale i maminky a tatínka, náhle tomu vystoupí soupeř zcela neočekávaný.

Paní Kondelíková uhádala tento pochod myšlenek dceřiných, a pomyslila-li, že by teď měla s Pepičkou na chvíli osaměti — ne ne, na to vůbec nebylo lze mysliti. Ani zítra, ani pozejtří! Jaká podivná, nesnesitelná položení život přináší! A teď zavrtal v hlavě paní Kondelíkové nápad tety Katynky: útěk z Prahy, na letní byt.

Ach, než k tomu dojde! Zbývá ještě tolik dní společného obcování. Především a nejprve dnešní večer. Neboť všichni se mají vrátiti domů k večeři.

Ale z toho byla paní Kondelíková vykoupena šťastnou náhodou, včasnou poznámkou páně Kondelíkovou.

Když k osmé vyšli z kavárny, zakousl se jim do tváří a zadul za límce břitký mráz — ale na Karlově mostě již upaloval, až jim v uších zvonilo. A když se octli na Nábřeží, měl Kondelík místo knírů ledové mroží kly a pojednou zaúpěl:

„Matko, nevím, dojdu-li domů! Prstů necítím, nos mám jako skleněný, uši mně na mostě upadly. A jedl bych — jedl bych!"

Tím bylo paní Kondelíkové vrženo záchranné lano.

„Starouši — dobře — můžeme večeřet, a třeba hned! Toť víš, než domů dojdeme a než se to připraví, trvalo by hodnou chvíli. Což, abychom zašli do Besedy?"

A mistr Kondelík souhlasil. Po patnácti minutách seděla karavanka zase, tentokráte v dolejším sále Měšťanské besedy. Nikdo se nezdráhal, ba, Vejvara i Pepička šli velmi rádi. Pepička nejen ze stejné příčiny, jako maminka, ale i proto, že jí ten průjezd a chodba Měšťanské besedy připomínaly tolik hezkých okamžiků. Vždyť tu hned z chodby na pravo je taneční sál Kaskův, v němž se poprvé setkala s Vejvarou! V tom sále uvízlo kus jejího minulého života!

Táhlo na dvanáctou, když se společnost vybrala k domovu. Paní Kondelíková volně oddychovala. Teď již k nim Vejvarovi nepůjdou.

A tohoto večera, vlastně již noci, když stanuli u domu v Ječné ulici a loučili se, zapomněla paní Kondelíková, nač ještě nikdy nezapomněla. Kdykoli od nich odcházela Pepička nebo kdykoli se rozcházely na ulici, nikdy matka neopominula říci: Uvidíme se zas brzy, Pepičko? Zaskoč k nám zítra, půjdeš-li do Prahy! Přijďte s Vejvarou!

Dnes poprvé tak neučinila. Stiskla dceři ruku, taky dnes položila na její rty, mrazem okoralé a

ledové, mateřskou hubičku, taky dnes řekla: „Dobrou noc, dítě, opatruj tě Pánbůh!“ — a nic víc.

V zámku zaskřípěl klíč, paní Kondelíková i mistr zmizeli v černém jícnu chodby, vrata se zavřela, a zbytek společnosti stupal vzhůru: Vejvarovi a teta Katynka.

Tetu složili mladí manželé v Krakovské ulici a potom vykročili vzhůru k Vinohradům. Ale po chvilce Pepička ulevila v chůzi a potáhla Vejvaru:

„Neutíkej tak — nemohu ti do kopce stačit.“

A zas mlčela.

Když přišli do Havlíčkovy třídy, pocítil Vejvara na rameně, jehož se Pepička držela, zcela lehoučké, sotva znatelné potrhování. Podíval se na ženušku, jež kráčela podle něho s hlavou sklopenou. A pozoroval, že i ta hlava se nějak otřásá, a v tom již taky zaslechl nějaký zvuk, jako vzlyknutí.

Vejvara stanul, právě pod nárožní lucernou, chtěje se podívati Pepičce do očí, ale musil ji hezky pevně podebrati dlaní pod bradou, aby jí zdvihl hlavu, jaký odpor kladla. — A všecek užaslý patře do zavodněných očí Pepiččiných a na poškubávající sebou rty její, otázal se uleknut:

„Proč pak pláčeš, Pepinko? Co se ti stalo?“

Ale Pepička neodpověděla.

XXI. Plačtivá mezihra — první přeháňka.

Ne hned, od okamžiku k okamžiku, jak se ty malé děje vyvíjely, ale až o hodnou chvíli později, kdy již se jich bylo nahromadilo, zjistil Vejvara sám u sebe, že návrat jeho s Pepičkou po dnešní nedělní procházce lišil se zcela patrně, určitě ode všech návratů předešlých. Zpětným pochodem a podrobným vzpomínáním dopočítal se pak, že se udály za sebou takto:

Nejen že Pepička nezodpověděla jeho otázku, proč pláče, když ji zastavil tam pod lucernou, ale nepromluvila taky další cestou ni slova. Snažila se jen, aby rozčilení své či rozlítostnění utajila, ale nezdařilo se jí nadobro. Naopak, ramenem Vejvarovým poškubávalo to za chvíli mocněji;

a tu pojednou Pepička ruku svoji vyvlékla a cupala dále podle Vejvary „nezavěšená". Něco podobného ještě nikdy se nestalo;

teprv když se blížili ke vratům domovním, otevřela Pepička ústa svá a nutkavě a netrpělivě pronesla: „Dej mi klíč!" — jakoby se obávala, že ji Vejvara nechá před domem. Mladý manžel rozpomenul se později, že mu při tom neřekla ani

‚Františku‘, ani ‚Vejvaro‘, ač ho jindy vždy některým z obou jmen oslovovala;

Vejvara však již měl klíč v ruce a sám otevřel, jako činíval posud. Tu Pepička vklouzla chvatně do domu a nečekajíc, až Vejvara zavře vrata, spěchala ke schodům a vzhůru, jakoby před ním prchala;

zapomněla při tom však, že Vejvara má v kapse taky klíč k bytu, nač vzpomněla teprv, když nahoře stanula přede dveřmi. Beze všeho uvážení stiskla tu nedočkavě knoflík zvonku, ač se mohla domnívati, že služka již dávno spí a že ji tedy zbytečně vytrhuje ze spaní, a jakkoli vždy jindy byla ráda, mohla-li za Vejvarou vklouznouti do bytu co nejtišeji, aby holka ani netušila, kdy se páni navracejí. Činí tak snad všichni mladí manželé;

Marjánka však náhodou nespala, čtouc nějakého „Rinaldina“, i lekla se značně tohoto pozdního zazvonění, ježto věděla, že panstvo klíč má. Přišárala se tedy opatrně z kuchyně ke dveřím předsíně a zeptala se rozechvělým hlasem: „Kdo pak je to, Ježíš Marjá?“ A bylo znáti, že oběma rukama se opírá o dvéře, aby neznámý zloduch nevpadl k ní násilím.

„Jen otevřte, Marjánko!“ zvolala skoro hněvivě Pepička. „To jsme my!“ V tom okamžiku již doháněl ji Vejvara, kterýž volal na posledním schodě: „Počkej, Pepinko, vždyť otevru!“

Ale než došel, odemkla Marjánka na povel známého hlasu, a tu se stalo, že za uctivé pozdravení a přivítání její mladá paní nepoděkovala, vů-

bec nepromluvila, chvátajíc, aby odemkla dvéře pokoje;

nečekala pak, jako jindy, až Vejvara rozsvítí, ale potmě kvapila do ložnice, aby se odstrojila. A když za ní přišla Marjánka, aby odestlala a jinak posloužila, odmítla Pepička její přispění dosti nevrle: „Jen si jděte lehnout — udělám si to sama...“

Tyto všechny věci staly se, o tom nemohlo býti pochyby. Ale snad by Vejvara nade vším tím nebyl se pozastavil, snad by byl ulehl a zaspal celý tento podivuhodný závěrek večera, kdyby na konec nebylo se přihodilo něco ještě nápadnějšího. Když Marjánka, byvši milostpaní odmítnuta, zmizela co nejšetrněji z ložnice, arci s nejpokornějším pozdravem: „—kulíbám, milostpaní, —kulíbám, milostpane, šťastnou dobrou noc přeju!“ — tu Vejvara přistoupil k Pepičce, kteráž seděla právě na postranici lůžka a hmoždila se, aby zula malou botku, pohladil ji po rameně a řka chlácholivě: „No tak vidíš, už jsme doma, Pepinko...“ skláněl se, aby ji políbil. A tu mladá žena velmi nevrle škubla hlavou a jakoby bývala celým světem ztýrána, řekla mrzutě a vzdorně jako malé dítě:

„Aspoň ty mně dej pokoj, Vejvaro!“

Vejvara zkoprněl. Několik těch slov připadalo mu jako nesmírný výbuch. Ještě nikdy nic podobného Pepička mu neřekla. Ještě nikdy neutrhla hlavičku, když ji chtěl políbit, a byť i tak byla učinila, stalo se to jinak, v takovém roztomilém, opojujícím zapýření, tak božsky rozkošně, jakoby

si hrála na schovávačku, a týmž okamžikem kdy se mu i zdánlivě byla bránila, vydávala se mu zároveň na milost i nemilost. Její dnešní uškubnutí bylo zcela rozdílné a tak nevlídné, že Vejvarovi připadalo, jakoby ho byl někdo studenou vodou polil. Až sám před sebou se zastyděl, že byl tak odbyt. A to dnes, po neočekávané zprávě, po tom, kdy nabyl jistoty, že nejrůžovější jeho naděje, nejžhavější tužba je splněna. Kdy se těšil, jak po návratu domů, až s Pepičkou osamotní, rozpřáhne ruce, přivine a přitiskne ji k sobě a zvolá: „Má ty zlatá, malá, drahá m a m i n k o!" A místo toho odbývá ho Pepička: „Aspoň ty mně dej pokoj . . . !"

Mnohý jiný muž na místě Vejvarově byl by po její odpovědi popadl rozmarnou paničku, byl by ji zmuckal, až by z ní dech vytřásl, a byl by zvolal: Ale ty opice malá! Kdo ti co udělal? Co vyvádíš! Teď se mi hezky podívej do očí, tak, a tu máš — tu máš — tu máš! — byl by ji zasypal polibky. Vejvara však byl tak překvapen a tak zastrašen, že stál chvilku jako sloup, hledě na Pepičku, jak zápolí s druhou botkou, a teprv když tato letěla taky někam až za kamna, vztáhl zase ruku, aby ji velmi nesměle a téměř hedvábně pohladil na ramínku a skoro šeptem a s výrazem nesmírného rozlítostnění pronesl:

„Vždyť jsem nic neudělal, Pepinko! Naopak, mám takovou radost a tolik se těším, tolik se těším! A tys mi nic neřekla! Všichni to věděli, jen já ne, tvůj muž. Čím pak jsem ti ublížil?"

Tu Pepička, jakoby se byla vzpamatovala, že

k němu byla drsna, že hněv svůj si vylévá na nevinném, a jakoby ho chtěla udobřiti, přitiskla si dlaně na spánky a promluvila žalostně:

„Tobě nic nevyčítám, Františku! Ale což pak jsi neslyšel? Vždyť je to hrozná věc! Maminka — — —! Tolik jsem se těšila, že bude babičkou, a zatím — — —!"

Nemohla dále. V tom okamžiku, jakoby kdesi byla otevřela nějakou záklopku, vyhrkla pláčem, teď již nepotlačovaným, neukrývaným a netajeným. V tomto pláči rozpomenula se, že před ní stojí manžel, milý ten Vejvara, hlavní její opora teď i pro všechen další život, člověk, jemuž se má a může se vším svěřiti, i pustila hlavu a rozpřáhnuvší ruce objala Vejvaru kolem pasu, přitáhla jej k sobě a skryla hlavu na jeho prsou.

„Vždyť bude babičkou, dětino," konejšil ji Vejvara, jemuž bylo nesmírně těžko z jejího pohnutí. „Proč pláčeš? Maminka bude babičkou, tatínek dědečkem. Vždyť je to všechno k radostnému smíchu a ne k pláči. Ani nemáš plakat, víš, Pepinko? Děláš si lítost — a nejen sobě, Pepinko, pamatuj na to. Máš teď být pořád veselá, rozumíš?"

„Jak mám být veselá," škytala Pepička, „když taky tam u nás — —! Takhle to nebylo vyjednáno! Má-li někdo mít rodinu, Vejvaro, tedy jsme to my, víš, a ne tatínek a maminka. Teď, sotva že mě dostali z domu! Vždycky říkala maminka: tenhle dům na Vinohradech bude váš — tvůj a Vejvarův, víš — a jak pak teď bude náš? Když

nás přibude! Tak jsem si to nemyslila, Františku. Spoléhala jsem se, když to maminka slibovala, že to tak zůstane. Teď se budeme dělit!"

Vejvara byl zaražen. Ne z příčiny, v níž kotvilo rozčilení Pepiččino, ale z toho, co jí tu připadalo a nač sám ani nepomyslil. A jen že věděl, či lépe řečeno, pouze tušil, kterak mladé ženy za jistých okolností bývají podrobeny přepodivným hnutím duševním a nevyzpytatelným rozmarům, chápal podivné řeči Pepiččiny, zároveň však taky přemýšlel, jak by ji utišil.

„Ale dušinko," snažil se hovořiti co nejžertovněji, „ty máš divné starosti! Což pak si myslíš, že jsem já počítal s nějakým domem? A teď hned? Chtěl jsem jen tebe, děvečko zlatá, a mám tě! Mám službu, třeba teď posud malou, ale bude stále větší, postoupím — a snad budu i radou magistrátním. Co mi schází? Co bys ještě chtěla?"

„To je všechno hezké," odpovídala Pepička, utírajíc oči, „ale přece je lépe býti domácím pánem než třeba radou na magistrátě. Taky rada může býti domácím — aspoň si ho tam více váží, vidí-li, že nezávisí jenom na té službě. Může tím každé chvíle praštit, kdyby ho týrali. Podívej se na tatínka, jakým je pánem nade všechny..."

„Ale dětino," nutil se Vejvara do smíchu, „vždyť ten dům neuteče! Nu tak, nakrásně ho dostaneš jen polovičku, a moje služba k tomu, zlatoušku, to stačí nám i našemu synáčku, až přijde a vyroste, a nejen jemu, i jeho bratříčkům a sestřičkám — —"

„Ne, Vejvaro!“ vykřikla Pepička. „Nebude žádných bratříčků a sestřiček! Já nechci! — V tomhle já s maminkou konkurovat nebudu!“

Teď poznal, Vejvara, že je čas, aby se vzmužil. Teď záleží na tom, aby přestal hovořiti jako milenec a mluvil jako muž. I řekl káravě, políbiv Pepičku na čelo:

„Kdyby tě tak maminka slyšela, ženuško! Tolik tě má ráda, tak radostně ti všechno chystala, jí máme děkovati, že jsme svoji, stále na tebe myslí! Tak dobrá paní, že mi vždy připadá, jakoby byla mojí vlastní matkou, a ty na vše zapomínáš a hovoříš skoro nevděčně — nehněvej se, dušinko. Ba, myslím, Pepinko, že právě teď máme mamince osvědčovati nejvíce lásky a že ani na tobě, ani na mně nemá postihnouti stínu nevole. Pozoroval jsem dnes, že byla nějak stísněna — všechno to zavinila ta přeochotná paní Muknšnáblová — a ty, miláčku, chtěla bys jí přitěžovat? Pepinko, Pepinko!“

Pepička setřela poslední slzu, zdvihla jako udivena hlavu, upřela temné zraky na manžela, ale hned zase je sklopila. V tom okamžiku poprvé snad chápala převahu Vejvarovu. Dobře pociťovala, ač by se tomu ráda byla ubránila, co je v jeho slovech pravdy. A cítila taky, že ho v téhle záležitosti na svoji stranu nedostane. Ba, ještě více. Rozčilení její, jež prve bylo dostoupilo vrcholu, zlomilo se již, klesalo, a Pepička zastyděla se za to, co byla pronesla. Hle, Vejvara, jen zeť a nikoli syn, smýšlí o věci jinak a nejspíš správně. Ale je-

ště nechtíc doznati, že je překonána, řekla malomyslně:

„Tak tedy mám všechno proti sobě, i tebe, Františku...“

„Ne, dušinko,“ hladil ji Vejvara po tvářích, „mne máš pro sebe, po svém boku, a nikdy v ničem tě neopustím. Do nejdelší smrti ne, Pepinko, a teď teprv ne, ty malá, milá moje — maminko!“

Konečně tedy mohl říci to slůvko, jímž po celé odpůldne, od vyzrazení paní Muknšnáblové, třáslo se jeho srdce, jímž se mu naplňovala hruď, které mocí snažilo se přeskočiti jeho rty. Teď je vyslovil a hned potom objal Pepičku a tak přitiskl na prsa, až se v ní dech zatajil.

Ale když pak shasili světlo a když Pepička dávno již byla usnula, bděl dosud Vejvara a na mysl vracely se mu všechny události dneška a nejsilněji slzavý závěrek jeho. A Vejvara přiznával si, že ani nejšťastnější manželství — patrně — není prosto podivných, přepodivných okamžiků, netušených rozporů. Dnes prožil první přeháňku na nebíčku své domácnosti. Mohou se udáti jiné, i hrozivější? Jaké to podivné struny se ozývají v duši ženské! Dnes ozvala se mu jedna z nich. A Vejvara snažil se, aby porozuměl i jejímu doznívání.

XXII. Starosti tchánovy a zeťovy.

U Kondelíků bylo po neděli ticho, a čím blíže ke druhé neděli, tím tišeji. Všechen život byl tam nějak stlumený. Paní Kondelíková tvářila se, jakoby měla mnoho šití, a jakmile Kačena po obědě sklidila a stůl místo ubrusu kávníkem postřela, sedala panička k oknu, k malému stolku, vyhrabala hromadu klubíček, přadének, podušek, s jehlicemi a špendlíky, kusy a kousky rozličných látek, kraječky a hadříčky, jichž v každé domácnosti kdo ví odkud plno, a dávala se do té podivné ženské práce, které nikdy neubývá, aniž přibývá. Mistr Kondelík zas přinášel domů všeliké kusy papírových čalounů, rozbaloval je, prohlížel, měřil, zase svinoval a ukládal do zadního pokoje, nebo, jak přinesl, tak odnášel k dílovedoucímu svému, aby dle nich vyřezával nové vzory šablon pro jarní práci. Neboť mistr Kondelík nekupoval jen patrony hotové, jež si mohl koupiti každý a jimiž se malovalo po celé Praze, ale slídil časem u obchodníků s čalouny po nových vzorcích, kupoval po metru jako na ukázku a pořizoval si pak doma „svoje" tapetové vzorce, aby měl něco zvláštního.

Tak bylo u Kondelíků jako pod mrakem, abychom si vypůjčili přirovnání z přírody, tak nějak, jakoby ve vedlejší světnici ležel nemocný. Ale zdánlivé nutné zaměstnání obou bylo pouhou záminkou, aby nemusili nadělati mnoho řečí. Ne proto, že by se manželé byli nějak rozvadili. Naopak, mistr Kondelík byl od překvapující zprávy tety Katynky jako milius a paní Kondelíková nejpodajnější manželkou a hospodyní. Cosi jiného stlačovalo ovzduší této klidné domácnosti. Paní Kondelíková byla si toho vědoma od pondělka, mistr přišel na to mnohem později, ale zatím taky dávno nebyl „svůj".

Konečně to bylo nahlas vyjádřeno v sobotu. Mistr Kondelík vysrkl po tučných haluškách s uzeninou černou kávu, otřel ústa, podíval se na choť, sedící již u okna, a řekl náhle, jakoby se byl právě probudil:

„Poslouchej, Betynko, vždyť už zas máme sobotu!"

„Ba že, starouši," přisvědčila panička skoro šeptem.

„A poslouchej, Betynko, Pepča tu od neděle nebyla!"

„Nebyla," potvrdila panička.

Mistr odmlčel se na chviličku.

„A Vejvara zde taky nebyl, viď?" řekl za okamžik, jakoby tím nebyl zcela jist.

„To víš," odvětila paní Kondelíková, od práce se neodvracejíc, „když nejde žena, nejde muž taky."

Zas nastala pomlčka. Mistr díval se zpytavě

na manželku, chopil se sklenice po kávě, vytřepal si na jazyk poslední a již schladlou kapku černého moku, postavil sklenici, odsouvl ji a náhle se otázal:

„Udělaly jste si něco, Betynko, že ta holka nejde?"

Paní Kondelíková zabodla jehlu do látky, složila práci do klína, pohlédla přímo na manžela a řekla:

„Co bych jí byla udělala! To je nápad, starouši."

„Že se to ještě nestalo," poznamenal mistr s důrazem, „aby celý týden nepřišli. Vždyť je sobota."

Paní Kondelíková předobře věděla, kolikátý již den uplynul od posledního setkání. Počítala si to od pondělka — a dnes je sobota. Každého večera naslouchala, nezakřape-li zvoneček v kuchyni a nezazní-li horlivé a radostné uvítání Kačenino: „I poňžeň rukulíbám, mladá paní!" — a vždy šla na lůžko zklamána. Pravda, nepřála si brzkého setkání s dcerou po té divné neděli, ba, přemýšlela, jak by se mu vyhnula, neboť se na ně netěšila. Ale teď, když Pepička nepřicházela, seznávala, že taky dcera se tomuto setkání vyhýbá — a to bylo něco jiného! Ona, paní Kondelíková, měla k tomu příčinu — jak se domnívala — příčinu zcela platnou. Avšak Pepička — uvažovala matka dále — nemůže míti takové příčiny. Nepřichází-li však přece, jedná tak zúmysla, netouží po matce — a to paní Kondelíkovou hnětlo. Dokonce snad — —

A když paní Kondelíková dospěla k tomuto „snad", uhádala téměř na vlas pohnutky Pepiččina chování. Ženská dovtipnost je za jistých okolností u každé ženy téměř stejna, ženská logika béře se stejnými pěšinkami. Paní Kondelíkové bylo východištěm záhadné to „snad", jež po několika krocích na zvětřené stopě přestalo býti snadem a nabylo pevné podstaty jistoty. Tu paní Kondedelíková, počínajíc studeným nedělním rozloučením, provázela v duchu dceru svoji, vmýšlela se v její duševní rozpoložení, nahlížela do mladé domácnosti, jakoby stála za oknem, a pojednou utvářila si v duchu výjev velmi podobný onomu, jenž se v nedělní noci po návratu z Besedy u Vejvarů skutečně odehrál. Jest nepochybno, Pepička žárlí na ono malé něco, jež se posud neobjevilo, a činí matku svoji zodpovědnu. A to paní Kondelíkovou ne pouze hnětlo, to ji hořce zabolelo. A ještě cos jiného. Pokud si činila výčitky sama, pokud Pepička o ničem nevěděla, byla by se odhodlala k jakémukoli pokání, byla by dceru v slzách odprošovala. Jakmile však se to přesmeklo a paní Kondelíková si vnutila přesvědčení, že dcera k ní pohlíží s výčitkou, snažila se hledati pro sebe všechny důvody, že jest v právu a že nikomu není zodpovědna. A to všechno způsobilo, že mistru Kondelíkovi dostalo se neočekávané odpovědi, když zas po delší přestávce pronesl:

„Abych se tam k nim podíval, co se s nimi děje!"

„No, starouši, mají k nám právě tak daleko,

jako my k nim. A dobře vědí, že jsme se od neděle nepřestěhovali..."

Paní Kondelíková řekla to ostře i s přídechem vzdoru. Ale právě ten příměsek vzdoru nasvědčoval, že jí to nejde z hloubi duše. Kdyby v tomto okamžiku se byly otevřely dvéře a Pepička byla vstoupila, nic na světě by nezadrželo paní Kondelíkovou, aby nevyskočila, nepopadla dceru za ramena a nezvolala svým obvyklým, upřímným způsobem: „Holka, holka, kde vězíš, že tě takovou dobu není vidět! Což pak jste zapomněli, že máte rodiče?" Neboť jakmile by se Pepička objevila, v tom okamžiku seznala by matka, že všechny její domněnky jsou klamny, ba, nepomyslila by na ně vůbec.

Mistr Kondelík zatím pořád ještě seděl a díval se na manželku zpytavě. V té její ostré odpovědi vězí něco, to bylo jisté. Jenom co! Jeho mozek nepracoval tak pronikavě. Bylo třeba delší doby, aby se něčeho dosoukal. Ale něco zjevilo se mistrovi nad pochybu. Divná odpověď paní Betynky teprv mu vyjasnila, kterak je nápadno, že ani Pepička, ani Vejvara se neobjevují. Proč pak asi?

Chtěl povědět, co ho teď napadlo, ale spolkl to. Snad by se to Betynky nelibě dotklo. I řekl jen:

„Aby tak někdo z nich stonal...?"

„To by Mariána přiběhla," odvětila paní Kondelíková.

„Pravda, to by přiběhla," dosvědčoval si mistr. „A zítra již je neděle."

„Snad přijdou zítra..."

A to byla poslední slova paní Kondelíkové, neboť mistr již nic neřekl. Hrál si nějakou chvíli s kusem tapety, brzy toho však nechal, svinul vše do kotouče, ovázal motouzem a vybral se z domu. Odcházel s určitým záměrem, že se podívá k Vejvarovi. Ne na Vinohrady, ale na radnici. Počká na něj v šest hodin a přímo se ho zeptá. Neboť teprv cestou se v mistru všechno „vystříbřilo", jak říkal. Za chůze kolovala v něm čileji krev a taky mozek bystřeji pracoval. A tu se mistru zazdálo, že ví, proč Vejvara nepřichází, i musí s ním tedy upřímně promluviti. A když vykonal řadu pochůzek — zatím dávno byl nastal večer — zamířil ke staroměstské radnici, hodnou chvíli před šestou, aby zetě nepropásl.

„Počkej, ty fiškulinte," mumlal si cestou žertovně, „s tebou já si promluvím!"

Udeřila šestá hodina, a brzy potom trousili se jednotliví úředníci, vycházejíce spěšně portálem radnice, jakoby se obávali, aby je čísi hlas nezavolal zpět a neuložil ještě nějaký kus práce. Měli toho kancelářského sezení právě dost a tíhli nyní, aby měli pochmurnou radnici co nejdříve a nejdále za sebou.

Mistr Kondelík obcházel opodál. Nechtěl se blýskati před samým vchodem. Někteří pánové znali ho již jako tchána Vejvarova, byli by se mohli domýšleti, že tu naň čeká s nějakým cuchancem, jako čekávají před vraty závodů i továren ženy na toulavé muže, opuštěné milenky na zrádné milence, věřitelé na dlužníky. Takové vyčkávání před

vraty mívá vždy nějakou připálenou příchuť. Obcházel tedy radnici velikým obloukem a napínal zraky, aby mu Vejvara neproběhl.

Ne, tu jest! Vyšel volným krokem z radnice, s nějakými balíčky pod paždím, jež si v chůzi ještě rovnal, aby se mu nesly co nejlépe, aby nic neupustil. Učinil asi padesát kroků k Sirkové ulici, a tu mu na příč vstoupil do cesty otec Kondelík, jakoby ho potkával.

„I Bože, tatínku!" zvolal Vejvara překvapen.

„Nazdárek, Vejvaro," pozdravoval mistr. „Měl jsem nějaké běhání, musel jsem tuhle přes rynk, napadlo mně, že vás tu třeba chytím..."

Mistr si přál, aby to Vejvara nepokládal za nic než za náhodu.

„A kam pak teď, Vejvaro, co?" dodal mistr.

„Domů, tatínku," odpovídal Vejvara, tiskna balíčky těsněji k boku, jakoby je tím chtěl ukrýti před zraky tchánovými. Mistr Kondelík pozoroval sice, že Vejvara něco nese, ale viděly jen oči, mysl nezaměstnávala se tím.

„Mhm, domů," prohodil Kondelík. „Taky jdu domů, toť se ví, ale konečně — — — co pak, že vás není vidět, Vejvaro? Matka již myslila, že jste oba umřeli..."

Vejvara jevil rozpaky. Ulekl se otázky, a přece ji očekával. Nemohl nevěděti, že při prvém setkání bude takto pokárán.

„Vašnosti — (když nevěděl Vejvara, kudy kam, vždy říkal tchánu ‚vašnosti' a ne tatínku) — mnoho

práce, musíme někdy dodržeti přes čas, no a pak — pak je pozdě — a Pepince tak nějak nebylo právě — — a ta zima — — — však my přijdeme, myslil jsem, takhle zítra — —"

Mistr Kondelík dobře cítil, že se Vejvara vylhává. Jindy taky bylo dost práce a taky byla zima, a přec u nich byli vaření pečení.

Ale neprojevil se. Byl příliš zaměstnán tím, co by Vejvarovi rád byl řekl. Jen jak do toho? Má začíti hned na ulici? Není to příliš vhodné; byla hodina, kdy všemi směry spěchalo plno lidí, stále bylo kolkolem nepočítaných uší. Nezbude než Vejvaru někam zavléci.

„Ano, ano, práce," přisvědčoval Vejvarovi. „Taky mně to pomalu začne. Jsem jako po manévru, celé odpůldne na nohou — koukám, abych si někde na chvíli sedl. Co říkáte, na skleničku vína...?"

„Pepinka čeká, tatínku," pokusil se Vejvara uniknouti.

„Však ona se dočká!" vyhrkl mistr. „My taky čekali, celý týden, a pak aby vás člověk sbíral na ulici! Jen pojďte — zarazíme tamhle k Jelínkovi vedle Platejzu, no, vždyť víte, už jsme tam spolu seděli. Má dobré víno — přijdete o půl hodinky později. Nesmíte se státi takovým otrokem své ženy! A řeknete-li: já byl s tatínkem, je po řeči."

Nečekal ani, souhlasí-li Vejvara čili nic, popadl ho za rameno a zamířil přes trh Zelený na Uhelný. Po pěti minutách seděli ve starobylé, útulné vinárně Jelínkově, a mistra nesmírně potěšilo,

že je docela prázdna, že jsou tam sami. Může hovořiti od plic.

Vinárník postavil před hosty dvě láhvičky a kalíšky a vrátil se do kuchyně. Nemohlo být lepší příležitosti. Ano, ale začátek!

Mistr Kondelík vzpomněl si šťastně, co mu dodá kuráže. Naplnil obě číšky, pozdvihl svoji, přiťukl Vejvarovi a rázem vypil. Čekal pět minut — a teď, teď se mu víno rozlévá všemi žilami.

„Poslyšte, Vejvaro," zvolal náhle, „vy na mě máte hrozný vztek a nenávidíte mě!"

Vejvara právě opatrně upíjel, ale zvoláním tchánovým tak se zalekl, že rychle utrhl číšku od úst, až rozlil.

„Vašnosti!" vyhrkl všecek vyjeven. Dále zatím nemohl.

„Stran toho jako, Vejvaro, že my taky budeme mít rodinu," pokračoval Kondelík v ráži. A nesmírně si liboval, že se do té ráže vpravil.

„Vašnosti — —!!" opakoval Vejvara.

„Žádný vašnosta, Vejvaro," odrážel mistr vše, co se domníval slyšeti z jediného slova Vejvarova. „A to je příčina, že k nám nejdete. Starého tátu neoklamete. Tak tedy dobře, Vejvaro, máte vztek. Chtěl jste Pepinu, dali jsme vám ji, když tak matka usoudila — a já vás mám taky rád, třeba jste byl u magistrátu. Jste hodný hoch. Ale, Vejvaro, vy jste nechtěl žádný revers, že už nebudeme mít rodinu — Pánbůh ví, sám jsem se toho nenadál. A měl byste svědomí, ztrpčovat matce život?"

„Ale, vašnosti," bránil se Vejvara hlasem skoro

žalostným, „jak se můžete domýšleti, že bych já — —! Naopak, domlouval jsem Pepince, aby si ze všeho nic nedělala, že jest o ni postaráno, já že jsem vděčen vám i mamince, že ji mám, a že — —"

„Pepina?" vyhrkl mistr Kondelík, jemuž náhle zasvitlo. „Pepina?" Mistr Kondelík zíral upřeně na zetě, ale Vejvara vydržel ten pohled, jímž na něj tchán dolehl. „Pe—pi—naá?" protáhl pan Kondelík do třetice.

Vejvara poznal, že se zaběhl, že řekl, co říci neměl a nechtěl.

„Ne, vašnosti," vyvracel horlivě, „Pepinka taky nic. Jen jsme tak o tom hovořili — vždyť ráčíte vědět, jaké vrtochy mívají ženy v takových okolnostech, to je vlastně fysiologická záležitost..."

Teď Vejvara popadl mistra za ruku, tiskl ji vroucně, a prosebně i přesvědčivě mluvil:

„Vašnosti, jak byste mě mohl podezřívati, že bych jenom na okamžik mohl zapomenouti — vždyť jste Pepinčin otec — a můj otec — my vás máme tak rádi — a maminku — a já se na to vše tolik těším — vašnosti, takové myšlenky vypuďte z hlavy, pro Boha vás prosím..."

Dobře cítil mistr Kondelík, že tato slova jdou z upřímného srdce, beze všeho záludu. Ba, pozoroval, kterak oči Vejvarovy vlhnou, i nemohl nevěřiti. Ulehčilo se mu nesmírně po tomto nezištném synovském vyznání Vejvarově. Málem by se mu taky byly oči zakalily. Aby odvrátil takové slabošské pohnutí, honem si nalil vína, opět rázem vypil, otřel

si ústa, naklonil se k Vejvarovi a políbil jej upřímně.

„Vejvaro, ty jsi dobrý kluk!" zahlaholil. „Sakra, ty jsi dobrý kluk! Nehněvej se, Já měl mít ještě takového syna! To bychom toho byli namalovali. No, dá Pánbůh! A tak ti teď povím, Vejvaro, co jsem si umínil."

Byly vzácny okamžiky, kdy Kondelík Vejvarovi tykal. Nemohl tomu nějak přivyknouti. Ale kdykoli se tak stalo, znamenalo to, že se tu probouzí jeho nejdůvěrnější nitro. Tak bylo i v tomto okamžiku. Vejvara tomu rozuměl a v prsou ho nějak hřálo, když tchána takto slyšel. Ani z toho „kluka" si nic nedělal. Bylo to takové jadrné, otecké, upřímné oslovení.

Mistr naplnil po třetí svoji číšku, dolil i Vejvarovi, oba jako na povel zdvihli je, přiťukli, a teď i Vejvara svoji rázem vyprázdnil.

„Povím ti tedy, Vejvaro, co jsem si umínil. Pamatuješ se, že jsem slíbil, kdykoli vám vrána vyrazí okno, pokaždé že dostaneš tisícovku. No ne, Vejvaro, aby sis bral příklad ze starého Valdštejna, který přijel do vojny se čtyřiadvacíti syny — kde pak bych to bral! Ale dostaneš ji pokaždé. Pro toho malého čmelíčka, kterého čekáte, leží už na knížku. Ale teď taky u nás budeme křtít, Vejvaro, a tak ti povím, že taky za to budeš mít na dřevě tisícovku, a zas taky pokaždé, kdyby se měly ještě někdy hráze potrhat — ale nedopouštěj Pánbůh, Vejvaro — už jsem viděl Abrahama! A já ruce nezaložím, Vejvaro, něco ještě do oulu nanosím —

ten barák na Vinohradech je čistý — a myslím, o ten že s Pepinou nepřijdete — zatrápená Pepina! — a teď mi řekni: nemám já právo jako ty? Můžeš se na mě koukat skrz prsty? Mám si objednat hrobku, když jsem vdal dceru? Já vím, ten zatracený Holoubek ze Smíchova by ji postavil hned, ale já do ní nevlezu!"

Byl to krásný, vzácný okamžik života Kondelíkova, tahle chvilka při víně s Vejvarou. Bylo mu tak lehko, že všechno ze sebe vychrlil, že pověděl, co se v něm za celý ten týden bylo uleželo, ale hlavně ho blažilo, že věřil Vejvarovi, a byl přesvědčen, s téhle strany že vítr nevál. Má po starosti.

A dobře bylo taky Vejvarovi. Takto se mu líbil mistr nejlépe, tak ho nejraději slyšel. Ale ne proto, že mu slíbil tu neočekávanou tisícovku.

Teď, jakoby záležitost pokládal za ukončenu, mrskl otec Kondelík okem po balíčkách, jež Vejvara opatrně za sebe byl uložil, sáhl po nich, omakával jeden po druhém a tázal se:

„Co pak to neseš?"

Vejvara se začervenal.

Kondelík pomačkával dále a náhle se mu zazdálo, že nahmatává jakés povědomé tvary. Aniž hovořil, chopil se balíčku, strhl motouz a rozbalil papír. Do klína se mu převrhl — dřevěný koník na prkénku s kolečky.

„Kdes to vzal, Vejvaro?" podivil se mistr

Vejvara neodpovídal.

Mistr chňapl teď po druhém balíčku a vytáhl

z papíru bubínek s paličkami. Ve třetím byla krátká dětská flinta.

Kondelík zadíval se na Vejvaru pohledem, pod nímž se třásl smích. Pochopoval. A pronesl vážně a zdlouhavě:

„Tak ty na to máš magistrátní revers?"

„Nač, tatínku?" šeptl Vejvara.

„Že to bude kluk?"

„Doufám, tatínku," řekl Vejvara.

„A co, když to bude holka? Co bude dělat s koněm, bubnem a flintou — —?"

Vejvara neodpovídal, jenom zíral neodvratně na hračky, jež mistr na stole byl vyložil.

Mistr Kondelík povolli teď svalům a po tváři mu hopsal upřímný smích. Pomalu zase skládal věci do papíru, ovazoval, a hovořil při tom:

„Ty máš na spěch, Vejvaro, leda že byste toho ještě sami užili. Ale zatím už nekupuj nic. Bude-li to holka a u nás kluk, prohodíme si to. Dáš mi koně, buben a flintu, a já ti za to koupím pannu a kuchyni. Tu máš, nerozlámej nic..."

XXIII. Katynčina rada zraje ve skutek.

Vejvara, v jehož povaze bylo tolik trpělivosti, nedotkl se již ani slovem onoho večerního výbuchu Pepiččina. Nechtěl ženu zahanbit, ale obával se taky, aby nedošlo k novému. Když ji vyváděl z otcovského domu, domníval se, že s ním jde dítě s dušičkou měkkou jako vosk, do níž on teprv bude vtiskovat určité rysy a vlévati názory životní, a tu pojednou byl překvapen, jak ostře a bezohledně projevila mínění v záležitosti rázu tak choulostivého, jako byl stav maminky Kondelíkové. Kde se to vzalo v té bytosti, do včerejška dětské, o níž se domníval, že jest prosta vší spekulace?

A po celý týden taky se nezmínil o tatínkovi a mamince Kondelíkových, aby ženušce dopřál času, by se uklidnila. Nechtěl ji nutiti k návštěvě rodičů, pokud nenabude tolika duševní rovnováhy, aby maminka Kondelíková ani nezatušila, čím se nitro dceřino rozbouřilo. Pochopil, že hned na počátku nového života svého se ocitnje před úskalím, jež sluší obeplouti co nejobezřeleji, aby nějaký prudký náraz nezanechal stop třeba do daleké budoucnosti. Za nic na světě nechtěl dopustiti, aby mezi matkou

a dcerou vylila se nějaká hořkost, jež by pokalila všechen ten další život rodinný, tak důvěrný a láskyplný, jak si jej byl vymaloval. A svírala jej obava, aby v případě, že by z úst Pepiččiných vyšlo nějaké neprozřetelné slovo, nevzniklo v tchyni podezření, že ozývá se tu z Pepičky, co snad on jí byl našeptal. Takováto klamná domněnka byla by s to otráviti znenáhla přátelskou shodu obou rodin, posud nezkalenou. A že by k tomu nebylo daleko, o tom ho přesvědčila slova tchánova, jež k němu ve vinárně Jelínkově byl pronesl. Byl povděčen, že naň mistr Kondelík uhodil přímo a poskytl mu tak příležitost, aby se ospravedlnil. Zatím však záležitost nebyla tak hroziva, jak o ní Vejvara ve své úzkostlivosti uvažoval. Ten týden, po který se paničky neviděly, velmi dobře účinkoval na duševní rozpoložení obou. Paní Kondelíková byla přec jen příliš dobrou a milující matkou, aby se jí nebylo zastesklo po dceři, a Pepička zase, když se v ní byla rozležela kárná slova Vejvarova, skoro se zastyděla a pociťovala jakés výčitky svědomí. Hle, Vejvara, který byl do nedávna celé rodině pracizím člověkem, má zcela jiný výklad. Kterak se zapomněla! Zda jí matka neuhodne na očích, jak proti ní zareptala? Nu, mysliti mohla si cokoli, ale projeviti to neměla. Ze všeho ji nejvíc mrzelo, že před Vejvarou tu odhalila nějakou nepěknou stránku svou. A zamrazilo ji při pomyšlení, že by ta její neprozřetelná slova mohla míti ochlazující účinek na mladé jejich manželství. Vej-

vara za mák netušil, kolikrát v tom témdni si Pepička zaplakala, když byl odešel do kanceláře.

Nu, první setkání obou paniček po té týdenní přestávce dopadlo zcela uspokojivě. Znamenala sic jedna v očích druhé pralehounký, mizivý nádech rozpaků, ale když se objaly a políbily a když paní Kondelíková přitiskla Pepičku na prsa tak upřímně, až jí roztaženými prsty prohnula dva neb tři planžety vzadu na šněrovačce pod živůtkem, spadlo kouzlo cizosti a stály tu zase jen matka a dcera.

Jen mistr Kondelík nemohl se přemoci, aby nezvolal hlasem, který měl vyzníti hodně zubatě, zatím však všechny rozesmál:

„Žába zatrápená! Myslí si, když má tuhle svého Vejvaru, že obstojí bez matky a bez tatíka. No počkej, ty nás ještě užiješ!“

„I mlč, starouši,“ řekla paní Kondelíková, jakoby chtěla cosi uchlácholiti, „teď jí nastaly a teprv nastanou jiné starosti — my dva tu musíme trochu do pozadí, viď, holka?“

Pepička pohlédla vděčně na matku, že jí tak podává ruku, aby ji z něčeho vytáhla, ale zapálila se při tom. Neprohlédla ji maminka naveskrz? Dobře taky na sobě cítila pohled Vejvarův, ale za nic na světě nebyla by se teď na muže podívala.

Paní Kondelíková složila ruce nad zástěrou, povzdechla zhluboka, snad upřímněji, než sama zamýšlela, a rozplašila zraky jako do všech koutův. Dobře tomu rozuměla Pepička. Znamenalo to zcela zřetelně: „Však nám tady taky to nastane.“ V tom

okamžiku jí bylo maminky nějak líto a v duchu ji odprošovala.

Tou chvílí všechna sychravost, jež mezi matku a dceru před týdnem se snesla, byla rozváta. Bylo jim teď jako dvěma přátelům, kteří kdysi pro malichernou neshodu se rozešli a jež náhoda po čase svedla. Nenadálá setkaná učiní oba tak měkkými a smířlivými, že by si rádi i nejmenší stopy sporu s tváří slíbali, zapomenutím pokryli. Pepička, poslouchajíc náhlého hnutí nitra, chopila se ruky matčiny a políbila ji, začež jí paní Kondelíková stiskla upřímně ruku, což bylo výmluvnější nad všechna slova. Nu, ano, co nastávalo, bylo naprosto nezměnitelné. Toto pomyšlení rozptylovalo v tom okamžiku všechna jiná.

Té neděle nebylo třeba, aby obě paničky před sebou prchaly, aby toužily po cizím a hodně rušném okolí jako před týdnem. Obě rodiny vyšly jenom na krátkou procházku a zbytek dne byl strávен u Kondelíků. A když po desáté hodině Vejvarovi odcházeli, políbila paní Kondelíková Pepičku upřímně a řekla jí:

„Já vím, dítě, v týdnu ti to je obtížné, máš teď práce dost — vždyť já taky — ale v neděli nás nenechte samotny. Přijďte zas."

„Přijdeme, maminko," řekla Pepička spokojena, že další návštěvy vyjednány tak hladce na delší lhůty. A šeptem, jen tak pro matku, dodala:

„Já ti teď mám šitíí!"

„To ti věřím, holka," odvětila matka, jakoby chtěla zase říci: vždyť já taky.

Dnes Pepička cestou neplakala, pořád něco povídala. Vejvara chápal: je to náhrada za neděli předešlou.

O hodinu později, když mladí manželé ulehli, chvíli početli a když konečně Vejvara zhasil světlo, přivlnilo se k němu cosi, dvě ramena objala ho a na rtech ulpěla mu horká a přec vlhká, šťavnatá, sytá hubička.

„Děkuji ti, mužíčku...“ zaznělo šeptem z úst Pepiččiných, a zaznělo to ve tmě tak sladce a vroucně.

„Zač pak, dušinko?“ podivil se Vejvara, opětuje objetí ženino.

„Že jsi na mne u nás nežaloval...“

„Ale, Pepinko!“ zvolal Vejvara. „To je nápad, ty jsi — —!“

Nemohl dopověděti. Polibky Pepiččiny jenom na něj pršely, na ústa, na tváře, na oči, na čelo, ba i na nos — víme, že bylo tma — a Pepička při tom šeptala:

„Franto, Franto drahý! Viď, ty se těšíš!“

Ani nemohl Vejvara přisvědčiti, neboť se dusil pod posledním, nekonečným políbením.

* *
*

Zima utíkala, dne přibývalo znenáhla, Prahou zavanul chvílemi vlažnější vítr, jenž stravoval poslední sledy sněhu i v nejstinnějších koutech, zbylé rampouchy plakaly jako opuštění sirotečkové a konečně upadávaly s okapů a střech, tříštíce se beze

zvuku v prvním řídkém blátě, byly rozšlapány a roztekly se, zkrátka, jihlo. Moc zimy byla zlomena, na stromech a křích na Karlově náměstí nalévaly se pupence, ze zotvíraných oken vyrážely vězněné zimní puchy, po Praze rozlézali se flašinetáři, vše nasvědčovalo, že jaro je za dveřmi, ba, již ve dveřích.

Tou dobou chůze paní Kondelíkové nabývala neobvyklé pádnosti, a když vyšla s manželem na procházku a zavěsila se mu na rameno, připadalo mistrovi, že mu nějak ubývá sil; ale to byl klam, panička teď na něm skutečně visela. A v této době uzrávalo taky v paní Kondelíkové semínko, jež teta Katynka tehda v zimě byla do ní vložila. Od rána do večera zalétaly myšlenky její kamsi do neznáma daleka, v neurčité, neviděné končiny. Jen z Prahy, z Prahy! Kam? sama nevěděla.

Budiž doznáno, že jí toto pomyšlení na útěk nepůsobilo žádných rozkoší, hlavně na počátku, než tomu chtění sama uvykla. V Praze se narodila, vyrostla, dospěla, let nabyla; co znala z venkova, obmezovalo se na několik málo kilometrů kolem Prahy. Doposud všechen venkov snoubil se u ní s představou zábavného vlaku, tlačenice na nádražích, nepohodlné jízdy ve vypečených vagonech, několikahodinného pobytu kdesi v nabité zahrádce „letní restaurace na vysokých, nepohyblivých lavicích jako odněkud z mučírny, vřískavého koncertu venkovské, šumařské kapely, nějakého krajíce chleba s máslem a džbánku mizerného, nevyzrálého piva. Nad tím vším snesl se někdy hnědý

mrak, náhle se rozsypaly veliké, těžké krůpěje, ozvaly se výkřiky paniček a slečinek bez deštníků, muselínové šaty zdvihaly se na ramena, na hlavy, přes klobouky, nastával překotný útěk v bílých spodničkách do stanice bez ochranné střechy a zmatený návrat do dusné Prahy.

Takový byl venkov dle posavadních zkušeností paní Kondelíkové. Ale teď běželo o jakýs venkov jiný, vzdálenější, praneznámý, o němž paní Kondelíková pochycovala časem zmínky nějaké od jiných paniček nebo se dočítala v novinách. Zdali byl tento venkov na jihu nebo na severu, na východě či západě, o tom paní Kondelíková ani neuvažovala. Ale jen ven, ven!

A zas ji přepadávala tesklivost, když pomyslila, že má odejíti z těchto světnic, v nichž po léta žila odměřený, spořádaný život. Kterak se se vším tím rozloučí? Ani jí nebylo zřejmo, jak se to uskuteční. Jest možno zanechati tu šatník a prádelník? Kterak to bude vypadati v kredenci za její nepřítomnosti? Na jaké posteli bude spáti venku? Vezme s sebou šicí stoleček?

Ale hlavní věc: co pak všemu tomu řekne Kondelík? A co s ním se stane? Pojede taky? Zůstane v Praze? Bez ní? Ale Bože, to je zrovna tak, jakoby ho zůstavila někde na pustém ostrově v moři! Paní Kondelíkové nade vším tím se motala hlava. Neztratila-li jí, nevzdala-li se všeho pomyšlení na venkov hned na počátku, bylo to jedině zásluhou tety Katynky, která nepovolovala a jejíž neustálou písničkou bylo: Betynko, ty musíš ven.

„A co Kondelík?“ namítala stísněně paní Kondelíková.

„Co Kondelík!“ opáčila Katynka. „Doveze tě tam!“

„A pak?“ vytřeštila paní Kondelíková úzkostlivé zraky.

„Zas pojede domů!“

„A já?“

„Zůstaneš venku.“

„Sama?“

„Já pojedu s tebou. Vlastně tvého muže vůbec při tom nepotřebujeme.“

„Bojím se o tom promluvit.“

„Já s ním promluvím,“ řekla teta rozhodně.

„Ne, Katynko,“ uprošovala paní Kondelíková, „to ne! Řekl by, že je to vše navedeno. Řeknu mu sama.“

„Dobrá, Betynko,“ svolila Katynka. „Ale neotálej dlouho. Musí hledat byt, víš, to musí Kondelík, od toho je muž a otec. A co nejdřív, sic pak nic kloudného nenajde. Všechno vyjednat, zařídit. A jak to bude, a jak jen se trochu oteplí, abys vydržela, pojedeme. Zatím si sepisuj, co musíš mít nevyhnutelně s sebou, abys na nic nezapomněla. Ostatně nepojedeme do Austrálie. Bude-li později čeho třeba, pošle to Kondelík poštou.“

„Věř mi,“ řekla paní Kondelíková malomyslně, „tak je mi ze všeho nějak úzko. Chuděra Kondelík! Má tu být sám! Víš, jak je na mne zvyklý.“

„Bude mít Kačenu. Ta uvaří, uklidí, bude hlídat," hovořila Katynka rozhodně jako jenerál.

„Už abych to měla za sebou," toužila paní Kondelíková. „Mně je ti, Katynko, jako bych se ani neměla vrátit."

Teta Katynka mávla jen rukou, za vyvracení slovy jí to nestálo. A řekla nějak tvrdě:

„Nevyjednáš-li si to s Kondelíkem brzy, Betynko, řeknu mu to přece sama."

Paní Kondelíkové bylo v tom okamžiku, jakoby nad ní vynášeli ortel smrti. I svěsivši hlavu řekla odevzdána v nevyhnutelné:

„Tak tedy zítra se staroušem promluvím."

„No, konečně!" pronesla Katynka s uspokojením.

XXIV. Mistr Kondelík „souhlasí".

Tenkráte, večer onoho „zítřka", jejž si byla paní Kondelíková ustanovila, že s manželem promluví, vracel se mistr k domovu v nejlepší míře. Toho jara pěkně se oteplovalo, den se natahoval, mistr měl v kapse několik přijatých rozpočtů na malování několika nových domů — zkrátka, sezona slibně začínala. A jakoby se byli stavitelé smluvili, že mu to udělají, aby mu hlava nepraskla, aby neměl všechno najednou. V některých domech bude se moci dáti do práce již s neděle, v jiných začíná se s „pucem", ještě jiné budou co nejdříve pod střechou, a tak se to pěkně rozdělí na celé léto, až do podzimku.

Mistr si vyhvízdl a vkročil do domu. Nic, pranic netušil. Ani myšlenečka ho neznepokojovala.

Nahoře byla Katynka. Byla přišla již před hodinou plna dychtivosti, „co tomu Kondelík říkal". Zastala paní Betty samotnu a zvěděla od ní, že si to panička nechala až na večer, až jako bude míti starouš po denní starosti a po všech štrapacích.

„Víš, Katynko, mezi dnem bývá Kondelík někdy velmi mrzut a netrpěliv. Já s tím počkala, až

ho budu míti nadobro doma, až bude mít boty dole a až nebude mít kam jít."

„To se mi právě hodí," odpověděla jí Katynka. „Já tady zůstanu, počkám si na to."

Paní Kondelíková rozpačitě na ni pohlédla.

„Víš, Katynko, skoro si myslím, že by tak bylo lepší jen mezi mnou a Kondelíkem, mezi čtyřma očima, jak říkáme..."

„Ne, Betynko," řekla Katynka zcela odměřeně, „já vám nebudu docela nic překážet. Posedím s vámi, na tom není nic zlého, a dokonce nemůže škodit, když při tom bude neutrální osoba. Ale kdyby ti nějak povolovalo a ty nevěděla, kudy kam, tedy slovo ode mne taky nemůže škodit. Tuhle jsem si přinesla cerbulátíček, a skleničku piva snad mi dáte, co?"

„Ale třeba máz, Katynko, budeš-li chtít," řekla paní Kondelíková, dobře vědouc, že se Katynky již nezbaví.

Katynka shodila plášť a sedla a hovořila, zatím co panička snášela večeři pro manžela.

A do toho tedy přišel mistr Kondelík ze svých pochůzek.

„I hlele, Katynka!" zvolal na prahu. „Však jsem si právě dnes myslil, kdyby byl třetí, že bychom si hodili šístku. Tu ji máme."

„Hodíme si, hodíme, starouši," přisvědčovala panička, míchajíc něco na mísce. A skoro ji pojímala lítost nad mužem. Vrací se jako čisté nevinně, těší se na šístku, a zatím ona ho přepadne návrhem tak neslýchaným.

„Vida, matko, vida," prohodil mistr dále spokojeně, mrsknuv okem do mísky. „Tys mi padla do noty. Rozhuda! To si pomáznu!"

„Pravdaže, a s čerstvou pažitkou," poznamenala paní Kondelíková. A pocit lítosti sesiloval se v ní a k lítosti přibývaly taky rozpaky. Nevypadá-liž to, jakoby vším, co jest mu milé a příjemné, měl býti vlákán do zálohy?

A již již kolísala ve svém předsevzetí, již se odhodlávala, že to tedy ještě odloží, že si to nechá až na „zítřek". Tu však pohlédla na Katynku, a dech se v ní zatajoval. Jakoby uhádala, co se v hospodyni děje, seděla tu Katynka jak nabitá flinta, hotová k výstřelu. Nebylo vyloučeno, že spustí sama, kdyby paní Kondelíková otálela.

Tak tedy panička po večeři, když sklidila se stolu, a vidouc, že se manžel hrabe v šuplíčku pod zrcadlem, aby shledal špády, rozhodla se k činu. Neboť jak by rozdal a jak by vzali karty do rukou, bylo by po vší řeči.

„Starouši," řekla mírným, tichým hlasem, „než se do toho dáme, ráda bych s tebou promluvila upřímné slovíčko..."

Mistr se otočil.

„Co pak se stalo?"

„No, nic se nestalo, starouši," nutila se panička k úsměvu a do veselého tónu, ač se jí hrdlo zadrhovalo. „Jen jsem se tě chtěla zeptat, co bys tomu říkal, kdybych ti tak na nějaký čas odjela?"

Po celý den byla si paní Kondelíková v duchu formovala zcela diplomatický rozklad, kterak sta-

rouše pomalounku, ponenáhlu, jako na niti přivede k jádru záměru svého, až by mu nezbývalo než přikývnouti, ale teď, když rozhodná chvíle nadešla, padla s vraty do domu.

„Ty že bys odjela, matko?“ vyvalil mistr oči. „A kam pak, prosím tě, a proč pak?“

Panička viděla, že byl její výpad příliš náhlý, úžas Kondelíkův vyvracel ji z rovnováhy. Avšak nebylo pomoci, co započato, musilo býti dokončeno. Panička nedívala se na tetu Katynku, která seděla jak na číhané, ale dobře na sobě cítila její pobodávající pohledy.

„Abych ti to krátce řekla, starouši,“ vzmužila se paní Kondelíková, „a nemusím ti ani mnoho povídat, víš, v jakém jsem stavu, a tak si myslím, že by mně tuze posloužilo, starouši, kdybych tak to léto strávila někde na venkově. Chtěla jsem ti dávno říci, starouši, a víš, nejde tu ani tak o mne, jako o to další — však mi rozumíš, starouši. A co tomu tedy říkáš?“

Zatím neříkal mistr pranic. Učinil několik nejistých, váhavých kroků ke stolu, na němž se mu rozevřely prsty levice, v nichž držel špády, a karty se rozsypaly na stůl.

„Co tomu říkám?“ pronesl táhle. „Matko, co tomu říkám? — No, že je to náramný nápad, holka, že jsem z toho všecek tumpachový...“

„Ale proč pak, Václavíčku,“ zasáhla v jednání teta Katynka. „Že chce na čerstvý vzduch ve svých okolnostech? To je něco tak podivného?“

Mistr Kondelík smekl zraky s choti své a podíval se na Katynku. Pohled jeho, jak paní Kondelíková soudila, nasvědčoval neklamně, že se mistr dohaduje, v čí hlavě as vznikl tento „náramný nápad," jak jej byl nazval.

„V okolnostech, v okolnostech!" opakoval po Katynce. „Co mi pořád vyčítáš okolnosti, tetka? Já v nich nemůžu být, to se ví! V takových okolnostech ostatně je půl Prahy, ale proto pro všecko myslím, že — —"

Katynka ku podivu pevně vydržela Kondelíkův pohled, a když jí dlouho trval, pronesla, jakoby se bránila:

„Co do mne tak vrtáš očima, Václavíčku? Tvoje žena chce jet na venkov, Václavíčku, a já jí to docela schvaluju. A taky ty to schválíš, Václavíčku, až ti poví všechno. Abys věděl, z pouhé rozkoše to není."

Mistr Kondelík byl slovy Katynčinými nějak popleten. Odtud by tedy vítr nevál? Obrátil se pak k ženě a tázal se:

„Vlastně co pak se stalo, matko? Jak pak mám všemu tomu rozumět?"

Paní Kondelíková, červená jak pivoňka, byla obešla stůl, chopila se něžně ramen manželových a skoro nabírajíc k pláči řekla:

„Starouši, povím ti krátce: tady bych to nepřečkala. Ba, bojím se, že bych se ani nedočkala. Ale když řekneš, že nechceš — dobře, tak tedy ne. Pak zůstanu doma, ale pak ať se stane co se stane, já za to nemohu..."

To bylo vše, co ještě mohla pověděti, k dalšímu zápasu síly neměla. A potom, snad aby unikla jiným námitkám nebo vysvětlivkám, všechna zmatena chopila se nějakého předmětu, který ležel nejblíže, a rychle odešla do zadního pokoje. Byl nejvyšší čas. Když za sebou dovírala dvéře, ozvalo se silné potáhnutí nosem. Mistr Kondelík dobře věděl, co znamená, potahují-li ženy nosem.

„A co pak vlastně všechno tohle tento?“ pronesl s výrazem, jakoby ho byl někdo pokáral. „Nerozumím tomu.“

Obracel se, jakoby chtěl jíti za manželkou.

Střelhbitě vstala Katynka a zadržela ho.

„Nech ji, Václavíčku, ať si uleví, to jí neškodí; ale abys věděl, co to znamená, tedy ti všechno řeknu.“

A teď Katynka tlumeným hlasem, aby Kačena v kuchyni nedoslechla, vyložila mistru, oč běží. Když Betynka a Pepička, totiž tedy matka i dcera, jsou zároveň v takových podivných okolnostech, a k tomu když Betynka po tolika letech a tak dále — no tak, zdali pak třeba dalších obšírných výkladů?

„A tak ty, Václavíčku,“ končila teta Katynka, „nemůžeš jinak nežli říci ano, ano, ano. Bolest nesmí Betynka mít, lítost nesmí mít, ve strachu nesmí být — zkrátka, jednej moudře. Rozumíš tomu teď?“

Mistr sice za jiných okolností by nebyl rozuměl, dlouho by nebyl porozuměl těmto ženským záležitostem, ale výklady Katynčiny byly tak pronikavy, že nebylo lze neporozuměti jim. Mluvilať

Katynka přesvědčivě a důrazně, bylo by se mohlo říci, že mluví písmem plakátovým.

A když Katynka za chvilku přivedla paní Kondelíkovou ze zadního pokoje, řekl mistr jako účinkem hypnotisující přednášky Katynčiny:

„No tak tedy pojedeš, matko, už s tím souhlasím.“

Po těch slovech sedl ke stolu, chopil se špádů, aby zamíchal a rozdal, hned však je složil na stůl, položil obě ruce křížem přes ně a vyvzdychl s výrazem zoufalství nad míru komického:

„Jenom — Ježíš Marjá — co já tady budu sám dělat! Vždyť mě tu zanecháš opuštěného jako toho mládence v borovém na skále háji...!“

XXV. Na odjezdu.

Kdysi později marně by mistr Kondelík byl vzpomínal na události z jistých týdnů, neřku-li dnů. Pamatoval si pochod a vývoj věcí v životě svém jen do jistého dne, načež se mu pásmo událostí navíjelo v paměti zas od jiného jistého dne, ale co vše bylo mezi těmito dvěma dny — a trvala hezky dlouho ta mezera časová — splývalo v jeho vzpomínkách v jedinou mlhovinu. Podivná ta doba, kdy pozbýval smyslu pro datum a kdy nad jeho hlavou letěly dny a neděle „jako když hrom bije“ (jak se kdysi svěřil Vejvarovi), započala u něho z jitra po onom večeru, kdy přisvědčil, aby paní Kondelíková jela na letní byt. Vlastně to započalo hnedle tehda večer, neboť mistr Kondelík nebyl by do smrti nejdelší vzpomněl, kolik trojníků vyhrál tenkráte na své choti a na tetě Katynce. A sluší doznati, že jich vyhrál neobyčejný počet, neboť obě paničky — snad aby „starouši“ a „Václavíčkovi“ osladily hořkou pilulku, hrály nesmírně kavalírsky. Ani jednou nehlásily až po hře a po rozdání „zapáslé“ figury a nepřely se o ně, jako se dělo obyčejně, ani jednou nechtěly nazpět karty ze „štychů“,

když se náhodou přehodily a přidaly panáka většího než právě musily. Neboť je známo, jak paničky hrávají, a že by s nimi sám svatý pozbyl trpělivosti. Ba, stalo se, že shovívavě se usmívaly, když mistr jedné chvíle hlásil omylem tři kavaly, ač měl jen dva. Ale nejen, že dámy nestrhly povyk, jak by se bylo stalo kdykoli jindy, ony dokonce tři ty kavaly zaplatily!

Ale vše to nic nespomohlo. Zítřejším jitrem započalo u mistra podivuhodné přervání klidného toku jeho života, a co v těchto a následovavších dnech se událo, připadalo později mistru Kondelíkovi, jakoby se bylo stalo před potopou světa. Sám — vzpomínaje těch dnů — říkal si, když vše minulo, tenkráte že byl svět vzhůru nohama. Nikdy již neuvědomil si, sběhla-li se tato či ona příhoda na počátku nebo na konci měsíce. Pletl si rána s večery, všední dny s nedělemi. Zažil dny, kdy si večer nevzpomněl, bylo-li dnes taky poledne, byly případy, že vstávaje v poledne od stolu tázal se, co že dnes bude k obědu. V těchto dnech byli by mistra Kondelíka mohli obžalovati z nejhorších zločinů, ze žhářství a z vraždy, byli by ho mohli odsouditi a přivésti pod šibenici — mistr Kondelík nebyl by dovedl prokázati sebe menší alibi. „Kde jste byl dnes týden od šesté hodiny do půl osmé?“ otázal by se soudce. Ale tomu by se mistr byl musil vysmáti do očí, neboť nemohl povědĕti, kde byl v č e r a mezi jedenáctou a dvanáctou!

Co se dělo s mistrem Kondelíkem?

Sháněl letní byt a vše, co s tím souvisí. Ale

konečně letní byt sám o sobě byl by hračkou, jenom kdyby paní Kondelíková zůstala d o m a. Ona však pojede, odjede, a mistr zůstane sám!

Nikdy se mu o tom nezazdálo. Teprv teď viděl, co znamená: „a budeš s ženou jedno tělo.“ Teprv teď poznával, že za těch dvacet let srostl se svou milou Betynkou skutečně v jedno jediné tělo, ať se to komu zdá nebo ne. Trhají ho, trhají!

Tak poměrně lehce onoho osudného večera přivolil, tak snadno vyřkl závažná slova: tedy pojedeš. Ale když ráno procitl a vzpomněl, o čem včera hovořili a jaké rozhodnutí se stalo, vytřeštil oči a obrátil je na sousední postel. Ach, dnes tu jest milá manželka, bude tu i zítra a pozejtří a ještě déle, ale pak jednoho dne odejde, na řadu neděl, a tato postel zůstane prázdna — t a t o postel, na níž po dvacet let každého rána, v zimě v létě probouzela se a vstávala, aby vařila snídani — t a t o postel, na níž po dvacet let každého večera se ukládala vedle něho, ať bylo horko nebo ať sněžilo.

Mistr Kondelík již viděl blížiti se den, kdy tato sousední postel osiří, kdy nadobro vychladne, kdy ji Kačena po celé dlouhé neděle nebude odestýlati — a duše jeho zasmušila se.

Kondelík již dříve hovoříval k sobě chvílemi zcela hlasitě, jako činí také jiní lidé, ale nyní, kdykoli byl sám, stále k sobě mluvil. Doma nebo na ulici.

„Tak Betynka odjede! No, pěkná věc, tuze krásná věc! Ty, Vencl, ty se tady hmoždi a lítej a

dohlížej na malování — Betyna pojede. A teď, v létě, když je tolik práce. Kdyby si jela v zimě — dejme tomu! Ale ona mě tu nechá v sezoně! V sezoně! S Kačenou! Co pak je mně Kačena platna! To je nemehlo! Přijdou lidé, budou mě hledat — najdou Kačenu! Budou objednávat, vzkazovat, vyřizovat — a Kačena bulík to všechno poplete! A to vaření! Raděj se dám zapsat do obecní kuchyně, vezmu abonamá u milosrdných! Holka, holka, co sis to vzpomněla!"

Při tom vaření se mistr pozastavil. Projeloť mu hlavou, že této potřebě dá se jinak odpomoci. Vždyť je tu Pepina, pro pána! Tam by pro něho místa neměli?

Ale což o najedení, o to by nebylo. Ale jak to vůbec bude vypadat? Kdo mu bude chystat v neděli prádlo, kdo mu zvaří vodu na mydlení a holení, kdo ho vypraví na ulici? Kdo pak s ním bude večer hovořit? Vždyť tam bude jako po vyhoření! Kdo mu dá na noc hubičku? Pro tu snad nepůjde ke Kačeně?!

Nu, ještě kdyby mistr sám byl chodil se všemi těmito myšlenkami, kdyby jinak bylo ticho bývalo. Ale nastávající výprava hýbala již celou domácností.

První věcí bylo, že se paní Kondelíková vydala s tetou Katynkou, aby koupily cestovní koš na šaty a na prádlo. Mistr Kondelík, vrátiv se jednou v poledne domů, spatřil koš v jídelně, koš jako dům, jak poznamenal, a hrklo v něm. Jde tedy do živého.

A pak paní Kondelíková počala znenáhla „pakovati". Na dno složila jisté drobné prádlo — prádýlko, a kladla je tam jak bavlnku a vzdychala při tom, až samému mistru bylo těžko u srdce. Na tu vrstvu kladla prádlo svoje, vybírala lepší, zánovní kusy, aby tam kdesi venku viděli, že se přistěhovala řádná paní z Prahy.

Kdesi venku? Ach, to bylo taky bolavé místo pro mistra Kondelíka.

„Kam to vlastně pojedeš, Betynko?" otázal se mistr jednoho dne.

„Kam, starouši?" zdvihla se od práce paní Kondelíková. „To ti ouplně ponechávám, starouši. Kam chceš. Ty to musíš vybrat — a vyber tak, abys mě mohl někdy v neděli navštívit. Vždyť víš, že venku nikoho nemám, nikoho tam neznám, ani se mi nezdá, kam bych se měla obrátit. Jen aby to byla hezká krajina, někde při lesích, u dobrých lidí, ne za drahé peníze, veselý pokojík nebo snad i s kuchyňkou — inu, starouši, vždyť víš, nač asi počítám, a víš taky, jak se můžeš spustit. Aby se nám tam nestýskalo..."

„Vám? Komu?"

„No, starouši, sama tam nemohu, to ti dá rozum. Chci poprosit Katynku, aby jela se mnou. Víš, starouši, v takových okolnostech není člověku radno, aby byl docela sám."

A mistr tedy se vybral z domu, aby hledal letní byt. Abychom pověděli pravdu — mistru se ani nesnilo, jak by měl začít. Kterak se hledá takový letní byt? Má se ptáti prvního policajta? Má

jít na magistrát? Je na to ouřad? Kterak vlastně Pražáci se dovídají o letních bytech?

Šťastně si vzpomněl na noviny a zamířil do kterés administrace. Pověděli mu, aby četl inserty, a ještě lépe, aby sám inseroval.

Mistr Kondelík četl týden „malého oznamovatele" a byl z toho všecek pitomý. Tam sice bylo mnoho bytů vytištěno, ale ani jeden vymalován. Jak si to má člověk představit?

Po marném dohadování, jak asi vypadají letní byty z novin, z nichž je každý „rozkošný, útulný, v půvabné krajince, v divukrásném údolí, blízko řeky, nedaleko dráhy" atd. — obraznost páně Kondelíkova nestačila, aby z těch popisů jakousi představu si utvořil — odhodlal se mistr, že sám „vloží takový letní byt do novin", a učinil tak.

Za týden měl dvacet nabídek. A mistru Kondelíkovi nastala křížová pouť. Mistr Kondelík vyjížděl, vracel se, zase vyjížděl, zase se vracel — a v těch dnech právě to bylo, kdy vše, co se dělo kolem něho, splývalo mu v hlavě v jediný chaos, v bezpříkladnou matenici.

Konečně se mistr vrátil posledně, schvácen, uštván, klesl na židli a řekl:

„Byt už máš, Betynko. Dal jsem závdavek."

„Kde pak?" tázala se panička dychtivě.

„V Černém Kostelci — vlastně u Černého Kostelce."

„Blízko nádraží?" ptala se panička.

„Nu, vlastně nádraží je v Českém Brodě," odpovídal mistr poněkud váhavě. „Z Brodu se tam

jede poštou nebo povozem, ani nevím, jestli jsme jeli dvě hodiny nebo jen hodinu. Ale máš tam les, to jsi chtěla. Samý les kolem dokola, je to fořtovna."

„Pro Pánaboha, tam se střílí!" zvolala paní Kondelíková.

„Ve fořtovně se nestřílí, matko," řekl mistr. „A z fořtovny máš do Kostelce malou hodinu, nanejvýš půldruhé. Zdravá krajina, samý vzduch a kolem dokola ticho."

„A kdy to bude uprázdněno?" ptala se panička.

„Pořád, matko, pořád," odpovídal mistr. „Můžeš tam, kdy budeš chtít..."

Paní Kondelíková zamyslila se na chvíli a řekla pak:

„Tak tedy, starouši, zůstala bych v Praze ráda přes svatého Jana Nepomuckého, a pak bych se vydala..."

Řekla to zcela skromně, polohlasně, nebo také jí nebylo nikterak veselo, když viděla, že chvíle odjezdu se blíží. Není maličkostí odejít z domu, poprvé v životě, a zanechati zde manžela tak samotna, bezbranného a nepřipravena. Co vše se může přihodit! Ale kostky byly vrženy.

Nastávaly poslední přípravy. Do bílého koše nacpávala paní Kondelíková šatstva, jakoby se chystala do Ameriky, až proutěné stěny na všech stranách praskaly. Oči páně Kondelíkovy vyhýbaly se tomuto počínání, a přece dobře viděl, co se děje. Nesmírná tesklivost přepadala ho. Bylo mu, jakoby

se jednalo o rozvod. Takhle, ano takhle vypadá to asi, když rozvedená žena odchází na vždy od muže. A kde jaká mezera v koutech — paní Kondelíková vždy měla čím je vyplnit. Tu mýdlo, tu Liebigova masová tresť, tu libra svíček, tu kelímek kondensovaného mléka, tu krabice Nestlovy moučky, zasýpací prášek, cupanina, sterilisovaná vata — a stále přinášely paní Kondelíková i teta Katynka nové a nové věci. Konečně však byl koš nabit na prasknutí — mistru Kondelíkovi připadalo, jakoby přetékal — a večer před svatým Janem prohlásila paní Kondelíková, že je spakováno. Co se nevešlo do koše, vloží se do menšího, ručního tlumoku. Koš může být zavřen a zamčen.

Byl to úkol dosti nesnadný a byl by býval i nemožný, neboť se ukázalo, že teta Katynka svojí váhou víko nesmáčkne. Byla tedy povolána Kačena z kuchyně, kteráž měla na víko co položit, a když ta dosedla, zaúpěl sice koš zdola i shora, avšak víko snížilo se potud, že paní Kondelíková mohla přesmyknouti petlici přes ouško a zavěsiti zámek.

Koš tu stál jako kvádr, jako nějaký „základní kámen", jak se vyjádřil mistr Kondelík v náhlém a vzácném té doby záchvatu starého svého humoru.

Zítra přijdou manželé Vejvarovi, aby posledně poseděli a s maminkou se rozloučili, a pozejtří tedy vzhůru do Černého Kostelce!

Vše to připadalo mistru Kondelíkovi jako přípravy k pohřbu...

XXVI. Všichni Kondelíka opustí!

Co se dělo za těchto maminčiných příprav na letní byt u Vejvarů? Co říkala všemu Pepička? Kterak o tom soudil Vejvara?

Budiž poznamenáno, že snahou paní Kondelíkové bylo, aby celá tato záležitost zůstala před Pepičkou a tedy i před Vejvarou co nejdéle utajena. Víme již, co k tomu paní Kondelíkovou vedlo. Prozradily nám to její hovory s tetou Katynkou. Avšak mistr Kondelík neviděl jasně do politiky choti své, i velice jej hnětlo, že zamýšlená Betynčina výprava má zůstati tajemstvím.

„Bude to Vejvara otvírat oči!“ řekl z rána po onom večeru, kdy mu panička přání sve vyjevila.

Jako poplašena pohlédla paní Kondelíková na chotě.

„Nač by otvíral oči, starouši?“

„No, matko, až mu povím, že nám chceš z Prahy utéci,“ doplnil mistr.

„Tak tedy tě prosím, starouši,“ pronášela panička vážně, „abys mu neříkal ani slova. Rozumíš, ani slovíčka.“

Nechápaje zíral mistr na manželku.

„Vejvarovi nemám nic říci? A pro Boha tě — Betynko, proč?“

„Všechno ti povím, starouši, všeho se dovíš, ale jen tě prosím: nikomu ani slova. Však až přijde čas, dovědí se toho, ale teď pranic, Kondelíku. Mně by to náramně překáželo.“

Po těchto slovech mistr Kondelík chápal ještě méně než prve, ale z vážného přízvuku choti své seznával, že má patrně velmi důležité příčiny, aby o výpravě nebylo hovořeno. Ani si nelámal hlavu, jaké. V poslední době dělo se kolem něho vůbec tolik tajemného — jak mu připadalo — že pozbýval znenáhla bývalé své jistoty. Velmi často, vraceje se domů, zastihnul tam Katynku. Neušlo mu, že skoro pokaždé vpadl oběma damám v nějaký závažný hovor, jejž však příchodem svým přetínal. Paničky pravidelně pak počínaly mluviti o věcech zcela všedních, ale dobře pociťoval mistr, jakoby mezi nimi zůstávalo něco nedohovořeno. Tak zcela mimo zachycoval významné pohledy Katynčiny i Betynčiny, jež měly nahraditi slova, a všímal si, kterak choť jeho, vyprovázejíc Katynku ke schodům, pomeškávala venku mnohem déle, než vyžadovalo několik těch kroků.

Nyní arci porozumíval: projednávaly spolu záležitost, která mu byla včera ke schválení předložena. Přece v tom tedy měla prsty teta Katynka!

Ale proč nemá mluviti s Vejvarou? Proč ani Vejvara nemá o ničem zvěděti? Což by snad Vejvara mohl něčemu zabrániti?

Hle, pozorujeme, že mistr myslil při všem jenom na Vejvaru, a ne na Pepičku, ačkoli mu tato byla bližší, ač byla krví z jeho krve. Zdá se dosti podivným, že pro zetě zapomínal na dceru. A zas v tom není pranic podivného, povíme-li, že Vejvara stal se v poslední době tchánu svému čímsi podobným, čím je parnímu kotlu bezpečnostní ventil. Vyskytla-li se nějaká závažnější událost, dolehlo-li na mistra přílišné břemeno starostí, spěchával, aby se svěřil Vejvarovi. A když mu vyklopil, co do té chvíle uzavíral v hrudi své, hned volněji oddychl. Abychom užili podobenství: představme si nosidla o čtyřech nohách, o dvou břevnech, o čtyřech rukojetích, a postavme se k nim. Chopme se rukojetí předních a chtějme ku předu — hle, zadní nohy vláčíme těžce po zemi. Chopme se rukojetí zadních — oh, jde se nám ještě hůře, přední nohy nosidel zarážejí o každou štěrbinu, o každý hrbol v půdě, sotva se hýbáme s místa. Ale chopí-li se druhého páru rukojetí společník nějaký a zdvihneme-li nosidla zároveň — hej, kterak snadno a rychle spějeme ku předu!

Mistr Kondelík stál nyní skutečně jak u nosidel, k nimž mu scházel druhý nosič — Vejvara. Jemu nesmí se pan Kondelík svěřiti, manželka tomu nechce. Nejen, že bude se s břemenem svým strkati sám, ale ke všemu bylo mu, jakoby měl v chodidle trn a jakoby nemohl ani řádně došlápnouti. Jaké to byly těžké chvíle v oné době, když v neděli přicházeli mladí manželé, když pak společně se vydávali na procházku Prahou a když mistr kráčel po

boku Vejvarově. Tu ho měl, podle sebe, co chvíle o něj loktem zavadil, hovořili páté přes deváté, ale čím bylo jeho nitro přeplněno — o tom nesměl ani slůvkem ceknouti. Kterak mu těžké jeho tajemství trhalo ústy! Ale mistr cítil na sobě stále krotivé pohledy choti své a v uších mu zněla její výstraha: Ani slova, Kondelíku! — K čemu pak tedy vlastně toho Vejvaru má?

Nejhůře bylo mistru Kondelíkovi, když nastala ona honba za letním bytem. Tu by nejvíce byl potřeboval rady Vejvarovy a pomoci jeho, byl by se s ním rozdělil o nezvyklou, těžkou povinnost, byl by mu svěřil polovičku království Českého ke strategickému prozkoumání, anebo ještě lépe, byl by jej s sebou bral na cesty jako jenerálního pobočníka. Čtyřma očima dívá se člověk na věci vždycky lépe než pouhýma dvěma. A zatím nesměl se ani zmíniti, že třikrát nebo čtyřikrát v témdni ho nosí rarach po všech peklích, že obědvá kdesi na stanicích, vytíraje chlebem stydlé a zrosolovatělé omáčky, a že místo popoledního spánku otlouká si hlavu o tvrdé kouty vagonů třetí třídy neb o vystouplé hřebíky v těsných kukaních předpotopních dostavníků. A paní Kondelíková byla stále jak zapečetěna!

Nu, konečně s něho byla sňata tíže mlčelivosti. Stalo se tak onoho dne, když choti zvěstoval, že jí vyhledal sídlo v černokosteleckých lesích.

„Tak, starouši, teď to Vejvarovům povíme," pronesla panička slavnostně, jakoby ho zbavovala smrtelné přísahy.

Ale mistr Kondelík zůstal po těch slovech na-

dobro lhostejný. Byl uštván, vyčerpán, vysílen. Již mu na tom ani nezáleželo. Připadalo mu, že všechna jeho pružnost tělesná i duševní jest vytahána jako guma starých perek. Teď už mu účastenství a sdílnosti Vejvarovy není třeba. K čemu, když se při tom tolik schvátil?

A když konečně přece Vejvarovi pověděl, co věděl, vyznělo to zcela jinak, než by bylo vyznělo prvého dne.

„Víte-li pak, Vejvaro, že nám naše matka z Prahy ujede?“

Řekl to tak chabě, malátně, beze všeho důrazu noviny čerstvé, za tepla svěřované.

„Pro pána, maminka?“ otázal se Vejvara s podivením. „Co se stalo?“

„I nevím, co jí vlezlo do hlavy. Pojede na letní byt...“

„Na letní byt?“ divil se Vejvara. „Maminka?“

Díval se na tchána s otevřenými ústy a ještě vyhrkl:

„Ve svém nynějším stavu — —?“

Ale hned zarazil, jakoby cítil, že pronesl neprozřetelné slovo.

„Ano, ano,“ přisvědčoval otec Kondelík. „Milý Vejvaro, v ženských se nevyznáte, ani když nejsou ve stavu — což teprv, jsou-li. Povídám, že pojede. A hned po svatém Janě. Na léto, na c e l é léto! Já vám nevím, kam se poděju.“

Vejvara pořád se díval, zvolna zas otvíral ústa a zeptal se:

„A již víte, kam pojede, vašnosti?“

„Bodejť bych nevěděl," odpovídal mistr hořce, „vždyť jsem to sám vylítal. K Černému Kostelci. Obě pojedou. Teta Katynka s ní..."

Teď nesl Vejvara domů novinu. Když s Pepičkou povečeřel, začal právě tak jako jeho tchán:

„Víš-li pak už, Pepinko, že maminka pojede na letní byt? Obě pojedou, teta Katynka s ní. Už po svatém Janu. Někam k Černému Kostelci, tatínek sám vyhledal byt. Ten prý se najezdil!"

Pepinka opřela lokty o stůl, bradu o dlaně, vykulila na Vejvaru oči, jakoby mu s tváře chtěla vyčíst ještě, co buď nepověděl nebo sám nevěděl, a zatím neříkala nic. Ale co její ústa mlčela, tím úsilněji pracovala její hlavička. Vedle svých dvou hnědých oči měla oči ještě jiné, ty vnitřní ženské zraky, kteréž vídají neviditelné, pronikají zdi, dovedou hleděti kolem rohu a propalují železné desky. Pepinka myslila, myslila — a domýšlela se. Vlastně čeho by se žena nedomyslila?

A podivnou tou logikou, jakou vládne jenom ženská duše, dospěla Pepička zcela správného závěrku.

Maminka na letní byt? Ne, ne, to není její vlastní nápad. Tu pracoval někdo jiný. Kdo jiný než teta Katynka — vždyť jede taky. Aha! Tatínek hledal byt? Najezdil se? Tedy to nebylo vyřízeno i s nápadem všechno za půl dne. Jak Pepička zná tatínka, trvalo to asi hezky dlouho. Ach, teď Pepička vzpomíná! Navštívila maminku časem zcela nenadále a zastala ji buď při prádelníku nebo šatníku, zaměstnánu všelikým rovnáním nebo vybí-

ráním nebo čím, a maminka vždycky přestávala, zavírala skříně a jevívala jakési rozpaky. Aha! Někdy při tom bývala i teta Katynka, a pak obě — maminka i Katynka — jakoby na chvíli byly pozbyly řeči. A jí, Pepičce, nikdo nic neřekl! (Pepička si tohle v duchu podškrtla.) Nikdo, ani ten tatínek, kterýž obyčejně nebýval nedobytnou schránkou tajemství. Vida, vida! Pepička již pevně držela nitku a šla po ní dále. Co to vše znamená? Maminka před ní utíká!

V tom okamžiku zazdálo se Pepičce, že by měla spustit na moldánky. Předně proto, že vlastní rodiče jsou tak neupřímni a zatajovali před ní, čeho se konečně musí dověděti, před ní, před dcerou! A za druhé, že maminka utíká. Ale štěstí, že ten pláč ještě na chvilku zadržela. Nebo v tom okamžiku pochopila, proč maminka utíká, a dala rozkaz očím, aby zůstaly suchy.

Vejvara zatím netrpělivě čekal, jak se Pepička projeví naproti té zajímavé zprávě. Ale když stále mlčela, promluvil konečně sám:

„Co tomu říkáš, Pepičko?"

Pepička teď vyzdvihla bradu z dlaní, založila ruce přes prsa, odklonila se na opěradlo křesla a odvětila:

„Františku, já taky pojedu na letní byt. Když maminka — já taky v Praze nezůstanu."

Teď Vejvara vyvalil oči.

Nebyla to poslední slova Pepiččina, jako to nebylo taky poslední Vejvarovo vyvalení očí. Muži, jak známo, dosti často vyvalují oči k nápadům

svých družek. Snad i Vejvarovi toho večera přihodilo se to ještě několikrát.

Výsledek jednání mladých manželů Vejvarových lze povědĕti stručně. Když večer na svatého Jana sešla se celá rodina ke společné večeři na rozloučenou s matkou Kondelíkovou a tetou Katynkou, byl mistr Kondelík nálady velmi tesklivé. Znenáhla však tál a konečně, uvažuje o mnohých svízelích, jež mu nastanou v nepřítomnosti milé paničky, prohodil na vlastní útěchu:

„No, děti, co se týká toho vaření, vím už, jak si pomohu. Ne, Kačeně se nesvěřím. Při nejlepší vůli mohla by mně porouchat žaludek. Budu chodit k vám, Vejvaro a Pepčo, na obědy i na večeře. Rozumí se, že si na to připlatím, abyste mi nevyčtli, že vás vyjídám..."

„A to je hezké, tatínku," odpověděla Pepička. „To bude musit vařit Vejvara. Já totiž taky pojedu na letní byt..."

Toho večera po této odpovědi vyvalil zas oči otec Kondelík, nejvíce ze všech.

„Ježíš Marjá, lidé!" zvolal žalostně. „Co pak to do vás vjelo? Vždyť tu zbudu jako Robinson!"

Vejvara díval se na tchána tak významně, jakoby chtěl říci: „Vždyť já taky, tatínku!" Ale slovy neodvážil se toho. Pepička v tom okamžiku jej měla na mušce.

XXVII. Jedou.

Desetkráte — dvacetkrát opakovala paní Kondelíková v posledních dnech manželu: „Ne, starouši, ty se mnou nemusíš jezdit, vždyť nejsem žádné dítě, ani nezkušená slečinka, a jede se mnou Katynka, povíš nám jen, co a jak, však my to najdeme...“

Ale mistr nedal se odvrátit.

„Ne, holky, jedete poprvé do světa, abych tak řek', a čert ví, co by se mohlo stát. Pojedu s vámi, jinak bych tu neměl pokoje. Práce mi neuteče. Ostatně si všechno zařídím, a když jsem tolik času pronedbal, taky nebude o den zle. Ráno vyjedeme a já zas večer se vrátím.“

Při tom taky zůstalo a paní Kondelíková již se nebránila. Vykonala vše, co vykonati mohla, aby jí v jakémkoli případu nemohlo býti vytýkáno, že manžela k něčemu n u t i l a. Ať ho pak potká cestou nebo při návratu cokoli, mistr nesmí slovem zareptati. „Vždyť jsem to říkala, abys jen zůstal doma,“ může mu s důrazem pověděti. Byla takto důsledna v politice všech paniček, a jinak tedy byla ráda, že

Odebírejte a hromadně rozšiřujte

8arch. (80 str.) svazek

10 kr.

Laciné

vydání pro český lid

Sebraných spisů Václava Beneše

Třebízského

Oceňujíce **neobyčejný význam a blahodárný účinek na národní výchovu, smýšlení a cítění českého člověka,** ujali se rozšiřování těchto spisu s nevšední ochotou

uvědomělí našinci

hlavně ***učitelstvo*** české a nejpřednější **korporace a spolky vlastenecké.**

Tímto způsobem vnikají

historické povídky TŘEBÍZSKÉHO

☛ *do nejširších vrstev lidových* a stávají se **nejpevnější hradbou proti šíření se otravné, lid znemravňující, otupující a otravující »literatuře« krvavé.**

5 arch. »Sebrané spisy V. Beneše-Třebízského vycházejí v **(80 stran.) svazcích hustého zřetelného tisku po 10 kr.**

a lze předplatiti na 10 svazků K 2·20 i se zásilkou.

☛ **Původní plátěné desky na každý jednotlivý díl po 35 h. (poštou 40 h).**

Díl I. „Pod doškovými střechami" 80 h. (p. 90 h.), váz. K 1·40 (pošt. K 1·60)

Odběratelé mají nárok na **uměl. prémie.**

Předplatné přijímá a 1. svazek k nahlédnutí zašle každý knihkupec, jakož i

Nakladatel **F. TOPIČ** knihkupec
v Praze, Ferdinandova tř. 9.

K 60. narozeninám
Svatopluka Čecha.

»Kolik děl, tolik démantů řídké velikosti a kouzelné čistoty . . .«

Tak vyjádřil se již slavný patriarcha české kritiky, Jan Neruda, **o literárních pracích Svatopluka Čecha**. A nadšená, velevýznamná tato slova zůstanou na věčnou paměť zlatým písmem vryta na čistém literárně-uměleckém štítě tohoto našeho velikého národního poety

Ukončeny jsou právě

SEBRANÉ SPISY SVATOPLUKA ČECHA.

I. **Druhý květ** . . . . . K 2·40
II. **Lešetínský kovář** a menší básně . . . » 3·—
III. **První kniha povídek** a črt . . . . . » 2·40
IV. **Báchorky veršem** . . » 3·40
V. **Vzpomínky z cest a života I.** . . . . . » 3·20
VI. **Václav z Michalovic. — Evropa. — Čerkes. — Anděl.** Básně . . . » 2·80
VII. **Vzpomínky z cest a života II.** . . . . . » 3·—
VIII. **Václav Živsa. — Slavie** » 3·—
IX. **Výlety pana Broučka** . » 3·50
X. **Čtyři cykly básní** . K 2·80
XI. **Druhá kniha povídek a črt** . . . . . » 3·20
XII. **Větší prósa. I.** . . . » 3·20
XIII. **Dagmar. — Adamité** » 3·40
XIV. **Větší prósa. 2.** . . . » 3·30
XV. **Třetí kniha povídek a črt** . . . . . » 3·60
XVI. **Tři cykly básní a Sníh** . . . . . » 3·20
XVII. **Větší prósa. 3.** . . . » 3·—
XVIII. **Čtvrtá kniha povídek a črt** . . . . . » 3·20
XIX. **Doplněk veršů** . . . » 3·—
XX. **Doplněk prósy** . . . » 3·20

Váz. svaz. se zlat. ořízkou každý o K 1·40 více.

Jako doplněk k těmto spisům **právě vyšlo** od Prof. **V. Flajšhanse**

obšírný životopis:

„SVATOPLUK ČECH, DÍLO A ČLOVĚK".

Cena K 3·—, váz. K 4·40.

Všech 20 dílů „Sebr. spisů Svatopl. Čecha i se životopisem stojí K 64·80, ve skvostné originelní vazbě K 94·20.

Též na měsíční splátky.

Kromě toho vyšla **VELKÁ PODOBIZNA SVATOPLUKA ČECHA** (formát pap. 50×66 cm.) ze dne 8. února 1906. K 3·— (pošt. K 3·60), v rámu K 6·50 (v bedničce K 8·50).

POHLEDNICE s podobiznou Svatopluka Čecha: 3 druhy: 1. světlotiskem po 10 hal., dvě autotypií po 6 hal.

Na skladě má každý knihkupec jakož i

Nakladatel F. TOPIČ knihkupec v Praze, Ferdinandova tř. 9.

Sebrané spisy Ignáta Herrmanna vycházejí ve lhůtách 14denních v sešitech po 32 h. Na 10 sešitů předplácí se K 3·20 i se zásilkou.

Tiskem »Unie« v Praze.

Cena 32 hal.

SEBRANÉ SPISY IGNÁTA HERRMANNA

TCHÁN KONDELÍK A ZEŤ VEJVARA.

11.

V PRAZE. — NAKLADATEL F. TOPIČ KNIHKUPEC.

Původní desky na jednotlivé díly těchto spisů, zhotovené dle návrhu V. Oliva, vydány jsou v barvě olivové a hnědé. Cena po 70

K 60. narozeninám

velikého našeho národního poety **SVATOPLUKA ČECHA.**

SEBRANÉ SPISY

SVATOPLUKA ČECHA,

jež vycházely v sešitech po 32 hal., zařazeny jsou v následujících 20 dílech:

	K		K
I.	*Druhý květ* . . . 2·40	X.	*Čtyři cykly básní* . . . . . 2·80
II.	*Lešetinský kovář* a menší básně . . 3·—	XI.	*Druhá kniha povídek a črt* . 3·20
III.	*První kniha povídek a črt* . . . 2·40	XII.	*Větší prósa 1.* . 3·20
IV.	*Báchorky veršem* 3·40	XIII.	*Dagmar - Adamité* . . . . . 3·40
V.	*Vzpomínky z cest a života I.* . . . 3·20	XIV.	*Větší prósa 2.* . 3·30
VI.	*Václav z Michalovic. — Evropa. Čerkes — Anděl.* Básně . . . . . 2·80	XV.	*Třetí kniha povídek a črt* . . 3·60
VII.	*Vzpomínky z cest a života II.* . . 3·—	XVI.	*Tři cykly básní a Sníh* . . . . . 3·20
VIII.	*Václav Živsa. — Slavie* . . . . 3·—	XVII.	*Větší prósa 3* . 3·—
IX.	*Výlety p. Broučka* 3·50	XVIII.	*Čtvrtá kniha povídek a črt* . 3·20
		XIX.	*Doplněk veršů* . 3·—
		XX.	*Doplněk prósy* . 3·20

Váz. svaz. se zlatou ořízkou každý o K 1·40 více

Jako doplněk k těmto spisům ☛ právě vyšel od prof. V. Flajšhanse obšírný životopis:

„Svatopluk Čech, Dílo a člověk".

Cena K 3·—, vázané K 4·40.

Všech 20 dílů „Sebraných spisů Svatopl. Čecha" i se životopisem stojí K 64·80, ve skvostné originelní vazbě K 94·20.

☛ **Též na měsíční splátky.** ☚

Nemalou ozdobou místností spolkových, besedních, knihoven, čítáren atd., - jakož i příbytků - soukromých stane se zajisté právě vydaná velezdařilá, světlotiskem pečlivě provedená - a žlutavým podtiskem opatřená

PODOBIZNA SV. ČECHA,

jež pořízena jest dle nejnovější fotografie ze dne 8. února 1906, s autografem autora. Formát kartonu 50 cm. šíř. a 66 cm. výš. Cena K 3·—, pošt. - K 3·60 franko, - v rámu se sklem K 6·50 (v bednířce K 8·50).

Světlotiskem provedená podobizna tato ve zmenšeném měřítku jako pohlednice s autografem, na silném moder, papíře (10 h) jakož i dvě pohlednice autotypii dle současné fotografie na hlaz. papíře - poprsí a celá postava (po 6 h) — - naleznou zajisté - v kruzích ctitelů a přátel autora milého přijetí.

Právě vydaný prospekt a podrobný seznam »Sebraných spisů Svatopluka Čecha« s obsahy všech dílů a podobiznou autora a jeho autografem, zašleme na požádání v jakémkoli počtu k rozdání

zdarma franko.

Na skladě má každý knihkupec jakož i

Nakladatel

F. TOPIČ

knihkupec

v Praze, Ferd. tř.

Kondelík pojede. Neboť pravda jest pravdoucí, že s mužem se docela jinak cestuje.

Odjezd paní Kondelíkové vytvářil se v malé dopuštění. Teta Katynka, aby nezaspala a nezmeškala, přespala poslední noc před odjezdem u Kondelíků, když byla svůj byt pečlivě uzamkla. Kanára přenesla ke Kondelíkovům, a velmi podrobně vypověděla Kačeně, kdy mu má dávati vody, kdy do vody hřebík, aby kanár lépe trávil, kdy nasypati nového semence, vraziti mezi dráty kousek čerstvého cukru atd.

K zavazadlům paní Kondelíkové přibyla taky zavazadla Katynčina, všechny koše a vaky byly sneseny do kuchyně, že to tam vypadalo jako v nádražním skladišti. Kačeně bylo konati přepodivné prostocviky, chtěla-li se dostati z jednoho kouta do druhého. Kdyby vůbec byla měla jen ponětí, co je turistika, při těchto svých skocích a přemetech teprv by jí byla dobře porozuměla.

Ráno vstávali u Kondelíků o páté hodině, Kačena mlela kávu, nalévala na ni do mašiny, při čemž taky již prolévala první slzy nad nastávajícím odjezdem velitelky své. A poněvadž samým spěchem ani se neumyla, polykala ty slzy se vším všudy, co jí s tváří splachovaly.

Mistru Kondelíkovi zdálo se, že ještě nikdy v životě by si nebyl tak rád poležel o hodinku déle, než dnes, že ještě nikdy by jí nebyl tolik potřeboval. Ale nebylo mu pomoci; o šesté musil taky z peřin. Neboť již celou hodinu šukala paní Kondelíková po bytě, přes tu chvíli přicházela do

ložnice se starostlivým výrazem, a když mistr Kondelík, vytržený již po desáté z dřímoty, neprozřetelně otevřel oči, vždy mu opakovala panička:

„Já bych tě nebudila, starouši, věř mi, ráda bych tě nechala v posteli. Ale vlak nečeká — aby nám tak ujel, pro pána! Vidíš, to máš z toho, že sis nedal říci a že mermomocí chceš s námi..."

Mistr neodpovídal a vstával. Spíš jak z valchy než z postele. Nohy měl jako zpřerážené, ruce se mu třásly, hřbet měl jako rozšlapaný. Ježíši Kriste, jenom teď nedopouštěj housera! Pomalu se přišoural k umyvadlu, náramně opatrně sklonil se nad mísu a počal se ošplichovati chladnou vodou. Jenom narovná-li se, až se umeje!

Teta Katynka byla přespala v jídelně na pohovce a tou chvílí podobala se spíše uzlíku pomačkaného prádla a šatstva než lidské bytosti. Jí trvávalo vždy hezky dlouho z rána, než se vpravila do podoby k obrazu božímu, ale dnes tím déle, že nebyla ve svém. Mistr Kondelík, umyv se, otevřel dvéře, aby si přinesl kšandy, jež včera večer v jídelně odepjal. Ale spatřiv tetu Katynku před zrcadlem, honem zase zavřel a za dveřmi zcela bezděky se pokřižoval. Vídal taky svoji Betynku v nedbalkách — kterak by nevídal? — ale teta Katynka stála tu jako zjevení z perníkové chaloupky. Takovouhle spodničku s fialovými štráfy, s širokými tkanicemi aspoň šestkrát kolem pasu, takovouhle noční kajdu o knoflík na licho zapjatou, takovéhle křampetle na nohou — no, vůbec něco takového nikdy neviděl, pokud se pamatoval. Za

jiných okolností byl by pronesl nějaký rohatý vtip o ženské instalaci, ale teď mu nebylo do žertu.

Nu, o půl hodiny později vypadala teta Katynka docela jinak, paní Kondelíková pak byla vůbec hotova, jen vyrazit. Již měla i malou cestovní kabelku na řemeně přes rameno. Kačena přinášela kávu, která naplnila světnici příjemnou vůní. Ve tři čtvrti na sedmou otevřely se dvéře a přišli manželé Vejvarovi. Nedalo jim, aby maminku a tetu nedoprovodili na dráhu, a Pepička byla docela na měkko. Jen se rozplakat.

„Děti, my jsme komplet, jak vidíte," vítal dceru a zetě mistr Kondelík. „Za čtvrt hodinky jedeme na nádraží."

Paní Kondelíková dosrkla poslední krůpěj kávy, navlékla rukavičky, chopila se deštníku a slunečníku, v jedno svázaných, pozamykala všechny skříně a odevzdala klíčky Pepičce, která je měla u sebe ponechati do návratu otcova, vklouzla rychle do ložnice, v níž pravicí učinila do prázdna tři kříže směrem k lůžku manželovu, otřela oči, vzdychla z hluboka, vrátila se do jídelny a sbírajíc všechnu statečnost pronesla rozhodně:

„Můžeme jít. Kačena s domovníkem snesou dolů pakáž."

Paní Kondelíková cítila, že odchod musí být rázný; jenom ne dlouhé okolkování, sice podlehne. Teprv teď, když udeřila hodina, že odchází z domácnosti své na dlouhé neděle, snad na celé tři měsíce, padla na ni nesmírná tíseň. V té chvíli jen ji vzpružovalo vědomí a pomyšlení, že s ní jede Konde-

lík až na místo, jinak by nebyla věděla, kterak se od něho odtrhnouti. Již i tak jí bylo, jakoby jí z hloubi nitra vyskakovalo cosi dusivého až k ohryzku.

Aby se nepoddala mocnému pohnutí z loučení s domovem, nechala si poslední nařízení Kačeně na poslední okamžik. Týkalo se bezpečnostních opatření na dobu její nepřítomnosti.

Posledně se rozhlédla světnicí a rychle vyšla z jídelny do kuchyně.

„Kačeno, dobře si pamatujte, co jsem vám již tak po drobtech nakazovala. Když tu zůstanete beze mne, buďte náramně opatrna."

„Milostpaní, jsou jen beze vší — —" zajikla se Kačena.

„Já vím, holka, že se na vás mohu spolehnout. A jen tedy si pamatujte: Kdykoli pán odejde, vždycky hned za ním zavřete. Přijde-li kdo, podívejte se dřív okénkem, kdo jest, než otevřete. A ptejte se za dveřmi, co chce. Nikoho cizího mně nepouštějte do bytu, ba ani do kuchyně — raději s ním hovořte mezi dveřmi. Ani neříkejte nikomu, že jsem pryč a že se dlouho nevrátím. A neříkejte taky, že je pán pryč a že se vrátí až v poledne nebo večer. To si špatní lidé mohou vyhlídnout ledajakou příležitost. ‚Hnedle tu musí být, hnedle,' říkejte raději, aby každý viděl, že nejste nikdy dlouho sama. Ale ne zas, abyste někoho nechala čekat, až se pán vrátí, aby se vám tu posadil. To ne, Kačeno, zabít by vás moh'..."

„Ježíš Marjá, milostpaní!" vyvzlykla Kačena.

„No, nebojte se, Kačeno, nic se vám nesta-

ne," chlácholila zas paní Kondelíková, „jen to tak povídám. Zvláště večer si všechno časně sneste a nikde se nezdržujte. Kdo by přišel večer, nikdy nechce nic dobrého, a bude-li to stran malování, však to poznáte. Ale tak, obejda nějaký — hned na něj vemte pohrabáč, ne, raději mokrý hadr s podlahy, z toho má každý strach. Pánovi nedejte nikdy zaspat, a kdyby mu nějak nebylo dobře — nedej Pánbůh — hnedle doběhněte k mladé paní, bude-li ještě doma. Vůbec, Kačeno, všechno vám odevzdávám, opatruj vás tu s pánem Pánbůh, pište mně taky, já vám budu psát každý týden..."

„Tak Betynko!" ozval se z chodby mistr Kondelík.

„Buďte — tu — s Pánembohem," dohovořila paní Kondelíková hlasem přerývaným, a Kačena, spustivši na celé kolo, bradou drkotajíc, líbala velitelce obě ruce.

Již tu byl domovník, chápal se košů a vaků, rodina chvatně slézala se schodů, za chvilku hrčely dva povozy ke Štěpánské ulici.

Na peroně zvonili podruhé, když mistr Kondelík přistoupil k Vejvarovi a hlasem náhle ochraptělým k němu řekl:

„Františku, večer budu zas doma, asi tak o deváté. Kdybyste neměli kam jít, vy a Pepča, přijďte k nám, abych tam nebyl jako v kryptě."

„Přijdeme, tatínku, přijdeme," ujišťovala Pepička, utírajíc nos, který plakal s očima o závod.

„Matko, rozluč se, ať vlezeme do vagonu," pobídl mistr choť.

Matka i dcera padly si na prsa, objaly se, líbaly se, a v tomto okamžiku bylo jasno oběma, že si mnoho, mnoho nepověděly, mnoho že jedna druhé zamlčela. Ale vrátný zvonil právě po třetí — úprkem hnali se všichni tři cestovatelé do vozu. Hrkání, pískání, rachocení, v okénku vagonu zjevily se uplakané tváře paní Kondelíkové a Katynky, za nimi sklíčená tvář páně Kondelíkova — a po několika vteřinách letěl vlak jako saň k Žižkovu.

Jitro bylo hezky sychravé, Pepička se přitulila k Vejvarovi a pohlížela za vlakem, dokud jim nezmizel s očí.

„Vejvaro," šeptla teď, pořád ještě slzíc, „je takové loučení smutná věc..."

„Ba že, Pepinko," přisvědčil Vejvara zádumčivě. „Mně pořáde připadá, jakoby maminka jela do vyhnanství."

„Však nemusila," vybuchla Pepička náhle v novém proudu slz. „Tohle, co u nás, nestalo se v rodině ani poprvé ani naposled. Co pak je nám do lidí...!"

Vejvara přivinul si Pepičku těsněji a vyprázdněnou čekárnou vraceli se manželé k denním svým povinnostem. Pepička doprovodila Vejvaru až k radnici a potom zamířila na trh, aby koupila něco dobrého pro tatínka k večeři.

XXVIII. Várka čaje.

Bylo v polovici sychravého června, v sobotu večer. Mistr Kondelík seděl doma, v jídelně, a měl hosta. Zetě Vejvaru.

Přišel dnes bez Pepičky. Představený Vejvarův, magistrátní rada pan Vonásek, „držel" si čtvrtku sedadla na druhém balkoně a někdy za uherský měsíc nabídl vstupenku Vejvarovi. Stalo se tak i dnes po dlouhém čase, a Vejvara poslal Pepičku, jako vždy. Sám ještě neodvážil se na předplacení, ačkoli divadlo miloval a ač Pepička ráda chodila. Za prvé ještě neměl dosti zkušenosti, kolik bude vyžadovati všechna jeho domácnost do roka, za druhé se ostýchal hráti tak brzy „na bastanta". Neboť kdyby již pouhý koncipista si předplácel divadlo, co pak teprv bude vyvádět, až ho udělají sekretářem nebo dokonce radou? Propít někdy v hospodě desítku, prohrát ji třeba v kartách, to by šlo. To je tajné hřešení a málokdo si toho všimne. Ale sedati v určité dny v divadle, dokonce snad i do divadelního kalendáře se dostati, to jest přepych příliš zjevný, vyzývavý.

Ale pak, za třetí, kdykoli Pepička z daleka naznačila, jak je přec jen hezké choditi do divadla — čemuž arci slušelo rozuměti, že o n a by ráda hodně často chodila do divadla — poukazoval zas Vejvara velmi šetrně k tomu, že nějaký čas by to sice nečinilo žádných obtíží, ale až přijde maličké, pak že je těžko mladé mamince odcházeti. Ano, později, až to maličké trochu odroste, pak snad...

„Ano, až odroste!" broukla si Pepička s neutajitelnou nevrlostí. „Pak přijde zase jiné..."

Poněvadž Vejvara nemohl říci docela určitě, že nepřijde, ježto bylo věru těžko předvídati do budoucnosti a smlouvati s osudem, mlčel raději.

Dnes Pepička šla tím ochotněji, že to bylo zatím její poslední divadlo. Pozejtří totiž taky pojede na venkov.

Oba muži seděli u stolu, který jim připadal nesmírně velikým, když byli tak sami, a večeřeli studenou míchaninu od uzenáře. Slova skoupě kapala. Mistr Kondelík vůbec pozbyl někdejší své hovornosti a na Vejvaru padala tíha z nastávajícího osamění.

Mistr dojedl, odsouvl talíř, utřel ústa a zapil večeři důkladným douškem. Potom se podíval na Vejvaru, spěšně dojídajícího, a řekl:

„Taky ti teď bude uzenář dobrý, Františku, až ti církev odjede, co?"

„Ó, tatínku," odpovídal Vejvara, „to by bylo nejmenší. Vždyť jsem se tak živil celá léta za svobodna."

Mistr se zadíval do lampy.

„Podívej se, Františku," řekl pln lítosti sám nad sebou, „čtyry neděle už takhle žiju, jako na záchranné stanici..."

„Utíká to, tatínku, nesmírně utíká."

„Utíká, Františku," pokyvoval mistr hlavou, „a přece se mi zdá, že to trvá už náramně dlouho. Považ si, za dvacet let jsme se s matkou na dva dni nerozešli!"

„Ani se nenadějete, tatínku, a maminka tu zas bude," uhýbal Vejvara, aby se mu tchán příliš nerozteskni. „Ostatně nejste sám; pozejtří odvezu Pepičku, pak se vrátím a budu zde celý měsíc taky opuštěn. Mně začne dovolená až dvacátého července."

„Ty jsi mladší, Františku," namítal mistr, „a líp tomu uvykneš, když ti to tak brzy začíná. Ale já na to nikdy nepomyslil. Že jezdí presidenti na letní byt a radové a fabrikanti a bohatí židé, to jsem věděl — a byl jsem rád, aspoň jsme mohli malovat. Ale my!"

„To přinášejí poměry, tatínku," prohodil Vejvara, aby vůbec něco řekl.

„To jsou zatracené poměry!" zavrčel mistr a odmlčel se. Po chvilce se naklonil a řekl polohlasně:

„A všechno je tu živo, Vejvaro."

Vejvara vzhlédl tázavě k tchánovi. Nerozuměl mu. Mistr Kondelík přisouvl se s židlí blíže k Vejvarovi a hlasem tlumeným, jakoby se obával, že někoho neb něco zbudí, svěřoval se mu:

„Poslouchej, Františku, když tady někdy večer sedím sám, zatím co Kačena shání večeři a kontroluje hasiče, nebo v neděli odpoledne, když jde na požehnání a já si na chvíli lehnu, celý kvartýr dostává duši. Sedím, sedím tuhle u stolu a najednou prásk! — lupne ti v kuchyni, jakoby tam dvéře páčil. Popadnu, kde co leží, vyrazím do kuchyně — nikdo tam, ticho. Sednu si zas, ale už jako na trní, a za chvilku prásk! — zase v ložnici, jakoby tam štípal postel. Popadnu lampu, běžím tam, svítím do všech koutů, koukám se pod postele, rozumí se, nikde nic. A když jsem se vším hotov a udělám dva kroky — prásk! Zase někde vzadu v pokoji. V noci ležím, nemohu hned usnout, a najednou to začne lupat za dveřmi na pravo, za dveřmi na levo, v koutě u okna — vyvaluju oči do tmy, potím se jak sele v kolíbce a jen čekám, že se rozletí dvéře a vpadne nějaký Babinský se zlodějskou lucerničkou . . .“

„Ale, tatínku,“ řekl Vejvara, „to jsou podlahy a nábytek.“

„Čerta!“ zvolal mistr. „Nábytek máme dvacet let, ten už měl času na popraskání, a podlahy jsou staré jako dům. A proč pak jsem to nikdy neslyšel, když je matka doma? He?“

„Nevšímal jste si toho, tatínku,“ vysvětloval Vejvara. „Všechno stále praská, u nás taky. Je-li vlhko, botná to, a když dřevo zas vysychá, praská.“

„Tak tedy jdi a hledej, kde je co popraskaného,“ napřahl ruku mistr. „Holenku, mně to všechno připadá, jakoby tu někdo chodil a bičem

po almarách šlehal a fornýry odlupoval. No, kdybych neměl Kačenu v kuchyni, nespal bych tu ani noc. Jen kdyby tu zas byla matka!"

Vejvara mlčel. Čím více by tchána přesvědčoval o přirozeném původu strašidelného praskání, tím více by se mistr vemlouval do svých spiritistických domněnek. A krom toho Vejvara tušil, že mu za krátko jeho vlastní kvartýr taky takhle oživne. Pravda, ví, čím to jest, ale veselé to není.

Čas míjel, Vejvara chvílemi vytahoval hodinky.

„Kam pak ještě chceš, Františku?" otázal se mistr, povšimnuv si Vejvarova počínání.

„K divadlu, pro Pepičku, tatínku. Sama nemůže domů."

„Co, domů!" zvolal Kondelík. „Snad bys mi teď neutekl. Času máš dost, zítra je neděle, můžeš spát. Přivedeš Pepču z divadla k nám. A ještě lépe, když zde vůbec zůstaneš."

„A Pepička?" namítl Vejvara. „Co Pepička?"

„Pro Pepču doběhne Kačena — tak aspoň vás mám jisty."

Za čtvrt hodiny vydala se Kačena k divadlu, když jí byl Vejvara velmi podrobně vysvětlil, ke kterým dveřím se má postavit, aby mladou paní nepropásla. Mistr Kondelík zas nařídil Kačeně, aby cestou koupila nějakou večeři pro Pepičku.

Ale sotva Kačena zmizela, tleskl se mistr dlaní do čela.

„Šlaka! Že mě to taky nenapadlo! Vlastně jsme měli poslat pro nějakou porci k Pokorným, něčeho

čerstvého, a pak by to Kačena byla ohřála, aby měla Pepča sousto teplého. Je po čertech studeno — tenhle červen se vydařil! Chudák taky náše matka! Vyjela si do nejlepšího."

Vejvara sice politoval maminku, ale prohlásil, že Pepinka se spokojí se salámem nebo se šunkou, že to ráda. Ale mistr Kondelík se mrzel dále.

„Nic mě nenapadne, nebo všechno pozdě. A vám taky ne, Vejvaro! Aspoň trochu čaje kdybychom pro ni měli. Ale Kačena je ta tam — kdo to má teď shánět!"

Tou myšlenkou, že by jako něco mělo být, mistr Kondelík všecek oživl. Chodil z kouta do kouta, jakoby hledal včerejší den, přecházel ze světnice do kuchyně, chápaje se nejnevhodnějších věcí a zas jimi třískaje, nikterak však nevěděl, jak do toho. A při tom broukal:

„Nazlobí se s těmi ženskými člověk dost, a to nic, ale když je rarach vezme, všady nám chybí. Aspoň trochu toho čaje..."

„Tatínku, neběží-li o nic jiného," ozval se Vejvara ochotně, „a máte-li doma čaj a rum nebo koňak — to je hned. Bože, já se navařil čaje za svobodna! Na konve."

„Já vím, Vejvaro," prohodil mistr Kondelík, „proplachoval jste paní Muknšnáblovou a slečnu Lotynku, co?"

„Ale, tatínku!" bránil se Vejvara.

„No, mlčte, vy kujóne. Matka to neslyší, ani Pepča. Ale jak bude s čajem, nevím. Přesličku jistě máme; česnek taky."

„Což samovar, tatínku?" otázal se Vejvara.

„Bodejť by nebyl samovar!" řekl mistr. „Matka při něm několik zástěr propálila."

Za chvíli šťastně vyšukali krabici s čajem, samovar, líh, rum, cukr.

„Co jsem povídal?" smál se mistr. „Jen hledat. Obyčejně sic člověk nic po ženských nenajde — a divím se sám, že to matka všechno neodvezla. A teď tedy vařte."

Vejvara shodil kabát a dal se do práce. Nalil studničné vody, zapálil pod samovarem líh, odměřoval čaje.

„Dobře se podívejte, Vejvaro, aby to nebylo Davidovo thé nebo melissa. Nebo senes — Ježíš Marjá!"

Ale byl to čaj, o tom nebylo pochyby.

„Ještě nějakou konvici, tatínku, a hezky velkou, aby bylo pro všechny."

Již byl mistr v kredenci a přinášel Vejvarovi do kuchyně porcelánovou konvici.

„Abychom neměli, podívejte se. Nádoba jako dům. A památná. Z matčiny výbavy. Neroztřískejte nic!"

Vejvara se tužil v kuchyni, u stolu, tchán ho obcházel. Všechna tesklivost byla pojednou zaplašena, oběma bylo nějak veselo z tohoto mužského kuchaření. Jen trochu málo líhu nalil Vejvara poprvé, voda se ani nerozbublala. Nalil tedy podruhé, ale zas tolik, že hořel ještě plným plamenem, když voda již klokotným varem přetékala do líhu, až plamen divoce vyšlehoval. Oba zápolili hezkou

chvíli, než kotlík šťastně vytáhli, a trochu se popálili.

„Má-li si někdo prsty popálit, Vejvaro, přece by mi bylo milejší, aby to byly jen vaše. Nějak jste vyšel ze cviku," zlobil mistr.

Vejvara se potil. Teď se mu nikterak nezdálo, že by červen byl chladný.

„Kam s tím čajem?" tázal se mistr, chápaje se mističky, na kterou Vejvara byl dávku odměřil.

„Do konvice, tatínku. Já ho spařím."

Jen dořekl, už byl čaj v konvici a Vejvara za ním lil vodu.

„Teď jen aby tu byla Pepička," povídal si spokojeně. „Právě by přišla k hotovému. Zatím ještě postavím čerstvou vodu na druhý nálev. Ten bývá lahodnější než první várka."

„Vařte, Vejvaro, vařte," pobízel mistr. „Dneska si dáme berdo. Teď vám něco povím: mám doma krabičku sardinek — hodí se nám k tomu, co?"

Na chodbě zachrupaly na písku kročeje, dveře se otevřely, a tu byla Pepička, všechna udýchána a červená spěchem. Za ní Kačena s balíčkem šunky.

„Počkej, holka!" vítal ji otec. „Vaříme ti čaj. Toho jsi se nenadála, co? — Honem, Kačeno, sklenice. A chléb a máslo pro paní Pepinu, tak, a přineste tu plechovou krabičku ze zadu. — Koukáš, Pepčo, jak se tu otáčíme! Škoda, že nás matka nevidí!"

Za okamžik seděli všichni tři v jídelně, na stole kouřilo se z konvice, Pepička házela do skle-

nic kousky cukru a do každé vstavila lžičku, aby nepopraskaly. A při tom statně přikusovala šunky a chleba s máslem a sardinky, a smála se jako dítě.

„Zaplať Pánbůh, já měla tolik starostí, co si tu Vejvara beze mne počne — ale vy se uživíte, pánové, vy se bez nás obejdete."

„Nemluv, holka, a nalejvej," hovořil otec Kondelík. „Bodejť bychom si nepomohli. Dobře, že to vidíš. Jeďte si, když vás dobré bydlo píchá, a zůstaňte si tam třeba. My dva s Vejvarou si poradíme! My budeme dělat ještě jiné věci, holenku!"

Pepička chopila se konvice a nalévala. Do sklenice řinula se tekutina trochu tmavší, než bývá obyčejný čaj.

„No, barvu jste netrefili," poznamenala Pepička.

Vejvara se díval na nápoj — věru, bylo to hodně tmavé. Druhá sklenice byla ještě tmavší, ale ve třetí — — — v té nebyl ani červený ani hnědý, tu hrál do modra, fialova.

Sám otec Kondelík hleděl velmi nedůvěřivě na tmavou, hustou tekutinu, čaji naprosto nepodobnou. Míchal, zdvihl proti světlu, kroutil hlavou.

„Pro Boha živého, Vejvaro, co jste to uvařil? Tohle není čaj, to je fernambuk. Tím bych moh' malovat!"

„Podivná věc," řekl Vejvara všecek zaražen. „Nějak se to ustálo — a přece jsem nedal čaje příliš mnoho."

„Jen do toho, tatínku," pobízela Pepička. „Ať

víte, co my kuchařky zkusíme, když musíme jíst a pít, co jsme uvařily."

„Ve jménu božím!" řekl odhodlaně mistr a přiložil ke rtům. Jazyk se mu kornoutil a mistr postavil sklenici. „Kdyby v tom nebyl cukr a rum, Vejvaro, radš bych to vylil a počkal si na ten druhý nálev, o kterém povídáte, že je lahodnější. Tohle nelahodí."

„Podivná věc," opakoval Vejvara, když taky okusil.

Mistr Kondelík napil se ještě dvakrát, potom však sklenici s opovržením odstrčil.

„Ne, Vejvaro, tohle do mne nelejte. Vy jste vzal vykuřovadlo a ne čaj!"

„Ale tatínku," namítal Vejvara, nešťastný z nezdaru, „vždyť jste ho tam sám nasypal."

„Já sypal, co jste mi podstrčil!" kasal se mistr. „Kdo pak vidí při tom blikadle v kuchyni."

Konečně se napila i Pepička. Ale s odporem vyprskla, co jí ústa stahovalo.

„Tohle vůbec není čaj!" prohlásila rozhodně.

Vejvara s úžasem na ni pohlížel.

„Povídám, že nás otrávíte," zvolal mistr. „Moh' jsem si myslet, že tu matka nenechala nic kalého. Jen co to pijeme, pro všechny svaté!"

Již stála Pepička nad konvicí a pátravě hleděla do její hlubiny. A poněvadž nemohla nic rozeznati, chopila se mísy a lila do ní, co v konvici zbylo. S počátku tekla fialová břečka a teď sypaly

se z konvice podivné hranaté předměty a kusy látek.

„Kriste Ježíši!“ vykřikla Pepička. „Vy jste rozvařili maminčina pouzdra! Tohle jsou její svatební šperky!“

Zalovila dvěma lžičkami v tekutině a vytahovala spařená, rozklížená pouzdra a kusy aksamitu a plyše, druhdy modrého a červeného, teď bezbarvého, zkormouceného jako drštky. Na dně mísy chřestila kováníčka a drobné ozdůbky, odloučivší se účinkem vřelé vody s povlaků pouzder.

Pepička otvírala jednotlivá pouzdra, jejichž vnitřek jevil stejnou spoustu. Některá byla prázdná, v některých se blýskaly náušnice, náprsní jehlice.

„Vejvaro zatrackaný!“ bouřil mistr Kondelík ve směšném rozdurdění. „Proč pak vy říkáte, že umíte vařit čaj?“

„Tatínku,“ odrážel Vejvara tchánův útok, „vždyť jste mi tu konvici sám přinesl.“

„Moh' jsem čichat, že si z ní matka udělala kasetu na preciózy? Proč jste se do ní nepodíval?“

„Vždyť jste tam nasypal čaje, tatínku.“

„Čaj by tomu neublížil, Vejvaro, ale vy jste to zatopil horkou vodou!“

„Vejvaro, tatínku,“ vložila se do sporu Pepička, „nic si nevyčítejte — vařili jste oba. Ale maminka bude mít náramnou radost, až jí o tomhle dopíšu.“

„Pepčo, mukneš-li slovem, tedy tě vydědím!“ zahrozil Kondelík strašlivě. „Vyber to, osuš, a zejtra doneseš všechno panu Hladíkovi do Šlikova paláce, aby nadělal nových futrálů. A teď vypláchni

konev a vařte znova. Už vám věřím, Vejvaro, že druhý nálev je lahodnější..."

Pepička se řehtala ještě v hodinu s půlnoci, když se s tatínkem loučila. A té noci nestrašilo mistra Kondelíka žádné příšerné praskání, jak tvrdě spal po pěti sklenicích čaje.

———

XXIX. Vítr se obrátil.

Té neděle po osudné várce čaje nevařilo se u mistra Kondelíka, krom snídaně. Pozval se na oběd a byl pozván k Vejvarovům. Byl to oběd na rozloučenou, neboť již zítra měla Pepička odjeti. Počasí nelákalo sice, pořád bylo chladno, sychravo, a přeprchávalo. „Ale věčně to nemůže trvat," odpovídala Pepička Vejvarovi, když jí dával na uváženou, že by mohla ještě nějaký den anebo třeba celý týden počkati, až se povětrnost ustálí.

Tak se mistr o půl dvanácté vybral a vážně kráčel na Vinohrady. Tato jeho vážnost měla několik příčin. Za prvé posílal ke všem čertům letošní ten červen, jehož „úřadování" naprosto mu nevyhovovalo, poněvadž chladné a deštivé počasí je morem na malování a hlavně na malování v nových domech. Domy nevysychají, „puc" v bytech je pořád vlhký jak močál a čerstvé vápno žere barvu. Uděláš si „tón" takovýhle a takový, máš za to, že jsi jej dobře trefil, a podívej se na něj za týden: je to jak prašivé. Samá paseka. Nájemníci nadávají malířům, ale je to vinou syrové omítky. Ano, kdyby tak bylo domům dopřáno vyschnout. Ale

stavebníci nemohou se dočkat, aby je užuž nacpali partajemi, zvláště podnikatelé, kterým běží o to, aby barák co nejdříve prodali. Čert vzal partaje, ať dostanou třeba kurděje, jen když se vykáže výnos. A jak má stavitel vykazovati výnos, když je dům prázdný!

Za druhé vypil mistr Kondelík včera pět čajů, rozumí se, s rumem, a měl dnes hlavu jak přesejpací hodiny. Kdyby slunce svítilo a hřálo, vytáhlo by z ní ty páry, ale za takového slzavého dne rozlézá se kocovina do celého těla. Však to cítil mistr hned ráno, jak sklonil hlavu nad umyvadlem, honem se musil narovnat, jak se mu tím pohybem v mozku zamíchalo.

Za třetí — a to v souvislosti s oběma prvými příčinami — přepadalo mistra Kondelíka něco jako melancholie. Obyčejně malíři pokojů nepropadají této nemoci a mistr Kondelík sám nebyl by mohl zcela určitě slovem naznačiti a vyjádřiti duševní svoje rozpoložení. Ale podobalo se to melancholii. Vyplývala u něho z nastávajícího odjezdu Pepiččina. Matka ta tam, a zítra dcera! Co si tu počne?

Štěstí, že ho přec něco utěšovalo. Zůstane tu Vejvara. Zařídí se s ním na těch několik neděl co nejlépe. Hlavně večery, ty jsou důležity. Den přechodí snadno — a mistr Kondelík měl hodně rozběháno se svými malbami — ale večer, večer! Vejvara mu bude pobočníkem. A zdrží-li se kdesi spolu přes čas, bude nejlépe, půjde-li se k němu Vejvara vyspat. Neboť nynější jeho opuštěnost v noci stísňovala mistra nejvíce.

Ale pak ještě za čtvrté: Kondelík dostal dnes dopoledne od ženy psaní, kteréž nasvědčovalo, že není tak spokojena, jak býti chtěla. Že se jí tam stýská, a teď, vzdálena, že vzpomíná na Pepičku.

Však mu celá ta věc nešla dobře do hlavy. Ale kdyby měly ženské rozum!

Přece na čerstvém vzduchu se mu v hlavě trochu ulehčilo, a když v pravé poledne vstupoval do svého vinohradského domu a když ho z několika pootevřených dveří na chodbě ovanula vůně nedělních obědů, těšil se upřímně na dnešní stolování. Co pak asi Pepča uvařila?

Vztahoval ruku, aby u Vejvarů zazvonil, ale v tom se dvéře otevřely, v předsíni stál Vejvara. Na první pohled zdál se tchánovi nějak přepadlým, nevyspalým. Či obrážela se na jeho tváři vlastní nálada Kondelíkova?

„Vítám vás, tatínku!"

Snažil se, aby to řekl hodně vesele, ale vyznělo to přece jako pod mrakem.

„Co že koukáte jak sůva z nudlí, Vejvaro?" pronesl místo pozdravu mistr Kondelík. „Vidíte, to máte ze svých nápojů! Čerti vás brali s tím čajem včera — já mám hlavu jak řešeto."

„Ale, tatínku — čí pak to byl nápad? Ostatně mi nic není, trochu málo jsme spali, to je vše."

„Co pak Pepča?" pídil se mistr.

„Vaří v kuchyni — hnedle to bude."

„No, vždyť se dočkáme. Dnes, abych vám řekl pravdu, těším se zvláště na polévku. Mám v hlavě nějak zataženo. Doufám, že dnes nevyvářite žádné

futrály, co? A vůbec vám radím, Vejvaro: nepleťte se do toho kuchaření. Otrávíte z nás někoho, jistě nás otrávíte."

Zatím se byl mistr svlékl a pověsil svrchník, Vejvara mu otvíral dvéře do jídelny.

Kondelík vstoupil a přecházel spokojeně světnicí. Líbilo se mu u Vejvarů, kde bylo vše tak nové a pěkně srovnáno. Podivná věc — uvažoval — že ti mladí začínají mnohem nádherněji a s větším pohodlím, než bylo u něho a matky před dvacíti lety. Přicházejí do hotového, v tom to vězí. Ale nesmí reptati. U nich bylo tehda taky pěkně, a s nikým na světě by nebyl měnil. Odřelo se všechno za tu dobu trochu, pravda, a vyšlo z módy. Ale jisto jest, že by se mistr doma ani nevyznal, kdyby mu tam nastrkali nového nábytku. Srostl se vším, co mu náleží, a obráží se v tom celý jeho dvacítiletý život manželský. Však u Vejvarů taky to sestárne a na každý kus nábytku vtiskne se historie jejich společného života. Mistr Kondelík vzpomněl teď na starou koženou lenošku doma, v níž sedávala jeho matka. Matka dávno jest na pravdě boží a lenoška nejspíš dávno v peci, ale kdykoli Kondelík vzpomněl na své mládí, vyhoupla se mu na mysl stará, neohrabaná ta lenoška a v ní matka jeho, čtoucí v nějakém kalendáři nebo v modlitbách.

„No, a Pepča?" vytrhl se mistr z úvah svých, „řehonila se ještě taky ráno včerejšímu našemu vaření, co?"

„Ba ne, tatínku," odpovídal Vejvara, „dnes jí není tak do smíchu."

Dvéře z předsíně se otevřely a vstupovala Pepička s misou nudlové polévky. Věru, nevypadala nikterak vesele. Vítala otce, ale ne tak radostně, jako jindy. Zdálo se dokonce, že má oči nějak uplakané — ač nebylo-li to následkem nevyspání — a taky je nápadně klopila.

Mistr nic neříkal, jen se díval s Vejvary na dceru a s dcery na Vejvaru. Pojednou se mu zdálo, že taky zde ve světnici je nějak sychravo. Pohádali se mladí snad?

Dali se do jídla, nikdo nemluvil. Mistr pochválil si polévku, nikdo mu neodpověděl. A skoro byl pořád jen s Vejvarou, Pepička stále utíkala do kuchyně. Dělají tak sice všechny kuchařky, ale Pepička jakoby se něčemu vyhýbala.

Mistr seděl jak na trní. Takový rozmar vždycky ho rozlaďoval, třeba že neměl tykadla nejjemnější. A když konečně Pepička přinesla i mladou husičku a zemčata i salát — vše to bylo zvláště pro tatínka schystáno — a když musila již přisednouti ke své stydnoucí polévce, nezdržel se déle mistr.

„Prosím vás, děti, co se vám stalo?" vypadl náhle. „Ta trocha čaje vás takhle zřídila?"

Pepička se přemáhala, ale nepřemohla. Dvě veliké slzy vyhrkly jí z očí a sklouzly se rovnou do polévky.

Mistr položil nůž, vidličku.

„Co pak je jí, Vejvaro?"

Vejvara utřel ústa.

„Nic platno, Pepičko," řekl, jakoby se omlouval, že vyzradí nesmírné tajemství. „Leze jí teď do hlavy naše zítřejší rozloučení, tatínku, to je vše."

Mistr si oddychl. Jen když se nestalo nic horšího.

„Ne, Vejvaro, to to není," vynutila ze sebe Pepička, jakoby ji mučením donutil.

„Pepičko, je tomu tak," stál na svém Vejvara, „aby tatínek nemyslil, že jsem ti ublížil. Vždyť jsi se rozplakala hned při snídani."

„Ale proč!" namítla Pepička.

„Tak dobře, děti, teď jezme," ukončil zatím Kondelík, který se obával, aby pro tyto rozklady husa nevystydla. A tím více spěchal s obědem.

Když Pepička po jídle přinesla černou kávu, když bylo se stolu sklizeno a nebylo žádné záminky již, aby zas pánům do kuchyně utekla, zapálil si mistr doutník, podal i Vejvarovi, a labužně pokuřuje promluvil k dceři:

„Tedy dobře, Pepčo, když se ti nechce od Vejvary, zůstaň doma — a je odbyto. Bude nám tu všem veseleji."

Vejvara se díval na Pepičku, jakoby očekával, že sama promluví, ale když Pepička mlčela, začal rozpačitě:

„Není to ještě všecko, tatínku. Pepička má taky jinou lítost..."

„Vejvaro!" vzkřikla mladá panička, jakoby chtěla muže umlčeti.

„Za to se nemusíš stydět, Pepičko," hovořil Vejvara. A obrácen k tchánu vysvětloval:

„Zkrátka, tatínku, teď je Pepičce líto maminky. Že je tam tak sama a že to vlastně všechno nemusilo být. Ano, tak je to."

Mistr Kondelík podíval se na Vejvaru, jakoby náhle byl našel, co dávno hledal, a vykřikl hřmotně:

„Ženské! Ano, ženské! Kdybychom se my dva byli rozkrájeli, nic platno nebylo, Vejvaro, až samy zkusí. Tak, a teď tedy si přečtěte, co mi tuhle píše naše máti."

Sáhl do záňadří, vytáhl obálku a podával ji Vejvarovi.

„Čtěte si, Vejvaro, a čtěte nahlas, ať Pepča taky slyší."

Vejvara vyňal dopis, rozložil a četl:

„Nejmilejší starouši! Upřímně tě pozdravuju a Katynka taky a vědomost ti dávám, že jsme obě zdrávy. Krajina je venkoncem hezká, ale toho lesa je tu náramně mnoho a všude tuze ticho, až je nám někdy smutno. Taky je od podlahy trochu vlhko, ale to dělá letošní deštivé počasí. Oteplit se nechce a rády bychom si zatopily, jenom že tu nemáme žádných kamen. Doufáme, že jsi zdráv a Pepička s Vejvarou taky, a náramně se těšíme, až ti malování uleví a budeš moci přijet. Co pak dělá Pepička? Pořád na ni vzpomínám a když si pomyslím, že už taky brzy pojede, je mně tuze tesklivo. Dokud je v Praze, pořád se mi zdá, že k ní nemám tak daleko, ale když pomyslím, že taky odjede, tedy mi připadá, že pak budeme nadobro roztrže-

ny, a je mi někdy až do pláče, jako bych ji neměla už vidět — —"

Vejvara se přerušil, neboť s pohovky, na níž seděla Pepička, ozvalo se zavzlyknutí.

„Pepinko!" řekl Vejvara konejšivě.

„Jen čti dál, Františku," pobízel mistr Kondelík. „Tak zle nebude."

„A teď, když o tom všem přemejšlím," pokračoval Vejvara, „je mi podivno, proč jsme se vlastně rozešly v nejtěžších okolničnostech života, a myslím si, že to nemusilo být. Můj Bože, myslím si, že bych vlastně měla být pořád u Pepičky, a taky by mě nic takového nebylo ani napadlo, kdyby na nás obě nebyl Pánbůh najednou vzpomněl. Ani si nemůžeš povážit, jak se mi po vás všech stýská, a po Pepičce, a doufám, že mi zas brzy budete psáti. A myslím si, že by bylo bývalo nejlépe, abychom zde byly pohromadě. Jen kdyby byla Pepička slovo promluvila, mně se to všechno tak nezdálo, dokud jsem byla doma. Nastokrát je pozdravuj, starouši, Vejvarovy, a pojedeš-li sem, prosím tě, přivez nám něco vajec a kousek másla. Zde nemají mnoho slepic a ty zanášejí do lesa a tam to nějaká škodná vypíjí. Líbám tě a Pepičku taky a jsem tvá stará věrná Betty.

P. S. Peněz mám posud dost, ale takhle kdybych měla něco teplejšího na sebe. Musíme spát ve dvou lajblíkách, řekni Pepičce, aby mně tam vyhledala ty dvě švonepajové kazajky. Ne s těmi chatrnými rukávy, ty novější."

Vejvara dokončil, složil dopis a podal mistro-

vi. Pepička na pohovce tiše plakala. Najednou však utřela oči a zvolala rozhodně:

„Já nepojedu do Budňan, Vejvaro, já vůbec nepojedu sama. Pojedu za maminkou!“

Mistr zamával dopisem nad hlavou a vykřikl:

„Tak se podívejte, Vejvaro! Aby jim to byl někdo z nás poradil!“

———

XXX. Maminka bude překvapena.

Rozhodnutí Pepiččino, že pojede za maminkou, bylo tak důležité, že mohlo poskytnouti dosti látky k neodkladnému jednání, ale mistr nejevil chuti ke dlouhým rozhovorům. Již jak dopíjel černou kávu, zíval jako lev, a když odstrčil koflík a posunul se do hlubokého kouta pohovky, zpozoroval Vejvara, že tchánu zapadají víčka. Pokusil se se sice mistr dvakrát neb třikrát, aby prohlédl, ošizená noc však se mstila.

„Což pak, tatínku, nechtěl byste si na chvilku schrupnout?" navrhl Vejvara.

„Že vás to napadlo, Vejvaro!" řekl vděčně mistr. „Taky to udělám. Však mi ráno bylo, jakoby mi několik veršů scházelo." A choulil se v koutě, jakoby si chtěl hnízdo vyhloubit.

„Ale to si lehněte, tatínku," pobízel Vejvara. „Takhle byste si nepohověl." —

Mistr Kondelík rozhlížel se poněkud ostýchavě po pohovce.

„Víte, Vejvaro, abych vám ten plyš neporundil. Máte to pořád ještě jako na vejstavě."

„Ale, tatínku, snad byste se — —“

Vejvara nedopověděl. Kondelík mžikem zul perka pod stolem a již se natáhl.

„Nebojte se, Vejvaro,“ pronášel ještě blabolivě v ospalosti své, „budu spát jako kanárek. A až se vám to odře, dám vám to zas potáhnout.“

A za chvilenku chrupal jak dudek. Vejvara se odplížil ku psacímu stolku a ponořil se do nějakých konceptů, k nimž si přinesl materiál z radnice. Pracoval jako žák „z pilnosti“, a hlavně proto, aby po něm nezbylo žádných restů, až pojede za Pepinkou. Chtěl být „ažúr“.

Za hodinu chrupání mistrovo sláblo, přeskočilo pak v podivné hvízdání, které Vejvaru ponoukalo k upřímnému úsměvu, náhle se ozvalo z pootevřených úst mistrových zarachocení, jako když se ve stroji zuby kolečka urazí, ještě mocné chrupnutí, jakoby se odvíjel řetěz padajícího závaží, zamlasknutí — a Kondelík prozřel. Protáhl se, až mu ve všech kloubech zapraštělo, z hluboka vydechl a posadil se.

„Vejvaro, teď teprve mně váš oběd chutná, jak náleží. Máte kanape jak turecký sultán. V našem už cítím každé péro, jakoby v něm byly špejly. Až se matka vrátí, musí mu něco takového sehnat. A vy jste si nezdřim'?“

„Já nespávám, tatínku,“ odpovídal Vejvara. „Říkají lékaři, že z toho tuční srdce.“

„Pro Boha vás prosím, ti toho říkají,“ vrčel Kondelík.

V tom okamžiku vzpomněl Vejvara, že o ta-

kových věcech ...smí s tchánem hovořit, aby ho nerozmrzel. I spěchal s nápravou.

„I spal bych taky, tatínku, ale nechce se mi. Mám tu nějakou práci z úřadu."

„Ještě si to domů noste! To je zpozdilost. Co to smolíte?"

„Nějaké dobrozdání, tatínku. Včera jsme měli komisi."

„No bodejť!" řekl mistr opovržlivě. „Dobrozdání! Magistrátu se pořád něco zdá — a my poplatníci to odneseme."

Vejvara složil s úsměvem listiny, zavřel do stolku a vstal.

„Musím se podívat, aby nám Pepinka dala svačinu. Mohli bychom trochu na procházku."

Svačinu Pepička přinesla, ale na procházku se jí dnes nechtělo. Má prý mnoho práce a rovnání, aby mohla s klidem odjeti.

„Tak vám povím, Vejvaro," navrhl mistr. „Půjdeme sami, Pepča ať si tu hospodaří, a večer nám něco ukmochtí. Vrátím se k vám na večeři."

A páni se vybrali na procházku, do Prahy. Vejvara mířil na Malou Stranu, měl na ni hezké vzpomínky.

„Poslyšte, Vejvaro," připadlo mistrovi pojednou, „Pepča měla do Budňan! Není to tam pod Karlštejnem, jak jsme tehdy měli ten tajný výlet?"

Bylo to za dlouhou dobu poprvé, co se mistr zmínil o nezdařeném tajném výletě, jejž mu byl Vejvara v první době známosti s Pepičkou připra-

vil. Nebylo nikdy radno připomínati mu osudnou tu výpravu. Sám Vejvara nerad na ni vzpomínal.

„Ano, tatínku," přisvědčil Vejvara, „tam je to."

„Vejvaro!" vrčel mistr, „jak vás mohlo napadnout, abyste ženu zavážel na místo, kde jste mi spůsobil takový škandál a kde bych byl málem přišel o nohy..."

„Tatínku, vlastně mi to poradil pan rada Vonásek," omlouval se Vejvara. „Bývá tam jeho paní, taky letos tam půjde. Je to krásná krajina, historická — —"

„Na tu naši historii tam do smrti nezapomenu, Vejvaro!" zvolal Kondelík. „A kdybych byl sto let živ, do Budňan už mě nikdo nedostane. Pepče jen schvaluju, že tam nechce."

„Nechci ji nutit, Pepinku," řekl Vejvara malomyslně, „ale byt jsem najal a dal jsem taky závdavek. Jak to teď udělám, nevím."

„Poradím vám, Vejvaro: ať to převezme pan rada Vonásek pro svoji paní. A bude spomoženo vám oběma."

„Setrvá-li totiž Pepinka na svém," poznamenal Vejvara zkroušeně.

„Ani se jí neptejte, Vejvaro. Bude nejlíp, když pojede za matkou. Kdo taky jakživ viděl rodinu tak rozházenou do všech koutů! Pořád si myslím, že nám tohle všechno nadrobila teta Katynka. Jak se takové tetky k něčemu připletou, zle je!"

Rozhodnutí Pepiččino bylo pevné. Když páni odešli, přečetla si ještě dvakrát matčino psaní, po-

plakala si nad ním, odprošovala maminku v duchu, že ji tak z Prahy vyhnala — neboť v neobyčejném záchvatu kajicnosti a sebezapření přičítala sobě vinu všeho, co se stalo — a když se páni večer vrátili, shledali Pepičku v míře mnohem lepší, než ji byli ostavili. Její zápas byl dobojován, v duši bylo zas klidno. Pojede za maminkou, to je jisté.

„No, to se maminka potěší, až tě zejtra uvidí," řekl Vejvara všecek rozradostněn, že již není žádného kolísání.

„Zejtra?" řekla Pepička. „To ne, Vejvaro. Zejtra bych byla jela do Budňan, ale když jedu za maminkou, je to zas jiné. Na to se musím docela jinak připravit. Myslím si tak ode dneška za týden."

„Vždyť je všechno schystáno, Pepinko," namítl Vejvara, „vaky složeny..."

„Co pak ty rozumíš našim přípravám, Františku," odpověděla Pepička. „Povídám ti, že teď je to docela jiné. Či už se nemůžeš dočkat, až se mne zbavíš?"

„Ale Pepinko!" zvolal Vejvara s výčitkou.

„Nech ji, Františku," řekl mistr Kondelík, když Pepička odskočila do kuchyně. „Ať je po jejím. Ať si jede, kdy chce. Dobrá, za týden — v tomhle počasí o nic nepřijde. A víš co, Františku: já pojedu s vámi. To bude matka koukat!"

Vejvara poznamenal později, že by měli hned zejtra mamince psát, ale tomu odporovala Pepička. Chtěla posečkat, až bude moci zcela určitě naznačiti den příjezdu svého. Zatím jen usneseno, aby mistr Kondelík napsal choti odpověď na dnešní list, aby

nepozbývala mysli, že jí tam bude co nevidět veseleji, jen jak se povětrnost obrátí, že bude jistě do neděle krásněji, poněvadž je ve čtvrtek nový měsíc, a že možno, že v neděli ji tam navštíví. Ale o Pepičce a Vejvarovi ani zmínky. Jen tolik bylo mistru dovoleno poznamenati, že Pepička je posud v Praze, že svůj odjezd odložila, poněvadž taky čeká, až se nebe vybere, a že nejspíš odjede z Prahy až v neděli.

Aby tatínek nic nezkazil, ponavrhla Pepička, že by Vejvara mohl bez meškání napsat konceptíček a tatínek to doma jen opíše. Stalo se. A když Vejvara četl, co napsal, byl mistr Kondelík velmi spokojen. —

„Heleď, heleď, Františku," povídal, „dobrá věc, když má člověk v rodině koncipistu. Vždycky jsem říkal: juristi jsou všemi mastmi mazaní. Tohle matku na chvíli uchlácholí, moudrá z toho ze všeho nebude, a teprv, než pojedeme, pošleme jí psaní, že se zejtra přitasíme. Já se těším — ukrutně se těším, jak ta máti oči vyvalí!"

Mistr zamnul rukama, chopil se sklenice a řádně se napil.

Jak tak projevoval vlastní radost a těšení z nastávajícího shledání, dívala se na něj Pepička a v očích jí hrála podivná světýlka, jakoby měla zvláštní nápad. Skutečně se jí v hlavě něco klubalo. A když tatínek postavil sklenici, tleskla náhle do rukou a zvolala plná radosti nad vlastním nápadem:

„Tatínku, já vím ještě něco lepšího! My pak

mamince vůbec již nebudeme psát! Sebereme se, pojedeme, a najednou tam před myslivnou zastaví kočár a my z něho vylezeme. Nejdříve ty, pak Vejvara a na konec já. Toho se maminka do smrti nenaděje — a to bude překvapení!"

Mistr Kondelík otevřel ústa dokořán.

„Holka! U všech čertů — bodejť že!"

Pojednou však zvážněl.

„Nemyslíte, že by matku z takové nenadálé radosti mohla ranit mrtvice?"

Vejvara soudil, že se to státi nemůže, že mrtvic z radosti je podle statistiky zdravotního úřadu magistrátního nesmírně málo, vlastně se vůbec nepamatuje, že by měli v tabulkách taky takovou příčinu smrti, a nejspíše ještě prý se to stává v případu hlavní výhry, a to aspoň když na los padne stotisíc zlatých. Za menší obnos mrtvice nestojí. A poněvadž tuto o výhru neběží, nemůže být nijakých obav.

„A konečně, tatínku," pronášela Pepička vážně — ale oči jí při tom šibalsky hrály — „vůbec není jisto, bude-li mít maminka tak náramnou radost, až tě uvidí — —"

„Já tě plesknu, ty protivo!" rozkřikl se mistr. — —

O jedenácté hodině skončilo besedování v nejlepším rozmaru. Pochmurná ranní nálada byla nadobro zapomenuta. A když se mistr ubíral k domovu, díval se pátravě po nebi, zdali se vybírá na časy, a ještě se pod kůží usmíval, jaké to Betynku čeká překvapení. Jen aby již byla neděle!

———

XXXI. Překvapení neočekávané.

Ode chvíle, kdy počalo dočasné vdovectví páně Kondelíkovo, připadalo mistrovi, jakoby se den byl prodloužil na osmačtyřicet hodin. Tak zdlouhavě plynula mu doba odloučení od milé a věrné paní Betynky. Avšak déle než všechny posavadní neděle samoty jeho dohromady trval mu týden poslední, který ho dělil od shledání s milou družkou.

Do neděle, kdy byla odhlasována hromadná výpravna do myslivny v hloubi Černých lesů, žil mistr v nutném a nevyhnutelném odříkání, jemuž konečně uvykl, jako uvyká vězeň vazbě své. Ale teď, když byl stanoven den, kdy zas má paničku spatřiti, obejmouti ji, políbiti a polaskati se s ní, naplněn byl podobnou nedočkavostí, jaká zachvacuje vězně, jemuž oznámil žalářník, že ho za týden čeká amnestie. Vědomí, že má odseděti ještě pět roků, předem a dávno vyměřených, zanechává ho naprosto lhostejným. Zpráva však, že bude za týden propuštěn, způsobuje mu stálé, nepřetržité chvění každé žilky, každého nervu, a chvění to jen se stupňuje, čím bližší je den vykoupení.

Podobný stav započal u mistra Kondelíka pondělním jitrem. Ode dneška za týden, odpůldne, nanejdýl k večeru, uvidí zas Betynku! Jaká to předlouhá lhůta! Kéž by byl večer, i večer zítřka, pozítřka — — — Těšil se na shledání se ženou jako dítě, a v tom nedočkavém roztoužení po ní učinil něco, co dělávají taky jen děti, nemohoucí se dočkati prázdnin, svátku svého nebo štědrého dne. Vyšťáral v šuplíčku pod zrcadlem kus křídy a na dvéře ložnice načrtal důkladných šest čárek. Každého večera jednu umaže. Tak bude mít před očima výraznou a neklamnou míru doby, obraz pochodu, jakým se k ženě přibližuje. Kéž by zbývala již jen jedna poslední čárka!

A když v pondělí večer slinil prst, aby smazal první, litoval, že nemůže setříti dvě. Ještě jich zbývá pět!

Ale jako byl nedočkav dne shledání, stejně byl naplněn starostí a obavou, stačí-li mu ten týden, aby se k odjezdu dokonale připravil a zařídil vše, aby pak dva nebo tři dny mohl u Betynky pobyti. Běhal po domech, v nichž jeho lidé malovali, určoval, co má být vykonáno ten týden a s čím se má započíti hned s neděle, a přinášel dílovedoucímu celé stránky poznámek.

„Musím za ženou," vysvětloval mu, „povezu tam dceru, — nesmím na nic zapomenout, aby to nikde nevázlo, kdybych se hned v pondělí nevrátil... Jen se na všechno rozpomeňte a zeptejte se mne, kdybych sám nepamatoval..."

Ani nepozoroval v tom rozčilení, kterak dílovedoucí tím častěji stranou se usmíval, čím častěji mu táž slova opakoval.

Krom toho však byla starost ještě jiná. Nemůže navštívit Betynku s prázdnýma rukama. Vzpomínal na poznámku její v posledním dopise, i na zmínky ve všech předešlých, čeho se tam venku nedostává, a snášel, oč byla žádala, a ještě více toho, o čem ani nehlesla.

Co den byl teď u Vejvarů, každý večer, ale někdy přišel i dvakráte, taky dopůldne.

„Co myslíš, Pepino, abychom přivezli mamince kousek pražské uzeniny — po té se jí venku jistě stýská?"

Pepička přisvědčila, a mistr hned zítra ráno spěchal ke svému uzenáři a koupil dvě důkladná plecka.

„Máslo a vejce koupí Kačena až v sobotu ráno," řekl mistr, když přišel k dceři podruhé, „abychom to matce přivezli čerstvé. Pojedeme raději pozdějším vlakem, takhle kolem desáté, aby Kačena mohla do trhu."

„Vždyť jsi napsal mamince, že přijedeš až v neděli, tatínku," vzpomněla si Pepička.

Mistr Kondelík usmál se lišácky a luskl prsty.

„Napsal, holka, napsal. Ale to je právě moje překvapení. Matka mě bude očekávat až v neděli, víš, a najednou přijedeme už v sobotu — no, co říkáš?"

Pepička souhlasila, ale jen bude-li taky Vejvara moci již v sobotu? Mistr poznamenal, že Vej-

vara musí, že ho páni představení musí dovolit, a kdyby měl jít on — Kondelík — až k panu purkmistru. Toho všek nebylo třeba. Vejvara si vymohl dovolenou na tři dny sám, a to již sobotou počínajíc.

Tak tedy bylo vše v pořádku, a mistr Kondelík snášel dále. Sardinky, citrony, salámy — již toho byl doma plný vak. V pátek večer vzpomněla mu Pepička, že by taky měli mamince přivézti něco třešní.

„Máš pravdu," děkoval jí otec za nápad, „ty v lese nerostou."

A v sobotu ráno vyšla Kačena s největším košem do trhu. Bylo sice teprv sedm hodin, rychlík do Brodu jel až po půldvanácté, ale mistr umíral úzkostí, vrátí-li se Kačena dosti časně, aby vlak neujel.

Přišla o půl deváté, sténajíc pod těžkým nákladem. Přinášela hroudy čerstvého másla a tvarohu, telecí kýtu, nová zemčata, hovězí jazyk, třešně, zeleninu — její koš jakoby neměl dna. Objevilo se, že tlumok páně Kondelíkův je téměř naplněn a dnešní přírůstek nákladu nikterak se tam nevejde. Nezbývalo, než vzít na cestu i koš se vším všudy. Kačeně dán rozkaz, aby víko převázala motouzem, a Kačena vykonala rozkaz tak svědomitě, že toto zavazadlo páně Kondelíkovo podobalo se spíše ranci starých provazů.

O půl jedenácté, všechny skříně pozamykav a rolety v oknech spustiv, mistr Kondelík poslal si pro drožku, o jedenácté byl na nádraží, ve čtvrt na

dvanáctou stál se zavazadly a jízdním lístkem na perroně a vrhal úzkostlivé pohledy zpět k čekárně, brzy-li se objeví Vejvarovi. Neměl ponětí, co by učinil, kdyby se jim byla naskytla nějaká překážka, kdyby zmeškali. Ale po pěti minutách vyhrnuli se mladí manželé a tvář Kondelíkova rozjasnila se.

O chvíli později seděli všechni v kupé třetí třídy, obloženi vaky, koši, kabelkami a nezbytnou škatulí s klobouky. Po páté již ptal se mistr konduktora: „Ale sedíme to v pravém vlaku, co, ke Brodu?" A Pepička tahala mistra za rukáv: „Ale tatínku, vždyť se nám vysměje — toť se ví, že sedíme dobře."

„Proč by se vysmál!" horlil mistr. „Já nejsem konduktor, já nejezdím pořád jako on — a líp zeptat se, než aby nás vezli kdo ví kam!"

Ale když konečně vlak se rozběhl ke Karlínu, jevil obličej Kondelíkův neskonalé uspokojení, oči se mu jen smály, a mistr, mna si dlaně, opakoval radostně:

„Ale bude naše matka oči otvírat — bude ona oči otvírat, až se přirachotíme!"

Vejvara díval se roztržitě po zavazadlech, jichž měli plno nad hlavami i na sedadlech vedle sebe, a poznamenával:

„Jenom kam to všechno naložíme, tatínku. Na váhu jsme dali ještě veliký Pepiččin kufr."

„Na kočár, Vejvaro, na kočár," odpovídal Kondelík. „O to se nestarejte. Do pošty bychom se nevešli, a pošta vůbec k tomuhle vlaku nepřijíždí. Zjednáme si vůz — nemějte starost..."

Vlak hučel, duněl, funěl, ujížděl, mistr měl radost, že nikde nezastavuje. Tím dříve bude u Betynky. Při rychlé jízdě ani nezpozorovali, že se venku rozemžilo, ale když v Českém Brodě vylezli z vlaku, hezky již cedilo. Kondelík a Pepička zůstali v čekárně na stráži u zavazadel, Vejvara cupal do města, aby sehnal povoz. Obědvati budou až v Kostelci — mistr nechtěl mařiti času. Za půl hodiny přihrčel starodávný kočár s velikou střechou. Nacpali do vozu, co se do něho mimo ně vešlo, kufr přivázán vzadu, kočí práskl do koní, za nedlouho měli cestující Brod za sebou a hrčeli silnicí k Černému Kostelci. Pršelo, jen se od země prášilo, ale dobrý rozmar páně Kondelíkův dodržoval.

„Ať se vyprší," hovořil shovívavě. „Lépe dnes než zítra, až budeme s matkou a tetkou chodit. Ostatně to nebude dlouho trvat. Takové náhlé deště nemají trvání. A my jsme v suchu."

Aby si pochutnal na vědomí, že je v suchu, odklopil mistr postranní kožený závěs a vyhlédl z vozu. Jen tak že zahlédl starou bryčku, rovněž jako zabedněnou, jedním koněm taženou, kteráž hrčela mimo ně směrem opačným od Kostelce ke Brodu.

„No vidíte," pronesl, „nejsme sami v té slotě. Taky tuhle někdo jede. Hůř je pěšákům. A konečně — za půldruhé hodiny jsme v Kostelci, totiž u našich, leda že se zdržíme trochu s obědem ve městě..."

Něco mistr Kondelík prohádal. V dešti a blátě nemohli koně tak rychle ku předu, jízda trvala jen

do Kostelce půldruhé hodiny. Stejnoměrný, hrkavý pohyb starobylého kočáru účinkoval skoro uspávavě — všichni se protrhli z dřímoty, když stanul povoz před zájezdním hostincem v Kostelci.

Oběd nebyl valný, zvláště polévka byla nesmírně hubená, ale mistr nežehral. Téměř hrdinsky snášel všechnu nepohodu cesty. — A jen co si koně trochu odpočali a pokrmili, s chutí zase vlézal do vozu. Přestalo pršet, vybíralo se. Zbývající kus cesty ubíhal mnohem veseleji; střecha kočáru byla sklopena, viděli do krajiny.

Za půl hodiny byli u lesa, zdaleka již svítila myslivna stromovím.

„Jen aby nás nikdo dřív nespatřil, než zastavíme," přál si Kondelík.

Splnilo se mu to. V myslivně bylo zdánlivě jak po vymření. Jen zuřivý štěkot psa vítal je, když se přibližovali.

„A teď vyletí matka," těšil se mistr. „To podívání za nic bych neprodal!"

Ale paní Kondelíková nebyla asi zvědava. Upozorněn štěkotem vyšel ze stavení myslivec a všecek udiven díval se, jací hosté to přicházejí.

„No, pane otče," houkl mistr bodře, „dobré odpoledne! Zdá se mi, že mne ani nepoznáváte..."

„I Bože," ozval se myslivec, „to je ten pán z Prahy...!"

Jeho tvář jevila nesmírný úžas.

„Bodejť že z Prahy, pane otče," hlaholil mistr. „Ještě vám jich několik vezu, aby vám tu bylo vese-

leji.“ Ale náhle se zarazil, že příliš křičí, a ztlumiv hlas naklonil se k myslivci a tázal se:

„Co pak dělají naše paničky? Spí po obědě, nebo si vyšly na procházku do lesa?“

„Paničky z Prahy?“ protáhl myslivec. „Co pak se páni s nimi nesetkali?“

„Kde pak?“ divil se Kondelík.

„No, myslím, nejspíš v Brodě...“

„V Brodě? Co by tam dělaly?“ vzrůstalo podívení Kondelíkovo.

Myslivec hleděl chvíli s pootevřenými ústy na mistra, jakoby si v duchu všechno spočítával, a odpovídal pomalu:

„Právě by se to shodovalo tak v Brodě. Paničky nám dneska odjely, kolem jedenácté, domů do Prahy — se vším všudy — sakumpak — —“ Myslivec sáhl do kapsy u vesty, vyňal baňaté hodinky a podíval se.

„No pravda, máme tři — teď už jsou dávno v Praze.“

Mistr Kondelík stál jak ohromen. Tohoto překvapení nenadál se.

———

XXXII. Návrat.

Myslivec vstrčil široký palec do dýmky, zamáčkl tabák hlouběji, zabafal několikrát, aby oheň v dýmce rozdmychal, a díval se zdánlivě beze všeho účastenství na pana Kondelíka.

„Dnes že odjely, povídáte, pane otče?" dorážel mistr na myslivce, „před polednem, do Brodu, do Prahy?"

Ve hlase mistrově ozývalo se naléhání, aby myslivec vyjádření svoje odvolal, aby řekl — možno-li — že se mýlil nebo že si zažertoval. Pražské paničky že jsou tamhle ve stavení, ve světnici, a že odněkud z kouta na své milé hosty z Prahy potutelně pokukují, aby je pak tím více překvapily. Mistr mrskl očima po oknech myslivny, ale nespatřil ani Betynky, ani tety Katynky. Místo nich kupily se za malými tabulkami hlavy několika dětí, hledících vypoulenýma, zvědavýma očima na mistra, a za dětmi bylo zříti postavu hospodyně v nedbalkách, jakoby právě byla vstala s postele. Roztaženými prsty levice přidržovala si na prsou košili, u níž — jak se zdálo — neměla ani tkaničky, ani knoflíku.

Kondelík odvrátil zraky od tohoto obrazu, kterýž v něm vzbuzoval dojem cizoty, nepořádku a nehostinnosti. Opravdu, po paničkách není tam sledu. Vždyť by se nezdržely a již by tu byly. Vrátil se zase na tvář myslivcovu.

„Povídám, že jsou pryč, vašnosti. A jistě už doma," odpověděl toporný ten muž.

„Ale pro Pánaboha, co že tak náhle," zvolal mistr. „Vždyť my právě jedeme — —"

Nedořekl. Jak hleděl v oči myslivcovy, zdálo se mu, že z nich teď vybleskl úsměšek.

„A já myslil," pronášel hospodář myslivny, „že to páni mají tak ujednáno. Vždyť panička tuhle dostala psaní, a když je přečtla, řekla nám, že musí domů, že ji tam pán čeká..."

Již by byl mistr vyhrkl: Ale co pak vás napadá, vždyť já jedu za ní! — avšak posměšný výraz lesníkův pálil ho téměř, i viděl, že nutno přizpůsobiti se tomu, co byla řekla paní Betynka. Nechápal sice v tom okamžiku ani za mák, proč milá ženuška ujela, ale nějakou příčinu jistě měla. Nesmí teď zahanbit ani ji, aniž sebe vydati v nezasloužený posměch.

„Pravda, psal jsem jí," hovořil rozpačitě, „ale myslil jsem, že až zítra, v neděli, ale pak jsme se rozhodli, že si pro ni dojedeme už v sobotu, a tu jsme tedy — —"

Posměšný výraz v očích lesníkových pohasínal, když odpovídal:

„Myslel jsem si, že v tom je nějaká mejlka. Ale konečně se nestalo žádné neštěstí. Když pán ob-

rátí a pojede zas do Brodu, chytí ještě docela pohodlně večerní vlak anebo rychlík — a k večeři bude doma."

Po celé toto vyjednávání seděli Vejvara a Pepička ve voze, který na štěstí pro mistra musil zastavit opodál na silnici. Oba jen vystrkovali zvědavě hlavy, co že tatínek tak dlouho vyjednává? A zdálo se, že Vejvara má chuť vylézt a přiblížit se. Ale jen to ne, trnul mistr. Nějakým neprozřetelným slovem mohl by to ještě hůře zamotati. Sám by sice rád byl věděl, co se stalo, ale tápaje tak docela ve tmách, neměl žádné chuti k dalšímu výslechu. Každou otázkou mohl se nějak zaplésti.

Nutil se tedy k úsměvu a řekl:

„Jaká pomoc — minuli jsme se. Nezbývá než obrátit. Však se ještě uvidíme."

A v rozpacích, jak by se rozloučil, sáhl po tobolce s doutníky a nabídl myslivci.

„Ani nepůjdeme do domu," hovořil při tom. „Pozdravujte pěkně svoji paničku a buďte taky zdráv. S Pánembohem, pane otče!"

„Nápodobně přeju," potřásl myslivec panu Kondelíkovi rukou a posmekl klobouk. „Zdrávi se vrátili!"

A mistr spěchal k vozu.

„Tatíku," řekl ke kočímu, „pěkně obraťte a rovnou zas do Kostelce — a pak do Brodu. Jeďte!"

Udiveni poslouchali Vejvarovi tento rozkaz a udiveně hleděli, když se tatínek drápal zas do vozu a mačkal se mezi kabely a škatule, kteréž prve jeho vystoupením byly uvedeny v nepořádek.

„Co to znamená, tatínku?“ ptala se Pepička. „Kde pak je maminka — a tetička?“

Zatím kočí byl obrátil a koně klusali zas ke Kostelci.

„Propad' bych se na sto sáhů do země!“ vykřikl Kondelík. „Co to znamená? Sám nemám ani ponětí! Ale matka je pryč a teta je pryč! Obě jsou pryč! Dopoledne se odstěhovaly, odjely do Brodu a do Prahy — v jedenáct hodin!“

„I Bože!“ zvolal Vejvara.

„Co pak?“ vyhrkl mistr.

„Že seděly v té bryčce, kterou jsme za Brodem potkali!“

Mistr práskl se oběma dlaněmi do kolen.

„Pro Krista pána, Vejvaro! Taky že seděly! A člověče, že vás nenapadlo vylézt a zastavit je!“

„Napadlo to tebe, tatínku?“ ozvala se Pepička ze svého kouta.

„Kterak mě to mohlo napadnout, dítě!“ bouřil mistr. „Vždyť jsem psal, že v neděli přijedu!“

„Nezmínil jsi se mamince, že já přijedu taky?“ zeptala se chvatně Pepička, v níž náhle vzniklo jisté podezření.

„Ani slovem, holka,“ ujišťoval mistr, „ani slovem! Vždyť jsem se těšil, jaké to bude překvapení!“

„No, překvapení to je,“ prohodil Vejvara docela skromně, „náramné překvapení — a pro všechny. Maminka skutečně se podiví, až přijede domů a zví, že my zas jeli do Kostelce...“

Mistr Kondelík zaryl se do Vejvary zničujícím pohledem, ale slova neřekl. Jak rád by se byl na

někom zchladil, ale dobře si byl vědom, že tahle výprava a toto překvapení je čistě jeho vlastní zásluhou.

„Nejlíp jsem pochodila já," řekla teď Pepička přitrpkle. „Vezete mne na dva měsíce na venkov — a večer zas budu doma. Pěkná ostuda v domě!"

„Kdo pak to ví!" utrhl se mistr.

„Kdo to ví?" odpovídala Pepička. „Celý dům — a počítám-li s Marjánkou, tedy celá ulice. Kde kdo mě potkal, každý se loučil, každý mi přál mnoho zábavy a pěknou pohodu. A večer mě přivezete i s kufrem. Radš bych se neviděla."

„No, chceš-li, Pepčo, ještě nejsme daleko — můžeš tu zůstat."

„Bez maminky? Ani za svět!"

„No, mlč, miláčku, pojedeme přece do těch Budňan," chlácholil ženu Vejvara. „Je to blízko, budu si moci k tobě kdykoli zajet — večer tam, ráno zas do Prahy. To je výhoda."

„Jen kdybych nemusila domů, Františku!" zvolala Pepička skoro plačky. „Vždyť se mi celý dům vysměje."

Vejvara svěsil hlavu. Pepička má skoro pravdu. Taky jemu připadalo, že tato výprava ze všech, co jich s otcem Kondelíkem byl podnikl, jest nejnezdařilejší.

Mistr Kondelík díval se na oba velmi nemoudře. Slova Pepiččina bodala ho do svědomí, a nesnáze jeho zvětšovaly se tím, že cítil, kterak Vejvara se ženou svojí souhlasí, třeba to neprojevil. Ale jemu taky není líp. A když pomyslil, že do-

mněnka Vejvarova je velmi pravděpodobna, ba skoro nepochybna, že paničky skutečně seděly v té zmoklé, zabedněné bryčce, s níž se setkali téměř u samého Brodu, že bylo třeba jen zvoláním zastavit kočího, aby se srozuměli, shledali a společně do Prahy se vrátili, že mohl tak snadno uniknouti zbytečné blamáži tam u myslivny — kdo ví, co si ten protiva pomyslí a jak hloupě budou Pražáci v jeho očích vypadati! — když uvážil, že tímhle „překvapením" zas na dlouhou dobu zadal ránu své reputaci, byl by se nejraději octl kdesi v temnotách, kam paprsk sluneční nedonikne. Ale již nic nezmění. A teď neběží o nic jiného, než aby včas dostihli pražského vlaku.

Díval se na Pepičku, přemítaje, kterak by ji zkonejšil, a něco ho napadlo.

„Slyšíš, Pepčo, není tak zle, jak myslíš. Nikdo se nedoví, žes jela do Budňan přes Černý Kostelec."

Pepička potáhla nosíčkem a vzhlédla k otci.

„Zůstaneš i s Vejvarou přes noc u nás, kufr taky, a zejtra tě Vejvara doveze na západní nádraží. O Vinohrady nezavadíš. No?"

Vejvara oživl.

„Ale bodejť že, Pepinko, tatínek má pravdu!"

Tvář Pepiččina znenáhla se rozjasňovala. Věru, návrh tatínkův je záchranou. Aniž přisvědčila, přece dala očima na srozuměnou, že souhlasí.

Větší radost, než mladí manželé, měl z nápadu svého mistr Kondelík. Nebude celý večer s Betynkou sám — přítomnost dětí zmírní její výčitky.

Nebo že Betynka mu nedaruje doslov k celé téhle historii, věděl skoro najisto.

„Prosím tě, tatínku, jak to vlastně bylo?“ ozvala se Pepička. „Co říkal ten člověk — a proč pak maminka odjela?“

Mistr byl rád, že může mluvit. Nebo nic ho netížilo, jako zamračené mlčení. I vypověděl dopodrobna, co řekl sám a co řekl myslivec. Celkem toho bylo málo — a proč maminka tak náhle strhla stan svůj a prchla z Černých lesů, zůstalo i dále neproniknutelnou záhadou.

Zatím bylo se na nebi docela vyjasnilo, nad krajinou klenula se čistá modrá obloha, slunce svítilo. Mistr Kondelík dal zastavit a povelel kočímu, aby střechu kočáru shodil — pojedou veseleji, když uvidí do šíra daleka.

„A snad v Kostelci nepoznají, že je to týž kočár — že se tak brzy vracíme z letního bytu,“ zabručel k Vejvarovi, co kočí zas vylézal na kozlík.

Vejvarovi bylo skoro jedno, co si Černý Kostelec pomyslí. Vždyť jich tam nikdo nezná.

Za hodinu šťastně byli ve městě. Když hrčeli ulicí k náměstí, obrátil se kočí do vozu, k panu Kondelíkovi:

„Milostpane, mám někde zastavit?“

„Proč?“ ptal se mistr.

„Jestli neráčej' někde posvačit?“

‚Ne,“ odpovídal mistr. „Bude-li času, uděláme to v Brodě. Jen jeďte pořád pryč, ať jsme co nejdřív na dráze.“

„Žádné starosti, milostpane,“ ubezpečoval ko-

čí. „Času dost, v půl osmé budou doma. — Ten kufr taky půjde do Prahy?"

„Kam pak by šel!" zvolal Kondelík.

„Já myslil, milostpane, že hledají letní byt, a když nemohli zůstat u toho tam v lese, věděl bych o něčem. Mám švakra, ten má za Brodem cihelnu, tuze hezkou cihelnu, s domečkem, a rád by někoho vzal na byt, lacino, milostpane. Kdyby si líbili přát, zajel bych tam, hned by tam mohli zůstat... Do Brodu je odtamtud půl hodiny, na dráhu taky blízko — mně to bylo hned podivné, kdo jich poslal až tam za Kostelec."

Mistr Kondelík již měl na rtech nějakou zuřivou odpověď, ale když se podíval na Pepičku a na Vejvaru a viděl, kterak se nad návrhem kočího hryží do rtů, vzpamatoval se a řekl ironicky:

„Dnes ne, tatíku, dnes jenom rovně na nádraží. Ale pak nám dáte adresu — a jak se rozmyslíme, dopsali bychom z Prahy."

Na tváři kočího zřejma byla lítost, že se páni z Prahy nechtějí do cihelny podívat hned. Snad by se jim pak ani domů nechtělo. — Koně šli po paměti, i nahnul se kočí zase do vozu a ještě dělal mistrovi laskominy:

„Náramně by se jim tam líbilo, milostpane. Je to na samotě, pěkně tichoučké. A zdrávo! Taky tam byl jednou nějaký pán z Prahy — zdá se mi dokonce profesor — ten měl kichl nebo co v obou nohách. Tak se ráno vždycky posadil, bos a vykasán až po kolena, kde byla čerstvá práce rozdělána, a cihláři ho až po kolena zahrabali do

vlhké hlíny. Seděl na prkýnku, aby ho vzadu nestudilo, a nosili mu tam jíst, a večer ho zas vyhrabali. Poradili prý mu to doktoři — a tuze si liboval. Jo, hlína, ta je zdravá, milostpane!"

Pepička se smála pod laloušek, dívala se na otce a šeptala:

„Podívej se, tatínku, tohle jsi na svého housera posud nezkusil..."

„Poslouchej, protivo," zamručel Kondelík v líčeném rozhorlení, „nech ty housera na pokoji! Chceš-li, dovezeme tě tam s Vejvarou a necháme tě tam. A napíšeš nám, jak se ti tam líbí!"

Za krásné pohody zpáteční cesta rychleji ubíhala než prve v dešti, a scházelo do šesti ještě několik minut, když zastavili na nádraží českobrodském. Vlak pojede až ve čtvrt na sedmou, času bylo dost. Mistr zaplatil za vůz, dal kočímu zvláštní odměnu, že si popílil, a ujistil ho, že na cihelnu nezapomene. O chvíli později seděli ve vlaku.

Teď, když měli jistotu, že již nic nezmeškají a že za půldruhé hodiny budou doma, přiznával se mistr Kondelík:

„Děti, když mi ten lesní muž řekl, že matka odjela, a když jsem nevěděl, kde se na noc octneme — musíme-li zůstat v té chalupě nebo v Kostelci nebo kde u všech čertů, bylo mi, jakoby se pode mnou svět bořil. Povídám vám, nikdy se mi tak po matce nestýskalo, jako v té chvíli, a jak mně jí bylo líto, že nás doma nenajde. Ale teď je hej, za chvíli tam jsme!"

Taky Pepička i Vejvara hleděli na celé dobrodružství mnohem rozmarněji než přede dvěma hodinami. Všichni jen se zlobili na ty časté zastávky, a mistr Kondelík na každé stanici opakoval, že tenhle vlak více času prostojí než projede. Konečně však byli v Libni a za krátko potom vyvolávali konduktoři Prahu.

„A teď, Vejvaro, honem si dejte přinést Pepčin kufr, a pak domů! Já zavolám fiakra."

A hrnul se se svými zavazadly síní.

„Prosím, pane, máte něco ke zdanění?" zažnělo z úst akcisního zřízence, kterýž mu cestu zastoupil.

„I hrom do toho!" vykřikl Kondelík. „Ještě tohle ke všemu! Z toho už je potravné zaplaceno! Ráno jsem to v Praze koupil a zas to vezu zpátky. Jaká pak daň?"

„Měl jste to udělat naopak, pane," řekl zřízenec ironicky, „přivézti to z venkova a jet pak z Prahy, a mohl jste to vzít na transito. Ale tady musíte platit."

Štěstí, že byl Vejvara tchánovi v patách, sice by se mistr v rozhorlení svém byl dopustil urážky úřadní osoby. Nezbylo než otevřít vak a vyklopit všechny potraviny. Ale když došlo na koš, ovázaný kříž na kříž provazy, smiloval se zřízenec a řekl shovívavě:

„Jen povězte, co tam je, nebo jak to rozděláte, do smrti to již nedostanete dohromady. Tuhle ženskou práci my známe..."

I tato poslední překážka byla v malé půlhodi-

ně překonána a hrkavý landauer odvážel naše tři turisty do Ječné ulice.

Bez dechu ztekl mistr Kondelík druhé patro a vrazil do kuchyně tak prudce, až se Kačena leknutím zapotázela.

„Ježíšku, milostpán!"

„No ano, Kačeno, a paní?"

„Přijde až ráno, milostpane."

„Ráno? Kde pak je, pro pět ran?"

„Šla na noc — ke slečně Katy."

„Co ji to napadlo!" vykřikl mistr. „Vždyť jsme tu všichni!"

„Ale milostpaní nemohla do pokoje, když milostpán zavřel a vzal klíče s sebou. A kdyby mohla tam, nemohla by do almar."

Mistr sklesl na lavici a otřel spocené čelo.

„Vejvaro," zvolal k zeti, který právě přicházel s Pepičkou (a za oběma posluha s kufrem), „byt je prázdný — matka je u tetky — já mám klíče u sebe — to je učiněný Babylon!"

Pepička věděla rady:

„Tak tedy Kačenka na sebe hodí šátek a doběhne pro maminku."

„Ale už běžte, Kačeno," naléhal mistr. „Osm hodin — snad ještě nejsou v posteli. A kdyby byly — řekněte, že jsme se vrátili, a tetička ať taky přijde!"

Kačena zmizela jako vítr a mistr, sedě na lavici všecek schvácen, jako po bitvě, opakoval k Vejvarovi již asi po desáté:

„Věřil by tohle člověk, Vejvaro, no povězte, věřil by to člověk?“

„Tatínku, teď jen otevři pokoje,“ pobízela Pepička, „a připravme večeři. Jedla bych jako vlk. A jakživ už nesmíš tuhle mému Frantovi nic vyčítat. Tenhle výlet se ti vydařil za všechny předešlé. Jen se těším, co řekne maminka...“

———

XXXIII. Tady jsou!

Minuty, jež ubíhaly po odchodu Kačenině, byly mistru Kondelíkovi věčností. Přecházel jídelnou jak tygr v kleci, vycházel do kuchyně, kde Pepička byla rozdělala oheň a shledávala teď máslo a vejce a vybírala z tlumoku a koše salámy a jazyk, posedával na kuchyňské lavici, vstával chvílemi a zas přecházel netrpělivě, těkaje očima ve všech koutech, pootvíral dvéře a naslouchal do chodby a do schodiště, ozývají-li se již kroky, a když jen hluché, strašidelné ticho odpovídalo z šeré chodby hlubokým mlčením, dovíral s výrazem bezradě opatrně dvéře, jakoby se obával, aby někoho nezbudil. Sedal pak zas na lavici, potřásal v rozčilení pravou nohou a chvílemi vytahoval kapesník, aby otřel zpocené čelo. Ale vždy nové krůpěje potu se vyperlily a stékaly mu do hustého obočí.

Mistr Kondelík nebyl uvyklý velikému myšlení a tím hůře tedy zápasil se vším, co se mu nyní hlavou rojilo. Započínal hovory s Vejvarou, s Pepičkou, aby potlačil to vrtání v mozku, ale byl příliš

roztržit, aby v započaté řeči vydržel. Vždy a znova vracel se do vlastního nitra, aniž dopověděl, co začal.

Tak se těšil domů, tak nedočkavě se díval na hodinky, sedě ve vlaku, tak pomalu jel mu fiakr od nádraží, tak o překot hnal se mistr první na schody — a teď, když za malou chvíli se měla objeviti milá jeho Betynka, přepadala ho nesmírná tréma. Zase v něm vyvstaly všechny ty otázky, na něž si nedovedl odpověděti. Co to znamená, že se Betynka tak náhle spraštila a jemu přímo před nosem utekla? Ochuravěla snad? Ale pak by se nebyla vydávala na cestu. Došly jí peníze? Vždyť mohla telegrafovati. Byli k ní v myslivně nezdvořilí? Slovem se o tom nezmínila ve svých dopisech. Či byla by nějakým nevysvětlitelným způsobem dostala vítr o nastávajícím příjezdu celé ostatní rodiny a byla by před nimi uprchla úmyslně?

Tu se Kondelík ve svém hloubání zastavil a řekl si: Ano, nic jiného to nemůže být. Tomu nasvědčuje i způsob, jakým s tetou Katynkou cestovala. Zabednily se do bryčky, aby na ně nebylo vidět, aby jich nikdo nemohl zadržet. Pozornosti jejich kočího nikterak nemohlo ujíti, že s opačné strany blíží se povoz — na té silnici přec nejezdí tolik fiakrů a drožek jako přes Václavské náměstí — samy paničky nemohly neviděti kočár od Brodu, v předu bryčky bylo malé okénko. Proč některá z obou nevystrčila hlavu? Proč nevzkřikla na cizího kočího: Nevezete snad pana Kondelíka z Prahy? Ne, neudělaly to, schválně, aby beze vší pře-

kážky projely. Ale jen proč? Vždyť nic nezavinil! S takovou radostí se tam vydal, tolik potravin vezl (mistr Kondelík podíval se zuřivě na tlumok i na koš, s nimiž se tolik natahal; nejraději by byl zpropadená ta zavazadla do pekla srazil), tolik se těšil na shledání a na zítřejší neděli! A když se konečně šťastně dostala do Prahy, jakoby byla tušila, že nešťastní turisté jsou jí v patách, uteče ke všemu z domu. Že neměla klíče do pokoje? — jaká malicherná záminka! Mohla poslati pro zámečníka. Za šesták anebo za dva by otevřel. Nemohla do almar! Vždyť u Katynky taky nemá svoje almary. Že by nechtěla sama doma spáti — vždyť u ní mohla Katynka zůstat. Co v tom vězí, co v tom vězí! A když zmořený mozek páně Kondelíkův již po desáté dospěl k této záhadě, kmitlo jím náhle pomyšlení, jehož se mistr až zhrozil: aby tak Betynka nechtěla zadati o rozvod!

Mistr Kondelík sám nevěděl, jak se k tomu nápadu dostal, ale byl jím všecek zkoprnělý, a tu již nezbývalo mu, než aby zas přerušil pásmo marného dohadování, ač nemá-li se ze všeho zbláznit.

Vzchopil se náhle s lavice a vyhrkl na Vejvaru:

„Vejvaro, nepsal jste matce nic o tom, že tam chceme všichni přijet?"

Až se Vejvara ulekl.

„Ani slova, tatínku, na mou duši," dokládal se.

Mistr obrátil se k Pepičce:

„Pepčo, tys taky nepsala?"

„Jak bych byla psala, tatínku, když jsi chtěl mít překvapení!"

„Pro Krista pána, lidi, řekněte mi, proč nám ta matka utekla? Nic vás nenapadá?"

„Nemám ani zdání, tatínku," odpovídal zdlouha Vejvara, který by tak rád byl vyřkl aspoň domněnku nějakou.

Mistr vytřeštil oči na Pepičku.

„Nic jiného, tatínku, nežli že maminku vyhnalo to krásné letošní léto, věř mi," hádala Pepička.

„Ale že nám nepsala!" řekl mistr, pořád plný pochybností, ač by rád byl dceři uvěřil.

„Měla za to, že je nejkratší, když se vrátí sama," vysvětlovala Pepička.

„Když jsem psal, že ji v neděli nejspíš navštívím?"

„Nu ano, v neděli — a maminka v sobotu jela. Kde pak ji mohlo napadnout, že ty si takhle zažertuješ. Na to maminka u tebe není zvyklá. A právě proto. Chtěla ti zítřejší jízdu ušetřit. Ví dobře, jak rád cestuješ."

Mistr z hluboka vzdychl.

„Holka, kdybys to uhodla, hned bych ti dal dukát."

Pepička s veselým úsměvem nastavila ruku.

„Sem s ním, tatínku!"

„No počkej, maminka tu ještě není. A myslíš si, že si je dělám? Až budu moci do stolku. Ty ho pak taky vezmeš."

„Třeba dva, tatínku, máš-li je. Mám dukáty ráda."

V tom zadusaly v chodbě kroky, klika cvakla, do kuchyně vřítila se Kačena.

„Tak co!“ vykřikl mistr polykaje Kačenu očima. „Jde paní?“

„Ne,“ řekla Kačena, prudce dýchajíc — (mistr Kondelík otevřel ústa a těžce dosedl na lavici, neboť nohy mu vypověděly) — „ale hnedle tu bude,“ dodala Kačena zajíkajíc se, jak byla schvácena, nebo se aspoň tak tvářila.

Mistr Kondelík rychle se vzchopil.

„Tetička taky přijde?“

„Ale taky, milostpane,“ ujišťovala Kačena. „Ta se těší.“

Mistrovi připadalo, jakoby v posledních slovech Kačeniných byl nějaký dvojsmysl. Slyšel-li dobře? Ta se těší! Neřekla to Kačena nějak posměšně?

„Tak tento — Kačeno — co pak jsem chtěl — honem — aha — pro pivo musíte. Vemte džbán a jděte — přineste putnu plzeňského. Tu máte.“

Kačena byla dle dohadu mistrova sotva dole v průjezdě, když dvéře kuchyně zase vrzly — a v nich objevila se paní Kondelíková. Za ní cpala se spěšně Katynka — mistru Kondelíkovi připadalo, že jako na posilu Betynce.

„I maminko!“ zvolal Kondelík, radostně sice, ale tak nějak mírně, krotce, aby nic nevyplašil, a spěchal jí naproti.

„Starouši!“

Paní Kondelíková to vyjekla a hned potom uchvátila manžela, objala ho a přitiskla k sobě,

a dvě hubičky, nesmírně upřímné, šťavnaté a dlouhé zamlaskly na rtech mistrových.

„Starouši!" opakovala, hledíc mu do tváři, „nezlobil ses?"

A pustivši chotě skočila panička k Pepičce, stejně vroucně ji objímala a líbala, a konečně došlo na Vejvaru.

Slova Betynčina zněla mistru Kondelíkovi jak andělská hudba. Nezlobil ses? Kterak by se zlobil! Kdyby Betynka věděla, z jakých trampot ho tímto zvoláním vysvobodila. Tak tedy neběží o rozvod — kmitlo mu zas hlavou. Kterak ho taky mohla taková pitomost napadnout!

„Lidi, lidi — tak jsme zas všichni šťastně doma — starouši, já jsem jako znova narozena!"

A zas objímala mistra a zas ho celovala. Kondelíkovi bylo jak ve vlahé lázni.

Teta Katynka rovněž obešla řadou všechny, potřásala rukama, lípala hubičky, a pak odvazujíc klobouk vmetla do šumu shledání a vítání jadrně:

„Ale je tohle zatrackaná komedie, co?"

„A řekněte mi, ženské," ptal se mistr, který potěšením přímo tál, „co jste se tak najednou sebraly?"

„Ale starouši," mávla paní Betynka rukou, „nejdříve se navečeříme! Ačkoli sama nemám na jídlo pomyšlení. Co pak to kuchtíš, Pepičko?"

„Smažená vajíčka, maminko," odpovídala mladá žena, „a tuhle je celý uzenářský krám."

O pět minut později seděli všichni cestovatelé v jídelně a večeřeli. Teta Katynka velmi střídmě si brala vaječiny, ale tím zálibněji pomžourávala po uzeném jazyku. Kdyby nebyl tak drahý, toho by si často dopřála!

———

XXXIV. Zkušenosti z letního bytu.

Před půlhodinou nebylo v mistru Kondelíkovic nic tou měrou potlačeno a umrtveno, jako pocit hladu, ba i pouhá jen chuť k jídlu. Díval se sice na přípravy k večeři, byl obklopen potravinami, ale nepomyslil, pro koho se to všechno připravuje. Kdyby se ho byl někdo otázal, čeho by se mu ráčilo, byl by odpověděl, že je syt z Kostelce na týden, na čtyři neděle. Tak na něj účinkovalo rozčilení a očekávání nastávajících věcí. Ale s příchodem paní Betynky, s neočekávaným obratem záležitosti, kdy místo výčitky na něj vyhrkla s otázkou: Nezlobil ses? — vrátil se mu nejsilnější jeho pud, zdravá, dobrá chuť. Na chvíli zapomněl na vše, i na nepříjemnost potravní daně, která ho byla nesmírně dohřála, a teď jedl, jakoby se byl čtyřicet dní postil. Jedl ode všeho, všechno mu chutnalo až do nadšení, a stále pobízel taky ostatní. Rovněž obvyklá jeho chmelovina zabírala mu výtečně, ačkoli teprve včera ji byl posledně pil. Cvičený, zkušený jeho jazyk labužně pomlaskával, když porovnával, jaký je rozdíl mezi tímto mokem a něja-

kou tou sklenicí piva, jíž byl svlažil dnešní oběd v Kostelci. Připadalo mistru Kondelíkovi, jakoby již celých čtrnáct dní nebyl osvěžil hrdlo douškem tak lahodným.

A řekla-li prve paní Kondelíková, že nemá na jídlo ani pomyšlení, nebylo to taky do slova pravda. Na počátku sice mlsala jen tak po drobtech, ale pak, snad účinkem společného stolování a po příkladu horlivého pojídání ostatních, sahala vždy častěji do mis. Snad bylo to i kouzlem zas první domácí večeře, vědomím, že se ocitla v útulném svém bytě, z něhož se byla na několik neděl sama a dobrovolně vypověděla.

Konečně byli po večeři, Kačena odnášela zbytky a prázdné talíře, teta Katynka ještě rychle sáhla po plátku uzeného jazyka, jehož jemná čpavá záchuť příjemně dráždila její patro, Kondelík již asi po třetí zdvihal sklenici ku přípitku na šťastné shledání, pomžourávaje při tom velmi něžně a skoro lačně na milou Betynku, Vejvara hladil Pepičku po plném, kulatém ramínku, a Pepičce stékal chvílemi šelmovský úsměv až přes bradičku.

Když Kačena vyšla posledně z jídelny a zavřela za sebou, chopil se mistr levé ruky Betynčiny, potleskal na ni zlehka dlaní a řekl:

„To je od tebe hezké, maminko, že ses na nás přijela podívat. Však se nám tu stýskalo. Ale žes nám nedala vědět!"

„Kde mě mohlo napadnout, starouši, že za námi tak náhle pojedete. A všichni! Do smrti nejdelší jsem se toho nenadála!"

„Vždyť jsem psal, Betynko," namítl mistr.

„Ano, že snad zítra přijedeš — sám — o Františkovi a Pepičce jsi se nezmiňoval — a to ještě bylo tak nejisté. Proto jsme se sebraly dnes, abys marně nevážil cestu."

„Vidíš, tatínku," ozvala se Pepička, „já měla pravdu!"

Mistr Kondelík hleděl na paničku. Pořád nevěděl, na čem jest. Na rtech třásla se mu otázka — po malé pomlčce vyrazil s ní.

„No, maminko, a jak pak dlouho teď u nás zůstaneš, co?"

„Jak dlouho, starouši? Ani se odtud nehnu. Dvěma páry mě už nikdo nikam nedostane."

Mistr Kondelík z hluboka a spokojeně oddychl. Toto rozhodnutí souhlasilo s jeho nejtajnějším a nejvroucnějším přáním. Ale v čem vězí příčina tohoto rozhodnutí? Dříve paní Betynka z domu tak spěchala.

„Což se ti tam nelíbilo, Betynko?" otázal se mírně, beze vší výčitky. Skoro nesměle. Neboť sám se obával výčitky, že to milé ženě nedobře vybral.

„Nelíbilo, starouši?" opáčila panička jeho otázku. A náhle vyhrkla: „Starouši, bylo mně tam hůř než Jenovéfě na poušti! A kdybych se nebyla styděla, byla bych dávno utekla."

Mistr byl pln rozpaků. Tu to jest. Jeho tušení splňuje se. Patrně vyvedl tedy sám něco nemoudrého. Aby zakryl rozpaky, chopil se sklenice a pil.

Jakoby uhádala, co se v něm děje, pospíchala panička říci chlácholivě:

„Ne, starouši, ty za nic nemůžeš. Nic ti neříkám. Kde pak taky. Poprvé v životní mně tohle napadlo. Já nevěděla kudy, tys nevěděl kam. Ale starouši: raděj doma o samých zemčatech, než tam o pečeních. Bože, tam jsem poměla úzkostí!"

„A strachu!" dodávala teta Katynka.

„Jak se mi tam stýskalo!" vzdychla upřímně paní Kondelíková.

„A zlosti jsme se napolykaly!" přizvukovala Katynka.

„Pro Boha vás prosím, ženské!" divil se a žasl mistr Kondelík. „Mně to tam připadalo jako v ráji!"

„Ne, starouši, do smrti už nechci do takového ráje, a po smrti taky ne," zaříkala se paní Betynka.

Mistr Kondelík vyvalil oči, pootevřel ústa.

A paní Kondelíková, dobře rozumějíc tomu vyzvání, jala se vypravovati. Bylo zjevno, že se snaží, aby vypověděla vše co nejklidněji, ale čím dále více se jí rozechvíval hlas, rozčilení vzrůstalo, jakoby zase prožívala všechny ty nepříjemnosti, o nichž vyprávěla. Oči jí hořely, rty se nalévaly krví.

„Ano, ráj, starouši! Ráj by to byl, kdybychom se tam tak vystěhovali všichni, my a Vejvarovi, a kde jaká přátelská rodina ještě, a hlavně mnoho mužských mezi námi — —"

„A ještě líp takhle několik policajtů nebo žan-

darmů, stále dobře nabitých," přidala teta Katynka.

„Chceme si vyjít na procházku," pokračovala paní Kondelíková, „dobrá, jdeme, jdeme, pěšinka utíká, kdo pak se stále ohlíží, — za chvilku jsme chalupě s očí. Však víš, jak se člověk v lese brzy ztratí. A najednou tu před námi stojí vandrovník jako skála — a za ním druhý. Ale kdyby to byli praví vandrovníci, Kondelíku, od řemesla, kteří by skutečně šli po práci — ne, to jsou slonbidla jako Horia a Gloska, psotník by z nich člověk dostal! Chtějí almužnu, oči se jim v jamkách jenom koulejí, dívají se ti na náušnice, na brošku, na prstýnky — Kondelíku, já ti mřela ouzkostí, brzo-li nám začnou řezat uši a prsty, aby se nezdržovali se stahováním. Vždyť víš, že to Indiáni a Turci tak dělají."

„A to ještě aby člověku dřív jinak neublížili, než začnou rabovat," řekla s výrazem dodatečné hrůzy teta Katynka.

„Honem hledáš v kapsách," pokračovala paní Kondelíková, „abys jim nějaký krejcar dal, a bojíš se vytáhnout portmonku, aby ti po ní nechňapli po celé. A když jsme se ani já ani Katynka nemohly dohledat krejcaru a když jsem já řekla: Počkejte, mládenci, tamhle za námi jde hospodář, půjčí nám něco — tu se oba ti hrdlořezi na mě tak infámně podívali a řekli: ale kde, paničko, hospodáře jsme viděli tamhle za pasekou, půl hodiny odtud — to bychom se načekali! A tak jsem konečně musela s portmonkou ven, starouši, a dát každému po

dvoušestáku, a třásla jsem se při tom jako vosyka, nebo ty jejich oči portmonku zrovna polykaly, a nevěděla jsem ani, jak jsem se domů dostala, a tuhle Katynka taky ne."

„Alteraci jsem z toho dostala, Václavíčku!" dokládala Katynka.

„A stalo se vám něco takového častěji?" tázal se mistr Kondelík, z jehož hlasu chvěla se obava o paničku, ačkoli tu seděla celá a neporušená, ačkoli všechna ta dobrodružství dávno minula.

„No jen počkej," pokračovala paní Kondelíková. „Znáš ty vůbec černokostelecké lesy, starouši? Víš ty, že se táhnou až někam k Budějovicům, myslím, a na druhé straně pod Krkonoše a vůbec kdo ví kam? Ouzko je mi, jak na to vzpomenu. Dobrá, podruhé si povídáme s Katynkou, že nepůjdeme pěšinkami, ale že půjdeme pěkně prostředkem, širokou vozovou cestou — tam že je bezpečno. Jdeme, trochu se zahovoříme, na nic nepomyslíme — najednou ti, Ježíš Marja, jsme obklopeny houfem cikánů, jakoby ze země byli vyrostli. Děti jak vosy, ženské jak čarodějnice a za nimi mladí a staří cikáni jak Petrovští, se sekyrkami na holích. A všechno ti řve jak v židovské škole, babizny sápou se nám po rukách, abychom si daly hádat, ohmatávají nám rukávy, pláštíky, sukně — myslely jsme ti, Kondelíku, že je to naše poslední hodina. A Bůh milý ví, jak bychom byly vyvázly z rukou těch lidokupců, kdyby najednou nedaleko nebyla zahřměla rána a hned za ní druhá. Náš hospodář tam kdesi střílel veverky. A v tom rázu byli ci-

káni pryč, jakoby se nad nimi země slehla, a my ti tu stojíme, ani krok nemůžem udělat, jak se pod námi nohy třesou!"

„Po mně si odnesli památku," řekla hořce teta Katynka. „Některá ta čarodenice mi svlíkla bravoletu. Zloději!"

„No mlč, Katynko, dostaneš jinou," řekla paní Kondelíková. „Na štěstí, že to byla ta dutá stříbrná a žádná památná. Vždyť jsem ti to hned v lese povídala. — A takhle, starouši, bylo pořád, až jsme si pak netroufaly ani dvě stě kroků od stavení. No ať! Ale pak ti nastaly takové sychraviny, starouši, a to jsme vůbec nemohly z chalupy. Seděly jsme tak celé dny ve světnici — —"

„Aspoň jste byly pod střechou, v rodině," poznamenal mistr Kondelík.

„Ale to taky je rodina, Václavíčku!" švihla teta Katynka. „Tam jsme užily pohodlí a veselosti!"

Poznámka tety Katynky chutnala mistru Kondelíkovi jako kapka žluče. Dokud paní Betynka vyprávěla o zjevech podezřelých vandrovníkův a hrozivých cikánův, poslouchal s upřímným účastenstvím a skoro sám se strachem. V duchu doznával, že setkání s takovými kavalíry v lesní samotě skutečně není žádnou rozkoší, zvláště pro dvě slabé paničky bez ochrany — a zvláště pro paní Betynku ve stavu, v jakém právě byla. Byť i bylo nedošlo k žádnému násilnému činu, k žádnému zjevnému přepadení, obrání — zkrátka, k loupeži, mohlo vše to míti pro paničku následky nesmírné. Za to však nemohl. Nemohl předvídati, kdo se bude lesem

potulovati, až si paní Betynka vyjde na procházku. Viděl jen les, a vždycky slýchal, jak je v lese krásně. Pravda, v lese lezou mravenci, padají tam po případě housenky za krk, mohou se do člověka zakousnout i připináci, taky se člověk může posadit i na vosí hnízdo v zemi, což ani nemůže uškoditi, dokud se na něm pevně sedí. Na světoběžníky a cikány nepomyslil.

Ale teď dochází i na rodinu, u níž choť svoji ubytoval, a to se týká jeho. V poznámce tety Katynky cítil mistr zakrytou výčitku, i nezdržel se, aby nevybuchl:

„No, Betynko, v rodině snad vám nikdo neublížil? Tam jste se nemusily obávati ničeho, tam jste byly v ouplné bezpečnosti?"

„Inu, starouši, jak se to vezme," odvětila paní Betynka zdrželivě.

„Přece fořtovi!" sesiloval mistr, jakoby sám sebe chtěl přesvědčiti. „Kam pak už by se měl člověk stěhovat!"

„Vidíš, starouši," odpovídala panička — a patrně se snahou, aby její slova na žádný způsob nezněla jako výčitka — „to byla mejlka, — ale za to ty nemůžeš," dodávala rychle. „Ten člověk není fořtem, ale tos ty nevěděl."

Mistr vyvalil oči.

„Jdi pryč!" řekl s úžasem. „Vždyť mi všady říkali: tamhle u fořtů!"

„Ano, starouši — jmenuje se Fořt, ale je to vlastně nějaký hajný nebo co."

Kondelík z hluboka vydechl. Sdělení paní Betynky nesmírně ho překvapilo.

„To je zajímavé," poznamenal Vejvara, který posud jen zcela skromně byl naslouchal. „Arci, v hovoru není rozdíl mezi malým a velkým f patrný."

Mistr Kondelík nevěnoval tomuto filologickému výkladu Vejvarovu žádné pozornosti, nebo snad jej i přeslechl, a starostliv, co uslyší dále, naléhal na paničku:

„A potkalo vás tam něco nemilého? Stalo se vám něco?"

Paní Betynka utřela kapesníkem nosíček, nabrala dechu a odpovídala:

„Bohudíky, starouši, nestalo. Ale strachu jsem poměla, ani nemohu vypovědít, a Katynka tuhle taky."

„No, Václavíčku," dotvrzovala teta Katynka, „některou noc ani oka jsme nezamhouřily. To je letní byt pro granatýry!"

„Ale tak povídejte, pro Pánaboha, co bylo!" pobízel mistr. „Vždyť tu sedíte — nic vás nesnědlo!"

„Václavíčku, málem by nás to bylo snědlo," ozvala se zase teta Katynka. „Tam je pěkná havěť!"

„No, starouši," pospíchala s vysvětlením paní Kondelíková, jakoby se obávala, aby se Katynka s mistrem nesrazila, „ty jsi muž, ale kdybys tak musil v noci vstát, víš, potmě a na boso, a najednou bys ucejtil pod chodidlem něco studeného, mo-

krého, slizkého, až se po tom sklouzneš, a rozsvítíš si na to a vidíš, že jsi šlápl na hlemejždě — —"

„Na takového černého a bez domečku!" přidala teta Katynka.

„Brrr!" otřásla se paní Kondelíková. „Už bys jakživ z postele nevylezl."

„A kdyby byl býval jeden, Václavíčku!" doplňovala Katynka. „Ale Betynka vykřikne, já se taky vyhrabu — tu leze jeden jak ouhoř, tam druhý, tamhle třetí — hned jsem ani nevěděla, co to je, a tamhle, pro Krista Ježíše, salamandr! — My ti tam byly jako v akváriu!"

„Kde se to vzalo?" žasl mistr.

„Z podlahy to lezlo," vysvětlovala paní Kondelíková. „Myslela jsem, že mě šlak trefí. Nevěděla jsem, kam nohu postavit, netroufala jsem si krok udělat, a jen jsem čekala, až to začne syčet. Do rána jsme oka nezamhouřily, druhý den jsme všechny štěrbiny ucpávaly a zamazávaly, ale potmě už jsme nespaly. Stále jsme měly noční lampičku."

„Nic jinak, nežli že chalupa stojí na močále, a v tom se líhne všechna ta němá tvář," horlila Katynka. „Vždyť tam v koutech i houby rostly, stonky jak špejle a hlavičky jak čepičky. Ještě kdyby to byly žampiony!"

Zdálo se, že tyto zprávy o nepředvídaných vlastnostech bytu u Fořtů mistra Kondelíka skličují.

„Vidíš, maminko," povídal, jakoby se ospravedlňoval, „kde by člověka napadlo, hledá-li letní byt, aby se v něm na zkoušku taky vyspal. A měl

by to udělat. V pravé poledne vypadá všecko bezvadně, vesele."

„Ale to ještě nebylo nejhorší, starouši," pokračovala paní Kondelíková. „Řekni mi, prosím tě, všiml sis Fořtových dětí?"

„Dětí?" opakoval mistr. „Ani se nepamatuju, a snad jsem je všechny neviděl. A co bylo s dětmi?"

„Však jsem si myslila, že sis jich nevšiml. Jistě by ses byl nad nimi pozastavil. Nebo to je nápadné, tuze nápadné."

„Zkrátka, Václavíčku: jediné z nich nemá zdravé oudy. Samý mrzáček — od prvního do posledního," dodávala Katynka, které patrně příliš dlouho trvalo, než se paní Kondelíková dostane k jádru.

„A jak to — pro Boha vás, lidi — souvisí s vaším bydlením?" tázal se mistr, nikterak nechápaje.

„Tak, starouši, že to nejsou mrzáci od narození. Na příklad Fanda, nejstarší, čtrnáctiletá. Ta má oko pryč. Pak je Pepík, desítiletý, tomu scházejí dva prsty u levé ruky. Osmiletý Vašík má jen půl levého ucha. Pětiletá Božena levou nohu kratší. Tříletý Karlík má jizvu přes celé čelo, jako z turecké vojny. Jediné dítě v peřince je zdrávo, ale vyroste-li taky tak, je u Boha. A tak mi někdy připadlo, že věru Pánbůh neví, komu děti dává. Viď, koukáš, a nevíš, co. Abych to vypověděla, starouši: u Fořtů si zkrátka mysleli, aby jim andělíček strážníček dělal chůvu. Po celý týden byla Fořtová doma, to je pravda. Ale jak bylo v neděli k páté odpolední, všechno ji v chalupě pálilo.

To už měl Fořt nedělní mundúr a Fořtka div se nepřetrhla, jak se strojila. Hned první neděli, co jsme tam byly. Potom odešli, ani s Bohem nedali. Dlouho jsme nevěděly, že jsou ti tam, a bylo nám podivno, jaký je tartas v sednici přes síňku, že nikdo děti neokřikne. Setmělo se, byly jsme po večeři, chceme jít spat. Najednou ti hrozný jekot, jakoby tam někoho na rožeň napichovali. Katynka povídá: Podívejme se, co se tam děje — snad nejsou Fořtovi doma. Bodejť že nebyli. Vstoupíme do sednice — tam jako hotová revoluce. Nejstarší holka má flintu, Pepík bambitku, Vašík tesák, Božena se ohání šavlí, tříletého Karlíka právě shodili se stolu — řval na zemi jako dobytče — a nejmenší leželo na stole rozvinuté hned vedle petrolejové lampy. Jen do ní drcnout — a hořelo to všechno, Kriste Pane! Stála jsem jako Lotova žena, jen jsem vykřikla: Postavte to do kouta, děti! Kondelíku, flinta nabitá, bambitka nabitá, šavle jak utrejch, tesák špičku jako jehla — a s tím si ty děti hrály! Takhle si hrávaly taky dřív, a jeden druhému vystřelil oko, ustřelil prsty, ucho, pádem si Božena zmrzačila nohu, Karlíkovi rozťali čelo — a to malé se jistě někdy zabije! — Kde je tatínek, maminka? volám. U muziky! — Neděli jak neděli chodí k muzice, tu havěť nechají doma bez dohledu, a vracejí se v jednu, ve dvě s půlnoci. Hnedle tu neděli jsme ani oka nezamhouřily, až do návratu starých — a neptej se, v jakém stavu přišli. A takhle bylo neděli jak neděli. Jen se mi Fořtová smála, když jsem jí domlouvala, aby tak děti neopouštěla.

Prý si neublíží! Ale jak my k tomu přijdeme! Děti jako divá zvěř a mezi nimi na stole lampa. Vždyť mohou zapálit! Ale kde, povídala mi Fořtka, to prý je petrolej, který sotva v lampě hoří. Byly jsme tam jak na poušti, Kondelíku, a jen jsme každé neděle ponocovaly, aby se nic nestalo..."

„Proč pak jsi mi tohle všechno nepsala, Betynko!" řekl s výčitkou mistr Kondelík. „Byl bych pro vás přijel jako po telegrafu."

„Starouši, upřímně ti povím, styděla jsem se. Věděla jsem, kterak nerad vidíš, že odjíždím, a bylo mi hanba hned se vrátit. Ale konečně nádoba přetekla. Předevčírem, ve čtvrtek, byla nějaká pouť nebo co, a staří Fořtovi odešli zas, ačkoli byl všední den. Sedíme s Katynkou jako vždycky, abychom byly na nohou, kdyby něco vypuklo. Najednou ti zarachotí v sednici u Fořtů rána, třeskot — a koule z flinty proletí jejich dveřmi a hned potom našimi dveřmi — do naší světnice! No — my zůstaly jako kamenné sochy. Že taky nám běží o život, toho jsme se nenadály. Jak a co bylo dále, ani ti nepovím, už to nepamatuju. Ale včera ráno jsem objednala vůz, odpoledne jsem složila kufry a dneska jsme tam odtud utekly. Za Boha živého jsem tam už nechtěla přečkat neděli. Za takový letní byt se poděkuju!"

Paní Kondelíková vydechla, ukončivši vypravování svého utrpení, a Katynka pokyvovala hlahou jako na dotvrzení všeho, co bylo pověděno.

Pepička hleděla vyjeveně na maminku, v ja-

kém že to byla nebezpečenství, Vejvara ani nedýchal.

Teď paní Kondelíková vstala, sáhla po noční kabelce, vyndala něco jako kornoutek, rozbalila papír a položila před manžela malý, černý předmět.

„Podívej se, starouši, tuhle je ta kulka — odrazila se ode zdi a spadla na podlahu. Vzala jsem si ji na památku — jen o nějaký loket na pravo, a mohl jsi být vdovcem..."

Mistr chopil se zploštělé kulky, otáčel ji v prstech, starostlivě ji prohlížel, pak po ní sáhla Pepička a podívavši se, dala ji Vejvarovi. A potom prohlásili všichni jednomyslně, že to přímo zázrak, že maminka tak unikla těžkému úrazu, ač ne-li dokonce smrti.

Mistr Kondelík vydechl z hluboka, jakoby se mu kámen s prsou odvalil, a řekl skoro zkroušeně:

„Betynko, já to zamýšlel co nejlépe. Že by tě něco takového mohlo potkat, do smrti mě nenapadlo."

Potom ještě zkroušeněji a zdlouhavěji dodal:

„A budeš ty teď chtít někam jinam, Betynko?"

Paní Kondelíková zdvihla obě ruce a slavnostně prohlásila:

„Starouši, za nic na světě a do smrti nejdelší se odtud nehnu! Ne, Kondelíku! V Praze jsem vyrostla, sem patřím, a pod tímhle stropem — ne-li pod naším vlastním na Vinohradech — chci dokonat život. Mlsla jsem si letního bytu jen jednou — a mám toho dost. Každému to nesvědčí."

Pepička pohlížela v zamyšlení na matku, pojednou se obrátila k Vejvarovi a řekla rozhodně:

„Františku — já taky nikam nepojedu. Půjdeme domů, a tam zůstanu, ať si říká kdo chce co chce. Nebo chceš, aby mě taky někde zastřelili?"

„Pro všechno na světě, Pepinko!" zvolal Vejvara ustrašen.

Teď se ozvala teta Katynka:

„Ze všeho je nejlepší zkušenost! Teď ji máme. Já jakživa nehorovala pro letní byty!"

A bylo tetě Katynce nějak lehko, že tímto prohlášením se sebe svalila vinu i zásluhu všeho, co Betynka zažila.

———

XXXV. Doma je nejlíp!

Ať se udál obrat v Pepičce následkem vypravování paní Kondelíkové o zažitých útrapách, obavách a starostech, či zdali působily také jiné ještě okolnosti — rozhodnutí její bylo pevné. Nepojede nikam. Zůstane doma. Ať si na to pohlíží kdo chce jak chce. Co jí na kom záleží! V okamžiku, když své odhodlání projevila, ani neuvažovala, kterak se bude vymlouvati, kterak vysvětlovati, proč s její cesty na venkov sešlo. A komu co vysvětlovati? Nikomu nebyla zodpovědna. Bytovala na Vinohradech příliš krátko, aby si tam byla nadělala nějakých známostí. Mladé paničky netouží po nich. Jsou s počátku ostýchavy, poněvadž jsou nezkušeny a nerady by odhalily slabé svoje stránky. Sousedování, besedování, postávání s jinými a poklepávání začíná teprv s rostoucími zkušenostmi, až po rozřešení jistých záhad kuchyňských, po několikeré mrzutosti s manželem, po vystřídání tří nebo pěti služek, po prvním šestinedělí. Pak teprv jest o čem hovořiti, neboť pak taky panička ví, že, co potkalo ji, nepotkalo ještě n i k o h o na světě. Ať je to cokoli!

Krom toho připadalo Pepičce, jakoby se na Vinohradech byla octla ve světě zcela jiném, novém. Zkrátka, nebyla to její Praha.

Pořád jí připadalo, že pravým domovem je ta stará, povědomá Ječná ulice, v níž byla vyrostla a jejíž útvar a život byl do nedávna slit s celým životem jejím. Tam znala všechny lidi, třeba že se taky střídali, stěhovali, staří vymírali, noví přicházeli. Obvyklé, starousedlé postavy vryly se jí od mládí v měkkou, podajnou pamět k nezapomenutí, novým znenáhla uvykala. Nejbližší sousedstvo znala dle jména, na hezký kus cesty v pravo, v levo i naproti, ostatek aspoň od pohledu, z potkávání. Taky všechny štíty a nápisy znala téměř z paměti, zkrátka — Ječná ulice byla její Prahou a Vinohrady byly jí zatím domovem jen proto, že tam s ní byl Vejvara. Ani si všeho toho nebyla tak jasně vědoma, jenom chvílemi se jí rozsvětlovalo v hlavě, jaký je rozdíl mezi obojím okolím, v němž tkvěl její posavadní život. A taková chvíle nadešla u ní, když tak náhle se rozhodla, že zůstane doma, u Vejvary. V tom okamžiku prolétlo jí hlavou jako blesk všechno to pozorování. Pomyslila při tom, že sotva jakž takž se uhnízdila v novém domově tam nahoře, s nezvyklým pohledem do Nuselského údolí, a již zas by se měla vybrat jinam, v končinu neznámou, mezi cizí lidi, kdo ví jak lhostejné neb dokonce nevlídné, a tráviti tam ve stesku a v nekonečném očekávání neděle, kdy by ji přijel manžel navštívit. Po všechen čas, co se na to chystala, nepomyslila na to. Ale vypravování matčino

vyvolalo v ní pojednou obraz osamělého toho života, jakoby se před ní byla záclona odestřela.

Ne, nikam nepojede. Doma zůstane. Kufry nechá zatím u rodičů, zítra je domovník přiveze, Pepička všechno z nich vybere a srovná do skříní — a zůstane při starém. Až jí bylo nějak radostno z toho pomyšlení.

Pepičce vůbec bylo dnes tak uvnitř teplo a veselo, když se viděla zase v tom povědomém a milém kroužku rodinném. Za nepřítomnosti paní Kondelíkové několikrát navštívila s Vejvarou tatínka — pokaždé na ni čišel jakýs chlad ze všech koutů. Scházela tu sice jen jedna osoba, maminka, ale v tom právě to vězelo. Scházela osoba hlavní, ta duše domu, rodiny, domácnosti, její milá, veselá tvář, její šukání ve všech světnicích, všechno to její drobné pečování o blahobyt a pohodlí ostatních. Za jedné takové návštěvy připadlo Pepičce — sama nevěděla, odkud se pomyšlení vzalo — že by takhle vypadalo na vždy, kdyby maminka odešla tam nad oblaky, kdyby tatínek Kondelík ovdověl, a tehda se Pepička neubránila mocnému pohnutí. Vklouzla do zadního pokoje a jen za sebou dovřela, když se jí nepřekonatelnou lítostí zvlnilo celé nitro a když vyrazilo mocné zavzlyknutí. Jako ve spěchu si tam poplakala, kvapně vyronila potůček slz a měla co dělat, aby jejich stopy studenou vodou v kuchyni smyla. A hle! Dnes maminka se vrátila a v celém příbytku její opětnou přítomností náhle se rozsvětlilo, již zase z každého kouta se usmívaly pitvorné, podivně svraštělé a přece tak

přívětivé obličeje domácích šotků. V tom okamžiku Pepička jakoby byla pochopila kouzlo takové oživené, i všemi mrtvými předměty dýchající domácnosti. V tom okamžiku taky vzpomněla na domácnůstku vlastní a připadlo jí, že by skoro zhřešila, kdyby z ní uprchla, nyní, kdy se počíná oživovati něčím dalším, novým, neviditelným sic ještě, jako jsou neviditelny hlavy těch šotečků, a přece již náležejícím v prostory, které dychtivě čekají, aby objaly i nový ten život. Pepička se podivila, že všechny tyto myšlenky vyskytly se jí teprv dnes, právě teď, že nepřišly dříve. Vždyť na ně bylo tolik času!

A když Pepička vyslovila, že nikam nepojede, zadívala se na Vejvaru, jemuž se zazdálo, že jeho ženuška nikdy ještě neměla tak velikých a výmluvných očí, jako v tomto okamžiku.

Paní Kondelíková po slovech dceřiných pohlédla na Pepičku s výrazem plným vděčnosti. Již tedy dcera před ní neutíká, a to jí velmi lahodilo. Bylo to několik nepříjemných neděl tam na venkově, teskných, ale bylo třeba dočasného rozloučení obou, aby se mezi nimi cosi vyrovnalo. Stalo se tak, a to je nejsladčí odměnou za přestálé trampoty.

Když Pepička před půlnocí s Vejvarou odcházela, vzala ji paní Kondelíková oběma rukama jemně za hlavu, políbila ji upřímně a řekla:

„Dobře děláš, dítě, že tu zůstaneš. Soudím-li podle sebe, stýskalo by se ti náramně, ale ještě více by se stýskalo Vejvarovi, a vidíš, toho si nezaslouží. Jaké živobytí bez hospodyně! Sotva tě

několik měsíců má, už bys mu utekla. Ani nevíš, jak i tobě by ta doba scházela. Věř, holka, teď jste v nejkrásnějším — později mi dáš za pravdu. A škoda, že se to nedá prodloužit..."

Ani Vejvara se nehněval nad změnou smýšlení ženušky své, ale přece pokládal za povinnost pobídnouti ji, dáti jí na rozmyšlenou, aby snad později nelitovala.

Těsně se k ní přitulil, když kráčeli domů, a skoro šeptem k ní promlouval:

„Pepinko, dobře si všechno rozvaž, aby ti toho později nebylo líto."

„Čeho?" otázala se panička, jakoby ani netušila, oč běží.

„Nu, letního pobytu, Pepinko. Proč pak bys — —"

„Už jsem se rozhodla, Františku."

„Ano, Pepinko, rozhodla," hovořil Vejvara, „ale tak náhle — a taková náhlá rozhodnutí člověka později mrzívají."

„Mrzí tě, Františku, že chci zůstat v Praze?" otázala se Pepička rychle.

„Pepinko, Pepinko!" volal Vejvara kárně. „Zase pokoušíš. Kterak by m n e mrzelo! Ale ty ses rozhodla za řeči maminčiny, v pěti minutách, a pak budou krásné, dlouhé, letní dny, a pojednou zatoužíš po zelených lukách, po lese, po vycházkách do polí, po těch krásných jitrech za východu slunce, ve svěžím vzduchu, s rosou na travičce a na květinách v zahrádce, a po západech s ohnivými červánky — — —"

„A pasák bude troubit a požene domů stádo," vpadla Pepička Vejvarovi do řeči, „a půjde to celou šíří silnice, Františku, a já budu musit skákat do příkopu, Františku, aby mne nic netrklo, a padnu při tom někam do bahna, ano, poněvadž mi bude to skákání pořád obtížnější, a nebudu vědět, kudy zas nahoru, poněvadž tu nebude můj Franta, aby mě vytáhl, a budu mít botky plné vody — — a vůbec Františku, nemluv, protože tomu nerozumíš, a s krku mě nedostaneš, třeba sis to přál, a já zůstanu doma, budu chodit k mamince, maminka k nám, a budeme-li chtít, vyjedeme si v neděli a ve svátek někam — a už se nám do toho nepleť! A máš-li chuť, jeď si tam sám, a ráda se podívám, kolik těch východů slunce uvidíš. Chceš ještě něco?"

Byla noc a nikde nebylo viděti človíčka. I nebylo Vejvarovi třeba ostýchati se. Stanul, popadl Pepičku, přitiskl ji k sobě a dal jí upřímnou hubičku.

„Vždyť já jsem rád, zlatouši, že u mne zůstaneš. Vždyť tohle všechno nám neuteče! Vždyť já bych se tu bez tebe ukousal a tobě snad by se po mně taky trochu stýskalo — —"

„Dej pokoj, Františku, takhle na ulici!" bránila se Pepička. „Stýskalo! Kdo pak ti to povídal!"

„Stýskalo, zlatouši, stýskalo!" dokazoval Vejvara. „Vím to docela určitě, třeba jsi zapírala. Ale na přes rok, víš, pak již si budeš mít s čím hráti — —"

„Mlč, Františku!" napomínala Pepička.

„A když ne na přesrok, tedy za dva, za tři roky, Pepinko, pak nás vůbec bude víc — —“

„Budeš-li pak mlčet, Franto!“ kázala Pepička přísně.

„A pak já taky snad budu mít více volnosti v úřadě a budu moci s tebou — celá rodina tam budeme — ty, já, a všechno ostatní — jeden, dva, tři, čtyři — —“

Za rohem ozvaly se těžké kroky, ze tmy vynořila se policejní hlídka.

Pepička popadla Vejvaru za rameno a táhla jej ku předu.

„Vidíš to, nemoudrý!“ plísnila jej. „Až na nás policajti musí přijít. Co kdyby nás tak sebrali!“

„Proč pak?“

„Protože tak nemoudře mluvíš, Františku! A nedáš-li pokoj, tedy přece pojedu!“

Kroky policejní hlídky ztichly jenom na okamžik, jen co přešli manželé Vejvarovi, a pak dusaly zas odměřeně níže ke Karlovu náměstí.

A Vejvara i Pepička mizeli v nočním temnu vzhůru k Vinohradům.

XXXIV. Přece letní byt.

Nastal červenec, a jakoby chtěl dohonit a nahradit, co chladný a deštivý červen pronedbal, rozesmál se na svět na celé kolo.

Ani obláček nezjevil se na modré obloze, slunce pražilo od rána do večera, vzduch nad vyprahlými střechami a nad horkými komíny tetelil se, jakoby se vařil, a dole mezi domy jen se slévalo.

Byl tak parný červenec, jako dva roky před tím, když se Vejvara s Pepičkou seznamoval, a toto horko oživilo v mladé paničce vzpomínky na všechny počátky její známosti a na všechny ty první letní vycházky a výlety za Vejvarova vedení, které tak osudně dopadaly, ale které přec byly tak tuze krásny, zvláště teď, v zrcadle vzpomínání. Tolik na to Pepička myslila, až se jí o tom zdávalo, a její ranní sny, vylévajíce se již v polobdění, končívaly podivně a vždy stejně. Vždycky se zdávalo Pepičce, že se probouzí do nedělního jitra, a poněvadž je neděle, přijde odpůldne pan Vejvara a pak půjdou všichni někam za bránu. Ale když se oči Pepiččiny docela otevřely a když spatřila podle sebe Vejvaru, uvědomila si pravou skutečnost a skoro lítostivě

povzdychla, že to byl jen sen. Ten klamivý návrat v minulost byl tak půvabný! Viděla se zase zamilovanou, toužící dívkou, ve snění bylo jí tak lehko, připadala si skoro jako vzdušná bytost — a když zcela procitla, viděla, jaký je rozdíl mezi nedávnou minulostí a dneškem. Nebo teď jí nebylo tak lehounko a na nějaké dlouhé výlety nebylo pomyšlení. Inu ano, říkala jí maminka neustále: Pepičko, musíš chodit, hodně chodit, až se tak slušně unavíš — to je ti náramně zdrávo. Ano, zdrávo! Ale Pepička bývala teď velmi brzy unavena, právě jenom, co tak došla dolů do Prahy, k mamince do Ječné ulice, a kdykoli vstoupila, již se ohlížela po židli a dosedla na nejbližší, někdy taky hned v kuchyni u dveří. A horší než cesty do Prahy bývaly návraty domů, vzhůru do Vinohrad.

„Jen toho kopce kdyby nebylo, maminko," říkávala, když se vydávala k domovu.

Zaslechl to jednou mistr Kondelík a povídal s žertovnou škodolibostí:

„Jen stupejte do kopečků, holčičky. To je zdrávo! Povídají doktoři, že ty kopce v Praze jsou beztoho naše štěstí, a třetí patra a mosty. Prý nám to jde k duhu."

„Že ty jsi tak do těch kopců, starouši," odbroukla paní Kondelíková.

„Ale, matko," zvolal mistr, „vždyť sama pořád radíš Pepče hodně gymnastiky! Já to nevynašel."

„Ale mlč, starouši. Jen si vzpomeň, co jsi nám dělával, když jsi s námi chodil. Jak jsi se hnal na

příklad ke Bruské bráně, do Šárky anebo jen do Chotkových sadů. To se ti nezdálo tak zdravým."

„Matko drahá," namítl mistr, „to je přece rozdíl — já se natancoval dost na štaflích! Na to ani doktoři nevzpomněli. Rád bych tebe viděl, jak bys na ně teď — — —"

Mistr nedomluvil, neboť panička ho žahla pohledem tak palčivým, že nemohl dále.

„Ty někdy promluvíš, starouši!"

Mistr tedy už nemluvil, aby si paničku nepohněval. Měl starou zkušenost, že se mu někdy všelijaký vtip nedobře vyplatil.

Když odešla Pepička, řekla paní Kondelíková k manželu zas již docela dobrácky:

„Nic platno, starouši, je to tak. Věř mi, sama jsem jakživa nebyla tak unavena, jako teď, když jdu ke mladým nahoru, na Vinohrady."

„Inu, maminko," odvětil Kondelík zcela nevinně, „přibývá ti na váze. To je to."

Panička se podívala úkosem na chotě, ale vidouc, že nechtěl zlobit, pokračovala:

„Vím dobře, starouši, nemůže být všechno, jak by si člověk přál. Ale jistě mi dáš za pravdu, jak by teď bylo příhodné, kdybychom tak bydlili —"

Panička se odmlčela a jen její pohled, utkvívající na mistrovi, jakoby dopovídal: Kéž bys mne klidně vyslechl až do konce!

„No?" páčil Kondelík z manželky. „Kdybychom bydlili...?"

„Tam nahoře, starouši, ve svém, na Vinohradech, pod jednou střechou s Vejvarovými."

Mistr vyvalil na paničku oči. A paní Betynka rychle dokládala:

„Nebo v téhle době, starouši, má být matka dceři na blízku, jen když trochu může."

Kondelík chvíli pohlížel na choť a řekl: „Víš dobře, matko, že mám konces na Prahu. Na Vinohrady by za mnou z Prahy neběhali. Zkrátka, matko, nemůže to být. Víš taky, že si to schovávám, až jednou nechám řemesla. Ale k tomu je teď dál než bylo dřív. Vždyť máš k Pepče pár kroků."

„Inu, starouši, jen abych je dost rychle uběhla, až bude potřeba. Víš, pořád je člověk na stráži, pořád — a najednou to přijde, kdy se toho nejmíň naděješ. Kdybychom byli tam vedle nich, spala bych docela klidně. Jakáž pomoc! Vždyť jsem řekla jen, jak by to bylo hezké. Byli bychom jako v jednom hnízdě..."

„Matko," řekl mistr docela dobrácky, „je to takhle nejlíp. Pak bys byla víc u Pepči než doma, no — a kdyby tě zeť na rukou nosil, konečně bys ho omrzela. Tchyně má být vždycky trochu na dištanc. Radš dál než blíž."

„V tomhle postavení ne, Kondelíku," odporovala panička mírně. „V tomhle si ani nejhorší zeť nemůže přát nic lepšího a nemůže tchyni dost děkovat, když se mu stará o ženu. A náš Vejvara, můj Bože, ten! Ale arci, máš pravdu. Nemohlo to být. Taky je na to pozdě. Dům je plný nájemníků."

„A dobrých, matko, dobrých," sesiloval mistr. „Samí řádní lidé. Všichni platí bez upomínání. S krej-

carem nikdo neuváž'. Nájemníci, aby s nimi rovnou na výstavu! Aby tak bylo do smrti!"

Paní Kondelíková povzdychla. Viděla, že toužebné její přání zůstane pouhým přáním. Nebylo pomoci.

Nenadála se v tom okamžiku, že splnění tohoto přání visí jí zrovna nad hlavou. Za dva dny po této rozmluvě s manželem vrátila se od Pepičky všechna udýchána. Jen vešla do dveří, vyhrkla na mistra:

„Tuze tě nepotěším, starouši, ale jaká pomoc. Pan Karásek z prvního patra se nám vystěhuje."

„Pan berní adjunkt Karásek?" zvolal mistr.

„Ano, umřel někde venku nějaký pan berní, zdá se mi v Bohdanči nebo v Přelouči, ani nevím. A pan Karásek musí na jeho místo, zatím jako subštitut nebo štácanvalt, ani nevím, ale sotva již se vrátí, nejspíš tam zůstane. A musí hned, a rodina za ním pojede prvního srpna. Chytili mě, když mě tam v domě viděli, a povídal pan Karásek, pustíš-li ho jako bez kvartální výpovědi, že je to něco, zač nemůže, že v tom je nějaký — jak pak honem řekl — Kvis majór — a že od něho jistě nebudeš požadovat, aby platil až do listopadu. Chudák paní Karásková, plakala jako dítě, tak tam byli spokojeni — Božínku, dva pokojíčky jako klícky a kuchyňka jak salónek — a právě taky je v jiných okolnostech a matku má taky v Praze — a teď musí ven. No, řekla jsem, rozumí se, že nebudeš trvat na čtvrtletní výpovědi, že tu všechno pře-

stává, když to rozhodl ten major, a s Pánembohem ať se tedy stěhují...“

Mistr Kondelík svraštil brvy.

„To je hezká věc! To byl nejpořádnější nájemník. Teď mi uteče. A tak nakvap! Z toho nekouká nic nežli že mi byt zůstane na kvartál prázdný. Ale hned ráno tam musím, aby domovník vyvěsil tabulku. Snad přece Pánbůh dá, že to někdo vezme. Ačkoliv partaje, které najímají takhle před samým stěhováním, za mnoho nestávají. To je stará zkušenost. To jsou buď vybírálkové nebo chybní v placení...“

Paní Kondelíkové nezáleželo však na tom, aby přišla tabulka na vrata. Pokládala nenadálé nastávající vyprázdnění bytu páně Karáskova přímo za pokyn z nebe. Toto vystěhování může míti za následek splnění jejího toužebného přání.

Toho večera, když se otevřenými okny natáhlo do ložnice aspoň trochu svěžího vzduchu nočního po denním parnu a když mistr Kondelík ulehl, šukala panička ještě chvíli v předním pokoji a když pak přistoupila k lůžku manželovu, stkvěla se v čerstvém, bělostném nočním prádle, kteréž jen dýchalo sladkou vůní levandule. Naklonila se k mistru, vtiskla mu upřímné políbení a potom, usednuvši na okraj postele, pravila žadonivě:

„Starouši, nedávej tabulku na dům.“

Pan Kondelík vzhlédl k choti tázavě.

„Podívej se, starouši,“ pokračovala paní Kondelíková, „kdo ví, koho bys dostal. Líp je počkat než pronajmout byt komu se v poslední chvíli za-

mane. Taky v něm snad bude třeba nějakých oprav. A tak myslím, že nebude žádná škoda, zůstane-li do listopadu prázdný. Na takový malý, přívětivý byt si můžeš partaj vybrat — snad se přihlásí někdo známý. A zatím, až se to tam po Karáskových umeje a vysmejčí, mohla bych tak já — — —"

„Co pak, Betynko?" tázal se mistr couvaje trochu, aby panička neseděla tak na samotinké postranici lůžka.

Paní Kondelíková posunula se o kousek dále.

„— mohla bych taky já si tam postavit nějakou postel a stoleček a nějakou židli — a mohla bych tam jako přespávat, abych byla u Pepičky — víš, jen tu nejhorší dobu, co mne tam bude třeba. Zrovna jak od Pánaboha se to nahodilo..."

„Pro pána krále, ty chceš zas ode mne utéci? I s nábytkem?" volal mistr, ale v tom okamžiku nikoli s výrazem nepřekonatelného odporu.

„Jdi, jdi — utéci! Starouši!" chlácholila paní Kondelíková. „Jen abych byla po ruce, až hodina vyprší. A zde se ničím nehne. Máme nějakou starší postel na půdě — —"

„Na půdě jsou vždycky staré postele," poznamenal mistr Kondelík zcela bez úmyslu.

„No vidíš, a nějaký stolek taky a židle. Zde zůstane všechno, jak stojí a leží. Nemysli si, že bych nechodila domů. Kde pak! Ale měla bych možnost kdykoli zůstat na Vinohradech a Vejvarovi bych přece nepřekážela. No, co tomu říkáš?"

„Inu, s Pánembohem, Betynko, když máš tolik starostí," svoloval mistr Kondelík urovnávaje

paničce límeček noční kazajky. „Už vidím, že se přece nespokojíš bez letního bytu. Aspoň mi výlety za tebou nepřijdou tak draho.“

„Děkuju ti, starouši,“ řekla paní Kondelíková sklánějíc se k choti a tisknouc mu na rty další upřímnou hubičku.

„No, a sfoukni lampu, Betynko,“ dokončil mistr Kondelík. — —

Té noci spala paní Kondelíková velmi spokojeně. Bude přece jen pod jednou střechou s Pepičkou.

———

XXXVII. „Inspekce.“

Podruhé tedy chystala se paní Kondelíková z domu, ale tentokráte jinak, než kdy jí nastávala výprava do Černého Kostelce. Tehda sice taky chvátala, jen aby již byla z Prahy, ale v onom prvém kvapu bylo cosi nedobrovolného, trapného. Její cesta do Kostelce podobala se spíš útěku než veselé výpravě na klidný letní pobyt. Ale nyní, když mistr Kondelík souhlasil, aby se na nějaký týden usadila v bytě po Karáskových, sháněla svoji „výbavu“ do prozatímného sídla s radostí téměř dětinskou. Jen aby již tam byla. A těšila se, jak Pepička vykulí oči. Neboť pro Pepičku mělo to býti překvapením.

„Za to tě prosím, starouši,“ řekla panička mistru Kondelíkovi hned z rána při snídani, „abys nikomu neřekl ani slova, víš? Ani Vejvarovi, ale Pepičce již dokonce ne. Co tam pošlu — mnoho toho nebude, starouši, neboj se — složíme zatím hezky tajně na půdu, aby nikdo ani nevzdechl, a jak jen paní Karásková paty vytáhne — šup s tím dolů, do bytu. Potom najednou vzkážu Pepičce — ta se podívá! Ani se toho nemůžu dočkat.“

„Ale matko," namítal mistr, „to by Pepča byla slepá, aby neviděla, co se děje. Což tam postel a židle a stolky proneseš v kapse? Ano, kdybys tak vezla náklad vína nebo zvěřiny přes potravní čáru! S tím bys projela. — A domovník to nevyzvoní? Myslíš?"

„Domovník musí mlčet, starouši," odpovídala panička rozhodně, „to se mu přikáže — sic uvidí! Ty taky budeš mlčet, a že já, rozumí se samo sebou."

„A Kačena?" namítl mistr.

„Starouši, naše Kačena! To je takové dobré zvíře! Jako bys ji neznal. Ta by mohla zpovídat. — Tak, tatíku, a teď si to s ní snesu s půdy."

„Ne, matko, nic nebudeš snášet," opřel se Kondelík. „Na tu práci teď nejseš. Zdvihneš něco, lupne ti v kříži — a máš po stěhování. Však to s Kačenou vyřídíme."

A mistr hrdinsky se vydal na půdu s Kačenou, při čemž arci nemohl zabránit, aby ho choť nedoprovázela. Za půl hodiny byla toho v kuchyni hromada i se značnou sbírkou pavouků, vyrušených z věčného klidu tam za komínem a rozlézajících se nyní z potrhaných pavučin. Kusy vysloužilé postele, vybrakované židle, starý věšák na šaty, stoleček, starobylý prádelník se zásuvkami — a Bůh ví, co všechno ještě nashromáždilo se za léta ve všech koutech půdy.

Mistr díval se na kusy nářadí povážlivě, kroutil hlavou a konečně promluvil:

„Řekni mně, matko, kde jsme tu veteš sebrali?“

„No, kde bychom to byli sebrali?“ odpovídala panička. „Něco je z domu ještě po mamince, něco jsme vystřídali, když jsi koupil kus nového. Holenku, za léta se toho uhledá.“

„Uhledá, matko, uhledá. Vidím to. Myslil jsem, že se to dávno rozštípalo a spálilo.“

„Starouši, rozštípalo! Kdo by štípal nábytek? Tohle najdeš v každé domácnosti. Jen kdybys tak prohlíd' pražské půdy, viděl bys —“

„Hezké věci bych viděl!“

„Jen počkej, starouši, až se to vydrhne! Celá výbava by to byla pro nějakou chudší nevěstu...“

„Chudá by musela být,“ kýval mistr hlavou, „bohatá by to nevzala.“

„Ale jdi a nech nás u toho,“ durdila se na oko paní Kondelíková. „Vůbec tohle pro tebe není.“

„Ne, matko,“ přisvědčoval mistr, dívaje se po sobě a na ruce, zmazané prachem a sazemi, kterých na všem bylo na prst, „tohle je spíš pro kominíka. Podívej se, jak jsem polepen pavučinami — a po celém těle mě svrbí. Vzpomněla sis hezkou věc!“

Zatím tu byla Kačena s neckami ze sklepa a očišťovací práce začala. Paní Kondelíková chápala se hadru, aby umyté kusy otírala, ale mistr nedopustil.

„Povídám ti, matko, netahej se mi. Když už jsem tak umouněn — dej sem ten hadr, pomohu Kačeně."

„Ale starouši!" spráskla panička ruce, vidouc, kterak mistr svléká kabát, vyhrnuje rukávy košile a chápe se hadru. „Aby ti to tak někdo poroučel!"

„Neboj se, matko," odpovídal mistr, „však si počkáš, než mě dostaneš podruhé. Ale nerad bych, víš, aby tento — aby vás tu byla ještě větší hromada..."

Panička se podívala na Kačenu, ale ta se oháněla a šplouchala, jakoby nic neslyšela. Darovala tedy paní Kondelíkova choti odpověď. Jen ještě poznamenala:

„Aby tak někdo přišel a viděl tě!"

„Tak by viděl," narovnal se mistr, „že svou ženu nosím na rukou. Ostatně — koho by teď čerti nosili — — —"

V tom okamžiku mistr Kondelík patrně zapomněl, že čerti vždycky přinesou, kdy a koho nejmíň potřebujeme a rádi vidíme, že ti čerti přímo číhají na chvíli nejnevhodnější a že vždy mají někoho v zásobě, koho nám zlomyslně do dveří vstrčí. A tak stalo se, že mistr sotva dořekl slova, v té chvíli skoro podobná zaklínání, a čerti vykonali svoji taškářskou povinnost. Od schodů ozvaly se šáravé kroky, a ve dveřích kuchyně, dokořán otevřených, objevila se postava, kteréž se manželé Kondelíkovi nejenom nenadáli, ale na niž vůbec dávno nebyli vzpomněli. Byla to postava ženská, kostnatá, hnátitá, kloubnatá a obšírná jak rohatina, letněj-

ší dáma, oděná po módě, která snad slavila nějaké památné jubileum, dáma s červenými skvrnami na tvářích jako z gumiguty — nu, zkrátka, byla to paní Muknšnáblová.

„Dej Pánbůh šťastné dobré odpoledne a Pánbůh pomáhej!“ vylinulo se jí ze širokých, tenkých rtů, kolem nichž se vykroužil úsměv nehorázně přívětivý. „Můj ty Božínku, vašnosto, takovéhodle pána aby pohledal! Inu arci, znejmilejší panička se musí šetřit — teď žádné ohejbání a naparování!“

Rozesmálé zraky paní Muknšnáblové vrhly se na paní Kondelíkovou, takřka na všechen objem a povrch jejího těla současně, při čemž paní Kondelíkové bylo (jak se později choti přiznala), jakoby ji paní Muknšnáblová očima zdvihala a potěžkávala. Pan Kondelík (svěřil se s tím taky až později milé manželce) byl by paní Muknšnáblovou nejraději praštil hadrem, jejž v ruce držel. Avšak teď, po proslovu dobré té dámy, neučinil tak, a zdálo se, že vůbec neví, co by měl učiniti. Stál velmi rozpačit, uklonil se malounko a hned o krok ustoupil, jakoby paní Muknšnáblové uvolňoval cestu.

Ani paní Kondelíková nevěděla, co činiti, jak promluviti. Poklonila se taky beze slova a kynula rukou směrem k jídelně, aby jako návštěva šla dále.

Jediná Kačena nepozbyla rovnováhy.

„Pěkně vítáme!“ zvolala, spíše vyvřískla, aniž na mžik ustala drhnouti kartáčem pelesť postele; právě omlela druhou nohu, položila kartáč,

ošplouchla pelesť zčernalou vodou a vytáhnuvši ji z necek podala ji panu Kondelíkovi. Mistr chopil se kusu již zase docela mechanicky, jakoby ho nic nebylo vyrušilo, a pilně hadrem otíral.

Němé uvítání manželů Kondelíkových nikterak nevyvrátilo paní Muknšnáblovou z onoho božského klidu, jímž se ve všech situacích životních vyznačovala. Dívala se pochutnávavě na počínání mistrovo a zas na paní Kondelíkovou, lépe řečeno na zástěru paní Kondelíkové, která objímala vykynulý její život smělým obloukem. Zraky paní Muknšnáblové mlsně pozorovaly toto vyzrávání a s patrným uspokojením, že nepřišla pozdě. A když nikdo z manželů nemluvil, začala sama:

„Požehnej Pánbůh, paní z Kondelík, ale jako bábovka, jako bábovečka. Radost se podívat. — A to věřím, že si vašnosta paničku šetří. Zlatý mužíček. — Můj ty Bože, teď se tohle málo najde! Nynější páni? A jé! Ano, namlsají se, a pak alou, honem z domu! Jenom o nic zavadit! — Ale můj nebožtík pán — dej mu Pánbůh věčnou slávu — byl právě takový jak vašnosta. Podlahu by byl drhl — hadrem jsem ho musila vyhánět. — No, až tohle řeknu našemu Pajtlšmídovi! Na takovou práci by ho neužil. Přijde, nají se, sedne do fodelu a pak dyby hrom bil, ani se nehne. Inu pravda, má ouřad, zastane si tam svoje, ať si doma odpočine. — Ale je radost, vidí-li člověk někde takovou starodávnou milovnost domácnosti. Jako jsem byla jednou volaná k pánům presidentovým Vopičkovým — račte snad znát, paní z Kondelík? Panička byla v tahu

— moc nóbl dům! — holka musela někam do apatyky, pan president stál v kuchyni u plotny a škrabal brambory. Nic se neženýroval, dyž jsem přišla, docela nic. A paní presidentová — jak už jí nebylo dobře a měla nejvyšší čas — povídá mu z pokoje z postele: Pepi, nezapomeň taky na zeleninu! — Nestarej se, povídal pan president, nestarej se, Dolfinko, jen si hleď svého. No, a dyž jsem mu za hodinu — co povídám, za hodinu! za půl — dyž jsem mu přinesla chlapečka, aby se podíval, utřel si kníry, utřel si ruce, popadl maličkého, dal mu hubičku a povídá: Kluku stakramentská, koukej, ani nemohu do kanceláře. Ale to žertoval, paní z Kondelík! Co pak taky president musí do kanceláře? Co měl podepsat, přinesli mu domů, a jinak ho tam nepotřebovali. Já vím, jak dycky můj nebožtík pán říkával: President je proto, aby měl ouřad hlavu. Ale jináč jenom všady překáží. Náš Pajtlšmíd — arci, to je někdy huba nezavřená — říkává zas: náš president — jako jejich tam v ouřadě — dyby dal na jeho místo vemblouda, taky nezůstane ouřad stát. No ano, říkám zas já, ale kam pak se všemi těmi starými pány? Přec je nemohou topit? Ne?"

Mistr Kondelík chvilkami zdvihal hlavu od práce, pořád nechápaje, proč paní Muknšnáblová přišla právě dnes, aby jim tohle vše pověděla, kdežto paní Kondelíková rozpačitě se usmívala, neboť ta tušila, co sem „starou přítelkyni" vede. Pověděla jí totiž kdysi teta Katynka, s čím se jí paní Muknšnáblová byla svěřila. Paní Kondelíková

pak dobře věděla, že paničky, jejichž záslužným úkolem jest jiným na svět pomáhati, mívají v dobré patrnosti každou domácnost, kde se něco očekává. Jistě tedy jen proto přišla paní Muknšnáblová, aby se podívala, nebyla-li někým předstižena, jakož aby se uvedla vzácné klientce na paměť.

Pan Kondelík sice po všechnu tu řeč paní Muknšnáblové pilně pracoval vedle Kačeny a necek, ale již cítil, kterak čím dále více ho pošimrává na celém těle. Již nedržel utěrák tak pevně a již se mu tak lehce neotáčely kusy, jež mu Kačena podávala. Nějak ho lehtalo v prstech a za ušima příliš ho to napínalo. Stával se roztržitým a pojednou nevěděl, kterak se chopiti podnožky, kterou mu Kačena strkala. Dělo se mu zkrátka, jako každému, jemuž se někdo dívá „do rukou", do práce. Stará zkušenost, kterak se tu každému dílo drobí a z rukou padá. Konečně to mistr nevydržel, náhle pustil hadr, vzpřímil se a řekl prudce k choti:

„No, což pak nepobídneš paní Muknšnáblovou, aby se u nás posadila? Aby nám spaní nevynesla!"

„Ale Božínku, vždyť já poráde — tento," odpovídala paní Kondelíková plná rozpaků z připomenutí manželova, aniž věděla, co „tento", hbitě pokročila ke dveřím do jídelny, rozevřela je dokořán a pobízela: „Račte, paní Muknšnáblová — je to pravda — takhle na prahu — a ty toho už nech, starouši, Kačena to dodělá — —"

„Pánbůh zachovej, nechci zdržovat!" mávala rukou paní Muknšnáblová, ale již se hrnula do pokoje. „Jen tak sem se zastavila, paní z Kondelík

— jak slouží zdravíčko — všeobecně, a zas půjdu. Mám toho doma taky plné ruce, člověk neví, do čeho by dříve — —"

A již seděla na pohovce, plná blahého uspokojení, že ji pobídli dále. Mistr zatím utřel si v kuchyni ruce, oblékl kabát a přišel za ženskými.

Paní Muknšnáblová dívala se střídavě na manžela tím nehynoucím úsměvným pohledem, který se bez ustání lil z každé žilky na tváři jako z nevyčerpatelného pramene, a mlasknuvši zeptala se lísavě:

„Že jsem tak smělá, vašnosto: to se znejmilejší panička chystá někam ven?"

Připadlo sic Kondelíkovi, aby přisvědčil, ale náhle rozhodl se jinak. Teď babu natře, pomyslil si.

„A venku již byla, paničko. Toho letos užila. Hodil se nám takový zámeček u Kostelce, se zahradou a kusem lesa — to byla krása. V rybníčku bylo plno kaprů — a revír k tomu taky byl. Když jsem za ní přijel, střílel jsem celý den — ani se mi domů nechtělo. Ale konečně jsme museli, zas aby tady nebylo tak prázdno. A teď to dáváme trochu do pořádku — — —"

Paní Muknšnáblová poslouchala s vyvalenýma očima. Pořád ještě tvář její se smála, ale pod tím úsměvem vyvstával znenáhla výraz jiný, jako tutlané závisti, pomísené s lítostí, že taky ona a Lotynka a pan Pajtlšmíd nemohou na takový zámeček. Povzdechla a řekla:

„Inu, Bože, kdo to může, je to hezká věc. Ale docela dobře, že je znejmilejší panička zas

doma. Člověk neví, kdy to uhodí, a pak nikde mu není tak, jako ve vlastním. Proto bych se byla divila, že paní z Kondelík jako teď teprv se někam chystá. Vždyť ono to — že jsem tak smělá — nemůže už dlouho trvat, není-li pravda, paní z Kondelík?"

Paní Kondelíková se začervenala jak panenka u zpovědi. Ale paní Muknšnáblová nečekala na odpověď. Zdálo se, že má všechno na prstech spočítáno. Vždyť to byla dáma světa zkušená, která bystrým vtipem svým dávno byla pronikla tajemství rodiny Kondelíkových a domyslila se skoro na den rozhodného okamžiku. A jakoby nepozorovala rozpaky „paní z Kondelík", tleskla se do sukní a zvolala vesele a laškovně, jakoby slibovala, o čem posud nikdo neví:

„Ale pak, vašnosto, pak tu bude veselo! Můj ty Božínku, vždyť vy jste toho vlastně ani neužil! Co je to, jediné dítě? A třeba bychom ho měli sebe radši! Vyroste — a je po radosti. Já vím podle sebe, Kristáčka pána. Jak mi Lotynka odrůstala, pořáde mi něco scházelo — do pláče mi bylo, paní z Kondelík, do pláče, dyž sem se podívala na tu prázdnou kolíbku a pomyslila si: heleď, holka, jak bys kolem ní tancovala, dyby v ní zas leželo takové milé jezule. Ale kdepak vzít dítě, paní z Kondelík, když už můj pán byl nebožtík a na krchově! — No, pravda, pro starost bylo Lotynky dost, ale radost, vašnosto, radost má člověk jenom z těch červíčků, dyž vyrůstají a smějí se a začínají blabolit a na nožičky se stavět

— Bože, vašnosto, vy při tom omládnete, věřte mi, že omládnete! Vidím to na sobě, jaká sem celá jiná od těch dob, co taky naše Lotynka chová. Na mou duši, pořád se mi zdá, jakoby to bylo moje miminko!"

Rozplývavý hovor paní Muknšnáblové účinkoval na mistra vždycky, jakoby ho hladil drátěným kartáčem. Připadalo mu, že se musí oklepat, aby se sebe něco střásl. Ale při posledních slovech paničky střihl ušima. Lotynka chová? Kterak to může být? Vždyť jak tomu dávno, co pana Pajtlšmída pobízel, aby se oženil —?

„A to přišla slečinka brzy do kouta!" zapomenul se a vyhrkl.

„Kdepak slečinka, vašnosto!" zasmála se paní Muknšnáblová upřímně. „Panička, vždyť už jsou skoro půl roku svoji!"

„A to šlo nějak rychle," zapomínal se mistr dále, pranic nepozoruje, kterak naň paní Kondelíková mrká.

Jakoby neznamenala příčinu mistrova udivení, hovořila paní Muknšnáblová v upřímném smíchu:

„Docela v pořádku to bylo, vašnosto. Jo, pan Pajtlšmíd! Ten se vyzná! Pak sem teprva všemu porozuměla, všeobecně. Takhle by to na něm nikdo nepoznal, ale on má hrozně rád děti! Proto pořád otaloval. A potom jednou mi řekl: vědí, mutr, oženit se a nemít rodinu — raději nic. Pak sedí žena jenom na muži. A tak on jako chtěl mít jistotu. A zaplať Pánbůh, Lotynka má kořen po mně. A srdce taky. A když Pajtl-

šmíd viděl, že už jako nemůže být mejlka, oblík' se do černých šatů a bylo to. Kdo pak moh' vědět, že je tak oslejchavý. Já bych mu to byla dala písemně. Ale všechno dobře dopadlo. Teď sme jak v nebi, maličké nám zpívá jako kanárek. No, bude u vás taky tak, vašnosto. Sama se na to těším. — Ale nic platno, už nebudu zdržovat. Já vím, kde je práce, sebe milejší visitě se nejradš kouká na paty. Paní z Kondelík se jistě neurazí, když se zas někdy opovážím, abysme nic nepropásli, všeobecně."

Paní Muknšnáblová zdvihla se. Paní Kondelíková taky — a vzhledem k posledním slovům hovorné paničky pronášela vyhýbavě:

„Ani nevím, kdy mě zas doma najdete. Budu teď víc u dcery než tady..."

Paní Muknšnáblová mávla rukou.

„Žádná starost, paní z Kondelík. Však já na mladou paní taky nezapomenu — chvála Bohu, nohy mně slouží, a Vinohrady nejsou konec světa."

Paní Muknšnáblová vyšuměla ze dveří s mnoha poklonami a zalévajíc mistra i jeho choť líbezným usmíváním jak povodní. Když její kroky na chodbě dozněly, obrátil se mistr k choti s výčitkou:

„Tys tomu dala, matko! Ne dost na tom, že jsme ji my vyhráli, ještě ji takhle poštveš na Pepču. Ta bude mít radost!"

„Starouši," odpovídala panička malomyslně, „nemohu za to. Já ji nepozvala. Ani ve snu jsem na ni nevzpomněla. To byla inspekce."

Mistr vyvalil oči.

„Jaká inspekce?“

„Všechno ti povím, starouši, Jen aby už Kačena byla hotová,“ vyhýbala se panička a spěchala do kuchyně.

———

XXXVIII. Termín vypršel.

Konečně nadešel den 14. srpna, poslední den stěhování, toužebně očekávaný paní Kondelíkovou; partaj Karáskovic „vytáhla" z vinohradského domu páně Kondelíkova. Však byl nejvyšší čas. Trpělivost paní Kondelíkové nebyla by delší zkoušky obstála. Panička počítala ne dny, ale hodiny, zbývající ještě do chvíle, kdy se bude moci usadit v ulici Čelakovského. Vše bylo připraveno. Schystaný nábytek byl již po kousku odnesen, domovník byl obeslán do Ječné ulice a zasvěcen v záměr domácí paní pod pečetí nejhlubšího tajemství a s výhrůžkou strašlivé pokuty pro případ, že by nedovedl udržeti jazyk za zuby a předčasně jen slovo vybleptl. Až se prohýbal pod tíží zdrcujícího tajemství a hrozících následků jeho porušení, když vše vyslechl a od paní domácí odcházel.

„Co na mně, milostpaničko," povídal ještě na prahu, „já mlčet budu, jako hrob. Hůř bude s mojí starou..."

„Vždyť ani své staré nesmíte slova říci!" ukládala mu s důrazem paní Kondelíková.

„Dobrá, neřeknu, milostpaničko. Ale co s ní zkusím, až pak uvidí, že jsem o tom věděl. Je-

žíš Marjá, milostpaničko, to ještě neznají, co je hausmistrová."

„Mlčte a nemluvte, tatíku," přikazovala opětně paní Kondelíková. „Však si pak sama s vaší ženou promluvím."

„Dobrá, milostpaničko, ale co jí řeknu teď? Ví, že mě ráčili zavolat, a bude již čouhat ve vratech, co mi chtěli."

Pravda, na to paní Kondelíková nepomyslila. Dívala se chvíli na domovníka rozpačitě, nevědouc, kterak toto úskalí obeplouti, a zraky její pak tázavě utkvěly na mistru Kondelíkovi. Ale než mistr měl čas dáti si cosi napadnouti, kmitla se paní Kondelíkové spásná myšlenka.

„Ženě řeknete, že jsme vám poručili, aby kvartýr po Karáskových byl co nejdříve v pořádku. Řekněte jí třeba, že se tam budou kamna spravovat — těm vždycky něco schází."

„Bodejť by ne," vpadl teď mistr Kondelík, v němž diplomacie choti jeho probouzela starého šprýmaře. „Jsou, mně se zdá, na rozboření..."

Domovník uctivě pokyvoval hlavou, slibuje tak, že dá vše do pořádku, a to bylo štěstí pro mistra. Jinak by mu panička nevčasné jeho vtipkování nebyla darovala. Mistrovi stačil přísný pohled její, jímž ho pokárala. Aby neupadl v nové pokušení, zmizel v jídelně.

„Tak tedy víte, co dělat," končila paní Kondelíková audienci s domovníkem. „Jak vám paní Karásková odevzdá klíče, hned ať vaše žena umeje

podlahy, aspoň z hruba. Naše Kačena je zítra ještě spláchne, a potom k večeru tam sneseme nábytek. Dostanete zlatku, když všecko dobře zaonačíte."

Šlechetný tento slib nesmírně ulehčil domovníkovi návrat na Vinohrady. Dostane zlatku. Za tu ovšem pověsí ženě třeba největšího bulíka na nos. Ano, ano. Ale bodrý strážce domu páně Kondelíkova zapomněl při tom na bystrý ženský zrak a dovtipnost, hlavně dovtipnost paniček, kteréž osud učinil nerozlučnými družkami života domovníků. Tyto dcery Eviny vidí zavřenými dveřmi a umějí slyšeti skrze devaterou zeď. Dobře vědí, co se děje v domě, od sklepa po půdu, a tváří-li se někdy, jakoby nevěděly, jistě mají důležitou příčinu, proč tak činí. Tyto paničky dávno před Marconim vynašly svoji telegrafii bez drátů a dopracovaly se v tomto oboru pěkných úspěchů. Vědí o každém v domě, kde ho střevíc tlačí, a někdy vědí mnohem víc. Jako otvírají opozdilým nájemníkům dům, tak úřad jejich otvírá jim mnohá tajemství obyvatelů, svěřených jejich péči. Mnozí pošetilí lidé domnívají se, že na ně nikdo nic neví, ale zapomínají při tom na strážce domů a jejich družky. Tam v přízemku sbíhají se nitky všech dějů, rozvíjejících se pod střechou příslušného popisného čísla. Tam přecházejí listonošové s korespondencí a přízemek nevyhnutelně musí minouti všechny návštěvy — často návštěvy velmi nevítané. Kdo chce žíti v míru vůbec, nechť především pečuje o smírný poměr k cerberu a cerberce domu. Pravidlem tím zajisté řídí se každý moudrý člověk, a dobře tak činí.

Bodrý Kondelíkův domovník skutečně byl očekáván chotí svou, jak byl domácí paní předpověděl.

„Že konečně jdeš, starý," přivítala ho panička. „Co ti chtěli u domácích?"

„Co chtěli u domácích," opakoval domovník otázku manželčinu, „co by chtěli jiného, než dát po Karáskových všechno do pořádku. Až tu nechají klíč, máš ještě dnes umejt podlahy, aspoň tak z nejhoršího, a zítra to Kačenka domácích přijde ještě spláchnout. Budou se tam bourat nějaká kamna, povídal pan domácí."

Panička se podívala na muže pronikavým pohledem, vyčkala chvilku, jakoby mu dopřávala času, aby mluvil dál, a když pan domovník odvrátil zraky své kamsi do kouta, jakoby neměl dobré svědomí, a když už docela nic nepovídal, pronesla choť jeho s důrazem:

„Jiného ti nic nechtěli?"

„Co by mi ještě byli chtěli!" utrhl se pan domovník. „Je toho dost, ne?"

„No, s tím drhnutím podlah asi tak nehoří," hovořila panička, jakoby si jazyk přibrušovala. „Bude-li to pozejtří, taky dost času."

„Ne, Máry, to musí být ještě dnes," honem řekl pan domovník. „To bych si od paní domácí vypil! A ty taky."

Teď přistoupila paní Máry těsně k manželu a mluvila mu do vousů:

„A jiného ti dole nechtěli nic?"

„No, co pak, Máry?" namítl pan domovník zkroušeně a couval před chotí, jakoby se obával,

aby z něho mocí nevypáčila, co mělo zůstat až na dně jeho duše. „Co pak zase máš?“

„Co zas mám? Matěje mám, a to jsi ty. Když ti neřekli nic u domácích, povím ti to já, K čemu takové spěchy s podlahou, co? Vždyť to po Karáskových nikdo nevzal, bude to čtvrt léta prázdné, k čemu hned mejt? To tě nenapadlo? A taky .tě nenapadlo, co to znamená, že to po mně spláchne ještě Kačenka domácích? Zejtra, v zasvěcený svátek, o Nanebevzetí panny Marie? Viděl jsi už někdy domácí paní, která vlastní holkou dává mejt podlahy pro nějakého všivého nájemníka, co? Nic tě při tom nenapadlo? A tomus taky věřil, že se tam budou bourat kamna — a dřív že se umejou podlahy, pro kamnáře, pro prasáky, aby hned měli co zasvinit? A ty se nestydíš všechno tohle mně tak povídat? Tak tedy ti povím, Alojs, že jsem nespala, když sem z Ječné ulice nosili ty néble, a vím dobře, že jich je plná půda, a jsou to néble našich pánů, jakorát, co tak může potřebovat jedna osoba — mám oči a taky uši — nové to není a taky není potřeba, jen když se na tom přeleží —“

„Ale Máry!“ zaúpěl pan domovník. „Kdo pak ti to všechno pověděl?“

„Pověděl, a kdo taky! Proto se maji mejt podlahy, rozumíš, aby naše milostpaní nepřišla do špíny. Taky že nepřijde, však já přitlačim na kartáč, že už po mně Kačena nebude muset splachovat. A tohle všechno jsi ty nevěděl?“

Pan domovník stál tu s otevřenýma ústy, žasna, co jeho žena ví, Ještě si v duchu zopakoval

každé slovo, které byl prve promluvil, aby sám sebe přesvědčil, že nic neprozradil. Rozhlédl se plaše, nejsou-li někde nějaké uši nastaveny, a řekl k choti skoro šeptem:

„Na mou duši jsem nevěděl nic, Máry! Jen pro Boha tě prosím — — —“

„Tak abys věděl všechno, Alojs, protože by bylo hanba, abychom to nevěděli my: víš, proč to všechno? Naše paní domácí si tu chce přečkat kout — tam dole by neměla pokoj — a taky z toho nemusí být pro Prahu divadlo!“

„Ježíš Marjá, Máry, nemluv o tom teď před nikým, ani slova!“ žadonil pan domovník, vzpomínaje na těžké následky, jimiž mu bylo pohrozeno. „A před mladými nahoře už dokonce ne!“

Panička podívala se na manžela nesmírně útrpně a řekla sebevědomě: „Nestarej se, Alojs! Já vím ještě jiné věci!“

Pan Alojs oddechl si. Zlatka byla zachráněna.

XXXIX. Chvíle se blíží.

V ten svátek Nanebevzetí Panny Marie bylo u Kondelíků obědváno s chvatem, jakoby se blížili Prajzi a jakoby dole stál připravený vůz k útěku za hory a doly.

„Co že to dnes tak ženeš, matko?“ tázal se mistr, před nímž panička střídala talíře tak rychle, že sotva postačil jíst.

„Ráda bych byla brzy hotova, starouši,“ odpovídala paní Kondelíková, „abychom sklidili a nádobí umyli. Vždyť víš, musím s Kačenou nahoru, na Vinohrady. Černou kávu dostaneš hned po jídle, uvařila jsem ji s obědem, a bílou budeš mít v troubě — pak si ji vezmi, až si zdřimneš. Je jí tam víc, ještě pro dva — —“

„Proč pak tolik, matko?“ divil se mistr. „Chceš mě ulejt?“

„Ne, starouši, ale tak mám tušení, že dnes přijdou mladí — uvidíš, přijdou. Je tak hezky, zachce se jim na procházku. A to už abych byla pryč, než mě tady zastihnou, nebo pak bych se jim nevypletla.“

„A mě tu necháš, matko?“

„Ale starouši, buď rád, že budeš mít ticho a pohovíš si. Taky tě tam zatím nepotřebuju. K večeru pak můžeš za mnou přijít, dnes už tam zůstanu přes noc."

Mistr Kondelík rozhlédl se tesklivě světnicí. Tak tedy dnes choť odejde! Připravoval se na to, ale když chvíle nadešla, připadalo mu, že bude náramně opuštěn. Ba, připadalo mu něco ještě truchlivějšího. Že se tím okamžikem stává pátým kolem u vozu, že je v celé té domácnosti nějak zbytečný, přespočetný. Posud zde byl první, hlavní osobou, a teď chystá se cosi, co ho připraví o prvenství v domě, aspoň na čas. A zas tu bude sedat a spávat jako poustevník.

Paní Kondelíková, jakoby tušila úvahy manželovy a jakoby mu chtěla dočasné rozloučení co nejvíc ulehčit a osladit, byla jako máslo.

„Vždyť já zas přijdu, starouši, nestarej se," hovořila konejšivě. „Každý den sem zaskočím — ale co říkám, zaskočím. Od rána do večera tu budu, nic ti nebude scházet. Ale na noc, starouši, na noc nesmím být od Pepičky daleko. Nebo jakoby mi něco šeptalo, že je věc na kahánku. A tak tedy musíš taky mít kousek trpělivosti. Ani se nenaděješ, a zas mě tu budeš mít nadobro."

Při tom paní Kondelíková stále šukala po pokoji, snášela všeliké trety, vkládala do kabely a přes tu chvíli dívala se na hodiny. Jen pryč, pryč, aby se nesetkala s Pepičkou na schodech! A když se jí zdálo, že chotě uspokojila, otevřela dvéře do kuchyně a zavolala:

„Tak tedy, Kačeno, jste hotova? Čas utíká, půjdeme."

„Ještě pár kousků, milostpaní," ozývala se Kačena. „Hnedle to — —"

„Nechte toho, Kačeno," hartusila panička. „Nechte to ve škopku a večer, až se vrátíte, domejete si. Máte připraveno všechno na Vinohrady? Kartáč, hadry, utěráky — máte v košíku?"

„Mám, milostpaní," brumlala Kačena, mrzuta, že má odejít od rozmytého nádobí.

„Tak se oblecte, půjdeme." Panička sama již byla ustrojena. Teď se obrátila k choti: „Rovně nepůjdeme. Přejdeme Štěpánskou do Žitné a pak pořád vzhůru Palackou až ke Kravínu — a tam se dáme horem dolů, abychom nevběhly mladým do cesty. Viď, starouši?"

„Inu, vždyť víš, matko," odvětil mistr zcela chabě, jejž všechen ten chvat rozviklával čím dále více. „Věř mi, nejraději bych šel s tebou."

„Ale, dětino," chlácholila ho panička, „aby se ti po mně najednou nezastesklo. Teď, po dvacíti letech!"

„A co řeknu Pepče," vyhrkl teď mistr, náhle se rozpomenuv, „přijde-li skutečně a bude se po tobě ptát?"

„Co chceš, starouši. Že jsem šla ke krejčové nebo ke kloboučnici — že jsem u Katynky, třeba, a že zas přijdu, že se dnes ještě uvidíme. Panečku ta bude koukat, k d e mě uvidí!"

Přistoupila k manželu, vtiskla mu na rty šťavnatou, upřímnou hubičku, a za okamžik cupala se

schodů, jak právě cupati mohla. Kačena s košem za ní.

Mistr Kondelík zamkl dvéře kuchyně a když se vracel do ložnice, zdálo se mu, že kroky jeho rozléhají se v opuštěném bytě nesmírně dutě.

„Na mou duši," bručel si polohlasně, aby aspoň vzbudil zdání, že tu není tak zcela sám, „je mi na vlas právě tak jako před třiceti lety, když jsem se vydával na vandr. Mně se zdá, že jsem neměl matku pouštět. Teď jakobych od ní byl rozveden."

Ještě chvíli naslouchal, nepřicházejí-li již Vejvarovi, chopil se nějakých novín, ulehl na pohovku a za pět minut spal.

Paní Kondelíková dobře hádala. Byla sotva půl, tři čtvrti hodiny z domu, mistr na pohovce dotahoval dlouhým chrápáním popolední své zdřímnutíčko, když se v kuchyni ozval zvonek. Vejvarovi byli tu. První zazvonění nevytrhlo mistra, ale když křapáček zazněl potřetí, zavrzl mistr zcela úsečně z otevřených úst, současně zahvizdl nosem a vzchopil se. Uvědomil si, že někdo se dobývá.

„Už, už!" volal a spěchal ke dveřím.

A vpadla Pepička s Vejvarou.

„Co to?" podivila se mladá panička. „Tatínek sám doma?"

„Teď už nejsem sám," pokoušel se mistr chytře uniknouti otázce.

„A kde je maminka? A Kačenka?"

„I to víš, nějaké ženské záležitosti," odpovídal mistr. „Ani nevím, kam všudy šly. Mluvila matka

o krejčové a o tetě Katynce, a čert ví, co ještě. No, pojďte dál, však ona zas přijde."

„Tak! A já myslila, že si dnes trochu vyjdeme, je tak hezky," litovala Pepička.

„Taky můžeme vyjít," souhlasil mistr. „Ale zatím si sedněte. Tamhle v troubě připravila matka nějakou kávu pro nás všechny — bude ještě teplá. můžeš dát na stůl, Pepčo. A vy pojďte, Vejvaro."

Vejvara ohlédl se starostlivě po Pepičce, která již spěchala ku plotně, a napomínal ji:

„Svlékni si jupičku, miláčku, a neukvap se. Vždyť se dočkáme. Pomaloučku, Pepičko, jen pomalu."

„Ty jsi protiva s tím věčným napomínáním," durdila se Pepička. „Však já vím..."

„Já vím, že víš, Pepinko," domlouval Vejvara, „ale právě proto — vždyť víš..."

„A tak už si sedni, Františku!" strkala ho Pepička do pokoje. „Z tvých ouzkostí by se člověk opravdu roznemohl!"

Tak rozhodně to řekla Pepička a tak čiperně se kasala u plotny, jakoby ještě dnes měla jít na bál. Ale o nějakou chvíli později, když byla vypila kávu, všiml si Vejvara, že sedí na židli zcela nehybně, dívá se někam do kouta, a že ji na čele vyskočily krůpěje potu.

„Pepinko, tobě není dobře, viď?" tázal se úzkostlivě, stíraje ženušce dlaní pot s čela.

„To je horkem, Vejvaro," odpovídala Pepička mdle. „Vždyť je tu k udušení."

A hlava jí klesala k ňadrům.

„Vidíš, dušičko, a povídal jsem ti, nežeň se tak do schodů. To je z toho. Ale ty jsi taková neposlucha. Nechceš, abych ti potřel spánky octem?“

„Ne, Vejvaro,“ odpovídala Pepička jednotvárně. „Raději pojďme ven, na vzduch, na procházku.“

„Snad abychom domů, Pepinko — —?“ radil Vejvara.

„Ne, na procházku. Tatínek půjde s námi.“

„Půjdu, půjdu,“ svědčil mistr. „Ale daleko, myslím, nepoběhneme.“

Pepičce ulevilo se, když ji ovanul vzduch na ulici, ale Vejvara cítil, že se o něj opírá celou tíhou.

„Neměla bys chuť na kousek zmrzliny, Pepičko?“ tázal se. „Tamhle je cukrář, odpočineš si a občerstvíš.“

„Třeba, Františku.“

Všichni zapadli k cukráři a všichni si dali zmrzlinu. Pepička mlsala ji pomalu, jakoby jedu ulizovala.

„No, a teď domů, co?“ naléhal zas Vejvara, když byli hotovi.

„Ne, Františku, pojďme třeba — na Nebozízek.“

„Pepinko, vždyť tam nevylezeš!“ zrazoval Vejvara.

„Jen pojď!“

Tak nějak tvrdošijně to řekla Pepička, že nebylo lze odporovati. Mířili tedy níže ke Karlovu náměstí, k Ferdinandově třídě.

Ale když došli ke Spálené, zastavila se náhle Pepička, chopila se ramene Vejvarova a pronesla úzkostlivě jako dítě, které právě bylo něco vyvedlo a potrestání se obává:

„Františku, již nemohu dál. Nohy se pode mnou třesou. Pojďme domů."

A dvě slzičky skanuly jí z očí a smekaly se po tváři.

„Vidíš, vidíš, dušičko, už jsme tam mohli být," domlouval Vejvara něžně. „A dojdeš-li pak?"

„Snad, Vejvaro."

Což řekla ústa Pepiččina, ale oči její, všechno vzezření odpovídalo, že by právě tak došla na konec světa.

V tom okamžiku hrčela kolem drožka. Mistr Kondelík měl tolik ducha, že hvízdl na kočího.

„Hej, tatíku, obraťte! Na Vinohrady, do ulice Čelakovského."

Teď Pepička docela nic neodporovala. Zlehka, opatrně pomohli jí oba muži do vozu, Vejvara přisedl a otec Kondelík, zavíraje dvířka, nahnul se do vozu a řekl:

„Jen jeďte, Vejvaro, přijdu za vámi — tři se tam nevejdeme. — A vy, tatíku (napomenul kočího), ne tuze zprudka, dejte si záležet."

Vtiskl mu zlatku a kočí jel.

Mistr Kondelík díval se chvilenku za povo-

zem, načež se volným krokem vydal týmž směrem, vzhůru k Vinohradům.

„Matka měla vnuknutí," bručel si ecstou, „bude tam v pravý čas, myslím. Jen aby ten drožkář dojel s dvěma, staframente!"

XL. V pravý čas.

Před domem v ulici Čelakovského dorachotila drožka, přijíždějící vzhůru z ulice Šafaříkovy, dvířka se otevřela a vyskočil Vejvara. Vztáhl obě ruce do vozu a něžně mluvil:

„Tak, dušinko, opři se hezky a pojď pomalounku."

Pepička držela se křečovitě paží Vejvarových a vylézala. Vejvara dobře cítil, jak se na něj upíná, aby neklesla. Brada se jí třásla jako v zimnici, když hlasem téměř mroucím pronášela:

„Máme ještě daleko, Františku?"

„Vždyť jsme doma, dušinko," odpovídal Vejvara skoro ustrašen, neboť otázka účinkovala naň, jakoby se Pepička mátla. „Podívej se, jsme před vraty."

Pepička rozhlédla se, jakoby se vzpamatovávala, a jen šeptem pronášela:

„To je dobře, Františku, ale jen jestli vyjdu nahoru."

Jakkoli Vejvarovi nadcházela zkušenost první toho rázu v životě, tolik chápal, že je nejvyšší čas, aby ženuška byla pod střechou. Šetrně tedy

pojal Pepičku, pevně ji k sobě přimkl a vedl vzhůru. Zhluboka a vděčně oddechl, když se ocitli přede dveřmi bytu. Stiskl knoflík elektrického zvonku, uvnitř zazněl jasný zvuk, ale nikdo nepřicházel, aby otevřel.

„Vždyť Marjánka není doma," rozpomenula se Pepička; „dovolila jsem ji — —"

„Tos neměla, dušinko," řekl Vejvara, sahaje pro klíč, aby tedy otevřel, „dnes ne." Ale hned, aby slova jeho neměla zvuk výčitky, pronesl konejšivě: „Nu, však se brzy vrátí, pravda-li?"

„Vrátí, Františku, vrátí. Jen když jsme tu my."

„Jsme, Pepinko, a již nikam nepůjdeme," přisvědčoval Vejvara, veda ženu do světnice.

Pepička unavena dopadla na pohovku, stáhla vedle sebe Vejvaru a řekla:

„Ne, Františku, nikam. Zde je nejlíp."

A pojednou, objavši jej oběma rukama, obemknuvši ho, položila mu hlavu na prsa. V hrudi jí mocně zapracovalo, Vejvara slyšel tlumené zavzlyknutí.

„Pepinko!"

A jakkoli se bránila, podařilo se mu zdvihnouti jí hlavu, aby jí pohleděl do očí. Byly plny slz, tvář Pepiččina pokryla se výrazem nesmírné lítosti.

„Pepinko!"

„Františku," škytala Pepička, „myslím, že ti zemru."

„Dušinko drahá, co mluvíš!" zvolal Vejvara ulekán.

„Zemru ti, Franto, dobře to vím. — Vzpomínáš si, Františku, jak jsme sem přišli poprvé, tenkrát večer, z Měšťanské besedy —"

„Jak bych nevzpomínal, miláčku! Nikdy na to nezapomenu. Přiváděl jsem si tebe a s tebou celé štěstí ...."

„Tenkráte, Františku, těšila jsem se, že spolu budeme dlouho, dlouho na světě. A teď se mi zdá, že zemru. Je mi tak ouzko, Františku. Ach, kdyby zde byla maminka! Uvidím-li ji pak ještě?"

„Uvidíš, dítě milé, a ještě dnes. Jak se vrátí Marjánka, hned pro ni pošlu — nebo sám doběhnu."

„Ne, Františku, ty nesmíš ode mne. Už mě dlouho nebudeš mít. Tak nám to uteklo — a je konec. Měla jsem tě tak ráda."

Vejvaru počalo pálit v očích. Ještě několik takových slov od Pepičky, a nezdrží slz. Dobře to cítil. Tesklivost Pepiččina padala i na něj. Aby zapudil tuto její náladu, jal se rozepínati jí kazajku a domlouval:

„Odstroj se, Pepinko, lehni si. Je horko, jsi v tom tak stísněna. Bude ti volněji. Třeba jenom na pohovku."

Pepička se nebránila, jakoby jindy byla činila. Zhluboka vydechla, když ji Vejvara zbavil kazajky.

„Děkuju ti, Františku," řekla vděčně.

„A botky zujeme, viď, Pepinko?" tázal se Vejvara, a již byl na kolenou.

Pepička dala sebou vládnouti jako churavé děcko.

„Nehněvej se, Františku," odprošovala Vejvaru, když se ocítila v punčochách, „Všechno ti to oplatím, budu-li moci."

Náhle chopila se Pepička ruky Vejvarovy, a než mohl zabrániti, políbila ji.

„Pepinko!"

„Viď, že mě máš ještě rád, Františku?"

„Dušičko, co ti dnes všechno připadá?"

„A viď, když umru, že si nevezmeš jinou?"

„Vidíš, Pepinko, právě proto nesmíš umřít, abych si nevzal jinou!" zvolal Vejvara, nutě se do smíchu, aby ženu rozveselil. „Kde pak bych zas našel takovou druhou Pepičku. A teď ještě šaty dolů, vstaň, drahoušku."

„Ne, Františku, já sama. Jdi, přines mi pokrývku z ložnice."

Než Vejvara došel ke dveřím ložnice, ozval se v předsíni zvonek.

„Marjánka jde!" zvolal radostně. „Chvála Pánubohu!" A kvapil, aby otevřel.

Pepička zase dosedla na pohovku.

Nebyla to Marjánka. Když Vejvara otevřel dvéře na chodbu, zjevila se na prahu paní Muknšnáblová.

„Můj Bože," vyhrkl Vejvara, „jemnostpaní!"

A skoro se lekal, až se ozve její povědomý, široký hlas. Neboť v tomto okamžiku přichází co nejnevítaněji — a snad bude Pepičce hůře.

Avšak paní Muknšnáblová stála tiše, skromně, jako vyměněná. Neodpověděla hned, položila

prst na ústa, jakoby Vejvaru varovala, a pomalu jej spouštějíc na bradu šeptem se tázala: „Pan z Vejvar sám doma?“

A Vejvara hlasem rovněž tlumeným odpovídal: „Ne, ženuška taky...“

„A smím se ptát, jak mladá panička —?“

„Není jí dobře,“ odpovídal Vejvara šeptem a rychle, jako by doufal, že tímto sdělením návštěvu zapudí. „Tuze jí není dobře.“

Po těchto slovech Vejvarových přelétl tváři matrony výraz příjemného, až radostného překvapení. Nezmeškala tedy! Ještě však neměla jistoty, jaké potřebovala, i zeptala se:

„A sama je, znejmilejší panička?“

„Sami jsme,“ odpovídal Vejvara; „ani naše Marjánka není doma, čekám na ni.“

Paní Muknšnáblová zahrozila Vejvarovi šetrně prstem a zašeptala:

„To je chyba, pane z Vejvar, teď nemá být znejmilejší sama, bez posluhy, ani na minutu. Nikdy se neví — — a mohlo by to mít následky. Zaplať Pánbůh, nic se nestalo.“

A již ani nečekajíc na pobídnutí Vejvarovo, vsouvla se do předsíně se slovy:

„Pan z Vejvar dovolí, abych se na znejmilejší paní podívala?“

Vejvarovi nezbývalo, než mlčky přisvědčiti. Ostatně neměl času, aby něco řekl, neboť v tom okamžiku ozvalo se z jídelny slabé zvolání: „Vejvaro!“

Otočil se na patě, aby přiběhl, a tu ho ještě paní Muknšnáblová popadla za rukáv:

„Račte říci tak všeobecně, že jsem šla kolem a zastavila se náhodou, aby se znejmilejší neulekla."

Dvéře za Vejvarou zapadly, paní Muknšnáblová odložila na stolek v předsíni dosť objemnou kabelu a slunečník, a když ve světnici utichl krátký hovor Vejvarův, zaklepala zlehoučka, stiskla kliku, vstoupila.

„Ponížená služebnice, paní z Vejvar, račte odpustit, že se opovažuju," pozdravovala převelice skromně, skoro ostýchavě. „Nedalo mi to, abych se nezastavila, jak se ráčíte, a slyším od znejmilejšího pána, že mladá paní trošinku naříká. A co pak by to bylo? Bolí něco, bolí drahou paničku?"

Vejvara obával se nesmírně tohoto setkání, ale Pepička přijala návštěvu ku podivu klidně, jakoby se dávno byla ohlásila.

„Bolí, bolí," zavzdychla.

„A kde pak bolí, znejmilejší mladá paní?" tázala se paní Muknšnáblová, zatím po prstech se přiblíživši až k Pepičce a kladouc jí dlaň na čelo. „Ba, hlavička trochu horká, ale to přejde, přejde."

„Všude," odpovídala jí do řeči Pepička.

„No, a nechtěla by si znejmilejší mladá paní na chvilku lehnout? Tělu odpočinout?"

„Ano, zde, na pohovce," kývala Pepička hlavou.

„Ne, milostpaničko roztomilá, ne na pohovku, do postýlky, jen do postýlky. Pan z Vejvar snad mi dovolí, abych odestlala."

Ale než mohl Vejvara promluviti, kráčela paní Muknšnáblová do ložnice tak jistě, jakoby tu odjakživa bývala, a za minutu se vracela.

„Tak, mladá paničko, postýlka je připravena. Jen se mne račte pevně držet.“

Vejvara díval se s úžasem, kterak Pepička poslouchá jako magnetisovaná a poddává se zcela pokynům paní Muknšnáblové, na jejíž někdejší zakročení měla tak dlouho hořkou vzpomínku. Avšak okolnosti dnešní byly mocnější, než všechno jiné pomyšlení, a zatlačovaly do pozadí dojmy z minulosti. Nyní Pepička pohlížela na paní Muknšnáblovou jak na osobu zcela jinou, neboť cítila, že jí třeba přispění.

Vejvara byl zůstal v jídelně, aby v ložnici nepřekážel. Ale netrvalo dlouho a Pepička se ozvala: „Vejvaro!“

Již u ní byl. Pepička odpočívala, po krk ukryta lehkou pokryvkou, paní Muknšnáblová hladila ji mazlivě po hlavě.

„Vejvaro,“ sténala Pepička, „maminka tu ještě není?“

„Dojdu pro ni, Pepinko — nebo ještě lépe, pošlu tam domovnici, abych mohl zůstat u tebe. — Prosím vás, jemnostpaní — —“ obrátil se k matroně.

„Jen račte, bez starosti, pane z Vejvar,“ odvětila paní Muknšnáblová s výrazem naprostého sebevědomí, že jest mladá žena v bezpečných rukou, když ona tu.

Vejvara sběhl do přízemku.

„Paní domovnice, rychle doskočte pro maminku do Prahy, aby přišla k mé ženě, ale hned — že prosím, aby sedla do vozu."

Domovnice podívala se na Vejvaru zkoumavě, jakoby uvažovala, smí-li prozraditi, co ví, a náhle se zeptala:

„Není dobře mladé paní?"

„Není — jen rychle, paničko, neotálejte."

„Vašnosti, neračte mne prozradit — a račte se mnou. Paní domácí není daleko."

S podivením, nic nechápaje, kráčel Vejvara za domovnicí, která ho vedla do prvního patra ke dveřím někdejšího bytu Karáskových. Zaklepala na dvéře a couvla do kouta.

Opatrně bylo uvnitř otočeno klíčem a v pootevřených dveřích zjevila se paní Kondelíková, po domácku ustrojená.

„Ježíš Marjá, maminko!" vyhrkl Vejvara.

„Kdo pak ti řekl, Františku...?" zarazila se panička.

„Maminko, pojďte k nám, Pepinka stůně."

„Pro Pánaboha!" zvolala paní Kondelíková. „Kdo pak je u ní?"

„Paní Muknšnáblová přišla, jen pojďte, maminko."

Když po několika minutách paní Kondelíková vstupovala s Vejvarou do jídelny, ozvalo se z ložnice táhlé, bolestné zasténání, kteréž se podobalo zaskučení. Vejvara nikdy nic podobného neslyšel, a tento nový zvuk projel mu srdcem jako nůž, až

se zachvěl. Připadal mu jako předzvěst nesmírné, ohromující události.

Paní Kondelíková pokřižovala se a rty její se pohybovaly beze zvuku, jakoby odříkávaly modlitbu. Dvéře z ložnice, jenom přivřené, otevřely se teď beze šustu a do jídelny vkročila paní Muknšnáblová. Aniž se podivila, že matka nemocné mladé ženy tak brzy se dostavila, přikročila jako na kočičích tlapkách k paní Kondelíkové, pozdravila ji šeptmo, stiskla jí ruku a dodala:

„Krásně nám to začíná, paní z Kondelík, tuze krásně. Myslím, že se nemejlím — snad ještě do večera budete babičkou."

Z ložnice ozval se opětně zvuk, podobný onomu prvému, ale mnohem silnější. Paní Muknšnáblová naklonila se k Vejvarovi, který stál za tchýní jako zdřevěnělý, a pošeptala mu:

„Tatíčku, skočte dolů, dejte v kuchyni zatopit."

Tiše vracela se do ložnice a paní Kondelíková po prstech kráčela za ní, opírajíc se o lenochy židlí, jež se v cestě namanuly. Rty její, které stále se byly pohybovaly beze zvuku, propustily nyní stísněný vzdech:

„Má dcerunko drahá!"

Přišlo to tak náhle, nenadále.

XLI. V těžké hodině.

Vejvara byl se schodů téměř sletěl, vybouřil paní domovnici, aby šla zatápět, a bez dechu hnal se zas do bytu. V uších stále mu zaznívalo ono dvojí zasténání, jež byl slyšel z ložnice a v němž ani nepoznával zvuk hlasu Pepiččina. Sesilovalo se v něm teď a naplňovalo ho novým úžasem a zároveň úzkostí. Věděl, že dospívá k rozhodujícímu ději, a tušil, že to věc na život a na smrt. Za těch několik minut, jichž bylo třeba na cestu do přízemku a zpět, proletěl mu hlavou všechen posavadní život s Pepičkou, od samého počátku po dnešek, tak růžový, radostný. Jeho dobrá, roztomilá ženuška, vždy tak veselá, bezstarostná, nyní tam leží bez vlády, trpitelka ubohá — a jak to skončí? Tolik se těšil na chvíli, která ho učiní šťastným otcem, teď se jí obával, hrozil. Kterak to, že v manželství tak blaženém, nezkaleném, jako bylo posud jeho, mohou se náhle ozvati zvuky tak rvoucí, jež byl právě slyšel? Je tomu vždycky tak? A náhle Vejvaru zatýralo svědomí. V srdci ozvala se mu výčitka, že sám toto utrpení zavinil.

Doběhl ke dveřím a tu stanul udýchán, netroufaje si vejíti. Zdali nenastal nějaký osudný obrat? Co uslyší a spatří, až vstoupí?

Bylo ticho, když vešel do předsíně, a ticho bylo také v jídelně, když konečně se odvážil stisknouti kliku. Na pohovce, kde dříve Pepička, seděla nyní paní Kondelíková, zírajíc ke dveřím ložnice. Paní Muknšnáblová nebyla ji tam prve vpustila. Pozorujíc, že za ní kráčí, vrátila se, šetrně jí zabránila rukou a řekla šeptem:

„Teď ne, drahá paní z Kondelík. Neračte zapomenout, že jste sama v okolnostech. Rozčiluje to maminky všeobecně, vůbec, co pak by teprv vás. A žádné obavy, paní z Kondelík. Není nic mimořádného."

Paní Kondelíková tedy uposlechla, vrátila se a sedla na pohovku. Tak ji zastal Vejvara. Chtěl promluviti, ale nevypravil ze sebe slova. Jenom naléhavě tázavý pohled jeho upíral se na tchyni.

„Sedni si, Františku, sedni. A nestrachuj se. Nic se nestane."

Chlácholila Vejvaru, a zatím sama potřebovala útěchy.

Z ložnice vyšla zase paní Muknšnáblová a vidouc Vejvaru kývla hlavou a mrkla zároveň. Znamenalo to: všechno opatřeno? Vejvara stejným způsobem odpověděl.

Matrona chtěla zpět, ale tu se vzchopila paní Kondelíková a spěchala k ní:

„Paní milá, neměli bychom poslat pro lékaře?"

Paní Muknšnáblová zavrtěla hlavou:

„Dokonce ne, paní z Kondelík. Až posud je všechno, jak náleží. Račte mi věřit, nic bych si nevzala na svědomí. Darmo by se ulekala, chudinka, Však si přijdu pro doktora, až ho bude potřeba."

Paní Muknšnáblová pohlédla při tom významně na Vejvaru, čemuž tento pranic nerozuměl. Snad však rozuměla paní Kondelíková, neboť se na Vejvaru s účastenstvím a skoro soucitně podívala.

Paní Muknšnáblová zmizela, a paní Kondelíková, usednuvši zas vedle Vejvary, zašeptala k němu:

„Jaká to byla šťastná náhoda, že ta panička právě dnes přišla! Myslím, že tomu dobře rozumí. Co by sis byl hned počal!"

„Věru, jako na zavolanou," řekl v zamyšlení Vejvara. „A mně bylo tak nemilé, když jsem ji spatřil."

„Snad to tak Pánbůh řídí," povzdechla paní Kondelíková. „Aby teď napravila, co nám kdysi nadrobila. Věř mně, Františku, do smrti jí za to budu vděčná, když dobře poslouží."

Vejvara chtěl říci, že taky, ale zasténání pronikavější obou dřívějších zavřelo mu ústa. Vejvarovi šlehlo mozkem, zdali by neměl utéci, ale to taky jen šlehlo. Učiniti tak nebyl by mohl, neboť seděl jak zmrazený a vypoulenýma očima hleděl ke dveřím ložnice. Sluch jeho trnul v očekávání dalšího takového výkřiku, ale zatím bylo ticho. A tu Vejvaru pojala neskonalá úzkost. Připomenul si slova Pepiččina, že mu zemře, a teď v něm vyvstala hrozná obava, zdali to nebyl výkřik poslední,

zdali s jeho dozněním neodletěla navždy taky milá, líbezná duše Pepiččina.

Bylo mu, jakoby se mu život vracel, když se Pepička po chvíli zas ozvala. Dýše tedy, žije, neodešla od něho. Ale trpí, duše ubohá. Jak rád by snášel všechny ty bolesti za ni, kdyby bylo lze. Trpí sic také sám, v napjatém tom očekávání, ale touto jeho strázní neumenšuje se ani o vlas bolest jeho ženy.

Vejvara již nepočítal jednotlivé steny, ani neměřil chvíle, jež mezi nimi míjely. Bylo mu teď, jakoby mu spánky projížděl žhavý drát, každá jeho čiva byla rozbolavěna. Co snáší Pepička, když on, vzdálený, tolik zakouší! Co mu dodávalo útěchy, bylo, když tupě pohlédl na maminku Kondelíkovou, a viděl, že tiše sedí v koutě pohovky, jakoby nechtěla rušiti pochod děje za dveřmi ložnice. Ale byl to klid jen zdánlivý. Paní Kondelíkové bylo sebrati všechny síly, aby tak vydržela, a cítila, že vydrží jen, pokud nebude rozhodnuto, potom však že její síly budou vyčerpány. Vejvara ještě nevěděl, co žena vydrží, co unese.

V tom dusivém vyčkávání nevšiml si ni Vejvara, ni paní Kondelíková, že bylo venku zazvoněno, že domovnice někomu otvírala a že se ozýval kraťoučký, tlumený hovor, který zanikl v kuchyni. Vracela se to Marjánka z vycházky. Znamenalo to, že je šest hodin, byla-li Marjánka dochvilná, neboť v tu dobu se měla vrátit. Ale Vejvara nepočítal hodiny. Nevěděl, zdali od prvého zasténání Pepiččina uplynula hodina nebo tři. Ani na to nemyslil,

je-li ráno či večer. Měl jenom neurčité ponětí, že od návratu jeho s Pepičkou uplynula strašlivě dlouhá doba, cosi jako půl věčnosti. Ale kéž slunce nezajde, než bude vše skončeno. Pociťoval hrůzu pomýšleje, že by se na tato muka měla snésti noc. Jsou nesnesitelna za dne, kterak v noci!

Tu se rozevřely dvéře ložnice a práh překročila zase paní Muknšnáblová. Volala ho okazováčkem, popošla mu vstříc na půl cesty a šeptala:

„Pojďte, tatíčku, matička vás volá."

A vidouc ztrnulý výraz jeho tváře napomenula ho:

„Hezky smát se na ni musíte, tatíčku, Bůh uchovej, abyste litoval! Nic nám nezkazte!"

Vejvara nerozhodně se ohlédl po paní Kondelíkové, a teprv když ona kynula hlavou, schvalujíc, kráčel za paní Muknšnáblovou, jakoby vlekl olověné boty. Za prahem uchopila ho matrona za rameno, dovedla jej ku pravé postranici lůžka Pepiččina, sklonila se nad mladou ženou a řekla mazlivě:

„Tak, maminko naše drahá, tady ho máte, tatíčka. A jen se ho držte."

Vejvara se domníval, že zná všechny výrazy, jakých je schopna tvář Pepiččina. Když se smála, když se durdila, když plakala, když se rozhněvala na služku, když se z jakékoli příčiny rozlítostnila. Ale když teď na ni popatřil, shledal tvář její pokrytu výrazem novým, posud nevídaným. Bylo mu, jakoby jím hleděla jiná, neznámá duše. Zírala na něj tak tklivě, žaluplně, a zároveň jako vyčítavě —

Vejvara se zachvěl, když postihl tento rys. A jakoby Pepička uhádala, co byl v jejích očích četl, snažila se usmáti. Ale byl to úsměv tak bolestný, že by Vejvaru málem byl rozplakal. Úsměv Pepiččin pohasl a v očích zračila se jako prosba za pomoc, za vysvobození. Pravice její zdvihla se poněkud, ale neměla síly, aby se vztáhla k Vejvarovi. I pojal ji za ruku, sklonil se k ní a políbil ji vroucně. Potom šinul hlavu výše, k její, a dotkl se rty jejího čela. Při tomto polibku ucítil na něm studený pot, jímž se lepily taky její vlasy. Zcela bezděky sáhl Vejvara po kapesníku a otřel ženě čelo.

„Děkuju ti," šeptla Pepička.

„Dušinko drahá!" pronesl Vejvara vroucně, hleděl na ni, jakoby odprošoval.

„Viď, že nezemru, Františku?" šeptala Pepička dále.

„Co to mluvíš, dušinko?" odpovídal Vejvara, jehož hlas pohnutím jen se tetelil.

„To by nám tak scházelo!" vmetla do tohoto rozplývavého hovoru manželů paní Muknšnáblová. „Kam pak myslíte, drahá paní z Vejvar. Teď teprv bude veselo. Co pak tohle všechno: za nějakou chvíli bude po všem. A hlavní věc, naše drahá paňmaminko: bez kuráže nic se nedokáže. Ani tohle ne. A s kurážĺ — jako bychom již byli hotovi!"

Vejvara se zlobil na paní Muknšnáblovou pro tyto plesky třesky, ale Pepička otočila k ní hlavu a donutila se k opětnému úsměvu. Bylo v něm tolik vděčnosti za povzbuzení, jehož se jí z úst

zkušené matrony dostávalo. Ale i tento úsměv pohynul, sotva se byl zakmitl, rty Pepiččiny semkly se pevně, jako v předtuše nové bolesti.

„Přeješ si něco, dušinko má?“ tázal se Vejvara, skláněje se k ženě.

Pepička chopila se oběma rukama paží Vejvarových a šeptla:

„Zůstaň u mne, Františku!“

Vejvara dosedl na okraj lůžka, Pepičkou přitažen. Ruce její svíraly ho teď jako železné svěráky. Z očí vyhrkly jí veliké slzy, Vejvarovi na čele vyvstal pot.

Prsty Pepiččiny zatínaly se Vejvarovi do ramen víc a více, jakoby se zachycovaly kořenů na pokraji propasti. Ale Vejvara necítil bolesti. Zatanulo mu při tom na mysli, co slýchal vždy o tonoucích, kterak zoufale se chápou každého předmětu, jenž se jim naskytne, a jakým nebezpečenstvím je takovéto křečovité obemknutí každému, kdo pokouší se tonoucího zachrániti; mnohdy že oba zahynou, tonoucí i zachraňovatel. Vejvara myšlénku tu rozvíjel. Kdyby tonula drahá jeho Pepinka, zajisté že by pro ni skočil, a kdyby ho ve vlnách sevřela tak, že by ho učinila neschopným, aby ji vynesl na povrch, kdyby ho zatáhla do hlubiny, kde by mu hrozila smrt, nic by se nebránil, nesnažil by se uniknouti jí. Zahyne-li Pepička, nechť zahyne s ní, nebo bez ní neměl by pro něj život žádné ceny. Bez Pepičky nevrátil by se na povrch. Letělo mu to hlavou jako bleskem, a zas vracel se Vejvara do skutečnosti. Není s Pepičkou v hlubině. Ubohá

žena trpí na lůžku — snad zápasí poslední svůj zápas. Pracuje-li k smrti, kéž zahyne s ní. Kéž ho v posledních křečovitých záchvěvech zardousí.

Jak dlouho to trvalo, nevěděl Vejvara, aniž věděl, co se jinak děje kolem něho. S čela řinul se mu pot potůčkem a jen jako ve snách slyšel polohlasné, tu chlácholivé, tu napomínavé promlouvání paní Muknšnáblové, ale souvislé věty nepochytil. Do toho mísily se steny Pepiččiny, tu náhle vyrážené, tu zdlouhavé, zmíravě vyznívající, až srdce trnulo. Konečně zachvělo se celé její tělo, ztrýzněné jak na mučidle, ruce Pepiččiny náhle povolily, pustily Vejvaru, sklesly bezvládně podle těla Pepiččina, a Vejvara zaslechl za sebou, ale jako někde daleko, daleko, spokojená slova paní Muknšnáblové:

„Zaplať všemohoucí Pánbůh!"

Po těch slovech vydechla z hluboka a hned zas řekla:

„A Pánbůh tě požehnej, kočičko zlatá! Tys nám zatopila!"

Ke komu to mluví, co ta slova znamenají, nevěděl Vejvara. Zíral na Pepičku všecek zděšen, neboť v tom okamžiku ležela tu jako bez života, zsinalá, s očima zavřenýma, s víčky zapadlými.

Z toho ztrnutí byl vyburcován po chvilince slovy paní Muknšnáblové:

„Tak pocelujte maminku, šťastný tatínku! Máte tu malou Pepičku, podívejte se. Holčička jak oříšek!"

Vejvara vypoulil oči, dívaje se na bílý ubrousek,

v němž bylo zabaleno cosi malounkého. Z uzlíčku toho vyzírala jen malinká hlava, jejíž temínko bylo pokryto řídkými, tmavými vlásky. Tvářička té hlavičky byla červená, svraštělá, očka zavřena.

„Polibte matičku, polibte, tatínku," naléhala matrona, „a pak nás už nechte. Teď máme starost jen o maminku."

A podrževši uzlíček jen pravicí, drcla druhou rukou do Vejvary, přiklánějíc ho takto k Pepičce. Jako stroj sehnul se Vejvara, políbil Pepičku na ústa, která zdála se mu chladnými jak ústa mrtvoly, paní Muknšnáblová jej odtrhla, vyzdvihla a velela stručně:

„A teď pojďte k babičce!"

Sama kráčela rychle před ním, položila uzlíček šetrně paní Kondelíkové do klína a řekla:

„Dej vám Pánbů' hodně zdraví, babičko naše zlatá, a z vnučky mnoho radostí. Tuhle ji máte!"

Skočila do kuchyně, pronesla úsečný povel, a skokem vrátila se do ložnice k Pepičce.

„Holčička!" vylinulo se z úst paní Kondelíkové. „Moje robátko drahé, už jsi tu!"

A něžně, jemně, jakoby vybírala ptáče z hnízda, podebrala dlaněmi uzlíček, povznesla jej a vtiskla na drobnou, červenou hlavičku polibek, jen jakoby dechla.

„Požehnej ti ji Pánbůh, Vejvaro," obrátila zraky k zeti. „Holčička je to, Františku. Máš radost?"

A její oči Vejvaru téměř prosily, aby přisvědčil.

Vejvara hleděl na vše, jak vyjeven. A když k němu tchyně uzlíček povznášela, otázal se:

„Je to živo?“

Paní Kondelíková se v slzách usmála, a než odpověděla, ozvalo se z uzlíčku tenounké zakvílení.

„Slyšíš ji? Sama ti odpovídá.“

„Taková maličká!“ řekl Vejvara s výrazem podivení.

„Podíváš se, jak poroste,“ odpovídala paní Kondelíková. „Zejtra bude větší.“

Co tak vystřídali několik těch slov, byly se otevřely asi dvakráte dvéře z kuchyně a paní domovnice spěchala do ložnice, zas do kuchyně, zas do ložnice, a kdykoli se dvéře do ložnice otevřely, zahlédl Vejvara paní Muknšnáblovou pilně zaměstnánu u lůžka Pepiččina. Uplynula chvíle, po niž bylo slyšet jen občasný, polohlasný, jako rozmarný hovor matronin, načež se otevřely dvéře a do jídelny vklouzla paní Muknšnáblová, všecka uzardělá chvatnými svými výkony.

„Tak drahoušková, a teď mi půjčte to robátko, a hned si pro vás přijdu.“

A konečně, po další chvíli, rozevřely se dvéře dokořán, paní Muknšnáblová stála za nimi, držíc děťátko již v peřince, a kynula oběma:

„Tak, teď si pojďte pozdravit mladou maminku! Panečku, to jsme to hrdinsky vybojovaly!“

A sama kráčela k Pepičce, ukryté až po bradu, položila jí děcko na pokryvku a zasmála se:

„Zde ji máte, tu pokušitelku! Potěšte se s ní.“

Ale Pepička dívala se na drobounkou hlavičku jako beze všeho zájmu. Trpělivě přijala políbení matčino, a když se přiblížil Vejvara, aby ji pohladil po tváři a políbil, zalily se jí oči slzami a Pepička pronesla slabým, lítostivým hlasem:

„Nehněváš se, Františku?"

Vejvara skláněl se opět a opět, celoval Pepičku na ústa, na čelo, hladil jí vlasy a všecek udiven ptal se:

„Proč bych se hněval? Na tebe! Proč?"

„Ty sis přál chlapečka, viď?" drolila Pepička mezi zuby.

„Ale Pepinko, co tě to napadá..!"

„Já vím, Františku... A nebudeš mít holčičku rád!"

„Ale to by byl pěkný tatík!" ozvala se paní Muknšnáblová. „Co pak je to nějaký rozdíl u takového poupěte? A dobře, že je holčička, bude všechny ostatní chovat. Takové robátko hezké, jak andělíček."

„Vždyť je to naše, Pepinko drahá, n a š e!" zvolal Vejvara. „A já mám takovou radost, z ní, z tebe, ze všeho! Vidíš, neumřela jsi! Jak mi bylo úzko!"

„A já tolik zkusila, Vejvaro," posteskla si Pepička, vystrkujíc ruku pod pokryvkou, aby se chopila ruky Vejvarovy, kterou slabě stiskla.

„Však myslím, že budu mít modřiny, Pepinko," usmál se Vejvara. „Tys mě držela!"

„Abyste taky něco zkusil, tatínku," volala paní Muknšnáblová. „Pomáhali jsme všichni, jak jsme

mohli. Aspoň vidíte, co to obnáší, všeobecně. Viďte, paní z Kondelík?" obrátila se k tchýni.

A jak na ni upřela zraky, otázala se náhle:

„Co pak je vám, paní z Kondelík?"

Paní Kondelíková stála u noh postele Pepiččiny, držela se pelesti, a na její tváři bylo patrno, jak ji projíždí horko i zima. Chvěla se jako v zimnici a hledíc na Vejvaru řekla:

„Františku — budeš tak dobrý — a dovedeš mě — domů — —"

„Do Prahy, maminko?"

„Ne, Františku — dolů — dolů — —"

Namáhavě pokročila k Pepičce, oběma rukama ji chopila za hlavu, zlíbala jí tváře a chvějícím se hlasem pronášela:

„Zatím buď s Pánembohem, děvečko drahá — nevím, kdy tě zas uvidím — ale přijdu — přijdu — jen co — —"

Paní Muknšnáblová podívala se na ni zpytavě, přiskočila, podepřela ji a řekla:

„To naši paničku drahou doprovodíme oba, já taky."

Mrkla na Vejvaru, aby přispěl s druhé strany, a když byla křikla do kuchyně, aby domovnice posečkala u mladé paní, sváděla paní Kondelíkovou s Vejvarou obezřele se schodů.

Kačena vyvalila oči, vidouc velitelku vraceti se jako churavou.

„Co pak se stalo milostpaní?"

„Odhoďte peřinu, holka milá, tak, a pěkně paní z Kondelík uložíme."

Učinivši tak, dala Kačeně v kuchyni příslušné pokyny, slíbila, že se za chvilku zas k nemocné podívá, a vracejíc se s Vejvarou do druhého patra, řekla k němu, jakoby se na cosi velmi těšila:

„Ale byla by to tak náhoda — náramná náhoda, pane z Vejvar, aby to s paní z Kondelík taky ještě dnes začalo."

„Pro Pánaboha!" zvolal Vejvara. „Mohlo by to být?"

„Daleko nemáme, pane z Vejvar," odvětila paní Muknšnáblová. „Náramná náhoda by to byla. Arci, arci, tohle to s mladou paničkou ní zatřáslo. — A vlastně, pro Boha vás prosím — kde pak je pan z Kondelík?"

Ano, na mistra Kondelíka taky Vejvara po celou tu dobu ani nevzpomněl.

XLII. Zastávka páně Kondelíkova.

Když mistr Kondelík usadil Pepičku a Vejvaru do drožky, zhluboka si oddechl, jakoby zas měl po veliké starosti, a díval se pak za povozem, hrkajícím vzhůru k Žitné ulici, až zmizel za rohem. Jak se drožka vzdalovala, povšiml si čísla na její zádi, 54.

„Jakoby si to byli vybrali," bručel před sebe, kráčeje taky k Žitné. „Čtyřiapadesát — mnoho řečí. Myslím si, že z toho mračna ještě nebude pršet. Ale ženské, ženské! Jsou jako z porcelánu. Vždyť k nám přiběhla jako křepelka. Ale to je to, že matka nebyla doma. Byla by jí řekla nějaké slovo a zas bylo dobře. No ať, podívám se k nim. Je to jedno, kam jdu. Jen ten zatracený kopec do Vinohrad! — Až uvidím Katynku, řeknu jí číslo drožky. Ať si vsadí extrato. Vsadí si, to vím jistě. Už několikrát chtěla strhat loterii. — Ano, erár! Taky ho někdo strhá? Ten strhá nás!"

Málokoho potkával mistr Kondelík. Karlovým náměstím trousili se jednotlivci, jako na rozpacích, co s tím krásným dnem. Kdo mohl dříve, dávno již byl utekl do širého, hlavní výzva výletníkův hned po obědě, zábavními vlaky nebo parníky

vzhůru po Vltavě. Jen tu a tam spěchal nějaký pár bezdětných manželů, na poslední vlak nebo parník, a kvapem hnal se nějaký párek mladých lidiček, milenců, šťastných, že mohou vyrazit bez dozoru matek a tatíků. Kdežto na tvářích starších lidí ležel výraz nedělní omrzelosti, hořeli mladí lidé nedočkavostí, aby již seděli ve vlaku nebo na palubě parníku. Slunce stálo ještě vysoko, ještě něčeho užijí. A daleko nepojedou, když dříve nemohli. Do Chuchle, do Podbaby, do Podhůří — ať kamkoli. Všady je nějaké houští, křoví, ztracená cestička v háji, kam se uchýlí před nevítanými zraky zvědavců. Ach, mládí všady si najde koutek pro své šepotání, bouřlivé objímání, pro tajné polibky. A třeba mu bylo jíti samým bodláčím. Mládí netouží po pohodlí. Tím líp, je-li končina nepřístupna. Nikdo za nimi nepoleze.

Mistr Kondelík ošlehl všechny ty poutníky pohledem skoro škodolibým. Vzpomínal při tom na své někdejší výlety s rodinou a s Vejvarou a kolébal se v blahém vědomí, že to minulo, že teď již nemusí.

„Jen se žeňte," broukal cestou, hledě za výletníky, jimž pražská dlažba jen jen hořela pod nohami. „Čekají tam na vás, chudáčkové, s kyselými slivky a s perným máslem na děravé krajíčky. Já zůstanu pěkně v Praze, holečkové. My tam už byli."

Až se zasmál mistr Kondelík, když mu tak z úst vyhrklo, že „tam už byl". To by měl odbyto. Nebo teď, až to u Vejvarů i doma u něho

praskne, teprv bude mít pokoj. Maminky budou mít jiné starosti, ne vymejšlet výlety. Snad se pak usadí taky ten pošetilý Vejvara a zajde s ním — s otcem Kondelíkem — časem na nějakou tu číši pěkně na blízku, hezky v pohodlí.

„Stakralente," pomyslil si teď mistr Kondelík, „vždyť by byl čas, abychom si tak někdy po kamarádsku poseděli a pohovořili. Těšíval jsem se, že s ním budu chodit jako se synem — vždycky se mi zdálo, že nám nějaký mužský v rodině schází — a zatím pořád se drží sukně. A co mi tu vlastně na světě zbývá? Taky již nejsem žádný mladík — ještě nějakých pár let, pak se do mne zažere červotočina — potom přijde ta zubatá, řekne: Vašku, Kondelíku...".

Mistr Kondelík se zarazil, postihnuv se náhle, že tu zubatou sám vyvolává. Nebo toho zjevu nerad se dotýkal ani v duchu, neřku-li hlasitým slovem. Zastavil se, jakoby tím chtěl přetrhnout i pásmo nevlídného myšlení, vydechl z plných plic a zafuněl. Byl u Štěpánské ulice, již to šlo do kopečku, v těle přibývalo mu horka, pod kloboukem měl jako zatopeno. Smekl, otíral hlavu i čelo kapesníkem a rozhlédl se. V tom okamžiku rozpomenul se, co ho v nejbližší době doma očekává, a jakoby chtěl zažehnati cosi neviditelného, co se mu snad již na paty bylo zavěsilo, řekl si na uchlácholení:

„Ba ne, Vašku! Teď teprve nesmíš! Musíš tu zůstat, a hodně dlouho. Co pak by si Betynka bez tebe počala!"

Jen učinil dva tři kroky, chtěje přeraziti Štěpánskou, když se na blízku ozval hlas:

„Hej, hej, malíři, kam pak?“

Známý hlas, a přece hned nevěděl mistr, čí, až se otočil. Rychlými kroky blížil se k němu od kostela Štěpánského kamarád Konětopa, sochař a štukatér.

Tvář páně Kondelíkova se vyjasnila. Právě v čas vynořila se tato postava, aby ho zbavila myšlenek, s jakými Kondelík nerad býval o samotě.

„Hlele, Franto,“ usmál se. „Kam pak ty?“

„E, bloumám Prahou jako lev řvoucí, stará mi utekla, šla za kmotru na křtiny, před chvilkou to nesli z kostela, do večera ji neuvidím. Znáš to, teď se zakousnou do bábovky a poplavou v čokoládě. Kam se ženeš?“

Stručnými slovy pověděl mistr Konětopovi, co se bylo událo, a kam směřuje. Snad že dnes u Vejvarů vrána okno rozbije.

„Ať tedy letí vrána a neleť ty, Kondelíku!“ zvolal Konětopa. „Buď rád, že jsi na vzduchu. Tebe tam nepotřebují. Takhle maminku, ano.“

„Ta tam je,“ řekl mistr.

„I tak si dej pokoj, hochu, a pojď se mnou.“

A vsouvl rámě pod paždí Kondelíkovo. A jako by se byl náhle rozpomenul, stanul a řekl:

„Kondelíku, dopoledne jsem se zastavil u Pokorných, na sklenici Plzně, ale ta byla jako křen. Pojď, podíváme se, mají-li ještě kapku. Teď by tak mohli být v prostředku.“

Mistra Kondelíka ještě cosi zdržovalo.

„Kamaráde, přec bych se rád podíval — naše matka totiž, abys věděl — —“

Podíval se Konětopovi do očí, má-li nebo nemá-li. Štukatér sic nechápal, ale vida Kondelíka na rozběhu, přizpůsobil tvář svou vážnému výrazu a trpělivě vyčkával.

Mistr Kondelík se rozhlédl, není-li kdesi něčí nepovolané ucho, a toho okamžiku použil k opětné úvaze, má-li nebo nemá-li. A jakkoli nebylo v okolí ničeho, co by se uchu podobalo, a ač se z něho zajímavé tajemství mocí mermo klubalo, přece se ovládl a řekl jenom:

„No, aby totiž matka nebyla u mladých samotinká...“

Mistr Konětopa, zklamán v očekávání svém, trhl Kondelíkem, a táhl jej směrem k Ječné ulici.

„Babičku budou potřebovat, kmotře,“ řekl káravě, „tebe ne. A tu si tam najdou. Pojď.“

Posledně ozvalo se v mistru Kondelíkovi, že by neměl povolit, že by se neměl dáti strhnouti s cesty své, ale ozvalo se to tak hluboko kdesi, slabounce a beznadějně — — — A po pěti minutách seděli staří kamarádi pod akáty a kaštany zahrady u Pokorných a po dalších pěti minutách stály před nimi naplněné sklenice. Konětopa zdvihl svoji, podíval se na mok proti slunci, utřel palcem okraj, přiťukl Kondelíkovi, a když po dlouhém doušku sklenici postavil, byly jeho dlouhé kníry jak bavlnkou obaleny. Mistr Kondelík učinil po jeho příkladě a shledal, že je dnes Plzeň skutečně jako křen.

Sklenici vypije, umiňoval si, vzal to nešť. Snad i dvě, budiž, ale potom se vzchopí. Vždyť byl Vejvarovi slíbil, že přijde. Připadlo mu v tom okamžiku zcela maně, kterak slýchal, že někdy umírající nemůže duši vypustiť, dokud nepřijde očekávaný člen rodiny, syn, dcera, bratr. Aby tomu nebylo taky tak, chystá-li se někdo s malým človíčkem na svět? Ani sám nevěděl. A kterak by pak srovnal se svým svědomím, aby tak Pepičku zdržoval? Tedy dvě sklenice, nanejvýš. Jedna by nestála ani za dosednutí. Vždyť už je na dně. A krom toho dávno mu tak nechutnalo. Věčná škoda utéci od něho. „To je něco jiného, než takové výletní břečky!" vzpomněl teď na všechny nešťastníky, které viděl hnáti se do boží přírody a k těm venkovským patokům.

Snad zavinil živý hovor s kamarádem Konětopou, že zapomněl do dvou počítati, neboť když před něj sklepník postavil čtvrtou, zamnul se mistr Kondelík v knírech a řekl:

„Kamaráde, s tímhle se nepustíme! Ono je pořád lepší."

Po této čtvrté dal si mistr Kondelík večeři, poznamenávaje, že je nejvyšší čas přihodit pevné sousto, a když zkoumal, je-li šestá právě taková, jako pět předešlých, byl již tak na měkko, že vyklopil příteli Konětopovi srdce na talíř.

„Říkej si, co chceš, příteli, budeme křtít!"

A vyvalil na Konětopu oči v očekávání dojmu, jakým slova jeho budou účinkovat.

„Už jsi mi povídal," prohodil Konětopa.

„Ne, nepovídal," odpíral Kondelík s jistou tvrdošíjností. „U nás budeme křtít."

„Vždyť vím! Vždyť jsou Vejvarovi jako vaši. Ale myslím, že musí křtít ve své kolátuře."

„Ty jsi matěj, Konětopo. U Vejvarů budou křtít a my u nás taky," stál mistr na svém.

„Dvakrát křtít?" divil se Konětopa, taky již již trochu tupě chápaje. „To jsem ještě neslyšel."

Mistr Kondelík spráskl ruce.

„Kriste pane, jsi jako Tatar, Konětopo. Každý budeme křtít své. Oni své a my své! Rozumíš mi? Nám se po Pepče náramně stýskalo — ať tedy nejsme sami."

A když konečně Konětopa porozuměl, vytekla sedmá sklenice na zdraví mladého Kondelíka.

— — — — — —

Doznívala devátá hodina, když do mistra Kondelíka jakoby fukl.

„Musím domů, kamaráde, je čas."

Zacinkal, zaplatili, o několik domů níže se rozloučili. Mistr Kondelík trochu těžce stupal ke svému bytu. Ale v prvém patře stanul, vytřeštil oči do tmy a vzpomínal.

„Vždyť, pro Pánaboha, Betynka je na Vinohradech!"

Až se v něm dech zatajil. Otočil se na patě a ku podivu rychle sběhl se schodů. A jak stoupal vzhůru k Vinohradům, rozptylovaly se v něm páry plzeňského. Bylo sice hezky teplo, ale mistra zamrazilo, když pomýšlel, kterak bude přivítán.

„Má drahá matka, ona čeká! A Pepča —"

Pan Kondelík neodvažoval se domysliti. Peskoval se v duchu, kterak se tak mohl zapomenouti, a zároveň přemítal, kterak své omeškání ospravedlní.

„Zatracený Konětopa! Čert mi ho do cesty nastrčil!“

Všecek schlíplý nedobrým svědomím i spocen blížil se k vinohradskému domu, v jehož vratech stála domovnice. Chtěl přejíti, jakoby ji neviděl, ale panička byla pozornější.

„Pánbůh šťastný dobrý večer! Božínku, pořád, kde je náš milostpán! A už je tu.“

„A co je?“ vyhrkl mistr.

„Božíčku, milostpán ještě neví? Mladá paní už chová. Máme holčičku. A dolejší milostpaní —“

Mistr dále neposlouchal. Jakoby mu byl nůž do prsou vrazil a jakoby mu jej v ráně obracel. Bylo-li ještě třeba, aby nadobro vystřízlivěl, slova paní domovnice to dokázala. „Přijdu za vámi!“ vzpomínal si, jak to řekl. Ano, přichází, ale skoro za půl dne. Vyběhl na schody, brzy však musil povolit, neboť kolena jakoby mu z pantů vypadávala.

Ani nedýchal, když stanul přede dveřmi bytu Vejvarových. Zdálo se mu, že slyší kdesi v dáli nějaké tenoučké kvílení. Skoro bojácně zaklepal na dvéře předsíně, kteréž ihned se otevřely. Marjánka stála za nimi jako na stráži.

Jen pověsil klobouk, opřel hůl do kouta a vnikl do jídelny. Tu přecházel Vejvara.

„Tatínku!“ vítal mistra šeptem.

„Co Pepička?“ vydechl mistr.

„Zkouší, bude-li malička pít. Posud nechtěla.“

„Kde je matka?“

„Maminka? Leží dole, tatínku, je u ní paní Muknšnáblová. Přebíhá neustále — chvilku je u nás, chvilku u maminky.“

„A co pak maminka — — — —?“

Mistr Kondelík div že se nezajikl tou otázkou. Vypoulené oči jeho visely na ústech Vejvarových.

„Paní Muknšnáblová myslí, že maminka taky už dnes v noci — — —“

Mistru Kondelíkovi zbylo právě tolik síly, aby se dokobrtal k lenošce u stolu, do níž se svezl jako vláčná, bezvládná hmota.

Vedle v ložnici utichlo tenoučké kvílení a k Vejvarovi letělo tam odtud z úst šťastné Pepičky:

„Františku — pije!“

XLIII. Boží požehnání u Kondelíků.

Ze zvolání Pepiččina dolehlo v sluch mistra Kondelíka jen slůvko „pije!“ — a k jeho vědomí nedoniklo taky nic jiného, než představa pití. Nechápal, koho se to týče, nedovedl si pomysliti výjev, k němuž teď spěchal do ložnice Vejvara pln radostného vzrušení. Netušil Pepičku, opírající se na lůžku o spoustu narovnaných za ní podušek, nepředstavil si v jejích rukou drobounké poupě, špulící měkkoučkou, bezzubou hubičku, aby se přissálo k matčinu prsu. Pepiččino zvolání jakoby ho bylo udeřilo nesmírnou výčitkou.

„Pije!“

Vždyť on do nedávna taky pil, celé odpůldne pil se zpropadeným Konětopou tam u Pokorných, až se hory zelenaly, pil, zapomenuv na vše, na dceru, na zetě, a na ženu — na milou Betynku!

Pije! — to platilo j e m u, otci Kondelíkovi. Hlava mu klesala k prsoum. Dobře vystihla Pepička, co tatíka zdrželo. Jen slůvko řekla, ale řeřavě se v něm zažírá hloub a hloub. A jak teprv bude přivítán Betynkou! Svědomí hrozně mistra Kondelíka hryzlo.

Ze zadumání nad neslýchaným skutkem, jehož se byl dopustil, probudilo ho šetrné dotknutí. Před ním stál Vejvara.

„Tatínku, nepodíváte se na Pepičku a na naši dcerušku?" tázal se šeptem.

Mistr se vzchopil.

„Smí se tam?"

„Pojďte, pojďte, tatínku," nutil Vejvara a táhl tchána za rukáv.

Zastřená lampa rozlévala mdlé světlo ložnicí. Pod bílou pokryvkou spočívala Pepička, jejíž tváře již zase lehounce se zardívaly, a vedle ní, na nízkém stolečku při lůžku, ležel podlouhlý koš z bílého proutí, z brusu nový, vystlaný jako hnízdo malými peřinkami a krajkami, v hlavách zdvihala se jakás boudička, utvořená z ubrusu nebo prostěradla. Ale jinak otec Kondelík v koši nic neviděl.

„Pozdrav tě Pánbůh, milá holka," řekl mistr ostychavě, jakoby stál před cizí osobou — a skutečně mu teď Pepička připadala zcela jinou, než bývala dříve; „jak se máš?"

„Teď už dobře, tatínku," odpověděla Pepička slabým hlasem a usmála se. V tom úsměvu bylo tolik štěstí mladé matky, a přece ještě jím prokmitl trpný výraz, jako poslední zákmit přestálé bolesti, jako záblesk na dalekém obzoru po bouři nad krajinou.

Otec Kondelík pohladil Pepičku po rameně, sotva se dotýkaje, aby neublížil, rozhlédl se nějak zmateně, a zraky jeho utkvěly na kyprých peřin-

kách v košíku. Nic neviděl, jen jakoby tušil, že ty peřinky oddychují.

„Kde pak máš toho červíčka?“ otázal se.

Pepička, která byla sledovala pohled otcův, usmála se a odvětila:

„Tam je maličká, nesmí jí světlo do očiček. Má je slabounké.“

Mistr se naklonil, podíval se pod bílou kukaň, a teď teprv viděl tam v bílé zátopě cosi růžového, malou hlavičku se zavřenýma očima.

„Pro Pánaboha, neudusí se vám v tom?“ zvolal.

Pepička usmála se živěji.

„Což neslyšíš, tatínku, jak dýchá?“

Mistr se namáhal slyšeti, ale neslyšel nic.

„Čarodenice malá!“ hrozil prstem do koše pod plachetku. „Přišla, ani na dědečka nečekala!“

„To je dobře, tatínku,“ hovořila Pepička. „Bylo nás tu dost. Sama bych si byla přála, abych při tom nemusila být. Myslím, že toho užiješ u maminky.“

„Pro Pánaboha, maminka!“ rozpomenul se mistr Kondelík. „Musím se k ní podívat.“

Vykradl se potichoučku z ložnice a spěchal do prvého patra. Stiskl kliku, ale dvéře nepovolily. Uvnitř ozval se tlumený hlas:

„Kdo je to?“

„Já, já — jen otevřte...“

Dvéře se otevřely a v nich se objevila Kačena.

Mistr chtěl vniknouti, ale Kačena mu nesměle zbraňovala.

„Milostpane, teď neráčej, paní babička povídala, abych nikoho nepouštěla."

„Ale Kačeno, vždyť já — —"

Vypadalo to, jakoby se nechtěl dát odbyti, ale zatím stál a skoro si přál, aby ho Kačena docela vystrčila. V tom okamžiku otevřely se dvéře z pokoje, a jimi proklouzla paní Muknšnáblová.

Místo pozdravu kynula jen rukou mistrovi, aby ani nepromluvil, a chvatně velela Kačeně:

„Doskočte mi pro paní domovnici, děvečko milá, a hned. Pro všecky případnosti."

Neobvykle vážný výraz ležel na její tváři a zvuk hlasu jejího taky neměl oné syrobové sladkosti, jakou jindy překypoval.

Mistr Kondelík vytřeštil na matronu oči.

„Jak pak je, paničko?"

„Dobře, dobře, vašnosto," odpovídala matrona. „Ale potřebujeme docela ticho, pokoj, vašnosto."

A jakoby to přece chtěla mistrovi osladit, usmála se a dodala:

„Však si pro vašnostu přijdeme, až bude čas. Někdy je líp, když jsou páni za dveřmi."

Kačena se vracela s paní domovnicí, která se nesmírně důležitě tvářila, a mistr Kondelík, poněvadž si ho už nikdo nevšímal, vracel se do druhého patra. Kdyby se ho byl někdo zeptal, co vidí v nejbližší budoucnosti, byl by se přiznal, že mu je, jakoby stál před nebetyčnou a silnou zdí, aniž jen tuší, co je za ní. Ale když stoupal po schodech, měl pocit velikého ulehčení. Pepička byla ráda, že zde nebyl, paní Muknšnáblová praví, že líp,

když zůstane za dveřmi. Tedy svým omeškáním nic nezkazil — a vlastně se tedy nijak neprovinil. S prsou padal mu kámen. Připadalo mu, jakoby se mu bylo dostalo velikého rozhřešení. Obával se na všech stranách hořkých výčitek — a hle, vlastně ho nikdo nepohřešil. Až ho trochu zamrzelo, že tak docela nikomu se po něm nezastesklo. A když vše to povážil, usoudil, že snad s Betynkou přece ještě není tak zle. Padlo to na ni s Pepičky, ano, a nic jiného zatím nebude. Vždyť to zná: ženské natropí hned křiku!

A skoro již docela uspokojen vstoupil zase k Vejvarovům. Rád by se byl trochu rozhovořil, aby se vpravil v obvyklé koleje, ale Vejvara přecházel jako stín, v měkkých trepkách, tvář jeho stále se halila v tajůplný a jako varovný výraz, aby jen nikdo nehlučel. Panovalo zde ticho kostelní, což mistra Kondelíka skoro stisňovalo. Nyní, když byl jist, že pro svou zastávku u Pokorných nebude nikým vyplísněn, byl by chutě spustil od plic. A přece zas kdesi v hloubi ozývalo se v něm, že ještě není vše vyřízeno. Konečně počalo jej hnísti pomyšlení, že je tu nějak zbytečný, tím povědomým pátým kolem u vozu. Zde u Vejvarů jistě. A nejhorší, že nikde není doma. Ani zde, ani dole v Ječné ulici.

Teď k němu přistoupil Vejvara.

„Tatínku, nechtěl byste něco večeřet?“ zašeptal.

Mistr Kondelík nevěděl, má-li se přiznati, že je dávno po večeři, nebo má-li večeřeti ještě jednou.

„Co pak máte, Vejvaro?“ otázal se, aby nabyl času.

„Nic, tatínku,“ odpovídal Vejvara. „Nepřipravili jsme nic, myslili jsme, že zajdeme někam s vámi, nebo že zůstaneme u vás. Ale Marjánka by přinesla.“

„Vy jste ještě nejedli?“ otázal se mistr.

„Ne, tatínku. Kdy pak? Skoro nemám hladu, nanejvýš kousek šunky. Jen pro Pepinku kdyby byl talířek dobré polévky. Ale nezbylo nám ani lžičky. A poslat Marjánku — kdo ví, co by přinesla. A sám od Pepinky nemohu.“

„Dejte mi hrneček, Vejvaro, doskočím do Komenské ulice k Havlíkovi — to je starý kamarád, plzeňská pivnice, tam ji dostanu.“

Mistr Kondelík se vzchopil, spěchal do předsíně pro klobouk a do kuchyně pro nádobu.

„Hrneček, Marjánko, a pokličku!“

Nic nespomohlo bránění Vejvarovo, mistr již měl, co potřeboval, a řítil se z domu.

Dobře pochodil. U Havlíků měli skutečně polévku, ne obyčejnou hospodskou, ale vlastní, domácí. Pan Havlík byl taky paškrta na jídlo. Jenom na ni musil počkat mistr Kondelík ve výčepu dole, než ji paní Havlíková s třetího patra snesla, a té přestávky použil, aby vypil sklenici prazdroje ze starého měšťanského. Měli dobré.

Na zpáteční cestě stavil se mistr v uzenářství, koupil pro Vejvaru šunky — z opatrnosti o kus víc — a nebylo uplynulo ani půl hodiny, když se vrátil k Vejvarovům. Marjánka odlila polévky,

zhřála, rozkloktala v ní vajíčko, a Kondelík sám nesl Pepičce.

„Tady máš, holka, posilni se. A co pak trochu piva?“

„Ježíš Marjá, tatínku,“ volal Vejvara. „Ani muk. Takhle pozejtří, popozejtří!“

„Ale my si pošleme, Vejvaro,“ šeptal mistr k zeti, když se s ním vrátil do jídelny. „Mají dnes u Havlíků — no! Marjánka doběhne. Tuhle máte šunku.“

Od toho okamžiku bylo mistru Kondelíkovi veseleji. Ne proto, že vůbec kynul nový doušek, ale že to zas vypadalo jako v pořádné domácnosti. Na stole objevily se talíře, sklenice, Marjánka přiletěla jako vítr, Vejvara s chutí pojídal. Okázalo se, že mu vlastně bylo vytrávilo, a mistr Kondelík s potěšením se naň díval.

„„Teď je tu hezky,“ bručel k Vejvarovi. „Ani se mi odtud nebude chtít, když si vzpomenu, jak tam dole u nás je pusto. Vy jste mi to vyvedli!“

„Ale, tatínku, zůstaňte zde,“ zval Vejvara. „Usteleme vám vedle v salonku, budete mít pokoj.“

A vzchopil se, aby to oznámil ženušce vedle. Ale Pepička z hluboka oddychovala — byla usnula.

„Má zlatá žena!“ šeptal Vejvara, vraceje se, a přivíraje za sebou dvéře ložnice. „Ona spí! Však si toho zasloužila.“

„Škoda,“ povzdechl mistr, „že tu nemůže sedět s námi. A naše matka drahá — Bože, to by nám bylo veselo!“

„Zase tak budeme sedávati, tatínku,“ pozna-

menal Vejvara. „A pak teprv nás bude kolem stolu, jen počkejte."

Mistr Kondelík se zamyslil, hledě do prázdna. Pravda. U Vejvarů budou tři, u nich taky tři. Až se všichni sejdou zas tam dole v Ječné ulici — — — Nebo třeba že tu seděl pod vlastní střechou, pravý jeho domov pořád byl v Ječné.

Venku v předsíni cvaklo cosi a hned potom otevřely se dvéře do jídelny. Kačena! Vykulila oči do pokoje, zakývala ukazováčkem panu Kondelíkovi a zasykla:

„Milossspane!"

Mistr Kondelík se zachvěl, vzchopil se.

„Co je?"

„Ráčej dolů!"

„Co pak je, Kačeno?" opakoval otázku.

„Jen ráčej, milosspane, vzkazuje paní Muknšnáblová."

Mistrovy nohy měly tíži olova. Podíval se nerozhodně na Vejvaru a řekl prosebně:

„Františku, pojď se mnou...!"

Vejvara viděl, že nutno tchánu přispěti. Jen přiskočil ke dveřím ložnice, pootevřel, naslouchal a když postihl stejně klidné, odměřené oddychování spící Pepičky, přivřel zas a šeptl ke Kačeně:

„Počkejte zde — tadyhle si sedněte, a kdyby se mladá paní vzbudila a zazvonila, hned pro mne pošlete Marjánku."

Šli.

Třásly se pod mistrem nohy, když vstupoval do prázdné kuchyně dole, a ještě více se roztřásly,

když se beze šustu a jako neviditelnou rukou rozevřely dvéře světnice. Ale byla to ruka paní Muknšnáblové. Již stála ve dveřích, a široká její tvář smála se teď vstříc mistru Kondelíkovi širokým, utkvělým tím úsměvem, jenž přetékal syrobem.

Ukazováček její trčel do výše, ústa pobízela:

„Pojďte, vašnosto, pojďte! Všichni čekáme na tatínka!"

Mistr vstoupil.

„Tak, tatíčku, pohubičkujte si maminku, ale jen jako včelička květinku! No, a tuhle máte t a k y dcerušku, šťastný tatínku."

A s těmi slovy již byla zdvihla uzlíček peřinky, podnášejíc jej mistru Kondelíkovi, který však neviděl nic, než jako v mlze bílou hmotu, neboť oči se mu byly zalily mžením.

„A tuhle, tatíčku milý," paní Muknšnáblová pozdvihla teď hlas a mluvila slavnostně, vítězně — „tuhle máte k dcerušce s y n a, když jste si ho tolik přál!"

Předstoupila domovnice, držící druhý uzlíček, jejž jí paní Muknšnáblová vzala z rukou. Z peřinky — lépe řečeno z lehké podušky, neboť hned nebylo druhé peřinky po ruce — vyčnívala druhá hlavička.

„Ježíš Marjá!" zvolal mistr Kondelík. — „Matko! Betynko!"

Hlas mu selhal, rozplynul se. První dvě slova byla výrazem úžasu, ale další dvě rozlila se ve směsi bezděčného rozesmání a klokotavého, radostného rozplakání.

Potáhl nosem, zamnul palci v očích, aby jasněji viděl, obrátil se k Vejvarovi a volal:

„Františku, koukej se, já mám taky dceru a syna, syna, syna!“

„Jo, jo!“ přisvědčovala paní Muknšnáblová, jakoby to bylo její zásluhou. „A jakého syna! Kavalír po tatínkovi. Nejdřív pustil holčičku, a pak teprv přišel sám!“

Tiše odpočívala paní Kondelíková, jejíž oči upíraly se po celou tu chvíli jenom na manžela Kondelíka. A když viděla projev jeho radosti, pohnuly se rty její a slabě promluvily:

„Tak tedy máš radost, starouši?“

„Matko, matko!“ řekl Kondelík, jakoby chtěl ženu pokárati, a blížil se k ní. Ale než došel, obrátil se náhle k Vejvarovi a zvolal:

„Ale bude Pepča oči vyvalovat, co?“

XLIV. Na Katynku by byli zapomněli.

Táhlo na jedenáctou hodinu, když z posledního vagonu tramvaye — kterýž ani nedojel na konec kolejí u Nuselských schodů, nýbrž po zastávce před „Harmonií" zahnul rovně do remisy — vylezl poslední pasažér, lépe řečeno pasážerka, kteráž slepičími kroky doběhla na konec Šafaříkovy ulice a zahnula za roh do polotemné, tou dobou již liduprázdné ulice Čelakovského. Drobná postava ženská, na jejímž kloubouku třepetalo se černé pštrosí péro jako na rytířské kuklici vojenského pohřebního povozu, drkotajícího po hrbolaté dlažbě.

Kdybychom — jako vidíme v polotemnu vlající to pštrosí péro — mohli viděti také do myšlení cupající postavy, četli bychom asi takové rozjímání:

„Do živoucí smrti by mě touhle hodinou do téhle Trantarie nikdo nedostal — vždyť tu zrovna straší — nikde nikoho vidět — a ještě zaplať Pánbůh, že nikoho — nebo kdo by se tu teď potloukal, jistě by nic dobrého nezamýšlel — kdybych nebyla jak na trní, kam se všichni poděli! Jdu tam odpůldne — zavřeno. Jdu tam večer — zavřeno, tma,

a domovnice jako Smrtonoš neví nic jiného nežli: od samičkého odpoledne jsou pryč a nikdo se nevrátil. — Fuj tajfl — Ježíš Marjá, to jsem se lekla! Kocour! Číhá tady jak hyena, člověk nic nevidí, a najednou skok — tyhle divoké kočky by všechny měli otrávit. Srdce mně tluče, div že mi neupadne. — Bylo by se stalo něco u Vejvarů? Ale pak mi taky mohli vzkázat! A to o tětě Katynce nikdo neví! Teta Katynka je jen někdy dobrá, jako garnitura k hovězímu masu. — No dobře, vždyť já vím, že nemusím být petrželí v každé polívce, ale taky jim ještě někdy mohu — Krista Pána, tamhle je pes — nehejbá se, stojí a svítí očima. Jistě je vzteklý! To je přívětivá krajina po desáté v noci! A policajta nikde! Sem se i policajti bojí. Jen aby za mnou nešel! — Snad číhal na toho kocoura. — Ale Betynce já tohle nesmlčím. Tak jsem se na dnešek těšila. Inu, stará teta! Tou jen každý vytře kde jakou louži a zas ji hodí do kouta, ani nevyždímá. Vždyť já nic nechci, jen trochu té příbuzenské svornosti. — Doma jsem už byla na polosvlečena, a dobře by mi teď bylo v posteli — o nikoho se nestarat. Teď tam chudák manynek zůstal sám — no, klec je přikryta. Ale nedalo mi to. Zrovna mě píchalo: podívej se. Katy, podívej se, co se děje! — Zaplať Pánbůh, tady konečně jsem. Tak, zazvoníme. Jen aby otevřeli dřív, než ten pes — —"

Inu arciže to byla teta Katynka! Ohlédla se bojácně, neběží-li pes za ní, a když nic neviděla,

odstoupila ode vrat pět kroků do ulice a podívala se do oken druhého patra.

„Svítí! Jsou tedy u mladých. No, kdyby byli vzkázali, taky jsem přišla. Vždyť jsem doma pořád jako barnabitka."

A honem zase skočila ke vratům, o něž se zády opřela jak na odboj proti všelikým protivenstvím, která by tu kdesi ještě číhala. Ale nic se nehýbalo. Ještě dvakrát musila zazvonit, než v zámku zachrastil klíč. Pozdní návštěvu vítal domovník pan Alois.

„Pánbůh dobrý večer, pane hausmistr. U Vejvarů doma?"

„I Bože, slečinko," brblal pan Alois nějak těžce, „kde pak by byli? Vždyť tam přiletěla vrána!"

„Co povídáte, tatíku!" vyhrkla Katynka.

„Inu vrána, slečinko, vrána. A kdybych moh' povídat víc, koukali by ještě. Ale moje stará mi zakázala, slečinko. Tak jen ráčej — a neráčej tuze zvonit, aby se mladá paní nelekla a nezbudila, spí-li. Moje stará už mi něco navynadala, aby bylo po domě ticho — a přec musím zhasit plyn a všady dohlídnout..."

Teta Katynka už neposlouchala tlachání domovníkovo, který se motal ještě v průjezdě, když ona dávno byla v prvém patře, a pohazoval za ní lucernou do schodiště, jakoby vykrápěl kropáčem, a chytil se pak pilíře, neboť na vlastní nohy se nemohl docela spolehnouti.

Tento stav domovníkův ostatně byl prvním následkem radostných událostí nahoře, a vlastně

byl i jejich předmluvou. Zavinila to především zlatka, kterou byl domovník od paní Kondelíkové dostal a kterou dnes už od božího oběda ve kterés nuselské pivnici kdesi za rohem proměňoval na minci stále drobnější, a když ho došla zvěst o radostné události u Vejvarů, „vzal na to pedál", jak říkala jeho stará, totiž začal znova, a konečně se navrátil ke svým lárům a penátům v rozpoložení, jež bylo příčinou, že ho manželka uvítala slovem, kteréž bylo nesmírným nedopatřením přírodopisným, neboť choť její měl jen dvě nohy a nerostly na něm žádné štětiny.

Pan Alois nepokoušel se nikterak o polemiku ve které choti své nikdy nestačil, neboť jemu nebyl Bůh svěřil jazyka dar, jakým oplývala druhá jeho a lepší polovice. A mohl si jen gratulovati ke všemu, co se bylo událo v prvním i ve druhém patře, následkem čehož paní domovnice působnost svoji byla přenesla do vyšších sfér a nemohla mu věnovati, co by mu ráda byla věnovala. Jinak měl slíbeno, že uslyší zítra, co mu nemohla říci dnes. A pan Alois věděl, že slib toho druhu milá jeho žena ještě vždycky splnila. Proto tedy taky napomínal slečnu Katynku, aby tuze nezvonila, obávaje se, aby neodnášel ještě za jiného. — Konečně se pustil pilíře v chodbě domovní a napjav usilovně paměť co do polohopisu domu páně Kondelíkova, cestoval obezřele do svého brlohu vzadu, při čemž přece však svědomitě se otřel o všecky rohy, co jich bylo na cestě.

Zatím teta Katynka byla jak útokem slezla

druhé patro, a sotva dechu popadala. Teď opravdu bylo ku podivu, že se jí srdce neutrhlo, jak se rozbušilo. Tolik schodů. A vrána k tomu!

U Vejvarů toho dne jakoby všechno mělo uši a oči, taky dvéře. Neboť ještě teta Katynka nevztáhla ruky, aby zazvonila nebo zaklepala, a dvéře se otevřely. Patrně zaslechli zevnitř klapot botek. V každé domácnosti, kde se cos podobného udá, zbystří se všechny smysly, jen aby se každému rušivému šramotu a hluku předešlo. A v nočním tichu ohlašuje se návštěva již zdaleka.

Byl to Vejvara, který tetě otevřel.

„Vejvaro!" vydechla teta Katynka. „Je to pravda?"

„Je, tetinko. Máme dcerušku."

Dopověděl v čas. Dvě šťavnaté, přilínavé hubičky rtů tetiných, jež padly na jeho ústa, byly by mu delší větu přetrhly.

„Tak, Vejvaro!" řekla při tom Katynka přízvukem skoro takovým, jakoby ty hubičky byl dostal za trest. Ale rozumí se, že jí nic takového nepřipadlo.

„Holčičku!" vyškvikla vesele hned potom. „Vidíš, já pořáde říkala, že to bude dcera. Princezna!"

Vejvara si nevzpomínal, že by to Katynka někdy byla předpovídala, ale nebylo času, aby si lámal hlavu. Zatím byla shodila klobouk s velikým pštrosím pérem, odložila paletko a směřovala do pokoje. Nemohla se dočkati Pepičky a pohledů na maličkou.

Ejhle, tu jí přicházel v ústrety mistr Kondelík, jejž paní Muknšnáblová brzy potom, když se byl v nové otcovství uvázal, byla z dolejška vystrnadila, aby tam nepřekážel.

Mistr Kondelík nic neříkal. Mlčky podával tetě ruku a jen se usmíval. Na prvý pohled uhodl, že tetka neví ještě všecko, a v duchu již si pochutnával, kterak si Katynku pomaloučku připraví, než ji závěrečným efektem překvapí.

Katynka zdvihla nos, pohnula nozdrami, jakoby větřila, a přisvědčila si spokojeně:

„Ba jo, tady voní kout! Pánbůh štěstí, Václavíčku! Tak vidíš, jsi dědečkem. Letěla prý vrána kolem oken."

„Vrána?" řekl mistr. „Několik vran, tetko, celé hejno. Sotva jsme stačili počítat."

„E jdi," durdila se Katynka, „tobě je při všem do šprýmu. No a Pepička? Kde pak je? Tak mě k ní konečně pusťte."

Nedočkavostí chvěla se Katynka jako huspenina.

„Musíš počkat, Katynko," krotil ji mistr. „Před chvílí nám usnula, a maličké taky. Však to nebude dlouho trvat."

Katynka si sedla na židli, která stála nejblíž dveří do ložnice, aby neměla daleko, až se Pepička probudí. Ale jakoby byla sedla na jehly, hned se vzchopila s otázkou:

„A kde je Betynka, Václavíčku?"

„Betynka?" protáhl mistr Kondelík. „Betynku zas máme dole, v prvním patře."

Teta Katynka vyvalila oči, otevřela ústa, div mistra nepolkla.

„Kde pak tam je? Co pak tam dělá?"

Neboť Katynka o přestěhování paní švekruše nevěděla.

„No, počkej, Katynko, taky se k ní podíváme, Jen co nám paní Muknšnáblová vzkáže."

„Paní Muknšnáblová?" divila se Katynka víc a více. „Co ta tu dělá?"

„Co tu dělá?" napínal mistr Katynku dále. „A holenku, ta u nás má v referátě sčítání lidu. Budeme potřebovat nové konskripční archy."

Taškářský úsměv pohrával kolem úst Kondelíkových, když takto dráždil zvědavost milé Katynky, které bylo, jakoby ji natahoval na skřipec.

Teta Katynka sice dobře znala způsoby Kondelíkovy, manýry jeho, jak ona říkala, a taky si říkávala a svatě o tom byla přesvědčena, že se poctivě snaží, aby jim „vyparírovala", avšak nic naplať, byly chvíle, kdy nedovedla jíti v jeho stopách a kdy se dala vylákati k nějaké podrážděné odpovědi. Neporozuměla pokaždé a byla „aprehensiv", jak zas jí říkala paní Kondelíková, ačkoliv se tomu Katynka velice bránila a dokazovala, že ona není aprehensivní; že sice ví, že se to o starých pannách říká, ale ona že takovou starou pannou není a nikdy nebude; že žádá jenom, aby ji nikdo nenatahoval, aby si ji nedobíral, aby ji nešpičkoval a vůbec „na vojnu nebral". Ale tuhletu vlastnost právě že má Václavíček, a to ji do-

paluje. Jinak ona že má z každého rozum a nikdo ať si nemyslí, že mu sedne na lep.

A teď jí přišel mistr Kondelík se sčítáním lidu a s konskripčními archy a takovými hloupostmi — v okamžiku tak vážném. Vždyť přece přišla k nesmírně důležité události rodinné a ne proto, aby si z ní kdo tropil ousměšky.

„Zas blafáš, Václavíčku," řekla rohatě, „jakobysi seděl mezi kamarády u piva! Dědečkem sice jsi, ale starý a vážný na to nejsi dost. Jaké pak takové hloupé papírkování! Na rozumnou otázku máš dát rozumnou odpověď!"

A obrátila se rozdurděna k Vejvarovi:

„Prosím tě, Františku, mluv ty. Co pak máte s paní Muknšnáblovou?"

„No, je u maminky," odpovídal Vejvara, „dole u maminky."

„Ale kde pak je Betynka?" rozhorlila se Katynka. „Dole, dole! Dole je hausmistr — a nějak zmotaný, zdá se mi, nebo mluvil právě tak rozšafně, jako tvůj tchán tuhle!"

„No dole, v prvním patře je maminka," vysvětloval Vejvara, „leží v bytě po Karáskových a je u ní paní Muknšnáblová, poněvadž k ní taky přiletěla vrána."

Teta Katynka vyletěla se židle.

„Co povídáš, Vejvaro! Ježíš Marjá, může to být?"

„Vždyť jsem ti povídal, Katynko, že letělo kolem celé hejno vran," vmísil se Kondelík, „a tys mě odbyla. A protože se všechny do druhého patra

nevešly, museli jsme jim otevříti okno taky v prvním. A povídal jsem ti, že má paní Muknšnáblice co dělat, aby to spočítala. A ty jsi hnedle jak nakvašena. Jo, jo, milá holka, jsi pratetičkou, a tetičkou — a to ještě není všechno."

„Co pak ještě, pro Pánaboha!" obrátila se teta Katynka, již zase na Kondelíka udobřena.

„Počkej, až nám zkáže paní Muknšnáblová, dřív tam nesmíme. Teď je tu jiné panování. My dva — okázal na sebe a Vejvaru — jsme tu docela přespočetni, že bychom se oba mohli dát na vojnu."

Tetě Katynce bylo, jakoby ji na rožni opíkali. Tady za dveřmi je Pepička — nesmí k ní. Dole je Betynka — nesmí k ní! Ale pro pána, když nikdo na světě, tedy jistě ona jediná má světité právo, aby byla při všem! Ale tak je to, přijde-li člověk pozdě. Ubohá teta Katynka peskovala se teď v duchu, proč nepřišla již z večera, rovnou od Kondelíků, ke všemu v čas. Takhle všechno promeškati, ve chvíli, kdy jí tu skutečně bylo třeba a kdy si zase jednou mohla získati kousek zásluhy o rodinu! Málem by se byla rozplakala zlostí nad sebou a nade vším, a lítostí, oč byla připravena. Po celý život byla by mohla říkati: Panečku, tehda jsme měli parný den! A na celý život byl by jí vděčností povinen ať Vejvara nebo Kondelík — a nejspíš oba, že byla u jejich žen v těžkých těch hodinách. A zatím paní Muknšnáblice — jak řekl mistr Kondelík — paní Muknšnáblice jediná odnese všechnu slávu! Táž paní Muknšnáblice, která by kdysi málem byla zmařila něžné spojení Vejvary

s Pepičkou. Tetě Katynce připadalo v té chvíli, že nebylo nikdy nikoho, jehož by tak nenáviděla, jako teď paní Muknšnáblovou.

A to všechno ji tak zhroutilo, že zcela malomyslna spráskla ruce a řekla žalostivým hlasem:

„Lidé drazí, proč pak jste právě pro tu osobu posílali!"

„My neposílali, tetinko," vysvětloval Vejvara. „ona přišla sama."

„Sama?" protáhla Katynka, jakoby nevěřila.

„Ba, sama, Katynko," dotvrzoval Kondelík, jemuž byl Vejvara dříve všechno vypověděl, „a právě v čas. Ta má čich. A všechno nádobíčko přinesla hned s sebou, jako bychom jí byli telegrafovali. Ta by na tyhle věci měla mít dva diplomy, Ano, paní Muknšnáblová! Ta dnes provedla věc!"

„Jen co bylo její povinností, vašnosto!" ozvalo se tu ode dveří, do nichž v tom okamžiku vstoupila paní Muknšnáblová. „Ale arci, vzácný kousek prakce. Něco takového, myslím, ještě v žádné rodině se nestalo a žádné kollegyni se nepoštěstilo. I Božínku, paní tetinka! Pěkně vítám! No, tak, maminka a rodinka se dávají pěkně poroučet a zase k nim na chvilku můžete. Je-li snad taky tetince libo...?"

Jak by nebylo! Katynka byla skokem u dveří a netrpělivě potahovala paní Muknšnáblovou za rukáv, aby již jen šly.

„No, a tatínek?" vyčkávala paní bába.

„Bodejť by ne," přisvědčil mistr a dal se na

pochod za damami. Jen ještě se otočil k Vejvarovi a všeptl mu do ucha:

„Na tetku se těším, Vejvaro, na tetku, až uvidí!"

Ale kde bylo konce tety Katynky! Již byla sběhla se schodů do prvého patra a vyčkávala netrpělivě paní Muknšnáblové, která se poněkud opozdila.

Byla to pro Katynku věčnost, ale konečně ji paní Muknšnáblová dohonila, předešla a dvéře prozatímného bytu paní Kondelíkové otevřela, konečně teta Katynka, sotva dýchajíc napětím očekávání, vklouzla za paní bábou do kuchyně a do pokoje, konečně stála u lůžka milé Betynky a líbala rodičku a konečně tedy taky stanula před podlouhlým a mělkým košem, v němž paní domovnice nosívala svoje prádlo na mandl k nedaleké hokyni a jejž zapůjčila na tuto noc jako postýlku pro obě nové ratolístky na kmeni rodu Kondelíkovského. A když spatřila dvě karkulky a dvě růžové hlavičky v nich, zvolala překvapena:

„Božíčku milý, vy je tu máte obě? A které pak je tvoje — a které je Pepiččino?"

Paní Kondelíková dívala se na Katynku z peřin s ostýchavým úsměvem, pohled její sklouzl na manžela, který zaluskl prsty, a paní Muknšnáblová řekla:

„Co pak by tu dělalo Pepiččino. To je u své maminky nahoře. Tyhle jsou naše — obě — jak nám je Pánbůh nadělil, slečna a mladý pán z Kondelík! Jo, jo, paní tetinko. Dvíčátka!"

Teta Katynka otevřela ústa, roztáhla ruce, dívala se na matku, na mistra, na paní Muknšnáblo-

vou a, zas do koše na obě hlavičky, spráskla konečně ruce a nabyvši řeči zvolala:

„Dvojčátka! Betynko, dvojčátka! Ale jeminánku, vždyť tys nic neříkala — — —!“

Paní Kondelíková neubránila se úsměvu nad touto bezděčnou výčitkou Katynčinou, pošinula hlavu trochu stranou a řekla tiše:

„Viď, Katynko, je toho najednou mnoho?“

„Nic není mnoho,“ řekla rozhodně paní Muknšnáblová. „V takové rodině, jako pana z Kondelík, mohou chodit po dvou!“

A tlesknuvši rukama, dodala pyšně:

„To jsme mladou paní přetrumfli, co, paní tetinko?“

Katynka skláněla se nad košem a všechno ji nutkalo, aby se aspoň jednoho novorozeněte zmocnila, je pohýčkala, s ním se pomazlila. Ale tušila, jak je to zbožíčko křehoučké a měkkoučké, i netroufala si ani sáhnouti na ně. Krom toho obě hlavičky měly očka zavřená. Paní Muknšnáblová uhádala laskominy Katynčiny a jen poznamenala:

„Dospávají, dospávají, paní tetinko. Necháme je spát. To je jim nejzdravější.“

Zatím Katynka byla již v myšlenkách dále. Aby nezmeškala taky teď, aby ji nikdo nepředešel, vztyčila se náhle a řekla:

„Ale za kmotru půjdu, viď, Betynko?“

„I půjdeš, Katynko,“ odpověděl za ženu mistr Kondelík. „A vybereš si. Vždyť máme dětí na několik kmoter. Nestarej se.“

XLV. Všichni pod jednou střechou,

a k tomu příběhy paní Muknšnáblové.

Teta Katynka nemohla se vynadívati na ty dvě hlavičky v koši. Bylo jí skoro jako dítěti stojícímu pod vánočním stromkem, které náhle objevilo vzácnou a neočekávanou hračku. Ještě ani neví, kudy k ní, jak se jí chopit, ale srdce radostí poskakuje, že tu jest, a tuší, co rozkoší mu způsobí. Tak tu stála teta Katynka, v níž všechno hrálo. Že přijde děťátko, věděla, ale že přijdou dokonce dvě...! A jak se na dvojčátka dívala, nedočkava, brzy-li se probudí, aby viděla, jaká mají očička, jaké vlásky, a jak dovedou plakat, ozvala se kdesi v hloubi stará její touha: kéž by ona byla měla takové děťátko! Jak by se celý její život jinak byl obrátil! Až jí bylo do pláče, když v ní zase zaťukala tato zdánlivě dávno umrtvená touha po mateřství, vložená v každou ženskou bytost, která v tolika srdcích na plano vyhoří.

Dvě děti najednou má Betynka! Jaká štědrost osudu! A zase jakoby byla dítětem a věřila ještě v báchorku o poslání vran, kmitlo jí hlavou: proč

nám je ta vrána nerozdělila? Bylo by pro obě dosti.

Paní Kondelíková pozorovala Katynku a znajíc každý její rys v tváři a jsouc ode dávna jedinou její důvěrnicí, věděla téměř najisto, jaké pomyšlení tu proletělo hlavou Katynčinou. Však — být po jejím — ráda by se s ní byla rozdělila, včera, dnes ráno, ba, snad ještě před hodinou. Ale teď už ne. Nebo co tam leží v košíku, jest jako kusem jejího srdce, obě ta poupata. Snad uplynuly teprv minuty ode chvíle, kdy, ležíc tu sama, skoro jakoby se z něčeho byla kála. Doznalať si, že dávno již zapomněla na sladké pocity, jimiž je provázeno mateřství. Byla po celý čas naplněna obavami, taky studem. Ale teď, když bylo po bolestech, když bylo vše odbyto a ona cítila, že zůstala a zůstane — zůstane pro tyto dva drobečky — teď ozvala se v ní nesmírná láska k oběma bytostem, jež byla právě porodila, a vedle lásky pýcha. Pochopila bolestnou závist Katynčinu, a jakkoli jí bylo Katynky líto, podivnou radostí ji naplňovalo vědomí, že předmětem závisti té jest ona a ty dvě růžové makovice v peřinkách. Ale aby chudák teta dlouho nelítostnila, zavolala na ni:

„Pojď taky ke mně, Katynko, Jakobych tu ani nebyla!"

Štěstí, že dojmy Katynčiny rychle se střídaly. Zvolání rodičky přetrhlo jí pásmo myšlení, v němž na okamžik byla uvázla. Udělala nad oběma hlavičkami tři křížky, poslala každé po prstech vzdušnou hubičku a skočila k paničce.

„Já ti jsem z toho celá divá, Betynko," šeptala jí. „Toho jsem se ve snu nenadála. Vědělas ty něco?"

„Ale, dětino," řekla panička, „takového něco se neví."

Katynka políbila upřímně paní Kondelíkovou, pohladila ji, zadívala se na ni a řekla:

„A vypadáš, jakoby nic. Jakoby ses byla právě vrátila z procházky."

„No, a z jaké!" přidala si paní Muknšnáblová. „Až v Římě jsme byly — a už zase doma. Děláme skoky! A pouti jsme tam odtud přinesly," zasmála se podšitě, hodivši očima po košíku.

Domovnice přinášela šálek polévky, která zbyla z porce, již mistr Kondelík byl opatřil pro Pepičku.

„Tak, matičko," přejímala paní Muknšnáblová šálek, aby jej šestinedělce sama podala, „tuhle je večeřička. Až se napapáme, tedy zas maminku zanecháme. Musí mít pokoj. A pak já si vyprosím něco na zub od vašnostů — neměla jsem od svačiny nic v ústech — kdepak na to bylo pomyšlení — a teď si žaludek poroučí: herajn!"

Paní Kondelíková podívala se na manžela, je-li na babičku něčím pamatováno.

„Nestarej se, Betynko, šunky je tam ještě stoh a pivo taky máme — jestli ho saframent Vejvara nevypil!"

„Jestli někdo vypil, tedys to byl ty, Václavíčku," řekla Katynka, hrozíc prstem; „ale ať tuhle paní

domovnice skočí pro jiné. Mně přec dáte taky sklenici?"

„Tak, tak, paní tetinko," mlaskla paní bába jazykem, „budeme pít na zdraví obou maminek a tatínků a děťátek! My můžeme. Až se budou hory zelenat. Času na to máme dost, my tak hned nepůjdeme spat. A kdyby nakrásně šunčičky nebylo dost," zabezpečovala se hned, aby nemusila později znova o tom začínat, „nějaké vajíčko taky seženeme, co?"

Paní Muknšnáblová již tu byla jako doma; od okamžiku, kdy přispěla svojí pomocí, byla v domácnosti skoro vladařkou, jako každá paní bába. A její význam znásobil se ještě počtem robátek jimž právě na svět byla pomohla. Ostatně věděla dobře od Mariánky, že je nahoře na stole v jídelně šunka, a taky věděla, že jsou ve špižírně vajíčka.

Mistr Kondelík nebyl nechápavý. Již dával domovnici v koutě peníze na pivo a velel potichu:

„Tak, hausmistrová, džbán piva, a co tam je studeného, sem s tím. Ať mají kuře nebo husu, telecí nebo vepřovou. Hodný kus, že se panu Havlíkovi pěkně poroučím — že musíme krmit vránu!"

Domovnice měla za to, že se domácímu pánu zavděčí, porozumí-li a zasměje-li se jeho vtipu, i zašklebila se. A tu teprv mistr pochopil, jaký to řekl dvojsmysl.

„Já jich shodím se schodů, oni čarodenice!" zahrozil domovnici, zatvářiv se směšně divoce. Ale taky tomu rozuměla domovnice jako žertu a smě-

jíc se do kacabajky, popadla v kuchyni džbán a sypala se dolů. Ale ne rovně ke vratům. Zaskočila si domů, sáhla na polici pro půllitr, vypláchla jej pod kohoutkem vodovodu a postavila do kouta pod schody. Až se vrátí s pivem, naleje si do něho pro sebe. Bodejť, ona aby pila vodu?

Jen letmo se rozhlédla světnicí, co že dělá pan Alojs. Spal na posteli jak zabitý, v županu, v křámech i v čepici.

„Tvoje štěstí, flamendře starý, že je nahoře posvícení!" povídala si. „To by sis byl odnesl! Ale dobře, že chruní — vychlastal by ještě taky moje."

A vydala se z domu plna chuti a těšení, že tyhle události nahoře u pánů taky jí něco vynesou. Milostpaní domácí docela dobře udělala, že si přišla s koutem na Vinohrady. Konečně se jednou rozepnou knoflíky. Jinak je po čertech málo vedlejšího výdělku. Skoro každý v domě má klíč, a kdo nemá, je mizerně solidní partaj. Pravda, má něco za mytí schodů, ale to aby vrazila hokyni za hadry!

— — — — — —

Paní Kondelíková dívala se na muže, na Katynku, jak se chystají do druhého patra, a povídala:

„Tak vy už zas odejdete? Mě tu zanecháte?"

„Vždyť nás paní babička vyhání," ohražoval se Kondelík. „A sama se musí navečeřet. Zde bychom ti bouřili, matko milá. Nahoře je víc místa."

„Dobře, starouši, dobře," spokojovala se paní Kondelíková, neboť sama cítila, že jí třeba klidu. „A jak pak, starouši, ty půjdeš na noc domů, dolů?"

„Ženo drahá, nejraději bych tu zůstal — jenom jak tento — —"

„Dyť my vás nepustíme, vašnosti!" volala paní Muknšnáblová. „Někde vám tu usteleme."

„Tohle všechno vyjednáme nahoře," vložila se Katynka, která si ze srdce přála, aby ji zde taky zdrželi. „Někdo musí být u Betynky a někdo u Pepičky. Nestarej se."

Protáhne-li se večeře šťastně přes půlnoc, však ona pak sama domů nepůjde. Tolik věděla. Jako taky si myslila, že v takovýchto případnostech nikdy není v domácnosti lidí nazbyt.

Domovnice přiběhla s pivem a s půlkou husy, vynesla proviant do druhého patra a vrátila se zas dolů, aby s Kačenou byla na stráži u paní Kondelíkové, jež po odchodu společnosti usínala.

„Heleďte, holčino," povídala Kačeně, „tuhle jsme taky dostali nádobu piva a kus pečeně. To nám bude veselo, co?"

O půllitru dole u schodů zatím se nezmínila. Však na něj taky dojde.

A teta Katynka nahoře, když se všichni sesedli v jídelně u Vejvarů, málem že nezatleskala do dlaní, jak ji to všechno těšilo. Co se zde dnes dělo, bylo tak něco nového, rozdílného ode všeho, čeho jindy byla účastna. Do jednotvárného jejího života byla to nová kapitola, plná ruchu a pěk-

ného rozčilení. Jen kdyby hlavní věc nebyla zmeškala! Jak by jí to bylo čivy rozehrálo, Ale domů jistě nepůjde. Nevydržela by tam.

Paní Muknšnáblová s líčenou skromností byla si přisedla až na samý roh stolu, ale velmi ráda uposlechla mistra Kondelíka, když ji pobídl, aby jen zasedla v čelo a na pohovku.

„Abyste měla své pohodlí, paničko," řekl mistr. „My s Vejvarou už jedli, my jen tak co budeme sedět u sklenice. Tak, vy tuhle, a proti vám naše milá tetka. A taky abyste si odpočala, máte toho zapotřebí. A bez okolků, jezte a pijte."

Paní Muknšnáblová byla by i takto jedla a pila, ale mistrovou pozorností a jeho pobízením velmi jí bylo zalichoceno. Uměla sice sama si dobyti příslušného významu všady, kdekoli byla zaměstnána, ale více ji těšilo, když jí vážnost osvědčována dobrovolně. Vždyť co koná, nekoná pro sebe, nýbrž pro jiné! — Ještě trochu se ostýchala, ponechávajíc přednost Katynce, ale taky tetka byla roztomilost sama, i šermovaly chvilku rukama, řekly si navzájem desetkrát „prosím, prosím!" — a konečně paní Muknšnáblová dřepla na pohovku. Nový zápas dvornosti obou nastal z příčiny, která si má dříve bráti na talíř, ale taky tu zvítězila výmluvnost Katynčina, paní Muknšnáblová musila dříve si nabrati. Vše to jí nesmírně lahodilo — a šunka byla tak dobrá a husa taky. A plzeňské k tomu! Na chmel měla paní Muknšnáblová vycvičený jazyk jak starý piják. I jedla, popíjela, pomlaskávala. A nezapomněla na

ty, jejichž zásluhou dnes tu seděla. Když poprvé zdvihla sklenici, zvolala:

„Tak tedy na zdraví našich milých, trpělivých maminek, a na zdraví jejich dětiček — a vůbec všeobecně!"

„Všeobecně!" dodala Katynka upřímně, neboť sama se taky počítala.

„Chudáčkové!" politovala paní Muknšnáblová. „My tady tak debužírujeme — a maminky se musí postit. No, však na ně taky dojde."

„Jakáž pomoc," pronesla Katynka, „něco za něco. Ale všechno jim nahradíme, všechno," slibovala. „Jen co přejde nejhorší. — A jak pak, nebudou mít o vás doma starosti?"

„O ne, paní tetinko," upokojovala paní Muknšnáblová. „Už vědí, že zde budu spat. — paní hausmistrová z večera tam doběhla. Ostatně to není poprvé. Tomu je Lotynka zvyklá — a Pajtlšmídovi je to jedno. Jen když má svoji Lotynku doma — a pak spí jako ranec. A našinec? — můj Bože, to je živobytí. Jen kdyby toho Pánbů' hodně nadělil. Ale není, jako bejvalo. Nynější paničky se tomu pořád víc a víc brání. Jenom ne chodit s outěžkem, jen to ne!"

„To jsou opice!" ulevila si Katynka.

„Jo, jo, milá paní tetinko," povzdychla si paní Muknšnáblová, „teď jen samá móda a pěkná figura! Takhle jedno děťátko, pro potěšení a pro hračku, a pak dost. Jen aby panička nemusila nosit větší numero šněrovačky, aby se jí sukýnky nekrátily, aby nemusila kojit. Vůbec aby nepřišla z formy.

Všeobecně. Teď jenom ta chudší třída — abych tak řekla — pěstuje děti. O jé, já viděla v nóbl rodinách scény, když vrána zdaleka křídlama zatřepetala! Pláče a nářku, co zas to Pánbůh dopustil! O rozvod někdy běželo, paní tetinko, o rozvod!"

„Jděte pryč!" užasla Katynka.

„Ba jo, paní tetinko," dokládala paní Muknšnáblová. „Paničky naříkaly a páni chodili po pokoji jak pitomí, jako zločinci, co zkusili výčitek. Jo, jo. Nestačila jsem konejšit a dokazovat, že je to všechno od Pánaboha, který dobře ví, komu dítě svěřit a komu ne. Ale někdy jsem si myslila, že by si to robátko rozmyslilo, kdyby vědělo, jakou mrzutost vnese do rodiny."

Teta Katynka hleděla upřeně na paničku a nemohla se v tom okamžiku podívat ani na Kondelíka, ani na Vejvaru. Vzpomněla si na Betynku. Ale tu byla věc přece poněkud jiná.

„A není to dobře, paní tetinko," pokračovala paní Muknšnáblová, „ani pro rodiče, ani pro toho jediného mazlíčka. Takový jedináček roste jako ve skleníku, pořád je s ním hrozná ouzkost — jen zastonat, a všechno je v domě vzhůru nohama. A mnoho takových jedináčků se špatně vydaří. A když si ho tak Pánbůh zase před časem vezme — to je pěkná pustota v rodině. A dohánět pak, paní tetinko, — o jé, to bývá hrozně těžké. Někdy ani modlení nezpomáhá, a to vlastně nejmíň. Všecko jsem to viděla, všecko."

„Vy jste vůbec asi přehlídla věcí," nadhodila

teta Katynka, jejíž zvědavost náhle byla podrážděna.

Paní Muknšnáblová usmála se samolibě.

„To si myslím, paní tetinko! Kdo pak tak může nahlídnout do privátních záležitostí, jako my. Ale jsou někdy případnosti, paní tetinko, jsou, až člověk oči vyvaluje. Co pak v rodince, kde to jde jak na provázku, jako tuhle u vašnosty nebo u pana z Vejvar! Ale jsou pády, paní tetinko, jsou pády! Všeobecně. A v nejlepších rodinách. To jsem taky tak jednou byla zavolaná..."

Teta Katynka ani nedutala, jen visela na rtech paní Muknšnáblové, kteráž, aby dopřála času k dokonalému napětí, sáhla do mísy pro husí stehýnko, pociťujíc, že tenhle kousek ještě zmůže. Odpravila jej s chutí a rychle, že se po něm jen zaprášilo, utřela ústa, napila se z hluboka a soudíc ze zavládnuvšího ticha, že její historie bude vítána, jala se vyprávěti.

„To bylo takhle jednou před vánoci, ba, zdá se mi, že právě před štědrým dnem. Chystali jsme doma taky nějakou tu vánočku, Lotynka pařila mandle a přebírala hrozinky. Dávno jsme byly obě v engližé, jen si to na ráno připravit a jít spat. V tom se zaklepalo, já řeknu „herajn", a tady nějaká paní. Nebyla to ani služebná, ani hausmistrová, tak něco jako lepší hospodyně nebo panička z přízně. Člověk tak už ze zkušenosti soudí na karakter. Jsem-li prý to já. No, že jsem. Abych se oblíkla, vzala svoje příslušenství a šla s ní. Ptám se, kam, — prý mě dovede. Věřte mi, paní tetinko,

jen tak jsem přes vatýrku mohla hodit mohérku a přes lajblík jupku a viklér, jak ta paní hartusila. Jako dnes ještě slyším Lotku, jak mi v druhém pokoji — však v něm později pan z Vejvar zůstával — mrzutě povídala: Taky si lidé ani ve svátky nedají pokoj — a já jí odpověděla: Holka milá, tohle si člověk nemůže nařídit jako budíčka! — Popadla jsem kabelu, deštník, klíč od domu, jdu Bylo to v Jezovitské ulici, ve druhém poschodí, starý dům, ale schody jak pro kočáry a pokoje jako taneční sály. Ale všady ticho jak ve kryptě, až na mě šlo ouzko. V kuchyni žádná služka — dvéře nám otevřela přistárlá paní, moc nóbl, všeobecně. Moje průvodkyně zůstala v kuchyni. Jdu s paní skrz první pokoj, byl prázdný. Přijdeme do druhého, tam je pán! Letitý, šedivý, ale náramně vznešený, jako nějaký president. Mluvil německy. Moc nóbl pán. Jak se na mě podíval, nemohla jsem na krok dál. Tak se díval přísně, zasmušile — jak nad hrobem, paní tetinko. Ptá se, znám-li svou povinnost. Jak pak bych neznala! Umím-li prý mlčet jako hrob. Bodejť bych neuměla, když je potřeba. Přijde na okoličnosti. Mrazilo mě, ale přece jsem mrskla očima po stole — tam stál krucifix a dvě svíce u něho. Pán je rozžehl a povídá: Tuhle přísahejte, že nic nepovíte, co u nás uvidíte, a co se dále stane. — Mráz mi jde po zádech ještě dnes, když na to vzpomenu, a panečku, jsou to hezká léta. Měla jsem ruku jak z olova, když jsem ji zdvihla, ale přísahala jsem, — prsty se mi třásly jak pápěří. Pán sfoukl svíce, řekl mi: jděte dál — a zas

jen sám chodil pokojem jako duch. Jdu za milostpaní. Třetí pokoj zas byl prázdný — všady jen hořely takové ample, modré nebo zelené. Konečně ve čtvrtém pokoji ležela v koutě pod nebesy nemocná — u hlav jí seděla šedivá sestra. Ta vstala a vyšla, zůstala jsem tam jen se starou paní. Podívám se na nemocnou — dívka jak anděl — ale smrtelná a bledá jak mramor. Jen jsem se na ni podívala a viděla jsem, že stará paní a ona je jedna podoba. Dcera. A hned jsem uhodla, že je tu sice rodička, mladá matka, ale že schází hlavní osoba — otec očekávaného rozeňátka. Arci to nebylo v mé prakci poprvé, ale za takových okoličností jsem ještě nebyla povolaná. Šustotem se slečna probudila — mohlo jí být osmnáct, devatenáct let — otevřela oči, podívala se na mě, uhodla, kdo jsem, popadla mě za ruku, stiskla jako kleště a řekla mi srdcervoucím hlasem: Madam, nešetřte mě! Kéž bych vám v rukou umřela! — Paní tetinko, vašnosto, tenkrát jsem poznala, co je tréma. Vzpomněla jsem na Barboru Ubrykovou, na bílou paní — a taková hrůza mě pojala, jestli se odtamtud zdravá dostanu. Byl nejvyšší čas, že mě zavolali. Za půl hodinky bylo děťátko na světě — chudinka mrtvé. Když jsem to řekla staré paní, která po celou dobu klečela v koutě na klekátku a šeptala modlitby, vstala, sepjala ruce, a zvolala jak u vytržení: Gott sei dank! — Mein Gott, mein Gott! — Potom přistoupila k lůžku, sklonila se nad dcerou a řekla jí: Děkuj Bohu, Kláro, nežije! — A spěchala ven k pánovi, aby mu to oznámila. — Když jsem

všechno vykonala, zeptala jsem se paní, mám-li snad u rodičky zůstat přes noc, ale ta okázala na šedivou sestru a řekla: Není třeba, jen zítra zase přijďte. — Chodila jsem tam tři dni, ráno a večer, a na svatého Štěpána řekla mi paní: Děkujeme vám, paničko, už nemusíte chodit — a ten pán otevřel šuplík, vytáhl nějaký papírek, dal mi ho, podíval se na mě jako zjevení a řekl: Čím dřív na všecko zapomenete, tím líp. — Kde pak! Na něco takového člověk taky zapomene? Do smrti nejdelší ne! — Přišla jsem domů, byla to s t o v k a! — Zasloužila jsem si ji — byla jsem ze všeho tak ulekaná, že jsem po svátcích lehla a stonala jsem do svatých tří králů. Dlouho jsem si netroufala do Jezovitské ulice, až někdy na jaře — jako zloděj jsem se vkradla k domovnici a zeptala se, kdo to nahoře bydlí. Ale už tam nebyli, po Hromnicích se byli vystěhovali z Prahy, až do Vídně. Pak jsem vyzvěděla všecinko. Byl to jeden moc vysoký pán od ouřadu — a chodíval tam oficír, a s tím se duelíroval jiný oficír, bratranec té slečny — to se stalo už dřív, než já tam přišla — a právě z té příčiny, a ten chudák oficír padl. Myslela jsem si, že to nevyřídili dobře. Žádný duel, oficír si moh' slečnu vzít, mohli spolu být šťastni a mohli mít synáčka živého. Nebo jistě na tu slečnu oučinkovalo leknutí, zoufalství, strach, no, všeobecně."

Teta Katynka naslouchala jako ztrnulá. To byl pro ni učiněný román. A jakkoli s účastenstvím poslouchali taky mistr Kondelík a Vejvara, jediná Katynka mohla pochopiti trudnou historii nešťastné

lásky neznámé slečny. Ani nedýchala, a na tváři jí ležel hluboký dojem z vypravování, jakoby ona tajůplná příhoda byla se udála právě teď a někde tu na blízku. Tak živě obraznost její vnímala vypravování paní Muknšnáblové.

Mistr Kondelík zasupěl, zavrtěl hlavou, sáhl po sklenici, napil se a otázal se paničky:

„A už nikdy jste o těch lidech neslyšela?"

„Nikdy, ani slovíčka," odpověděla paní Muknšnáblová. „Jen později po letech — to se ví, z hlavy mně to nešlo — dověděla jsem se, že ta slečna ve Vídni se vdala za nějakého velkostatkáře z Korutan a že má šest zdravých dětí. To se rozumí, o tom pražském ten kavalír nevěděl — a já bych mu o tom slůvka neřekla. Dyť jsem přísahala, pro Krista Pána."

Teta Katynka z hluboka oddechla, jak se jí ulehčilo tím šťastným zakončením, a polo v myšlenkách prohodila:

„Jen když se vdala, chudák! Ta šla asi ráda z domu."

„Jak pak ne," potvrdila paní Muknšnáblová. „Já ty rodiče viděla jen několikrát, ale vypadalí jak ze staré kroniky. A co jí zbývalo, holce ubohé! Sejde s očí, sejde s mysli. A když člověk padne v duelu, to je konec nadobro a všeobecně."

„Ale že by se na vždy zapomnělo, o tom pochybuji," poznamenal Vejvara zádumčivě.

„Co zbývá, pane z Vejvar?" řekla paní Muknšnáblová. „Dnešek je víc než včerejšek — a ještě

se chce každý dočkat zejtřka. A my ženy bez mužů jsme hrozně slabí tvorové."

Mistr Kondelík podíval se na paní Muknšnáblovou, jakoby měřil její slabost, rázem zakousl slabounký úsměv, který si troufal zahráti mu pode kníry, a řekl suše:

„To jsou staframentské historie, že je člověk rád, že je ve své kůži."

Paní Muknšnáblová vztyčila pravý ukazovák:

„Ještě jsou horší, vašnosto."

„Co by mohlo být ještě horšího?" vyvalil oči Kondelík.

„Ještě jsou horší případnosti," opakovala panička jako Sibylla. „Viděla jsem."

A teď ona sáhla po sklenici, poněvadž jí bylo notně v krku vyschlo.

Paní Muknšnáblová napila se upřímně, postavila sklenici, podívala se na malý zbytek na dně a soudíc, že ten krapet nestojí za zvětrání, chopila se jako v náhlém odhodlání znova nádoby a dorazila, co v ní zůstalo. Utřela si dlaní ústa, nastavila ucho směrem k ložnici, spí-li posud Pepička i maličké, rozhlédla se po posluchačích a řekla s velikým důrazem po třetí:

„Ano, vážená společnosti, jsou náramné případnosti, že by člověk nevěřil. Ale když vidíme na vlastní oči a slyšíme na vlastní uši, musíme věřit. Tomáš taky nevěřil, dokud nevložil do rány prst, ale co když tam našinec vloží všech pět prstů?"

Katynka použila přestávky i předmluvy, aby

paní Muknšnáblové zase nalila, aby nemusila vstávat později, uprostřed vypravování.

Matrona sic učinila zdráhavý posunek, ba uchopila pravicí ucho sklenice a levicí ji přikryla, avšak prsty tak roztaženými, že teta Katynka docela pohodlně mohla naliti skrze ně a vrchovatě.

„Dyť už jsem tolik vypila," upejpala se paní Muknšnáblová; „budete mě mít na svědomí, jestli mě to zmůže."

Ale zatím hleděla zálibně na plný pohár a její výraz byl pravým opakem projevené obavy. Byla si dobře vědoma, ji že hnedle tak něco nezmůže. Nepovedlo se to ani panu starému v pivováře u Štiky, když tam jednou babila, a tam bylo nápoje, pro Boha živého!

Teď sebou zavrtěla na pohovce, jakoby si hledala vysezený dolík, z něhož se byla předešlým pohybem trochu vypáčila, založila ruce a počala:

„Jednou — a taky už je tomu hezkých pár let — tak někdy na jaře přiběhla k nám domovnice z jednoho domu na Perštejně. Tenkráte tam nebylo ještě tolik vináren, jako teď, a uzenářů a hokynářů, tenkrádejc byl v každém domě nějaký velkoobchod, průjezdy plny sudů a beden až na ulici. A v jednom velikém domě byl náramný velkoobchod — no, řekněme, že se jmenoval pan Paštyka et kompaný, abych nikoho neprozradila. To byla právě ta domovnice. Abych se cito cito sebrala a šla. — No, letím, jak pak ne. V takových domech je výborná kondice. Ňák jsem tím spěchem byla celá pitomá, vrazím já v průjezdě do dveří, nad

nimiž taky visela ta firma, a zatím to byl kompitór, kancalář. Seděl tam nějaký pán, už hezky při letech, a ňák náramně kostrbatý. Kouk' se na mě, poznal podle nádobíčka, co jsem zač, a houk' na mě jako lidojed: V prvním patře, paničko! Tady se pracuje! — Ale jak to vykřik', až jsem celá zkoprněla. — Tak tedy do prvního poschodí. No arci. To byl byt jako hraběcí. Koberce už v předsíni a tapety i v klozetě! Všady samý obraz, samá štukatúra, ze všeho koukal majetek. Hned jsem viděla, tady že nic není na dluh a nic na splátky. Jedna služka byla v kuchyni, druhá byla v pokoji, a taková stará přívětivá paní mě vedla do ložnice, k pacientce. Bože, to byla panička! Krev a mlíko, tak něco přes dvacet, jak obrázek. No, ještě u ní nehořelo. Jen jsem dala ponaučení a nechala jsem té staré paní svůj domovní klíč, aby pro mě mohla poslat, kdyby byla náhlá potřeba v noci — někdy se člověk hausmistra nedozvoní. Ale neburcovali mě. Přišlo to až třetí den ráno. Takový roztomilý chlapeček jak jezule. Myslila jsem si: hošíčku, na lepší rodinu jsi ani nemoh' trefit! Byla to domácnost jak v nebi. — Moc člověk vidí, vašnosto, do mnoha domů přijde a leckde by mohl závidět, že se tam vede tisíckrát líp než našinci, ale konečně všemu zvyknete. Ale když jsem chodila k paní Paštykové et kompaný, věru to ve mně vždycky zaklubalo: holka, takhle kdybys mohla žít až do skonání světa se svou Lotynkou — v tomhle tom! — Ale na světě všechno mejlí. Potom později teprv jsem se rozpomínala, jak ta mladá panička byla náramně

sklíčená, sotva jsem ji spatřila, a pořád uplakaná, a jedné chvíle jsem zaslechla — když jsem se potichu vracela z kuchyně — jak povídá k té staré paní — to byla její maminka — a zavzlykala při tom celá zoufalá: Věř, mami, raději smrt, raději smrt! — Ale to znám, to je skoro všady. Dyť taková věc, pro Pánaboha, není žádná kadryla. — Tak tedy chlapeček byl na světě, maminka byla zdráva, dítě zdrávo, a když už bylo všechno v pořádku, povídá ta stará panička k té lepší služce, k panské: Lojzičko, dojděte dolů pro pána. — Ale tak smutně to řekla, jakoby ho zvala na funus. A jak to řekla, podívala jsem se na mladou maminku — a ta byla v tom okamžiku jako smrt, až zpopelavěla. — Dlouho netrvalo, ozvaly se v předu kroky — přicházel tatínek. Však jsem byla žádostiva, ještě jsem ho okem nespatřila. Dvéře se otevřely — a na prahu tady ten kostrbatý pán, který se na mě předevčírem dole v kompitóru tak obořil. Stál ve dveřích jako ten žoldnýř u božího hrobu, díval se na nás na všechny jako vitriol a povídá: Tak už je po komedii?" —

Na tváři paní Muknšnáblové objevil se výraz, jaký asi tehda vyvolalo na ni zvolání páně Paštykovo. Byla to téměř illustrace k jejímu vypravování. Teta Katynka naslouchala s vypoulenýma očima, mistr Kondelík opřel se ze široka o stůl.

Paní Muknšnáblová napila se, což však nezaplašilo s její tváře řečený výraz ustrnutí. A pokračovala:

„Dívám se na pana Paštyku všechna uděšená,

nebo takhle se tatínkové neptávají. Ale hned jsem se vzpamatovala, zdvihnu z kolíbky děťátko — ani jsem nepocejtila, že mě paní tchyně zatáhla za rukáv — a nesu je k panu Paštykovi. A povídám: Tak si ho račte přivítat, vašnosto, dyť je to pan syn! A nemoh' se tatínka ani dočkat! — Ale on mávl rukou, jakoby ho od sebe zapuzoval — a div mi ho z náručí nevyrazil — a řekl, jako dyž utrejch do rány leje: Však se ho dočká, paničko. Jen si hleďte tady svého — ostatek si spořádám! — A jakobych tam nebyla, už si mě ani nevšim'. A když to řekl, sepjala ta ubohá šestinedělka na posteli ruce, vyrazila je do povětří a zvolala zoufale: Rudolfe, slituj se! — Pro Krista pána, já položila dítě do kolíbky, já skočila k paničce, aby nám neomdlela, já jí šeptám: maminko zlatá, pamatujte se! Složím jí zas ručičky na pokryvku — ach, to byly ručičky jak dětské! — popadnu láhev s kolínskou vodou, omývám jí spánky, ale milá drahá rodička už omdlévala. Ježíš Marjá, volám, honem pro doktora! Panská běžela pro doktora. Zůstala jsem s paničkou v ložnici sama. A když jsem po chvilce musela ven pro čerstvou vodu — tady v saloně vidím, jak ta ubohá stará paní, její matka, klečí na podlaze — a ještě ani ne na koberci, ale vedle — před svým zetěm, spíná k němu ruce a s žalostným pláčem prosí: Rudolfe, buď milosrdný! Vždyť ji zabiješ! — Viděla jsem, jak nad ní stojí jako kamenný Bruncvík na mostě a hned jsem skočila nazpátek. Jen jsem zahlídla, jak držel v ruce nějaké papíry, dopisy a podobiznu. A teď jsem

uhodla všechno. Synáček sice tu byl, ale tatínek jeho nebyl na pravém místě. — Přišel doktor, paničku jsme vzpamatovali, ale zle bylo. Mnoho jsem viděla, ale že ta panička vyvázla, bylo jen z boží milosti. Ale ještě nebyl konec. Pan Paštyka seděl dlouho ve svém pokoji nahoře vedle salonu a psal — nikdo nevěděl, komu. A když byl hotov — to bylo takhle po poledni, ani tehda neobědvali — dal mě zavolat. ‚Zabalte dítě, povídá, dobře, ať se mu nic nestane.‘ — Chtěla jsem se vzpírat, ale tomu člověku nikdo neodolal. Vynesla jsem děťátko, zabalila. — Lojzi! vykřikl pán. — Byla tu hned, a taky jako divá. — Půjdete s touhle paničkou, dovedete ji do bytu pana Třtiny. Tam odevzdáte dítě a psaní. — A strčil mně psaní do ruky. Já byla jak bez sebe, šla jsem za panskou jako ve snách. Dole se podívám na dopis, byla na něm adresa a v levém rohu bylo napsáno silnými literami: Zur disposition! — K disposici, víme, to je po kupecku, jako aby si s tím pan Třtina dělal, co chce. Pan Paštyka byl takový obchodník od kosti a všechno vyřizoval po kupecku. — Jdeme s dítětem — nohy pode mnou skoro klesaly, nebo něco takového ještě jsem nezažila. Na štěstí pan Třtina nebydlil daleko, kdesi v Mikulandské ulici. — Ale vrátily jsme se, jak jsme byly vyšly, i s chlapečkem. U pana Třtiny bylo zavřeno. Pan Paštyka se zasmál jako čert, když to zvěděl: Však bude doma zítra! — Ale už nebyl nikdy. Druhý den — při tom jsem arci nebyla — strhl se v té Mikulanské ulici poplach, kde jako je Třtina, poněvadž už druhý

den ho nikdo neviděl. A když tam vypáčili dvéře, našli Třtinu na divaně mrtvého — otrávil se. Po celé Praze byl poprask, proč a zač, nebo Třtina měl peníze a žil ve spořádaných poměrech, jak říkáme. Ale nikdo se nedohádal a zůstalo na tom, že měl nejspíš nějakou nezhojitelnou nemoc. Já už věděla všechno. Inu ano! Pan Třtina, to byl právě ten et kompaný pana Paštyky, a nejen v obchodě. Byl asi o pětadvacet let mladší, o mnoho hezčí a svobodný, a když mladá panička rok před tím byla na letním bytě někde v Roztokách, na vlastní ville, bydlil Třtina zas v jiné ville a rozumí se, chodil do villy svého kompaňona. A ještě by pan Paštyka nebyl nic věděl. Ale jednou Třtina odjel za nějakým obchodem a zapomněl zavřít svůj stolek v kanceláři, namátkou se do něho pan Paštyka podíval, našel nějaké dopisy a fotografii — bylo zle. Že jsou lidé tak neopatrni! Že si to Třtina nenechal všechno doma — a vlastně to měl spálit. Bože drahý, pak jsem vzpomínala, jak mi to tam připadalo krásné v první chvíli a jak se to tak říkajíc za pár hodin změnilo. Vzpomněla jsem si na ten pád v Jezovitské ulici a viděla jsem, že je zlá věc, není-li žádný otec, ale že je skoro ještě horší, jsou-li dokonce dva."

Paní Muknšnáblová se napila, utřela ústa.

„A co pan Paštyka?" otázal se mistr. „„Jak to tam dopadlo?"

„Pan Paštyka?" nabrala matrona z hluboka dechu. „No, výborně to vyřídil. Chlapečka jsme zas uložili, odkud jsme ho vzali — mladá paní

ani nezvěděla, že byl z domu, protože ten den byla stále napolo na onom světě — a když to skončilo s tím Třtinou, zavolal si tchyni a řekl jí: ‚Nesmí zvědět ani slova, rozumíte? Není třeba, aby se zmařil ještě jeden život. Teď jsem a zůstanu otcem já.‘ A pak večer, když dole zavřel a přišel nahoru, sklonil se nad kolíbkou a políbil dítě, potom přistoupil k ženě a beze slova se k ní nachýlil, vzal za hlavu, políbil ji taky. Jak ho popadla, jak mu kolem krku ruce ovinula, jak vykřikla s pláčem: ‚Rudolfe, Rudolfe!‘ — jak on ji pohladil a jak měl oči zaplavené, když se zas narovnal a jen tak napolo se obrátil, aby si je honem utřel, — vašnosto, paní tetinko, na to do smrti nezapomenu. Myslela jsem, že mně to srdce utrhne. A pak v saloně ho chytila ta stará paní, popadla ho za ruku a zlíbala mu ji a tak tak jí zuby drkotaly, když mu děkovala: ‚Rudolfe, Bůh ti odplať za tuto šlechetnost!‘ — Můj Bože, mateřské srdce! Dyť asi hrozně zkusila, ubožák, a za nic nemohla. Však si myslím, když pan Paštyka vzpomněl na tu studenou mrtvolu tam v Mikulandské ulici, že mu taky nebylo u srdce docela dobře. Má člověk na světě co vydržet, všeobecně.“

Z ložnice u Pepičky ozvalo se tenounké zamrňoukání, malinká se probudila. Paní Muknšnáblová rychle dopila, vzchopila se a kvapila do ložnice. Teta Katynka již chvíli potahovala nosem, konečně teď sáhla pro kapesník a vjela jím nejdřív do očí, neboť tam jí taky vlhlo a pálilo. — —

Mistr Kondelík podíval se na hodiny, táhlo na hodinu s půlnoci. I zdvihl se a řekl:

„Vejvaro, je čas, abychom šli na kutě. Kde pak mě uložíte?"

„Vedle, tatínku, vedle v salonku. Už je tam ustláno. Já přespím tuhle na pohovce, tetinka bude tak dobrá a zůstane spát v ložnici u Pepičky, poněvadž paní Muknšnáblová bude s domovnicí dole u maminky. Dnes to jinak nejde."

„Vždyť je to tak dobře," povídal mistr. „Co se mne týká, jsem rád, že jsme si poseděli, aspoň noc nebude tak dlouhá."

Paní Muknšnáblová převinula maličké, podala je Pepičce, ponaučila tetu Katynku, co a jak, i naznačila, kdy pro ni má poslat, a davši „všeobecně" dobrou noc spěchala dolů.

Katynka zaujala místo v ložnici a mistr se odebral do salonku. Ještě chvíli hádal se tam s noční košilí Vejvarovou, kterou mu byli přichystali a která mu byla hezky těsná. Bručel, že si od nynějška na tyhle cesty musí připraviti cestovní tlumok, aby si přinesl „své", a pojednou si vzpomněl, že na noc pívá kalíšek višňovky a tady že nic nedostal. I vrátil se do jídelny. Na štěstí bylo cosi takového v kredenci a mistr byl uspokojen.

Odcházeje řekl Vejvarovi:

„Je to věc, Vejvaro! Ráno jsme byli jak dva ptáci — a teď máme plný dům dětí."

Vejvara jen se usmál a neodpověděl, aby se tchán znova nerozhovořil. Dvéře do salonu zapadly.

Ale právě v okamžiku, kdy chtěl Vejvara zhasit

lampu, ještě se otevřely dvéře salonku, mistr Kondelík v nedbalkách vstoupil, naklonil se k zeti a řekl tlumeně:

„Ale povídala nám ta bába zatrapeceně veselé historie, co? A to probrala teprv dvě ulice!“— —

Vejvara dofoukl, zatmělo se. Mistr tápal po paměti k pohovce v salonku a za chvilku ztišilo se v celém domě.

XLVI. Křtiny. — A zas domů!

Po dvojnásobné — ba, trojnásobné radostné události, kteráž se sběhla onoho požehnaného svátku v ulici Čelakovského na Vinohradech, přehoupl se — aspoň na několik týdnů — život všech zúčastněných jen pod střechu rodiny Vejvarovy.

Zamířil sice ráno po svátku mistr Kondelík, provázen Kačenou, do Ječné ulice, aby se převlékl do všedních šatů, ale když stoupal do druhého patra, bylo prý mu (jak se později vyjádřil), jakoby ty schody několik neděl nebyl viděl. A když otočil klíčem a vstoupil do kuchyně a z kuchyně do pokojů, až prý to na něj zařvalo neskonalou pustotou. Připadalo prý mu (jak se rovněž později vyjádřil), že je tam jako po vypálení. Neměl stání, a jen shodil nedělní šaty a jen se převlékl, již odtud utíkal na obvyklou přehlídku rozmalovaných bytů.

Nic naplat; nemohl se nijak „ustanoviti", jak říkával. Nemohl se zbaviti podivné představy, že je sám jako rozmnožen a znásoben; že již nechodí Prahou Kondelík jen jeden, ale Kondelíků několik. A je-li přece tím jediným starým Kondelíkem, že má aspoň hlav několik. Tolik měl teď

starostí a myšlení, že mu na vše hlava jeho posavadní nestačila.

V poledne, jakoby se samo sebou rozumělo, mířil rovně k obědu na Vinohrady. Ječná ulice zapadala mu někam v šedou minulost, jako vše, co s ní souviselo. A kdyby mu byli v tom okamžiku řekli, že je z pražského místopisu vůbec a nadobro vymazána, ani by se nebyl podivil. Taková podivná přehrada vyrostla mezi ním a celým jeho předešlým životem za jedinou tu noc.

Jen večer — a vždy co nejpozději — vydával se do starého domova na nocleh, arciže v průvodu věrné Kačeny. Sám by se tam nebyl odvážil. Loučil se pokaždé tak lítostivě a nerad s milou Betynkou a třetího dne večer povídal:

„Vidíš, maminko, pořád lidé křičí po malých bytech v Praze a na předměstích! A já bych teď dal nevím co za to, kdyby tuhle vedle tvého byl ještě jeden pokojík, abych si sem taky mohl převezt postel. Vždyť jsem tam jako v samovazbě!"

Jeho obchůzky Prahou byly čím dále kratší a konečně vysedával celé půldny ve svém domě vinohradském, zůstavuje všechnu starost o malování Prahy dílovedoucímu, přecházel od Betynky k Pepičce, od Pepičky k Betynce, a vynasnažoval se, jak by v domácnosti byl co nejužitečnějším. Za nedlouho byl pravou rukou paní Muknšnáblové.

Ani teď nechápal — ba, ani nevzpomínal, jak protivna mu byla kdysi paní Muknšnáblová. Když se otáčela kolem jeho ženy a kolem Pepičky, opatrujíc obě co nejpečlivěji, a když koupala ve vaničce

kách všechnu tu drobotinu, prozpěvujíc jí hlasem naladěným do nejmáslovější toniny, pohlížel na její počínání s nesmírným uspokojením. Vždyť je to vlastně zcela rozumná a dbalá panička!

Však taky se dovedla uplatniti paní Muknšnáblová.

Byla tu hned ráno po snídani a jen málokdy zaskočila mezi dnem domů. Nejčastěji pobývala celé dny a pozdě do večera, aby nepřišla o sousto ničeho. Byla tu na celé zaopatření. Třeba že se doma nasnídala, přemohla statečně i další porci kávy u Vejvarů, šálek staré, poctivé míry, a ne takový moderní náprstek, jako je teď dostávají nevěsty do výbavy, že jich jde dvanáct na žejdlík. Svědomitě vymáčela do kávy dva rohlíčky, spokojeně utřela ústa. O desáté ji čekala posnídávka s korbílkem piva. O hodině s poledne složila do sebe hojný oběd, o čtvrté hodině „svačnu", jak říkala, kolem osmé sedala s výbornou chutí k večeři. Byla-li paní Muknšnáblová vzorem báby, byl její žaludek vzorem babského žaludku, což něco znamená, uvážíme-li, kterak paní babičky vůbec dobře tráví.

Tato „životospráva" velmi se jí zamlouvala a matrona vynasnažovala se, aby se za dobré bydlo u Vejvarů a Kondelíků co nejlépe odsloužila. Přecházela s patra do patra, ošetřovala, hlídala, a když byla s odbornými výkony hotova, bavila šestinedělky bohatými svými zkušenostmi, čerpajíc z neomylné paměti nové a nové historky a žertovné příhody. Při tom své kroniky třídila skoro pečli-

věji než přednostka dívčího pensionátu knihovnu pro chovanky. Pro Pepičku vybírala kapitoly nejmírnější, nezávadné, ale u paní Kondelíkové podle její nálady a vlastního uznání připepřovala vyprávění a nevyhýbala se slovu jadrnějšímu. A byla nevyčerpatelna. Její pamět byla jak zrcadlem života nespočetných rodin za několik desítiletí, pokud jí bylo nahlédnouti v důvěrná soukromí, a v některých oborech věcí veřejných byla spolehlivější než adresář. Pražské purkmistry vyjmenovala bezvadně řadou od počátku let šedesátých a jak dlouho který panoval; znala jména všech pluků, které „ležely" v Praze od pruské války, a zvláště pamatovala všechny vojanské kapelníky za tu dobu. Nelze tu říci jiného než: a tak dále a tak dále.

Takto ukracovala paničkám chvíle, hodiny, dny, a když maminky spaly, pečovala svědomitě, aby jich nikdo nerušil, zastírala okna, odháněla dotěrné mouchy. A ještě jí zbylo času dost, aby chvílemi zaskočila pod jakoukoli záminkou do kuchyně a přihlédla tu k vaření. Jako dočasné strávnici velmi jí na tom záleželo, aby se nic nepokazilo, nepřepeklo, nepřipálilo.

S tetou Katynkou — neboť taky teta Katynka byla teď víc na Vinohradech než doma a často zde i přespávala — byla už docela „alianc". Uměla výborně se starou pannou, vzdávajíc jí příslušný respekt jako důležitému členu rodiny a nabízejíc jí ve všem přednost, čímž se Katynce nesmírně zalichocovala a zas u ní vyvolávala projevy

skromné zdrželivosti, tak že přece paní Muknšnáblová zůstávala první osobou.

Zasvěcovala tetu Katynku v taje svého povolání a měla v ní vděčnou posluchačku. Nejmíň po dvacáté již musila jí vyprávěti všechny podrobnosti onoho svátečného odpůldne a večera, kdy Katynka zmeškala předůležitý, zajímavý příchod všech tří ratolístek v toto slzavé údolí, a konečně Katynka věděla všechno tak dobře a z gruntu a dovedla se vmysliti v situaci, že se v ní znenáhla ustálilo zdání, jakoby přece byla při všem bývala. Vždyť měla živou, vznětlivou obraznost, jako skoro všechny staré panny.

Byl teď celé dny doma taky Vejvara. Víme, že jeho dovolená měla začíti kdysi v červenci, ale po rozhodnutí paní Pepičky, že nepojede nikam a že zůstane tentokráte doma, odsunul si Vejvara svoje prázdniny na celý měsíc, prohodiv si je s kolegou v úřadě. Jak tomu teď byl povděčen a jak si lichotil, že mu sám Pánbůh vnukl tu myšlenku!

Časem ho tchán Kondelík poškádlil, říkaje, že vlastně jsou tři šestinedělky v domě, že si taky Vejvara odstonává kout, ale zeť jen trpělivě se usmíval. Za to paní Betynka ozývala se s lůžka:

„Mlč, starouši, mlč, a nezapomínej na sebe! Jsme tu čtyři!"

Ze všeho největší radost měla Katynka. A když tak seděla jeden večer s oběma pány nahoře u Vejvarů a druhý večer zase s oběma dole u paní Kondelíkové (aby se maminky dělily o společnost

a neměly si co vyčítat), ovšem že pokaždé i s paní Muknšnáblovou, prohodila skoro vždy:

„Božínku, lidičky, jen toho bych se chtěla ještě dočkat, abyste tu vy (mínila manžele Kondelíkovy) taky nadobro zůstávali! Pak by nebylo v Praze šťastnější rodiny."

Paní Kondelíková vzhlížela po těch slovech vděčně k tetce a přisvědčovala s toužebným úsměvem:

„Pravdu máš, Katynko. To je taky mé jediné a největší přání!"

„A pak, lidičky," dodávala Katynka, „našel by se zde i pro mne snad nějaký koutek. Na příklad hned tenhle byteček po Karáskových. Byl by pro mne jako stvořen a já bych v něm spokojeně dokonala život. Mně je jedno, komu platím nájem, zdali cizímu nebo vám. A pak by nám všem bylo veselo."

Na poprvé se mistr Kondelík skoro zalekl tohoto výhledu do budoucnosti. Ozvala se v něm pochybnost, zda by pak nebyl porušen klidný tok jeho života, kdyby všechny ty ženské byly pod jedinou střechou, a zvláště mu zatanulo, zda by pak tetka nějak nerušila žádoucí rovnováhu, zda by nevnikala příliš často v obě domácnosti. Ale znenáhla tomu uvykal a nakonec prohodil:

„No, čert houby ví, co Pánbůh dá!"

Začež mu paní Betynka pod ubrusem stiskla ruku.

Paní Muknšnáblová naslouchala všem hovorům, přidávajíc vždy ze své moudrosti životní, a

její neunavnosti bylo děkovati, že rozprávka nikdy nevázla. Velmi si libovala v téhle klientele, kterou si obezřelostí svojí byla opatřila a kterou si opatrně zachová i pro budoucnost. Nebo že u manželů Vejvarových ještě snad nejednou vrána okna proklove, o tom nikterak nepochybovala.

A tak radostná událost v domě Kondelíkových přinášela každému něco pro budoucnost.

Dny míjely, nikde se neudálo nic neobvyklého, rušivého, a když uplynul prvý týden, padla taky první zmínka o závažné starosti, která ještě nastávala. Kterak bude s křtinami? Objevilo se, že tato otázka je dosti složitá.

Především sama paní Muknšnáblová pronesla vážně a důrazně, že s touto věcí není naspěch, a zdůvodnila taky mínění své:

„Ano, vašnostové, takhle v malých rodinách chvátá se do kostela už druhý den, jen aby to bylo s krku, a ba stalo se mi taky, že jsme křtili ještě toho dne, kdy se maličké narodilo. Třeba proto, že mělo chudáček na kahánku, aby pak — dyby Bůh dopustil — nevstoupilo na jeho oči jako malý pohan. Někdy taky pro nemajetnost, aby to šlo všeobecně jedním vrzem. Ale kde jsou okolničnosti, jako v rodinách pánů vašnostů, a všechno v pořádku, tam je času dost!“

Teta Katynka projevila souhlas pokyvem hlavy.

„Hlavně a všeobecně soudím,“ pokračovala matrona, „aby se taky naše drahá paní z Kondelík mohla zoučastnit, a to už aby tedy byla pevně

na nožičkách. Sotva, drahý pane z Kondelík, potká vás tohle štěstí ještě jednou (paní Kondelíková na lůžku vzdychla docela pro sebe: nedej Pánbůh!), a tak by poslední slavné křtiny měly být za ouplného zdraví."

Teď pokývl hlavou Kondelík.

„A co nejhlavnějšího," pokračovala matrona, „myslím, že by měly být doma, stran paniček, aby nemusely na ulici."

„Ach ano," přisvědčila paní Kondelíková, kteréž paní Muknšnáblová z duše mluvila. Snad by se neostýchala vstoupit na lidi s jedním robátkem, ale hned s dvojčaty! Tato starost zaměstnávala ji od samého počátku.

Spokojena a posílena tímto souhlasem, dodala paní Muknšnáblová:

„Doma, vašnosto, oboje najednou a pod jednou střechou! Když už drahou paní z Kondelík máme zde, tedy v tomhle domě. Bude to památka na věčné časy — málokterý dům se něčeho takového dočká. Nemám pravdu?"

Paní Muknšnáblová rozhlížela se vítězně po všech posluchačích. Byla nesmírně pyšna na tento nápad.

Mistr Kondelík skoro s obdivem pohlédl na matronu, jak hravě všechno luští, a spokojeně přikývl. Pojednou však svraštil obočí a starostlivě se zatvářil:

„Milá paní, je v tom ouraz! Vždyť naše kolátura je v Praze! Jak to dostaneme pod jednu střechu?"

Na to ani paní Muknšnáblová přes všechnu svou prozíravost nepomyslila! Tu jest očividná závada. Vmáčkla ukazováček pravice ve tvář a chvilenku pohlížela s jednoho na druhého jako bez rady.

Její rozpaky však dlouho netrvaly.

„Žádné starosti, vašnosto! Aby se pražskému měšťanu neprokázala nějaká ochota! Na nějaké zlatce vám nezáleží, a páni na faře rádi vidí uznalost. A kdyby nakrásně byly nějaké církevní obtíže — aniž bych se chtěla vnucovat — dobrým slovem taky jsem už ledaco zmohla a mnoho těch pánů znám. Nechte si mne na konec, pane z Kondelík, a pak já si dojdu na faru!"

Znělo to skoro výhrůžně, a v tom okamžiku vypadala paní Muknšnáblová jako tehda, když poprvé se objevila u Kondelíků. Již nikdo nepochyboval, že by tento poslední trumf mohl selhati. Teta Katynka divila se vůbec, že se Václavíček nad takovou maličkostí pozastavil.

„Inu ano, Katynko," prohodil mistr, „tys ještě jakživa nekřtila..."

Bylo ujednáno.

Do čtrnácti dnů vzchopily se obě maminky, dokonale zotaveny, polehoučku se procházely a za podpory paní Muknšnáblové a tety Katynky navzájem se navštívily. A po těchto krátkých výletech ustanoveny tedy křtiny na nejbližší neděli, na posledního srpna.

„Ale jen nikoho cizího k tomu, starouši," prosila paní Kondelíková. „Je nás tu dost ke všemu.

Já budu kmotrou malé Pepičce Vejvarových, teta Katynka naší malé Betynce a Vejvara Vašíčkovi."

„Inu arciže, matko," souhlasil Kondelík. „A to ještě já, Pepča a tuhle paní Muknšnáblová vyjdeme s prázdnou — kmotrů by bylo, že jste mohla mít každá trojčata..."

„Starouši, starouši," kárala paní Kondelíková, „tebe ani takováhle vážná případnost nenapraví!"

Dočasný útulek paní Kondelíkové nebyl dosti důstojným, aby v něm byl vykonán obřad křtu. Uspořádá se tedy slavnost všechněch trojích křtin u Vejvarů. Jejich salonek slavné té neděle byl upraven skoro v kapličku. Mezi okna postaven stůl od pohovky a pokryt sněhobílým ubrusem, jehož třásně splývaly až na podlahu. Doprostřed vstaven krucifix a obklopen květinami v kořenáčích i kyticemi vázanými, kterých nanesla teta Katynka tolik, že se salonem rozestřela vůně jako ve skleníku.

Ve tři hodiny přijdou velební páni, ale již od oběda zmáhalo se všech členů rodiny rozčilení. Snažili se sice všichni utajiti je před sebou navzájem, ale nepovedlo se jim, bylo ho všady plno. Vlastně již celý oběd nestál za nic. Jen paní Muknšnáblové neselhávala vzácná spolehlivá chuť, a jen ona zachránila zdání, že se skutečně obědvá. Byla uvyklá takovým výjevům a nezaráželo ji ani, že místo jednoho velebníčka přijdou dva.

Mistr Kondelík přecházel z pokoje do pokoje a nejčastěji se vracel do ložnice, kde ležela připra-

vena všechna tři děťátka, hlídaná střídavě Kačenou a Marijánkou.

Jedno mělo povijan propletený atlasovou stužkou bílou, druhé modrou, třetí červenou. Kondelík dohlížel na nemluvňata, jakoby je stále počítal, a tvářil se při tom velmi starostlivě.

„Jenom nám je nepopleťte, holky," napomínal služky, „ať máme každý svoje. — A hleďte taky, aby neusnuly, sice se nám pak v nejlepším rozeřvou."

Děťátka neusnula sice, ale rozeřvala se právě v okamžiku, když o třetí hodině zazněl v předsíni elektrický zvoneček. Je známo, že všechna děťátka na světě řvou právě tehdy, když mají být ticha. A tak i naše drobotina řvala teď sborem, solidárně, důkladně.

K záchranné akci vzchopila se první paní Muknšnáblová, chvátajíc do ložnice, a jako pomocný sbor vpadla tam v patách za ní teta Katynka, která stále číhala na sebe menší příležitost, aby si nejen o matky, ale taky o malé potomečky dobyla nových zásluh.

Nebylo tak zle. Objevilo se, že bylo třeba děťátka jen převinouti, a vzbouření jejich tím utišeno. Stejnou chvílí, když velební pánové vstoupili do salonu, objevila se na prahu taky paní Muknšnáblová, nesouc dva ranečky, a za ní teta Katynka s třetím.

Bez další nehody nemluvňata pokřtěna, do matrik vepsáno, co náleželo, načež velební pánové

poseděli taky hodinku s rodinou při slavné svačině.

Zarážela snad mistra Kondelíka přítomnost velebníčků, že nebyl svůj? Účinkoval obřad sám? Či hleděl snad věšteckým duchem do daleké budoucnosti malých lidiček? Byl roztržit a dlaní stále přejížděl čelo, jakoby mu s něho přes oči splýval vlas. Konečně již nevydržel. Nenápadně se zdvihl, vklouzl do ložnice, zadíval se na tři drobné hlavičky, potřásl vlastní hlavou, plnou starostí, a vrátiv se do jídelny, drcl tajně do zetě:

„Pojďte za mnou, Vejvaro."

Vejvara kráčel.

Mistr dovřel opatrně dvéře.

„Prosím vás, Vejvaro, které pak to dítě jste měl při křtu na rukou?"

„No Vašíčka, tatínku, tuhle to, s červenou stužkou."

Mistr z hluboka oddechl.

„Víte to jistě, Vejvaro?"

„Ale tatínku — — —"

Dvéře ložnice otevřely se zticha, vkročila paní Muknšnáblová, udivena, co zde páni pohledávají. Jakoby ji nepozoroval, hovořil mistr tlumeným hlasem k Vejvarovi:

„Člověče, víte, co mi pořád připadá? Že v tom červeném povijáně není kluk, ale holka. To by byl malér, pro Pánaboha, aby naše Betynka byla pokřtěna Váša!"

Paní Muknšnáblová zarazila se, ovládla se však a vypukla v hlasitý chechtot:

„Vašnosto, pane z Kondelík! Vždyť jsem je sama zavinovala. Jak by se to mohlo stát!"

„To já taky nevím," odpovídal nerozhodně Kondelík. „Ale tak se mi zdálo, že má Váša větší nos..."

„Pro Pánaboha, vašnosto, vždyť je to celé jako drobeček — kde by se vzal nos! Jděte jen ke stolu, aby velebníčkové neřekli — —"

A jemně oba tatíky vystrčila.

Jen vytáhli paty, matrona skočila k uzlíčku v červeném povijaně, rozvinula dítě.

„Na mou duši, holka!" plácla rukou do boku.

Kvapně rozvinula uzlík s modrou stuhou; tu byl pravý Vašík.

„Zatrápená historie, táta se nemejlil!" šeptala si. Ale dlouho nerozmýšlejíc, chvatně zavinula obě děti a přeměnila povijany. „To ta šlakovitá tetka se mi do toho plętla, děti a povijany mi prohodila. — No, nestalo se žádné neštěstí — Váša sem, Váša tam — teď je každý ve svém. Aby měl člověk oči kolem hlavy!"

O chvíli později, když velebníčkové byli odešli, vyprávěla matrona paničkám s nesmírným rozmarem, jaká domněnka drahého „pána z Kondelík" trápila.

„Ale abyste věřil, vašnosto, jděte a sám si přineste to holoubátko v červeném povijaně. A ukažte ho mamince!"

A když se všichni zcela neklamně přesvědčili, že je Vašík na pravém místě, pronesla paní Muknšnáblová důrazně:

„Ó, stanou se takové věci, vím o tom, když se nedá dobrý pozor. Ale mně se něco podobného ještě nikdy nepřihodilo!“

Katynka dívala se výsměvně na mistra a prohodila:

„Jak ti vůbec něco takového mohlo připadnout! Vždyť je jedno jako druhé. Myslím, že se v dvojčatech někdy ani vlastní matka nevyzná.“

Paní Muknšnáblová s úsměvem kývala hlavou, ale jazyk nesmírně ji svrběl. Tentokráte však musila nechati pro sebe, co věděla.

Paní Kondelíková těšila se sice, že přečká u Vejvarů taky večeři, ale únava přemohla ji dříve — starosti dneška ji vyčerpaly. Tak tedy ji doprovodili dolů, snesli za ní dvojčátka a mistr slíbil, že se u ní ještě zastaví, než domů odejde. A potom Katynka a paní Muknšnáblová schystaly večeři. Pepička taky již odpočívala na lůžku. Dvéře z ložnice do jídelny byly dokořán, aby se jí nestýskalo, a Vejvara donášel jí po soustu ode všeho.

„Jen opatrně, pane z Vejvar,“ napomínala paní Muknšnáblová. „O skleničku dobrého pivička víc můžeme dnes dovoliti, ale s papáním pomálu!“

Právě zdvihali poháry, aby připili na zdraví obou matek a všech tří dětí, když po prudkém zazvonění v předsíni vletěla do jídelny Kačena, udýchaná, jakoby sem běžela s Hradčan.

„Co se stalo?“ tázal se Kondelík.

Kačena se zajikla, nabrala dechu a vyhrkla: „Milostpaní se dává pěkně poroučet, jestli tu

někde nezůstal náš chlapeček! Dole máme samé holčičky!"

„Kriste Pane, osobo, vy jste mě ulekla!" vzkřikl mistr Kondelík. „No kde by byl zůstal! A proč jste hnedle tu přespočetnou žábu nepřinesla?"

„Milostpaní sama ještě neví — právě je přebírá..."

„Ale vy tatare!" vybuchl mistr.

„No, nediv se, Václavíčku," chlácholila teta Katynka; „vždyť jsi taky sám odpůldne — —"

Paní Muknšnáblová vzchopila se, snesla dolů Vašíčka a vrátila se s Pepičkou Vejvarovic. Teprv když zašantročené robě bylo v rukou pravé matky, uvědomila si společnost směšnou stránku malého toho nedopatření a rozveselila se. Ale když se všichni dosyta vysmáli, řekl mistr Kondelík:

„Nejvyšší čas, aby se naše matka odstěhovala zas domů, ke mně, nebo se nám s těmi dětmi přihodí něco horšího. Je jich na nás mnoho — je jich mnoho, povídám vám. Na to aby byl popisný ouřad!"

*

Ještě několik neděl pobyla paní Kondelíková na Vinohradech, ale konečně na opětované dolehání mistra Kondelíka prohlásila paní Muknšnáblová, že se „drahá paní z Kondelík" může vydati domů, aniž by bylo obávati se nějakých následků.

Myslila při tom i na sebe. Neutrpí žádné škody, bude-li teď docházeti střídavě na Vinohrady a do Ječné ulice. Bude v tom i velmi vítaná změ-

na. Domácnost Vejvarových zná již vrub na vrub — nyní se ohlédne taky u Kondelíků.

Kačena byla pověřena velmi důležitým úkolem, aby pražskou domácnost uvedla v bývalý náležitý pořádek, aby všady umyla, vysmejčila, peřiny povlékla.

„Nebo to si dovedu pomyslit," poznamenala paní Kondelíková, „jak to tam vypadá bez hospodyně, jak to asi Kondelík zřídil. Šaty tuhle, špinavé prádlo támhle, boty na pohovce, všady prachu, okna slepá, hodiny nejdou — a s ničím se neshledám. Až je mi z toho úzko."

Při těchto slovech zvlnilo se nitro Kačenino nesmírnou lítostí, zraky její spočinuly na velitelce skoro vyčítavě. Vždyť nebyl milostpán sám, vždyť s ním byla ona, Kačena! A jen kdyby směla mluvit, zaplašila by rázem obavy paní Kondelíkové. Ale nesmí vyzraditi, že milostpán dal v celém bytě malbu opraviti, ba, že ložnice je docela znova a náramně krásně vymalována, že ona — Kačena — jakživa nic tak nádherného neviděla. A nesmí se pochlubiti, že pak vydrhla podlahy ve všech pokojích a že je zas vlastní rukou natřela voskem a vyleštila, aby milá její velitelka přišla jak do nového. Že všady vysmejčila, až nikde prášku nezbylo, a že se nábytek leskne jako zrcadlo. Noci obětovala na tu práci, po všem tom plahočení nahoře na Vinohradech, časně z rána vstávala, aby se vším byla hotova, a s jakou radostí vše konala. A teď ani slovem nesmí naznačiti, jaké překvapení paničku očekává, neboť ji milostpán zavázal smrtel-

ným slibem a pohrozil strašlivou nemilostí, kdyby cosi vytlachala! A za to vše projevuje velitelka její tak bezdůvodné podezření! Ano, do některé jiné, třeba do Marijány Vejvarovic, mohla by se čehosi takového domýšleti; ale ona — Kačena — není žádné takové mladé třeštidlo a ví, co její povinností. Ale nejen povinnost — ona by pro své pány duši vypustila!

Nikdo tedy nevěděl a nedomyslil se, proč byla Kačena toho dne uplakána a proč ani nevečeřela. Tak ji lítost z bezděčné neuznalosti paní Kondelíkové pobouřila.

A nejhůř jí bylo, když po slovech paní Kondelíkové zaslechla tetu Katynku, jak se horlivě nabízela:

„Víš, Betynko, než se tam vrátíš, podívám se tam sama a spořádám to. Ne abych Kačence ubližovala, ale kdepak taková holka ví, co a jak. Zapřáhnu ji do toho a podíváš se, jak tě tam pak uvítáme!"

Toho večera, navrátivši se domů a ulehnuvši, rozbrečela se Kačena do podušky, až se s ní postel házela, a umiňovala si, že tedy hned zítra vypoví. Nebo něco takového si nezasloužila. A na tetu Katynku ani se nepodívá.

Přece se jí pak rozhodnutí její zdálo velmi příkrým, když se z rána probudila, a ustanovila se na jiném. Když přišla na Vinohrady, vyžádala si slyšení u své velitelky a tklivým hlasem, který lítostí zavlhal, prosila paní, aby Katynku dolů nepouštěla, toho že naprosto netřeba a to že by

ji — Kačenu — nesmírně zahanbilo. Na ni ať se paní spolehne a uvidí, že se nezklame.

Nu a na tom taky zůstalo, neboť se paní Kondelíková lítosti Kačeniny až ulekla. A když se o tom po obědě zmínila choti svému, dotvrdil mistr Kondelík:

„Pravdu má Kačena. Tetky tam nepotřebujeme. Chceš-li, postavíme ti tam i slávobránu a pověsíme transparenty a lampiony."

„Ty jsi brynda, starouši! Já přijdu z rána a ne na noc!"

„Tak tedy ne, Betynko. Ale tetku tam neposílej. To s Kačenou souhlasím."

Neboť mistr Kondelík taky si zakládal na všem, co s Kačenou doma vykonal, a již s nikým se nechtěl děliti o zásluhu.

Září ubíhal, blížilo se svatého Václava, a toho dne chtěla být paní Kondelíková doma. Bude staroušův svátek, poprvé zas mu sama uvaří. A toho dne taky vyjde si Pepička až do Prahy s dceruškou — posud konala jen malé procházky po Vinohradech, nejdále za Kravín — a rozumí se, že musí na svačinu k rodičům. Nový život paní Kondelíkové ve starém domově nemůže ani lépe započíti.

Ještě na Vinohradech Kačena všechno vyprala, vyžehlila, a v předvečer návratu odnášela plnou nůši do Prahy. Ráno pak otevřely se dvéře bytu po Karáskových dokořán a Kačena strkala dovnitř he-

zounký dětský kočárek, s roztomilou stříškou, s krajkovými záclonkami.

„Ježíšku!“ zvolala paní Kondelíková v radostném úžase. „Co to? Od koho?“

Za Kačenou, jakoby se zloděj vkrádal, plížil se po špičkách mistr, který se těšil jako dítě na překvapení choti své.

„Zejtra je první svátek našeho Váši, Betynko, a to je jeho první vázané. Ale arci, musí se o to dělit se sestřičkou — vybral jsem kočár párový!“

Paní Kondelíková sotva mohla snídat, jak byla rozčilena z nové výpravy, jež jí nastávala, a k tomu i z radosti nad nenadálým darem. Již byla ustrojena — a třeba že se lítostně loučila se světničkou, v níž přečkala těžkou chvíli svou a zas tolik šťastných dní života — již tu neměla stání. Rychle sebrala nějaké trety, rozhlédla se vlhnoucími zraky, pokřižovala se a spěchala nahoru k dceři.

„Pepičko, opatruj tě tu Pánbůh — opatruj vás všechny! Nezapomeň do nejdelší smrti, jak jsem tu s tebou trpěla, ale šťastně trpěla! A jestli jsi mi z počátku zazlívala, dceruško, pamatuj si, že mi taky nebylo u srdce lehko, ale my ženy nejsme zrozeny k jinému než k utrpení, i když jsme nejšťastnější. Věř mi Pe—Pep—“

Dále paní Kondelíková nemohla. Z rozbouřených prsou vyřinul se jí pláč.

„Ale maminko drahá, vždyť ty — vždyť já —“ nabírala taky Pepička. „A jestli jsem snad — ma-

minko — — vždyť víš — jak člověku je — tedy mi taky odpusť — —"

Taky Pepičce utlumil pláč další slova.

„Mlč, dceruško, buď klidna, pamatuj na dítě," konejšila ji matka, osoušejíc Pepičce i sobě poslzené líce, „a zítra nezapomeňte: ve tři hodiny k nám na svačinu! Je tatínkův a Vašíčkův svátek."

— — — —

„To jsem rád, že to je odbyto," řekl mistr Kondelík k Vejvarovi, když vycházeli ze vrat (neboť Vejvara jinak nedal, nežli že rodiče doprovodí). „Ještě štěstí, že při tom nebyla teta Katynka a paní Muknšnáblová. To by teprv bylo nářku!"

S kopečku dolů k Šafaříkově ulici hrčela Kačena s kočárkem, v němž odpočívala nová rodinka manželů Kondelíkových, vedle ní kráčela paní Kondelíková, s očima sklopenýma, polévaná znova a znova ruměncem ostychu, neboť byla jista, že se na ni dívají „celé Vinohrady". Asi deset nebo dvanáct kroků za ní šel manžel s Vejvarou.

Ale když došla na konec ulice Čelakovského a měla zahnouti za roh, stanula panička a ohlédla se.

„Pojď, starouši, pojď, a dej mi ruku. A tuhle po druhé straně půjde František. Tak."

Bylo jí třeba hradby, ochrany, podpory. Teď bude mezi oběma muži schována.

Opačným směrem kráčel nějaký manželský pár. Když přecházeli kočárek, mrskli tam oba manželé okem a neznámý pán prohodil:

„To jsou hezké dvě dětičky, podívej se!"

Nějak toužebně to řekl, z čehož paní Kondelíková usoudila, že jsou to manželé posud bezdětní! A v tom okamžiku naplnilo jí hruď cosi jako pýcha, hrdost a pocit štěstí. Ona nemusí nikomu záviděť, ona má dvojčátka!

Čím blíže ku Praze, tím rušněji bylo, a když přecházeli potravní čáru, tu již je pohltil hlomozný ten život velikého mraveniště Prahy, na paní Kondelíkovou náhle padla jakási tíseň a přes oči jakoby jí splýval šedý, neprůhledný závoj, zabraňující jí další výhled v před. Tak pohlcuje v sebe bouřlivý ten život velikého města i její dvě malá robátka.

Jak v něm obstojí v budoucnosti, jak jím proplují až na konec svých dnů?

Na tu otázku nikdo jí nemohl odpověděti.

Vracela se domů, odnášejíc mláďata v pravé hnízdo. Důležitý kus života byl několikanedělním pobytem na Vinohradech uzavřen — ale větší a důležitější, závažnější života kus teprv nastával.

Budeme-li živi a zdrávi, snad se s rodinou Kondelíkových ještě setkáme.

BINDING SECT. NOV 3 1972

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PG
5038
H45
1905
dil 3

Herrmann, Ignát
Sebrané spisy